ደብረ ብርሃን ዩኒቨርሲቲ

የማህበራዊ ሳይንስ እና ሥነ-ሰብዕ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች እና ሥነ-ጽሑፍ ትምህርት ክፍል

የድኅረ ምረቃ መርሐ ግብር

አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ትንተና በአዲስ አበባ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በ"9ኛ" ክፍል ተማሪዎች ተተኳሪነት

በ

ሙሉፀሐይ አምሳሉ

ደብረ ብርሃን

መስከረም 2012 ዓ.ም

አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ትንተና በአዲስ አበባ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በ9ኛ" ክፍል ተማሪዎች ተተኳሪነት

ደብረ ብርሃን ዩኒቨርሲቲ

የማህበራዊ ሳይንስ እና ሥነ-ሰብዕ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነ-ጽሁፍ ትምህርት ክፍል

የድኅረ ምረቃ መርሐ ግብር

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነጹሑፍ አማርኛ ማስተማር ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናት

በ

ሙሉፀሐይ አምሳሉ

ደብረ ብርሃን

መስከረም 2012 ዓ.ም

ደብረ ብርሃን ዩኒቨርሲቲ

የማህበራዊ ሳይንስ እና ሥነ-ሰብዕ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነ-ጽሁፍ ትምህርት ክፍል

የድኅረ ምረቃ መርሃ ግብር

አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ትንተና በአዲስ አበባ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በ9ኛ ክፍል ተማሪዎች ተተኳሪነት

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነጹሑፍ አማርኛ ማስተማር ለሁለተኛ ዲግሪ መሟያ የቀረ ጥናታዊ ጹሑፍ

በ

ሙሉፀሐይ አምሳሉ

አማካሪ

ከበደ ይመር (ዶ/ር)

ደብረ ብርሃን

መስከረም 2012 ዓ.ም

ደብረ ብርሃን ዩኒቨርሲቲ

የማህበራዊ ሳይንስ እና ሥነ-ሰብዕ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነ-ጽሁፍ ትምህርት ክፍል

የድኅረ ምረቃ መርሐ ግብር

"አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ትንተና በዘጠንኛ ክፍል ተማሪዎች ተኳሪነት"፤ በሚል ርዕስ በተግባራዊ ሥነልሳንና የኢትዮጵያ ቋንቋዎችን ማስተማር የሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ በሙሉ ፀሀይ አምሳሉ የቀረበው ይህ ጥናት የዩኒቨርሲቲውን የጥራትና የወጥነት መስፈርት ስለሚሟላቱ በፈታኞች ተረጋግጦ ተፈርሟል፡፡

የፈተና

ቦርድ አባላት ማረጋገጫ

አማካሪ ------------------------------------ ፊርማ ------------------- ቀን------------

የውስጥ ፈታኝ ---------------------------- ፊርማ -------------------- ቀን -----------

የውጭ ፈታኝ ----------------------------- ፊርማ -------------------- ቀን -----------

ምስጋና

ለዚህ ጥናት መሳካት ጊዜያቸውን መስዋዕት አድርገው ስህተቶቼን በማረም፣ የአሰራር ዘዴዎችን በመጠቆም፣ የተለያዩ አጋዥ መርጃ መሳሪያዎችን በመስጠት እና በማበረታታት ክትትላቸው ላልተለየኝ የጥናቴን ርዕስ አቅጣጫ ከማስያዝ ጀምረው ረቂቁን እና የመጨረሻውን ጽሁፍ ደከመኝ ሳይሉ ምሁራዊ አስተያየት በመስጠት ጥናቱ ይህን መልክ እንዲይዝ ላደረጉልኝ ለመምህሬ እና ለአማካሪዬ ለዶክተር ከበደ ይመር ምስጋናዬ ከታላቅ አክብሮት ጋር ይድረስልኝ፡፡

ከዚህ በተጨማሪ የመመረቂያ ጹሑፉን ለማከናወን የሚያስፈልገኝን በጀት በመመደብ እገዛ ላደረገልኝ ደብረ ብርሃን ዩኒቨርስቲን ሳላመሰግን አላልፍም፡፡ የኮተቤ የሜትሮፖሊታን ዩኒቨርስቲ መምህራን በተለይም ዶክተር ተስፋዬ ባዬ እና መሰሉ መልካሙ እንዲሁም ለሁለተኛ ዲግሪ በማታው መርሃ ግብር በመማር ላይ ያሉ የሦስተኛ አመት የድህረ ምረቃ መርሐ ግብር ተማሪዎች እንዲሁም ለአቶ በቀለ ሚኒሊክ እና የስራ ባልደረቦቼ፣ ለጓደኛዬ መምህርት ሃና መረሳ፣ለልደታ ሰላም ትምህርት ቤት ርዕሰ መምህራን፣ መምህራንና አስተዳደር ሰራተኞች በሙሉ ውለታችሁ ከልቦናዬ አይጠፋምና አመሰግንለሁ፡፡

ለጥናቱ መሳካት አስፈላጊ መረጃዎችን ለሰጡኝ ለአፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ገና መጀመሪያ የትብብር ደብዳቤ ይዤ ስሄድ በደስታ የተቀበሉኝን እና ትብብር ያደረጉልኝን ርዕሰ መምህር ካሳሁን የኔው ለርዕሰ መምህርት ሙሉ ካሳ ደከመኝ ሰለቸኝ ሳይሉ የተማሪዎችን መረጃ በመስጠትና ክፍል ድረስ ገብተው ቪዲዮ ካሜራ በመቅረፅ ላደረጉልኝ ከፍተኛ አስተወፅኦ ምስጋናዬ ከልብ ነው፡፡ ለአማርኛ ቋንቋ መምህራን በተለይም ለመምህር ወልደሰንበት መረሳ ክፍል ተማሪዎቹን በመምራት የንባብ መልመጃ ሲሰሩ በመከታተል ለተከታታይ ቀናት ክፍል ገብቼ ምልከታ እንዳደርግ የተባበረኝ፣ የጹሁፍ እና ቃለ መጠይቅ ለተማሪዎችና ለመምህራንም ሲደረግ ደከመኝ ሰለቸኝ ሳይል ያገዘኝ መምህር በመሆኑ፣ ምስጋናዬ የላቀ ነው፡፡ የደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ትምህርት ቤት ርዕሰ መምህራንና መምህራንን በተለይም ለመምህር ልዑል እና ለመምህርት ለተስላሴ እንዲሁም ለመምህር በቀለ ገመቹ ጠዋትና ማታ በአካልም በስልክም ለስራው መሳካት የበኩላቸውን አስተዋፅኦ ላበረከቱልኝ ግለሰቦች በሙሉ ምስጋናዬ የላቀ ነው፡፡

በአፍሪካ ህብረትና በባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃና መሰናዶ ትምህርት ቤት በ2011 ዓ/ም በዘጠነኛ ክፍል በመማር ላይ ያሉ ተማሪዎች መረጃ በመስጠት ስለ ተባባራችሁኝ እግዚአብሄር ይስጥልኝ፡፡ በመጨረሻም ተስፋቸው ብርታት ለሆኑኝ በዩኒቨርሲቲው በነበረኝ ቆይታ በሞራልም ሆነ በሃሳብ በተለየ መልኩ ድጋፍ ላደረጉልኝ ቤተሰቦቼ በተለይም ለባለቤቴ ለአቶ ደረጀ ጥላሁን ምስጋናዬ ከልብ ነው ከቃል በላይ የሆነ አክብሮቴና ምስጋናዬ ይድረስልኝ፡፡

ማውጫ

ይዘት **ገጽ**

ምስጋና i
የይዘት ማውጫ.. ii
የሰንጠረዥ ማውጫ vi
አህጽሮተ ጥናት vii
ምዕራፍ አንድ፤መግቢያ... 1
1.1. የጥናቱ ዳራ 1
1.2. የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት.. 3
1.3. የጥናቱ ዓላማ 4
1.4. የጥናቱ ጠቀሜታ 5
1.5. የጥናቱ ወሰን.. 5
1.6. የቁልፍ ጽንሰ ሃሳቦች ብያኔ 6

ምዕራፍ ሁለት፤ክለሳ ድርሳናት 7

2.1. የአንድምታ ትርጉም ምንነት……………………………………………………7

2.2. የአንድምታ ትርጓሜ ታሪክ……………………………………………...8

2.3. የአንድምታ ትርጉምን ለመርዳት የሚያግዙ ብልሃቶች………………….8

2.3.1. ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች 9

2.3.2. ማብራራት እና ማጠቃለልን የሚጠይቁ

የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች 10

2.3.3. ግጥምጥምነት እና መመርመርን የሚጠይቁ የንባብብልሃቶች 10

2.3.3.1. እውነታዎችን ፤አንድምታዎችንና አስተያየቶችን መለየት............. 10

2.3.3.2. የመተንበይ ብልሃት………………………………………………....11

2.3.3.3. ከመረጃዎች በመነሳት በግልጽ ያልቀረቡትን የመረዳት ብልሃቶች.12

2.3.4. አንብቦ መረዳት እና መቆጣጠርን የሚጠይቁ ብልሃቶች 13

2.3.4.1. በምስል የቀረቡትን በአንድምታ የመረዳት ብልሃት 13

2.3.4.2. በዘይቤያዊ ቋንቋ የተገለጹ ሃሳቦችን የመረዳት ብልሃት 14

2.4. የአንድምታ ትርጉም ብልሃቶች ጠቀሜታ..14

2.5. የአንድምታ ትርጉም ንባብ 15

2.6. የአንድምታ ንባብ ብልሃት መልመጃ ጥያቄዎች...................................... 16

2.7. የአንድምታ ትርጉምን ለመረዳት የሚረዱ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችና አቀራረባቸው.................... 17

2.8. የማንበብ ብልሃትን መርጦ በመጠቀም ወቅት ያሉ እንቅፋቶች 18

2.9. በብልሃት አጠቃቀም ላይ ተጽዕኖ የሚያስከትሉ ሁኔታዎች...................... 18

2.9.1. የቋንቋ ችሎታ 19

2.9.2. የትምህርት ደረጃ............... 19

2.9.3. የምንባብ አይነት 19

2.9.4. ቀጥተኛ እና ኢቀጥተኛ ብልሃቶች 19

2.9.5. የንባብ ብልሃት አይነቶች እና ቀንጅታቸው 19

2.10. በንባብ ሂደት ትኩረት የሚሹ ጉዳዮች.. 20

2.11. አንብቦ መረዳት 20

2.12. የንባብ ብልሃት አከፋፈል ሞዴል አመራረጥ 21

2.13 የቀደምት ስራዎች ቅኝት.. 23

ምእራፍ ሦስት፤የአጠናን ዘዴ 28

3.1. የጥናቱ ንድፍ 28

3.2. የጥናቱ መረጃ ምንጮች.......... 29

3.3. የጥናቱ የናሙና አመራረጥ 29
3.3.1. የጥናቱ ክልል አመራረጥ…………… 29
3.3.2. የትምህርት ቤቶች አመራረጥ 29
3.3.3. የክፍል ደረጃ አመራረጥ…… 30
3.3.4. የተማሪዎች ናሙና አመራረጥ 30
3.3.5. የመምህራን ናሙና አመራረጥ 30
3.4. የጥናቱ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች 31
3.4.1. ፈተና 32
3.4.2. ምልከታ............................ 32
3.4.3. የጹሁፍ መጠይቅ.............. 33
3.4.4. ቃለ መጠይቅ 34
3.5. የመረጃ አወሳሰድ ቅደም ተከተል 35
3.5.1. የፈተና መረጃ አወሳሰድ ቅደመ ተከተል 35
3.5.2. የምልከታ መረጃ አወሳሰድ ቅደም ተከተል.. 35
3.5.3 የጹሁፍ መጠይቅ መረጃ አወሳሰድ ቅደም ተከተል 36
3.5.4. የቃለ መጠይቅ መረጃ አወሳሰድ ቅደም ተከተል 36
3.6. የመረጃ አተናተን ዘዴ.............. 37
3.6.1. የመረጃ አለያየት እና ለትንተና አዘገጃጀት 37
3.6.2. የመተንተኛ ስልት 37
3.6.3. የትንተናው ትኩረት………………………………………………………38
ምዕራፍ አራት፤ የመረጃ ትንተና እና የውጤት ማብራሪያ............................... 38
4.1. የመረጃ ትንተና...................... 39
4.1.1. አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃት ዓይነቶች ትንተና 45

4.1.2. ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ከዘመኑ ንድፈ ሃሣብጋር ያላቸውተመሳስሎ……………………………………………………48

4.1.3. ተማሪዎቹ የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን የሚያሳይ ትንተና……………………………………………………52

4.2. የጥናቱ ውጤት ማብራሪያ ……………………………….................56

ምዕራፍ አምስት፤ማጠቃለያ እና አስተያት 61

5.1. ማጠቃለያ.............................. 61

5.1.1. አንድምታዊ ተርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ ለይቶ ማሳየት………………60

5.1.2. ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ከዘመኑ ንድፈ ሃሳብ ጋር ያላቸውን ተመሳስሎ ማመሳከር………………………61

5.1.3. ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን መገመገም…………………………………………62

5.2. አስተያየት……………………………………………………………………63

5.2. ዋቢ ጹሑፎች…………………………………………………………………65

አባሪዎች

አባሪ አንድ፤ በማንበብ ብልሃት ዙሪያ ለመምህራን የተሠጠ ስልጠና.......... 108

አባሪ ሁለት፤የተማሪዎች ብልሃት አጠቃቀም ስምምነት ቅፅ....................... 110

አባሪ ሦስት፤ ሁለቱ ምንባቦች እና የአንብቦ መረዳት መልመጃዎች 115

አባሪ አራት፤በመምህራን የሚሞላ የጹሑፍ መጠይቅ.................................. 136

አባሪ አምስት፤ለትምህር ትቤቶች የተሰጠ የትብብር ደብዳቤ 137

የሠንጠረዥ ማውጫ

ሠንጠረዥ 2.1፡- የአንብቦ መረዳት ብልሃት ንዑስ አከፋፈል ሞዴል 22

ሠንጠረዥ 4.2፡- የተተኳሪ ተማሪዎች ዳራዊ መረጃ 71

ሠንጠረዥ 4.3፡- የመምህራን ዳራዊ መረጃ... 72

ሠንጠረዥ 4.4፡- በአንብቦ መረዳት ተማሪዎች ተጠቀሙባቸው የብልሃት አይነቶች..73

ሠንጠረዥ 4.5፡- ከምልከታና ከአንብቦ መረዳት ፈተና ተተኳሪ ተማሪዎች የሰጡት ምላሽ ማሳያ 75

ሠንጠረዥ 4.6፡- የተማሪዎች ጹሑፍ መጠይቅ..89

ሠንጠረዥ 4.7፡- የአፍሪካ ህብረት ትምህርት ቤት ተተኳሪ ተማሪዎች በሦስት የአንድምታ የጥያቄ ዓይነቶች የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ያስገኙት ውጤት 102

ሠንጠረዥ 4.8፡- የደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ትምህርት ቤት ተተኳሪ ተማሪዎች በሦስት የአንድምታ የጥያቄ ዓይነቶች የተለገባቸሉው ብልሃቶች ያስገኙት ውጤት...105

ሠንጠረዥ 4.9፡- የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን በመለያ ባህሪያቸው የመመደቢያ ሠንጠረዥ 112

ሠንጠረዥ 4.10፡- የመምህራን ቃለመጠይቅ 141

አህጽሮተ ጥናት

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን መተንተን ነው።ጥናቱ የተኪያሄደው በአዲስ አበባ ልደታ ክፍለ ከተማ ደጃዝማች በልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃና መሠናዶ ትምህርት ቤት በ2011 ዓ.ም በመማር ላይ ያሉ 750 በ15 ክፍሎች ከተመደቡ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች መካከል በቀላል ዕጣ ናሙና አመራረጥ ዘዴ "9" ሰባት ተመርጧል። እንዲሁም አፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በዘጠነኛ ክፍል በመማር ላይ ያሉ 320 ተተኳሪ ተማሪዎች መካከል በቀላል ዕጣ ናሙና "9" ሦስት ተመርጧል። በሁለቱም ትምህርት ቤቶች በድምሩ1092 ተማሪዎች መካከል 92 ተማሪዎች በቀላል ዕጣ ናሙና ተመርጠዋል። ይህን አላማ ለማሳካት በፈተና፣ በምልከታ፣ በጹሑፍ መጠይቅ እና በቃለ መጠይቅ መረጃዎች ተሰብስበዋል። የጥናቱን መረጃዎች ለመተንተን ገላጭ መረጃ መተንተኛ ስልት በተግባር ላይ ውሏል። የተሰበሰበው መረጃ በአግባቡ ተደራጅቶ ትንተና ተደርጎበታል።

ከመረጃዎቹ የተገኙት ውጤቶች የሚያመላክቱት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች በአራቱ የአንብቦ መረዳ ንዑሳን አከፋፈል መሰረት በቀጥተኛ ብልሃቶች ስር ከተዘረዘሩት ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚሰጡ ስድስት ብልሃቶች አራቱን ተጠቅመዋል። እነሱም ግርፍ ንባብ አንባቢ የአንድን ጹሑፍ መልዕክት ወይም ፍሬ ነገሮችን ለማወቅ ሲል ጹሑፉን ከዳር እስከ ዳር ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ቶሎ ቶሎ የማንበብ ብልሃት፣ አሰሳ ንባብ ቁንጽል መረጃን ለመፈለግ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ማንበብ፣ በምንባብ ወይም በምንባቡ ጥያቄ ላይ አንባቢው ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት ወይም ሐረጋት ግርጌ ማስመር ወይም የተለየ ምልክት ማድረግ እና የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም ይኸውም አንባቢው በንባብ ሂደቱ የሚያጋጥሙትን እንግዳ ቃላት ፍቺ ለመረዳት ከአውዳቸው ተነስቶ ግምት ሲሰጥ የሚሉትን ነው።ማብራራት እና ማጠቃለልን ከሚጠይቁ ስምንት የአንብቦ መረዳት ንዑስ ብልሃቶች ውስጥ የተጠቀሙባቸው አራት ናቸው። እነሱም የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት፣ ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መገንዘብ፤ የቃላት ሰዋሰዋዊ ትርጉም ከምንባቡ ለማግኘት ሲል በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙትን ወሳኝ ቃላት ለመረዳት ሙከራ ማድረግ፣ ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር የሚሉትን ብልሃቶች ተጠቅመዋል። ግጥምጥምነት እና መመርመርን ከሚጠይቁ አስራ አንድ ብልሃቶች ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸው አምስት ሲሆኑ እነሱም የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ የታሪኩን ቅደም ተከተል በመያዝ መለየት፣ ከታሪኩ ጋር ቁርኝት ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም፣ ቀጥሎ ስለሚመጣው ሃሳብ ግምት መስጠት፣ ቀጥሎ ስለሚከናወነው ነገር መላ መምታት፣ የታሪኩን መዋቅር መለየት እና የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ ናቸው። በኢቀጥተኛ ብልሃት ስር ከተገለጸው አንብቦ መረዳት እና መቆጣጠርን ከሚጠይቁ አስራ ሰባት የአንብቦ መረዳት ንዑስ የብልሃት አከፋፈሎች ውስጥ ተማሪዎች የተገለገሉባቸው ስድስት ብልሃቶችን ነው። እነሱም መልስን ማዘግየት፣የንባብ ፍጥነትን መቀየር፣ግልጽ ያልሆነን ሃሳብ መለየት ፣በስህተት የተረዱትን ሃሳብ ተመልሶ ማረም፣ከዓላማ አንጻር አላስፈላጊ የንባብ ክፍልን መዝለል እና ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ መስጠት ናቸው። አስራ አንድ ብልሃቶችን ሳይጠቀሙባቸው ቀርተዋል።

እንዲሁም ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር በከፊል የሚመሳሰሉ ሲሆን በአንፃሩ አብረው የማይሄዱ ብልሃቶችም እንዳሉ ለዚህም እንደ ምክንያት የሚጠቀሰው በምዕራፍ ሁለት ብልሃቶችን ለመጠቀም ተፅዕኖ የሚያስከትሉ የትምህርት ደረጃ፣የምንባቡ ሁኔታ፣የቋንቋ አጠቃቀም ችሎታና ቀጥተኛና ኢቀጥተኛ ብልሃቶች እንደሆኑ ከተገለጸው ንድፈ ሃሳብ ጋር መመሳሰልን እንዳሳየ የተገኘው መረጃ ያመላክታል፡፡

ከዚህ በተጨማሪም አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን በተመለከተ ቀጥተኛውን የአንድምታ ጥያቄዎች እንዲመለሱ በልሃቶቹ የረዱ ሲሆን በአንፃሩ ደግሞ ማደራጀት እና መተርጎምን በተጨማሪም መመርመርን የሚጠይቁ አንድምታ ጥቄዎችን ግን በከፊል ለመመለስ ብልሃቶቹ ቢያግዙም በአብዛኛው ግን አለማገዛቸውን የጥናቱ ውጤት አመላክቷል፡፡

በአጠቃላይ አንብቦ መረዳትና ብልሃቶች እጅግ የተቆራኙ እንደሆኑ የብልሃት ዕውቀት ብቻ የአንድምታ ትርጉምን ለመረዳት ብዙም ጠቀሜታ እንደሌለው የቀደመ ዕውቀት ወሳኝ እንደሆነ በማስገንዘብ በአንብቦ መረዳት ብልሃት አጠቃቀም ዙሪያ የታዩ ክፍተቶችን ለመቅረፍ የሚያስችሉ ስልቶች በመፍትሄ ሃሳብ ስር ተጠቁመዋል፡፡

ምዕራፍ አንድ፣መግቢያ

በዚህ ምዕራፍ ውስጥ የጥናቱ ዳራ፣የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት፣ የጥናቱ ጥያቄዎች፣ የጥናቱ ዓላማ፣ የጥናቱ ጠቀሜታ፣ የጥናቱ ወሰንና የቁልፍ ፅንሰ ሃሳቦች ብያኔ አጠቃቀም በቅደም ተከተል ቀርበዋል፡፡

1.1 የጥናቱ ዳራ

አንድምታዊ ትርጉም በንባብ ብልሃቶች አጠቃቀምና በአንብቦ መረዳት ክሂል መካከል ያለውን ትስስር ያሳያል:: እያንዳንዱ የንባብ ብልሃት ቀጥሎ የሚመጣውን የአንብቦ መረዳት ጠቀሜታ ያመላክታል:: እንዲሁም የአንድምታዊ ትርጉምን መረዳት ባለው ቅርበት ላይ ይወሰናል::ብልሃት በአንብቦ መረዳት ውስጥ የሚኖረው ዋጋ የሚወሰነው ተግባቦትን በመፍጠር ላይ ነው:: ይህ ውስብስብ ተጠየቃዊ ትስስር የሚደራጅበት መንገድ የሀሳብ ፍሰት ይባላል (Nuttal1982) ::

አንደምታዊ /ምርምራዊ/ አንብቦ መረዳት ዓላማ (inferential comprehension) በምንባቡ ግልፅ እና ቀጥተኛ መልዕክት መነሻነት በግልፅ ያልተቀመጠውን መረጃ በጥልቀት መርምሮ መረዳትን የሚጠቁም ነው፡፡ይህም ማለት በምንባቡ ግልፅ መልዕክት አማካኝነት ይዘቱን አመዛዝኖ ሊሆን የሚችለውን ሃሳብ ማሰላሰልን እንደሚያጠቃልል ለማመልከት ነው፡፡ የተማሪዎችና ደራሲው የጋራ ገጠመኝ መነሻነት ሳይነገር ሳይገለጽና ሳይብራራ በውስጠ ታዋቂነት የቀረበውን ስውር መልዕክት በጥልቀት በማንባብ መረዳት ስለሚያስፈልጋቸው ነው (Stillie & Lynskey 1984 ፣ Lewin 1984)፡፡ ተማሪዎች በምንባቡ ግልጽ መልዕክት ሳይወሰኑ የምንባቡን መልዕክት ብቃትና ተአማኒነት ለማመዛዘን እንዲሁም ጥረት ለማድረግ ያስችላቸዋል (Lunzar & Gardner 1979)፡፡ ከትምህርታዊ ትግበራ አንፃር የአንድምታ የንባብ ብልሃት የሚከናወነው በተለያዩ ጥያቄዎች አማካይነት ነው፡፡

Nuttall(1982) በበኩላቸው የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን በተለያዩ ክፍሎች ከፋፍለዋቸዋል፡፡እነዚህም ቀጥተኛ፣ ማደራጀትና መተርጎምን የሚጠይቁ እና መመርመርን የሚጠይቁ ጥያቄዎች እንደሆኑ ገልጸዋል፡፡ እነዚህ ጥያቄዎች ሲነሱ አብሮ የሚነሳው

አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያግዙ ብልሃቶች ናቸው፡፡የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን ደግሞ Griffiths {2004፡2} Skehan {1989}ን ጠቅሰው እንደገለጹት ብያኔ መስጠት እና አከፋፈል ማሳየት ቀላል ስራ እንዳልሆነ አስረድተዋል።

አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ሲታሰብ ወይም ሲታቀድ እንደ ምንባቡ ዓላማና ግብ እንደ ዘመኑ ጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ የተለያዩ ንዑሳን ብልሃቶች ሲቀርቡ ይታያሉ፡፡ እነዚህም ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ፣ ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ፣ ግጥምጥምነትና መመርመርን የሚጠይቁና አንብቦ መረዳትንና መቆጣጠርን የሚጠይቁ ንዑሳን የንባብ ብልሃቶች ናቸው Saring (1987)፡፡ ተማሪዎቹ በግልፅ መልዕክቱ ላይ በመደገፍ ደራሲው በግልፅ ያላስቀመጣቸውን ሃሳቦች መርምሮ መረዳት የሚያስችሉ እንደሆኑ Nuttall (1982) ገልጸዋል፡፡

የአንድምታዊ ትርጉም ንበብ እጅግ ብዙ ተግባራትን በተመሳሳይ ጊዜ እንዲከወን በማድረግ የአንድን ጽሑፍ መልእክት መተርጎምን ወይም መረዳትን የሚጠይቅ ዘርፈ ብዙ በመሆኑ ክሂሉን ማዳበር አስፈላጊ ነው። ከክሂሉ ባሻገር የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን ጭምር መማርና መተግበር እንዳለባቸው እንዲሁም ተማሪዎች በዳራዊ ዕውቀታቸውና አዲስ በሚያነቡት ሃሳብ መካከል ትስስር መፍጠር የሚያስችሏቸውን ብልሃቶች እስካልተጠቀሙ ድረስ አንብበው አዲስ እውቀት ለመግኘትና ለመረዳት የሚያስችል መረጃን የማግኘት አቅማቸው ዝቅተኛ ነው በማለት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን አስፈላጊነት ገልጸዋል Heilman [1988]፣ Willing [1989]፣ Armbruster & Osborn [2002]።

በአማርኛ ንባብ ከሚከወንባቸው ዓላማዎች መካከል አንዱ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ መተንተን ነው፡፡ይህን ዓላማ ከግብ ለማድረስ የምንባቡን ግልጽ መልዕክትና መመርመርን የሚጠይቁ ጥያቄዎች ሲካተቱና ተማሪዎች ለመመለስ መለማመድ ሲችሉ የታሰበው ግብ ሊገኝ ይችላል፡፡ስለዚህ በአንድምታ ትርጉም ብልሃት አጠቃቀም ላይ ጥናት ማድረግ ጠቀሜታው ከፍ ያለ ነው፡፡

በአጠቃላይ ከላይ የተገለጸው ንድፈ ሃሳብ እንደሚያመለክተውና የዚህ ጥናት አቅራቢም ከተሞክሮዋ እንደተገነዘበችው አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያግዙ ብልሃቶችን አለመጠቀም እንደ ምክንያት መጠቀሱ ነው፡፡

1.2 የጥናቱ አነሣሽ ምክንያት

አንዳንድ ምሁራን ለተማሪዎች የማንበብ ብልሃቶችን ማስተማር ተገቢ ነው ቢሉም አንዳንዶች ደግሞ የመምህራን ተግባር ሁኔታዎችን ማመቻቸትና አቅጣጫ ማመላከት እንደሆነ ገልጸዋል፡

Norton [1997] የጥናት ውጤቶች የሚያመለክቱት በአንብቦ መረዳት ትምህርቶች ውስጥ ተማሪዎች ምን ማድረግ እንዳለባቸው ችላ መባላቸው አንብቦ የመረዳት ችግርን ለማቃለል መሰናከል መሆኑን ጠቁመዋል። Williams & Burden [1997] ከዚህ በፊት የነበረው የትምህርት ሂደት የብልሃቶችን አጠቃቀም ማሰልጠን ወይም ማዳበር ችላ ያለ እንደነበር አስገንዝበዋል። Shang {2010} ጥናት ተማሪዎች በንባብ አውድ ውስጥ የብልሃት ዕውቀታቸውን አተገባበር ካልተማሩ የብልሃት ዕውቀታቸው ብቻ የንባብ ውጤታቸውን ስኬታማነት እንደሚቀንሰው ገልጸዋል።

በተቃራኒው የብልሃቶችን መማር ያለውን ጠቀሜታ አስመልክቶ የሚስማሙ ጸሃፍት እንዳሉ ሁሉ የማይስማሙ አሉ፡፡ ከነዚህም መሃከል Sandra (1994) ሲሆኑ መምህራን ተማሪዎች የሚያነቡትንና የሚያነቡበትን ብልሃቶች በራሳቸው የሚመርጡበት እንዲሁም የሚያነቡበትን አካባቢ ማመቻቸት እንደሆነ ገልጸዋል፡፡ Krashen & Terrel (1983) sliberstein (1994) የማንበብ ብልሃቶችን በማስተማር በኩል መምህራን ጣልቃ መግባት እንደሌለባቸው በመጠቆም የአብዛኞቹ መምህራን ድርሻ ተማሪዎቹ የሚያነቡትንና የሚያነቡበትን ብልሃት ሁኔታና አካባቢ ማመቻቸት እንደሆነ ገልጸዋል፡፡ Omally& Chamot [1990] የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን ምንነት፣ ዓይነትና ጠቀሜታ ሳይረዱ የተለያዩ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን በተከታታይ እንዲሰሩ የተደረጉ ተማሪዎች የብልሃቱን ምንነትና ጠቀሜታ ከተማሩት የተሻለ የአንብቦ መረዳት ውጤት ለማግኘት ችለዋል። ይሁን እንጂ ልዩነቱ የጎላ እንዳልነበረ አመላክተዋል።

በአጠቃላይ በአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ዙሪያ የተካሄዱ እነዚህ ጥናቶች ብልሃቶችን ካልተማሩ የብልሃት ውጤታቸውን እንደሚቀንስና ብልሃቶችን ማስተማር አስፈላጊ አይደለም ያልተማሩት ከተማሩት የተሻለ ውጤት አምጥተዋል የሚሉት ጥናቶች ልዩነት በብልሃቶች ዙሪያ ተጨማሪ ጥናት ማድረግ እንደሚያስፈልግ ያሳያሉ።

በተጨማሪም አጥኚዋ በቅድመ መደበኛ ትምህርት ቤት በመምህርነትና በርዕሰ መምህርነት አስራ አንድ ዓመታት በመጀመሪያ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በአማርኛ ቋንቋ መምህርነት ለስድስት ዓመታት በድምሩ አስራ ሰባት ዓመት ያህል አገልግላለች። በነዚህም ጊዜያት ከመምህራን ጋር ባደረገችው ልምድ ልውውጥ ተማሪዎች የንባብ ተግባርን በሚከውኑበት ሰዓት ብዙዎቹ ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን አንብቦ ለመረዳት ችግር እንደሆነባቸው ለመገንዘብ ችላለች። Conley (1992) ተማሪዎች ለበርካታ ዓመታት ንባብ ሳይተዋወቁ ጥሩ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ሳይኖራቸው የከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህታቸውን ያጠናቅቃሉ፡፡ Atkinisi እና ሌሎች (1996) በበኩላቸው በርካታ የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ስለሌላቸውና የሚያነቡትን ትኩረት ሰጥተው ስለማይመለከቱት በትምህርት ውጤታቸው ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ እንዳሳደረ ገልጸዋል፡፡ ከነዚህ የጸሐፍት ሃሳብ ጋር በተዛመደ መልኩ በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ከምንባብ የወጡ የአንበቦ መረዳት ተግባራቶችንም ሆነ በመልመጃ መልክ የቀረቡ የምንባብ ጥያቄዎችን በአግባቡ የሚሰሩና የነቃ ተሳትፎ የሚያደርጉት የተወሰኑ ተማሪዎች ብቻ መሆናቸውና የተቀሩት ተማሪዎች ግን በተቃራኒው መገኘታቸው የዚህ ጥናት አቅራቢ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ምን ምን ናቸው? እንድትል አድርጓታል። ምክንያቱም ተማሪዎች ከንባብ ግልፅ መልዕክቱን ብቻ ሳይሆን መመርመርን የሚፈልጉ ሃሳቦችን ወይም ደራሲው በግልፅ ያላስቀመጣቸውን ሃሳቦች መረዳት ይኖርባቸዋል። በመሆኑም ከዚህ በታች የተገለጹትን መሪ ሃሳቦች ከግብ ለማድረስ ጥናቱ የሚከተሉትን ጥያቄዎች ይመልሳል ተብሎ ይታሰባል። ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ምን ምን ናቸው? ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ከዘመኑ ንድፈ ሃሳብ ጋር ይመሳሰሉ ይሆን? ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ምን ያህል ያግዛሉ? የሚሉት ጥያቄዎች ተነስተዋል፡፡

1.3 የዚህ ጥናት አብይ ዓላማ

የዚህ ጥናት ግብር አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን መተንተን ነው፡፡ጥናቱ ከዚህ አጠቃላይ ዓላማ የወጡ የሚከተሉት ዝርዝር ዓላማዎች ይኖሩታል፡፡

1. ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ ለዕይታ ማመልከት፣

2. ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ከዘመኑ ንድፈ ሃሳብ ጋር አብረው ይሄዱ እንደሆነ ማመሳከር እና

3. አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን መመርመር የሚሉት ናቸው፡፡

1.4 የጥናቱ ጠቀሜታ

ይህ ጥናት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልቶችን መተንተን እንደሆነ ቀደም ብሎ በዓላማው ላይ ተገልጿአል፡፡ ስለሆነም ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ጠቀሜታዎች ይኖሩታል ተብሎ ይታመናል፡፡

ሀ. ለመምህራን፡- ለተማሪዎች አንደምታዊ ትርጉምን መረዳት የሚያስችሉ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን በግልጽ ማስተማር ወይም አለማስተማር ከተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ውጤት አንጻር የሚኖረውን ሚና በመገንዘብ የተሻለውን አቅጣጫ ለመተግበር እንዲችሉ ጥቆማ ይሰጣል፡፡

ለ. ለመማሪያ መሳሪያ አዘጋጆች፡- አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያግዙ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን በዝግጅታቸው ውስጥ ማቅረብ እንዲችሉ ግንዛቤ ይፈጥራል፡፡

ሐ. ለጥናት አድራጊዎች፡- ወደፊት ይህን መሰል ርዕሰ ጉዳዮች ላይ ጥናት ለሚያደርጉ እንደ መነሻ ሰነድ ሆኖ ሊያገለግል ይችላል፡፡

1.5 የጥናቱ ወሰን

ጥናቱ ከቦታ አኳያ በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ልደታ ክፍለ ከተማ በሚገኙ አፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ እና እንዲሁም በደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሠናዶ ትምህርት ቤቶች ላይ የተገደበ ነው፡፡ ከይዘት አንጻር ሲታይ ደግሞ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች እነሱም

ቴክኒካዊ ድገፍን የሚሰጡ፣ ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ፣ ግጥምጥምነትና መመርመርን የሚጠይቁና አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የሚጠይቁ አራት ንዑሳን የብልሃት አከፋፈል ስር የሚገኙ 42 ብልሃቶች ላይ ያተኮረ ነው። እነዚህ ብልሃቶች ሌሎች ክሂሎችንም ሊያዳብሩ ይችላሉ፡፡ ስለሆነም ሌሎቹን የቋንቋ ክፍሎች በቀጥታ አይመለከትም፡፡ትኩረቱ ተተኳሪዎቹ በሚጠቀሙባቸው የንባብ ብልሃቶች ዓይነት ላይ ብቻ ይሆናል፡፡

1.6 የቁልፍ ጽንሰ ሃሳቦች ብያኔ

አንድምታዊ ትርጉም (Inferntial Mening):- በምንባቡ ውስጥ ደራሲው ባስቀመጠው መልዕክት አማካኝነት ሊሆን የሚችለውን ሃሳብ በጥልቀት መርምሮ መረዳትን ያመለክታል፡፡ አስፈላጊነቱም ተማሪዎች በግልጽ መልዕክቱ ላይ ብቻ ሳይወስኑ አውዳዊውንም አመዛዝነው እንዲረዱት ስለሚያስችላቸው ነው (Lewin 1984) ::

ብልሃት (Strategy)፡- ቃሉ የተለያየ ትርጓሜ የሚሰጠው ቢሆንም በዚህ ጥናት ግን የቋንቋ ንባብን ለማቀላጠፍ ተማሪዎች የሚገለገሉባቸውን አዕምሯዊ የሆኑትን ዘዴዎች ለመግለጽ የሚውል ነው፡፡ብልሃት የሚለው ፅንሰ ሃሳባዊ ቃል ዕቅድ፣ ዘዴ ፣ወዘተ.. በሚሉ ተቀራራቢ ትርጉም ባላቸው ቃላት ይገለጻል (Baker & Boonkit, 2004) ::

የአንብቦ መረዳት ችሎታ (Reading comprehension)፡- የአንድን ጽሑፍ ተራ ሀሳቦች ከመረዳትና ከመተርጎም ባለፈ ጥልቅ ሀሳቦቹን ጭምር መስጥሮ ማውጣት መቻል ሲሆን በዚህ ጥናት ተማሪዎች በአንብቦ መረዳት ፈተና በሚጠቀሙበት ብልሃት የሚገለፅ ነው Shanehan (2006) ::

ምዕራፍ ሁለት፣ ክለሳ ድርሳናት

በዚህ ምዕራፍ ከጥናቱ ርዕስ ጋር ሊመሳሰሉ የሚችሉ አንድምታዊ ትርጉምን ከመረዳት ብልሃቶች ጋር የሚዛመዱ ፅንሰ ሀሳቦች ይገለፃሉ። እነሱም የአንድምታ ትርጉም ምንነት፣ ታሪክ፣ ብልሃቶች፣ የአንድምታ ትርጉም ብልቶች ጠቀሜታ፣ የአንድምታ ትርጉም ንባብ፣ በንባብ ወቅት ትኩረት የሚሹ ጉዳዮች፣ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች አቀራረብ፣ የንባብ ብልሃቶችን መርጦ በመጠቀም ወቅት ያሉ እንቅፋቶች፣ በብልሃት አጠቃቀም ተፅዕኖ ያሚያስከተሉ ሁኔታዎች እና የቀደምት ስራዎች ቅኝት ቀርበዋል።

2.1 የአንድምታ ትርጉም ምንነት፣

እንደ Gully (1974) አገላለጽ አንድምታ ትርጉም የገጸ ንባቡን ፍቺ ከዘይቤ ፍቺ (የላይ ትርጉም) አላቆ ምስጢሩን ማውጣትና መረዳት ነው፡፡ Gully (1974) አፅንኦት ሰጥተው ሲገልጹ አንደምታ ትርጉም በተወሰነ ደረጃ በአዕምሯቸው ምጡቅ የሆኑ እና ከጽንስ ሃሳቡ ጋር ቅርበት ያላቸው ብቻ በተለየ ሁኔታ ሊጠቀሙበትና ሊረዱት የሚችሉት እንደሆነ ገልጸዋል፡፡ ለምሰሌ ተማሪዎች በመማሪያ መጽሐፋቸው ውስጥ ስለ ጎጂ ባህል የሚገልጽ ምንበብ ቢኖር ይህን ምንባብ በትኩረት በማንበብ ጹሑፉ ሊያስተላልፍ የፈለገው ዋና ሃሳብ ምን እንደሆነ መረዳት አለመረዳታቸውን የሚጠይቁ ጥያቄዎችን በማካተት የተማሪዎቹን የመረዳት ሁኔታ በመለየት ትምህርቱን ከአካባቢው ነባራዊ ሁኔታ ጋር ማዛመድ ተገቢ ነው፡፡

በአጠቃላይ ከንድፈ ሃሳቡ ትንታኔ እንደምንረዳው የአንብቦ መረዳት መልመጃ ጥያቄዎች ሲዘጋጁ የተማሪዎች የቀደመ ዕውቀታቸውን በመጠቀም በሚያነቡት ምንባብ አዲሱን መረጃ እንዲያገኙ እንዲሁም ከምንባብ ውስጥ ድብቅ ምስጢርን ነቅሰው እንዲያወጡ የሚያስችሉ እና የገፀ-ባህሪያትን አሳሳል እንዲለዩ የሚያደርግ ጥያቄዎችን በማዘጋጀት የተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት ክሂል ማዳብር እንደሚቻል ያስገነዝባል፡፡

2.2 የአንድምታ ትርጓሜ ታሪክ

የአንድምታ ትርጓሜን በተመለከተ እንዲህ ነው ብሎ ከመገመትና መላምቶችን ከማስቀመጥ ባለፈ በኢትዮጵያ መቼ እንደ ተጀመረ፣ የት እንደ ተጀመረና በማን እንደ ተጀመረ በእርግጠኛነት እንደማይታወቅ መስኩን ያጠኑ ሙሁራን (ሀብተማሪያም 1971፣ Cowley 1980፣ መንክር 1972 ና መርሻ 2003) ገልጸዋል።

የአንድምታ ትርጓሜ በቀደሙት ዘመናት በአይሁድ መምህራን በግሪክ ፈላስፎችና ባለቅኔዎች ዘንድ እንደነበረና ወደ ኢትዮጵያ የገባው በዘመኑ ከሌሎች ትምህርት ቤቶች በተለየ በአንድምታ ትርጉም ይታወቅ ከነበረው የግብፅ እስክንድሪያ ትምህርት ቤት እንደሆነ በጥናታቸው ሰይፈ ስላሴ (2011) ገልጸዋል፡፡

2.3 የአንድምታ ትርጉምን ለመረዳት የሚያግዙ ብልሃቶች

(Spears 2006) አንድምታ በውስጡ ብዙ ብልሃቶች የሚገኙበት ሲሆን ከእነዚህ መካከል ዋነኛዎቹ ከእውነታ በአንድምታ አስተያየትን መለየት፣ መተንበይ፣ በምስል የቀረቡ ሀሳቦችን አንድምታ መለየት፣ በዘይቤ ቋንቋ የተገለጹ ሃሳቦችን መለየት፣ ከመረጃዎች በመነሳት በግልጽ ያልቀረቡትን መረዳት የሚሉት ዋና ዋናዎቹ ናቸው።

እንደ Cubukcu {2007፡95} አገላለጽ ብልሃት ግለሰቦች ተግባራትን ለመረዳት እና ለማከናወን የሚነድፉት እቅድ ነው። የቋንቋ ብልሃት ጽንሰ ሃሳብን በተመለከተ ከ1970ዎቹ በፊት በመስኩ የተሰማሩ ጸሃፊዎች እና ጥናት አቅራቢዎች ዘንድ ግልጽ የሆነ መግባባት ያልነበረበት የሚያወዛግብ እና የተድበሰበሰ ነበር {Ellis 1994፡529}። በ1970ዎቹ አጋማሽ የተለያዩ ጸሐፍት Rubin{1975}፣ Stem{1975} በመስኩ ጥናት በማድረግ ቋንቋን በመማር ሂደት ብልሃትን መጠቀም ያለው ጠቀሜታ ከፍተኛ እንደሆነ ግንዛቤ ፈጥረዋል። Griffiths {2004፡2} Skehan {1989}ን ጠቅሰው እንደገለጹት የቋንቋ መማር ብልሃት ብያኔ መስጠት እና አከፋፈል ማሳየት ቀላል ስራ እንዳልሆነ አስረድተዋል።

እንደ Willing (1989) ገለጻ ተማሪዎች ብልሃቶቹን በግልጽ መማራቸው ለምን አሰፈለገ ? ለሚለው ጥያቄ ከውስብስብነቱ ባሻገር ለጥያቄው እነደ ምላሽ ያቀረቡት እንደ ብልሃቱ ዓይነት እንደ ተማሪዎቹ የመማር ምርጫ፣ የመነቃቃት ሁኔታና ጾታ ሊለያይ እንደሚችል

ጠቁመዋል፡፡ Omalley & Chamot (1990) ይሄንኑ ሃሳብ የሚጋሩት ሲሆን የብልሃቶች አቀራረብ ምርጫ በተማሪዎች ባህሪያት እንደሚወሰን አመላክተዋል፡፡ እንዲሁም መምህራን በክፍል ውስጥ ከሚያስተምሯቸው ተማሪዎች መካከል ትምህርት የሚያቋርጡ ተማሪዎች እንዳሉ በመጠቆም ችግሮቻቸውም የማንበብ ብልሃቶችን አለመጠቀማቸው እንደሆነ ጠቅሰዋል፡፡

እንደ Block [1986] አገላለጽ ደግሞ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች አንባቢዎች ጽሁፍን እንዴት አንብበው እንደሚረዱ ጽሁፍን ባልተረዱ ጊዜ ደግሞ ምን ማድረግ እንዳለባቸው የሚያመለክቱ ናቸው። [Baker & Boonkit, 2004] የማንበብ ሂደት የተለያዩ ብልሃቶችን በመተግበር በንቃት መሳተፍን የሚጠይቅ እንደሆነ ገልጸዋል። በአጠቃላይ የቋንቋ መማር ብልሃት አካል የሆነው የማንበብ ብልሃት መነሻው የመማር ብልሃት ነው። ብልሃት የሚለው ፅንሰ ሃሳባዊ ቃል የመማር ባህሪ፣ እቅድ፣ ዘዴ ወዘተ ነው በሚሉ ተቀራራቢ ትርጉም ባላቸው ቃላት ይገለጻል።

እንደ Gunining {2006} ገለጻ የአንብቦ መረዳት ብልሃት አንድ ምንባብ በምን መልኩ አንብቦ መረዳት እንደሚቻል ከማመላከታቸውም ባሻገር የተለያዩ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች እንዳሉ አስገንዝበዋል፡፡ እነዚህ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች አራት ሲሆኑ የመጀመሪያው ቴክኒካዊ ድጋፍ የሚሰጡ፣ ማብራራት እና ማጠቃለልን የሚጠይቁ፣ ግጥምጥምነትና መመርመርን የሚጠይቁ እና አንብቦ መረዳት እና መቆጣጠርን የሚጠይቁ ብልሃቶቾ ናቸው፡፡

2.3.1 ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ (ቅድመ ዝግጅት)

በዚህ ብልሃት አንድ አንባቢ ሊያነብ በተዘጋጀው ርዕሰ ጉዳይ ላይ የነበረው የቀደመ ዕውቀት የሚያስታውሰው ለንባብ እንዲነሳሳ የሚያደርጉ ናቸው፡፡ በዚህ ብልሃት ለምንባቡ ረዕሰ ጉዳይ እንግዳ ያልሆኑ ተማሪዎችን የቀደመ ዕውቀት በቀላሉ ለማነሳሳት ይቻላል፡፡ ስለዚህ የቅድመ ዝግጅት ዋና አላማ ከዋናው የንባብ ሂደት በፊት የተማሪዎች የማንበብ ፍላጎታቸው እንዲነቃቃ ለማድረግ የሚያዘጋጁ የተለያዩ ጥያቄዎች ተማሪዎቹ ስለሚያነቡት ጹሑፍ ትኩረት እንዲሰጡ እና የንባብ ተግባር ላይ የአንብቦ መረዳት ችሎታቸው የተሻለ እንዲሆን ይረዳቸዋል፡፡

2.3.2 ማብራራት እና ማጠቃለልን የሚጠይቁ የንባብ ብልሃቶች

እንደ Gunining {2006} ገለጻ አንባቢ ያነበበውን ጹሑፍ መሠረት አድርጎ የቀደመ ዕውቀቱን በመጠቀም ርእሰ ጉዳን በበለጠ ለማብራራት የሚጥርበት ብልሃት ነው፡፡ በዚህ ብልሃት የአንባቢው የቀደመ ዕውቀት አስተዋፅኦ ያለው መሆኑን ገልጸዋል፡፡ ለዚህ የአንብቦ መረዳት ጥቄዎች ሲዘጋጁ ጥያቄዎቹ እንደ ጸሃፍቱ ገለጻ ምንባቡ የሚያስተላልፈውን መልዕክት እንዲገልጹ የሚያስችሉ ጥያቄዎች ከምንባቡ የተረዱትን ሃሳብ እንዲያብራሩ የሚጠይቁ ጥያቄዎች ከአካባቢያቸው ተጨባጭ ሁኔታ ጋር እንዲያዛምዱ እና እንዲያጠቃልሉ የሚያስችሉ ጥያቄዎች መካተት እንዳለባቸው ያስረዳሉ፡፡

2.3.3 ቅንጅታዊ (ግጥምጥምነት) እና መመርመርን የሚጠይቁ ብልሃቶች

እንደ Wiener {1997} ገለጻ ግጥምጥምነትን የሚጠይቅ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች በምንባቡ ውስጥ የሚገኙ ዋና ዋና ዝርዝር ነጥቦችን የመምረጥ እና በመካከላቸው ያለውን ግንኙነት የመመርመር ሂደት ሲሆን ይህ ብልሃት የምንባቡን ዋና መልዕክት ኀይለ ቃልን መለየት፣ መረጃዎችን መመደብ፣ የትኛው መረጃ የበለጠ ጠቃሚ መሆኑን መገንዘብን ፣ቅደም ተከተል ማሳያዝን እና መከለስን ወዘተ ያጠቃልላል፡፡ ከገለጻው እንደምንረዳው የአንብቦ መረዳት ጥቄዎች ሲዘጋጁ መሆን ያለበት የምንባቡን ኀይለ-ቃል እንዲያወጡ የሚያስችሉ ጥያቄዎች የምንባቡን መልዕክት እንዲገልጹ የሚያስችሉ እና መረጃዎችን መመደብ ወዘተ. የመሳሰሉትን የጥቄ ዓይነቶችን በማዘጋጀት ተማሪዎቹ በምንባቡ ውስጥ ያሉትን ዋና ዋና መልዕክቶች መርምረው እና ለይተው እንዲያወጡ የሚያስችሉ ጥቄዎች መዘጋጀት ይኖርባቸዋል፡፡

2.3.3.1 እውነታዎችን፣አንድምታዎችንና አስተያየቶችን መለየት

እንደ (Spears፣2006) ገለጻ እውነታዎችን፣ አንድምታዎችንና አስተያየቶችን መለየት የጥሩ አንባቢ አንዱ መለኪያ ሲሆን በሚያነበው ጽሑፍ ውስጥ የቀረቡ ሀሳቦችን እውነታነት ወይም አንድምታነት ወይም አስተያየትነት መለየትና አስተያየቶችን ከተለያየ አቅጣጫ፣ ከቀደመ ዕውቀት፣ ከነባራዊ እውነታዎች ጋር እያገናዘቡ መቀበል ወይም መቃወም የመቻሉ ደረጃ ከፍ ማለት ነው። እውነታ የሚባለውም ሊረጋገጥ ወይም ሊለካ ወይም ሊመሳከር የሚችል መረጃ ነው። በሌላ በኩል አስተያየት ከእውነታ የሚመነጭ ሆኖ

ለማረጋገጥ የሚያስቸግር ሀሳብ ወይም መረጃ ነው። ከሚታወቀው የማይታወቀውን ማወቅ ወይም መረዳት መቻል ነው። ለምሳሌ ባህር ዛፍ ለመጀመሪያ ጊዜ የተገኘው አውስትራሊያ ውስጥ ነው። የሚለው ሀሳብ እውነታ የታወቀ ነገር ነው። ነገር ግን ከዚህ እውነታ በመነሳት "አውስትራሊያ ለባህር ዛፍ ተክል የሚስማማ ቦታ ያለበት ሀገር ይመስላል"፣ ብሎ መረዳት በአንድምታ የሚረዱት ሀሳብ ወይም አስተያየት ነው። እንዲህ ያለ ብልሃት ሊዳብር የሚችለው በትምህርት ቤት፣ በትምህርት በልምምድ ሲደገፍ በመሆኑ በመልመጃዎች ውስጥ ሊካተት ይገባዋል (Kuta 2008 & Spears 2006)፡፡

2.3.3.2 **መተንበይ** (Predicting)

እንደ (Kuta 2008 & Spears 2006፣Nuttall፣1996) ገለጻ ትንበያ አንድ አንባቢ ከሚያነበው ጽሑፍ ጋር መስተጋብር የሚፈጥርበት አንድ መንገድ ነው። ትንበያ ማለትም አንድ አንባቢእያነበበው ያለው ጽሑፍ ቀጥሎ ምን ምን ጉዳዮችን ሊያነሳ እንደሚችል ማሰብ ወይም መገመት ነው። በሌላ አማርኛ ትንበያ ማለት ለማንበብ የተመረጠውን ጽሑፍ ርዕስ በማየት ጽሑፉ ስለምን ሊገልጽ እንደሚችል፣ እንዲሁም የጽሑፉን የተወሰነ ክፍል በማንበብ ቀጥሎ ሊመጣ የሚችለውን እየገመቱ (እየተነበዩ) የማንበብ ሂደት ነው።

Ringe (1989:-50) "ትንበያ አንባቢዎች አስቀድመው በሚገምቱት መሰረተ ግምታቸውን ለማረጋገጥ ሲያነቡ ልዩ ትኩረት በመስጠት ማንበብ ያለባቸውን መለየት እንዳለባቸው ለመጠቆም መሆኑን ያመለክታሉ፡፡

ተማሪዎች ከሚያነቡት ምንባብ ውስጥ የሚፈለገውን መረጃ ወይም መልዕክት ለመረዳት በሚያደርጉት ጥረት ለትንቢያ የሚረዳቸው ቀዳሚ እውቀት ነው፡፡ቀዳሚ እውቀታቸውም በሚከተሉት ነጥቦች ላይ የተመሰረተ መሆን አለበት፡፡ እነሱም፡-

- በቋንቋው የቀረበውን መልዕክት ለመረዳት ያላቸው የቋንቋ ችሎታ፣
- የምንባቡን ርእሰ ጉዳይ በተመለከተ የሚኖራቸው ቀደምት እውቀት፣የምንባቡ የቋንቋ አጠቃቀምና አቀራረብ፣
- የቋንቋው ስርዓተ ነጥቦች አገባብ
- በየቋንቋው ውስጥ የሚገኙትን የዲስኩር አመልካቾች አጠቃቀም፣
- የምንባቡን ሃሳብ ለማጉላት ወይም ለማብራራት ተብሎ የቀረቡ ደጋፊ ፍንጮች

ለምሳሌ፡- እንደ ጽሁፍ፣ ስዕል፣ ሰንጠረዥ፣ ንዑሳን አርስቶችን የሚመለከትና ከምንባቡ ገለጻ ጋር የማዛመድ ችሎታዎች ናቸው (Brawn 1994 ፤Grabe 1991፣ Nuttall 1996)፡፡

እንደ (Nuttall 1996) ገለጻ ትንቢያ ለትምህርት የቀረበውንም ሆነ በተማሪዎች ምርጫ የሚነበብን ምንባብ ለመረዳት መሳሪያና የግንዛቤያቸውም ምልክት ተደርጎ ሊቆጠር ይችላል፡፡ ይህም ማለት ተማሪዎቹ በቅድሚያ ያነበቡትን፣ ያዩትን የምንባብ ክፍል ለመረዳት ከቻሉ ቀጥሎ የሚባለውን ለመለየት ይችላሉ ለማለት ነው፡፡ የመልዕክቱ ትንቢያ የሚካሄደው ከተማሪዎቹ ተዛማጅ እውቀት በመነሳት ስለሆነ አዲሱን መልዕክት ለመረዳት ለማለዘብ የተሻለ አጋጣሚ የሚፈጥር መሆኑን ምሁራኑ አክለው ይገልፃሉ፡፡

ቀደም ሲል እንደተገለጸው ትንቢያ ተማሪዎች የሚያነቡትን ምንባብ መልዕክት እና ከምንባቡ ጋር የተዛመደውን ቀዳሚ እውቀታቸውን በማጣጣም በምንባቡ ውስጥ የሚከታተሉ ነጥቦችን የሚገምቱበት ትምህርታዊ ልምምድ ነው፡፡ አላማው የተማሪዎችን ትኩረት በማሰባሰብ በምንባቡ ላይ ፍላጎት እንዲያሳድሩ ለማድረግ በመሆኑ የሚከናወነው ከንባብ በፊት ነው፡፡ ተማሪዎች የምንባቡን ጠቅላላ መልዕክት ሲገምቱ ለንባብ አላማ እንዲኖራቸው ከማድረግም በተጨማሪ መልዕክቱን በጥንቃቄ እንዲመረምሩ ያስችላቸዋል፡፡ የምንባቡን መልዕክት የሚገምቱት ከምንባቡ ርዕስ በመነሳት ስለሆነ የግል እውቀታቸውን ከምንባቡ መልዕክት ጋር ለማዛመድ ይረዳቸዋል፡፡ የምንባቡን መልዕክት በተቻለ መጠን ለመገመት ከሚረዳ የምንባቡ ክፍሎች ዋና ዋናዎቹ የምንባቡ ርዕስ አጋዥ ፍንጮች ማለትም (ስዕሎች፣ ግራፎች፣ ሰንጠረዥ ጥያቄዎችና ቁልፍ የይዘት ቃላት አገባብን) የሚገልጽ ጥቆማዎች ናቸው፡፡

2.3.3.3 ከመረጃዎች በመነሳት በግልጽ ያልቀረቡትን መረዳት (Inference)

እንደ (Kuta 2008 & Spears 2006) ገለጻ ከመረጃዎች በመነሳት መረዳት በጽሑፍ ውስጥ በግልጽ ያልቀረቡ ድብቅ ሀሳቦችንና መረጃዎችን መረዳት ማለት ሲሆን አንድምታ አንድን ጽሑፍ መስመር በመስመር ለእያንዳንዱ ቃል፣ ሀረግና ዓረፍተ ነገር ሳይቀር የተለየ ትኩረት እየሰጡ በማንበብ፣ በጽሑፉ ውስጥ የሚገኙ አንዳንድ ፍንጭዎችን በመጠቀም ጭምር በግልጽ ያልቀረቡ ሀሳቦችንና መረጃዎችን የመረዳት ክሂል ነው። ምክንያቱም አንድደራሲ በሚጽፈው ርዕሰ ጉዳይ ዙሪያ ያሉ ሁሉንም ነገሮች አያነሳም፣ እንዲያነሳም

አይጠበቅም። አንባቢው ስለጉዳዩ ካለው የቀደመ ዕውቀት በመነሳት ይረዳል። እንዲህ ያሉ ሀሳቦችንና መረጃዎችን መረዳት አንድምታ ብልሃት ይባላል።

በአጠቃላይ ብልሃቶች ላነበቡት ትርጓሜ መስጠት ወይም ያነበቡትን መተርጎም በሚለው ክፍል ወይም አንድምታ፣ ዘይቤያዊ አገላለጾችን መረዳትና የደራሲውን ድምጸት መለየት የሚሉት ብልሃቶች ዋነኞቹ ናቸው።

2.3.4 አንብቦ መረዳት እና መቆጣጠርን የሚጠይቁ ብልሃቶች

እንደ Gunning {2006} አንብቦ መረዳት እና መቆጣጠርን የሚጠይቁ ብልሃቶች ቀደም ሲል የተጠቀሱትን ቅድመ ዝግጅትን፣ ማብራራት እና ማጠቃለልን እና ቅንጅታዊ እና መመርመርን የሚጠይቁ ብልሃቶች ድምር ውጤት ነው፡፡ ይህም አንባቢ አንድን ጹሑፍ በሚያነብበት ወቅት ሳይገባው ያለፋቸው ነጥቦች ካሉ ለምን?እያለ ዞሮ ለማየት የሚሞክርበት የሃሳቦችን ቅንጅታዊ አካሄድ መገንዘብ አለመገንዘቡን የሚቆጣጠርበት እና ከቀደመ እውቀቱ ጋር ተዛማጅ ያልሆኑ አዳዲስ ሃሳቦችን በምን መንገድ ሊረዳ እንደሚችል የሚያሰላስልበት እንዲሁም አጠቃላይ የሚጠበቅበትን ችሎታ እና ክሂል ማዳበር አለማዳበሩን በተመለከተ ራሱን በመከታተል እና በመቆጣጠር የሚገመግምበት ብልሃት ነው፡፡ ስለዚህ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ሲዘጋጁ መከተል የሚገባቸው ምላሻቸው ትክክል መሆኑን እንዲያረጋግጡ የሚያስችሉ ለምሳሌ ምደባን የሚጋብዙ፣ ምክንያት እና ውጤትን የሚጠይቁ የመሳሰሉትን ጥያቄዎች ሊያካትቱ ይገባቸዋል፡፡

2.3.4.1 በምስል የቀረቡ መረጃዎችን አንድምታ መረዳት (Making Inferences with Visual Material)

እንደ (Kuta ፣2008፤ Spears 2006፣ Nuttall ፣1996) ገለጻ አንድ ጽሑፍ በስዕሎች፣ በካርቱኖች፣ በሰንጠረገዦች፣ በግራፎች፣ በካርታዎችና ፎቶዎች ተደግፎ ሲቀርብ ማየት የተለመደ ክስተት ነው። ስለዚህ አንድ አንባቢ እንዲህ ያሉ ምስሎችን አንድምታ ብልሃቶችን ተጠቅሞ መረዳት ይጠበቅበታል። በንባብ ትምህርትም ተማሪዎች የተለያዩ ካርቱኖችን፣ ስዕሎችን፣ ግራፎችን፣ ሰንጠርገዦችን፣ ካርታዎችን፣ ተመልክተው የምስሎችን አንድምታ የመረዳት ክሂላቸውን የሚያዳብሩ መልመጃዎችን እየሰሩ መለማመድ ይኖርባቸዋል።

2.3.4.2 በዘይቤያዊ ቋንቋ የተገለጹ ሀሳቦችን መረዳት

እንደ (Spears፣2006፤Mather & Mecarthy፣2005) ገለጻ ደራስያን ሀሳባቸውን በተለመዱ ቃላት ብቻ ሳይሆን ከዚህ በፊት የሚሰራባቸውንም ሆነ አዳዲስ ዘይቤያዊ አገላለጾችን በመጠቀም ሲገልጹ ማየት የተለመደ ነገር ነው። አንባብያንም ደራሲዎቹ የተጠቀሙባቸውን ዘይቤያዊ አገላለጾች (በተነጻጻሪ፣ በተለዋጭ፣ በሰውኛ፣ በምጸት ወዘተ… ዘይቤ የተገለጹ ሀሳቦችን) አገላለጾችን እየተረጎሙ መረዳት ይጠበቅባቸዋል። ይህም በትምህርት ሊዳብር የሚገባው ክሂል ነው። ለዚህ ደግሞ ተማሪዎች በተለያዩ ዘይቤዎች የተገለጹ ሀሳቦች የሚገኙባቸው ጽሑፎች እየቀረቡላቸው በዘይቤዎች ተሞሽረው የቀረቡ ሀሳቦችን እየተረጎሙ እንዲለማመዱ ማድረግ ያስፈልጋል።

በጹሁፎች ውስጥ የተማሪዎችን በዘይቤ የተገለጹ ሀሳቦች የመረዳት ክሂል ለማዳበር፤ ተማሪዎች አንቀጾችን እንዲያነቡና በአንቀጾቹ ውስጥ ለሚገኙ ዘይቤያዊ አገላለጾች ዐውዳዊ ፍች እንዲሰጡ የሚያደርጉ ጥያቄዎችን በመስጠት በዘይቤያዊ ቋንቋ የተገለጹ ሀሳቦችን መልዕክት የመረዳት ክሂል እንዲያዳብሩ ማገዝ ይቻላል (Mather & Me Carthy ፣2005)

በአጠቃላይ ከብያኔው መረዳት የሚቻለው የአንብቦ መረዳት መልመጃ ጥያቄዎች ሲዘጋጅ ተማሪዎች ቀጥተኛ የአንድምታ ጥያቄዎችን ብቻ ሳይሆን መመርመርን የሚጠይቁ የአንድምታ ጥያቄዎችን ለመመለስየሚያዙ ብልሃቶችን በመጠቀም እንደ ትነበያ፣ከአውድ መረዳት፣ከመረጃ በመነሳት ያልተለጸውን መረዳት፣ከእውነታ በመነሳት አስተያት መስጠት ከላይ የተገለጹ ብልሃቶች መጠቀም ተገቢነት ያለው ነው፡፡

2.4 የአንድምታ ትርጉም ብልሃቶች ጠቀሜታ

አንደምታዊ የንባብ ብልሃት ለተማሪዎች አስፈላጊ የሚሆነው ደራሲው ሁሉንም ነገር በግልጽ ስለማያስቀምጥ ያልተገለጸውን መርምሮ ለመረዳት ነው፡፡Nuttall (1982) ተማሪዎች ደራሲው በሚጽፍበት ጊዜ ሁሉንም ነገር በግልጽ ስለማያስቀምጥ ያልጻፈውን ያልተገለጸውን መርምሮ ለመረዳት ነው፡፡

እንደ (MC Namara 2007፡34) በማንበብ ሂደት ተማሪዎች የተለያዩ ችግሮች ይገጥሟቸዋል። ከሚገጠሟቸውም ችግሮች የተወሱኑት በአርፍ ተነገር ውስጥ ያሉ ቃላት በአንድነት ሆነው እንዴት ትርጉም እንደሚሰጡ የመረዳት ችግር፣ እያንዳንዱን ቃላት

ወይም አርፍተነገር መካከል ያለውን ግንኙነት ወይም በአጠቃላይ የምንባቡን ፍቺ አለመረዳት፣የጸሐፉን ዘውግ አለመረዳት፣ እውቀት የሚጠይቁ ውህዶችን የመረዳት ብቃት ማነስ ወዘተ ይጠቀሳሉ፡፡ እነዚህን ችግሮች ለማስወግድ ከሚያስችሉ መንገዶች አንዱ የማንበብ ብልሃቶችን ውጤታማ በሆነ መንገድ መጠቀም ነው።

እንደ (Cubukcu 2007፡95) አገላለጽ የማንበብ ብልሃት አጠቃላይ ዕውቀት እና የተለየ ጥልቅ ዝርዝር መረጃ ለማግኘት፣ ዋናውን ሃሳብ (ጭብጥ) ለይቶ ለማውጣት፣ ለማስታወስ ደስታን ለመፍጠር፣ ጭምቅ ሃሳብ ለመጻፍ እና ምርምር ለመስራት ያገለግላል። Anastasiou and Griva {2009፡284} እንደገለጹት ጎበዝ አንባቢዎች ከደካማ አንባቢዎች በብዙ መንገድ ይለያያሉ። ጎበዞች ከሚታወቁበት መገለጫዎች የተወሰኑት በሚከተለው መንገድ ቀርበዋል።

- የማንበብ ብልሃቶችን በእቅድ ለታለመ አላማ ውጤታማ በሆነ መንገድ በተደጋጋሚ ይጠቀማሉ።
- ብልሃቶችን ተለዋዋጭ በሆነ መንገድ እያቀያየሩ ይጠቀማሉ።
- የተለያዩ የማንበብ ብልሃቶችን አቀናጅተው በተደጋጋሚ ይጠቀማሉ።
- መረዳታቸውን ከደካሞቹ በበለጠ ይቆጣጠራሉ።
- ስለሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ግንዛቤ አላቸው።
- እንደምንባቡ አይነትና እንደ ምንባቡ አላማ የማንበብ ብልሃቶቻቸውን ያስተካክላሉ።
- በሚያነቡበት ጊዜ ጠቃሚ እና ዝርዝር መረጃዎችን ለይተው ያውቃሉ።
- አዲስ መረጃ እና አስቀድሞ የሚታወቅን መረጃ ለይተው ያውቃሉ።
- አውዶችን የበለጠ ውጤታማ በሆነ መንገድ ይጠቀማሉ።
- በምንባብ ውስጥ ያለን የወጥነት ችግር ይረዳሉ።በዚህምብልሃቶችን በመጠቀም የተፈጠረውን የወጥነት ችግር ግንዛቤ ውስጥ ያስገባሉ።

2.5 የአንድምታ ትርጉም ንባብ (Inferencing)

እንደ ትንቢያ ሁሉ በባህሪው የተለያዩ ንኡሳን ክፍሎችን ለማቀናጀት እንደሚያስችል የምሁራን ገለጻ ይጠቁማል፡፡ አንብቦ ለመረዳት ችሎታ መዳበርም ቁልፍ ድርሻ አለው

ለምሳሌ፡- (Chickalango (1993፣931) የስነ-ልቦናዊ ስነልሳን ተመራማሪ የተማሪዎችን አስተያየት በመጥቀስ እንዳመለከቱት የአንድምታ ትርጉም ንባብ ከማንኛውም የንባብ ክንውን አይነቶች ጋር የተያያዘ ነው፡፡ የምንባቡን መልዕክት ለመተርጎም፣ ቃሎችን ከአውዳቸው ለመረዳት እና ሳይገለጽ በውስጠ ታዋቂነት የተቀመጠን መረጃ ግልጽ ለማድረግ ያስችላል፡፡

የአንደምታ ንባብ ለትምህርት የሚቀርበው ምንባብ ውስጥ የተካተቱትን ከበድ ያለ ጽንስ ሃሳብ የያዙ ቃሎችና ሐረጎች ከአገባባቸው በመመልከት ወይም አገባባዊ (Syntactic) ተጠያቃዊ (logical) እና ባህላዊ (cultural) ጉዳዮችን የሚገልጽ አባባሎችን በፍንጭነት በመጠቀም ፍችያቸውን ብሎም በቅንጅት የሚያስገኙትን መልዕክት ለመረዳት የሚያስችል የንባብ ስልት ነው፡፡ (Grellet 1981) ስለዚህ ለትምህርት በሚመረጠው ምንባብ ውስጥ በቂ አውዳዊ ፍንጭ ቢካተት የተሻለ እንደሚሆን ምሁራኑ ያሳስባሉ፡፡

Sahin {2013} {Slinke 2001}ን በመጥቀስ የአንድምታ ትርጉም ንባብ ውስብስብ አእምሯዊ ተግባር በመሆኑ እይታን፣ማሰብን፣ማሰላሰልንና መተርጎምን አንድምታዊ በሆነ መንገድ የአንድን ጹሑፍ ትርጉም መለየትን ያካትታል፡፡ ንባብ ንቃት በተላበሰ ሁኔታ የመረዳት ሂደት ሆኖ በአንባቢውና በጸሐፊው መካከል ተግባቦት እንዲኖር የሚያደርግ ነው፡፡መረዳት ማለት የጹሑፍን ትርጉም መፈለግን አርቆ ማሰብንና በጥልቅ ማሰብን፣ ምክንያትን፣አንድምታ መመርመርንና መገምገምን ያጠቃልላል::

2.6 የአንደምታ ንባብ ብልሃት የመልመጃ ጥያቄዎች

አንደምታዊ የንባብ ብልሃትን በመልመጃ ጥያቄዎች አማካይነት ተግባራዊ ለማድረግ ሶስት አይነት ጥያቄዎችን መጠቀም እንደሚቻል (Carrell, Liberto & Pharis (1989፤660) ፣ Williams (1984፤59) እና Chickalanga (1993፤931) ያስረዳሉ፡፡

እነዚህም፡-

ሀ) ውስን መረጃን የሚመለከቱ የአንደምታ ጥያቄዎች፡- ተማሪዎች ምንባቡን ካነበቡ በኋላ በግንዛቤያቸው መሰረት ተፈላጊውን መረጃ አብራርተው በቃል ወይም በጽሁፍ እንዲያቀርቡ የሚረዳ ጥያቄዎች ናቸው፡፡ የሚፈለገው መልስ ከምንባቡ የተለያዩ አንቀጾች ውስጥ በቀጥታ የሚገኝ ሊሆን ይችላል፡፡

ለ) ቀጥተኛ አንደምታዊ ጥያቄዎች (Direct inference questions):- ምንባቡን ካነበቡ በኋላ በምንባቡ ውስጥ በቀረበው መልዕክት አማካይነት ተጠየቃዊ ተቀባይነት ያለው ትንታኔ እነዲሰጡና መደምደሚያ እንዲያቀርቡ የሚጠይቁ ጥያቄዎች ናቸው፡፡ የምንባቡን መልዕክቶች አመዛዝነው ገምግመው እንዲቀበሉ ወይም እንዲያሻሽሉ ጥያቄዎችን እንዲያቀርቡ ማድረግ የነዚህ ጥያቄዎች ትኩረት ነው፡፡

ሐ) ቀጥተኛ ያልሆኑ የአንደምታ ጥያቄዎች (Indireatinfer ence questions) በ "ለ" ሥር ከተጠቀሱት የአንደምታ ጥያቄዎች የሚለያቸው በምንባቡ አማካይነት ተጠየቃዊ ተቀባይነት ያለው ግምገማና መደምደሚያ ላይ አለማተኮራቸው ነው፡፡

እነዚህ ጥያቄዎች በምንባቡ የቀረበውን ርዕስ የሚመለከት ዳራዊ እውቀትን በመጠቀም ሰጥው (Given) የሆነውን መረጃ ከተለያየ አቅጣጫዎች መመርመርን የሚጠይቁ ናቸው፡፡ በምንባብ ውስጥ አሉታዊና አዎንታዊ የሆኑ አስተያየቶች ቢኖሩ ለምን በአሉታዊ ወይም በአዎንታዊ መልክ እንደቀረቡ ከአውዳቸውና ከቀዳሚ እውቀታቸው በማገናዘብ ምክንያታዊ ማብራሪያ ለማቅረብ የሚያግዙ ናቸው፡፡

በአጠቃላይ Williams (1984}፣ Carrell, Liberto and Pharis (1989) እና Chicalanga (1993) እንዳስገነዘቡት እነዚህን ሶስት የጥያቄ አይነቶች በቅንጅት ወይም በተናጠል በሚዘጋጁት የአንድምታ ትርጉም የመልመጃ ጥያቄዎች ውስጥ ማካተት ያስፈልጋል፡፡

2.7 አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚረዱ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች እና አቀራረባቸው

የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች የጸሐፊውን አንድምታ ለመረዳት የሚያስችሉ ሐሳብ ከፋፍሎ የማውጣት ችሎታን የሚያዳብሩ በጽሑፍ የተገኘው መረጃ ብቻ ሳይሆን በጽሁፍ ውስጥ ያልተገኘውን መረጃም ለመረዳት ሊሆኑ እንደሚገባ British Council (1980፣61) ይገልጻል፡፡ Nuttall (1982) በበኩላቸው የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን በተለያዩ ክፍሎች ከፋፍሏቸዋል፡፡ እነዚህም፡-

ማደራጀትና መተርጎምን የሚጠይቁ ጥያቄዎች (Questiong of involving rcorganization or reinterpretation) በዚህ የጥያቄ ዓይነት የሚፈረጅ ጥያቄዎች የምንባቡን ሀሳብ ለየት

ባለ አደረጃጀት ማቅረብን ወይም መግለጽን የሚጠይቁ ናቸው፡፡ ስለሆነም የምንባቡን ዋና መልእክት የመገንዘብ ሐሳብን ጨምቆ የማቅረብ እና መሰል ጥያቄዎችን ያካተታሉ፡፡

ሐሳብን ከፋፍሎ ማውጣትን (መመርመርን) የሚጠይቁ ጥያቄዎች (Questing of inference) እነዚህ ጥያቄዎች አብዛኛውን ጊዜ በግልጽ ያልተነገረውን ሃሳብ ፈልፍሎ የማውጣት ችሎታን የሚጠይቁ ናቸው፡፡ ስለሆነም የአንቀጾቹን ፍሬ ነገር የመለየት አውዳዊ ፍቺዎችን የማፈላለግን እና የመሳሰሉትን ጥያቄዎች በዚህ ምድብ ይመደባሉ፡፡ ከክብደታቸውም አንፃር በተራ ቁጥር “1” ከተጠቀሱት የጥያቄ ዓይነቶች ከፍ ያሉ ናቸው፡፡

የግል አስተያየትን የሚጠይቁ ጥያቄዎች (Questions of personal response) በዚህ የጥያቄ አይነት የሚፈረጅ ጥያቄዎች፤ “ስሜቴን ነክቶታል”፣”አሳምኖኛል”፣ ወዘተ… የሚል ምላሽ የሚሰጥባቸው ናቸው (Nuttall 1982):: ብዙውን ጊዜም የሚወጡት ከፈጠራ ጽሁፎች ነው፡፡ ጥያቄዎቹ አንባቢው በጽሁፍ ላይ በመመስረት የመሰለውን እና የገባውን ሃሳብ የሚያቀርብባቸው ናቸው፡፡ ዓላማቸውም አንባቢው ሃሳብ የመስጠት ችሎታውን እንዲያዳብር መርዳት ነው (Nuttall 1982፤132-133)፡፡

2.8 የማንበብ ብልሃቶችን መርጦ በመጠቀም ወቅት ያሉ እንቅፋቶች

በተማሪዎች ላይ የሚታይ እንቅፋቶች የቋንቋ ብቃት ማነስ፣ የቃላት ቅርፅና ፍቺ፣ ምዕላዳዊ ስርአት፣ አገባብ፣ ትርጉም፣ ዲስኮርስ፣ የጽህፈት ስርአት፣ የማንበብ ብቃት ማነስ፣ የአንብቦ መረዳት ችግር፣ የማንበብ አላማ አለመኖር፣ እራስንና አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር አለመቻል፣ የዕውቀት ማነስ፣ ለማንበብ ተግባር የቀረበን ምንባብ በመረዳት ሂደት ያለባቸውን ቋንቋዊ ክፍተት በመሙላት እና አንብቦ ለመረዳት አንባቢዎች የሚያብላሉት የቀደመ እውቀት፣ ባህላዊ ዕውቀት፣ መነሳሳት እና ስነልቦናዊ ትኩረት የሚሹ ጉዳዮች ናቸው {Bernhardt 1991፣32}፡፡

2.9 በብልሃቶች አጠቃቀም ላይ ተጽእኖ የሚያስከትሉ ሁኔታዎች

Ellis (1994፤541-543) Wenden (1991፤35-36) እና Wallace (1992፤42) በብልሃቶች አጠቃቀም ላይ ተጽእኖ እንደሚያስከትሉ የጠቀሷቸው ሁኔታዎች በርካታ ሲሆኑ፣ ከዚህ ጥናት ጋር በተያያዘ መታየት የሚገባቸው ግን አምስት ናቸው፡፡ እነዚህም፡-

2.9.1 የቋንቋ ችሎታ

በቋንቋ ችሎታቸው ውጤታማ የሆኑ ተማሪዎች ውጤታማ ካልሆኑት ተማሪዎች በርካታና የተለያዩ የንባብ ብልሃት ዓይነቶችን በተሻለ ደረጃ እንደሚጠቀሙ Berhanu (1993፣71) Abrham Vann(1987)ን በመጥቀስ ገልጸዋል፡፡ እንዲሁም በቋንቋ ችሎታቸው የተሻሉ ተማሪዎች በኢ-ቀጥተኛ ብልሃቶች አጠቃቀማቸው የተሻሉ ናቸው (Ellis 1994፣541)::

2.9.2 የትምህርት ደረጃ

Ellis (1994) Ehrman (1990)ን ጠቅሰው እንደገለጹት የተማሪዎች የትምህርት ደረጃ እና የብልሃቶች አጠቃቀም የተቆራኙ ናቸው ብለዋል፡፡ ይኸውም ስልጠና ካሌላቸው መምህራን እና ተማሪዎች ይበልጥ የሥልጣና ባለሞያዎች የሆኑት ብዛት ያላቸው የብልሃት ዓይነቶችን በተደጋጋሚ ሲጠቀሙ ተስተውለዋል (Ellis 1994፣543)::

2.9.3 የምንባብ አይነት

የንባብ ብልሃቶች እንደ ምንባቡ ባህሪ ወይም ዓይነት ይለያያሉ ቀጥተኛ ፈጣን እና ተመሰጦአዊ ብልሃቶች ከተራኪ ድርሰት ምንባብ ጋር ሲቆራኙ ልምምዳዊ ብልሃቶች ደግሞ ከአስረጅ ድርሰት ምንባቦች ጋር ይቆራኛሉ (Wallace1992፣57)፣{Davies 1995፣135-147}::

2.9.4 ቀጥተኛ እና ኢ-ቀጥተኛ ብልሃቶች

ቀጥተኛ ብልሃቶች አብዛኛውን ጊዜ ከተወሰኑ የመማር ተግባራት (Learning taske) እና ከተወሰኑ የመማር ዓላማዎች ጋር ቀጥተኛ ግንኙነት ሲኖራቸው፣ ኢ-ቀጥተኛ ብልሃቶች ግን በሁሉም የመማር ተግባራት ላይ አንድ አይነት ናቸው ለማለት ይቻላል (Chamot 1987፣72)::

2.9.5 የንባብ ብልሃት ዓይነቶችና ቅንጅታቸው

አንብቦ መረዳት የሚያሳዩ ውጤታማ እና ውጤታማ ያልሆኑ የንባብ ብልሃት ዓይነቶች እንዳሉ የሚያምኑ የመስኩ ባለሞያዎች አሉ፡፡ ከነዚህም መካከል Hosen feld (1984፣4354) እና Block (1986) Mcdonough (1995፣4354) ይገባቸዋል፡፡በሌላ በኩል

"በመሰረቱ ብልሃቶችን ውጤታማ እና ውጤታማ ያልሆኑ በማለት መክፈል አይቻልም" የሚሉ ወገኖች አሉ፡፡ ከነዚህ መካከል sarig (1987) Davies (1995፤47-48) ይገኙባቸዋል፡፡

2.10 በንባብ ሂደት ትኩረት የሚሹ ጉዳዮች

በንባብ ሂደቶቹ በክፍል ውስጥ ተግባራዊ በሚሆኑበት ጊዜ ትኩረት የሚሹ ክንውኖች የሚከተሉት ናቸው {Medina 2011፣Zhang 2012፣Bimmleetal 2001፣Carrell 2006}።

- የማንበብ ብልሃት ምንነትን እና አይነታቸውን ግልፅ በሆነ አቀራረብ ማመላከት
- የተለያዩ ጹሁፎችን በማንበብ ሂደት የማንበብ ብልሃቶችን መጠቀም ምን ያህል ጠቀሜታ እንዳለው እና እንደሌለው እንዲፈትሹ ማመቻቸት
- ተማሪዎች የማንበብ ብልሃቶችን መቼ? እና የት? መጠቀም እንዳለባቸው ማሳየት፣ መምራት፣ማገዝ እና በተግባር እንዲለማመዱ ማመቻቸት
- ተማሪዎች የማንበብ ብልሃቶችን በትክክል መጠቀም አለመጠቀማቸውን መከታተል ውጤታማ በሆነ መንገድ መጠቀም አለመጠቀማቸውን ለማረጋገጥ ራሳቸውን እንዲገመግሙ ማበረታታት
- ተማሪዎች ውጤታማ በሆነ መንገድ የማንበብ ብልሃቶችን መጠቀም አለመጠቀማቸውን መመዘን ናቸው፡፡

2.11 አንብቦ መረዳት

Shanehan (2006) እንደገለጹት አንብቦ መረዳትን በሁለት ይከፍሉታል አንደኛ በምንባቡ ውስጥ በግልፅ የሰፈሩ ሀሳቦችን አንብቦ መረዳት ነው በዚህ ስርም በጽሁፍ ውስጥ የቀረቡትን ዋና ዋና ሀሳቦች መገንዘብ በግልጽ የተቀመጡ ድርጊቶች ክስተቶችና ቅድም ትከተል ማስታወስ በጹሁፉ ውስጥ የሰፈሩ ተመሳሳይና ልዩነቶችን መለየትና የምክንያትና የውጤት ትስስር መግልጽን ያካትታሉ፡፡ሁለተኛ ተማሪዎች ተጠይቃዊ እውቀትንና ግምትን በመጠቀም በምንባቡ ውስጥ በግልጽ ያልሰፈሩ ሀሳቦችን አንብበው የሚረዱበትን ሁኔታ ይጠቁማል፡፡ ይህ አይነት አንብቦ የመረዳት ችሎታ ደግሞ ካሉት መረጃዎች በመነሳት የምንባቡ ፍሬ ሃሳብ መለየትንና ደጋፊ ሃሳቦችን ለይቶ ማወቅን ከምክንያትና ውጤት ትስስር የተንሳ ቀጥሎ ሊመጣ የሚችለው ነገር መገመትን የሚመለከት ነው፡፡

Gessesse (1999) በዋቢነት የጠቀሷቸው Alderson (1980) እንደገለጹት ከአንብቦ መረዳት ፈተና የሚገኘው ውጤት ሳይሆን ወደውጤቱ ለሚያደርሰው የማነበብ ሂደት ብልሃቶች ላይ ማተኮር አለብን ብለዋል፡፡የShang [2010] ጥናት በአንብቦ መረዳትና በማንበብ ብልሃቶች አጠቃቀም መካከል አዎንታዊ ጠንካራ ተዛምዶ እነዳለ አሳይቷል። ተማሪዎች በንባብ አውድ ውስጥ የብልሃት እውቀታቸውን አተገባበር ካልተማሩ የብልሃት እውቀታቸው ብቻ የንባብ ውጤታቸውንስኬታማነት እንደሚቀንሰው ጠቁመዋል፡፡

2.12 የንባብ ብልሃት አከፋፈል ሞዴል አመራረጥ

ለዚህ ጥናት የተመረጠው የንባብ ብልሃት አከፋፈል ሞዴል የSarig (1987)ን ሞዴል ነው፡፡ ይህ የተመረጠበት ምክንያት እንደ Davies (1995፤46-47) እና MC Donaagh(1995፤56-57) አገላለጽ፤ የንባብ ብልሃት አከፋፈሉ የተዘጋጀው ራሳቸው ተመራምሪዎቹ ከምልከታ ባገኙት መረጃ መሰረት ያሰባሰቧቸው ስለሆነ እና ከዚህ ጥናት የአጠናን ዘዴ ጋር ስለሚመሳሰል ነው፡፡

በተጨማሪም የSarig (1987) ሞዴል በበርካታ ምሁራን ዘንድ ተቀባይነት ያለው ነው፡፡ ይህም የሆነበት ምክንያት ቀጥተኛ ብልሃቶች እና ኢ-ቀጥተኛ የተሰኙ ብልሃቶችን በመያዙ ነው፡፡ በቀጥተኛ ብልሃቶች ሥር ቴክኒካዊ ድጋፍ የሚሰጡ ማብራራትን የሚጠይቁ እና ግጥምጥምነትን የሚመርመሩ የንባብ ብልሃቶች ሲኖሩት እንደ ቅደም ተከተላቸው 6፤8 እና 11 ዝርዝር ንዑሳን ብልሃቶችን አካቷል፡፡ በኢ-ቀጥተኛ ሥርም አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የተሰኘ ክፍል አለ በስሩም 17 ዝርዝር የንባብ ብልሃቶችን አካቷል፡፡ በአጠቃላይ በሁለቱ አባይት ክፍሎች ሥር 42 ዝርዝር የንባብ ብልሃቶች አሉ፡፡ በSarig (1987) የንባብ ብልሃት አከፋፈል ውስጥ ስለሚገኙ አንዳንድ ብልሃት አይነቶች ግልጽነት ማነስ በተመለከተ MC Donough (1995) ሐሳብ ሰንዝረዋል።

1.ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል

1. ግርፍ ንባብ
2. አሰሳ ንባብ
3. ትኩረት በሚሰጣቸው ቃላት ወይም ሐረጋት ግርጌ ምልክት ማድረግ
4. ለአንቀፅ ማጠቃለያ መስጠት
5. በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙ እንግዳ ቃላት ፍቺ ለመረዳት ስርወ ቃላቸውን መመርመር
6. የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም

2.ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃቶች አከፋፈል

1. የቋንቋውን የቃላት አሰላላፍ በራስ አባባል መረዳት
2. ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት
3. አያያዥ ቃላትንና ሐረጎችን በራስ አገላለጽ መረዳት
4. የምንባቡን ሃሳብ በራስ አገላለጽ መረዳት
5. በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙ ወሳኝ ቃላት መለየት
6. የጹሑፉን መልዕክት መተርጎም
7. ሐሳብን ፈልፍሎ ማውጣት
8. ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር

3.ግጥምጥምነትን መመርመር የሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃቶች አከፋፈል

1. የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ መለየት
2. የምንባቡን ሃሳብ በአዕምሮ መሳል
3. ከታሪኩ ጋር ቁርኝት ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም
4. ጠቅላላ ዕውቀትን ማዛመድ
5. የቃላት ዕውቀት መጠቀም
6. ዳራዊ ዕውቀት መጠቀም
7. ቁልፍ ሃሳብን መለየት
8. ቀጥሎ የሚመጣውን መተንበይ
9. አስቀድሞ መላ በመምታት ለማረጋገጥ መሞከር
10. ድርሳኑን መገንዘብ
11. የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ

4. አንብቦመረዳትን መቆጣጠርየሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል

1.ሆን ብሎ ዕቅድን መቀር

2. መልስን ማዘግየት

3. በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙ ችግሮችን መቋቋም
4. የንባብ ፍጥነትን መቀየር
5. ደጋግሞ ማንበብ
6. አንባቢው በትክክል ያልተረዳውን መለየት
7.ትርጉማቸው ግልጽ ያልሆኑ ቃላትና ሐረጎችን መለየት
8. ምንባቡን በሙሉ ወይም በከፊል አንባቢው ሳይረዳ ሲቀር ተመልሶ ማረም
9. ከዓላማ አንጻር አላስፈላጊ የንባብ ክፍልን መዝለል
10. አንባቢው በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙችግሮችን ለመፍታት ከህሊና ጋር መወያት
11. አስቀድሞ ስለተነበዩት ነገር ትክክለኛነት ማረጋገጥ
12. በንባብ ሂደት ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለ መቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ መስጠት
13. የቀረቡ መረጃዎች ላይ ጥያቄ ማንሳት
14. በራስ የንባብ ባህሪ ላይ አስተያየት መስጠት
15. አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር
16. ለምንባቡ ሐሳብ ወይም ስሜት ምላሽ መስጠት
17. የምንባቡ መልዕክት በትክክል እንዳይተላለፍ ምክንያት በሆኑ ቃላት፣ሐረጋት ወዘተ... ላይ ጥያቄ ማንሳት

2.13 የቀደምት ስራዎች ቅኝት

የዚህ ጥናት አቅራቢ በመረጠችው ርዕስ ላይ ጥናት ለማካሄድ ከመጀመሯ በፊት ከርዕሰ ጉዳዩ ጋር ተመሳሳይነት ያላቸውን የቀደምት ጥናቶች ዳሰሳ አካሂዳለች፡፡ይሁን እንጂየዚህ ጥናት ትኩረት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበትን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን ትንተና ላይ በመሆኑ ቀጥተኛ ግንኙነት ያላቸውን ጥናቶች ማግኘት አልተቻለም፡፡ ነገር ግንተቀራራቢነት ካላቸው ቀደምት ስራዎች ውስጥ ጥቂቶቹን ከዚህ ጥናት ጋርያላቸውን ተመሳሳይነት እና ልዩነት እንደሚከተለው ለመግለጽ ተሞክሯል፡፡

እንድሪስ (2009) በቴክስት ውቅር ብልሃቶች በአማርኛ ማንበብን መማር በተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ያለው ተፅዕኖ በስድስተኛ ክፍል ተተኳሪነት በሚል ርዕስ በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ለዶክትሬት ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናት ነው፡፡ የጥናቱ ዋና አላማ በቴክስት ውቅር ብልሃቶች ማንበብን መማር በተማሪዎች የማንበብ ተነሳሽነት፣ ግለ ብቃት፣ እምነት ፣ትኩረት እና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ያለውን ቀጥተኛ እና ኢ-ቀጥተኛ ተፅዕኖ መፈተሽ በሚል ሙከራዊ ጥናት አድርጓል፡፡የጥናቱ ክልልም በደሴ ከተማ በአዲስ ፋና የመጀመሪያ ደረጃ ትምህርት ቤት በ2009 ዓ.ም ተመዝግበው በሚማሩ የስድስተኛ ክፍል ተማሪዎች ሦስት ክፍሎችን በተራ ዕጣ ናሙና ተመርጠዋል፡፡የመረጃ መሰብሰቢያ የአንብቦ መረዳት ቅድመ ትምህርት እና ድህረ ትምህርት ፈተና ነው፡፡ የጥናቱ ውጤት እንደሚያሳየውም የቴክስት ውቅር የብልሃት ስልጠናውን ለማዳበር ያለው ሚና ጉልህ ነው፡፡ ምንም እንኳን የብልሃት ስልጠና ለተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ፣ ለማንበብ ግለ ብቃትና ለማንበብ ተነሳሽነት ከፍተኛ አስተዋጽ ያእንዳለው የጥናት ውጤቱ ቢያሳይም ከመነሻው በአንብቦ መረዳት ችሎታ፣ በማንበብ ተነሳሽነት፣ በማንበብ ትኩረትና በማንበብ ግለ ብቃት መካከል ያለውን ግንኙነትና የተዛምዶ መጠን አለመፈተሹ እንዲሁም የብልሃት ስልጠናው የአንብቦ መረዳት ከፍተኛ አስተዋፅኦ እንደለው ቢያሳይም ከተማሪዎች የቀደመ ዕውቀት ጋር አለመጠናቱ ክፍተቱን ያሳያል፡፡ የቀደመው ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር የሚመሳሰለው ከአንብቦ መረዳት እና ከብልሃት አንፃር ብቻ እንጂ በአጠናን ዘዴው፣ በመረጃ መሰብሰቢያ፣ በዓላማ በተጠኚዎች የክፍል እርከን በእጅጉ ይለያያል፡፡

ተክላይ ትዕዛዙ (2000) "በትግርኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የስምንተኛ እና የአስረኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ንባብ ጊዜ የንባብ ብልሃት አጠቃቀም እና የመምህራን ግንዛቤ ተጣጥሞ ፍተሻ" በሚል ርዕስ በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ ያቀረቧቸው ጥናት ሲሆን የጥናቱ አላማ በትግርኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የስምንተኛ እና የአስረኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ንባብ ጊዜ የንባብ ብልሃት አጠቃቀም እና የመምህራን ግንዛቤ ተጣጥሞን መፈተሽ በሚል ዓይነታዊ ጥናት አድርገዋል፡፡ ጥናቱን ያደረጉት በአክሱም አንደኛ እና ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በ2000 ዓ.ም ተመዝግበው ያሉ የስምንተኛ እና የአስረኛ ክፍል ተማሪዎችን በንባብ ትምህርት ጊዜ የንባብ ብልሃት አጠቃቀማቸውን የፈተሸ ሲሆን የመረጃ መሰብሰቢያውም ምልከታ የጹሑፍ እና ቃለመጠይቅ ናቸው፡፡ ውጤቱም የተማሪዎቹ የብልሃት አጠቃቀም በቋንቋ ችሎታቸው ካገኙት ደረጃ ጋር ተጣጥሞ በማሳየት ረገድ የስምንተኛ ክፍል ተተኳሪ ተማሪዎች ከአስረኛ ክፍል ተማሪዎች ተሽለው ተገኝተዋል፤ከመምህራኑ የንባብ ብልሃት አጠቃቀም ጋር ያለው ተጣጥሞ ዝቅተኛ ሆኖ ተገኝቷል የሚል ነው፡፡የተክላይ ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር የሚያመሳስለው በተማሪዎች የብልሃት አጠቃቀም እና በመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ ነው፡፡ይህ ጥናት ከተክላይ ጥናት ጋር የሚለየው በጥናቱ ተተኳሪዎች ይኸውም(የአንደኛ ደረጃ እና የሁለተኛ ደረጃ) በቋንቋ ችሎታቸው በተለያየ ደረጃ ያሉ ተማሪዎችን የብልሃት አጠቃቀም ከመምህራን ግንዛቤ ጋር ተጣጥሞ መኖር አለመኖሩን የፈተሸ ሲሆን ይህ ጥናት ግን አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተጠቀሙበትን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን መተንተን ነው፡፡እንዲሁም የተክላይ ጥናት በትግርኛ አፈ-ፈት ተማሪዎችን በመለየት የተጠና ሲሆን ይህ ጥናት ግን በዘጠንኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ የተጠና ነው፡፡ስለዚህ በተጠናበት ክልል፣ትምህርት ደረጃ ባኣላማ ከዚህ ጥናት ጋር በእጅጉ ይለያያል፡፡

ማስተዋል (1989) በአማርኛ አንብቦ መረዳት ችሎታ አስራ አንደኛ ክፍል ተማሪዎች በሚል ርዕሰ ጉዳይ ጥናት አካሂደዋል፡፡ የጥናቱ አላማም የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎችን በአማርኛ አንብቦ የመረዳት ችሎታ ማጥናት ነው፡፡ የጥናቱ መረጃ መሰብሰቢያ ፈተና እና የጽሁፍ መጠይቅ ሲሆን የደረሱበት ማጠቃለያም የተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት የአፈ-ፈቶችም ሆነ የኢ-አፈፈቶች ችሎታቸው ዝቅተኛ መሆኑን አመለከቷል፡፡ የቀደመው ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር ያለው ዝምድና አንብቦ መረዳት

በሚለው ብቻ ነው፡፡የሚለየው ደግሞ የተጠኚ ተማሪዎች የክፍል ደረጃ ፣ዓላማ እና የተማሪዎቹ ቋንቋ ነው፡፡በዚህም ከዚህ ጥናት ጋር ሰፊ ልዩነት አለው፡፡

ሰለምን (2003) ልቦለድን በመጠቀም የአንብቦ መረዳት ትምህርት አቀራረብ በሚል ርዕሰ ጉዳይ ጥናት አካሂደዋል አላማውም በዘጠነኛና በአስረኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ የተማሪው መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡት ልቦለዶች ከአንብቦ መረዳት ትምህርት አቀራረብና ከጥሩ ምንባብ ባህሪ አንጻር መፈተሽ ነው፡፡ የተጠቀሙበት የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ የጽሁፍ መጠየቅ ምልከታ የሰነድ ፍተሻ ናቸው፡፡ የጥናታቸው ውጤትም መምህራን የአንብቦ የመረዳት ትምህርቱን በክፍል ውስጥ ሲያቀርቡ የአንብቦ መረዳት መረጃዎችንና ስልቶችን እንደማይጠቀሙ ጠቁመዋል ይሁን እንጂ በመማር ማስተማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የሚገኙ የልቦለድ ስራዎች ወጥ፣ሳቢ ግልጽነትና ተግባቢነት ያላቸው መሆኑን ገልጸዋል፡፡የቀደመው የሰለሞን ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር የሚያመሳስለው በአንብቦ መረዳት ላይ ትኩርት ማድረጉ ሲሆን ከመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎቹ ሰነድፍተሻ፣እንዲሁም በመማሪያ መጽሁፍ ውስጥ በሚገኙ የልብወለድ ስራ ላይ ማተኩሩ ከዚህ ጥናት ጋር ይለያየዋል፡፡

Gully (1997) አንድምታዊ ትርጉም በሚል ርዕስ የቀረበ ጥናት ነው፡፡የጥናቱ ዋና አላማ የአንድምታ ትርጉም በመካከለኛው የአረብኛ ጽሁፍ በዛሬው ቋንቋ ላይ ያላቸውን እስተዋፅኦ ማንፀባረቅ ሲሆን፡፡ አጥኚው ጥናቱን ያካሄዱት በኤግዜተር ዩንቨርስቲ ሲሆን የጥናቱ ውጤት የሚያሳየው አእምሮቸው ምጡቅ የሆኑ ሊረዱትና ለጠቀሙበት እንደሚችሉ አስቀምጠዋል፡፡ የአሁኑ ጥናት ከቀደመው ጥናት ጋር ያለው ዝምድና አንድምታዊ ትርጉም በሚለው ርዕሰ ጉዳይ ላይ መካሄድ ነው፡፡ስለዚህ የቀድመው ጥናት አንድምታዊ ትርጉም በዛሬው ቋንቋ ላይ ያበረከተውን አስተዋጽኦ የመረመሩ ሲሆን ይህ ጥናት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸውን ብልሃቶች በመተንተን ላይ የሚካሄድ በመሆኑ እጅጉን ይለያያል፡፡

Collins (1992) የማጠቃለል ብልሃትን በግልጽ መማር አለመማር ከአንብቦ መረዳት ውጤት ጋር ያለውን ተዛማጆ መፈተሽ በሚል ርዕስ ጥናት አድረገዋል፡፡ አላማውም ብልሃቱን ከተማሩትና ካልተማሩት ተማሪዎች የትኞቹ የአንብቦ መረዳት ውጤታቸው የተሻለ ነው የሚል ሲሆን ያጠኑበትን ዘዴ ቅድመ ሂደታዊና ድህረ ፈተና

ነው፡፡ የደረሱበት ማጠቃለያም ብልሃቱን ካልተማሩት የተማሩት የተሻለ የአንብቦ መረዳት ውጤት አግኝተዋል የሚል መደምደሚያ ላይ ደርሰዋል፡፡የኡሁኑ ጥናት ከቀድመው ጥናት ጋር ያለው ዝምድና የብልሃቶች አተገባበር ሂደትና የአንብቦ መረዳት ከሚለው ጋር ነው፡፡ የቀድመው ጥናት ከአንብቦ መረዳ ብልሃቶች የማጠቃለል ብልሃት አተገባር ላይ ሲሆን ይህ ጥናት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳ ተማሪዎች የሚገለገሉበትን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች አተገባበር ላይ በመሆኑ በእጅጉ ይለያያል፡፡

Lau & Chan (2003) የማንበብ ብልሃት አጠቃቀምና ተነሳሽነት በሆንግኮንግ ጎበዝና ደካማ ተማሪዎች ላይ በሚል ርዕስ በአንድ መቶ ሀምሳ ዘጠኝ የሰባተኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ ጥናት ያደረጉ ተመራማሪዎች ናቸው፡፡ የማንበብ ተነሳሽነትን ከሌሎች ለየት ባለ መልኩ ውስጣዊ፣ ውጫዊና ማህበራዊ ብለው በመክፈልና የማንበብ ብቃትን በመጨመር ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር በማዛመድ አጥንተዋል፡፡ ውጤቱም በውስጣዊ ተነሳሽነት ጎበዝ አንባቢዎች ከደካማ አንባቢዎች ተሽለው ሲገኙ በውጫዊ ተነሳሽነት ግን ጉልህ ልዩነት አለመኖሩን የሁሉም ቡድኖች የፈተና ውጤታቸውና ውስጣዊና ውጫዊ የማንበብ ተነሳሽነታቸው ጉልህ ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ በማህበራዊና በማንበብ ብቃት ግን ጉልህ አይደለም በሚል ያስቀመጡ ሲሆን ይህ ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር የሚዛመደው ከብልሃት እና ከአንብቦ መረዳት አንፃር ነው፡፡ነገር ግን ተነሳሽነትን ውስጣዊ ፣ውጫዊ እና ማሕበራዊ፣ ብለው ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር ማየታቸው፣ ከተጠኚዎች አመራረጥጎበዝ እና ደካማ የሚለው እና የተጠኚ ተማሪዎቹ የክፍል ደረጃ እርከን በጅጉ ከዚህ ጥናት ጋር ይለያያል፡፡

Saring (1987) በአፍ መፍቻ ቋንቋ ትምህርት እና በሁለተኛ ቋንቋ ትምህርት መካከል ያለ የንባብ ሂደትበሚል ርዕስ ጥናት ያደረጉ ሲሆን የጥናቱ ተተኳሪዎችም እድሜያቸውከ17-18 ዓመት የሆናቸው የከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርታቸውን በማጠናቀቅ ላይ የሚገኙ አሥር ሴት ተማሪዎች ናቸው፡፡እነዚህ ተተኳሪዎች በቋንቋ ችሎታቸው በከፍተኛ በመካከለኛ ደረጃ እና በዝቅተኛ ደረጃ ላይ የሚገኙትን ተማሪዎች የሚወክሉ ናቸው፡፡የዚህ ጥናት ዓላማ በአፍ መፍቻ ቋንቋ ትምህርት እና በሁለተኛ ቋንቋ ትምህርት መካከል ያለውን የንባብ ሂደት ተመሳሳይ መሆን አለመሆኑን ማረጋገጥ ሲሆን ለጥናቱ የተመረጠው ትምህርታዊ ተግባር ደግሞ በአፍ መፍቻ ቋንቋቸው በእብራይስጥ እና በውጭ ቋንቋ ትምህርታቸው በእንግሊዝኛ የተጻፈ ኑባሪያዊነት (Authentic) ያላቸው

ሁለት የአመዛዛኝ ድርሰት ምንባቦችን እያነበቡ በጽሁፍ ያቀረቡትን ሃሳቦች መተንተን (Propositional analysis) እና የምንባቡን መልዕክት ውሁድነት ለመጠበቅ በሚረዳ አያያዥ አጠቃቀም ላይ ትንተና ማካሄድ ናቸው፡፡የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴው ደግሞ ምልከታ ዋነኛው የመረጃ መሰብሰቢያ ሲሆን በቪድዮ እና በመቅረፀ ድምፅ እንዲሁም በቃለመጠይቅ ነው፡፡የጥናቱ ውጤት ጥያቄያዎቹን ለመመለስ የሚረዳ የተወሰነ የንባብ ብልሃት ቅንጅቶች እና ጥያቄዎችን ለመመለስ የማይረዳ የተወሰኑ ብልሃቶች መኖራቸውን እንዳሳዩ ይገልፃሉ፡፡ይህ ጥናት የሚመሳሰለው በመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያው እና በአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ሲሆን እንዲሁም የብልሃት አከፋፈል ሞዴሉንም በመውሰድ ለዚህ ጥናትውሏል፡፡ነገር ግን በተጠኚዎች አመራረጥ በተጠናበት ቋንቋ ከዚህ ጥናት ጋር መመሳሰል ስለሌለው በእጅጉ ይለያያል፡፡

ምዕራፍ ሦስት፣ የአጠናን ዘዴ

በዚህ ምዕራፍ የጥናቱ አጠናን ዘዴ በምን መልኩ ተግባራዊ እንደሆነ እና የጥናቱን አላማ ከግብ ለማድረስ አስፈላጊ ናቸው ተብሎ የታመነባቸው የጥናቱ ንድፍ፣ የመረጃ ምንጮች አመራረጥ፣ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች ዓይነት፣ የመረጃ አሰባሰብ ሂደት፣ የጥናቱ አጠናን ዘዴ፣ የንባብ ብልሃት አከፋፈልና ሞዴል አመራረጥ በቅደም ተከተል እንደ ሚከተለው ቀርበዋል፡፡

3.1 የጥናቱ ንድፍ

የጥናቱ ንድፍ ገላጭ ምርምር ሲሆን አቀራረቡ በትረካ መልክ ነው፡፡ በዚህ ጥናት ውስጥ ተግባራዊ የተደረገው የአጠናን ዘዴ ቅይጥ የምርምር ዘዴ ሲሆን በዋናነት ዓይነታዊ ምርምር እና በደጋፊነት መጠናዊ ምርምር አገልግሎት ላይ ውሏል፡፡ በዚህ ጥናት ቅይጥ የምርምር ዘዴን መጠቀም ያስፈለገበት ምክንያት ዓይነታዊን በአብዛኛው እና መጠናዊን በጥቂቱ መረጃው ስለተሰበሰበ ነው፡፡ አይነታዊ የምርምር ዘዴ አጥኚዋ ተማሪዎቹ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የተጠቀሙባቸውን ብልሃቶች በዓይነት በዓይነት መድቦ ለመተንተን ሲሆን መጠናዊ የምርምር ዘዴን መጠቀም ያስፈለገበት አጥኝዋ በቁጥር ለምትገልጸው የመረጃ ትንተና አመቺ ሆኖ ስላገኘችው ልትመርጠው ችላለች፡፡ በአጠቃላይ የአጠናን ዘዴው በዳግራም መልክ እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

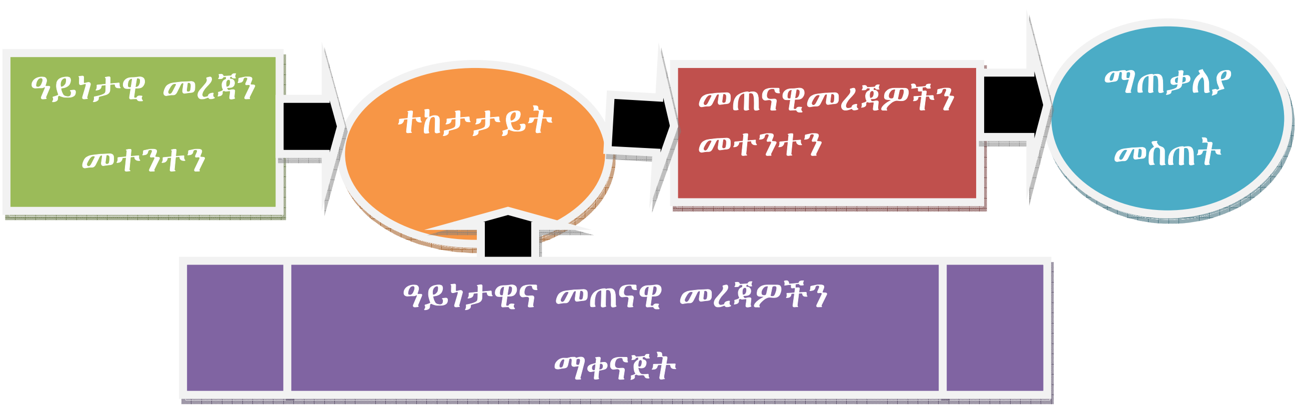

3.2 የጥናቱ መረጃ ምንጮች

የዚህ ጥናት የመረጃ ምንጮች በአዲስ አበባ ልደታ ክፍለ ከተማ የደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃና መሠናዶ ትምርት ቤት እና አፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የሚገኙና በ2011ዓ.ም በመማር ላይ ያሉ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች ናቸው፡፡ ከተማሪዎች በዋናነት ከፈተና በደጋፊነት በምልከታ፣ በተማሪዎች እና በመምህራን የሚሞላ የጹሑፍ መጠይቅ እና ከመምህራን በቃለ መጠይቅ የሚገኙ መረጃዎች ግብአቶች ናቸው፡፡ እንዲሁም ንድፈ ሃሳባዊ መሠረቶች ላይ በመመስረት ነው፡፡ ሆኖም የሚፈለጉት መረጃዎች ከአንብቦ መረዳት ፈተናው፣ ከምልከታው፣ ከጹሑፍ መጠይቅ እና ከቃለ መጠይቅ ከተሰበሰቡ በኋላ በአስፈላጊው ቅደም ተከተል ተዘርዝረው በገላጭ ስልት ትንተና ተሰጥቶባቸዋል፡፡

3.3 የጥናቱ ናሙና አመራረጥ

የጥናቱን ዓላማ ከግብ ለማድረስ ለጥናቱ ተገቢውን መረጃ ሊሰጡ ወይም ሊያስገኙ ይችላሉ ተብለው የታመነባቸው ምንጮች በተለያዩ የናሙና አመራረጥ ስልቶች ተመርጠዋል፡፡ የእያንዳንዱ የናሙና አመራረጥ ሂደትም ከዘህ በታች ቀርቧል፡፡

3.3.1 የጥናቱ ክልል አመራረጥ

አጥኚዋ በአዲስ አበባ ከተማ በልደታ ክፍለ ከተማ ረዘም ላለ ጊዜ በመምህርነት ሙያ የሰራች ስለሆነ ለቋንቋው ማህበረሰብ ቅርብ ናት፡፡ ስለሆነም መረጃዎችን ከሌሎች ክፍለ ከተሞች በተሻለ መልኩ ለማግኘት ምቹ ዕድል ተፈጥሮላታል፡፡ልደታ ክፍል ከተማ የጥናቱ ክልል እንዲሆን በአመቺ ወይም የግኝት ናሙና ዘዴ {Convenience Sampling Method} ተመርጧል፡፡

3.3.2 የትምህርት ቤቶች አመራረጥ

በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር በልደታ ክፍለ ከተማ ከሚገኙ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ውስጥ ሁለት የመንግስት ትምህርት ቤቶች ለዚህ ጥናት በመረጃ ምንጭነት

ተመርጠዋል፡፡ እነዚህ ትምህርት ቤቶች የተመረጡት አመቺ የናሙና ዘዴን {Convenience Sampling Method} መሰረት በማድረግ ነው፡፡ ሁለቱም ትምህርት ቤቶች ከአጥኚዋ መኖሪያ ጋር ቅርበት ያላቸው በመሆናቸው መረጃዎቹን በተደጋጋሚ ለመሰብሰብ ቀላል ይሆናል ብላ በመገመቷ ነው፡፡ የተመረጡት ትምህርት ቤቶች በልደታ ክፍለ ከተማ የሚገኙ ሲሆን አፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት እና ደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሠናዶ ትምህርት ቤት ናቸው፡፡

3.3.3 የክፍል ደረጃ አመራረጥ

አጥኚዋ በአፀደ ሕጻናትና በመጀመሪያ ደረጃ ሁለተኛ ዕርከን ትምህርት ቤቶች በአማርኛ ቋንቋ መምህርነት ለረጅም ዓመታት ያህል ስታገለግል መቆየቷ ቀደም ሲል ተገጾአል፡፡ በዚህ ምክንያት የአንደኛ ደረጃ ሁለተኛ ዕርከን ተማሪዎች የአንድምታ ትርጉም የአንብቦ መረዳት የብልሃት አጠቃቀምንና ያሉበትን ደረጃ በቅርበት ታውቀዋለች፡፡ በመሆኑም አንድምታ ትርጉም ደግሞ ጠንከር ያለ ንባብ እና የቀደመ ዕውቀት ስለሚያስፈልገው የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ ሳይንሳዊ በሆነ መንገድ መፈተሽ አስፈላጊ ሆኖ አግኝታዋለች፡፡ለዚህም የዘነጠኛ ክፍል በዓላማ ተኮር የንሞና (Purposeful judgment sampling) አመራረጥ ስልት ተመርጧል፡፡

3.3.4 የተማሪዎች ናሙና አመራረጥ

በደጃዝማች ባልቻ አባ ነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሠናዶ ትምህርት ቤት ተማሪዎች ከዘጠኝ እስከ አስራ ሁለተኛ ክፍል በመማር ላይ ሲሆኑ በጥናቱ የተካተቱት በ2011 ዓ.ም በ9ኛ ክፍል በመማር ላይ ያሉ ተማሪዎች ናቸው፡፡ በዚህ የክፍል ደረጃ በአስራ አምስት ክፍሎች 720 ተማሪዎች በመማር ላይ ይገኛሉ፡፡ በአንድ የመማሪያ ክፍል ደግሞ በአማካይ ከ45-50 ተማሪዎች ይማራሉ፡፡ በአፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በዘጠነኛ እና በስረኛ ክፍል እየተማሩ ከሚገኙ ተማሪዎች በጥናቱ የተካተቱት በ2011ዓ.ም በዘጠነኛ ክፍል ተመዝግበው እየተማሩ የሚገኙ ተማሪዎች ናቸው። በዚህ የክፍል ደረጃ በዘጠነኝ ክፍሎች እየተማሩ የሚገኙ 372 ተማሪዎች ሲሆኑ ከሁለቱ ትምህርት ቤቶች በዘጠነኛ ክፍል በመማር ላይ ያሉ ተማሪዎች ጠቅላላ ድምር 1,092 ተማሪዎች ናቸው፡፡

ሁሉንም ተማሪዎች በጥናቱ ማካተት ከፍተኛ የሆነ ጊዜ፣ጉልበትና ገንዘብ ስለሚጠይቅ የጥናቱን አስተማማኝነትና ተገቢነት ለመጠበቅ የተማሪዎችን ቁጥር መወሰን የግድ ነው፡፡ በዚህ ምክንያት ሁሉንም የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች ተሳታፊ ማድረግ አልተቻለም፡፡ ከደጃዝማች ባልቻ ሁሉንም የመማሪያ ክፍሎች እጣ ውስጥ በማስገባት በዕድል ሰጪ ናሙና ዘዴ የ9ንኛ "7" ክፍል ተመርጧል፡፡ በዚሁ ክፍል በመማር ላይ የሚገኙት 46 ተማሪዎች ናቸው፡፡ በአፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ደግሞ በዚሁ የክፍል ደረጃ 46 ተማሪዎች ተመዝግበው እየተማሩ ሲሆን ከ9ኙ የዘጠንኛ ክፍሎች 9ንኛ "3" በዕድል ሰጪ ናሙና ተመርጧል፡፡ የየትምህርት ቤቱ አስተዳደር እና የተማሪዎቹ ሙሉ ፈቃድና ይሁንታ ተጠይቆ ጥናቱ ተካሂዷል፡፡

3.3.5 የመምህራን ናሙና አመራረጥ

በ2011 ዓ.ም በደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛደረጃ እና መሰናዶ ትምህርት ቤት የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት በማስተማር ላይ ከሚገኙ መምህራን እና በአፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ከሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተተኳሪ ተማሪዎቹን የሚያስተምሩ የክፍል ሃላፊ መምህራን ከየትምህርት ቤቱ አንድ አንድ በድምሩ ሁለት መምህራን በጽሑፍ መጠይቅ እና በቃለ መጠይቅ አማካኝነት መረጃ እንዲሰጡ በዓላማ የናሙና (Purposeful judgment sampling) አመራረጥ ስልት በጥናቱ ውስጥ ተካተዋል፡፡

3.4 የጥናቱ መረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች

የጥናቱን ዓላማ ከግብ ለማድረስ አራት የመረጃ መሰብሰቢያ መሰሪያዎች በስራ ላይ ውለዋል፡፡ እነሱም፣ ፈተና፣ ምልከታ፣ የጽሑፍ መጠይቅ እና ቃለ መጠይቅ ናቸው፡፡ ከነዚህ መካከል ፈተና፣ በዋናነት ጥቅም ላይ የዋለ ሲሆን ሌሎቹ ማለትም ምልከታና ቃለ መጠይቅ የተማሪዎችና የመምህራን የጽሑፍ መጠይቅ በአጋዥነት አገልግለዋል፡፡ የጥናቱን አላማ መሠረት በማድረግም በተለያዩ የጸሐፍት ንድፈ ሃሳቦች አማካኝነት ተቃኝተዋል፡፡

3.4.1 ፈተና

በዚህ ጥናት ፈተና ዋነኛ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ ነው፡፡ይህ የተመረጠበትም ምክንያት ንባብን ለመረዳት የሚያግዙ ብልሃቶችን በሦስቱም የንባብ ሂደቶች አማካኝነት መረጃ ለመሰብሰብ ስለሚያግዝ ነው፡፡ዓላማውም የጥናቱ ተሳታፊ ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ፣ ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር መዛመዳቸውን እና ያስገኙትን ውጤት ለመፈተሽ ከዋናው ጥናት ጋር የሚመሳሰሉ ሁለት ምንባቦች እና ስለ ብልሃቶች አጠቃቀም ልምምድ የሚያደርጉባቸው የአንብቦ መረዳት ፈተና በአጥኚዋ ተዘጋጅቷል። ምንባቦቹን እና ከምንባብ የወጡትን ጥያቄዎች አስተማማኝነት ለመፈተሽ ጥያቄዎቹን በጥያቄ መመሪያዎች በመመደብ የማስተካከል ስራ ከተሰራ በኋላ የጥናቱ ተሳታፊዎች ለሁለት ሳምንታት በሳምንት አንድ ቀን በየቀኑ ለ40 ደቂቃ ስለ ብልሃት አጠቃቀም አቅጣጫ እና ድጋፍ ተሰጥቷቸው ልምምድ ካደረጉ በኋላ የአንብቦ መረዳት ምንባብና የብልሃት አጠቃቀም ፈተና በአማካሪ ተገምግሞ ለተማሪዎቹ ተሰጥቷል፡፡

ሌላው የፈተናዎቹ ዓላማ በዋናው ጥናት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የሚጠቀሙበትን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ በአንብቦ መረዳት የብልሃት ሞዴል አስደግፎ በመተንተን ላይ ይሆናል፡፡ ለዚህም እንዲያግዝ ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸው ብልሃቶች በተለያዩ ንድፈ ሃሳቦች አማካኝነት ተቃኝተዋል፡፡ ይኸውም አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ያላቸው ተዛምዶ፣ ያስገኙት ውጤት የሚሉት ዋናዎቹ ናቸው፡፡

3.4.2 ምልከታ

ምልከታ በአጋዥነት የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ ነው፡፡ የተመረጠበት ዋነኛ ምክንያትም የዚህ ጥናት ተሳታፊ የሆኑ ተማሪዎች ከተመረጡላቸው ሁለት ምንባቦች የወጡ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን ሲመልሱ በቪዲዮ ካሜራ በመታገዝ ምልከታ ተካሂዶበታል፡፡ ምልከታው የተካሄደው የአንብቦ መረዳት ፈተናውን ሲሰሩ በፈተና የተገኘውን መረጃ የበለጠ ለማረጋገጥና ተጨማሪ መረጃ ለማግኘት በአንብቦ መረዳት

የማይገኙ ብልሃቶችን ከተማሪዎቹ አጠቃላይ እንቅስቃሴ ደጋግሞ ለማየት እንዲያስችል ነው፡፡ ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶችም በቁጥር ተወክለው ተተንትነዋል።

3.4.3 የጽሑፍ መጠይቅ

ለተማሪዎች የቀረበው የጽሁፍ መጠይቅ ከተማሪዎች ለሚገኘው መረጃ ሦስተኛ የመረጃ መሰብሰቢያ መሣሪያ ሲሆን፣ አላማውም አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ምን ያህል ውጤታማ እንደሆኑ ለመፈተሽ በአንብቦ መረዳት ፈተና የተገኘውን መረጃ የበለጠ ለማረጋገጥ፣ ለማጠናከር፣ በአጋዥነት ጥቅም ላይ ውሏል፡፡ በመሆኑም ለዚህ ዓላማ የሚውሉ የጽሁፍ መጠይቆች በSaring {1987} የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ንዑስ አከፋፈል ሞዴልን መሰረት በማድረግ ለጥናቱ በሚያመች መንገድ ማሻሻያ ተደርጐ በአጥኚዋ የተዘጋጀ ነው፡፡የጥያቄዎቹ ብዛት 43 ሲሆኑ ከነዚህ ጥያቄዎች መካከል አንዱ ጥያቄ ብቻ ተማሪዎች ሀሳባቸውን በነፃነት እንዲገልፁ ዕድል የሚሰጥ ክፍት ጥያቄ ሲሆን ቀሪዎች ግን አማራጭ ያሏቸው ዝግ ወይም ምርጫ ሰጪ ጥያቄዎች ናቸው፡፡ እነሱም 1 “አዎ” 2 “አይደለም” የሚሉትን የያዘ ሲሆን እነዚህን የአጠያየቅ ስልቶች መጠቀም ያስፈለገበት ምክንያት ዝግ የአጠያየቅ ስልት በቀላሉ ለመተንተን አመቺ በመሆኑ ልቅ የአጠያየቅ ስልትን መጠቀም ያስፈለገበት ደግሞ መላሾቹ ሃሳባቸውን በነጻነት እንዲገልጹ ስለሚያስችል በተነሳው ርዕስ ዙሪያ አስፈላጊና ጠቃሚ መረጃ ለማግኘት ስለሚያግዝ ነው፡፡ የጽሁፍ መጠይቁ ለተሳታፊ ተማሪዎች ከመሰጠቱ በፊት በአጥኚዋ አማካሪ ተገምግሞ እና ተሻሽሎ ተዘጋጅቷል፡፡ ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ያስገኙትን ውጤት መገምገም እንዲያስችል ከፈተናው በኋላ ለተሳታፊ ተማሪዎች ተሰጥቷል። እነሱም መጠይቁን ሞልተው እንዲመልሱ ተደርጓል፡፡

ለመምህራን የቀረበው የጽሁፍ መጠይቅ Sarig (1987) የንባብ ብልሃት አከፋፈል ሞዴሉን ወደ አማርኛ በመተርጎም ሲሆን አላማውም ተማሪዎች የተጠቀሙበት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ከዘመኑ ንድፈ ሃሳብ ጋር መዛመድ አለመዛመዳቸውን ቀደም ብሎ በቃለ መጠይቅ የተሰበሰቡትን መረጃዎች በጽሁፍ መጠይቅ ከተሰበሰቡት መረጃዎች ጋር ለማመሳከር ነው፡፡ በሁለቱም ትምህርት ቤት ለጥናቱ ተተኳሪ ተማሪዎች የቀረበው የጽሁፍ መጠይቅ አንድ አይነት ሲሆን አቀራረቡን በተመለከተም ዝግ እና ክፍት ጥያቄዎችን የያዘ ነው፡፡ እነዚህን የአጠያየቅ ስልቶች መጠቀም ያስፈለገበት ምክንያት

ዝግ የአጠያየቅ ስልት በቀላሉ ለመተንተን አመቺ በመሆኑ ሲሆን ልቅ የአጠያየቅ ስልትን መጠቀም ያስፈለገበት ምክንያት ደግሞ መላሾቹ ሀሳባቸውን በነጻነት እንዲገልጹ ስለሚያስችል በተነሳው ርዕስ ዙሪያ አስፈላጊና ጠቃሚ መረጃዎችን ለማግኘት ስለሚረዳ ነው፡፡

በክፍት ጥያቄዎች ከቀረቡት መካከል መምህራኑ በተመረጡት ምንባቦች ላይ ተመስርተው የሚመልሷቸው የተለያዩ የጥያቄ አይነቶች ይገኙባቸዋል፡፡ ይህም የተደረገበት ምክንያት በቃለ መጠይቅ አማካይነት ለቀረበላቸው ጥያቄ ከሰጡት ምላሽ ጋር ያለውን ተጣጥሞ ለማመሳከር ነው፡፡በመሆኑም ለዚህ ዓላማ የሚውሉ የጽሁፍ መጠይቆች በSaring {1987} የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ንዑስ አከፋፈል ሞዴልን መሰረት በማድረግ ለጥናቱ በሚያመች መንገድ ማሻሻያ ተደርጐ በአጥኚዋ የተዘጋጀ ነው፡፡የጥያቄዎቹ ብዛት 43 ሲሆኑ ከነዚህ ጥያቄዎች መካከል አንዱ ጥያቄ ብቻ ተማሪዎች ሀሳባቸውን በነፃነት እንዲገልፁ ዕድል የሚሰጥ ክፍት ጥያቄ ሲሆን ቀሪዎች ግን አማራጭ ያሏቸው ዝግ ወይም ምርጫ ሰጪ ጥያቄዎች ናቸው፡፡

3.4.4 ቃለ መጠይቅ

በዚህ ጥናት ቃለ መጠይቅ ጥቅም ላይ የዋለው ለመምህራን ሲሆን የመጠይቁ ዋና ዓላማ ተማሪዎቹ የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከምሁራን ንድፈ ሃሳብ ጋር መዛመዱን ለመፈተሽ ያመች ዘንድ ከአንብቦ መረዳት ብልሃቶች የተገኘውን መረጃ ለማገዝ ከምልከታና ከጹፍ መጠይቅ በተጨማሪ ቃለ መጠይቅም የዚህ ጥናት አጋዥ የመረጃ መሰብሰቢያ በመሆን አገልግሏል፡፡ አጥኚዋ ቃለ መጥይቅ ያደረገችው ለመምህራን ሲሆን የቃለ መጠይቁ ዋና ዓላማ ተማሪዎቹ በተመረጠው ምንባብ ላይ ተመስርተው የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር መዛመድ አለመዛመዱን ለማመሳከር ነው፡፡ አንብቦ መረዳት ብልሃት አጠቃቀማቸው ከጥናቱ አላማና መሪ ጥያቄዎች ጋር ግንኙነት ያለው ሆኖ ተዘጋጅቷል። የተመመረጠው የቃለ መጠይቅ አይነት ከፊል ነፃ ቃለ መጠይቅ (Semi structured interview) ነው፡፡ ጥያቄዎቹ አስራ አራት ሲሆኑ ከነዚህ ጥያቄዎች መካከል አራቱ ጥያቄዎች ተማሪዎች ሀሳባቸውን በነፃነት እንዲገልፁ ዕድል የሚሰጥ ክፍት ጥያቄዎች ሲሆኑ ቀሪዎቹ አስር ጥያቄዎች ግን አማራጭ ያሏቸው ዝግ ጥያቄዎች ናቸው፡፡ ይህ የቃለ መጠይቅ አይነት የተመረጠበት ምክንያት መላሹ ሃሳቡን ለመስጠት ነፃ

የሚያደርገውና በተወሰኑ አማራጮች ሳይገደብ እንዲገልጽ ለመነሻነት በሚያገለግሉ መሪ ጥያቄዎች በመመርኮዝ ሌሎች ሊነሱ የሚችሉ ጥያቄዎችን ለማንሳት እና ማብራሪያ የሚያስፈልጋቸውን ነጥቦች በቃለ መጠይቁ ወቅት በደንብ ተገንዝቦ ለማለፍ እንዲያስችል ሆኖ የተዘጋጀ ነው። (ሠንጠረዥ 4.10 ይመልከቱ)

3.5 የመረጃ አወሳሰድ ቅደም ተከተል

3.5.1 የፈተና መረጃ አወሳሰድ ቅደም ተከተል

የዚህ ጥናት ዋነኛ የመረጃ ምንጭ የአንብቦ መረዳት የብልሃት አጠቃቀም ፈተና መሆኑ ቀደም ሲል ተገልጿል፡፡ የፈተናው ዋና አላማም አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተገለገሉባቸውን ብልሃቶች መተንተን ነው። በፈተናና በምልከታ በተገኘው የልምምድ ውጤት መነሻ እና አጠቃላይ እንቅስቃሴ መሠረት ሁለት ምንባቦች እና የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ተዘጋጅተዋል፡፡ንባቡና ጥያቄዎቹ ለተማሪዎቹ በተመሳሳይ ሰዓት ተመሳሳይ ችሎታ ባላቸው የተተኳሪ ተማሪዎች መምህራን ፈተናው ተሰጥቷል፡፡ በዚህ መሰረት ለአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶችና የሰጧቸው መልሶች ደግሞ ቀደም ሲል በተጠቀሱት በሁለት የኮተቤ ሜትሮፖሊታን የቋንቋዎችና ሥነ-ጽሑፍ የአማርኛ ቋንቋ የሦስተኛ ዓመት የድህረ- ምረቃ ተማሪዎች እንዲታዩ ከተደረጉ በኋላ ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸው ብልሃቶች በንባብ ብልሃት አከፋፈል ሞዴሉ መሠረት አይነት በዓይነት ተደራጅተው እንዲቀርቡ ሆኗል። ፈተናውን ለመመለስ የተጠቀሙባቸውን ብልሃቶች በምዕራፍ ሁለት በተጠቀሰው የንባብ ብልሃት ሞዴል አከፋፈል መሠረት በቁጥር በመወከል ተተንትነዋል፡፡

3.5.2 የምልከታ መረጃ አወሳሰድ ቅድመ ተከተል

ተጠኚዎችን ከአእምሮአዊ የማሰብ ሂደት መረጃዎችን እንዲያውቁ ሲደረግ ስልጠና መስጠት እንደ ሚያስፈልግ Oimalley እና Chamat (1990፤91-92)፤ Siman (1987)ን በመጥቀስ ገልጸዋል፡፡ በዚህ መሰረት በዚህ ጥናት ተሳታፊ ለሆኑት ተማሪዎች በሙሉ የጥናቱን ዓላማ ከመግለጽ ጀምሮ መረጃዎችን እንዴት መቀበልና መስጠት እንደሚችሉ ስልጠና ተሰጥቷቸዋል፡፡ ስልጠናውን በሚመለከትም በዋናው ጥናት ከሚመልሷቸው ጥያቄዎች ጋር ተመሳሳይ የሆኑትን ጥያቄዎች በማዘጋጀት መልስ ሲመልሱ

የሚያከናውኗቸውን እና የሚያስቧቸውን ነገሮች እየገለጹ እንዲለማመዱ ተደርጓል፡፡ እንዲሁም አንብቦ መረዳት ፈተናን ሲሰሩ በፈተና የማይገኙ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን አጠቃላይ እንቅስቃሴ በመቅረጽ መረጃ ተሰብስቧል፡፡ ለምሳሌ በግርፍ ንባብ የአንድን ጹሑፍ መልዕክት ወይም ፍሬ ነገር ለማወቅ ጹሑፉን ከዳር እስከዳር ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ማንበብ አለም (1995፤6)፣ አሰሳ ንባብ ከጹሑፉ ቁንፅል መረጃ ለመፈለግ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ማንበብ አለም (1995፤6)፣ በምንባብ ላይ ምልክት ማድረግ፣ መልስን እርግጠኛ ሳይሆን ሲቀር የደረሰበትን ለጊዜው ተወት አድርጎ ወደ ሌላ መሄድ፣የንባብ ፍጥነትን መቀየር፣ግልፅ ያልሆነን ሃሳብ ደጋግሞ ማንበብ ወዘተ...ናቸው፡፡

3.5.3 የጽሑፍ መጠይቅ መረጃ አወሳሰድ ቅደምተከተል፡-

በዚህ ጥናት ተሳታፊ የሆኑት ተማሪዎች በሙሉ በምልከታ የተሰበሰበውን መረጃ የአንብቦ መረዳት ፈተና ጥያቄውን ከሰሩ በኋላ ወዲያውኑ የጽሁፍ መጠይቁን እንዲሞሉ ተደርገዋል፡፡ ይህም የተደረገበት ምክንያት የተጠቀሙባቸውን እና ያልተጠቀሙባቸውን የንባብ ብልሃቶች በቀላሉ አስታውሰው እንዲመልሱ ለማድረግ ነው፡፡

ለመምህሩ የተዘጋጀውን የጽሑፍ መጠይቅ እንዲሞሉት የተደረገው ከቃለ መጠየቁ በኋላ ወደ ቤታቸው በመውሰድ ነው፡፡ ይህም የተደረገበት ምክንያት የተመረጡት ምንባቦች ላይ ተመስርተው የሚመልሷቸው ጥያቄዎች ስለተካተቱበት ጊዜ መስጠት አስፈላጊ በመሆኑ ነው፡፡ በምንባቦቹ ላይ ተመስርተው የተዘጋጁት የጥያቄ ዓይነቶችንም ከተጠየቁት ጥያቄዎችና ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር የሚመሳሰሉ መሆን አለመሆናቸውን በአማካሪዬ እንዲታረሙ ተደርጎ አገልግሎት ላይ ውሏል (አባሪ አራት ይመልከቱ)፡፡

3.5.4 የቃለ መጠይቅ መረጃ አወሳሰድ ቅደም ተከተል

ለዚህ ጥናት የቃለ መጠይቁን አቀራረብ ሂደት በተመለከተ ጥያቄዎቹ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸውን ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ያላቸውን ተዛምዶ ለመፈተሽ መረጃ ለመሰብሰብ የተኪያሄደ ነው፡፡ቃለ መጠይቁም እንደ ምልከታ እና የጹሑፍ መጠይቁ ለጥናቱ እንዲስማማ ሆኖ ከተዘጋጀ በኋላ በአማካሪዬ ተገምግሞ እና መሻሻያ ተደርጎበት በአገልግሎት ላይ ውሏል፡፡ አከዋወኑም በጥናቱ

አቅራቢ አማካኝነት ተተኳሪ መምህራኑ አንድ በአንድ እየቀረቡ ማብራሪያ የሰጡባቸው ሲሆን ምላሻቸውም በመቅረጸ ድምፅ ከተቀረጸ በኋላ ወደ ጹሑፍ ተመልሶ ለትንተና ቀርቧል፡፡

3.6 የመረጃ አተናተን ዘዴ

3.6.1 የመረጃ አለያየት እና ለትንተና አዘገጃጀት

የዚህ ጥናት ዋና የመረጃ ምንጭ የአነብቦ መረዳት “ፈተና” መሆኑ ቀደም ሲል ተገልጾል፡፡ የአንብቦ መረዳት ፈተና ዋና አላማም አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸውን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች መተንተን ነው፡፡ በመሆኑም በቅድሚያ ተማሪዎቹ የአንብቦ መረዳት ጥያቆዎቹን ለመስራት የተገለገሉባቸው ብልሃቶች በአራቱም (ቴክኒካዊ ድጋፍን በሚሰጡ ንዑስ የአንብቦ መረዳት አከፋፈል፣ ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል፣ ግጥምጥምነትና መመርመርን የሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈልና አንብቦ መረዳትና መቆጣጠርን የሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል) ሞዴል መሰረት በዓይነት በዓይነት ተደራጅተው እንዲቀርቡ ሆኗል፡፡

በመቀጠልም የአንብቦ መረዳት ብልሃቶቹ ያስገኙትን ውጤት በምዕራፍ ሁለት በቀረበው የጸሐፍት ሐሳብ መሰረት ከአንብቦ መረዳት ፈተናዎቹ የመለሷቸውን መልሶች በሦስቱ የአንድምታ የጥያቄ ዓይነቶችን በመለየት የአንድምታ ብልሃቶቹ ውጤት ማስገኘት አለማስገኘታችን (መርዳት አለመርዳታቸውን) በትንተና ተገልጿል፡፡ በመጨረሻም እነዚሁ ብልሃቶች በምራፍ ሁለት ከተገለጹት ጸሐፍት ሐሳብ ጋር መዛመድ አለመዛመዳቸው ከተለየ እና ከተደራጀ በኋላ ትንተና ተኪያሂዶባቸዋል፡፡

3.6.2 የመተንተኛ ስልት

የጥናቱ መረጃዎች ለመተንተን ገላጭ የመረጃ መተንተኛ ስልት በተግባር ላይ ውሏል፡፡ በመሆኑም በቅድሚያ በፈተና የተገኙት የአንብቦ መረዳት ብልሃት መረጃዎች ከአጥኚዋ እይታ አንፃር በገላጭ የአተናተን ስልት በቁጥር ተወከለው በSarig (1987) በአራቱ የአንብቦ መረዳት ንኡስ አከፋፈል ሞዴል መሰረት በዓይነት በዓይነት ተተንትነዋል፡፡ በምልከታና በቃለ መጠይቅ የተገኙት መረጃዎች ደግሞ በደጋፊነት ከአንብቦ መረዳት

ፈተናው የተገኘውን መረጃ በሚያጠናክር መልኩ ተተንትነዋል፡፡ በጹሑፍ መጠይቁ የተገኙት ደግሞ እንደ አስፈላጊነቱ ጣልቃ እየገቡ መጠይቁን ከሞሉት ተማሪዎች እይታ አንጻር የቁጥር መለኪያ ተሰጥቷቸው በገላጭ ስልት በመቶኛ ተገልጸው ተተንትነዋል፡፡ ከመምህራን በቃል እና በጹሑፍ መጠይቅ የተገኙት መረጃዎች ከአጥኚዋ እይታ አንጻር በገላጭ የአተናተን ስልት ተተንትነው ቀርበዋል፡፡

3.6.3 የትንተናው ትኩረት

የዚህ ጥናት ዋና አላማ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተገለገሉባቸው የአንብቦመረዳት ብልሃቶች ላይ በመሆኑ የትንተናው ትኩረት አንድምታዊ ትርጉምን አንብቦ በመረዳት እና በብልሃቶች ላይ ነው፡፡ ይኸውም ትኩረት ያደረገው በSarig (1987) የአንብቦ መረዳት ንዑስ የብልሃት አከፋፈል (ቴክኒካዊድጋፍን በሚሰጡ፣ ማብራራትና ማጠቃለልን በሚጠይቁ፣ ግጥምጥምነትና መመርመርን በሚጠይቁና አንብቦ መረዳትና መቆጣጠርን በሚጠይቁ የንባብ ብልሃት ንዑስ አከፋፈልን) መሰረት በማድረግ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ምን ምን ናቸው የተጠቀሙባቸው ብልሃቶችስ ከጸሐፍት ንድፈሃሳብ ጋር ይዛመዳሉ ወይ?ብልሃቶቹ ያስገኙትስ ውጤት ምንድን ነው? በሚሉት ላይ በዋናነት ትንተናው ትኩረት አድርጓል፡፡

ምዕራፍ አራት፣መረጃ ትንተና እና የውጤት ማብራሪያ

4.1 የመረጃ ትንተና

ጥናቱ በዳጀች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሠናዶ ትምህርት ቤት እንዲሁም በአፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የተኪያሄደ ሲሆን ተጀምሮ እስኪያልቅ ድረስ የተከናወኑት ስራዎች በቅደም ተከተል እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡

በቀን 05 /06 / 2011 ዓ.ም ጥናት ለሚደረግባቸው ከላይ ለተጠቀሱት ትምህርት ቤቶች ትብብር ማግኘትን በተመለከተ ደብዳቤ ገብቷል፡፡ ከዚያም የትምህርት ቤቱ ርዕሰ መምህራን ፍቃደኝነታቸውን ከሰጡ በኋላ ከትምህርት ክፍሉ ተጠሪ ጋር በመገናኘት የጥናቱ ሂደት ናሙና በመምረጥ እና ለናሙናነት በተመረጠው ክፍል አጥኚዋ ራስዋንና የጥናቱን አላማ በማስተዋወቅ እንዲሁም የተማሪዎቹን አዎንታ በመጠየቅ ጥናቱ ተጀምሯል፡፡

በምዕራፍ አንድ ስር እንደተገለፀው የዚህ ጥናት ዋና አላማ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸውን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች መተንተን ነው፡፡ በክፍል አንድ ላይ የተነሱ መሰረታዊ የጥናቱ ጥያቄዎች የትንተና ማብራሪያ ጭብጦች ተደርገዋል፡፡ ይህን አላማ ለማሳካት በምዕራፍ ሦስት ላይ እንደተገለጸው የመረጃ መሰብሰቢያዎቹ በዋናነት ፈተና ሲሆን አጋዥ የመረጃ መሰብሰቢያዎቹ ደግሞ ምልከታ፣ የጹሑፍ መጠይቅ እና ቃለ መጠይቅ ከተማሪዎች እና ከመምህራን በመረጃ መሰብሰቢያነት አገልግለዋል፡፡

አጥኚዋ በዋናነት ምንባብና ከምንባብ የወጡ ጥያቄዎችን በማዘጋጀት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ ለመፈተሽ ፈተና አቅርባለች፡፡ ምንባቦችን ለመምረጥ ከዋናው ጥናት ጋር ተመሳሳይ በሆነ መንገድ ሲለማመዱ እንዲሁም በአንብቦ መረዳት ፈተና እርግጥኛ የማይኮንባቸውን ብልሃቶች መረጃ ለመሰብሰብ ምልከታ አድርጋለች፣ ለተማሪዎች በብልሃቶች ዙሪያ የጹሑፍ መጠይቅ በማቅረብና እንዲሁም ለመምህራን ተማሪዎች የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ያለውን ተዛምዶ መረጃ ለማግኘት

የጹሑፍ መጠይቅና ቃለ መጠይቅ በማድረግ መረጃዎች ተሰብስበዋል፡፡ የዚህ ክፍል አላማ የተሰበሰቡትን መረጃዎች መተንተን ነው፡፡ ከተማሪዎች አንብቦ መረዳት ፈተና፣ ከምልከታና ከጹሑፍ መጠይቅ የተገኘው መረጃ ከመምህራን ከቃለ መጠይቅና ከጹሑፍ መጠይቅ የተገኙት መረጃዎች ከዚህ እንደሚከተለው ተተንትነዋል፡፡

በመጀመሪያ በጥናቱ እንዲመለስ ከተጠየቁት ጥያቄዎች አንዱ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ምን ምን ናቸው? የሚል ሲሆን Rubin {1975} & Stem {1975} በማንበብ ሂደት ብልሃትን መጠቀም ያለው ጠቀሜታ ከፍተኛ እንደሆነ በመስኩ ጥናት በማድረግ ግንዛቤ ፈጥረዋል፡፡ በዚህ ክፍል በአማርኛ የንባብ ፈተና ውጤታቸው በተለያየ ደረጃ የተመደቡ የሁለቱ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የጥናቱ ተተኳሪ ተማሪዎች በፈተና እና በደጋፊነት በምልከታ ከተማሪዎች ከተገኘው መረጃ የንባብ ብልሃት አጠቃቀማቸው ምን ምን እንደሆነ እና ያሳዩትን ልዩነትም ለመተንተን ተሞክሯል፡፡ ይህንንም የሚያሳዩ ሠንጠረገዦች በአባሪነት በተከታታይ ቀርበዋል፡፡

ከዚህ በተጨማሪ ለተማሪዎች አንብቦ መረዳት ፈተና የቀረበ ምንባብ ላይ የታዩ ለየት ያሉ ስርዓቶች (pattern) የተፈተሹ ሲሆን ተማሪዎቹ ግልጋሎት ላይ ያዋሉት የንባብ ብልሃት ዓይነቶችም በየንኡሳን ክፍሎቻቸው ባላቸው ቅደም ተከተል መሠረት በመለያ ቁጥር ተወክለው ከዚህ እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡

ከሠንጠረዥ 4.3 ከአንብቦ መረዳት ፈተና የተገኘው መረጃ እንደሚያሳየው የጥናቱን ጥያቄ ለመመለስ ከአፍሪካ ህብረትና ባልቻ አባነፍሶ ትምህርት ቤት በአማርኛ ቋንቋ ችሎታቸው በተለያየ ደረጃ ከሚገኙ አርባ ስድስት ከሁለቱ ትምህርት ቤቶች ዘጠና ሁለት ሁለተኛ ደረጃ የዘጠነኛ ክፍል ተተኳሪ ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃት አይነቶች የተጠቀሱትን አራቱን ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ፣ ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ፣ ግጥምጥምነትና መመርመርን የሚጠይቁና አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የሚጠይቁ የንባብ ብልሃቶች ንዑስ አከፋፈል ሞዴልን መሠረት በማድረግ ከዚህ እንደሚከተለው ተተንትነዋል፡፡

በአራቱም የንባብ ብልሃት አከፋፈሎች በቅድመ ንባብ ጥያቄዎች የአፍሪካ ህብረት ትምህርት ቤት ከአርባ ስድስቱ ተተኳሪ ተማሪዎች ሰላሳ አምስቱ ከባልቻ ትምህርት ቤት

ከአርባ ስድስቱ ሰላሳ ስምንቱ ተተኳሪ ተማሪዎች የገመቱ እና በንባብ ጊዜ ግምታቸው ትክክል መሆኑን ያረጋገጡ ሲሆን የተጠቀሙባቸው ብልሃቶችም "ቀጥሎ የሚመጣውን መተንበይ እና አስቀድሞ መላምት በማንሳት በንባቡ ሂደት ለማረጋገጥ መሞከር" ናቸው፡፡ እዚህ ላይ መረዳት የምንችለው ከመጀመሪያው ምንባብ ይልቅ በሁለተኛው ምንባብ የተሻለ ብልሃት ዓይነቶችን መጠቀም እንደቻሉ ነው፡፡ በዚህም በምዕራፍ ሁለት ከተጠቀሰው ምንባቦች በብልሃት አጠቃቀም ዙሪያ ተፅዕኖ እንደሚያስከትሉ ካሰፈሩት የጸሃፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ተዛምዶን አሳይቷል Wallace {1992፤57}& Davies{1995፤135-147}፡፡

ተ.ቁ	የአንብቦ መረዳት ንዑስ ብልሃቶች	ተማሪዎች የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች
1	ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.1.2 (የአሰሳ ንባብ ከአንድ ጹሑፍ የሚፈለገውን መረጃ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ መፈለግ) ብ1.3 (ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት ሐረጋት ግርጌ ማስመር ወይም የተለየ ምልክት ማድረግ) ብ.1.6 (የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም)

ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚጠይቀው ንኡስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል ስር ከተዘረዘሩት ስድስት የብልሃት ዓይነቶች ሦስቱን የተገለገሉባቸው ሲሆን አፍሪካ ህብረት ትምህርት ቤት ሰላሳ ዘጠኝ ተማሪዎች የባልቻ ትምህርት ቤት አርባ አንድ ተተኳሪ ተማሪዎች የተገለገሉባቸው የብልሃት ዓይነቶች ከዚህ ቀጥሎ ተዘርዝረው ቀርበዋል፡፡ ብ.1.2 የአሰሳ ንባብ ከአንድ ጹሑፍ የሚፈለገውን መረጃ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ መፈለግን፣ ብ.1.3 ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት ሐረጋት ግርጌ ማስመር ወይም የተለየ ምልክት ማድረግ፣ ብ.1.6 የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም የሚሉትን ነው፡፡

ተ.ቁ	የአንብቦ መረዳት ንዑስ ብልሃቶች	ተማሪዎች የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች
2	ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.2.1 የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት ብ.2.2 ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት ብ.2.5 የቃላት ሰዋሰዋዊ ትርጉም ከምንባቡ ለማግኘት ሲል በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙትን ወሳኝ ቃላት ለመረዳት ሙከራ ማድረግ ብ.2.8 ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር

ማብራራት እና ማጠቃለልን በሚጠይቀው ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል ስር ከተዘረዘሩት ስምንት የብልሃት ዓይነቶች በአንብቦ መረዳት ፈተና የተገኘው መረጃ እንደሚያሳየው የአፍሪካ ህብረት ሰላሳ አራት ባልቻ አባነፍሶ ትምህርት ቤት ሃያ ሰባት ተማሪዎች የተገለገሉባቸው አራት ብልሃቶችን ነው፡፡እነሱም ብ.2.1 የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት፣ ብ.2.2 ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት፣ ብ.2.5 የቃላት ሰዋሰዋዊ ትርጉም ከምንባቡ ለማግኘት ሲል በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙትን ወሳኝ ቃላት ለመረዳት ሙከራ ማድረግ፣ ብ.2.8 ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር የሚሉትን የብልሃት ዓይነቶች ተገልግለዋል፡፡

ተ.ቁ	የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ተማሪዎች የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች
3	ግጥምጥምነትና መመርመርን የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.3.1 የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ መለየት ብ.3.3 ከታሪኩ ወይም ሃሳቡ ጋር ቁርኝት ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም ብ.3.8 ቀጥሎ የሚመጣውን ይዘት መተንበይ ብ.3.9 አስቀድሞ መላ ምት በማንሳት በምንባቡ ሂደት ለማረጋገጥ መሞከር ብ.3.11 (የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ) የምንባቡን መረጃ ከሌላ ክፍል መረጃ

		አቀናጅቶ መጠቀም

ግጥምጥምነት እና መመርመርን ከሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃቶች ስር ከተዘረዘሩት አስራ አንድ ብልሃት ዓይነቶች አፍሪካ ህብረት ሰላሳ አምስት ተማሪዎችና ሰላሳ ስድስት የባልቻ ተተኳሪ ተማሪዎች አምስት ብልሃቶችን እነሱም ብ.3.1 የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ መለየት ፣ብ.3.3 ከታሪኩ ወይም ሃሳቡ ጋር ቁርኝት ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም፣ ብ.3.8 ቀጥሎ የሚመጣውን ይዘት መተንበይ ፣ ብ.3.9 አስቀድሞ መላ ምት በማንሳት በምንባቡ ሂደት ለማረጋገጥ መሞከርና ብ.3.11 የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ የምንባቡን መረጃ ከሌላ ክፍል መረጃ አቀናጅቶ መጠቀም የሚሉትን ብልሃቶች ተገልግለዋል፡፡

ተ.ቁ	የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ተማሪዎች የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች
4	አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.4.2 መልስን ማዘግየት ይህ ማለት የምንባቡን ሃሳብ ሳይረዳ ሲቀር የደረሰበትን ማጠቃለያ ለጊዜው ተወት አድርጎ ወደ ሌላ መሄድ ብ.4.6 ግልፅ ያልሆነን ሃሳብ መለየት ይህ ማለት የንባብ ብልሃቱ ፅንሰ ሃሳብ የሚያጠነጥነው አንባቢው በንባብ ሂደቱ ያልተረዳውን መለየት መቻሉ ነው

አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር ንዑስ የብልሃት አከፋፈል ስር ከተዘረዘሩት አስራ ሰባት ብልሃቶች ሁለት የብልሃት አይነቶችን ሃያ ሰባት የአፍሪካ ህብረትና የባልቻ አባነፍሶ ትምህርት ቤት ተተኳሪ ተማሪዎች ተመሳሳይ ቁጥር ያላቸው ተማሪዎች ተገልግለዋል፡፡ እነዚህ ብልሃቶችም ብ.4.2 መልስን ማዘግየት ይህ ማለት የምንባቡን ሃሳብ ሳይረዳ ሲቀር የደረሰበትን ማጠቃለያ ለጊዜው ተወት አድርጎ ወደ ሌላ መሄድ፣ ፣ብ.4.6 ግልፅ ያልሆነን ሃሳብ መለየት ይህ ማለት የንባብ ብልሃቱ ፅንሰ ሃሳብ የሚያጠነጥነው አንባቢው በንባብ

ሂደቱ ያልተረዳውን መለየት መቻሉ ነው ይህም ለቀጣይ ወደፊት እንዲራመድ ይረዳዋል የሚለውንና ብ.4.12 ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ እየሰጡ ንባብን መቀጠል ናቸው፡፡

ከምልከታ የተገኘ መረጃ

1. ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ የአንብቦ መረዳት ንዑስ ብልሃቶች	ብ.1.1 ግርፍ ንባብ ተማሪዎች የጹሑፉን ፍሬ ነገር ለማወቅ ምንባቡን ከዳር እስከዳር በፍጥነት ማንበብ
3. አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የሚጠይቁ ንዑስ ብልሃቶች	ብ.4.4 የንባብን ፍጥነት መቀየር ብ.4.8 ግልጽ ያልሆነ ሃሳብ ሲያጋጥም ምንባቡን በሙሉ ወይም በከፊል ደጋግሞ ማንበብ በስህተት የተረዱትን ሃሳብ ተመልሶ ማረም ብ.4.9 ከዓላማ አንጻር አላስፈላጊ የንባብ ክፍልን መዝለል ናቸው፡፡ ብ.4.12 ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ እየሰጡ ንባብን መቀጠል

በደጋፊነት በምልከታ ቪዲዮ ካሜራ በመቅረጽና ወደ ጹሑፍ በመለወጥ የተገኙት ብልሃቶች ከዚህ እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡ ብ1.1 ግርፍ ንባብ ተማሪዎች የጹሑፉን ፍሬ ነገር ለማወቅ ምንባቡን ከዳር እስከዳር በፍጥነት ማንበብ፣ብ4.4 የንባብ ፍጥነትን መቀየር ይህ ማለት ከተለመደው የንባብ ፍጥነት ፈጥኖ ሲያነብ ፣ብ4.5 ደጋግሞ ማንበብ ሃሳቡ ግልፅ ያልሆኑለትን በሙሉ ወይም በከፊል ሲያጋጥሙ ደጋግሞ ማንበብ ማለት ነው ብ.4.4 የንባብን ፍጥነት መቀየር፣ብ.4.8 ግልጽ ያልሆነ ሃሳብ ሲያጋጥም ምንባቡን በሙሉ ወይም በከፊል ደጋግሞ በማንበብ በስህተት የተረዱትን ሃሳብ ተመልሶ ማረም፣ብ.4.9 ከዓላማ

አንጻር አላስፈላጊ የንባብ ክፍልን መዝለልና ብ.4.12 ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ እየሰጡ ንባብን መቀጠል ናቸው፡፡

በአጠቃላይ ከላይ እንደተገለጸው ከአንብቦ መረዳት ፈተና እና ከምልከታ የተገኘው መረጃ የሚያሳየው ተማሪዎች በአንብቦ መረዳት ብልሃት አከፋፈል ሞዴል መሠረት ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚሰጡ ስድስት የብልሃት ዓይነቶች አራቱን፣ ማብራራትና ማጠቃለልን ከሚጠይቁ ስምንት ብልሃቶች አራቱን ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ሲሆን ግጥምጥምነትና መመርመርን ከሚጠይቁ አስራ አንድ የንባብ ብልሃቶች አምስቱን አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር ከሚጠይቁ አስራ ሰባት የብልሃት አይነቶች ስድስቱን አብዛኞቹ ተማሪዎች ተገልግለውባቸዋል፡፡ በአጠቃላይ በአራቱ ንዑሳን ብልሃቶች ካሉ አርባ ሁለት የብልሃት ዓይነቶች የተገለገሉባቸው አስራ ዘጠኝ የብልሃት ዓይነቶችን ነው ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡና ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ የብልሃት አይነቶችን ከግማሽ በላይ እንደተጠቀሙ የተገኘው መረጃ ያሳያል፡፡ በተቃራኒው ሃያ ሦስት የብልሃት ዓይነቶችን ሳይገለገሉባቸው ቀርተዋል፡፡ በተለይ ግጥምጥምነትና መመርመርን እንዲሁም አንብቦ መረዳት መቆጣጠር ከግማሽ በላይ የሚሆኑትን ብልሃቶች እንዳልተገለገሉባቸው የተገኙት መረጃዎች ያመላክታሉ፡፡

ሁለተኛ በጥናቱ እንዲመለስ ከተጠየቁት ጥያቄዎች አንዱ ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ከዘመኑ ንድፈ ሃሳብ ጋር አብረው ይሄዱ እንደሆነ ማመሳከር ? የሚል ሲሆን አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች በዋናነት፣ ከአንብቦ መረዳት ፈተና፣ በደጋፊነት ከመምህራን ከቃለ መጠይቅና ጹሑፍ መጠይቅ የተገኙት መረጃዎች እንደሚያመለክቱት አብዛኞዎቹ ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ዝምድናቸው በከፊል ነው፡፡ ምንም እንኳን ብልሃትን መከፋፈል ቀላል ስራ እንዳልሆነ Griffiths (2004፣2) Skehan (1989)ን ጠቅሰው የገለጹ ቢሆንም በዚህ ጥናት ግልጋሎት ላይ የዋለው የአንብቦ መረዳት የብልሃት አከፋፈል Davis (1995፣46-47) እና MC Donagh (1995፣56-57) የSaring (1987)ን ሞዴል ተጠቅመው ያሰፈሩትን ነው፡፡ ከጥቅል መረጃዎቹ ተነስተን ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር አብረው ይሄዱ እንደሆነና እንዳልሆነ Saring (1987) የንባብ ብልሃት አከፋፈል ሞዴል መሠረት ከእያንዳንዱ ንዑስ ብልሃት አንፃር የሚከተለውን ይመስላል፡፡ Gunining (2006) የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን በአራት ክፍሎ ያስቀመጠው

ሲሆን የመጀመሪያው ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚሰጡ ንኡስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል አኳያ ተማሪዎች የተጠቀሙበትን ብልሃቶች ስናየው ከግማሽ በላይ የተጠቀሙ ሲሆን ቁንፅል መረጃን ለማግኘት ዐይንን በፍጥነት እያንቀሳቀሱ ማንበብ፣ ያልተረዱት ቃል ሲያጋጥም የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም፣ ግልፅ ያልሆነ ቃል ሲያጋጥማቸው ምልክት ማድረግ ወይም ማስመር እንዲሁም የምንባቡን አጠቃላይ መልዕክት ለማግኘት በግርፍ ንባብ ዓይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ማንበብ የሚለውን የሚያቅፍ በመሆኑ ከግማሽ በላይ ተመ ሳስሎ አሳይቷል፡፡ በዚህም Shang (2010) በአንብቦ መረዳት እና በብልሃቶች አጠቃቀም መካከል አዎንታዊ ጠንካራ ግንኙነት አለ ብለው ካስቀመጡት የጥናት ውጤት ጋር ተቀራርቦ እንዳለው አመላክቷል፡፡ሁለተኛው ማብራራት እና ማጠቃለልን የሚጠይቁ የንባብ ብልሃት አከፋፈልን በተመለከተ Gunining (2006) ገለጻ አንባቢ ያነበበውን ጹሑፍ መሰረት አድርጎ የቀደመ ዕውቀቱን በመጠቀም ለማብራራት የሚጥርበት እና የሚጠየቁ ጥያቄዎችን ከአካባቢው ተጨባጭ ሁኔታ ጋር እንዲያዛምዱ እና እንዲያጠቃልሉ የሚጠይቅ ብልሃት እንደሆነ የጸሃፍት ንድፈ ሃሳብ ያመላክታል፡፡ ከዚሁ አንፃር ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከስምንት ንዑስ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች አከፋፈል ውስጥ በተግባር ላይ ያዋሏቸው አራት ያህሉን ሲሆን ግማሽ ያህል ብልሃቶችን አልተጠቀሙም፡፡ በተለይም ምርምራዊ የአንድምታ ትርጉምን ለመረዳት የሚያግዙ ብልሃቶችን አልተገለገሉባቸውም እነሱም ከዚህ እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡ ብ.2.1 የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት፣ ብ.2.2 ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት፣ ብ.2.5 የቃላት ሰዋሰዋዊ ትርጉም ከምንባቡ ለማግኘት ሲል በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙትን ወሳኝ ቃላት ለመረዳት ሙከራ ማድረግ ፣ብ.2.6 የጹሑፉን መልዕክት መተርጎም ይህም ማለት አንባቢው የጹሑፉን ሃሳብ በገባው መንገድ ለመተርጎም ሙከራ የሚያደርግበትና ብ.2.8 ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር ናቸው፡፡ ስለዚህ በዚህ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል ስር በከፊል በመጠቀማቸው ከSaring (1987) ካለው ሞዴል ጋር በአብዛኛው ተማሪዎች የተገለገሉባቸው ብልሃቶች አብረው የሄዱ ስለሆነ ማመሳከር ተችሏል፡፡ በሶስተኛ ደረጃ ግጥምጥምነት መመርመርን የሚጠይቁ የንባብ ብልሃት ሞዴል አከፋፈል በስሩ አስራ አንድ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈሎችን የያዘ ሲሆን ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ስድስት ናቸው እነሱም ጸሐፍት በንድፈ ሃሳባቸው ያስቀመጧቸውን ከላይ ከተጠቀሱት ከሁለቱ የብልሃት ዓይነቶች በተሻለ መልኩ ተጠቅመዋል፡፡ እነሱም ብ3.3 ከታሪኩ ጋር የጠበቀ ዝምድና

ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም፣ ብ3.4 የምንባቡን ሃሳብ ከአጠቃላይ ዕውቀት እና ከነባራዊው አለም እውነት ጋር ማዛመድ፤ ብ.3.6 ዳራዊ ዕውቀት መጠቀም፣ ብ.3.8 መተንበይ ስለሚመጣው ሃሳብ ግምት መስጠት ብ.3.9 አስቀድሞ መላ ምት በማንሳት በንባቡ ሂደት ለማረጋገጥ መሞከር የሚለውን ብልሃት ሲሆን ይኸውም Kuta (2008) ስለ አንድምታ የትንበያ ብልሃት ካሰፈረው ንድፈ ሃሳብ ጋር ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች Wiener (1997) በበኩላቸው ግጥምጥምነት እና መመርመርን የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች በምንባቡ ውስጥ የሚገኙ ዋና ዋናና ዝርዝር ነጥቦችን የመምረጥ እና በመካከላቸው ያለውን ግንኙነት የመመርመር ሂደት ነው ካሉት ንድፈ ሃሳብ ጋር ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር በብልሃት አከፋፈል ሞዴሉ ከተጠቀሱት አንዱ ሲሆን ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸውን ከአንብቦ መረዳት ፈተና፣ ከጹሑፍና ከቃል መጠይቅ የተገኘው መረጃ የሚያሳው ከአስራ ሰባት ብልሃቶች ስድስት ያህሉን የተገለገሉ ሲሆን አስራ አንድ ያልተጠቀሙባቸው ብልሃቶች Shanehan (2006) ስለአንብቦ መረዳት በሁለት ከፍለው ከገለጹት ይኸውም አንደኛ በምንባቡ ውስጥ በግልፅ የሰፈሩ ሀሳቦችን አንብቦ መረዳት ነው፡፡ በዚህ ስርም በጽሁፍ ውስጥ የቀረቡትን ዋና ዋና ሀሳቦች መገንዘብ በግልጽ የተቀመጡ ድርጊቶች ክስተቶችና ቅድም ትክተል በማስታወስ በጹሁፉ ውስጥ የሰፈሩ ተመሳሳይና ልዩነቶችን መለየትና የምክንያትና የውጤት ትስስር መግልጽን ያካትታሉ፡፡ ሁለተኛ ተማሪዎች ተጠየቃዊ እውቀትንና ግምትን በመጠቀም በምንባቡ ውስጥ በግልጽ ያልሰፈሩ ሀሳቦችን አንብበው የሚረዱበትን ሁኔታ ይጠቁማል፡፡ ይህ አይነት አንብቦ የመረዳት ችሎታ ደግሞ ካሉት መረጃዎች በመነሳት የምንባቡ ፍሬ ሃሳብ መለየትንና ደጋፊ ሃሳቦችን ለይቶ ማወቅን ከምክንያትና ውጤት ትስስር የተንሳ ቀጥሎ ሊመጣ የሚችለው ነገር መገመትን የሚመለከት ነው ከሚለው ንድፈ ሃሳብ ጋር ተመሳስሎው በከፊል ነው፡፡ ምክንያቱም በንድፈ ሃሳቡ በሁለተኝነት ጸሐፍት ያስቀመጡትን አንብቦ መረዳትን መመርመርን የሚጠይቁ ብልሃቶችን አልተጠቀሙባቸውም፡፡

በSarig (1987) የንባብ ብልሃት አከፋፈል ውስጥ ስለሚገኙ አንዳንድ ብልሃት አይነቶች ግልጽነት ማነስ በተመለከተ MC Donough (1995) የሰነዘሩት ሐሳብ አለ፡፡ ይኸውም በንባብ ብልሃት አከፋፈሉ የሚገኙ ሶስት የንባብ ብልሃት ዓይነቶች በሌላ የንባብ ብልሃት አከፋፈሎች ላይ አቻ አልተገኘላቸውም ብለው ካሰፈሯቸው የጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር

በዚህ ጥናት ከተገኘው መረጃ ጋር ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ እነዚህ ብልሃቶችም እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡

- አንደኛው የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ መለየት (Identifying the macrafrane)
- ሁለተኛው የምንባቡን ሐሳብ በአእምሮ ለመሳል መሞከር (Kepeping the meaning of the passaoge in mid)
- ሦስተኛው ታሪኩን (ሐሳቡን) ለመረዳት መረጃዎችን መጠቀም(using infor mation abaut the story) የተሰኙ ናቸው፡፡

ከዚህ አንጻር በዚህ የንባብ ብልሃት አከፋፈል የሚገኙትን ንዑሳን አከፋፈሎችን እና ዝርዝር የንባብ ብልሃት ዓይነቶችን ለመረዳት Oxford (1990),Omally እና Chamot (1990) እና የDavies (1995) የንባብ ብልሃት አከፋፈሎች በማነፃጸሪያነት ተወስደዋል፡፡ በአጠቃላይ የቋንቋ ብልሃት ንድፈ ሃሳብን በተመለከተ ከ1970 ዎቹ በፊት በመስኩ የተሰማሩ ጸሐፊዎች እና ጥናት አቅራቢዎች ዘንድ ግልጽ የሆነ መግባባት ያልነበረበት የሚያወዛግብ እና የተድበሰበሰ እንደሆነ Ellis (1994፤95) የገለጹ ሲሆን በዚህ ጥናትም የተገኘው መረጃ አንዳንድ ብልሃቶች ለአተገባበር እንደሚቸግሩ ከቀረቡት የጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ተመሳስሎ አሳይቷል፡፡

ከመምህራኑ በቃለ መጠይቅና ከጹሑፍ መጠይቅ የተገኘው መረጃ እንደሚያመለክተው ተማሪዎቹ የሚጠቀሙበትን ብልሃቶች አስመልክቶ ከጸሃፍት ንድፈ ሃሳብ አንጻር በማስደገፍ የሰጡት ምላሽ ከስልጠና ጀምሮ በተወሰነ መልኩ እንደሚያገኙ ሲሆን ከቅድመ ንባብ ጀምሮ በአንብቦ መረዳት ሂደቶች መምህራን ለማነቃቃት እና የምንባቡን አላማ ለማሳካት እንደሚጠይቁ ተገልጿል፡፡ እንዲሁም ትኩረት ሰጥተው አንድምታዊ ትርጉምን ወይም አመራማሪ የሆኑ ብልሃቶችን ለተማሪዎች በከፊል እንደሚያሳውቁ እንዲሁም ከእውነታዎች በመነሳት የግል አስተያየቶችን እንዲያቀርቡ በተወሰነ መልኩ እንደሚደረግ የቀደመ ዕውቀታቸውን ከአዲሱ ዕውቀት ጋር በማቀናጀት እንዲያነቡ ለማድረግ እንደሚመቻች እና ንባብ ለማንበብ የማይመቹ ሁኔታዎችን በራሳቸው እንደሚታገሉ ከዝግ የቃለ መጠይቅ ምላሽ የተገኘው መረጃ ያሳያል፡፡ በተጨማሪ የተገኘው መረጃ እንደሚያመለክተው በምእራፍ ሁለት የአንድምታ ትርጉምን ለማገዝ ከተገለጹት ብልሃቶች ከመረጃ በመነሳት ያልተገለጸውን መገንዘብ ፤ከእውነታ አስተያትን መረዳት እና ምስሎችን መተርጎም የሚሉትን ብልሃቶች ተተኳሪ ተማሪዎች የተለገሉባቸው ብልሃቶች በከፊል ብቻ

እንደሚመሳሰሉ ከአንብቦ መረዳት ፈተና ከተገኘው መረጃ መረዳት ይቻላል፡፡በዚህም ከቃለ መጠይቁ ከቀረቡት የጸሀፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ተዛምዶው በከፊል ነው፡፡

በአጠቃለይ ከአንብቦ መረዳት ፈተናው የተገኘው መረጃና ከመምህራን በቃለ መጠይቅና በጹሑፍ መጠይቅ የተገኘው መረጃ አንድ አለመሆኑን የሚያሳይ ሲሆን ይኸውም በአንብቦ መረዳት ፈተናው በተለይም አመራማሪ ጥያቄዎችን ለመመለስ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ተመሳስሎው በከፊል እንደሆነ፣ ከመምህራኖች የተገኘው መረጃ ደግሞ ተማሪዎቹ ብልሃቶቹን ሙሉ በሙሉ እንደሚጠቀሙባቸው ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋርም እንደሚመሳሰል የሚያሳይ ሲሆን ከሁለቱ የተገኘው መረጃ ተመሳሳይነት የለውም፡፡

ተ.ቁ	ቀጥተኛ ጥያቄዎች ለመመለስ ያገዟቸው ብልሃቶቸ	ማደራጀትና መተርጎምን የሚሹ ጥያቄዎችን ለመመለስ ያገዟቸው ብልሃቶቸ	አመራማሪ ጥያቄዎች ለመመለስ ያገዟቸው ብልሃቶቸ
1	ብ.1.2 አሰሳ ንባብ	ብ1.2 አሰሳ ንባብ ብ 1.6 የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም	ብ 1.5 በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙ ስርወ ቃላቸውን መመርመር ብ1.6 የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም
2	ብ1.3 ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት ግርጌ ምልክት ማድረግ	ብ2.1 የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት ብ 2.2 ባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት ብ 2.5 በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙ ወሳኝ ቃላትን መለየት	
3	ብ1.6 የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም	ብ4.12 በንባብ ሂደት ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄው መስጠት	

ሦስተኛ በጥናቱ እንዲመለስ ከተጠየቁት ጥያቄዎች አንዱ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገልባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን መገምገም? የሚለው ሲሆን ከሠንጠረዥ 4.7ና 4.8 መረዳት እንደሚቻለው የሁለቱም ትምህርት ቤት የዘጠንኛ ክፍል ተተኳሪ ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ፈተናውን ለመስራት የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች እንደ ጥያቄ አይነቶቹ የተለያዩ ሲሆን አንደምታዊ የንባብ ብልሃትን በመልመጃ ጥያቄዎች አማካይነት ተግባራዊ ለማድረግ ሶስት አይነት ጥያቄዎችን መጠቀም እንደሚቻል (Carrell, Liberto & Pharis (1989፣660) ፣ Williams (1984፣59) እና Chickalanga (1993፣931) ያስረዳሉ፡፡ በዚህ መሠረት በሦስቱም የአንድምታ ጥያቄ ዓይነቶች የተጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ከዚህ እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡ ለምሳሌ ውስን መረጃ የሚመለከቱ የአንድምታ ጥያቄዎችን ወይም ቀጥተኛ ጥያቄዎች ተተኳሪ ተማሪዎቹ ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚሰጡ ስድስት ብልሃቶች ውስጥ ሁለት ብልሃቶችን የተጠቀሙና ብልሃቶቹ ጥያቄዎቹን ለመመለስ እንዳገዟቸው እነዚህ ብልሃቶችም ብ.1.2 የአሰሳ ንባብ ይህ ማለት ከአንድ ጹሑፍ ቁንፅል መረጃ ለመፈለግ አይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ የማንበብ ዘዴ ነው፣ ብ.1.3 በምንባቡ ጥያቄዎች ላይ አንባቢው ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት ሐረጋት ግርጌ ሲያሰምር ወይም የተለየ ምልክት ሲያደርግናብ1.6 የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም የሚባሉትን ብልሃቶች ተጠቅመዋል፡፡ በዚህም የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ውጤታማ በመሆን ረድተዋቸው የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎቹን መልሰዋል፡፡ በሌላ በኩል በምዕራፍ ሁለት እንደተጠቀሰው Berhanu (1993፣71) Abrham እና Vann (1987)ን ጠቅሰው እንደገለጹት በቋንቋ ችሎታቸው ውጤታማ የሆኑት ተማሪዎች ውጤታማ ካልሆኑት ተማሪዎች በርካታ እና የተለያዩ የንባብ ብልሃቶችን ይገለገላሉ፡፡ይሁን እና በዚህ ጥናት የተገኘው መረጃ ውጤት ከቀረበው ሃሳብ ጋር ተጣጥሞ አላሳየም፡፡ ምክንያቱም ከተማሪዎች በአንብቦ መረዳት ፈተናው የተገኘው መረጃ እንደሚያሳየው ቀጥተኛ የአንድምታ ጥያቄዎችን ለመመለስ ተተኳሪ ተማሪዎቹ ብዙ ብልሃቶችን ሳይጠቀሙ በቀላሉ ሦስት ብልሃቶች ተገልግለው መልሰውታል፡፡ አስረጅ (ሠንጠረዥ 4.7ና 4.8ን ይመልከቱ)፡፡

በደጋፊነት ከተማሪዎች ጹሑፍ መጠይቅ የተገኘመረጃ

የን.ብ.ንዑ .አከፋፈል	ብልሃ ቶች	42 የንባብ ብልሃት ዓይነት	የአ.ሀ ምላሽ	አዎ	የለም	የደባ.አ.ነ ምላሽ	አዎ	የለም
ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ የንባብ ብልሃት	1.2	አሰሳ ንባብ ከአንድ ጹሑፍ ውስጥ የተወሰነ መረጃ መፈለግ እንደ ግርፍ ንባብ ሁሉ አሰሳ ንባብ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ታነባለህ/ ቢያለሽ?	32 ተማሪ (69.56%)	√		33 ተማሪ (71.7%)	√	
	1.3	ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት (ሐረጋት) ግርጌ እያሰመርክ/ሽ ወይም ምልክት እያደረክ/ሽ ታነባለህ/ሽ?	9 ተማሪ (19.5%)	√		10ተማሪ (21.7%)	×	
	1.6	የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም	1 ተማሪ (2.17%)	√		--	×	

ከሠንጠረዥ 4.6 ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚሰጡ 6 የንባብ ብልሃቶችን መሠረት አድርገው በአጋዥነት ከተማሪዎች የጹሑፍ መጠይቅ የተገኘ መረጃ "አዎ" የሚል ምላሽ ያገኙ ሶስቱ ናቸው፡፡ ከአፍሪካ ህብረት 32 ተማሪ (69.56%) ከባልቻ 33 ተማሪ (71.7%) ብ.1.2 የአሰሳ ንባብ ይህ ማለት ከአንድ ጹሑፍ ቁንፅል መረጃ ለመፈለግ አይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ የማንበብ ዘዴ ፣ ከአ.ህ 9 ተማሪ (19.5%) ከባልቻ 10ተማሪ (21.7%) ብ.1.3 በምንባቡ ጥያቄዎች ላይ አንባቢው ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት ሐረጋት ግርጌ ሲያሰምር ወይም የተለየ ምልክት ሲያደርግ እና 1 የአፍሪካ ህብረት ተማሪ (2.17%) ብ1.6 እንግዳ ቃላት ሲያጋጥሙ ፍቺያቸውን ለመረዳት ከአውዱ ተነስቶ ግምት እየሰጡ ማንበብ የሚሉትን ሲሆን ከባልቻ የተጠቀሱትን ሦስት ብልሃቶች የሁለቱም ትምህርት ቤት ተተኳሪ ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው እንደሆኑ መረጃው ያሳያል፡፡ በዚህም ተማሪዎቹ ብልሃቶቹን በከፊል ውጤታማ በሆነ መንገድ ተገልግለውባቸዋል፡፡

በአጠቃላይ ከአንብቦ መረዳት ፈተናው፣ በአጋዥነት ከጹሐፍ መጠይቁ የተገኘው መረጃ እንደሚያሳየው የተማሪዎቹ ምላሽ ተመሳሳይ መሆኑና በተጠቀሙባቸው የብልሃት ዓይነቶች ከሦስቱ የአንድምታ ጥያቄ አይነቶች ውስን መረጃን ለማግኘት በሚጠይቁት የተሻለ የብልሃት ዓይነቶችን እንደተጠቀሙ የተገኘው መረጃ ያሳያል፡፡

ማብራት እና ማጠለል ን የሚሹ	ብ2.7	በንባብ ሂደት ፅንሰ ሃሳቡን በቀላሉ መግለጽ የማይቻል ቃል ሲያጋጥምህ /ሽ በርካታ ቃላትን ወይም ተቀራራቢ ቃል ተጠቅመህ/ ሽ ለመግለፅ ትሞክራለህ/ ሪያለሽ?	34 ተማሪዎች 73.9%	√		**36 ተማሪ ዎ ች 78.26%**	√	

	ብ2.8	ከምታነበው/ ቢው ምንባብ የቃላትን ትርጉም ለማግኘት የቃል ክፍሎችን ለመገንዘብ ሙከራ ታደርጋለህ/ ጊያለሽ?	27 ተማሪዎች 58.6%	√		27 ተማሪዎች 58.6%	√	

ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ የአንድምታ ጥያቄዎች ከስምንት ብልሃቶች የአፍሪካ ህብረት ተተኳሪ ተማሪዎች ሁለት ብልሃቶችን እንደተጠቀሙ ከመረጃው መረዳት ይቻላል፡፡ እነዚህ ብልሃቶችም ብ.2.7 በንባብ ሂደት ፅንሰ ሃሳቡን በቀላሉ መግለጽ የማይቻል ቃል ሲያጋጥምህ/ሽ በርካታ ቃላትን ወይም ተቀራራቢ ቃል ተጠቅመህ/ሽ ለመግለፅ ትሞክራለህ/ሪያለሽ ? የሚል ሲሆን የአፍሪካ ህብረት 34 ተማሪዎች 73.9% የባልቻ ተተኳሪ ተማሪዎች 36 ተማሪዎች 78.26% በተጨማሪም ብ2.8 ከምታነበው/ ቢው ምንባብ የቃላትን ትርጉም ለማግኘት የቃል ክፍሎችን ለመገንዘብ ሙከራ ታደርጋለህ/ጊያለሽ? ብልሃቶች ላይ የተመሰረተ ጥያቄዎችን መልሰዋል፡፡

በአጠቃላይ ከዚህ መረጃ የምንመለከተው ማብራራትና ማጠቃለልን ከሚጠይቁ ስምንት ጥያቄዎች ውስጥ ለሁለቱ ብቻ “አዎ” የሚል መላሽ ተሰጥቶ ስድስት ጥያቄዎች “የለም” የሚል ምላሽ መሰጠቱ ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያስችሉ ብልሃቶችን የመጠቀም ሁኔታቸው ዝቅተኛ መሆኑን ያመለክታል፡፡

3.3	ስታነብ/ቢ ከአጠቃላይ ዕውቀት እና ከቀደመ ዕውቀት በመነሳት ስለ ምንባቡ ታሪክ ወይም ርዕሰ ጉዳይ የጠበቀ ዝምድና ያላቸውን መረጃዎች ትጠቀማለህ/ ሚያለሽ?		33 ተማሪዎች (71.7%)	✓		34 ተማሪዎች (73.9%)	✓

3.6	ስታነብ/ቢ የቀደመ ዕውቀት ከህይወት ልምድ ከባህላዊ ዕውቀት በመነሳት ትተነብያለህ/ሽ?		39 ተማሪዎች (84.78%)	✓		38 ተማሪዎች (82.6%)	✓
3.11	የምንባቡን አንድ ክፍል መረጃ ካሌላው ክፍል ጋር ለመረዳት አቀናጅተህ/ሽ ታነባለህ/ቢያለሽ?		24 ተማሪዎች (52.17%)	✓		23 ተማሪዎች (50%)	✓

ግጥምጥምነትና መመርመርን የሚጠይቁ የአንድምታ ጥያቄዎች ከአስራ አንዱ ብልሃቶች የአፍሪካ ህብረት ተተኳሪ ተማሪዎች ሦስት ብልሃቶችን እንደተጠቀሙ ከመረጃው መረዳት ይቻላል፡፡ እነዚህ ብልሃቶችም ብ.3.3 ስታነብ/ቢ ከአጠቃላይ ዕውቀት እና ከቀደመ ዕውቀት በመነሳት ስለ ምንባቡ ታሪክ ወይም ርዕሰ ጉዳይ የጠበቀ ዝምድና ያላቸውን መረጃዎች ትጠቀማለህ/ ሚያለሽ ? የሚል ሲሆን የአፍሪካ ህብረት 33 ተማሪዎች (71.7%) የባልቻ 34 ተማሪዎች 73.9% በተጨማሪም ብ 3.6 ስታነብ/ቢ የቀደመ ዕውቀት ከህይወት ልምድ ከባህላዊ ዕውቀት በመነሳት ትተነብያለህ/ሽ? የአፍሪካ ህብረት 39 (84.78%) የባልቻ 38 ተማሪዎች (82.6%) በመጨረሻም ብ3.11 የምንባቡን አንድ ክፍል መረጃ ካሌላው ክፍል ጋር ለመረዳት አቀናጅተህ/ሽ ታነባለህ/ቢያለሽ? የአፍሪካ ህብረት 24 (52.17%) የባልቻ 38 ተማሪዎች (82.6%) በብልሃቶች ላይ የተመሰረቱ ጥያቄዎችን መልሰዋል፡፡

በአጠቃላይ ከዚህ መረጃ የምንመለከተው ግጥምጥምነትን መመርመርን ከሚጠይቁ አስራ አንድ ጥያቄዎች ውስጥ ለሦስቱ ብቻ “አዎ” የሚል መላሽ ተሰጥቶ ለስምንት ጥያቄዎች “የለም” የሚል ምላሽ መሰጠቱ ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያስችሉ ብልሃቶችን የመጠቀም ሁኔታቸው ዝቅተኛ መሆኑን ያመለክታል፡፡

አመራማሪ የአንድምታ ጥያዎችን በተመለከተ ከአንብቦ መረዳት ፈተናው የተገኘው መረጃ እንደሚያሳየው ተተኳሪ ተማሪዎቹ ሰላሳ ሰባቱ ሁለት አይነት ብልሃቶችን ተጠቅመው የመለሱ ሲሆን የተጠቀሙባቸውም ብልሃቶች ብ.1.5 ከአንድ ስርወ ቃል የወጡ ቃላትን መለየት (በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙ ቃላትን ትርጉም ለመረዳት ስርወ ቃላቸውን መመርምር ማለት ነው፡፡) ብ.1.6 (የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም የሚሉትን ብልሃቶች ተጠቅመው አመራማሪ ጥያቄዎቹን መልሰዋል፡፡ በዚህም ብልሃቶቹ ጥቄዎቹን ለመመለስ በመርዳት አግዘዋቸዋል፡፡ የአፍሪካ ህብረት አስራ ሶስቱ ተማሪዎች የባልቻ ዘጠኙ ግን ጥቄዎቹን አልመለሱአቸውም በዚህም የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ውጤታማ ሳይሆኑ ቀርተዋል፡፡ አንብቦ መረዳት መቆጣጠርን የሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል አመራማሪ ብልሃቶችን በስሩ የያዘ ሲሆን አስራ ሰባት ንዑስ የብልሃት አከፋፈሎችን በተመለከተ መሠረት ያደረጉ ጥያቄዎች ከጹሑፍ መጠይቅ የተገኘ መረጃ በአፍሪካ ህብረት 50%ና በባልቻ 52.1% ተተኳሪ ተማሪዎች “አዎ” የሚል ምላሽ የተሰጠባቸው ጥያቄዎች አምስት ሲሆኑ እነሱም፡-(ብ.4.1) የንባብ ዘዴን ወይም ብልሃትን ከአላማው አንፃር እየለዋወጡ ማንበብ፣ (ብ.4.2) እርግጠኛ ያልሆነበትን መልስ በማዘግየት ለጊዜው ወደ ሌላው መሄድ፣ (ብ.4.3) ንባብን የሚያደናቅፉ ነገሮችን ለምሳሌ እንደ መሰላቸት፣መታወክ የመሳሰሉትን በመታገል ተፅዕኖዎችን በመቋቋም ማንበብ፣ (ብ.4.4) ከተለመደው የንባብ ፍጥነት እየቀየሩ ማንበብ፣ (ብ.4.5) በንባብ ሂደት ግልፅ ያልሆነ ሃሳብ ሲያጋጥም ንባቡን በከፊል ወይም በሙሉ ደጋግሞ ማንበብ ሰሆኑ አስራ ሁለቱ የብልሃት ጥያቄዎች ላይ ደግሞ “የለም” የሚል ምላሽ ተሰጥቶባቸዋል፡፡በአጠቃላይ ከላይ ከተገለጹት ባነሰ ሁኔታ ብልሃቶችን ውጤታማ በሆነ መልኩ እንዳልተጠቀሙ መረጃው ያመለክታል፡፡

በአጠቃላይ ተተኳሪ ተማሪዎች በምዕራፍ ሁለትም ሆነ ከላይ በተጠቀሰው የጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ መሰረት ውጤታማ የሆኑ ተማሪዎች ብዙ ብልሃቶችን የሚጠቀሙ ናቸው፡፡ ከሚለው ንድፈ ሃሳብ ጋር በከፊል ተጣጥሞ አሳይቷል፡፡ እንዲሁም ኢ-ቀትተኛ ብልሃቶችን የሚጠቀሙ የተሸለ መረዳት ያላቸው ናቸው ከሚለው እና በምዕራፍ ሁለት ከተገለጸው ንድፈ ሃሳብ ጋር በዚህ ጥናት የተገኘው መረጃ ተዛምዶው አነስተኛ ነው፡፡ ነገርግን ከተገኘው መረጃ መመልከት የሚቻለው ቀጥተኛ የአንድምታ ጥያቄዎችን ለመመለስ ብልሃቶቹን ውጤታማ በሆነ መንገድ እንደተጠቀሙና የማደራጀትና መተርጎም እንደዚሁም

አመራማሪ ጥያቄዎቹን ለመመለስ ብልሃቶቹን ውጤታማ በሆነ መንገድ በአብዛኛው እንዳልተጠቀሙባቸው የተገኘው መረጃ ያሳያል፡፡

4.2 የጥናቱ ውጤት ማብራሪያ

በምዕራፍ አንድ እንደተገለጸው ይህ ጥናት የተካሄደው ለሦስት ጥያቄዎች መልስ በማግኘት የጥናቱን አላማዎች ለማሳካት ነው። በተደረገው ጥናትም ጥያቄዎቹ መልስ ስላገኙ አላማዎቹ ተሳክተዋል፡፡ የጥያቄዎቹ መልስ የተገኘው ከአንብቦ መረዳት ፈተና፣ ከምልከታ፣ ከጹሑፍ መጠይቅ እና ከቃለ መጠይቅ ውጤት ትንተና ሲሆን ትንተናውን መሠረት ያደረገው የውጤት ማብራሪያ ከዚህ ቀጥሎ ቀርቧል፡፡

ቀደም ሲል እንደተገለጸው የዚህ ጥናት ጥያቄዎች ጥናቱ ሊመልሳቸው የሚገባቸው መሠረታዊ ጥያቄዎች ሲሆኑ ጥያቄዎቹም አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ምን ምን ናቸው? ተማሪዎቹ የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሃፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር አብረው ይሄዱ ይሆን? አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን መመርመር ? የሚሉት ጥያቄዎች ተነስተዋል፡፡ ለነዚህ ጥያቄዎች መልስ ለማግኘትም በዋናነት ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የተገለገሉባቸውን ብልሃቶች ለመፈተሽ በፈተና መረጃዎች ተሰብስበዋል፡፡ እንዲሁም በፈተና የማይገኙ ብልሃቶችን በምልከታ፣ ከተማሪዎችና ከመምህራን በጹሑፍ መጠይቅ እና ከመምህራን በቃለ መጠይቅ መረጃዎች ተሰብስበዋል፡፡ በነዚህ የመረጃ መሰብሰቢያ የተሰበሰቡት መረጃዎች ቅይጥ የምርምር ዘዴን በመጠቀም ትንተናው ተከናውኗል፡፡ የውጤት ትንተናውም አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ዙሪያ የተለያዩ ውጤቶች መገኘታቸውን አመላክቷል፡፡

በመጀመሪያ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተጠቀሙበትን ብልሃቶች ስንመለከት በዋናነት ከፈተና፣ በአጋዥነት ከምልከታ፣ከጹሑፍ መጠይቅና ከቃለ መጠይቅ የተገኙት መረጃዎች እንደሚያመለክቱት አብዛኞቹ ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የተጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር የተዛመዱ እንደሆነና የተወሰኑት ብልሃቶች በተለይም ኢቀጥተኛ ብልሃቶች (መመርመርን የሚጠይቁ) ከግማሽ በላይ የሚሆኑትን እንዳልተገለገሉባቸው የትንተናው ውጤት

ያመለክታል፡፡ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች ብልሃቶችን በዋናነት መጠቀም የሚያስፈልገው ጸሐፊ ሁሉንም ነገር ስለ ማይጽፍ መጻፍም ስለማይጠበቅበት ያልተገለጸውን ለመረዳት ብልሃቶችን መጠቀም እንዳለባቸው በምዕራፍ ሁለት ተገልጿል፡፡ በመሆኑም የጥናቱ ውጤት ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር በከፊል የሚደጋገፍ ሆኖ ተገኝቷል፡፡

ሁለተኛው የዚህ ጥናት መሠረታዊ ጥያቄ ተማሪዎቹ የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር አብረው ይሄዱ እንደሆነ መመርመር? የሚል ሲሆን ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች በፈተና፣ በምልከታ፣ ከቃለ መጠይቅና ከጹሑፍ መጠይቅ የተገኘው መረጃ የሚያሳየው ለዚህ ጥናት ከተመረጠው እና በአራት ንዑስ የአንብቦ መረዳት ተከፍሎ ከተቀመጠው የSaring {1987} ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ሞዴል አንፃር ሲታይ በቅድመ ንባብ በዚህ ንዑስ ብልሃት አከፋፈል በሦስተኛው ማለትም ግጥምጥምነት መመርመርን የሚጠይቁ የንባብ ብልሃቶች አከፋፈል በሚለው ስር በስድስተኛ ተራ ቁጥር ብ.3.6 የቀደመ ዕውቀትን መጠቀም ይህም የሚያነበውን ታሪክ ከግል ህይወቱ ጋር ለመረዳት ሲሞክር ነው Davies {1995} የሚለውን አብዛኞቹ የተጠቀሙ ሲሆን ይህም Willams {1990} በቅድመ ንባብ ዳራዊ ዕውቀታቸውን ወይም የቀደመ ዕውቀታቸውን በመጠቀም በምንባቡ ርዕስ ላይ ሃሳብ የሚሰጡበት ደረጃ ነው፡፡ ከሚለው ጸሃፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ሌላው በንባብ ጊዜ ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚሰጠው ብ.1.6 የቃልን አገባባዊ ፍቺ መጠቀም ብ.4.12 ችግር ሲያጋጥም ችግሩን እየቀረፉ የራስ የሆነ መፍትሄ እየሰጡ ንባብን መቀጠል የሚሉትን ተጠቅመዋል፡፡ ሆኖም በንባብ ጊዜ መጠቀም ከሚኖርባቸው ብልሃቶች ሁሉንም እንዳልተጠቀሙ በአንብቦ መረዳት ፈተናው እና በጹሑፍ መጠይቅ ከተገኘው መረጃ መረዳት ተችሏል፡፡ ይህም Block {1961} ከገለጸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች አንባቢዎች ጹሑፍን እንዴት አንብበው እንደሚረዱ ባልተረዱ ጊዜ ደግሞ ምን ማድረግ እንዳለባቸው የሚያመላክቱ ናቸው፡፡ ከሚለው ንድፈ ሃሳብ ጋር በከፊል ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ በድህረ ንባብ ጊዜ ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች በአራተኛው ብልሃት አከፈፈል አንብቦ መረዳት እና መቆጣጠር በሚለው ስር ብ.4.2 መልስን ማዘግየት ብ.4.5 ደጋግሞ ማንበብ የሚሉት ብልሃቶች ከመረጃው የተገኙ ሲሆን Shang {2010} ጥናት በአንብቦ መረዳት እና በማንበብ ብልሃቶች አጠቃቀም መካከል አዎንታዊ ጠንካራ ተዛምዶ እንዳለ አሳይቷል ብለው

ካስቀመጡት የጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር በከፊል ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ በአጠቃላይ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች አብዛኞቹ ከጸሐፍት ንድፈ ሐሳብ ጋር የሚመሳሰሉ ሲሆን በSaring {1987} የንባብ ብልሃት አከፋፈል በአራት ተዘርዝረው የተቀመጡትን ሞዴል የብልሃት አከፋፈል ከፊሎቹን ያለመጠቀማቸው ውጤት ብልሃቶቹን ያለመገንዘብ ክፍተት እንደሆነ ከመምህራን በቃለ መጠይቅ የተገኘው መረጃ አመላክቷል፡፡ ለዚህም በብልሃቶች ዙሪያ ሰፊ ግንዛቤ መፍጠር እንደሚያስፈልግ ጥናቱ አቅጣጫ አመላክቷል፡፡በተጨማሪም በአንብቦ መረዳት እና በብልሃቶች አጠቃቀም መካከል ጠንካራ አዎንታዊ ተዛምዶ እንዳለ ካስቀመጡት የጸሐፍትን ንድፈ ሃሳብ ጋር በከፊል አለመመሳሰሉን መገንዘብ ይቻላል፡፡

ሦስተኛው የዚህ ጥናት መሰረታዊ ጥያቄ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች መርዳት አለመርዳታቸውን መመርመር ? የሚል ሲሆን ከፈተናና ከጹሑፍ መጠይቅ የተገኘው መረጃ በዚህ ጥናት የብልሃቶቹ ማገዝ አለማገዛቸውን በሦስቱ የአንድምታ መልመጃ ጥያቄዎች መረጃ የተሰበሰበ ሲሆን እነዚህ ጥያቄዎች የጸሐፊውን አንድምታ ለመረዳት የሚያስችሉ ሃሳብን ከፋፍሎ የማውጣት ችሎታን የሚያዳብሩ በጹሑፍ የተገኘው መረጃ ብቻ ሳይሆን በጹሑፍ ውስጥ ያልተገኘውን መረጃም ለመረዳት ሊሆን እንደሚገባ Birtish Council {1980፣61} ገልጸዋል፡፡እንዲሁም የአንብቦ መረዳት መልመጃ ጥያቄዎችን በሦስት መንገድ የከፈሏቸውን Nuttall{1982} ንድፈ ሃሳብ መሠረት በማድረግ በሦስቱ የአንድምታ ጥያቄዎች ዙሪያ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶቹ ጥያቄዎቹን ለመመለስ ማገዝ አለማገዛቸውን በመፈተሽ ውጤቱ ረድቷል አልረዳም በማለት ተተንትኗል፡፡ስለዚህም ከመረጃው መረዳት የሚቻለው የአንድምታ ብልሃቶችን በመጠቀም እነዚህን ሦስት ዓይነት የአንድምታ ጥያቄዎች አንዱን ማለትም ቀጥተኛ ጥያቄን ሙሉ ለሙሉ መልሰዋል፡፡ ሁለቱን ማለትም ማደራጀት እና መተርጎምን እንዲሁም የምርምር ጥያቄን በከፊል ነው የመለሱት ለዚህም የአንድምታ ብልሃቶቹ በከፊል አግዘዋል፡፡ የአንድምታ የንባብ ብልሃት ለተማሪዎች አስፈላጊ የሚሆነው ደራሲው ሁሉንም ነገር በግልጽ ስለማያስቀምጥ ያልተገለጸውን መርምሮ ለመረደት ነው Nuttall {1982}:: በተጨማሪም የምንባቡን መልዕክት መርምረው ምንባቡ ተአማኒና በተገቢው መረጃ ተዳምሮ መብራራቱን እንዲገመግሙ የሚያስችሉ ጥያቄዎች ሊጠቀም ይችላል፡፡ Carrell.etal {1989} Aebersoola& Field {1997} ከሚለው ንድፈ ሃሳብ ጋር በከፊል

ተዛምዶን አሳይቷል፡፡ ነገር ግን ቀጥተኛ ጥያቄዎችን ሙሉ ለሙሉ የማደራጀት እና መተርጎምን እንዲሁም መመርመርን የሚጠይቁ መልመጃዎችን በጥቂቱ የመመለሳቸው ሁኔታ ከቃለ መጠይቅ ከአንብቦ መረዳት ፈተና እና ከጹሑፍ መጠይቅ ከተገኘው መረጃ መመርመርን የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ግንዛቤ ማጣት፣ የቀደመ ዕውቀት አለመኖርና ብልሃቶችን በብዛትና በቅንጅት አለመጠቀም እንደሆነ መረጃው አመላክቷል።

በአጠቃላይ የውጤት ትንተናው ማብራሪያ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሃፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ያላቸው ተዛምዶ እና እነዚህ ብልሃቶች ያስገኙት ውጤት ምን እንደሚመስል በመተንተን ተብራርተዋል፡፡የውጤት ማብራሪያው በምዕራፍ ሁለት የተገለጹትን የጸሐፍት ንድፈ ሃሳቦች መሠረት በማድረግ የታዩት የብልሃት አጠቃቀም ጥንካሬ እና ክፍተት አስቀምጧል፡፡

ምዕራፍ አምስት፣ ማጠቃለያ እና አስተያየት

በጥናቱ መግቢያ ላይ እንደ ተገለጸው የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸውን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን በመተንተን ስለብልሃት አጠቃቀም ጥንካሬ እና ድክመት የሆኑትን በመለየት ማሳየት ነው፡፡ ጥናቱ ያነሳቸውን መሰረታዊ ጥያቄዎች በአግባቡ በመመለስ ለጥናቱ አላማ ግብ መምታት አስፈላጊ ናቸው ተብሎ የታመነባቸው የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች በተግባር ላይ ውለዋል፡፡ እነዚህም የአንብቦ መረዳት ፈተና፣ ምልከታ፣ የጹሑፍ እና የቃለ መጠይቅ ናቸው፡፡ የተሰበሰቡት መረጃዎች ተተንተነው የሚከተሉት የማጠቃለያ ሃሳቦች ላይ ተደርሷል፡፡

ማጠቃለያ

ከዚህ ጥናት ዝርዝር ዓላማዎች መካከል የመጀመሪያው አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ ማመላከት ሲሆን በትንተናው የተገኘው ውጤት እንዳመለከተው የአፍሪካ ህብረትና የባልቻ አባነፍሶ ትምህርት ቤት ተተኳሪ ተማሪዎች ምንባቡን መሠረት አድርገው የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከዚህ እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡ ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚሰጡ ብልሃቶች የአሰሳ ንባብ ከአንድ ጹሑፍ የሚፈለገውን መረጃ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ መፈለግን፣ በምንባቡ ምልክት ማድረግ፣ ግርፍ ንባብ፣የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም የሚሉትን ብልሃት ዓይነቶች ተገልግለዋል፡፡ ማብራራትና ማጠቃለልን ከሚጠይቁ ብልሃቶች የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት፣ ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት፣ አያያዥ ቃላትና ሐረጎችን በራስ አገላለጽ መረዳትና ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር የሚሉትን ብልሃቶች ተገልግለዋል፡፡ ግጥምጥምነትንና መመርመርን ከሚጠይቁ ብልሃቶቾ የተጠቀሙባቸው የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ መለየት፣ ከምንባቡ ሃሳብ ጋር ቁርኝት ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም፣ ቀጥሎ የሚመጣውን መተንበይ፣ አስቀድሞ መላምት በማንሳት በንባቡ ሂደት ለማረጋገጥ መሞከር፣ ድርሳኑን መገንዘብና የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ ናቸው፡፡ አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር በሚጠይቁ ንዑስ ብልሃቶች ስር ከተዘረዘሩት መልስን ማዘግየት፣ የንባብ ፍጥነትን መቀየር፣ ደጋግሞ ማንበብ፣ የተዛባ ግንዛቤን መለየትና ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ መስጠት

የሚሉትን ብልሃቶች መገልገላቸውን የተገኘው መረጃ ትንታኔ ይጠቁማል፡፡ ይሁን እንጂ ከተገለገሉባቸው ብልሃቶች መመርመርንና አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የሚጠይቁ የአንድምታ ብልሃቶችን የመጠቀም ችግር እንዳለባቸው የትንተናው ውጤት ያሳያል፡፡

ሁለተኛው የዚህ ጥናት ዝርዝር ዓላማ ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር አብረው ይሄዱ እንደሆነ ማመሳከር ሲሆን በከፊል ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሃፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ተዛምዶ እንዳሳየ የትንተናው ውጤት ያሳያል፡፡ ለምሳሌ ለመተንበይ ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ስለ ትንበያ ብልሃት ከገለጹት ጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ Kuta {2008}፣ Nuttall {1966} ጋር ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ በምንባቡ በግልፅ ያልሰፈሩ መረጃዎችን በግልፅ የተቀመጡትን መነሻ በማድረግ ለመረዳት የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች Kuta {2008} ንድፈ ሃሳብ ጋር ተዛምዶን አሳይቷል፡፡ ላልተገለገሉባቸው ብልሃቶች ደግሞ ጸሐፍት ለብልሃት አጠቃቀም ክፍተት መፈጠር ምክንያት ናቸው ብለው ካስቀመጧቸው የቋንቋ ችሎታ፣ የትምህርት ደረጃ፣ የምንባብ ዓይነት፣ ቀጥተኛና ኢቀጥተኛ ብልሃቶችና የብልሃት ዓይነቶች ቅንጅት እንደሆኑ Ellis {1994}፣ Wenden {1991}፣ Wallace {1992}፣ Berhanu {1993}& Davies {1995} ከገለጹት ንድፈ ሃሳብ ጋር በዚህ ጥናትም መመሳሰል እንዳሳየ የትንተናው ውጤት ያመላክታል። በተጨማሪም ተማሪዎቹ መጠቀም ሲኖርባቸው ያልተጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ከShang {2010} ጥናት ተማሪዎች በንባብ አውድ ውስጥ የብልሃት ዕውቀታቸውን አተገባበር ካልተማሩ የብልሃት ዕውቀታቸው ብቻ የንባብ ውጤታቸውን ስኬታማነት እንደሚቀንሰው ካሰፈሩት ጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር የዚህ ጥናት የትንተና ውጤትም አብሮ የሚሄድ ሆኗል።

ሦስተኛው የዚህ ጥናት ዝርዝር አላማ ተማሪዎቹ የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን መመርመር የሚል ሲሆን የአንድምታ የንባብ ብልሃት የሚከናወነው በሦስት የጥያቄ ዓይነቶች አማካይነት እንደሆነ እነሱም ቀጥተኛ የአንድምታ ጥያቄ፣ ማደራጀትና መተርጎምን የሚፈልጉ ጥያቄዎችና ቀጥተኛ ያልሆኑ (አመራማሪ) ጥያቄዎች እንደሆኑ {Carrell, Liberto & Pharis 1989፤121} ያስረዳሉ፡፡ ቀጥተኛ የአንድምታ ጥቂዎችን ለመመለስ ብልሃቶቹ የረዷቸው ወይም ያገዟቸው ሲሆኑ ማደራጀት እና መተርጎም እንዲሁም መመርመርን የሚጠይቁ ጥያቄዎችን ለመመለስ ግን ከግማሽ በላይ እንዳልተገለገሉባቸው የትንተናው ውጤት ያሳያል፡፡

አስተያየት

በዚህ ጥናት የተገኙትን ውጤቶች መሰረት በማድረግ የሚከተሉት አስተያቶች ቀርበዋል፡፡

ሀ. ለማማሪያ መሳሪያ አዘጋጆች፡- አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶችን በተመለከተ በብልሃት አጠቃቀም ዙሪያ የብልሃት ዕውቀትና የአተገባበር ይኸውም ግጥምጥምነትና መመርመርን እንዲሁም አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር ንዑስ ብልሃቶች ዕውቀትና በአተገባበር ዙሪያም እነዚህኑ ብልሃቶች የምንባብን አመስጥሮ ለመረዳት ብልሃቶችን እየቀያየሩ እንዲሁም በቅንጅት በተጨማሪም በርከት ያሉ ብልሃቶችን የመጠቀም ክፍተት እንዳለ፣ የትንተናው ውጤት ያሳያል፡፡ ይሁን እንጂ አንድምታዊ ትርጉምን የሚያግዙ የአንብቦ መረዳት ንዑስ የብልሃት አከፋፈል እንዲሁም እነዚህኑ ብልሃቶች አቅጣጫ እና ግንዛቤ የሚያስጨብጡ አካሄዶች በመርሃ ትምህርት፣ በመምህሩ መምሪያ እና በተማሪው መጽሐፍ ከንባብ በፊት ቢካተቱ የተሻለ ይሆናል፡፡

የምንባቦቹና የጥያቄዎቹ መለያየት በንባብ ብልሃት አጠቃቀም ላይ እና የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎቹን በትክክል በመመለስ ረገድ ልዩነት አስከትለዋል፡፡ የዚህ መረጃ አንድምታ የሚያሳየው የምንባቦች አይነት የተለያዩ የንባብ ብልሃት አይነቶችን በማለማመድ እና የአንብቦ መረዳት ችሎታን በማዳበር ረገድ የሚጫወቱት ሚና ወሳኝ መሆኑን ነው፡፡ ስለሆነም ጉዳዩ የሚመለከታቸው አካላት የንባብ ብልሃቶችን ለማለማመድ የሚያስችሉ ምንባቦች የተካተቱባቸውን የንባብ መጽሐፍ አዘጋጅተው ለተማሪዎች ቢያድሉ መልካም ነው፡፡

ተጨማሪ በዚሁ በአደረጃጀት ዙሪያ ብልሃቶችን ብቻ ሳይሆን ብልሃቶችን ተጠቅመው የሚያለማምዱቸው ይኸውም በጥናቱ ትንተናም ሆነ በጥናቱ ማጠቃለያ እንደተገለጸው ቀጥተኛ የአንድምታ ጥያቄዎች ብቻ ሳይሆን እነዚሁኑ መሰረት አድርገው የሚመልሷቸው ማደራጀት እና መተርጎምን የሚጠይቁ የአንድምታ ጥያቄዎች እንዲሁም መመርመርን የሚጠይቁ የአንድምታ ጥቄዎች በዝግጅታቸው ቢያካትቱ፡፡

ለ. ለቋንቋ መምህራን፡- አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ውጤት ምን እንደሚመስል በሦስት አንድምታ ጥያቄዎች ዓይነት የተፈተሸ ሲሆን በሁለቱ ማደራጀት እና መተርጎም እንዲሁም መመርመርን በሚፈልጉ ጥያቄዎች የብልሃት

አጠቃቀም አነስተኛ እንደሆነ የትንተናው ውጤት ያመላክታል፡፡ ስለዚህ በአንብቦ መረዳት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያስችሉ በተለይም ማደራጀት እና መተርጎም እንዲሁም በግልፅ ያልተቀመጡ መረጃዎችን ተማሪዎች በመመርመር እንዲለማመዱ ለሁለቱ ጥያቄዎች የሚሆኑ ብልሃቶችን እንዲያለማምዱ ቅድመ ዝግጅት ማድረግ፣ ተማሪዎችን ማበረታታት እና ንቁ የሆነ ክትትል ማድረግ ቢችሉ የተሻለ ይሆናል፡፡

ሐ.ለጥናት አድራጊዎች፡- ይህ ጥናት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተጠቀሙበትን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ዓይነት፣ ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ያላቸው መመሳሰል እና የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ያስገኙትን ውጤት በመፈተሽ እና ግምገማ በማድረግ ጥንካሬ እና ድክመት እንዳለ የጥናቱ ውጤት አመላክቷል፡፡ ችግሮቹን ለመቅረፍ ለወደፊት ጥናት ለሚያደርጉ እንደ መነሻ ሊሆኗቸው እንደሚችል በማመን አጥኚዋ ከዚህ በታች መነሻ ርዕሶችን ታመላክታለች፡፡

- አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያግዙ ብልሃቶች አጠቃቀም አናሳ መሆን
- ሦስቱ የአንድምታ ጥያቄ አይነቶች ከሌሎቹ የአንብቦ መረዳት መልመጃዎች አንፃር በመማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ያላቸው ምጥጥን
- የአንድምታ ትርጉም ብልሃቶችን ለመገልገል እንቅፋት የሚሆኑ ጉዳዮች የሚሉት ናቸው፡፡

ዋቢ ጽሑፎች

ሀብተማሪያም ወርቅነህ፡፡ (1971)፡፡ጥንታዊ የኢትዮጵያ ሥርዓተ ትምህርት፡፡አዲስ አበባ ትንሣኤ ዘ-ጉባኤ ማሳተሚያ ድርጅት፡፡

መርሻ አለኸኝ፡፡(1996) ፡፡"የግዝ ጥናትና አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ፡፡"የቋንቋዎች ጥናት ተቋምአስራ አምስተኛ ዓመታዊ ጉባኤ፡፡አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ፕሬስ፡፡

መንክር መኮንን፡፡ (1972) ፡፡መጽሔተ ሊቃውንት፡፡አዲስ አበባ ትንሳ ዘጉባኤ ማቲያ ቤት፡፡

ማስተዋል ውበቱ፡፡(1989)፡፡የከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች አማርኛ አንብቦ የመረዳትችሎታ በአዲስ አበባ በሚገኙ በአራት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የ11ኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ የተካሄደ ጥናት፡፡አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ለሁለተኛዲግሪ ማሟያነትየቀረበ(ያልታተመ)፡፡

ሰለሞን ደነ፡፡(2003)፡፡ልቦለደን በመጠቀም የአንብቦ መረዳት ትምህርት አቀራረብ ፍተሻ፡፡ በአዲሰአበባ ከተማ በሚገኙ ሦስት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የዘጠነኛና አስረኛ ክፍሎች መማሪያ መጽሐፍት ማሳያነት አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ለሁለተኛ ዲግሪማሟያነትየቀረበ (ያልታተመ)፡፡

ሰይፈ ሥላሴ ዮሐንስ፡፡(2011)፡፡የአንድምታ ትርጓሜ በኢትዮጵያ ባህልና ትምህርት፡፡የተካሄደ ጥናት አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ሉለተኛ ዲግሪማሟያነት የቀረበ (ያልታተመ)፡፡

ተክላይ ትዕዛዙ፡፡(2009)፡፡በትግርኛ ቋንቋአፋቸውን የፈቱ የስምንተኛ እና አስረኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ንባብ ጊዜ የንባብ ብልሃት አጠቀቀምና የመምህራን ግንዛቤተጣጥሞ ፍተሻ፡፡ አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ለሁለተ ዲግሪማሟያነት የቀረበ፡፡

አለም እሸቱ፡፡ (1995)፡፡ በሁለተኛ ቋንቋ ማስተማሪያ መማሪያ ዝግጅት ሂደት ውስጥ የክሂሎች አደረጃጀትና ትኩረት የሚሹ ይዘቶች አወቃቀር አዲስ አበባ በሥ/ት/ዝ/ጥ ሞ ኢንስቲቲዩት አውድ ጥናት የቀረበ (ያልታተመ)፡፡

እንድሪስ አባይ፡፡ (2009)፡፡በቴክስት ውቅር ብልሃቶች በአማርኛ ማንበብን መማር በተማሪዎችየአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ያለው ተፅዕኖ ፡፡አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ለዶክትሬት ዲግሪ ማሟያነት የቀረበ፡፡

ያለው እንዳወቀ፡፡ (2009ዓ.ም)። የምርምር መሠረታዊ መርሆዎችና አተገባበር። አዲስአበባ፣ አልፋ አታሚዎች፡፡

ዳንኤል ዘውዴ እና ሌሎች፡፡ (1994) ፡፡የትምህርት ጥናትና ምርምር አተገባበር፡፡ያልታተመ።

Alderson, J.C. Claphan,C. & Wall. D.{1995}. Language test Construction and evaluation. Combridge Combridge University Press .

Andersen, N.J {1994}."Deveioping active reders:pedagogical frame work tothe Second languge reading class"in system22[2]:177-194.

Anastasion, D. and Giva, E. {2009} . Awereness of reading strateg use and reading comprehension among poor and good reader . {on line} Available In http:// ilkogreim online, org.tr.

Armbruster, Bonnie.B. & Osborn, Jean.H.(2002). Reading Instruction and Assessment: Understanding the IRA Standards. Boston: Allyn & Bacon.

Armbruster, B. B. Anderson, T. H. & Ostertag, J. (1987).Does text structure/summarization instruction facilitate learning from expository text? Reading Research Quarterly, 22 (3), 331-346. Re trieved from http: // www. Jstor. Org // stable / 747972. Accessed: 01/08/2011 09:55.

Atkins, J. G. {2013}.The effect of explicit teaching of comprehension strategies on reading comprehension in elementary school {Doctorial dissertation}.Graduate school of Arts and sciences, Columbia University.

Baker, W· & Boonkit, K ·(2004)· Learning strategies in reding and Writing EAP Contexts regional language Center journal 35(3),299–325.

Bernhardt, E.{1991}.Reading Development in asecond Language;Theoritical,empirical and class room perspectives. Norwood, NI：Ablex.

Bloke,E.{1986}.Thecomprehension strategies of second language readers.TESOL Quartely 20:463-494.

Birhau, Boggale. {1993}."Listener strategies in collaborative discourse of addis Abeba University" Abeba University MA Thesis (un published).

British, Council. {1980}.The relation ship between reading strategy. Northumbria University British Council ELT mastters Dessertation Awarda; Commendation.

Brown,D.H. {1994}.Teachingby principle an interactive approach to language pedagogy engle wood Cliffs, New Jersey, Prentice Hall Regents.

Carrell, P. L. {2006}.Can Reading Strategies be successfully taught? The language teacher Journal JALT N22// PP 2-8. Carrell P L.B, pharis and J.

Chamot, A U.{1987}."The learning Strategies of ESL students" in wenden A.and Rubin,j {eds}{1987} Learner strategies in languges in language learning. Combridge: Cambridge university press.

Chicalanga, W. l. {1993}. "Exploring iferencing ability of ESL reders" in reading in foreign language. 10 {1}:931-950.

Collins, A· & Smith, E·E·(1980)·Teaching theprocess of reading comprension (Technical Report No182) Combridgebolt beranek and new man INC·Metacognition and its relation to reading comprehension: a synthesis of the research.USA.

Conly, M. W. {1992}.Contentreadinginstruction:A communicationapproach,New York ; Me Graw.Hill, Line.

Cowan, R.J {1976}. "Reading Perceptual Strategies and contrastive analysis in Language Learning .26 {1}: 95-110.

Cowley, R. W. {1980}.Mamhar esdros and his interpretions. Ethiopian Studies: Proceedings of the international Conference Telaviv,14-17Goldenberg.Grotterdam Boston.pp.41-69 April,1980.

Creswell, J. W. {2009}, Reserarch Design, Qualitative, Quatitative & Mixed Method Approaches.{3rd ed} University of Nebraska- Liincoin.

Cubukcu, F.{2007}.An Investigation of reading strategies employed by traince techers. GEMA online Journal of languate studies. Vol.7{2}pp 95-110.

Davies, F. {1995} . Introducing reading. London: peiguin Group. Dole. J. ADuffy, G. G , Roehler, L. R. & Pearson, P. D. {1991}. Moving from the old to the new ; Reasearch on reading compherension Instruction."Review of pducational research "vol . 61 No . 2 PP 239-264 .

Ellis, R.(1994).The study of second language acquisition. Oxford Oxford University Press.

Ehrman, M. E. Leaver, B. L. & Oxford, R. (2003). Abrief over view of individual difference in Second Language Learning. System: An International Journal of Educational Technology and Applied Linguistics. Vol.31, No.4, pp. 313-330.

Gessesse Taddese,(1999).The effect of process approach to teaching readingon first Year students at kotebe college of teacher education {un published doctorial dissertation}.Addis Ababa university, School of Graduate Studies, Addis Ababa.

Grabe, W. (1991). Current developments in second language reading research. TSOL Quarterly, 25 (3), 375-406.

Grellet, F.(1981).Developing Reading Skills; A practical guide to reading Comprehension exercises.New York:Combridge:Combridge University press.

Griffiths, C. (2004). language learning strategy Theory and Research. New zealand,school of foundation studies. pp1-25.

Gully, (1997).Tadmin implication of meaning `in medieval Arabic.Exeter University Press.

Gunining,T.(2006). "Reading Comprehension instructional Steratage. "From http : // www. nsintel. moe. edu. sq. /

Gunining, T. (1996). "Reading Comprehension exersisces" From http: // www. ed Helper. com / Reading hension.htm.

Heilman, A. W., Blair, T. R., & Ruphley, W. H. (1998). Principles and practices of teaching reading (9th ed.).New Jersey: Prentice Hall.

Krashen,stephn,D&Terrel,T.D.(1983). The Natural Approach: Languag Acquisition in the classroom.california:alemany press.

Kuta,(2008).Reading and Writing to Learn;strategies Across the Curriculum. USA;Library of congress.

Lau, K. & Chan, D. W. (2003). Reading strategy use and motivation among chinese good and poor readers in Hong Kong. Journal of research in reading, 26 (2),177-190.

Lewin,B.A .(1984)."Reading between the lines"in ELT Journal 38(2)∶121-126.

Ling,S.(2011). Investigation Chinese English Majors use of Reading Strategies. A stedy on the Relationship Bet ween Reading Strategies and Reading Acheivements Sweden,Tutor∶Carita Lund mark Kvistinstad university.EN 2460 Level Ivnglish. School of Teaching Education.

Lunzar,E. and k. Gardner.(1979).The Effective use reading. London: Heinemanen educational books the schools council.

Madson,H.s.(1983).Techniques in Testing.Oxford:Oxford university press.

MCDonough, S.H. (1995). Strategy and skill in learning a foreign language. London: England: Edward Arnold.

MCNammara, D.S., (2007). Reading Comprehension Strategy Theories, Interventions, and Technologies, Mahwan, New Jersy : Lawrence Erlbum Associates, Inc, Publishers.

Midina, S.L. (2011). Effects of Strategy Instruction in an EFL. reading Comphrension Course. AcaseStudy Bogota∶ Colmbia∶ Journal of Language Learning Skill∶ Vol. 14. No ISSN 1657 0790∶ PP 79-89.

Mather, P.& Me Carthy,R, (2005).The Artof Critical Reading, Boston

Norton,Donna.E.(1997).Acase study of viet ba high school.Vietnam national University College of foreign languages.Department of post graduatestudies.

Nuttal, C. (1996).Teaching reading skillsina Foreign language; oxford. Macmillan Publishers limited.

Nuttall, C.(1982).Teaching ReadingSkill in a Forign Language.Heine MannEducational Books.

Omaggio, A.(1993). Teaching Language In Context; Boston Heinle and Heinle Publishers.

O'Malley, j. m. & Chamot, Anna.u.(1990). Learning Strategies in second Languge Acquisition Cambridge; Cambridge University press.

Oxford,R.L.(1990).Language Learning Straeges.Wt Every Teacher ShouldKnow. New.New york∶New Bury House.

Ring, C .(1989). The effective Reading of modern language. London long man UK LTD.

Rubin, J.(1987). Learner Strategies: Theoretical Assumption, Research History and Typology. In A. wenden and J. rubin (eds.). learner strategies in language learning. (pp.107-160). Cambridge: Cambridge University Press.

Sahin, A.(2013). TheEffect of Text Types on Reading Comprehehestion. AhiEvran University, education facaulity Kirsehir Turkey.

Sandra, .(1994). Student's usage reading Strategies of educaton. Adnan Menderse University, Ayd in 09 100. Turkey.

Seliger, H and E Shohamy.(1989).Second Language Reasearch Methods. Oxford Oxfored University Press.

Sliberstein, S.(1994). Techniques and resources in teaching reding. New York: Oxford University Press.

Shanehan .T. (2006).The National Reading Panal Report Practical Advice forTeachers Learning Point. Associates.Chicago.

Shang, H. (2010). Reading strategy use, self-efficacy and EFL reading comprehension. The Asian EFL Journal Quarterly, 12 (2) ,18-42.

Smith, F. (1985). Reading Second edition Combridge;Combridge university press.

Spears,D. (2006). Developing Critical Reading Skills LB239999953 M55 20061.

Stillie, M. And A. Lynskey.{1984}.Eurther Comprension: Book One:Londone Basil Black Wellttd.

Wallace, C. (1992). Reading. Oxford; Oxford University Press.

Wenden,A.(1991).Learner Strategies for Learner Autonomy:Planning & Implementing Learner Training for Language Learners. Cambridge: Prentice Hall International (UK).

Wiener, H.S. (1997) Reading Skills Hand Book {7th Ed.} Boston and New York: Houghton Mifflin Company.

Williams, R. (1984) Reading in the language Classroom. London macmillian Publishers.

Williams, M. & Bureden,R,L (1997) Psychology for Language Teachears; ASocialConstructuctivist ApproachNewYork; Combridge combridge universitypress.

Willing, ken.(1989). Teaching how to learn learning strategies in ESL.Sudney National Center for English Languge Teaching & Research.

Zhang, L.J. (2010).Effects of explicit instruction in cognitive and metacognitve reading strategie an Iranian EFL students reading performance an strat Ieon Iranian EPL Students reading performance Cstractivist pedagogy in strategy transfer Science. +Business media B.v.40 1063-1081,doi10.1007/s/1251-011-9202-5.

አባሪዎች

ሠንጠረዥ 4.1

በጥናቱ የተሳተፉ ተተኳሪ ተማሪዎች እና መምህራን ደራዊ መረጃ የሚያሳይ ሠንጠረዥ

ሀ) በጥናቱ የተሳተፉ ተማሪዎች ዳራዊ መረጃን የሚገልጽ ሠንጠረዥ

ተ.ቁ	የተተኳሪ ትምህርት ቤቶች ስም	የጥናቱ አካላይ ተማሪ ዎች ብዛት			ለተጠኚነት በናሙናነት የተመረጡ ተማሪዎች ብዛት	የተመረጡ ክፍሎች	የማንበብ ብልሃት አቅጣጫ የሚሰጥበት ቋንቋ
		ፆታ	በቁጥር	%			
1	ደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሰናዶ ትምህርት ቤት	ወንድ	300	27.5	16 (1.5)	"9" ሰባት	አማርኛ
		ሴት	420	38.5	30 (2.7)		
		ድምር	720	65.9	46 (4.2)		
2	አፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት	ወንድ	172	17.8	20 (1.8)	"9" ሦስት	አማርኛ
		ሴት	200	18.3	26 (2.3)		
		ድምር	372	34.1	46 (4.2)		
የሁለቱ ትምህርት ቤቶች		ድምር	1092	100	1092(100)		

ሠንጠረዥ 4.2

በጥናቱ የሚሳተፉ መምህራን ዳራዊ መረጃ የሚገልጽ

ተ.ቁ	መምህራን የተወሰዱበት ትምህርት ቤት	የመምህራን ብዛት			የትምህርት ዝግጅት እና የሚያስተምሩበት ትምህርት አይነት	በጥናቱ ተተኳሪ ተማሪዎች ክፍል
		ፆታ	በቁጥር	%		
1	ደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሰናዶ ትምህርት ቤት	ወንድ	2	22.2%	አማርኛ ቋንቋ ዲግሪ	
		ሴት	3	33.3%		
		ድምር	5	55.6%		9 “7”
2	አፍሪካህብረትሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት	ወንድ	2	22.2%	አማርኛ ቋንቋ ዲግሪ	9 “3”
		ሴት	2	22.2%		
		ድምር	4	44.4%		
የሁለቱ ትምህርት ቤቶች ጠቅላላ ድምር			9	100%		

ሠንጠረዥ 4.3

በሁለቱ ትምህርት ቤቶች የጥናቱ ተተኳሪ ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት የብልሃት ዓይነቶችን የሚያሳይ ሠንጠረዥ

የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ተማሪዎች የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች
ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.1.2 (የአሰሳ ንባብ ከአንድ ጹሑፍ የሚፈለገውን መረጃ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ መፈለግ) ብ.1.3 (ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት ሐረጋት ግርጌ ማስመር ወይም የተለየ ምልክት ማድረግ) ብ.1.6 (የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም)
ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.2.1 የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት ብ.2.2 ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት ብ.2.5 የቃላት ሰዋሰዋዊ ትርጉም ከምንባቡ ለማግኘት ሲል በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙትን ወሳኝ ቃላት ለመረዳት ሙከራ ማድረግ ብ.2.8 ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር
ግጥምጥምነትና መመርመርን	ብ.3.1 የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ መለየት ብ.3.3 ከታሪኩ ወይም ሃሳቡ ጋር ቁርኝት ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም

የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.3.8 ቀጥሎ የሚመጣውን ይዘት መተንበይ ብ.3.9 አስቀድሞ መላ ምት በማንሳት በምንባቡ ሂደት ለማረጋገጥ መሞከር ብ.3.11 የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ (የምንባቡን መረጃ ከሌላ ክፍል መረጃ ጋር አቀናጅቶ መጠቀም)
አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.4.2 መልስን ማዘግየት ይህ ማለት የምንባቡን ሃሳብ ሳይረዳ ሲቀር የደረሰበትን ማጠቃለያ ለጊዜው ተወት አድርጎ ወደ ሌላ መሄድ ብ.4.4 የንባብ ፍጥነትን መቀየር ይህ ማለት ከተለመደው የንባብ ፍጥነት ፈጥኖ ሲያነብ ብ4.5 ደጋግሞ ማንበብ ይህ ማለት ሃሳቡ ግልፅ ያልሆነለት በሙሉ ወይም በከፊል ሲያጋጥሙ ደጋግሞ ማንበብ ብ.4.6 (ግልፅ ያልሆነን ሃሳብ መለየት ይህ ማለት የንባብ ብልሃቱ ፅንሰ ሃሳብ የሚያጠነጥነው አንባቢው በንባብ ሂደቱ ያልተረዳውን መለየት መቻሉ ነው ብ.4.12 ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ እየሰጡ ንባብን መቀጠል

ሠንጠረዥ 4.4

በምልከታ ከተማሪዎቹ የተገኘ መረጃ ማሳያ

ከአፍሪካ ህረት እና ከባልቻ አባነፍሶ በ2011 ዓ.ም በአንደኛ መንፈቀ ዓመት የአማርኛ ቋንቋ ውጤት መሰረት በሶስቱም ደረጃ ከፍተኛ መካከለኛ እና ዝቅተኛ ውጤት ካመጡ ተማሪዎች ከየትምህርት ቤቱ በየደረጃው ሁለት ሁለት ከአንድ ትምህርት ቤት ስድስት ከሁለቱ ትምህርት ቤቶች አስራ ሁለት ተማሪዎች በምልከታ የብልሃት አጠቃቀማቸውን እና ከSaring {1987} ሞዴል ጋር ያላቸውን ተመሳስሎ ለማሳየት እንደ ምሳሌ የቀረበ ማሳያ

1.1 ቴክኒካዊ ድጋፍ የሚሰጡ የንባብ ብልሃቶች አከፋፈል፣

ንሁ. የን. ብ. አከ.	የንባብ ብልሃት አይነት	መግለጫ	በመግለጫው የሰፈረው ሐሳብ የሚወክሉ ምሳሌዎች	በመግለጫው የሰፈረው ሐሳብ የሚወክል/ሉ ምሳሌዎች
			የአ. ህ. ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት	የደ. ባ. አ.ነ.ሁለተኛ ደረጃ እና መስናዶ ትምህርት ቤት
1.1	ግርፍ ንባብ (skimming)	አንባቢ የአንድን ጹሑፍ መልዕክት ወይም ፍሬ ነገሮችን ለማወቅ ሲል ጽሁፉን ከዳር እስከዳር በፍጥነት ለማንበብ የሚጠቀምበት ዘዴ ነው፡፡ አነባበቡም	ከ 2 የ (አ.ህ) ተማሪዎች የጹሑፉን ፍሬ ነገር ለማወቅ ምንባቡን ከዳር እስከዳር በፍጥነት	

		አይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ እና ቶሎ ቶሎ በማንበብ ነው፡፡ (አለም1995፡6)	ማንበብ	
1.2	አሰሳ ንባብ (scanning)	አንባቢን ከአንድ ጽሁፍ የተወሰነ መረጃን ወይም ቁንጽል መረጃን ለማፈላለግ የሚረዳ የንባብ ዘዴ ነው፡፡ ተፈላጊ መረጃው ከተገኘ በኋላ ግን የንባብ ሂደቱ ያቆማል አነባቡም እንደ ግርፍ ንባብ ሁሉ አይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ነው(አለም 1995፡6)	መ1 የ አ.ህ ተማሪዎች የተወሰነ ቁንፅል መረጃ ከምንባቡ አፈላልጎ ለማግኘት ፍጥነት በተሞላበት ሁኔታ ማንበብ	

1.3	በምንባብ (በአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ላይ ምልክት ማድረግ {Marking the text}	በምንባብ (በአንብቦ መረዳት ጥቄ) ላይ ምልክት ማድረግ ማለት አንባቢው ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት፣ሐረጋት ግርጌ ላይ ሲያሰምር ወይም የተለየ ምልክት ሲያደርግ ማለት ነው፡፡	ከ1የአ.ህ ተማሪ ለጥያቄው መልስ ይሆናል ብላ ባመነችበት ቃል ግርጌ ማስመር	መ2 እና መ1የደ.ባ.አ ተማሪ ስታነብ ከባድ ቃል ነው ብላ ባሰበችው ቃል ግርጌ አስምራለች
1.4	ለዓርፍተ ነገር ለአንቀፅ ማጠቃለያ መስጠት (Making a paragraph summary in text}	ይህ ማለት አንባቢው በማንኛውም የምንባቡ ክፍል ላይ ከአላማው ጋር በተያያዘ የራሱ የሆኑ ማስታወሻ ሲያስቀምጥ ማለት ነው	ዝ1የአ.ህ ተማሪ ከባድ ቃላት ናቸው ብሎ ካመነባቸው ራስጌ ላይ ተመሳሳይ ፍቺ መጻፍ	
1.5	ከአንድ ስርወቃል የወጡ ቃላትን መለየት (recognizing cognates)	አንባቢው በንባብ ሂደቱ የሚያጋጥሙትን ቃላት ትርጉም (ፍቺ) ለመረዳት ስርወ ቃላቸውን ሲመረምር ማለት	ዝ2 የአ.ህ ተማሪ መማክርት ለሚለው ቃል ምክር ከሚለው ቃል የተገኘ ነው	

		ነው፡፡		
1.6	የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም (using context to define a word)	አንባቢው በንባብ ሂደቱ የሚያጋጥሙትን ጠጣር ቃላት ፍቺ ለመረዳት ከአውዳቸው ተነስቶ ግምት ሲሰጥ ማለት ነው፡፡	ከ2 የአ.ህ ተማሪ የልማት አጋር ለሚለው ፍቺ የሰጡት የለማች አገር በማለት ነው፡፡	

ሠንጠረዥ 3.2 ማብራራትና እና መቅለልን የሚጠይቅ የንባብ ብልሃቶች አከፋፈል፣

ንዑ. የን. ብ. አከ.	የንባብ ብልሃት አይነት	መግለጫ	ምሳሌ(ዎች)	
2.1	የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት syntactic simplification	አንባቢው ስለታላሚ ቋንቋ መዋቅር (የቃላት አሰላለፍ) ያለበትን ችግር ለመቅረፍ እንዲችል በታቸለ መጠን ለማቅለል ሲሞክር ማለት ነው፡፡	ከ2 የአ.ህ ተማሪዎች አርቴፊሻል ወተት ማለት ወተት ያልሆነ ማለት ነው፡፡	
2.2	ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት (producedsyno nyms and circumlocution)	በንባብ ሂደት አንባቢው ጽንሰ ሐሳቡን በቀላሉ መግለጽ የማይችለውን ቃል ተቀራራቢ ቃል ሲፈልግለት ወይም በርካታ ቃላትን ተጠቅሞ ሊገልጸው ሲሞክር ማለት ነው፡፡	መ1 የ አ.ህ ተማሪ አሃቲ የሚለውን ቃል አያቴ ለማለት ነው	
2.3	አያያዥ ቃላትን እና ሐረጎችን በራስ አገላለጽ	ይህም ማለት ጸሐፊው የጽሁፉን መልዕክት ከዳር ለማድረስ	ዝ2. የአ.ህ ተማሪ ከመጣ በፊት በማለት	

	መረዳት (using paraphrase of rhctorical function)	የተጠቀመባቸውን የሀሳብ ፍሰት መዋቅሮችን (አያያዥ ቃላትን እና ሐረጎችን) አንባቢው ከራሱ ግንዛቤ ተነስቶ ሲረዳው ማለት ነው፡፡	መልሷል	
2.4	የምንባቡን ሐሳብ በራስ አገላለጽ መረዳት (paraphrase)	አንባቢው የምንባቡን ሐሳብ በረሱ/ሷ አገላለጽ ለመረዳት ጥረት ሲያደርግ /ስታደርግ/ ማለት ነው፡፡	መ2 ውሸት ነው ምክንያቱም በስነምግባር ትምህርት እንጂ በስነዜጋ ትምህርት አይደለም	
2.5	የቃላትን ሰዋሰዋዊ ክፍል መለየት (identifying grammatical category of words)	ይህም ማለት አንባቢው ከሚያነበው ምንባብ ትርጉም ለማግኘት ሲል በንባብ ሂደቱ የሚጋጥሙትን ወሳኝ ቃላት የቃል ክፍል ለመገንዘብ ሙከራ ሲያደርግ ማለት ነው፡፡	መ1የአ.ሀ ተማሪ መልሱ የመጀመሪያዋ ማለት ነው፡፡	
2.6	የጽሁፉን መልዕክት በራስ መንገድ መተርጎም interpreting text	የጽሁፉን መልዕክት መተርጎም የሚለው የሚያመለክተው አንባቢው የጸሐፊውን ሐሳብ በገባው መንገድ ለመተርጎም ሙከራ የሚደርግ መሆኑን ነው፡፡	ዝ1 የባ.አ.ነ ተማሪ ስትመልስ በከፊል ይመስለኛል በከፊል ደግሞ አይመስለኝም ምክንያቱም አካል ጉደተኛ መሆን ለስኬት መነሻ ምክንያት አይሆንም	
2.7	ሐሳብን ፈልፍሎ ማውጣት	ሐሳብን ፈልፍሎ ማውጣት የሚለው ሐሳብ የሚያመለክተው		

	(using inference)	ፀሐፊው በቀጥታ ያልገለጸውን ሐሳብ አንባቢው የተለያዩ ፍንጭ ሰጪ መረጃዎችን መሰረት በማድረገረ በግልፅ ያልተቀመጠውን ፈልፍሎ ማውጣትን ይጠይቃል፡፡	---	
2.8	ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር (examining) illustration)	ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር የሚለው ሃሳብ ጸሐፊው ምስል ከሳች በሆነ መልኩ ያስቀመጠውን ጹሑፍ መረዳትን ይጠይቃል፡፡	1 የአ.ህ ተማሪ ለቅድመ ንባብ ጥያቄው በፍቅር እሰከመቃብር ያለውን በዛብህን ነው ምክንያቱም ሳነበው ምስል በውስጤ ስለከሰተ ብሏል	

ሠንጠረዥ3.3ግጥምጥምነት መመርመርን የሚጠይቁ የንባብ ብልሃቶች አከፋፈል

ንዑ. የን. ብ. አከ.	የንባብ ብልሃት ዓይነት	መግለጫ	ምሳሌዎች	
			አፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት	ደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሥናዶ ትምህርት ቤት
3.1	የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ መለየት (identifying the	አንባቢው ስለሚያነበው ምንባብ አጠቃላይ የሆነ የአቀራረብ ስልት ወይም አወቃቀር ሲያደርግ ማለት	1የአ.ህ ተማሪ ታሪኩ አንድ ነው ይኸውም አንድ በትምህርቷም ሆነ በስራዋ	

	macro frame)	ነው ይህንንም ሲያደርግ በዋነኛነት የታሪኩን (የሃሳቡን)ቅደም ተከተል በመያዝ ነው(Davies 1995)	በዓለም ዙሪያ ተፅዕኖ ፈጣሪ ጀግና ሴት ናት ብላላች	
3.2	የምንባቡን ሃሳብ በአእምሮ ለመሳል መሞከር (Keeping the meaning of the passage in mind)	ይህም ማለት አንባቢው ከምንባቡ ያገኘውን ሐሳብ ወይም ስሜት ከራሱ ግንዛቤ ጋር ለማስማማት ሙከራ የሚያደርግበት ሁኔታ ያመላክታል፡፡		መ2 ከአንገቷ ቀና የግንባሯን ቆዳ ሸብሸብ አድርጋ በአካባቢዋ የምታውቀውን ነገር ከምንባቡ ጋር ያለውን ዝምድና ለማሰብ ሞክራለች፡፡
3.3	ከታሪኩ (ከሃሳቡ) ጋር ቁርኝት ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም (Using information about the stary)	አንባቢው ከአጠቃላይ ዕውቀት እና ከቀደመ ዕውቀቱ በመነሳት ስለሚያነበው ታሪክ ወይም ርእሰ ጉዳይ የጠበቀ ዝምድና ያላቸውን መረጃዎች ሲጠቀም ማለት ነው፡፡		ከ1የደ.ባ.አ.ነ ተማሪ ምናልባት አሁን ለደረሰችበት ተፅእኖ ፈጣሪነት ከዚህ በፊት በሚዲያ የሰጠችውን ሃሳብ አስታወሰኝ ይኸውም አሁን ለደረስኩበት መነሻ የሆነኝ ከማህበረሰቡ ያገኘኋቸው ዕሴቶች ናቸው ማህበረሰቡ ለኔ እንዲህ መሆን የድርሻውን አዋጥቷል ብላለች፡፡
	የምንባቡን ሃሳብ ከአጠቃላይ ዕውቀት ጋር	ይህም ማለት አንባቢው የሚያነበውን ታሪክ ወይም ሃሳብ ለመረዳት ከራሱ ልምድ ጋር ሊያገናዝበው		መ1 የደ.ባ.አ.ነ ተማሪ የሆነ ጥቅስ አለ "ሁሉም

3.4	ማዛመድ (Using general knowledge and associations)	ወይም ከነባራዊው አለም ህይወት ጋር ሲያዛምደው ማለት ነው ፡፡		ለመልካም ነው" የሚል
3.5	ከአካባቢ የተገኘን እውቀት መጠቀም (Using Knowledge of the word)	ይህም ማለት አንባቢው እንደ ጸሃፊው ሁሉ ከአካባቢው የሚያስተውላቸው እውነታዎች መኖራቸውን የሚያስረዳና በንባብ ጊዜ ደግሞ እነዚህን እውነታዎች የሚጠቀምባቸው መሆኑን የሚያመለክት ነው፡፤		ከ1 የደ.ባ.አ.ተማሪ በአካባቢችን ለሚገጥመን ነገር ሁሉ ከውስጡ ያለውን ማር መብላት እንድንችል ሁሉን በፀጋ መቀበልና ወደ መልካም መለወጥ እንዳለብን እረዳለሁ
3.6	የቀደመ እውቀት መጠቀም (using back ground Knowledge)	ይህም ማለት አንባቢው የሚያነበውን ታሪክ ወይም ርዕሰ ጉዳይ ከግላዊ የሕይወት ልምድ ከበህላዊ ዕውቀቱ በመነሳት ለመረዳት ሲሞክር ማለት ነው (Davies 1995)፡፡		ከ1የደ.ባ.አ ተማሪ የየትነበርሽ ታሪክ የቀረበው ምስል ከሳች በሆነ መልኩ ነው የቀረበው ብሏል፡፡
3.7	ቁልፍ ሐሳብን መለየት (identifying key informatiion)	የህም ማለት አንባቢው የምንባቡን ታሪክ ወይም ሃሳብ ለመረዳት ጠቃሚ የሆኑትን መረጃዎች (ለምሰሌ ርዕሱን የታሪኩን ተሳታፊዎች ይዘቱን ርዕሰ ጉዳዩን ወዘተ) የሚመለከት ነው፡፡	ከ1 የአ.ሀ ተማሪ የተሠመረበት ቃል ጭርንቁሱን ለሚለው ቃል የተጨማደደ ማለት ነው፡፡	
	ቀጥሎ ስለሚመጣው ሃሳብ ግምት መስጠት	ይህም ማለት አንባቢው ስለሚያነበው ታሪክ ወይም ርዕሰ ጉዳይ ካለው ዕውቀቱ በመነሳት ከንባቡ	መ1የአ፣ሀ ተማሪ	

3.8	(anticipating content)	መጀመሪያ ጀምሮ ቀጥሎ ስለሚመጣው ሐሳብ ግምቱን እየሰጠ የሚሄድ መሆኑን ያመላክታል፡፡	የተጻፈው በስህተት ስለሆነ በራስህ አስተካክለህ ስለሚል ስነ-ዜጋ የሚለው ሳይሆን መሆን ያለበት ስነ-ምግባር ወይም ግብረገብ ነው የሚሆነው፡፡	
3.9	ቀጥሎ ስለሚከናወነው ነገር መላ መምታት (hypothesisizing)	በዚህ ሁኔታ ውስጥ የሚገኝ አንባቢ በንባብ ሂደቱ ላይ ቀጥሎ ስለሚመጣው ሐሳብ ግምት መስጠት ብቻ ሳይሆን ግምቱም በመረጃዎች የተደገፈ መሆኑን ማሳየት ይቻላል፡፤		መ1የደ.በ.አ.ነ ተማሪ መጀመሪያ የገመትኩትን እየተከታተልኩ እስከመጨረሻ አነበዋለሁ
3.10	የታሪኩን (የሐሳቡን) መዋቅር መለየት (recognizing text Structure)	ይህም ማለት ፀሐፊው ታሪኩን ወይም ሃሳቡን ለማቅረብ የተጠቀመበትን መዋቅር (የታሪክ ወይም የሐሳብ) ቅደም ተከተል አንባቢው መለየት ሲችል ነው፡፡	ከ1የአ.ህ ተማሪ በትረካ ስልት በክስተት ጊዜ ቅደም ተከተል ስለ የትነበርሽ ንጉሴ ተፅእኖ ፈጣሪነት ተረድቻለሁ፡፡	
	የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ	የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ የሚለው የሚያመለክተው አንባቢው ምንባቡን አንድ ክፍል መረጃ ከሌለው ክፍል መረጃ ጋር አቀናጅቶ		1ዝ2 የአ.ህ እና 1የደ.ባ.አ በድምሩ ሁለት ተማሪዎች መልሱ የቆርቆሮ ዝ1ወተት ማለት ነው እንጂ

3.11	(Information)	ለመረዳት ሙከራ የሚያደርግ መሆኑን ነው።		አርቴፊሻል ወተት ማለት ወተት ያልሆነ ማለት አይደለም፡፡

3.4 አንብቦ መረዳት እና መቆጣጠርን የሚጠይቁ የንባብ ብልሃቶች አከፋፈል

የን.ብ. አከ.	የንባብ ብልሃት አይነት	መግለጫ	ምሳሌዎች	
			የአፍሪካ ብረት ትምህርት ቤት	የባልቻ ትህርትቤት
4.1	የንባብ ዘዴን በአላማ መለወጥ (Consciously changing the plan)	የንባብ ዘዴን በአላማ መለወጥ የሚለው የሚያመለክተው አንባቢው መጀመሪያ በአንድ አይነት የንባብ ዘዴ ሲጠቀም ቆይቶ ለአንዳች የንባብ ዓላማው ፋይዳ ሲል ደግሞ በሌላ የንባብ ዘዴ የሚተካ መሆኑን ነው (oxford 1990) (Brown 1994)።	1የአ.ህ ተማሪ መጀመሪያ በለሆሳስ ማንበብ ቀጥሎ ድምጽ በማሰማት ማንበብ	
4.2	መልስን ማዘግየት (Holding)	ይህም ማለት አንባቢው የምንባቡን ሃሳብ በሙሉ ወይም በከፊል ለመረዳት ሙከራ በሚያደርግበት ጊዜ እርግጠኛ ሳይሆን ሲቀር የደረሰበትን ማጠቃለያ ለጊዜው ተወት አድርጎ ወደሌላ		መ1ጥያቄውን በመዝለል የሌሎቹን መመልስ ፡

		መሄድ		
4.3	ንባብን የሚያደናቅፍ ነገሮችን መታገል (deserting ahypeless utterance)	ጽንሰ ሃሳቡ የሚያመለክተው አንባቢው በንባብ ሂደት ላይ እንደመሰላቸት የመሳሰሉ ስነልቦናዊ ተፅዕኖዎች ለመቋቋም የሚያስችለትን ጥረቶች የሚያከናውን መሆኑን ነው፡፡		2 የባ.አ.ነ.ተማሪዎች መሰልቸት መንጠራራት፣በኀይል መተንፈስ depbreathing Davis {1995}
4.4	የንባብ ፍጥነትን መቀየር (Varyiing the reading rate]	የንባብ ፍጥነትን መቀየር የሚለው ጽንሰ ሃሳብ የሚያመለክተው አንባቢው ከተለመደው የንባብ ፍጥነቱ በበለጠ ፈጥኖ የሚያነብ መሆኑን ነው፡፡	1 ከ2 የአ.ሀ ተማሪ ከተለመደው ንባብ በመውጣት በጥልቅ ንባብ አንብባለች	
4.5	ደጋግሞ ማንበብ (Rereding)	አንባቢው በንባብ ሂደቱ ግልጽ ያልሆነለትን ሃሳብ ሲያጋጥመው ምንባቡን በሙሉ ወይም በከፊል ደግሞ ሊያነበው ይችላል፡፡	1 መ1 የአ.ሀ ተማሪ ግልፅ ያልሆነለት አረፍተ ነገር ያለበትን አንቀፅ ደጋጋሞ ማንበብ፡፡	
4.6	ግልጽ ያልሆነን ሃሳብ መለየት (identifying mis understanding)	የንባብ ብልሃቱ ፅንሰ ሃሳብ የሚያጠነጥነው አንባቢው በንባብ ሂደቱ በትክክል ያልተረዳውን ሃሳብ መለየት በመቻሉ ላይ ሲሆን ይህን በማድረጉም በቀጣይ ለሚያከናውነው የመረዳት ሂደት አንድ	1 መ2 የደ.ባ አተማሪ እናዝ2 1 የአ.ሀ ተማሪ ይህን	መ1የአ.ሀ ተማሪ አልገባኝም?

		እርምጃ ወደፊት ያራምዳል፡፡	ለመመለስ ተቸግሪያለሁ	
4.7	የአንድን ቃል ወይም ሐረግ ፍቺ በትክክል አለመረዳትን ችግር መግለጽ (stating failure to under stand aword or aclause)	ይህም ማለት አንባቢው በንባብ ሂደቱ ትርጉማቸው ግልፅ ያልሆኑለትን ቃላትን እና ሐረጎችን የሚለይ መሆኑን ያመለክታል፡፡		1.ዝ1ተማሪ ይህቃል ለመመለስ ያስቸግራል
4.8	በስህተት የተረዱትን ሃሳብ ተመልሶ ማረም (correcting mistakes)	ይህም ማለት አንባቢው ምንባቡን በሙሉ ወይም በከፊል በትክክል ሳይረዳው መቅረቱን ሲረዳ ማስተካከያ ሃሳብ ያቀርባል፡፡		1 ተማሪ መልሱ "ለ" ነው ሰርዞ "ሐ" አርጓል
4.9	ከአላማ አንፃር አላስፈላጊ የንባብ ክፍልን መዝለል (skipping in a controlled fashion)	የንባብ ብልሃት ፅንሰ ሃሳብ የሚያሳየው አንባቢው የሚፈልገውን ሐሳብ ለማግኘት ፈልጎ ሲያነብ የምንባብ ክፍል አይመለከተውም ብሎ ሲያምንበት ጥንቃቄ በተሞላበት ሁኔታ ዘሎት ይሄዳል፡፡	1 .መ2 የአ.ህ ተማሪ ከውስጥ አንድ ገፅ አልፎ አንብቧል	
4.10	ከህሊና ጋር መወያየት (self directed	ይህም ማለት አንባቢው በንባብ ሂደቱ የሚያጋጥሙትን ችግሮች ለመፍታት ከሚያደርገው ጥረት		1.ዝ1 የአ.ህ እና 1.መ1 የደ.ባ.አ.ነ ተማሪዎች ከህሊናቸው ጋር በመወያየት መልሱ አካል ጉዳተኞች ከሚከፈለው ግብር

	dialogue)	አንዱ ከሀሊናው ጋር መወያየት ነው ፡፡		ዕርዳታ ተቀበይ ሳይሆኑ ለግብር አስተዋጽኦ ማድረግ የሚችሉ ናቸው፡፡
4.11	አስቀድሞ ስለተነበዩት ነገር ትክክለኛነት ማረጋገጥ (evaluating quessens)	አንባቢው በንባብ ሂደት ላይ ግምት መስጠት ብቻ ሳይሆን የግምቱን ትክክለኛነትንም ያረጋግጣል፡፡		1ከ 1.የዶ.ባ.አ.ነ ተማሪ በግምት የምትነብየውን እርግጠኛ አልሆንም ትክክለኛነቱም አስተማማኝ አይሆንም እርገጠኛ የምሆነው አንብቤ ስጨርስ ነው፡፡
4.12	ችግር ሲጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ መስጠት (following through with a solution to a problem)	የንባብ ብልሃቱ ፅንሰ ሃሳብ የሚያሳየው አንባቢው መረዳት እንዳይኖረው ለሚያደናቅፉ ችግሮች የራሱ የሆነ መፍትሄን እየሰጠ ንበቡን የሚቀጥል መሆኑን ነው፡፡	1መ2የአ.ሀ ተማሪ መልሱን በሳጥን ውስጥ አስቀምጧል	1ከ2 የዶ.ባ.አ.ነ በተራ ቁጥር ስለሚል በተራ ቁጥር አስቀምጨዋለሁ
4.13	በቀረቡ መረጃዎች ላይ ጥያቄ ማንሳት (questioning information in the text)	ይህም የሚያሳየው አንባቢው ከምንባቡ ታሪክ ውይም ርዕሰ ጉዳይ ጋር መስተጋብር በሚፈጥርበት ጊዜ በማይቀበላቸው መረጃዎች ላይ የእንዴትነት ጥያቄ የሚያነሳ መሆኑን ነው፡፡	ዝ2 1የአ.ሀ ተማሪ ማየት የተሳነው ይህንን ሁሉ ተግባር ለማመን ይከብዳል፡፡	
	በራስ የንባብ ባህሪ ላይ አስተያየት	ጥሩ አንባቢ በንባብ ሂደቱ ላይ ግምገማና አስተያየት		

4.14	መስጠት (commenting on behaviour)	ይሰጣል፡፡ሥለሆነም የንባብ ብልሃቱ ፅንሰ ሃሳብ በዚህ ዙሪያ የሚሽከረከር ይሆናል፡፡	-	-
4.15	አንብቦ መረዳትን የመቆጣጠሪያ ዘዴ ማበጀት (monitoring comprehension)	ይህም የሚያመለክተው እያንዳንዱ አንባቢ እንደየራሱ የንባብ ልምድ የራስ የሆነ መንገድ ያለው መሆኑን ነው፡፡	-	-
4.16	ለምንባቡ ሐሳብ ወይም ስሜት ምላሽ መስጠት (reacting to text)	የንባብ ብልሃቱ ፅንሰ ሐሳብ የሚያሳየው አንባቢው መረዳት የሚኖረው ከሱ የሚጠበቀውን ድርሻ ሲያበረክት መሆኑን በማመን በትጋት ለማንበብ ሙከራ የሚያደርግ መሆኑን ነው፡፡	መ1 የአ.ህ.ተ ተማሪ ታሪኩ ስሜቴን ነክቶታል ይኸውም ተፅዕኖ ፈጣሪነት ሳያርጡ መማርን የሚጠይቅ ነው፡፡	
4.17	በምንባቡ ላይ ስለተገኙ ቃላት ሐረጋት፣አረፍተነገሮች ፍቺ ጥያቄን ማንሳት (questioning meaning of clouse,sentence,or word)	ይህም የሚያሳየው አንባቢው የምንባቡን መልዕክት በትክክል እንዳይተላለፍ እንቅፋት በሆኑት በቃላት ምርጫዎች ላይ ጥያቄን የሚያነሳ መሆኑን ነው፡፡		ዝ1የደ.ባ.ነ ተማሪ ምንድ ነው ጥያቄው አልገባኝም

ሠንጠረዥ 4.5

ቀን……………………..

የአፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ እና የደጃዝማች ባልቻ አባ ነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሥናዶ ትምህርት ቤት ተተኳሪ ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው የንባብ ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር መመሳሰላቸውን ለማወቅ ለተማሪዎች የተዘጋጀ የጹሑፍ መጠይቅ፤

ይህ መጠይቅ በደብረብርሃን ዩንቨርስቲ የማህበራዊ ሳይንስና ሂዩማኒስቲክ የቋንቋዎች ጥናት የአማረኛ ቋንቋና ስነ ጽሁፍ ትምህርት ክፍል /MA/ የምርምር ጽሁፍ ለማዘጋጀት ታስቦ የቀረበ ነው፡፡

የዚህ የጽሁፍ መጠይቅ አላማ አንተ/አንቺ መረጃ ሰጪ ተማሪ በአማረኛ ቋንቋ የቀረበን ጽሁፍ በምታነብበት/ቢበት ጊዜ የምትጠቀምበት/ሚበት የማንበብ ብልሃት ምን? ምን? እንደሆኑ መረጃ ለማግኘት ነው፡፡ የሚሰበሰበው መረጃ ከምርምሩ አላማ ውጪ ለምንም ሌላ ተግባር አይውልም፡፡ (ስም መጻፍ አያስፈልግም)

የትምህርት ቤቱ ሥም፡ …………………………………… ክፍል ………………… በክፍል ውስጥ አንተን /አንቺን የሚወክለው ቁጥር ……………………፤

<u>ክፍል አንድ</u>፡- ከዚህ በታች በሰንጠረዥ ውስጥ የቀረቡትን ዝርዝር ሐሳቦች በጥሞና አንብብ/አንብቢ፤መረጃውን በትክክል መስጠት ተገቢ ነው፤ለአንድ መጠይቅ የምትሰጠው/ጪው መልስ አንድ ብቻ ነው፤ ማንኛውም ጥያቄ ካለህ/ሽ መጠይቁን የሚያስሞላውን መምህር ማናገር ትችላለህ/ትችያለሽ

- ✓ " ወይም "×" ያላቸው ትርጉም የሚከተለው ነው፡፡
- ✓ አዎ

× አይደለም

ማሳሰቢያ፦የመጠይቅ ትክክለኛ ወይም ስህተት የሆነ መልስ ስለሌለ የአንተን/የአንቺን ሐሳብ ብቻ አመልክት/ቺ

ንዑ.የን. ብ. አከ.	42 የንባብ ብልሃት ዓይነት		የአ.ህ ምላሽ	አዎ	የለም	የባ.አ ምላሽ	አዎ	የለም
	ተ.ቁ							
ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ ንዑስ የንባብ ብልሃቶች	1	በግርፍ ንባብ {Skiming} የአንድን ጹሑፍ መልዕክት (ፍሬነገሮችን) ለማወቅ ዐይንህን/ሽን በፍጥነት እያንቀሳቀስክ/ሽ ቶሎ ቶሎ ታነባለህ/ ቢያለሽ?	ተማሪዎች 36(78.26%)		×	ተማሪዎች 35(76.08%)	✓	
	2	ከአንድ ጹሑፍ ውስጥ የተወሰነን መረጃ ለመፈለግ						

		እንደ ግርፍ ንባብ ሁሉ በአሰሳ ንባብ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ታነባለህ/ቢያለሽ?		✓			✓	
	3	ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት (ሐረጋት) ግርጌ እያሰመርክ/ሽ ወይም ምልክት እያደረክ/ሽ ታነባለህ/ሽ?		✓			✓	
	4	ለዓርፍተ ነገር ለአንቀጽ ማጠቃለያ እየሰጠህ በማንኛውም የንባብ ክፍል ከአላማው ጋር በተያያዘ የራስህን/ሽን ማስታወሻ እየያዝክ ታነባለህ/ቢያለሽ?			×			×
	5	በአንድ ምንባብ ውስጥ የሚያጋጥሙ ቃላትን ትርጉም ፍቺ ለመረዳት ስርወ ቃቸውን			×			×

		እየመረመርክ/ሽ ታነባለህ/ሽ?						
	6	ጠጣር ቃላት ሲያጋጥሙህ/ሽ ፍቺያቸውን ለመረዳት ከአውዱ ተነስተህ/ሽ ግምት እየሰጠህ/ሽ ታነባለህ/ሽ?		✓			✓	
ማብራት እና ማጠለልን የሚሹ	7	የቋንቋውን የቃለት አሰላለፍ በራስ አባባል እየተረዳህ/ሽ ታነባለህ/ ቢያለሽ?	29{63.0%}	✓		29{63.0%}	✓	
	8	በንባብ ሂደት ፅንሰ ሃሳቡን በቀላሉ መግለጽ የማይቻል ቃል ሲያጋጥምህ /ሽ በርካታ ቃላትን ወይም ተቀራራቢ ቃልተጠቅመህ/ሽ ለመግለፅ		✓		✓		

		ትሞክራለህ/ሪያለሽ?						
	9	ጸሐፊው የጽሑፉን መልዕክት ከዳር ለማድረስ የተጠቀማቸውን የሃሳብ መዋቅሮች (አያያዥ ቃላት እና ሐረጎች ከራስህ/ሽ ግንዛቤ ተነስተህ/ሽ ለመረዳት ጥረት ታደርጋለህ/ጊያለሽ?			×			×
	10	የምንባቡን ሃሳብ በራስህ/ሽ አገላለጽ ለመረዳትጥረት ታደርጋለህ/ጊያለሽ?			×			×
	11	ከምታነበው/ ቢው ምንባብ የቃላትን ትርጉም ለማግኘት የቃል ክፍሎችን ለመገንዘብ ሙከራ						

		ታደርጋለህ/ ጊያለሽ?			✓			✓
	12	የጸሐፊውን ሃሳብ በገባህ/ሽ መንገድ ለመተርጎም ሙከራ ታደርጋለህ/ሽ			×			×
	13	ስታነብ/ቢ ጸሐፊው በቀጥታ ያልገለጸውን ሃሳብ የተለያየ ፍንጭ ሰጪ መረጃዎችን መሰረት በማድረግ በግልፅ ያልተቀመጠውን ፈልፍለህ/ሽ ለማውጣት ጥረት ታደርጋለህ/ ጊያለሽ?			×			×
	14	ሥዕላዊመግለጫዎ ችን በመመርመር መልዕክቱን ለመረዳት ጥረት ታደርጋለህ/ ጊያለሽ?			×			×
	15	የምንባቡን አካሄድ ለመለየት የሃሳቡን						

		ቅደም ተከተል በመያዝ ለመረዳት ጥረት ታደርጋለህ/ ጊያለሽ?	15{32.6%}		×	17{36.9%}		×
ግጥምጥም ነትን መመርመ ርን የሚጠይቁ ብልሃቶች	16	የምንባቡን ሃሳብ በአእምሮ ለመሳል ወይም ከራስ ግንዛቤ ጋር ለማስማማትሙከራ የምታደርግበት/ ጊበት ሁኔታ አለ ?			×			×
	17	ስታነብ/ቢ ከአጠቃላይ ዕውቀት እና ከቀደመ ዕውቀት በመነሳት ስለ ምንባቡ ታሪክ ወይም ርዕሰ ጉዳይ የጠበቀ ዝምድና ያላቸውን መረጃዎች ትጠቀማለህ/ ሚያለሽ?		✓			✓	
	18	የምታነበውን/ቢውን ታሪክ ወይም ሃሳብ ለመረዳት ከራስ ልምድ ወይም			×			✓

		ከነባራዊው ዓለም ጋር በማዛመድ ታነባለህ/ቢ.ያለሽ?						
	19	ስታነብ/ቢ. ከአካባቢ. የተገኘን ዕውቀት እና እውነታዎች ትጠቀማለህ/ሽ?			×			×
	20	ስታነብ/ቢ. የቀደመ ዕውቀት ከህይወት ልምድ ከባህላዊ ዕውቀት በመነሳት ትተነብያለህ/ሽ?			×			✓
	21	ስታነብ/ቢ. ቁልፍ ሃሳብን ፣ ታሪኩን፣ ተሳታፊዎችን፣ ይዘቱን እና ርዕሰ ጉዳዩን እየለየህ/ሽ ታነባለህ/ሽ?			×			×
	22	ስታነብ/ቢ. ቀጥሎ ስለሚመጣው ሃሳብ ወይም ስለሚከናውን ነገር መላ በመምታት (ግምት በመስጠት) ግምቱም በመረጃዎች			×			×

		የተደገፈ መሆኑን እያሳየህ/ሽ ታነባለህ/ሽ?						
	23	ስታነብቀጥሎስለሚ መጣውግምትበመስ ጠትስለሚነበበውታ ሪክወይምርዕሰጉዳይ ካለእውቀትበመነሳ ትከምንባቡመጀመሪ ያጀምሮቀጥሎስለሚ መጣውሃሳብግምትእ የሰጠህ/ ትሄዳለህ/ጃለሽ?			×			×
	24	የታሪኩን የሃሳብ መዋቅር እየለየህ/ሽ ታነባለህ/ሽ?			×			×
	25	የምንባቡን አንድ ክፍል መረጃ ካሌላው ክፍል ጋር ለመረዳት አቀናጅተህ/ሽ ታነባለህ/ቢያለሽ?		✓			✓	
	26	የንባብዘዴንወይም ብልሃትንከአላማውአ ንፃርእየለዋወጥክ/ሽ	23 {50%}			24{52.1%}		

		ታነባለህ/ሽ?			×			×
	27	ስታነብ/ቢእርግጠኛ ያልሆንክበትን/ ሽበትን መልስ በማዘግየት ወደ ሌላው ትሄዳለህ/ ጃለሽ?		✓			✓	
አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የሚጠይቁ የንባብ ብልሃት	28	ንባብን የሚያደናቅፉ ነገሮችን ለምሳሌ እንደ መሰላቾት፣ መታወክየመሳሰሉትን በመታገልተፅዕኖዎችን በመቋቋም ታነባለህ /ቢያለሽ?			×			✓
	29	ከለመድከው/ሽውየንባብ ፍጥነትእየቀየርክ/ሽ ታነባለህ/ሽ?		✓			✓	
	30	በንባብ ሂደት ግልፅ ያልሆነ ሃሳብ ሲያጋጥም ንባቡን በከፊል ወይም በሙሉ ደጋግመህ/ሽ		✓			✓	

		ታነባለህ/ሽ?						
	31	በንባብ ሂደት በትክክል ያልተረዳኸውን/ሽ ውን በመለየት ቀጣይ ለሚከናወነው የመረዳት ሂደት እንደ እርምጃ ወደፊት ትራመዳለህ/ ጃለሽ?			×			×
	32	የአንድን ቃል ወይም ሐረግ ፍቺ ሳትረዳው/ጂውስትቀ ር/ሪ ማስተካከያ ታቀርባለህ/ሽ?			×			×
	33	ምንባቡን በሙሉ ወይም በከፊል ሳትረዳው/ጂውስትቀ ር/ሪ ተመልሰህ/ሽ ታርማለህ/ሽ?			×			×
	34	ከአላማ አንፃር አላስፈላጊ የንባብክፍልን ትዘላለህ/ሊያለሽ?			×			×

	35	በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙ ችግሮችንለመፍታት ከህሊናህ/ሽ ትወያያለህ/ሽ?			×			×
	36	አስቀድሞ ስለ ተነበይከው/ ሽው ነገር ትክክለኛነት ታረጋግጣለህ/ጫለሽ ?			×			×
	37	ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ ትሰጣለህ/ጫለሽ?			×			×
	38	ከምንባቡ ጋርባለ መስተጋብር የማትቀበላቸውን/ ያቸውን መረጃዎች ሲያጋጥምህ/ሽ የእንዴትነት ጥያቄ ታነሳለህ/ ሻለሽ?			×			×
	39	በራስ የንባብ ባህሪ ላይ አስተያየት ትሰጣለህ/ጫለሽ?			×			×
	40	አንብቦመረዳትንየ			×			×

		መቆጣጠሪያ ዘዴ ታበጃለህ/ሽ?						
	41	ለምንባቡሐሳብወይ ምስሜትምላሽትሰጣ ለህ/ጫለሽ?			×			×
	42	የምንባቡን መልዕክት በትክክል እንዳይተላላፍ እንቅፋት የሚሆኑ ቃላት፣ ሐረጋት አረፍተነገሮች ጥያቄን ታነሳለህ/ ሻለሽ?			×			×

ነፃ አስተያየት የሚሰጥበት ጥያቄ

1.አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የምትጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች አይነት እና አተገባበር ላይ ተጨማሪ አስተያየት ካላችሁ ቀጥሎ ባለው ቦታ አስፍሩ፡፡

____

____

ውድ ጊዜያችሁን ሰውታችሁ መጠይቁን በመሙላት ስለተባበራችሁኝ አመሰግናለሁ!

ሠንጠረዥ 4.6

አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸው ብልሃቶች የአፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ተተኳሪ ተማሪዎች በሦስቱ የአንድምታ ጥያቄ አይነቶች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች መርዳት አለመርዳታቸውን የሚያሳይ ሠንጠረዥ

ኮ.ድ	(ቀ.ጥ)	(ማደ.መተ)	(አ.መ)	ረድቷል	አልረዳም
1	1.2	1.2	1.5	✓	
2	1.2	2.2 4.12	1.6		×
3	1.2	1.6	1.6	✓	
4	1.2	2.1	-		×
5	1.2	2.2	1.6	✓	
6	1.3	2.2	-		×
7	-	-	1.6		×
8	1.2	2.5	1.6	✓	
9	1.2	2.5	1.6	✓	
10	1.2	2.5	1.6	✓	
11	1.2 1.3	2.5	1.6	✓	
12	1.2	-	1.6		×
13	1.2	2.5	-		×
14	1.2	2.5	-		×
15	1.2	2.5	1.6		×

	1.3				
16	1.2	2.5	1.6	✓	
17	1.2	2.5	1.6	✓	
18	1.2	2.5	1.6	✓	
19	1.2	2.5	1.6	✓	
20	1.2	2.5	1.6	✓	
21	1.2 1.3	-	1.6		×
22	1.2	-	-		×
23	1.2	-	-		×
24	1.3	-	-		×
25	1.3	2.5	-		×
26	1.2	-	1.6		×
27	-	-	1.6		×
28	-	-	16		×
29	1.2	2.5	1.6		×
30	1.2	-	-		×
31	1.3	2.5	1.6		×
32	1.2	2.2	1.6		×
33	1.2	2.2	1.6	✓	
34	1.3	2.5	-		×
35	-	2.5	1.6		×

36	-	-	1.6		×
37	1.2	2.5	1.6	✓	
38	-	2.5	1.6		×
39	1.2	2.2	-		×
40	1.2	2.2	1.6	✓	
41	1.3	-	1.6		×
42	-	2.2	1.6		×
43	1.2	2.2 2.5	1.6	✓	
44	1.2	2.2	-		×
45	1.2	2.5	-		×
46	1.2	2.2	1.6	✓	

ሠንጠረዥ 4.7

የባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሠናዶ ትምህርት ቤት የ9 ሰባት ተተኳሪ ተማሪዎች በሦስቱ የአንድምታ ጥያቄ አይነቶች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች መርዳት አለመርዳታቸው የሚያሳይ ሠንጠረዥ

ኮ.ድ	(ቀ.ጥ)	(ማደ.መተ)	(አ.መ)	ረድቷል	አልረዳም
1	1.2	1.2	1.5	✓	
2	1.6	2.2 4.12	1.6	✓	
3	1.2	1.6	1.6	✓	
4	1.2	2.1	-		×
5	1.2	-	1.6		×
6	-	2.2	-		×
7	1.2	-	1.6		×
8	1.2	2.5	1.6	✓	
9	1.2	2.5	1.6	✓	
10	1.2	2.5	1.6	✓	
11	1.2 1.3	2.5	1.6	✓	
12	1.2	2.5	1.6		×
13	1.2	2.5	-		×
14	1.2	2.5	1.6		×

15	1.2 1.3	2.5	1.6	✓	
16	1.2	2.5	1.6	✓	
17	1.2	2.5	1.6	✓	
18	1.2	2.5	1.6	✓	
19	1.2	2.5	1.6	✓	
20	1.2	2.5	1.6	✓	
21	1.2 1.3	2.5	1.6	✓	
22	-	-	-		×
23	1.2	-	-		×
24	1.3	2.5	1.6		×
25	1.3	2.5	-		×
26	1.2	-	1.6		×
27	-	2.5	1.6		×
28	1.2	2.5	16	✓	
29	1.2	2.5	1.6	✓	
30	1.2	-	-		×
31	1.3	-	1.6		×
32	1.2	2.2	1.6	✓	
33	1.2	2.2	1.6	✓	
34	1.3	2.5	-		×

35	1.2	2.5	1.6	✓	
36	-	2.5	1.6		×
37	1.2	2.5	1.6	✓	
38	1.2	2.5	1.6		×
39	1.2	-	1.6		×
40	-	2.2	1.6		×
41	1.3	-	1.6		×
42	1.2	2.2	1.6	✓	
43	1.2	2.2 2.5	1.6	✓	
44	1.2	2.2	1.6	✓	
45	1.2	2.5	-		×
46	-	2.2	1.6		×

አባሪ፡-አንድ

በማንበብ ብልሃት ዙሪያ ለመምህራን የተሰጠ ስልጠና መመሪያ

ክፍል አንድ

መግቢያ፡-

ይህ ጥናታዊ ጽሁፍ በደብረ ብርሃን ዩኒቨርስቲ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች በሚል ርዕስ በ9ኛ ክፍል አማርኛ ት/ት በሚማሩ ተማሪዎች ዙሪያ የሚደረግ ሲሆን የጥናቱ አላማ ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ምን ምን ? እንደሆኑ ማሳየት፣ የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከሙህራን ሃሳብ ጋር ግንኙነት እንዳለው እና እነደሌለው መፈተሽ እንዲሁም ብልሃቶቹ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ማገዝ አለማገዛቸውን በመፈተሽ ዙሪያ ትኩረት ያደርጋል፡፡

የአሰለጣጠን ሁኔታን በተመለከተ ተማሪዎች የሚያነቡት ለደረጃው የተዘጋጀውን ምንባብ መሰረት በማድረግ የማንበብ ብልሃቶችን ተጠቅመው እንዲያነቡ ይደርጋል፡፤ እንዲሁም ሞዴሎቹን መሰረት በማድረግ ተግባራዊ ይሆናል ከዚያም ተማሪዎቹ እራሳቸውን እንዲገመግሙ ይደረጋል፡፡

1ኛ/ መግቢያ፡-ስልጠናውን ለሚከታተለው መምህር የተፃፈ ደብዳቤ፣

- ጥናቱን ለሚከታተሉት የስምምነት ቅጽ፣
- ስልጠናዎቹ ምን ምን እንደሚያካትቱ አጠቃላይ እይታ፣
- አሰልጣኙ ስልጠናውን የሚሰጥበት የጊዜ ቀመር

2ኛ/ ክፍል፡-- የማንበብ ብልሃቶች ምንነት፣ ከሙህራን ሀሳብ ጋር ያለው ተመሳስሎ እና አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን፣መተንተን ሲሆን

- ስልጠናውን የሚከታተለው መምህር በብልሃቶች ዙሪያ ግንዛቤ እንዲኖረው ማድረግ፣
- መምህሩ ለተማሪዎቹ ብልሃቶችን ተጠቅመው ከማንበባቸው በፊት ለተማሪዎቹ ስለብልሃቱ አጠቃቀም ግንዛቤ ይፈጥራል፡፡

3ኛ ክፍል፡-የማንበብ ብልሃቶችን በተመለከተ ተማሪዎችን ለመተግበር የሚያስችል የተግባር ቅድመ ተከተል የሚያመለክት ነው፡፡ ለመምህሩ ግንዛቤ ለመፍጠር፣

- ከስልጠናው በኋላ ክትትሉን ለሚያደርገው መምህር የተፃፈ ደብዳቤ

ውድ መምህር፣

በቅድሚያ ይህንን ሥልጠና በማድረግ በተማሪዎች በብልሃት አጠቃቀም ዙሪያ የበኩልዎን አስተዋጽኦ ስላበረከቱ ሞያዊ ምስጋናዬን አቅርባለሁ፡፡

የዚህ ምርምር ዋና ትኩረት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበትን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን መተንተን ሲሆን ይህ የምርምር ስራ ቅይጥ ዘዴን የተከተለ ነው፡፡ የሥልጠናውም መምሪያ የተለያዩ ሙህራን ካስቀመጡት ንድፈ ሀሳብ እና ከጥናቱ ትውረታዊ ክፍል መነሻነት የተዘጋጀ ነው፡፡

አመሰግናለሁ!!

አባሪ፡-ሁለት

የተማሪዎች ብልሃት አጠቃቀም ስምምነት ቅጽ

ይህ ቅጽ የማንበብ ብልሃት ምን? ምን? ናቸው፣ ብልሃቶቹ ከሙህራን ሃሳብ ጋር ይመሳሰላሉ ወይ እና ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን የሚመለከት ነው፡፡

የምርምር አቅራቢው ሙሉ ስም እና አድራሻ፣

ሥም ....

አድራሻ፡...

ኢሜል ....

ስ.ቁ ....

የሰልጥኖ አሰልጣኝ መምህር ሙሉ ስም እና አድራሻ

ስም .... ስ.ቁ .... አድራሻ፡- ....

በምርምሩ ለሚሳተፉ ተማሪዎች አቅጣጫ የሚመለከት ስልጠና የሚሰጠው ከ......................... እስከ .... ነው፡፡

እኔ መምህር .... በማንበብ ብልሃት ዙሪያ በምርምር አቅራቢው በታቀደው ጊዜ በምርምር ስራው ለሚሳተፉ ተማሪዎች ለሁለት ሳምንት በሳምንት አንድ ጊዜ /1ሰዓት ከ20ደቂቃ/ ለተማሪዎች አቅጣጫ ለማመላከት ተስማምቻለሁ፣ ለተማሪዎች የሚቀርበው የማንበብ ብልሃት አጠቃቀም በታቀደው መሰረት ቅደም ተከተል ጠብቄ ለማቅረብ ፍቃደኛ መሆኔን መግለጽ እወዳለሁ፣ ስራውንም ጀምሬ አላቋርጥም፡፡

- የምርምር አቅራቢው ሙሉ ስም እና ፊርማ.......................ቀን……………………..
- የመምህር ሙሉ ስምና ፊርማ ....

  ቀን……………………………………..

በሥልጠናው ትኩረት የሚደረግባቸው ጉዳዮች

ተ.ቁ	የንባብ ብልሃት አጠቃቀም	ጊዜ
1	የማንበብ ብልሃት የተማሪዎች አጠቃቀም ዙሪያ በግልጽ አቅጣጫ መምራት	40 ደቂቃ
2	የማንበብ ብልሃት ምንነት እና ዋና ዋና የሚባሉትን የብልሃት አይነቶች ማስተዋወቅ	20 ደቂቃ
3	የተለያዩ ጽሁፎችን አንብቦ ለመረዳት የማንበብ ብልሃቶችን ተግባራዊ ማድረግ ያለው ጠቀሜታ እና ውጤት ዙሪያ ግንዛቤ መፍጠር	10 ደቂቃ
4	የማንበብ ብልሃቶች አጠቃቀምን የሚያሳይ ሞዴሎች እና ከጸሃፍት ሐሳብ ጋር ያለው ተመሳስሎ	5 ደቂቃ
5	የማንበብ ብልሃቶችን የአቀራረብ ቅደም ተከተል	5 ደቂቃ

ሠንጠረዥ 4.8

ደብረ ብርሃን ዩኒቨርስቲ

የማህበራዊ ሳይንስና ሥነ-ሰብ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነ-ጽሁፍ ትምህርት ክፍል

የድኅረምረቃ መርሃግብር

በኮተቤ ሜትሮፖሊታን ዩንቨርስቲ የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነጽሁፍ ትምህርት ክፍል አማረኛ ድህረ ምረቃ መርሃ ግብር በሦስተኛ ዓመት ተማሪዎች አስተያየት የሚሰጥባቸው የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች

ውድ ተማሪ! የዚህ ጥናት ዓላማ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበት ብልሃቶች ምን ምን ናቸው? ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከምሁራን ንድፈ ሃሳብ ጋር ይዛመዳሉ ወይ? እና የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ውጤታቸው ምን ይመስላል? የሚሉትን የጥናቱ ጥያቄዎችን ከግምት በማስገባት አንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ተዘጋጅተውላቸዋል፡፡ ስለዚህ አንተ/ቺ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎቹ ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት መስፈርቶች አኳያ ያላቸውን ተጣጥሞ በሚመለከት አስተያየትህን/ሽን/ እንድትሰጥ/ጭ/ በአክብሮት ተጠይቀሃል/ሻል/ በአንብቦ መረዳት ጥያቄዎቹ አዘገጃጀት ላይ ከግምት የገቡ ነጥቦች

ማደራጀት ወይም መተርጎምን ፣የሀሳብ ፍሰት መዋቅር መረዳትን ፣የሚጠይቁ ጥያቄዎች ማለት ደግሞ የምንባቡብ ሃሳብ በሌላ አገላለጽ ማቅረብን የሚመለከቱ ናቸው፡፡ ስለሆነም ዋና መልዕክትን የመገንዘብና ሐሳብ ጨምቆ የማቅረብ ችሎታን ይጠይቃሉ፡፡

ሐሳብ ፈልፍሎ ማውጣትን /መመራመርን/ የሚጠይቁ ጥያቄዎች ማለት በግልጽ ያልተነገረውን ሐሳብ ፈልፍሎ የማውጣት ችሎታን የሚጠይቁ ናቸው፡፡ ስለሆነም የየአንቀጾችን ፍሬ ነገር የመለየት አውዳዊ ፍቺዎቹን የሚፈልግ ችሎታን ይጠይቃሉ፡፡

የግል አስተያየትን የሚሹ ጥያቄዎች ደግሞ ምንባቡን በተወሰነ መልኩ መሰረት በማድረግ አንባቢው ነጻ አስተያየቱን የሚሰጥባቸው ናቸው፡፡
አማራጭ ያላቸውና አማራጭ የሌላቸው ጥያቄዎች፣ በሳጥን፣ በሰንጠረዥ፣ በእፀ-መዋቅር የተዘጋጁ ናቸው፡፡

የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን በአይነት በአይነት በመመደብና ለምላሾቹ እርማት በመስጠት ረገድ በሦስተኛ አመት የድህረ ምረቃ ተማሪዎች አማካኝነት የሚከናወን ተግባር

ውድ ተማሪ! የዚህ ጥናት ዓላማ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ምን ምን ናቸው? ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሃፍት ሃሳብ ጋር ይገናኙ ይሆን የሚቀሙባቸው ብልሃቶች ውጤቱስ ምን ይመስላል? የሚሉትን ጥያቄዎች መመለስ ነው፡፡ ከዚህ አኳያ ከላይ የተጠቀሱትን ጥያቄዎች ይመልሳሉ ተብለው የተዘጋጁት የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት የጥያቄ አይነቶች በየትኞቹ ምድቦች እንደሚመደቡ በትክክል ለመረዳት እና ተማሪዎቹ የሰጧቸው ምላሾች ትክክለኛነት ለማወቅ የእርሷ አስተዋጾኦ ከፍተኛ ነው፡፡ ስለሆነም አንተ/ቺ/ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎቹን ከቀረቡት የጥያቄ አይነቶች አኳያ በየምድባቸው እንድትመድብ/ቢ/ እና ለጥያቄዎቹ የተሰጡት ምላሾችም ከተዘጋጀባቸው ምንባቦች አኳያ እርማት እንድትሰጥ/ጪ/ በአክብሮት ተጠይቀሃል /ሻል፡፡

የጥያቄ አይነቶቹና መለያ ባህሪቸው

1. ቀጥተኛ ጥያቄዎች ማለት ከምንባቡ በቀጥታ የሚወሰድ እና ቃል በቃል ምላሽ የሚጥባቸው ናቸው፡፡
2. ማደራጀት ወይም መተርጎምን የሚጠይቁ ጥያቄዎች ማለት ደግሞ የምንባቡን ሐሳብ በሌላ አገላለጽ ማቅረብን የሚመለከቱ ናቸው፡፡ስለሆነም ዋና መልዕክትን መገንዘብ ሐሳብን ጨምቆ የማቅረብ ችሎታን የመሳሰሉትን ይጠይቃሉ፡፡
3. ሐሳብ ፈልፍሎ ማውጣትን /መመርመርን/ የሚጠይቁ ጥያቄዎች ማለት በግልጽ ያልተነገረውን ሐሳብ ፈልፍሎ የማውጣት ችሎታን የሚጠይቁ ናቸው፡፡ ስለሆነም የየአንቀፅ ፍሬ ነገር የመለየት አውዳዊ ፍቺዎችን የመፈለግ ችሎታን ይጠይቃሉ፡፡
4. የግምገማ ጥያቄዎች የሚባሉት ስለ ምንባቡ አጠቃላይ ሐሳብ ስለ ምንባቡ መልዕክት እና ስለ ምንባቡ አቀራረብ ሚዛናዊ ፍርድን የሚጠይቁ ናቸው፡፡
5. የግል አስተያየትን የሚሹ ጥያቄዎች ደግሞ ምንባቡን በተወሰነ መልኩ መሰረት በማድረግ አንባቢው ነጻ አስተያየቱን የሚሰጥባቸው፣
6. ስዕሎችን በመተርጎም ምላሽ የሚሰጥባቸው ናቸው፡፡

የመመሪያው ተራ ቁጥር	የሚመደቡት የጥያቄ አይነት	አስተያየት
አንድ		
ሁለት		
ሶስት		
አራት		
አምስት		
ስድስት		
ሰባት		
ስምንት		
ዘጠኝ		
አሥር		

ላደረግክልኝ/ሽልኝ/ ትብብር በቅድሚያ አመሰግናለሁ፡፡ አጥኚዋ

አባሪ፡-ሦስት

ቅድመ ንባብ ጥያቄዎች

1. ከዚህ በፊት ካነበባችሁት ወይም ካዳመጣችሁት ጹሑፍ መካከል በበለጠ የምታስታውሱት የትኛውን ነው? ጹሑፉን እንድታስታውሱ ያደረጓችሁን ምክንያቶች ግለጹ፡፡

----

2. ከዚህ በታች አንድ ምንባብ ቀርቦላችኋል የምንባቡን የመጀመሪያ እንቀፅ በማንበብ የትነበርሽ ንጉሴ ተፅዕኖ ፈጣሪ ያሰኛት ምን ምን? በማከናወኗ እንደሆነ ግምታችሁን በመዘርዘር ጻፉ፡፡

----

3. ምስሉን በማየት ከምስሉ አንጻር በምንባቡ ምን ትገምታላችሁ?ግምታችሁን ጻፉ፡፡

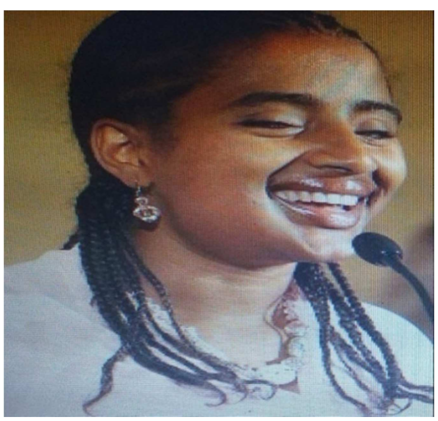

ንባብ አንድ

“የትነበርሽ ንጉሴ”

አሜሪካ የሚገኘው የኢትዮጵ ሴቶች መብት ድርጅት “የዘመኑ ጣይቱዎች” ብሎ በአሜሪካና በኢትዮጵያ የሚገኙ አስር ተፅዕኖ ፈጣሪ ሴቶችን መርጧል፡፡ ከእነዚህ ሴቶች

መካከል የትነበርሽ ንጉሴ ትገኝበታለች፡፡ የትነበርሽ ለዚህ የበቃችው አካል ጉዳተኛነቷ ሳይወስናት በትምህርቷም ሆነ በሥራዋ ከፍተኛ ብቃቷን ስላስመሰከረች ነው፡፡

የኢትዮጵያ አካል ጉዳተኞች ልማት ማህበር በተባለ መንግስታዊ ያልሆነ ድርጅት ውስጥ በሥራ አስኪያጅነት በማገልገል ላይ የምትገኘው የትነበርሽ ጥር 24 ቀን በ1975ዓ.ም ወሎ አማራሳይንት ተወልዳ በስድስት ዓመቷ ባጋጠማት የማጅራት ገትር (የሜኔንጃይትስ) ሕመም የተነሳ የዓይን ብርሃኗን በማጣቷ ነው ወደ አዲስ አበባ የመጣችው፡፡ አዲስ አበባ ከአያቶቿ ጋር ለመኖር ብትመጣም ለዓይነ ስውራን የሚሆን ትምህርት ቤት ባለመኖሩ ወደሻሸመኔ ተልካ እስከ ስድስተኛ ክፍል ተምራ ተመልሳ አዲስ አበባ መጥታለች፡፡ ከ7ኛ ክፍልእስከ 12ኛ ክፍል በተማረችበት ዳግማዊ ምንሊክ ትምህርት ቤት ለእሷ አዲስ ሕይወት እንደ መጀመርእንደሆነየትነበርሽትናገራለች፡፡"ከዚህበፊትከ16- 20 ተማሪዎች ብቻ ባሉበት ክፍል እማር የነበርኩት ልጅ በአንዴ ከ70 ልጆች ጋር ስቀላቀል ገሃነም የጣሉኝ ነበር የመሰለኝ፡፡ በዚያ ላይ አይነስውር በመሆኔ እኔን ለማቅረብ ፈቃደኞች አልነበሩም፡፡ "ተማሪዎች እንዲህ ቢያገሏትም አልቅሳና ተለማምጣ እንዲቀርቧት ከማድረግ ይልቅ በትምህርቷም ሆነ ባሏት የተለያዩ ችሎታዎች ተጠቅማ ያራቃትን ማህበረሰብ ለማቅረብ ተነሳችና ድንቅ ብቃቷን አስመሰከረች፡፡ አንድ አብሯት የተማረ ወጣት ሲናገር፡ "ያኔ የትነበርሽ በምታደርጋቸው እንቅስቃሴዎች በጣም እገረም ስለነበር ‹አይ ውሸቷን ነው ማየት ትችላለች› እል ነበር ፡፡አንዳንዴ ደግሞ እኔም አይነ ስውር ብሆን እንደ እሷ ጎበዝ እሆን ነበር ይሆን? ›እያልኩ ራሴን እጠይቅ ነበር" ብሏል፡፡ እናም እንዳሰበችው በትምህርቷና በእንቅስቃሴዎቿ በአጭር ጊዜ በመምህሮቿም ሆነ በተማሪዎች ዘንድ እውቅናን አተረፈች፡፡ በዚህም የትምህርት ቤቱ የተማሪዎች መማክርት ምክትል ፕሬዝዳንትና የህዝብ ግንኙነት ኃላፊ፣ የሙዚቃ ባንዱ ድምፃዊ፣ የስነፅሁፍ ክፍሉ ገጣሚ በመሆን መሳተፍ ጀመረች፡፡ እንዲህ እንዲህ እያለች ማትሪክን በአጥጋቢ ውጤት አልፋ አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ገባች፡፡ የመጀመሪያ ዲግሪዋን የሰራችው በሕግ ትምህርት ነው፡፡ ከዚያ በኋላ ደግሞ በሶሻል ዎርክ ሁለተኛ ዲግሪዋን ሰርታለች፡፡

የኢሲዲዲ ውስጥ በስራ አስኪያጅነት የምትሰራው የት ነበርሽ ድርጅቱ ስለሚያደርገው እንቅስቃሴ ይህን ብላለች፡፡ "ድርጅታችን በዋናነት የሚሰራው አካል ጉዳተኞችን አጠንክሮ የልማት አጋር ማድረግ ላይ ነው፡፡ ብዙ ጊዜ ሰዎች አካል ጉዳተኞች ተረጂዎች ብቻ እንደሆኑ አድርገው ያስቧቸዋል፡፡ እውነታው ግን አካል ጉዳተኞች ተገቢውን ድጋፍ ካገኙ ከሚከፈለው ግብር እርዳታ ተቀባይ ሳይሆኑ ለግብር አስተዋፅዖ ማድረግ የሚችሉ ዜጎች መሆናቸው ነው፡፡ በዚህ የተነሳ አካል ጉዳተኞች በቡድን ተደራጅተው ሲመጡ እንደግፋቸዋለን፡፡ በዚህ ፕሮግራም በዓመት ከ3ሺህ በላይ የአካል ጉዳተኞች ተጠቃሚዎች ናቸው፡፡ ከዚህም በተጨማሪም የሥራ ዕድል በማመቻቸት ፣እነሱን የሚመለከቱ የሥራ ማስታወቂያዎች ሲወጡ በኢሜልና በስልክ ማሳወቅ፣ ሕፃናትን ለትምህርት ማዘጋጀት በመሳሰሉት ዙሪያ እንሰራለን፡፡ በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ጀምረነው የነበረውን ለአካል ጉዳተኞች ምቹ የሆነ የትምህርት አካባቢ ወደ መቀሌና አዋሳ ዩኒቨርስቲዎች አስፍተነዋል፡፡ ወደፊት ደግሞ በሌሎች ክልሎች ለመስራት ዕቅድ ይዘናል" ብላለች፡፡ ከዚህም በላይ በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ግምቱ ወደ 300 ሺህ ብር የሚጠጋ ዲጂታል ስቱዲዮ አስገንብተው ለዩኒቨርስቲው አስረክበዋል፡፡ ከዚህ በፊት ለዓይነስውራን የሚዘጋጀው የብሬል መፅሀፍ ከፍተኛ ገንዘብና ቦታ የሚጠይቅ በመሆኑና በየጊዜው የሚለዋወጠው የትምህርት ፖሊሲና ካሪኩለም አመቺ ባለመሆኑ ተማሪዎች በቀላሉ በሞባይላቸውም ሆነ

በሚሞሪ ላይ በድምፅ የተቀረፀ የትምህርት መረጃ ያገኛሉ፡፡ ወደፊትም ከትምህርት ሚኒስቴር ጋር በመተባበር ተመሳሳይ ዲጂታል ስቱዲዮ በአንደኛና በሁለተኛ ደረጃ ት/ቤቶች ለማስገንባት እየተነጋገሩ ነው፡፡

የንብብ ጊዜ ጥያቄዎች

3.ታሪኩን ከማንበባችሁ በፊት በመገመት የጻፋችሁት ትክክል ሆነ ወይስ አልሆነም? ለምን? ማስረጃ በመግለጽ ጻፉ?

----

4. በቀጣዩ ክፍል የትበርሽ ንጉሴ ምን ምን ተግባራትን የምታከናውን ይመስልሃል/ሻል በመዘርዘር ጻፍ/ፊ?

የትነበርሽ ሕብረተሰቡ አካል ጉዳተኞችን አስመልክቶ ያለው አመለካከት በፊት ከነበረው የተለወጠ ቢሆንም ዛሬም ችግሮች መኖራቸውን ለድንቅ መጽሔት ሪፖርተር ስትናገር እንዲህ ብላለች። “የአካል ጉዳተኞች ቁጥር በጨመረና ተቋማት በተገነቡ ቁጥር ችግሮቹም አብረው እየተገነቡ ነው፡፡ እየተገነቡ ያሉት የትምህርት ተቋማት የአካል ጉዳተኞችን ፍላጎት ያሚሉ አይደሉም፡፡ ምቹ መፀዳጃ ቤትና የመታጠቢያ ቤት የላቸውም፡፡ ለመጀመሪያ ጊዜ በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ውስጥ ለአካል ጉዳተኞች ምቹ መታጠቢያና መፀዳጃ ቤት ያስገነባነው እኛነን፡፡ በቀጥታ ከትምህርት ጋር የማይገናኙ የሚመስሉ ግን እንቅፋት የሚሆኑ ነገሮች ብዙ ናቸው፡፡ ወደ ዩኒቨርስቲ የሚመጡ አካል ጉዳተኞች ተመርቀው እስከ ሚወጡ ድረስ ኑሯቸው እዚያው ነው፡፡ ስለዚህ ለእነሱ ተስማሚ የሆነ የመኖሪያ አካባቢ ሊገነባላቸው ይገባል፡፡ ከአንዳንድ ሆቴሎች በስተቀር አብዛኛዎቹ ሆቴሎች ለአካልጉዳተኞች መወጣጫ የላቸውም፤ የሚገነቡት ሞሎችም እንደልብ ተዘዋውረን ለመግዛት ምቹ አይደሉም፡፡ ዛሬ ብዙዎቻችን ተከፍሎን የምንሰራ ስለሆንን አቅም ያለን ገዢዎች ሆነናል፡፡ ያለው ክፍተት ግን ለእነሱም ገበያ እያሳጣቸው ነው፡፡”

“የትነበርሽ ቦረና አካዳሚ” የሚባለው ት/ቤቷም ለማንኛውም ልጅ ምቹ ሆኖ የተሠራ ነው፡፡ ት/ቤቱን የከፈተችው በተለያዩየ አገር ውስጥና የውጪ መድረኮች ላይ ለምታቀርባቸው ጥናታዊ ፅሁፎች የሚከፈላትን ገንዘብ በማጠራቀም ሲሆን ከሁሉም በላይ ለስነምግባር ትምህርት ከፍተኛ ትኩረት እንደሚሰጡ የምትናገረው የትነበርሽ “በእኛ ጊዜ የስነምግባር ትምህርት ስለነበር ትውልዱ አሁን ካለው ጋር ሲነፃፀር ጥሩ ሞራል የነበረው ነው ፤ አሁን ግን ያ ጠፍቶ ለቀለም ትምህርት ብቻ ትኩረት ስለሚሰጥ በ26 አመቱ ዶክትሬት የሚይዝ ወጣት እውቀቱና ተግባሩ ለየብቻ ሆነው አገሩን የሚጎዳ ዜጋ ሆኗል፡፡ ያሉንን ምርጥ እሴቶች እያጣናቸው ስለሆነ የወደፊቱ ሁኔታ በጣም ስለሚያሳስበን

ለተማሪዎቻችን ሰዎችን ስለማክበር፣ ስለሰላምታ አሰጣጥ፣ ስለይቅርታና ስለመሳሰሉት በሚገባ እንዲያውቁ እናስ ተምራቸዋለን፡፡ በትምህርታቸው ከፍተኛ ውጤት ላመጡ ተማሪዎች በምንሰጠው ሽልማት ከሌሎቹ ለየት እንላለን፡፡ ከዚህ በፊት ኮምፒውተሮችን ስንሸልም የቆየን ሲሆን ዘንድሮ ደግሞ ከመዋዕለና ከአፀደሕፃናት አንደኛ ለወጡ ሕፃናት አቢሲኒያ ባንክ የአምስት መቶ ብር የቁጠባ ደብተር ከፍተንላቸዋል፡፡ ይህም ህፃናቱ ከአሁኑ የቁጠባ ባህል እንዲያዳብሩ ይረዳቸዋል፡፡"

ለየትነበርሽ እውቅና እነዚህ እንቅስቃሴዎቿ የትነበርሽን እውቅና አሰጥተዋታል፡፡ በ2003 በአካል ጉዳተኞችና በኤችአይቪ ዙሪያ ባደረገችው ከፍተኛ አስተዋፅዖ በደቡብ አፍሪካ የሂውማኒቴሪ አለም አቀፍ ሽልማት አግኝታለች፡፡ ከዚያ በኋላም በተለያዩ አገራት በምታቀርባቸው ፅሁፎች ከፍተኛ ተሰሚነት አግኝታለች፡፡ ለዚህም ነው በቅርቡ ከአስር ተፅዕኖ ፈጣሪ ሴቶች ጋር ልትመደብ የቻለችው፡፡ ከዚህ በተጨማሪ "በቤት ውስጥም የተዋጣልኝ ባለሙያ ነኝ" ትላለች፡፡ "ቤት ውስጥ በጣም ባለሙያ ነኝ፡፡ እንዲህ እንድሆን ያደረገችኝ ደግሞ እናቴ ናት፡፡ (እናቴ የምትላቸው ያሳደጓትን አያቷን ነው) እሷ በፍፁም "አልችልም" የሚል ቃል እንዲወጣኝ አትፈቅድልኝም ነበርና ማንኛውንም የቤት ስራ ሰርቼ ነው ያደግሁት፡፡ ዩኒቨርስቲ እያለሁም ለበዓል ወደ ቤት ስሄድ ዳቦ አቡክቼ ጋግሬ፣ ሽንኩርት ከትፌ ወጥ ሰርቼ ነበር በዓልን የምናሳልፈው፡፡ እና ዛሬ የቤት ውስጥ ረዳቶቼ ሲመጡ የሚገምቱትና ሲወጡ ይዘውት የሚሄዱት ነገር ይለያይባቸዋል፡፡ ፊፅሞ ስራ የምችል አይመስላቸውምና ዛሬ ፒሳ እንሰራለን ፣ ይህን እጠቢ ፣ ይህን ክተፊ ስላቸው በጣም ይገረማሉ፡፡"

ከዚህም በላይ ጥሩ እናት ናት፡፡ ከባለቤቷ ከአቶ ብስራት ሸዋንግዛው የወለደቻትን የአንድ ዓመት ከሶስት ወሯን አሃቲን በጥሩ እንክብካቤ እያሳደገቻት ትገኛለች፡፡ ኤሌክትሪካል ኢንጂነር ከሆነው ባለቤቷ ጋር የተዋወቁት በሚያመልኩበት የካቶሊክ ቤተክርስቲያን እንደሆነ ተናግራ እሱ እንግሊዝ ነዋሪ በመሆኑ ጋብቻቸው ሊዘገይ እንደቻለም ጠቅሳለች፡፡ ኑዙን ጠቅልሎ ወደ አገሩ ከመጣ በኋላ ግን ጊዜ ሳያጠፉ ትዳር መስርተዋል፡፡ በአሁኑ ሰዓትም የካቶሊክ ቤተክርስቲያን ልታስገነባ ባለችው ዩኒቨርስቲ ውስጥ ሲኒየር ማናጀር ሆኖ ይሠራል፡፡ ልጃቸውን እንዴት አሃቲ እንዳሏት ጠይቄያት ይህን ብላኛለች፡

"አሃቲ የግዕዝ ቃል ሲሆን፡- የመጀመሪያዋ፣ ቀዳሚዋ፣ አንደኛዋ ማለት ነው፡፡ አሁን ለልጆች በብዛት እየወጡ ያሉት የዕብራይስጥና የአረብኛ ስሞች ናቸው፡፡ ይሄ ደግሞ ወደፊት የማንነት ጥያቄ ያነሳል የሚል ስጋት ስላለን ልጃችን አድጋ ይህ ሁኔታ እንዳይፈጠርባትና ከሴም ነገድ ጋር ያላትን ቀርኝት ማየት እንድትችል ነው አሃቲ ያልናት፡፡ ስሙ በወንድ አሃዱ በሚል ተለምዷል፡፡ አሃቲ አንድም ቀን የዱቄት ወተት አልጠጣችም፤ እስከ ስድስት ወር ድረስ ጡቴን ስትጠባ ቆየችና አርቴፊሻል ወተት ስንሰጣት እምቢ አለች፣ የተለያዩ ወተቶችን ብንሞክራትም እምቢ በማለቷ ከእናቷ በቀጥታ ወደ ላሚ ነው የተሸጋገረችው፡፡ ሐኪሞች ባይመክሩም እሷ ግን ስለ ተስማማት ንፅህናውን ጠብቀን ለአንድ ዓመት ከጠጣች በኋላ አሁን በምግብም፣ በእንቅልፍም፣ በመራመድም ራሷን ችላለች፡፡

የትነበርሽ አካል ጉዳተኛነቷን አንድም ቀን አማርራው አታውቅም፡፡ እንዲያውም "ለእኔ ስኬት ከጥረቴ ባሻገር 50 በመቶውን ድርሻ ያበረከተው አካል ጉዳተኛነቴ ነው" ትላለች፡፡

“ብዙዎች ሴት ሆነሽ በዚያ ላይ አካል ጉዳተኛ ሆነሽ እንዴት ይህን ሁሉ ለመስራት ቻልሽ? እያሉ እንደ ችግር የሚያነሷቸውን ነገሮች እኔ እንደ ዕድል ነው የማያቸው፡፡ ማንኛውንም ነገር ከተቀበልሽው ውስጡ ያለውን ማር ከፍተሽ ትበያለሽ፤ ካልተቀበልሽው ደግሞ ውስጡ ማር አይኖርም ብለሽ ስለምታምኚ እንደተራብሽ ትኖሪያለሽ፡፡ ዋናው ቅሉን የማመንና ያለማመን ጉዳይ ነው፡፡”

ከዚህ ቀደም በተለያዩ በጎ አድራጎት ላይ በስፋት ትንቀሳቀስ የነበረችው የትነበርሽ አሁን አሁንጊዜዋን ለልጇ መስጠት እንደሚያደስታት ትናገራለች፡፡ “አሁን ጓጉቼ የምኖርለት ነገር የልጄ ጉዳይ ነው፤ የምትሮጥበት፣ የምታወራበት፣ በየቀኑ አዳዲስ ነገሮች የምታሳይበት ጊዜ ስለሆነ ያለኝን ጊዜ ከእሷ ጋር ለማሳለፍ እጓጓለሁ፡፡ እንደ በፊቱ ባይሆንም በሌሎች ማህበራዊ እንቅስቃሴዎች እካፈላለሁ፡፡ እንዲያውም ለሌሎች ጊዜም ሆነ፣ ገንዘብም ሆነ፣ እውቀትም ሆነ ደም በመስጠት ደስተኛ ነኝ፡፡ ጎዶሏችን የሚሞላው በመቀበል ሳይሆን በመስጠት እንደሆነ አምናለሁ፡፡ አንድ የጎደለሽ ነገር ስትሰጪ እጥፍ ሆኖ ይመጣል፡፡ ያወቅሽውን ነገር ለሌሎች ስትናገሪ የበለጠ እያወቅሽ ትሄጃለሽ፡፡ ማስተማር የመማር አሪፉ መንገድ ነው፡፡ የሚባለው ለዚህ ነውና ለሌሎች ማድረግ በጣም ያደስተኛል፡፡ ሌሎች ለእኔ ሰጥተውኝ ነው እዚህ የደረስኩት ብዬ አምናለሁ፡፡ እንዲያውም ይህ የሕይወቴ ፍልስፍና ነው፡፡ ቢደረግልኝ ደስ የሚለኝን ነገር ለሌሎች አደርጋለሁ፡፡ ለምሳሌ እኔ ሰዎች አክብረው ሲያናግሩኝ ደስ ስለሚለኝ እኔም የቤት ውስጥ ረዳቴን አክብሬ ሳናግራት ደስ ይላታል ማለት ነው፡፡ እኔ ዕረፍት እንደምፈልገው እሷም ሆነች በስሬ የሚሰሩት እረፍት ያስፈልጋቸዋል፡፡ በተቃራኒው እንዲደረግብኝ የማልፈልገውን ነገር ሌላሰው ላይ ማድረግ አልፈልግም፡፡ ስሰጥ ደግሞ መቼ ሊመልሱልኝ ይችላሉ? በሚል ስሜት አይደለም፤ ዝና ወይም እውቅናን ጠብቄም መሆን የለበትም፡፡”

“ተፅዕኖ ፈጣሪነት ያስገኘውን ዝና ጠብቆ መቆየት ከባድ ነገር ነው” የምትለው የትነበርሽ ይህን ዝና ጠብቃ ለመቆየትና የአካል ጉዳተኞችን ችግር ለመቀነስ በምታደርገው ጥረት እንደምትቀጥል ትናገራለች፡፡ ተፅዕኖ መፍጠር በየጊዜው መማርን የሚጠይቅ እንጂ ትናንት የነበረውን ለውጥ ዛሬ መድገም አይደለም፤ ያ ከሆነ ከድራማ ወይም ከዘፈን አይለይም፡፡ ስለዚህ ዛሬ በወረቀት ላይ ያሉትን አካል ጉዳተኞችን አስመልክቶ የወጡ ሕጎችና ደንቦች ተፈፃሚነት እንዲኖራቸው ማድረግ እንጻለብን ይሰማኛል፡፡ በዚህም ዓለም ለአካል ጉዳተኞች ያለው ዓይነት አመለካከት በእኛም አገር እንዲኖር መጠንከር ያለብን ጊዜ ነው” ብላለች፡፡

(*ምንጭ፡-ክድንቅ መጽሔት አትላንታ*) ከድረ ገጽ የተወሰደ፡፡

ድህረ ንባብ ጥያቄዎች

መመሪያ አንድ

ከዚህ በታች የቀረቡትን ጥያቄዎች በትክክል መልስ/ሺ/ መልስ ህንም /ሽንም/ በመልስ በተሰጡት ክፍት ቦታዎች ላይ ፃፍ/ፊ/፣

……… 1.1. አሜሪካ የሚገኘው ድርጅት በአሜሪካ እና በኢትዮጵያ የሚገኙ አስር ተፅዕኖ ፈፃሪ ሴቶችን ምን ብሎ ነው የመረጠው?

……... 1.2. የትነበርሽ ንጉሴ የተመረጠችው ምን አይነት ብቃት በማስመዝገቧ ነው?

……… 1.3. የትነበርሽ ከእሷ አዲስ ህይወት መጀመሪያ እንደሆነ የምትናገረው ምንን ነው?

………. 1.4. የትነበርሽ ከ70 ልጆች ጋር ተቀላቅላ መማሯን እንዴት ገለጸችው ?

መመሪያ ሁለት

ከተራ ቁጥር 2.1-2.3 ያሉት መለያ ባህሪያት በአንድ በተሟላ ትረካ ውስጥ ከሚገኙት ከፊሎቹ ናቸው፡፡ ስለሆነም ከነዚህ መለያ ባህሪያት በዚህ ምንባብ ውስጥ በስንተኛ አንቀጽ /አንቀጾች/ እንደተገለጸ ፃፍ/ፊ/፡፡

………. 2.1. የትነበርሽ የምትሰራበት ድርጅት ስያሜ፣ የድርጅቱ እንቅስቃሴ፣ ሰዎች ለአካል ጉዳተኞች ያላቸው አስተሳሰብ፣ አካል ጉዳተኞች የሚያበረክቱት አስተዋጽኦ፣ ለአካል ጉዳተኞች ምቹ አካባቢ መፍጠር እና የየትነበርሽ የወደፊት እቅድ እነዚህ መለያ ባህሪያት በዚህ ምንባብ ውስጥ በስንተኛው አንቀጽ/ አንቀጾች/ እንደተገለጸ ግለጽ /ጭ/?

…….2.2. የትነበርሽ ስለ አካልጉዳተኝነቷ የተናገረችበት አንቀጽ ስንተኛው /ኞቹ/ እንዲሆኑ ግለጽ/ጭ/?

መመሪያ ሦስት

ከዚህ በታች በቀረቡት ዓረፍተ ነገሮች የሚገኙት ክፍት ቦታዎች “ በኋላ” ወይም “በፊት” ከሚሉት ቃላት መካከል ተስማሚያቸውን እየመረጥክ /ሽ/ አሟላቸው ያቸው/

3.1. ጓዝን ጠቅልሎ ወደ አገሩ ከመጣ ------------------ ግን ጊዜ ሳያጠፉ ትዳር ማስርተዋል፡፡

3.2. በትምህርታቸው ከፍተኛ ውጤት ላመጡ ተማሪዎች በምንሰጠው ሽልማት ከሌሎች ለየት እንላለን ከዚህ -------------------- ከምፒውተሮችን ስንሸልም የቆየን ሲሆን አሁን ደግሞ አንደኛ ለወጡ ተማሪዎች አቢሲኒያ ባንክ አምስት መቶ ብር የቁጠባ ሂሳበን ከፍተንላቸዋል፡፡

መምሪያ አራት

ከዚህ በታች የቀረቡት ሐረጎች ከምንባቡ የተወሰዱ ሲሆን ሆን ተብሎ ቃላት ተቀንሰውባቸዋል፡፡ ስለዚህ አንተ/ቺ/ ከምንባቡ አገባብ በመነሳት የጎደሉባቸውን ቃላት ከምንባቡ በማውጣት ክፍት ቦታዎቹ ላይ ፃፍ/ፊ/፡፡

4.1. አካል ጉዳተኞች ተገቢውን ድጋፍ ካገኙ ------------------------

4.2. "አሃቲ" ----------------------- ማለት ነው፡፡

መመሪያ አምስት

ቀጥሎ የቀረቡት ሁለት ዓረፍተ ነገሮች ከምንባቡ የተወሰዱ ሲሆን በአንደኛው ሥር የተሰመረበት ቃል በታይፕ ስህተት ምክንያት ቃሉ በትክክል አልተጻፈም በሁለተኛው ደግሞ ሳይገለጽ የተተወ ቃል አለው ስለሆነም ከአገባባቸው በመነሳት ለተሳሳተውና ለክፍት ቦታው ግምትህን /ሽን/ አስቀምጥ/ጭ/?

5.1. በእኛ ጊዜ <u>ስነዜጋ</u> ትምህርት ስለነበር ትውልድ አሁን ካለው ጋር ሲነፃፀር ጥሩ ሞራል ነበረው፡፡ -----------------

5.2 እየተገነቡ ያሉት የትምህርት ተቋማት ------------------------ አይደሉም፡፡ ምቹ መፀዳጃ እና መታጠቢያ ቤት የላቸውም፡፡

መመሪያ ስድስት

በሚመለከቱት ጽሁፎች ውስጥ ከሥራቸው ለተሠመረባቸው ቃላት ተመሳሳይ ፍቺ ስጥ/ጭ/፡፡

-------------- 6.1 የትምህርት ቤቱ ተማሪዎች <u>መማክርት</u> ምክትል ፕሬዝዳንትና የሕዝብ ግንኙነት ኋላፊ፣ የሙዚቃ ባንድ ድምፃዊ፣ የስነ-ጽሁፍ ክፍሉ ገጣሚ በመሆን መሳተፍ ጀመረች፡፡

--------------- 6.2 ድርጅታችን በዋናነት የሚሰራው አካል ጉዳተኞችን አጠናክሮ <u>የልማት አጋር</u> ማድረግ ላይ ነው፡፡

--------------- 6.3 ለዚህ ነው በቅርቡ ከአስር <u>ተፅዕኖ ፈጣሪ</u> ሴቶች ጋር ልትመደብ የቻለችው፡፡

--------------- 6.4 ትውልዱ አሁን ካለው ጋር ሲነፃፀር ጥሩ <u>ሞራል</u> የነበረው ነው፡፡

-------------- 6.5 ያሉንን ምርጥ <u>እሴቶች</u> እያጣናቸው ስለሆነ የወደፊቱ ሁኔታ በጣም ስለሚያሳስበን ለተማሪዎቻችን ሰዎችን ስለማክበር ስለ ሰላምታ አስጣጥ፣ ስለይቅርታ በሚገባ እንዲያውቁ እናስተምራለን፡፡

---------------- 6.6 በአንዴ ከ70 ልጆችጋር ስቀላቀል <u>ገሃነም</u> የጣሉኝ ነበር የመሰለኝ፡፡

መመሪያ ሰባት

ከጥያቄ 7.1-7.2 ላሉት ጥያቄዎች እንደየአጠያየቃቸው ተስማሚነው የምትለውን (ይውን) መልስ ከተሰጡት አማራጮች አንድን በመምረጥ የመልሱንፊደል ክበብ/ቢ

------------ 7.1 የትነበርሽ ለልጂ "<u>እርቴፊሻል ወተት</u> ስንሰጣት እንቢ አለች" በሚለው አረፍተ ነገር ውስጥ የተሰመረበት ቃል ትርጉም ምንድን ነው?

ሀ) ወተት ያልሆነ ማለቷ ነው ለ) የተፈጥሮ ወተት ያልሆነ ማለት ነው፡፡

ሐ) የላም ወተት ማለት ነው መ) ሁሉም መልስ ናቸው፡፡

------------- 7.2. የትነበርሽ "ማንኛውንም ነገር ከተቀበልሽው በውስጡ ያለውን ማር ከፍተሽ ትበያለሽ" ማለቷ ትርጉሙ ምንድን ነው?

ሀ) ጥሩ ጥሩውን መርጦ መቀበል ነው ለ) ስኬት በእኛ ላይ የመጣውን በመቀበል ይጀምራል

ሐ) ሸክላ የሚጠነክረው በእሳት ነው

መ) ከ"ሀ" በስተቀር ሁሉም ናቸው፡፡

መመሪያ ስምንት

በ"ሀ" ረድፍ ሥር ያሉት ዝርዝሮች ለማስተላለፍ የፈለጓቸው ሃሳቦች በ"ለ" ረድፍ ሥር ተዘርዝረዋል፡፡ስለዚህ ከ"ለ" ረድፍ እየመረጥክ/ሽ/ በ"ሀ" ረድፍ ካሉት ጋር አዛምድ /ጂ/

"ሀ"	"ለ"
------- 8.1. ከዚህ በላይ	ሀ- ከ16-20 ተማሪዎች ባሉበት እማርነበር
------- 8.2. ከዚያ በኋላ	ለ- ጊዜ ሳያጠፋ ትዳር መስርቶ
------- 8.3. ከዚህ በፊት	ሐ- ዐይነ ስውር በመሆኔ እኔን ለማቅረብ ፈቃደኛ አልነበሩም
-------- 8.4. ስለዚህ	መ- ጥሩ እናት ናት
	ሠ-በሶሻልወርክሁለተኛዲግሪዋን ስርታለች
	ረ- ለእነሱ ተስማሚ የሆነ መኖሪያ አካባቢ ሊመቻችላቸው ይገባል

መመሪያ ዘጠኝ

በሚከተሉት ሳጥኖች ውስጥ ሊገቡ የሚችሉ ሐሳቦች ከሳጥኑ በስተቀኝ በኩል ተዘርዝረዋል፡፡ስለዚህ ተስማሚ ናቸው የምትላቸውን /ያቸውን ሐሳቦች ከተዘረዘሩት መካከል እየመረጥክ /ሽ/ የሃሳቦቹን ተራ ቁጥር በሳጥኖቹ ውስጥ አስቀምጥ /ጭ/

9.1

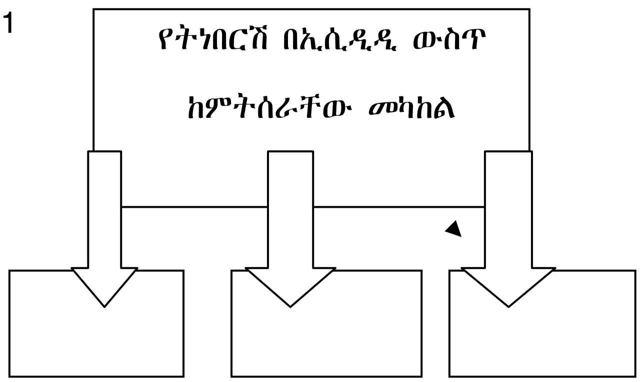

1. የሥራ ማስታወቂያዎች ሲወጡ በኢሜልና በስልክ ማሳወቅ
2. ሕፃናትን ለትምህርትማዘጋጀት
3. የሥራ እድል ማመቻቸት
4. ለአካል ጉዳተኞች ምቹ የሆነ አካባቢ ማመቻቸት
5. በኤች አይቪ ዙሪያ መስራት

9.2

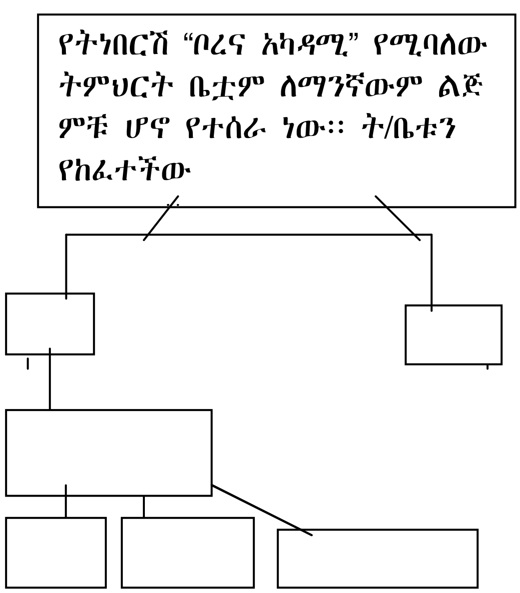

1. የውጭ መድረኮች
2. የውስጥ መድረኮች
3. ጥናታዊ ጽሑፎች
4. ሠዎች ስለማክበር
5. ስለይቅርታ
6. ስላምታ አሰጣጥ
7. ስለ ሽልማት
8. ጥሩ ስነ-ምግባር

መመሪያ አስር

ለሚከተሉት ጥያቄዎች እንደ አጠያየቃቸው ትክክለኛ መልስ ስጥ/ጭ/

10.1. የትነበርሽ "ለእኔ ስኬት ከጥረቴ ባሻገር 50 በመቶውን ድርሻ ያበረከተው አካል ጉዳተኝነቴ ነው" ያላቸው አባባል ትክክለኛ ይመስልሃል /ሻል/ ምክንያቱን በማብረራት ጻፍ/ፊ?____

____

10.2. " ማንኛውም ነገር ከተቀበልሽው /ከውስጡ ያለውን ማር ከፍተሽ /ህ/ ትበያለሽ /ላለህ/፤ ካልተቀበልከው (ሽው) ደግሞ ውስጡ ማር አይኖርም ብለህ /ሽ/ ስለምታምኚ /ን/ እንደ ተራብያለሽ /ህ/ ትኖሪያለሽ /ህ/ " የሚለው መልዕክቷ ምን እንድትረዳ አደረገሽ /ህ/ በማብራራት ጻፊ/ፍ/?________________________

____

____

10.3. ፀሐፊው /ዋ/ ለማስተላለፍ የፈለገው /ችው/ መልዕክት ምን ይመስልሃል /ሻል/?

____

____

10.4. የአካልጉዳተኞች ቁጥር በጨመረና ተቋማት በተገነቡ ቁጥር ችግሮቹም አብረው እየተገነቡ ነው የሚለውን አባባል የመልዕክቱ ሃስብ ሳይቀይር አሻሽለህ/ሽ ጻፊ/ፍ?

____

____

10.5. የትነበርሽ ንጉሴ አሁን ለደረሰችበት ስኬት ዋነኛ ምክንያት የሆነው በተፈጥሮ ከፈጣሪ በተቸረችው ስጦታ ነው፣ በትምህርት እና ከአካባቢዋ በተገኛ ዕውቀት ነው ወይንስ ከሁለቱም ባገኘችው ዕውቀት ከሦስቱ አንዱን በመምረጥ መልሳችሁን በማስረጃ አስደግፋችሁ በማብራራት ጻፉ፡፡

____

____

10.6. "ተፅዕኖ መፍጠር በየጊዜው መማርን የሚጠይቅ እንጂ ትናንት የነበረውን ለውጥ ዛሬ መድገም አይደለም፤ ያ ከሆነ ከድራማ ወይም ከዘፈን አይለይም"ያለችው አባባል እንዴት ትረዳዋለህ /ጂዋለሽ ? በማብራራት ጻፊ፡፡

____

____

ቅድመ ንባብ ጥያቄዎች

1. ከዚህ በታች እንድ አጭር ልቦለድ ቀርቦላችኋል የልቦለዱን የመጀመሪያ እቀጽ በማንበብ ስለ ምን እንደሚተርክ በመገመት ጻፉ?

----

2. ጽሑፉ ከጽሑፍ ዓይነቶች ውስጥ በየትኛው ይመደባል? ለምን?

ንባብ ሁለት

“ወንድማማቾቹ“

ጊዜው ከሁለተኛው ዓለም ጦርነት ሃያ ዓመት በኋላ ነው፡፡ ቦታው “ጃኑዳ” የሚባል ውብ ከተማ ሲሆን የከተማው ት/ቤት ዳይሬክተር ስም ዘነበ በልዩ የሚባል ወንድም ነበረው፡፡ ወንድማማቾቹ ለወላጆቻቸው እንደ አህያ ጡት ሁለት ሲሆኑ በልጅነት እድሚያቸው እርስ በእርሳቸው በጣም የሚተሳሰቡና የሚሰሩትን ስራ ሁሉ በአንድነት የሚያከናውኑ ነበሩ፡፡ ወታደር ለመሆን በአንድነት ተመዘገቡ፣ ወደ ጦርነት በአንድነት ዘመቱ፣ በአንድ የጦር ክፍል ውስጥ በአንድነት አገልግለው በአንድ ጊዜ የአስር አለቅነት ማዕረግ አገኙ፡፡ ከጦርነት ሲመለሱም የከተማው ነዋሪ “ቁም ነገረኛ ወጣቶች እያለ ያሞካሻቸው ነበር፡፡

ከዚህ በኋላ አባታቸው ሞቱ የአባታቸው ንብረት እኩል ለሁለት ለመካፈል የማይመች ነበር ስለዚህም ዕቃው ለጨረታ ቀርቦ እያዳንዱ የከፈለውን ከገዛ በኋላ ገንዘቡን ለሁለት ለመካፈል ተስማሙ፡፡በዚህ መልኩ ንብረቱ ተሸጦ ተከፈለ፡፡ነገር ግን አባትየው በአካባበው አንድም ሰው ያላደረገው ዓይነት ትልቅ የወርቅ ሰዓት ነበራቸው ሰዓቱ ለጨረታ በቀረበ ጊዜ ሁለቱ ወንድማማቾች መጫረት ሲጀምሩ ሌላው ተጫራች ህዝብ ለቆላቸው ከጨረታው ወጣ፡፡ በዚህ ጊዜ ዘነበ ያሰበው በልዩ ይለቅልኝና እኔ እወስዳለሁ የሚል ነበር፡፡ በልዩም በበኩሉ ዕንዲሁ ይመኝ ነበር፡፡ጨረታው ቀጥሎ አንድ ሺ አምስት መቶ ብር ደረሰ፡፡በዚህ ጊዜ ዘነበ “ወንድሜ የሚሰራው ሥራ ጥሩ አይደለም” ብሎ አሰበ፡፡ስለዚህም አንድሺ ስድስት መቶ ብር እስኪደርስ ድረስ እሱም በበኩሉ ዋጋውን ከፍ አደረገ፡፡

በልዩ አሁንም ከጨረታው እንዳልወጣ ባየ ጊዜ “በእውነቱ ጥሩ ስራ አይሰራም፣ እንዴት እኔ የዋልኩለትን ውለታ ሁሉ ቸል ብሎ ጨረታውን ያንርብኛል፣ ወዲያውም እኮ ታላቅ ውንድሙ ነበርኩ” ብሎ አሰበ፡፡ከዚህ በኋላ የሰዓቱ ዋጋ አንድ ሺ ስምንት መቶ ብር በላይ ወጣ በልዩ ከፍ አድርጎ መጥራቱን አላቋረጠም፡፡ከዚያም ዘነበ በአንድ ጊዜ ሁለት ሺብር አደረሰውና ወደወንድሙ ዘወር ብሎ እንኳ አልተመለከተም በጨረታው አዳራሽ ፀጥታ ሰፈነ፡፡አጫራቹ ብቻ የተጠራውን ዋጋ እየመላለሰ ይናገር ነበር፡፡እዚያ ቦታ ብዙ ሰዎች ቆመው ይመለከቱ ስለነበር በልዩም “ወንድሜ በነዚህ ሰዎች መካከል መሳቂያ ሊያደርገኝ አይችልም” በማለት አሁንም ጨረታውን በመቶ ብር ከፍ አደረገ፡፡ዘነበ ድንገት በሳቅ ፈንድቶ “ሶስት ሺ ብር እና የኔንም ወንድምነት ከዚሁ ጋር “ካለ በኋላ ዕየሮጠ ከአዳራሹ ወጥቶ ሄደ፡፡

ዘነበ ፈረሱን እየጫነ ለመሄድ በሚዘጋጅበት ጊዜ አንድ ሰው ከአዳራሹ ወጥቶ ወደሱ ቀረበና “ሰዓቱ ያንተ ነው፤ በልዩ ተሸንፏል አለው፡፡ይህንን እንዳወቀ ወዲያው የፀፀት ስሜት ተሰማው፡፡ በዚህ ወቅት ስለ ወንድሙ እንጂ ስለ ሰዓቱ አላሰበም ነበር፡፡ ወደ

ወንድሙ ለመሄድ ተዘጋጅቶ ባየው ጋዜ ሃሳቡን እንደለወጠ ተረዳና ስለሰዓቱ አመሰግናለሁ ዘነበ ከእንግዲህ በኋላ ወንድምህ አንተን እየተከተለ የሚሄድበትን ጊዜ ደግመህ አታየውም!" በማለት ጮሆ ተናገረ፡፡"አንተም ሁለተኛ እኔ ለአንተ እሰራ የነበረውን ሁሉ ፈጽሞ ደግመህ አታየውም!" ብሎ ሲመልስለት ነብር ሆኖ ነበር ፡፡ ወዲያው ፈረሱ ላይ እምር ብሎ ወጥቶ እየጋለበ ሄደ ከዚህ ጊዜ በኋላ ሁለቱም ከአባታቸው ጋር አብረው ይኖሩበት የነበረውን ቤት እግራቸው ረግጦት አያውቅም፡፡

በልዩ ከጥቂት ጊዜ በኋላ የአንድ ድሃ ገበሬ ልጅ አገባ፡፡ ነገር ግን ወንድሙን ለሰርግ አልጋበዘውም፡፡ ባገባ በአንድ ዓመቱ ከቤቱ ራቅ ብላ ታስራ ሳር ትበላ የነበረች አንድ ላም ሞታ ተገኘች፡፡ የአሟሟቷንም እንቆቅልሽ ማንም ሊፈታው አልቻለም፡፡ተመሳሳይ መጥፎ እድሎች ተከታትለው ደረሱበት፡፡ ይባስ ብሎም በክረምት ወቅት የድርቆሽ ዳስ ከበርካታ ንብረቱ ጋር ተቃጠለ፡፡እሳቱ ከየት እንደተነሳ ያወቀ ግን አልነበረም ፡፡ይህ ሁሉ የተደረገው እኔን ለመጉዳት ባሰበ ሰው ነው፡፡በማለት ስቅስቅ ብሎ አለቀሰ ሰማዩ በላዩ ተደፋበት ፡፡ድሃ እየሆነ ስለሆደም የመስራት ፍላጎቱ ተዳከመ፡፡ ቤቱ ውስጥ ቁጭ ብሎ ሲተክዝ መዋል አበዛ፡፡

ከእሳቱ ቃጠሎ በኋላ አንድ ቀን ምሽት ላይ፣ ወደ ወንድሙ ቤት ሄደ፡፡በልዩ አልጋው ላይ ጋደም ብሎ ነበር፡፤"ምን ልትፈልግ ነው እዚህ የመጣኸው" ብሎ ከመኝታው ብድግ በማለት ወንድሙ ላይ አፈጠጠ፡፡"ልረዳህ ነው የምፈልገው በልዩ! በጣም በሚያሳዝን ሁኔታ ላይ ነህ" በማለት መለሰለት፡፡

"አዎ! የኔ ደግ ሰው "ልትረዳን መጣህ" አለና "አንተ ከምትመኝልኝ የበለጠ አልደረሰብኝም ከፊቴ ወግድልኝ አለዚያ ምን እንደሚሆን እግዜር ነው የሚያውቀው " ሲል ዐይኑን አጉረጠረጠበት ዘነበ ወንድሙ ደሙ መፍላቱን ባየ ጊዜ ወደኋላ አንድ ርምጃ ፈቀቅ በማለት ከንፈሩ እየተንቀጠቀጠ "ሰዓቱን ከፈለግክ መውሰድ ትችላለህ" አለው፡፡ በልዩ ግን አሁንም "ወግድልኝ "ሲል አምባረቀበት፡፡ ዘነበም ከዚህ በኋላ መቆየቱ ዋጋ የሌለው መሆኑን ስላወቀ ወንድሙን ትቶት ሄደ፡፡

ከዚህ ቀን በፊትም ቢሆን ዘነበ በየጊዜው ስለወንድሙ ያስብ ነበር፡፡ በተለይ አደጋ ከደረሰበት በኋላ አስተሳሰቡ ተለውጦ ነበር ቤተክርስቲያን ሄዶ ግንኙነታቸውን ለማሻሻል ቃል ገብቷል ነገር ግን ይህንን ለመፈጸም ልብ አላገኘም፡፡

አንድ እሁድ ቀን ቤተክርስቲያን በሄደ ጊዜ ወንድሙ በልዩም እዚያው ነበር፡፡ ገርጥቶና ከስቶ ያረጀና የተጣጠፈ ልብስ ለብሶ ተመለከተው፡፡ በዚህ ጊዜ ወንድሙ ለርሱ እንዴት ያለ ርህሩህና ጨዋ ልጅ እንደነበረ ማስታወስ ጀመረ፡፡"የመጣው ቢመጣ ዛሬ ከወንድሜ ጋር እታረቃለሁ" ብሎ ለፈጣሪው ቃል ገባ ከወንድሙ ጎንም ለመቆም ቀረጠ፡፡ይሁን እንጂ በመካከላቸው የሚከልል ነገር መኖሩን ዘነበ ልብ አላለም፡፡ከቅዳሴውም በኋላ ሚስቱ ልትሆን ትችላለች ብሎ የጠረጠራት ሴት አጠገቡ እንዳለች አስታውሷል:: በርካታ ሰዎች በአካባቢው ስለነበሩ "እቤቱ ሄጄ ረጋ ብዬ ባናግረው ይሻላል" በሎ ወስኖና ወደ ቤቱ ተመልሶ ቀኑ ሲመሽ ወደ ወንድሙ ቤት አመራ፡፡

የንባብ ጊዜ ጥያቄ

1.ታሪኩ ከማበባችሁ በፊት የገመታችሁት ትክክል ሆነ ወይስ አልሆነም? ለምን? በማስረጃ ግለጹ፡፡

2.እስካሁን ባነበባችሁት በልቦለዱ ክፍል ምን ምን ነጥቦች ተነሱ? በመዘርዘር ጻፉ?

3.በቀጣዩ የልቦለዱ ክፍል በሁለቱ ውንድማማቾች መካከል ምን ምን ክስተቶች የሚፈጠሩ ይመስልሃል/ሻል?

4.ታሪኩ በምን መልኩ ይቋጫል ብላችሁ ትገምታላችሁ? ማስረጃችሁስ ምንድን ነው?

በሩ አጠገብ ሲደርስም ትንሽ ቆም ብሎ እንደማሰብ ሲል ከቤት ውስጥ የዕርሱ ስም ሲጠራ ሰማ፡፡የወንድሙ ሚስት ነበረች ስሙን እያነሳች የምትነግረው፡፡"ወንድምህ ዛሬ ቀረበ እኮ! እርግጠኛ ነኝ ስለአንተ ያስብ ነበር" አለች፡፡ እባክሽ ስለእኔ አይደለም ስለራሱ ነው፡፡ የሚያስበው "አለ በልዩ፡፡ ከዚህ በኋላ ለረጅም ጊዜ ድምጽ አልተሰማም፡፡ጥቂት ቆየና ዘነበ እዚያው እንደቆመ ላብ አጠመቀው፡፡ የምድጃው እሳት እየተንጣጣ የነበልባሉ ድምጽ ይሰማል፡፡ በልዩ ወደ ውጭ ለመውጣት ከተቀመጠበት ተነሳ፡ዘነበ ቶሎ ብሎ ዛፍ ስር መደበቅ ነበረበት ተደበቀ፡፡በልዩ አንድ ዕቅፍ እንጨት ለማስገባት ወንድሙ ወደተደበቀበት ዛፍ አመራ የዘነበ የልብ ምት ጨመረ አሁንም እየተጠጋው መጣ፡፡ዘነበ ትኩር ብሎ አየው፡፤በልዩ የጥንት የደንብ ልብሱን (የወታደር) ለብሷል፡፡"እነዚህን ልብሶች ሁለተኛ አንለብሳቸውም ለልጆቻችን እናወርሳቸዋለን ተባብለው ቃል ተግባብተው እንደነበር አስታወሰ፡፡ከልቡ ምት መጨመር ጋር በኪሱ የያዘው የወርቅ ሰዓት ቲክቲክታም ይሰማ ነበር፡፡በልዩ "እህህ!"በማለት ተነፈሰና፣ተዘዋውሮ ሳይመለከት እቅፍ ሙሉ ጭራሮውን ይዞ ሲመለስ ወንድሙን በጣም ተጠግቶ ያልፍ ስለነበር በጭራሮው ጫፍ ፊቱን ቢጭሮት አለፈ፡፡ከአስር ደቂቃ ቆይታ በኋላ ከዛፉ ስር በመውጣት የወንድሙን ወደቤት መግባት እንዳረጋገጠ ሌላ ዘዴ መፈለግ ያዘ ከአመድ ማጠራቀሚያው በርሜል ከሰል በመውሰድና ጭራሮ ለቃቅሞ ወደ ድርቆሽ ዳስ በመግባት እሳት አነደደ፡፡በእሳቱ ብርሃንም ወንድሙፋኖስ የሚሰቅልበትን ሜንጦ ስላየ ሰዓቱን ሜንጦው ላ አንጠልጥሎ ፍሙን በማጥፋት ወደቤቱአመራ፡፡ ጭንቀቱ ስለተቃለለትም በዚያ ቅዝቃዜ ሲሮጥ የወጣትነት ኃይል ይሰማው ነበር፡፡

በሚቀጥለው ቀን የድርቆሽ ዳስ ተቃጥሎ ማደሩን ሰማ፡፡ምናልበት ማታ የነደደው እሳት ፈጽሞ ሳይጠፋ ቀርቶ ሳያቃጥለው አልቀረም ይሆናል፡፡ይህም ሁኔታ ዘነበን በጣም አሳዘነው፡፡ሀፍረትም ለበሰ፡፤ከዚያም የጸሎት መዝሙሩን መጽሃፍ አውጥቶ ጮህ ብሎ

ዘመረ፡፡ይህንን የሰሙ የአካባቢው ሰዎች የሆነ ነገር እንደደረሰበት ጠረጠሩ፡፡ቀኑ በጨለማ ሲተካ ዘነበ በጠፍ ጨረቃ ወደ ወንድሙ ቤት በመሄድ ከቃጠሎው መካከል አንድ ቦታ ቆፍሮ አንድ ነገር አወጣ ከዚያ ሰዓት የቀረው አንድ የተጨባበጠ ወረወቅ ነበር፡፡ይህንን በመያዝማ ወደ ወንድሙ ዘንድ በመሄድ ሁሉን ነገር ለመግለጽና እንደገና ለመታረቅ ፈለገ፡፡ነገር ግን እንዴት አድርገህ ዛሬ ደፍረህ ትሄዳለህ?ብለው ሰዎች አስጠነቀቁት፡፡ምክንያቱም አንዲት ትንሽልጅ ቃጠሎው መካከል ቀሞ ሲቆፍር ማየቷን ተናግራለች፡፡የአካባቢው ነዋሪ ወጣቶችም ዳሱ የተቃጠለ እለት ዘነበን ወደ ወንድሙ ቤት ሲሄድ እንዳዩት ተናግረዋል፤በማግስቱ ሰኞም የጠባይ ለውጥ ማሳየቱን ሁሉም ሰዎች ያውቁ ነበር፡፡የአካባቢው ባለስልጣኖችም ይህ መረጃ ስለደረሰባቸው ለማጣራት ወስነዋል፡፡በልዩ ደግሞ እነዚህ ሁሉ ወሬዎች ደርሰውት ስለነበርድርጊቱን የፈጸመው ወነወድሙ እንደሆነ አምኖ ተቀብሏል፡፡

በዚህ ሁኔታ እያለ ነበር ጉዳዩን ለማጣራት ለሁለቱም ጥሪ የደረሳቸው፡፡ዘነበ ጥሩ ልብሱን በልዩ ደግሞ ጭርንቁሱን ለብሰው ሁለቱም ምርመራው ቦታ ተገኙ፡፡ዘነበ ወንድሙን ተመለከተው በልዩም አስተዋለው፡፡በልዩ ወንድሙ ይቅርታ እየጠየቀው መሆኑ ዓይኑ እንደሚናገር አመነ፤"ስለእርሱ ምንም ነገር እንድናገር አይፈልግም ማለት ነው ብሎ አሰበ በልዩ፤ስለዚህ በድርጊቱ ወንድሙን የሚጠራጠረው እንደሆነ ሲጠየቅ ድምጹን ከፍ አድርጎ በመጮህ አልጠረጥረውም አለ፡፡ከዚያን ቀን በኋላ በልዩ አልኮል በብዛት መጠጣት ጀመረ፡፡ሁኔታዎች ሁሉ ተበላሹ፡፡ዘነበም ቢሆን ምንም እንኳን መጠጥ ባይጠጣ መልኩ ስለተለዋወጠና ስለተጎሳቆለ እሱ መሆኑን ለማወቅ አዳጋች ሆኖ ነበር፡፡

አንድ ቀን ማታ ዘነበ ወደ ተከራያት ትንሽ ክፍል ገብታ አንዲት ደሃ ሴትዮ ከርሷ ጋራ እንዲሄድ ጠየቀችው፤የወንድሙ ባለቤት ነበረች ምንም ሳይናገር ተከትሏት ሄደ፡፡በሩ መግቢያ ላይ ሲደርስ የሚያንገሸግሽ ሽታ ሸተተው፡፡በልዩ አልጋ ላይ ሆኖ ያለ የሌለው የልብስ ዓይነት ተጭኖበት ገርጥቶ ከስቶ ዓይኖቹ ጎድጉደውና ከሰውነት ጎዳና ወጥቶ ሲመለከተው የዘነበ ጉልበት ነፋስ እንዳይነካው ቁጠማ አረገደ፡፡ከአልጋው ታች ተቀምጦ እርር ብሎ አለቀሰ ከዚህ በኋላ ሁለቱ ወንድማማቾች መነጋገር ጀመሩ ፤ከጨረታው በኋላ አሁን እስከተገናኙበት ጊዜ ድረስ የሆነውን ነገር ሁሉ ገላልጠው አወሩ ዘነበ የቀለጠውን የወርቅ ሰዓትአወጣና ለወንድመ አሳየው፡፡ይህንን ያህል ጊዜ ተለያይተው ሲኖሩ አንዳቸውም እንኳ የተደሰቱበት ጊዜ እዳልነበረ ተገላለጠ፡፡

በልዩ አቅሙ ደክሞና ታሞ ስለነበር ዘነበ ከአልጋው አጠገብ ሳይለይ አስታመመው፡፡አንድ ቀን ጠዋት በልዩ ከእንቅልፉ ሲነቃ "ዛሬ ፍጹም ድኛለሁከእንግዲህ ወዲህ ወንድሜ ሁልጊዜ ሳንለያይ እንደ ቀድሟችን አብረን እንኖራለን" አለው፤ሆኖም በዚያው ቀን አረፈ፡፡ዘነበ የወንድሙን ባለቤትና ልጇን ወደ ቤቱ ይዞ በመሄድ ተንከባክቦአኖራቸው፡፡እሱም በአካባቢው ሰው የተከበረ ምራቁን የዋጠ ሰው ሆነ፡፡ሽማግሌው የአስር አለቃ የትምህርት ቤት ዳይሬክተር የሆነውም ለአካባቢው ህዝብ አንድ ውለታ ጥሎ ለማለፍ ስለፈለገ ነበር፤በህጻናቱ ጠባይ ላይ እንዲቀረጽ የሚፈለገው ነገር ቢኖር መጀመሪያውም መጨረሻውም ፍቅር ነበር፤እናም ሰው ማፍቀርን ለታዳጊዎች አስተማረ፡፡ህጻናት እመጡ እንደጓደኛቸውና እንደ አባታቸው ያጫወቱት ችግራቸውንም ያወያዩት ነበር፡፡

አስተያየት እና ማስተካከያ ታክሎባቸው የተዘጋጁ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች "ወንድማማቾቹ" ልቦለድ ምንባብ ላይ የተመሰረቱ ጥያቄዎች

መመሪያ አንድ

ከዚህ በታች የቀረቡትን ጥያቄዎች በትክክል መልስ/ሺ/መልስህንም /ሽንም/ በመልስ በተሰጡት ክፍት ቦታዎች ላይ ፃፍ/ፊ/፣

--------- 1.1. ወንድማማቾቹ ለወላጆቻቸው እንደ አህያ ጡት ሁለት ናቸው ሲል ምን ማለቱ /ቷ/ ነው?

--------- 1.2. የአባታቸውን ንብረት እኩል ለሁለት መከፈል ያልተመቻቸው ለምንድን ነው?

--------- 1.3 ዘነበ በጨረታ ካሸነፈ በኋላ ስለ አሸነፈበት ሰዓት ሳይሆን ስለወንድሙ በፀፀት ስሜት ማስቡ ሚስጥሩ ምድን ነው?

---------- 1.4 በልዩ ቤተክርስቲያን ሄዶ ግንኙነታቸውን ለማሻሻል ቃል ከገባ በኋላ ለመፈፀም ያቃተው ለምንድን ነው?

መመሪያ ሁለት

ከተራ ቁጥር 2.1—2.3 ያሉት መለያ ባህሪያት በአንድ በተሚላ ትረካ ውስጥ ከሚገኙት ከፊሎቹ ናቸው፡፡ ስለሆነም ከነዚህ መለያ ባህሪያት በዚህ ምንባብ ውስጥ በስንተኛ አንቀፅ /አንቀጾች/ እንደተገለጹ ፃፍ/ፊ/

……… 2.1. ዘነበነ እና በልዩ የለበሱት ልብስ፣ ወንድሙን አለመጠርጠሩ፣ በልዩ ወንድሙ ይቅርታ እየጠየቀው መሆኑን ማመኑ ወዘተ …. እነዚህ መለያ ባህሪያት በዚህ ምንባብ ውስጥ በስንተኛው አንቀጽ/አንቀጾች/ እንደተገለጹ ግለጽ/ጭ/?

………. 2.2. የዘነበ ማዘን፣መልበስ፣ለመታረቅ መፈለግ… እነዚህ መለያ ባህሪያት በዚህ ምንባብ ውስጥ ስንተኛው አንቀጽ/አንቀጾች/ እንደተገለጸ ግለጽ/ጭ/?

………. 2.3. የበልዩ ወንድም መታመም፣የዘነበ የወንድሙን ሚስትእና ልጅ መንከባከብ፣ በአካባቢው ሰዎች የተከበረ ሰው ተደርጎ መፈረጅን የያዘው አንቀጽ ስንተኛው እንደሆነ ግለጽ/ጭ/?

መመሪያ ሦስት፡-

ከዚህ በታች በቀረቡት ዓረፍተ ነገሮች የሚገኙት ክፍት ቦታዎች "በኋላ ወይንም በፊት" ከሚሉት ቃላት መካከል ተስማሚያቸውን እየመረጥክ/ሽ/ አሟላቸው (ያቸው)

3.1. ወዲያው ፈረሱ ላይ እምር ብሎ ወጥቶ እየጋለበ ሄዶ ከዚህ ጊዜ --------------- ሁለቱም ከአባታቸው ጋር አብረው ይኖሩበት የነበረውን ቤት እግራቸው ረግጦት አያውቅም።

3.2. ከዚያን ቀን ---------------- ዘነበ በየጊዜው ስለወንድሙ ያስብ ነበር።

መመሪያ አራት፡-

ከዚህ በታች የቀረቡት ሐረጎች ከምንባቡ የተወሰዱ ሲሆን ሆን ተብሎ ቃላት ተቀንሰውባቸዋል፡፡ ስለዚህ አንተ/ቺ/ ከምንባቡ አገባብ በመነሳት የጎደለባቸውን ቃላት ከምንባቡ በማውጣት ክፍት ቦታዎቹ ላይ ፃፍ/ፊ/

…….. 4.1. በገባ በአንድ ዓመቱ ከቤቱ --------------- ታስራ ሳር ትበላ የነበረች አንድ ላም ሞታ ተገኘች፡፡

……… 4.2 ይባስ ብሎም በክረምት ወቅት ---------------- ከበርካታ ንብረቱ ጋር ተቃጠለ።

መመሪያ አምስት

ቀጥሎ የቀረቡት ሁለት ዓረፍተ ነገሮች ከምንባቡ የተወሰዱ ሲሆን በአንደኛው ስር የተሰመረበት ቃል በታይፕ ስህተት ምክንያት ቃሉ በትክክል አልተፃፈም በሁለተኛ ደግሞ ሳይገለጹ የተተወ ቃል አለው፡፡ ስለሆነም ከአገባባቸው በመነሳት ስለ ተሠመረበትና ለክፍት ቦታው ግምትህን /ሽን/ አስቀምጥ/ጭ/?

…… 5.1. ተመሳሳይ ሳንከዎች ተከታትለው ደረሱበት፡፡

….... 5.2. በእሳቱ ብርሃን ወንድሙ ፋኖስ ------------------ ስላየ ሰዓቱን አንጠልጥሎ ---- በማጥፋት ወደቤቱ አመራ፡፡

መመሪያ ስድስት

በሚከተሉት ጽሁፎች ውስጥ ከሥራቸው ለተሰመረባቸው ቃላት ተመሳሳይ ፍቺ ስጥ/ጭ/

…….6.1 ወንድማማቾቹ ለወላጆቻቸው <u>እንደ አህያጡት ሁለት ሲሆኑ</u> በልጅነት እድሜያቸው እርስበእርሳቸው በጣም የሚተሳሰቡና የሚሠሩትንስራሁሉ በአንድነት የሚያከናወኑ ነበሩ ፡፡

……..6.2. ከጦርነት ሲመለሱም የከተማው ነዋሪ ቁሞ ነገረኛ ወጣቶች እያለ <u>ያሞካሻቸው</u> ነበር፡፡

…….6.3. "እንዴት እኔየዋልኩለትን ውለታ ሁሉ ቸል ብሎ ጨረታውን <u>ያንርብኛል</u>ወዲያውም እኮ ታላቅ ወንድም ነበርኩ" ብሎ አሰበ፡፡

……..6.4. በልዩ ግን አሁንም ወግድልኝ ሲል <u>አምባረቀበት</u>

……. 6.5. ይህም ሁኔታ ዘነበን በጣም አሳዞነው <u>ሀፍረትም ለበሰ</u>፡፡

……. 6.6 ዘነበ ጥሩ ልብሱን በልዩ ደግሞ <u>ጭርንቁሱን</u> ለብሰው ሁለቱም ምርመራው ቦታ ተገኙ

መመሪያ ሰባት

ከጥያቄ 7.1-7.2 ላሉት ጥያቄዎች እንደ አጠያየቃቸው ተስማሚ ነው የምትለውን (ይውን) መልስ ከተሰጡት አማራጮች አንዱን በመምረጥ የመልሱንፊደል አክብብ/ቢ

----------7.1 "ይህ ሁሉ የተደረገው እኔን ለመጉዳት ባሰበ ሰው ነውበማለት ስቅስቅ ብሎ አለቀሰ <u>ሰማዩ በላዩ ተደፋበት"</u> የተሰመረበት ቃል ትርጉም

ሀ-ተስፋ ቆረጠ	ሐ-ዝናብ ዘነበበት
ለ-ጨለመበት	መ-"ሀ" እና "ለ"መልስ ናቸው

---------7.2 ይህም ሁኔታ ዘነበን በጣም አሳዘነው <u>ሀፍረትም ለበሰ</u> የተሰመረበት ቃል ትርጉም

ሀ-ኩምሽሽ አለ	ሐ-ውርደት ተከናነበ
ለ-አንገቱን ደፋ	መ-ሁሉም መልስ ናቸው

መመሪያ ስምንት

በ"ሀ" ረድፍ ሥር ያሉት ዝርዝሮች ለማስተላለፍ የፈለጓቸው ሃሳቦች በ"ለ" ረድፍ ሥር ተዘርዝረዋል ስለዚህ ከ"ለ"ረድፍ እየመረጥክ/ሽ/ በ"ሀ"ረድፍ ካሉት

ጋር በማዛምድ የመልሱን ፊደል በመልስ መስጫ ቦታው ላይ ጻፍ /ፊ/

"ሀ"	"ለ"
------------ 8.1 በዚህ ጊዜ	ሀ.መቆየቱ ዋጋ እንደሌለው ስላወቀ ወንድሙን ትቶ ሄደ
------------ 8.2 ነገር ግን	ለ.ጨረታው ቀጥሎ 1500 ብር ደረሰ
----------- 8.3 ከዚህ በኋላ	ሐ.በዚህ መልኩ ንብረቱ ተሸጦ ተከፈለ
----------- 8.4 ይሁን እንጂ	መ.ዘነበ "ወንድሜ የሚሠራው ሥራ ጥሩ አይደለም ብሎአሰበ
	ሠ.ዘነበ ድንገት በሳቅ ፈነዳ
	ረ. በመካከላቸው የሚከልል ነገር መኖሩን ዘነበ ልብ አላለም
	ሰ.ወንድሙን ለሰርግ አልጋበዘውም

መመሪያ ዘጠኝ፡-

በሚከተሉት ሳጥኖች ውስጥ ሊገቡ የሚችሉ ሐሳቦች ከሳጥኑ በስተቀኝ በኩል ተዘርዝረዋል ስለዚህ ተስማሚ ናቸው የምትላቸውን/ ያቸውን ሐሳቦች ከተዘረዘሩት መካከል እየመረጥክ/ሽ የሃሳቦችን ተራቁጥር በሳጥኖቹ ውስጥ አስቀምጥ/ጭ/

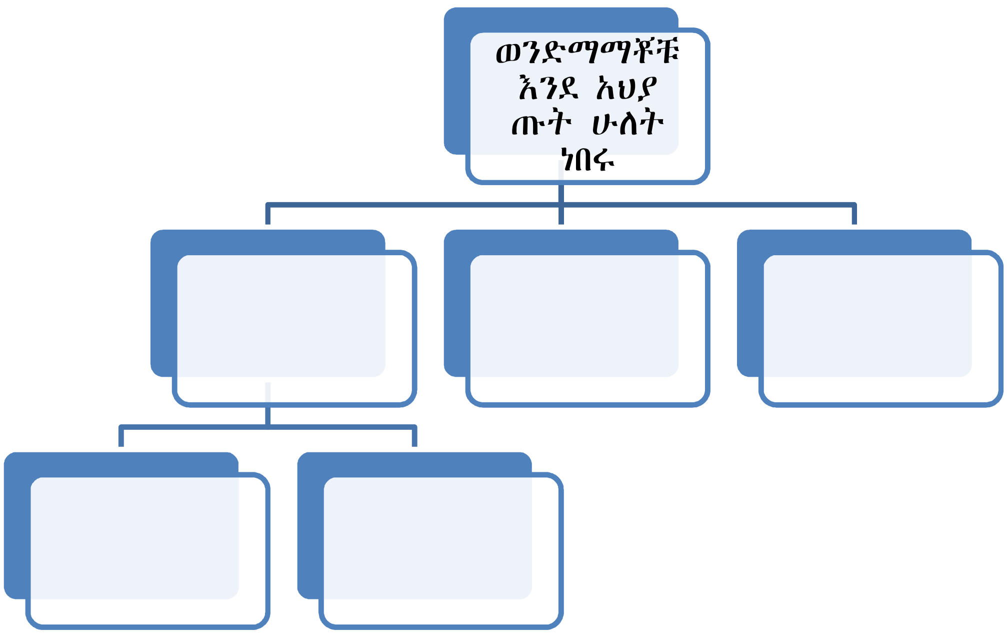

1.የሚተሳሰቡ

2.የሚሰሩትን ስራ በአድነት የሚያከናውኑ

3.በአንድነት የዘመቱ

4.በአንድ የጦር ክፍል በአንድነት ያገለገሉ

5.ወታደር ለመሆን በአንድነት የተመዘገቡ

6.በአንድ ጊዜ የአስር አለቅነት ማዕረግ አገኙ

9.2

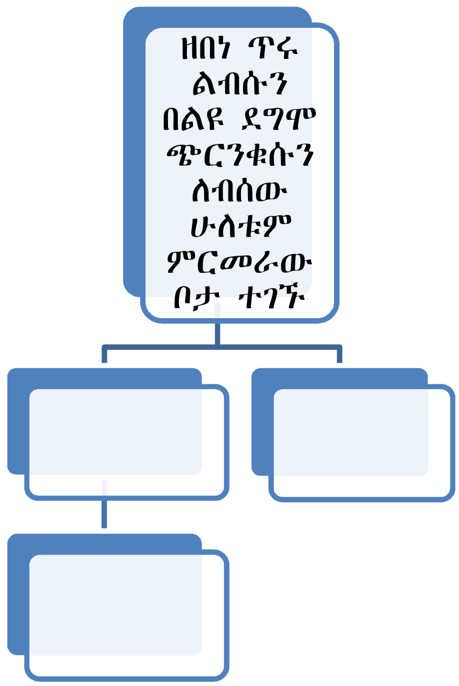

1.አልጠረጠረውም

2.ተጎሳቆለ

3.ተመለከተው

4.አስተዋለው

5.እየጠየቀው

6.የሚጠረጥረው

መመሪያ አስር

ለሚከተሉት ጥያቄዎች እንደ አጠያየቃቸው ትክክለኛ መልስ ስጥ /ጭ/

10.1 ዘነበ ድንገት በሳቅ ፈንድቶ "ሶስት ሺ ብር እና የኔንም ወንድምነት ከዚሁ ጋር" ማለቱ ትክክለኛ አባባል ይመስልሻል/ካል/ በምክንያት አብራርታችሁ ጻፉ፡፡

10.2 የውርስ ንብረቱ በጨረታ እንዲሸጥ የሆነው በምን ምክንያት ነው?

10.3 ጸሃፊው ለማስተላለፍ የፈለገው መልዕክት ምን ይመስልሃል /ሻል/?

10.4 ዘነበ ወንድሙ ቤት ድረስ ሄዶ “ሰዓቱን ከሆነ የፈለግህ መውሰድ ትችላላህ በማለት ሲናገር ከንፈሩ የተንቀጠቀጠው ለምንድን ነው?

10.5 የነብዩን ላም የገደላት ማን ነው?ማረጋገጫውስ?

አባሪ፡- አራት

ደብረ ብርሃን ዩንቨርስቲ

የማህበራዊና ስነ-ሰብ ኮሌጅ

የቋንቋዎች ሥነ-ጽሁፍ ት/ት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር

በ9ኛ ክፍል ዘጠኝ የአማረኛ ቋንቋ መምህራን የሚሞላ የጽሁፍ መጠይቅ

ውድ መምህር፡-

ይህ የጽሁፍ መጠይቅ የተዘጋጀው በርዕሱ ላይ እንደተገለጸው በደብረ ብርሃን ዩንቨርስቲ የማህበራዊና ስነ-ሰብ ኮሌጅ፣ የቋንቋዎችና ስነ-ጽሁፍ ትምህርት ክፍል በምትከታተል ተማሪ ነው፡፡

የመጠይቁ ዋነኛ ዓላማ፡- "አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚቀሙባቸውን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች (reading strategies) መፈተሸ በሚል ርዕስ ለሚካሄድ ጥናት ከመምህራን መረጃ ማግኘት ነው፡፡

ጥናቱ ለሁለተኛ ዲግሪ ማሚያ የሚውል ሲሆን ከእርስዎ የሚገኘው መረጃ ለጥናቱ መሳካት ከፍተኛ ጠቀሜታ አለው፡፡ ስለሆነም ለጽሁፍ መጠይቁ ያለዎትን ሐሳብ በትክክል እንዲያስቀምጡ በትህትና እጠይቃለሁ፡፡ የሰጡትን መረጃ በሚመለከት ለተጠቀሰው ጥናት አላማ ብቻ እንደሚውል ላረጋግጥልዎ እወዳለሁ፡፡ ውድ ጊዜዎን ሰውተው ላደረጉልኝ ትብብር በቅድሚያ አመሰግናለሁ፡፡

አጥኚዋ

ማሳሰቢያ

- በመጠይቁ ላይ ስም መጻፍ አያስፈልግም፣
- በመጠይቁ የቀረቡት ጥያቄዎች በሦስት የተከፈሉ ናቸው እነዚህም፣
- የመምህራን ዳራ
- አጠቃላይ ጥያቄዎች
- "የትነበርሽ ንጉሴ" በሚለው ከድረገጽ የተወሰደ ምንባብ ላይ የተመሰረቱ ጥያቄዎች፣
- የአመላለስ ሁኔታ በተመለከተ ለምርጫ ጥያቄዎች (objective question) የመረጡትን መልስ ፊደሉን አክብበው ለክፍት ጥያቄዎች (subjective question) ደግሞ በክፍት ቦታው ላይ ይጻፍ፣

እናመሰግናለን!!

ክፍል አንድ፡- የመምህሩ ዳራ

-ኮድ-----------

-ፆታ--------------

- የአገልግሎት ዘመን -----------------
- የሚያስተምሩበት ክፍል ደረጃ------

- ዐብይ ------------------------------
የክፍለጊዜ ብዛት ------------

-ንዑስ -----------------

- የሰለጠኑበት ተቋም------------------

- የትምህርት ደረጃ -----------------

- የሰለጠኑበት ትምህርት ዘርፍ-------

ክፍል ሁለት፡- አጠቃላይ ጥያቄዎች

1. ስለ አንድምታዊ ትርጉም ንባብ ብልሃት ወይም ስለ ንባብ ዓይነት የሚያውቁት ነገር አለ?

   ሀ. አዎ *ለ. የለም*

2. በተራ ቁጥር 1 ለተጠየቀው ጥያቄ መልስዎ “ሀ አዎ” ከሆነ የሚያውቋቸውን በአጭሩ ዘርዝሩ?

____

____

3. በተራ ቁጥር “1” ለተጠየቀው ጥያቄ መልስዎ “ለ የለም” የሚል ከሆነ ምክንያትዎን ይግለፁ?

____

____

4. በንባብ ብልሃትና በአንብቦ መረዳት የጥያቄ አይነቶች መካከል ግንኙት አለ ብለው ያስባሉ?

   ሀ. አዎ ለ. የለም

5. በተራ ቁጥር “4” ለተጠየቀው ጥያቄ መልስዎ “ሀ አዎ” የሚል ከሆነ ግንኙነቱን በአጭሩ ይገለጹ?____

____

____

6. በተራ ቁጥር 4 ለተጠየቀው ጥያቄ መልስዎ “ለ የለም” የሚል ከሆነ ምክንያትዎን ይግለፁ?____

____

____

7. የአንብቦ መረዳት ጥያቄ ዓይነቶችን እንደ ክብደት ቅለት ደረጃቸው በቅደም ተከተል ማስቀመጥ ተገቢ ነው ብለው ያምናሉ?

ሀ. አዎ ለ. የለም

8. በተራ ቁጥር “7” ለተጠየቀው ጥያቄ መልስዎ “ሀ አዎ” የሚል ከሆነ ከዚህ በታች ቅደም ተከተላቸው ተዘበራርቆ የቀረቡትን የጥያቄ አይነቶች ከ1-6 ያሉትን ተራ ቁጥሮች ከፊት ለፊታቸው በማስቀመጥ ትክክለኛ ቅደም ተከተል ነው የሚሉትን ያሳዩ?

- ማዛመድን የሚጠይቁ ጥያቄዎች ....
- ግምገማእና አስተያየትን የሚጠይቁ ጥያቄዎች ....
- ቀጥተኛ ጥያቄዎች ....
- ማቀናበርንና ማገናዘብን የሚጠይቁ ጥያቄዎች...................
- መተርጎምን መመርመርን የሚጠይቁ ጥያቄዎች............................
- ብይን የሚጠይቁ ጥያቄዎች.............................

9. ስለ አንብቦ መረዳት ጥያቄዎች አቀራረብ በተመለከተ የሚሉት ነገር አለ? ለምሳሌ የምርጫ ጥያቄዎች እና የክፍት ጥያቄዎች መመጣጠን እንዲሁም እንደ ምንባቡ አይነት በሳጥን፣ በክብ ነገር፣ በዕፀ መዋቅር እና በመሳሰሉት ዘዴዎች የማቅረብ ሁኔታ ትኩረት መስጠት ስለማስፈለጉ ማለት ነው፡፡

ሀ. አዎ ለ. የለም

10. በተራ ቁጥር 9 ለቀረበው ጥያቄ መልስዎ “ሀ አዎ” የሚል ከሆነ ሃሳብዎን አጠር አድርገው ይግለፁ?

____

____

____

ክፍል ሦስት፡- "የትነበርሽ ንጉሴ" ከሚለው ንባብ የወጡ ጥያቄዎች

11. በተራ ቁጥር "1" ለተጠየቀው ጥያቄ መልስዎ "ሀ" "አዎ" የሚል ከሆነ "የትነበርሽ ንጉሴ" የተሰኘው ምንባብ የትኞቹን የንባብ ብልሃቶች ለማለማመድ የሚያመች ይመስልዎታል?____

____

12. "የትነበርሽ ንጉሴ" የሚለው ምንባብ ሥር ከተሰጡት ጥያቄዎች ቀጥተኛ መልስ የሚያሻቸው ጥያቄዎች ናቸው ከሚሏቸው መካከል የተወሰኑትን ይጥቀሱ?

____

____

____

13. "የትነበርሽ ንጉሴ" የሚለውን ምንባብ የሀሳብ ፍሰት መዋቀሩን ለመረዳት የሚያግዙ ጥያቄዎች ናቸው ከሚሏቸው መካከል የተወሰኑትን ይጻፉ?

____

____

____

14. "የትነበርሽ ንጉሰ" ከሚለው ምንባብ የመተንበይ (የመገመት) ችሎታን ሊያዳብሩ ይችላሉ ከሚሏቸው ጥያቄዎች ለአብነት ይጥቀሱ?

____

____

____

15. "የትነበርሽ ንጉሰ" ከሚለው ምንባብ የቃላትን አገባባዊ ፍቺ ከአውድ የመገመት ችሎታን ለማዳበር ይረዳሉ ከሚሏቸው ጥያቄዎች መካከል ለአብነት ይጥቀሱ?

____

____

____

16. "የትነበርሽ ንጉሰ" ከሚለው ምንባብ የአንድምታ ትርጉም ችሎታን ለማዳበር ይረዳሉ ከሚሏቸው ጥያቄዎች መካከል የተወሰኑትን ይጥቀሱ?

____

____

____

17. "የትነበርሽ ንጉሴ" ከሚለው ምንባብ የምስሎችን ትርጉም የመረዳት ችሎታን ከሚያዳብሩ የጥያቄ ዓይነቶች መካከል የሚያስታውሷቸውን ለአብነት ይጥቀሱ?

18. "የትነበርሽ ንጉሴ"ከሚለው ምንባብ የመመርመር ችሎታን የሚያዳብሩ ጥያቄዎች ናቸው ከሚሏቸው መካከል ጥቂቶቹን ይጥቀሱ?

19. "የትነበርሽ ንጉሴ" ከሚለው ምንባብ የግል አስተያየትን የሚጠይቁ ጥያቄዎች ናቸው ከሚሏቸው መካከል የተወሰኑትን ይጥቀሱ?

20.ተማሪዎች ከንባብ አድምታዊ ትርጉምን እንዲረዱ የሚያመቻቹላቸው ሁኔታዎች አሉ?ካሉ በመልስ መስጫ ቦታው ላይ አስፍሩ

ሠንጠረዥ 4.10

ለመምህራን የቀረበ ቃለ መጠይቅ

ደብረ ብርሃን ዩንቨርስቲ

የማህበራዊና ስነ-ሰብ ኮሌጅ

የቋንቋዎች ሥነ-ጽሁፍ ት/ት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር

ይህ ቃለ መጠይቅ የተዘጋጀው በደብረብርሃን ዩኒቨርሲቲ ስነሰብ ኮሌጅ ትምህርት ክፍል ድህረ

ምረቃ ፕሮግራም ማሚያ ለሚሰራ ጥናት መረጃ ለመሰብሰብ ነው።በዚሁ መሰረት የዚህ ቃለ መጠይቅ ዋና ዓላማ ተማሪዎች የሚጠቀሙበት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ከሙህራን ንድፈ ሃሳብ ጋር ያላቸው ዝምድና ለመፈተሽ የሚያስፈልጉ መረጃዎችን ለመሰብሰብ ነው።ስለሆነም የእርሶ ትክክለኛ መረጃ መስጠት ለጥናቱ አላማ መሳካት ከፍተኛ አስተዋፅኦ አለው።ለሚደረገው ቃለመጠይቅ ፍቃደኛ በመሆንዎ ከልብ እያመሰገንሁ የሚሰጡኝ ማንኛውም መረጃ ሚስጥራዊነቱን በጠበቀ መልኩ ለዚህ ጥናት አላማ ብቻ የሚውል መሆኑን መግለፅ እወዳለሁ።

ቀን፡---

ሰዓት፡---------------------------------------

ቦታ፡--

የትምህርት ቤትዎ ስም፡---

የሚያስተምሩበት የክፍል ደረጃ፡-----------------------------------

በክፍል ውስጥ የሚማሩ ተማሪዎች ብዛት፡--------------------------------------

ቃለመጠይቅ ለቀረበላት/ለት መምህር የተሰጠ ኮድ፡---

ተ.ቁ	ለመምህራኑ የቀረቡ ጥያቄዎች	የመምህራኑ መለያ	
		የአፍሪካ ህብረት መምህራን	የባልቻ አባነፍሶ መምህራን

1	በብልሃት አጠቃቀም ዙሪያ ለተማሪዎች ግንዛቤ ያስጨብጣሉ ሁልጊዜ ነው ወይስ አልፎ አልፎ? Oimalley እና Chamat (1990፤91-92)፤ siman (1987) በመጥቀስ ገልጸዋል፡፡)	አዎ	አልፎአልፎ	አዎ	ሁልጊዜ
2	የቅድመ ንባብ ፣የንባብ ጊዜ እና የድህረ ንባብ ጥያቄዎችን ይጠይቃሉ አልፎ አልፎ ነው ወይስ ሁልጊዜ? (Richard & Lokart {1990} Dutta{1994})	አዎ	አልፎአልፎ	አዎ	ሁልጊዜ
3	አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ኢ-ቀጥተኛ ከሆኑ የንባብ ብልሃቶች መካከል አመራማሪ የሆኑ ብልሃቶችንያሳውቃሉ ሁልጊዜ ወይስ አልፎ አልፎ? {British Council 1980፤61}	አዎ	አልፎአልፎ	አዎ	አልፎአልፎ
4	ሃሳብን ፈልፍሎ የማውጣት (ከመረጃ በመነሳት በግልፅ ያልሰፈሩትን ጥያቄዎች ይጠይቃሉ ሁልጊዜ ነው ወይስ አልፎአልፎ? {Kuta 2008&Spears 2006፣Shaehan{2006}	አይ	ሁልጊዜ	አይ	ሁልጊዜ
5	ከእውነታ በመነሳት የግል አስተያየቶችን የሚያሰጡ ጥያቄዎችን ይጠይቃሉ ሁልጊዜ ነው ወይስ አልፎ አልፎ? {Nuttall 1982፤132-133}	አይ	ሁልጊዜ	አዎ	አልፎአልፎ
6	ተማሪዎች የቀደመ ዕውቀትን በመጠቀም አዲስ ከሚያነቡት ምንባብ ጋር ተዛምዶ በመፍጠር እንዲያነቡ ሚናዎትን ይወጣሉ? ሁልጊዜ ወይስ አልፎ አልፎ? British Concil (1980፤61)	አዎ	አልፎአልፎ	አዎ	ሁልጊዜ
7	ከጹሑፎች ባሻገር ስዕሎችን፣ ሰንጠረዥችን፣	አይ	ሁልጊዜ	አዎ	አልፎአልፎ

	ፎቶዎችን እንዲያነቡ ያመቻቻሉ? ሁልጊዜ ነው ወይስ አልፎ አልፎ? {Kuta 2008}				
8	ተማሪዎች አስቀድመው ስለተነበዩት ነገር እያረጋገጡ እንዲያነቡ ጥያቄዎችን ይጠይቃሉ ሁልጊዜ ነው ወይስ አልፎ አልፎ? {kuta፤2008፣Spears 2006፣Gellet 1996፣Nuttall፣1996}	አዎ	አልፎአልፎ	አዎ	ሁልጊዜ
9	ተማሪዎች ንባብን ሲያነቡ የሚያደናቅፉቸውን ነገሮች እንዲታገሉ ሁኔታዎችን ያመቻቻሉ ሁልጊዜ ነው ወይስ አልፎ አልፎ? Mc Namara 2007፤34፣Bernhar1991፤32&pardo2004	አይ	ሁልጊዜ	አዎ	ሁልጊዜ
10	ተማሪዎች የአማርኛ መጽሐፋቸውን ይዘው ይመጣሉ ሁልጊዜ ነው ወይስ አልፎ አልፎ?	አዎ	ሁልጊዜ	አዎ	አልፎአልፎ

1. አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያግዙ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን ተማሪዎቹ ያውቋቸው ይሆን? ቢያብራሩልኝ?

2. አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበትን ብልሃቶች ቢገልጹልን?

3. አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ሙህራን በንድፈ ሃሳባቸው ያስቀመጡትን ብልሃቶች ተማሪዎቹ ለአንብቦ መረዳት ይጠቀሙበታል? መገለጫውስ ምንድን ነው? የሚያውቁትን ቢገልጹልኝ?

4. ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ከሙህራን ንድፉ ሃሳብ ጋር ይዛመዱ ይሆን? ቢያብራሩልኝ

ማረጋገጫ

“አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች”፤ በሚል ርዕስ በደብረ ብርሃን ዩኒቨርሲቲ፣ የማህበራዊ ሳይንስ እና ሥነ-ሰብዕ ኮሌጅ የአማርኛ ቋንቋ፣ የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነ-ጽሁፍ ትምህርት ክፍል የድኅ-ረምረቃ መርሃ ግብር፣ የሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ ያቀረብኩት ይህ ጥናት ከዚህ በፊት በማንኛውም አካል ያልተሰራ የራሴ ወጥ ሥራ መሆኑንና የተጠቀምኩባቸው ድርሳናትም በትክክል ዋቢዎች የተደረጉና ደብረ ብርሃን ዩኒቨርሲቲም የጥናቱ ሕጋዊ የባለቤትነት መብት ያለው መሆኑን በፊርማዬ አረጋግጣለሁ፡፡

ስም ---

ፊርማ --

ቀን ---

ደብረ ብርሃን ዩኒቨርሲቲ

የማህበራዊ ሳይንስ እና ሥነ-ሰብዕ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች እና ሥነ-ጽሑፍ ትምህርት ክፍል

የድኅረ ምረቃ መርሐ ግብር

አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ትንተና በአዲስ አበባ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በ"9ኛ" ክፍል ተማሪዎች ተተኳሪነት

በ

ሙሉፀሐይ አምሳሉ

ደብረ ብርሃን

መስከረም 2012 ዓ.ም

አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ትንተና በአዲስ አበባ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በ9ኛ" ክፍል ተማሪዎች ተተኳሪነት

ደብረ ብርሃን ዩኒቨርሲቲ

የማህበራዊ ሳይንስ እና ሥነ-ሰብዕ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነ-ጽሁፍ ትምህርት ክፍል

የድኅረ ምረቃ መርሐ ግብር

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነጹሑፍ አማርኛ ማስተማር ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናት

በ

ሙሉፀሐይ አምሳሉ

ደብረ ብርሃን

መስከረም 2012 ዓ.ም

ደብረ ብርሃን ዩኒቨርሲቲ

የማህበራዊ ሳይንስ እና ሥነ-ሰብዕ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነ-ጽሁፍ ትምህርት ክፍል

የድኅረ ምረቃ መርሃ ግብር

አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ትንተና በአዲስ አበባ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በ9ኛ ክፍል ተማሪዎች ተተኳሪነት

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነጹሑፍ አማርኛ ማስተማር ለሁለተኛ ዲግሪ መሟያ የቀረ ጥናታዊ ጹሑፍ

በ

ሙሉፀሐይ አምሳሉ

አማካሪ

ከበደ ይመር (ዶ/ር)

ደብረ ብርሃን

መስከረም 2012 ዓ.ም

ደብረ ብርሃን ዩኒቨርሲቲ

የማህበራዊ ሳይንስ እና ሥነ-ሰብዕ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነ-ጽሁፍ ትምህርት ክፍል

የድኅረ ምረቃ መርሐ ግብር

"አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ትንተና በዘጠንኛ ክፍል ተማሪዎች ተኳሪነት"፣ በሚል ርዕስ በተግባራዊ ሥነልሳንና የኢትዮጵያ ቋንቋዎችን ማስተማር የሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ በሙሉ ፀሀይ አምሳሉ የቀረበው ይህ ጥናት የዩኒቨርሲቲውን የጥራትና የወጥነት መስፈርት ስለሚሟላቱ በፈታኞች ተረጋግጦ ተፈርሟል፡፡

የፈተና

ቦርድ አባላት ማረጋገጫ

አማካሪ ------------------------------------ ፊርማ ------------------- ቀን------------

የውስጥ ፈታኝ ---------------------------- ፊርማ -------------------- ቀን -----------

የውጭ ፈታኝ ----------------------------- ፊርማ -------------------- ቀን -----------

ደብረ ብርሃን ዩኒቨርሲቲ

የማህበራዊ ሳይንስ እና ሥነ-ሰብዕ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች እና ሥነ-ጽሑፍ ትምህርት ክፍል

የድኅረ ምረቃ መርሐ ግብር

አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ትንተና በአዲስ አበባ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በ"9ኛ" ክፍል ተማሪዎች ተተኳሪነት

በ

ሙሉፀሐይ አምሳሉ

ደብረ ብርሃን

መስከረም 2012 ዓ.ም

አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ትንተና በአዲስ አበባ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በ9ኛ" ክፍል ተማሪዎች ተተኳሪነት

ደብረ ብርሃን ዩኒቨርሲቲ

የማህበራዊ ሳይንስ እና ሥነ-ሰብዕ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነ-ጽሁፍ ትምህርት ክፍል

የድኅረ ምረቃ መርሐ ግብር

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነጹሑፍ አማርኛ ማስተማር ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናት

በ

ሙሉፀሐይ አምሳሉ

ደብረ ብርሃን

መስከረም 2012 ዓ.ም

ደብረ ብርሃን ዩኒቨርሲቲ

የማህበራዊ ሳይንስ እና ሥነ-ሰብዕ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነ-ጽሁፍ ትምህርት ክፍል

የድኅረ ምረቃ መርሃ ግብር

አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ትንተና በአዲስ አበባ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በ9ኛ ክፍል ተማሪዎች ተተኳሪነት

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነጹሑፍ አማርኛ ማስተማር ለሁለተኛ ዲግሪ መሟያ የቀረ ጥናታዊ ጹሑፍ

በ

ሙሉፀሐይ አምሳሉ

አማካሪ

ከበደ ይመር (ዶ/ር)

ደብረ ብርሃን

መስከረም 2012 ዓ.ም

ደብረ ብርሃን ዩኒቨርሲቲ

የማህበራዊ ሳይንስ እና ሥነ-ሰብዕ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነ-ጽሁፍ ትምህርት ክፍል

የድኅረ ምረቃ መርሐ ግብር

"አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ትንተና በዘጠንኛ ክፍል ተማሪዎች ተኳሪነት"፤ በሚል ርዕስ በተግባራዊ ሥነልሳንና የኢትዮጵያ ቋንቋዎችን ማስተማር የሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ በሙሉ ፀሀይ አምሳሉ የቀረበው ይህ ጥናት የዩኒቨርሲቲውን የጥራትና የወጥነት መስፈርት ስለሚሟላቱ በፈታኞች ተረጋግጦ ተፈርሟል፡፡

የፈተና

ቦርድ አባላት ማረጋገጫ

አማካሪ ------------------------------------ ፊርማ ------------------- ቀን------------

የውስጥ ፈታኝ ---------------------------- ፊርማ -------------------- ቀን -----------

የውጭ ፈታኝ ----------------------------- ፊርማ -------------------- ቀን -----------

ምስጋና

ለዚህ ጥናት መሳካት ጊዜያቸውን መስዋዕት አድርገው ስህተቶቼን በማረም፣ የአሰራር ዘዴዎችን በመጠቆም፣ የተለያዩ አጋዥ መርጃ መሳሪያዎችን በመስጠት እና በማበረታታት ክትትላቸው ሳልተለየኝ የጥናቴን ርዕስ አቅጣጫ ከማስያዝ ጀምረው ረቂቁን እና የመጨረሻውን ጽሁፍ ደከመኝ ሳይሉ ምሁራዊ አስተያየት በመስጠት ጥናቱ ይህን መልክ እንዲይዝ ላደረጉልኝ ለመምህሬ እና ለአማካሪዬ ለዶክተር ከበደ ይመር ምስጋናዬ ከታላቅ አክብሮት ጋር ይድረስልኝ፡፡

ከዚህ በተጨማሪ የመመረቂያ ጹሑፉን ለማከናወን የሚያስፈልገኝን በጀት በመመደብ እገዛ ላደረገልኝ ደብረ ብርሃን ዩኒቨርስቲን ሳላመሰግን አላልፍም፡፡ የኮተቤ የሜትሮፖሊታን ዩኒቨርስቲ መምህራን በተለይም ዶክተር ተስፋዬ ባዬ እና መሰሉ መልካሙ እንዲሁም ለሁለተኛ ዲግሪ በማታው መርሃ ግብር በመማር ላይ ያሉ የሦስተኛ አመት የድህረ ምረቃ መርሐ ግብር ተማሪዎች እንዲሁም ለአቶ በቀለ ሚኒሊክ እና የስራ ባልደረቦቼ፣ ለጓደኛዬ መምህርት ሃና መረሳ፣ለልደታ ሰላም ትምህርት ቤት ርዕሰ መምህራን፣ መምህራንና አስተዳደር ሰራተኞች በሙሉ ውለታችሁ ከልቦናዬ አይጠፋምና አመሰግንለሁ፡፡

ለጥናቱ መሳካት አስፈላጊ መረጃዎችን ለሰጡኝ ለአፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ገና መጀመሪያ የትብብር ደብዳቤ ይዤ ስሄድ በደስታ የተቀበሉኝን እና ትብብር ያደረጉልኝን ርዕሰ መምህር ካሳሁን የኔው ለርዕሰ መምህርት ሙሉ ካሳ ደከመኝ ሰለቸኝ ሳይሉ የተማሪዎችን መረጃ በመስጠትና ክፍል ድረስ ገብተው ቪዲዮ ካሜራ በመቅረፅ ላደረጉልኝ ከፍተኛ አስተወፅኦ ምስጋናዬ ከልብ ነው፡፡ ለአማርኛ ቋንቋ መምህራን በተለይም ለመምህር ወልደሰንበት መረሳ ክፍል ተማሪዎቹን በመምራት የንባብ መልመጃ ሲሰሩ በመከታተል ለተከታታይ ቀናት ክፍል ገብቼ ምልከታ እንዳደርግ የተባበረኝ፣ የጹሁፍ እና ቃለ መጠይቅ ለተማሪዎችና ለመምህራንም ሲደረግ ደከመኝ ሰለቸኝ ሳይል ያገዘኝ መምህር በመሆኑ፣ ምስጋናዬ የላቀ ነው፡፡ የደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ትምህርት ቤት ርዕሰ መምህራንና መምህራንን በተለይም ለመምህር ልዑል እና ለመምህርት ለተስላሴ እንዲሁም ለመምህር በቀለ ገመቹ ጠዋትና ማታ በአካልም በስልክም ለስራው መሳካት የበኩላቸውን አስተዋፅኦ ላበረከቱልኝ ግለሰቦች በሙሉ ምስጋናዬ የላቀ ነው፡፡

በአፍሪካ ህብረትና በባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃና መሰናዶ ትምህርት ቤት በ2011 ዓ/ም በዘጠነኛ ክፍል በመማር ላይ ያሉ ተማሪዎች መረጃ በመስጠት ስለ ተባባራችሁኝ እግዚአብሄር ይስጥልኝ፡፡ በመጨረሻም ተስፋቸው ብርታት ለሆኑኝ በዩኒቨርሲቲው በነበረኝ ቆይታ በሞራልም ሆነ በሃሳብ በተለየ መልኩ ድጋፍ ላደረጉልኝ ቤተሰቦቼ በተለይም ለባለቤቴ ለአቶ ደረጀ ጥላሁን ምስጋናዬ ከልብ ነው ከቃል በላይ የሆነ አክብሮቴና ምስጋናዬ ይድረስልኝ፡፡

ማውጫ

ይዘት ገጽ

ምስጋና i
የይዘት ማውጫ.. ii
የሰንጠረዥ ማውጫ vi
አህጽሮተ ጥናት vii
ምዕራፍ አንድ፤መግቢያ... 1
1.1. የጥናቱ ዳራ 1
1.2. የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት.. 3
1.3. የጥናቱ ዓላማ 4
1.4. የጥናቱ ጠቀሜታ 5
1.5. የጥናቱ ወሰን... 5
1.6. የቁልፍ ጽንሰ ሃሳቦች ብያኔ.. 6

ምዕራፍ ሁለት፤ክለሳ ድርሳናት.. 7

2.1. የአንድምታ ትርጉም ምንነት...7

2.2. የአንድምታ ትርጓሜ ታሪክ...8

2.3. የአንድምታ ትርጉምን ለመርዳት የሚያግዙ ብልሃቶች.......................8

2.3.1. ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች 9

2.3.2. ማብራራት እና ማጠቃለልን የሚጠይቁ

የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች 10

2.3.3. ግጥምጥምነት እና መመርመርን የሚጠይቁ የንባብብልሃቶች 10

2.3.3.1. እውነታዎችን ፣አንድምታዎችንና አስተያየቶችን መለየት............. 10

2.3.3.2. የመተንበይ ብልሃት..11

2.3.3.3. ከመረጃዎች በመነሳት በግልጽ ያልቀረቡትን የመረዳት ብልሃቶች.12

2.3.4. አንብቦ መረዳት እና መቆጣጠርን የሚጠይቁ ብልሃቶች 13

2.3.4.1. በምስል የቀረቡትን በአንድምታ የመረዳት ብልሃት 13

2.3.4.2. በዘይቤያዊ ቋንቋ የተገለጹ ሃሳቦችን የመረዳት ብልሃት 14

2.4. የአንድምታ ትርጉም ብልሃቶች ጠቀሜታ..14

2.5. የአንድምታ ትርጉም ንባብ 15

2.6. የአንድምታ ንባብ ብልሃት መልመጃ ጥያቄዎች...................................... 16

2.7. የአንድምታ ትርጉምን ለመረዳት የሚረዱ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችና አቀራረባቸው.................... 17

2.8. የማንበብ ብልሃትን መርጦ በመጠቀም ወቅት ያሉ እንቅፋቶች 18

2.9. በብልሃት አጠቃቀም ላይ ተጽዕኖ የሚያስከትሉ ሁኔታዎች...................... 18

2.9.1. የቋንቋ ችሎታ 19

2.9.2. የትምህርት ደረጃ............... 19

2.9.3. የምንባብ አይነት 19

2.9.4. ቀጥተኛ እና ኢ-ቀጥተኛ ብልሃቶች 19

2.9.5. የንባብ ብልሃት አይነቶች እና ቀንጅታቸው 19

2.10. በንባብ ሂደት ትኩረት የሚሹ ጉዳዮች.. 20

2.11. አንብቦ መረዳት 20

2.12. የንባብ ብልሃት አከፋፈል ሞዴል አመራረጥ 21

2.13 የቀደምት ስራዎች ቅኝት.. 23

ምእራፍ ሦስት፤የአጠናን ዘዴ 28

3.1. የጥናቱ ንድፍ 28

3.2. የጥናቱ መረጃ ምንጮች.......... 29

3.3. የጥናቱ የናሙና አመራረጥ 29
3.3.1. የጥናቱ ክልል አመራረጥ............... 29
3.3.2. የትምህርት ቤቶች አመራረጥ 29
3.3.3. የክፍል ደረጃ አመራረጥ....... 30
3.3.4. የተማሪዎች ናሙና አመራረጥ 30
3.3.5. የመምህራን ናሙና አመራረጥ 30
3.4. የጥናቱ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች 31
3.4.1. ፈተና 32
3.4.2. ምልከታ............................. 32
3.4.3. የጹሁፍ መጠይቅ............... 33
3.4.4. ቃለ መጠይቅ 34
3.5. የመረጃ አወሳሰድ ቅደም ተከተል 35
3.5.1. የፈተና መረጃ አወሳሰድ ቅደመ ተከተል 35
3.5.2. የምልከታ መረጃ አወሳሰድ ቅደም ተከተል.. 35
3.5.3 የጹሁፍ መጠይቅ መረጃ አወሳሰድ ቅደም ተከተል 36
3.5.4. የቃለ መጠይቅ መረጃ አወሳሰድ ቅደም ተከተል 36
3.6. የመረጃ አተናተን ዘዴ............... 37
3.6.1. የመረጃ አለያየት እና ለትንተና አዘገጃጀት 37
3.6.2. የመተንተኛ ስልት 37
3.6.3. የትንተናው ትኩረት...38
ምዕራፍ አራት፤ የመረጃ ትንተና እና የውጤት ማብራሪያ............................... 38
4.1. የመረጃ ትንተና....................... 39
4.1.1. አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃት ዓይነቶች ትንተና 45

4.1.2. ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ከዘመኑ ንድፈ ሃሣብጋር ያላቸውተመሳስሎ……………………………………………………48
4.1.3. ተማሪዎቹ የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን የሚያሳይ ትንተና……………………………………………………52
4.2. የጥናቱ ውጤት ማብራሪያ ……………………………….................56
ምዕራፍ አምስት፤ማጠቃለያ እና አስተያየት 61
5.1. ማጠቃለያ 61
5.1.1. አንድምታዊ ተርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ ለይቶ ማሳየት………………60
5.1.2. ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ከዘመኑ ንድፈ ሃሳብ ጋር ያላቸውን ተመሳስሎ ማመሳከር………………………61
5.1.3. ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን መገመገም…………………………………………62
5.2. አስተያየት……………………………………………………………………63
5.2. ዋቢ ጹሑፎች…………………………………………………………65

አባሪዎች

አባሪ አንድ፤ በማንበብ ብልሃት ዙሪያ ለመምህራን የተሠጠ ስልጠና.......... 108
አባሪ ሁለት፤የተማሪዎች ብልሃት አጠቃቀም ስምምነት ቅፅ 110
አባሪ ሦስት፤ ሁለቱ ምንባቦች እና የአንብቦ መረዳት መልመጃዎች 115
አባሪ አራት፤በመምህራን የሚሞላ የጹሑፍ መጠይቅ 136
አባሪ አምስት፤ለትምህር ትቤቶች የተሰጠ የትብብር ደብዳቤ 137

የሠንጠረዥ ማውጫ

ሠንጠረዥ 2.1፡- የአንብቦ መረዳት ብልሃት ንዑስ አከፋፈል ሞዴል 22
ሠንጠረዥ 4.2፡- የተተኳሪ ተማሪዎች ዳራዊ መረጃ 71
ሠንጠረዥ 4.3፡- የመምህራን ዳራዊ መረጃ.. 72
ሠንጠረዥ 4.4፡- በአንብቦ መረዳት ተማሪዎች ተጠቀሙባቸው የብልሃት ኣይነቶች..73
ሠንጠረዥ 4.5፡- ከምልከታና ከአንብቦ መረዳት ፈተና ተተኳሪ ተማረዎች የሰጡት ምላሽ ማሳያ 75
ሠንጠረዥ 4.6፡- የተማሪዎች ጹሑፍ መጠይቅ..89
ሠንጠረዥ 4.7፡- የአፍሪካ ህብረት ትምህርት ቤት ተተኳሪ ተማሪዎች በሦስት የአንድምታ የጥያቄ ዓይነቶች የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ያስገኙት ውጤት 102
ሠንጠረዥ 4.8፡- የደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ትምህርት ቤት ተተኳሪ ተማሪዎች በሦስት የአንድምታ የጥያቄ ዓይነቶች የተለገባቸለው ብልሃቶች ያስገኙት ውጤት...105
ሠንጠረዥ 4.9፡- የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን በመለያ ባህሪያቸው የመመደቢያ ሠንጠረዥ 112
ሠንጠረዥ 4.10፡- የመምህራን ቃለመጠይቅ 141

አህጽሮተ ጥናት

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን መተንተን ነው፡፡ጥናቱ የተኪያሄደው በአዲስ አበባ ልደታ ክፍለ ከተማ ደጃዝማች በልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃና መሠናዶ ትምህርት ቤት በ2011 ዓ.ም በመማር ላይ ያሉ 750 በ15 ክፍሎች ከተመደቡ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች መካከል በቀላል ዕጣ ናሙና አመራረጥ ዘዴ "9" ሰባት ተመርጧል፡፡ እንዲሁም አፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በዘጠነኛ ክፍል በመማር ላይ ያሉ 320 ተተኳሪ ተማሪዎች መካከል በቀላል ዕጣ ናሙና "9" ሦስት ተመርጧል፡፡ በሁለቱም ትምህርት ቤቶች በድምሩ1092 ተማሪዎች መካከል 92 ተማሪዎች በቀላል ዕጣ ናሙና ተመርጠዋል፡፡ ይህን አላማ ለማሳካት በፈተና፣ በምልከታ፣ በጹሑፍ መጠይቅ እና በቃለ መጠይቅ መረጃዎች ተሰብስበዋል፡፡ የጥናቱን መረጃዎች ለመተንተን ገላጭ መረጃ መተንተኛ ስልት በተግባር ላይ ውሏል፡፡ የተሰበሰበው መረጃ በአግባቡ ተደራጅቶ ትንተና ተደርጎበታል፡፡

ከመረጃዎቹ የተገኙት ውጤቶች የሚያመላክቱት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች በአራቱ የአንብቦ መረዳ ንዑሳን አከፋፈል መሰረት በቀጥተኛ ብልሃቶች ስር ከተዘረዘሩት ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚሰጡ ስድስት ብልሃቶች አራቱን ተጠቅመዋል፡፡ እነሱም ግርፍ ንባብ አንባቢ የአንድን ጹሑፍ መልዕክት ወይም ፍሬ ነገሮችን ለማወቅ ሲል ጹሑፉን ከዳር እስከ ዳር ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ቶሎ ቶሎ የማንበብ ብልሃት፣ አሰሳ ንባብ ቁንጽል መረጃን ለመፈለግ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ማንበብ፣ በምንባብ ወይም በምንባቡ ጥያቄ ላይ አንባቢው ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት ወይም ሐረጋት ግርጌ ማስመር ወይም የተለየ ምልክት ማድረግ እና የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም ይኸውም አንባቢው በንባብ ሂደቱ የሚያጋጥሙትን እንግዳ ቃላት ፍቺ ለመረዳት ከአውዳቸው ተነስቶ ግምት ሲሰጥ የሚሉትን ነው፡፡ማብራራት እና ማጠቃለልን ከሚጠይቁ ስምንት የአንብቦ መረዳት ንዑስ ብልሃቶች ውስጥ የተጠቀሙባቸው አራት ናቸው፡፡ እነሱም የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት፣ ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መገንዘብ፤ የቃላት ሰዋሰዋዊ ትርጉም ከምንባቡ ለማግኘት ሲል በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙትን ወሳኝ ቃላት ለመረዳት ሙከራ ማድረግ፣ ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር የሚሉትን ብልሃቶች ተጠቅመዋል፡፡ ግጥምጥምነት እና መመርመርን ከሚጠይቁ አስራ አንድ ብልሃቶች ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸው አምስት ሲሆኑ እነሱም የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ የታሪኩን ቅደም ተከተል በመያዝ መለየት፣ ከታሪኩ ጋር ቁርኝት ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም፣ ቀጥሎ ስለሚመጣው ሃሳብ ግምት መስጠት፣ ቀጥሎ ስለሚከናወነው ነገር መላ መምታት፣ የታሪኩን መዋቅር መለየት እና የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ ናቸው፡፡ በኢቀጥተኛ ብልሃት ስር ከተገለጸው አንብቦ መረዳት እና መቆጣጠርን ከሚጠይቁ አስራ ሰባት የአንብቦ መረዳት ንዑስ የብልሃት አከፋፈሎች ውስጥ ተማሪዎች የተገለገሉባቸው ስድስት ብልሃቶችን ነው፡፡ እነሱም መልስን ማዘግየት፣የንባብ ፍጥነትን መቀየር፣ግልጽ ያልሆነን ሃሳብ መለየት ፣በስህተት የተረዱትን ሃሳብ ተመልሶ ማረም፣ከዓላማ አንጻር አላስፈላጊ የንባብ ክፍልን መዝለል እና ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ መስጠት ናቸው፡፡ አስራ አንድ ብልሃቶችን ሳይጠቀሙባቸው ቀርተዋል፡፡

እንዲሁም ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር በከፊል የሚመሳሰሉ ሲሆን በአንፃሩ አብረው የማይሄዱ ብልሃቶችም እንዳሉ ለዚህም እንደ ምክንያት የሚጠቀሰው በምዕራፍ ሁለት ብልሃቶችን ለመጠቀም ተፅዕኖ የሚያስከትሉ የትምህርት ደረጃ፣የምንባቡ ሁኔታ፣የቋንቋ አጠቃቀም ችሎታና ቀጥተኛና ኢቀጥተኛ ብልሃቶች እንደሆኑ ከተገለጸው ንድፈ ሃሳብ ጋር መመሳሰልን እንዳሳየ የተገኘው መረጃ ያመላክታል።

ከዚህ በተጨማሪም አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን በተመለከት ቀጥተኛውን የአንድምታ ጥያቄዎች እንዲመለሱ በልሃቶቹ የረዱ ሲሆን በአንፃሩ ደግሞ ማደራጀት እና መተርጎምን በተጨማሪም መመርመርን የሚጠይቁ አንድምታ ጥቄዎችን ግን በከፊል ለመመለስ ብልሃቶቹ ቢያግዙም በአብዛኛው ግን አለማገዛቸውን የጥናቱ ውጤት አመላክቷል።

በአጠቃላይ አንብቦ መረዳትና ብልሃቶች እጅግ የተቆራኙ እንደሆኑ የብልሃት ዕውቀት ብቻ የአንድምታ ትርጉምን ለመረዳት ብዙም ጠቀሜታ እንደሌለው የቀደመ ዕውቀት ወሳኝ እንደሆነ በማስገንዘብ በአንብቦ መረዳት ብልሃት አጠቃቀም ዙሪያ የታዩ ክፍተቶችን ለመቅረፍ የሚያስችሉ ስልቶች በመፍትሄ ሃሳብ ስር ተጠቁመዋል።

ምስጋና

ለዚህ ጥናት መሳካት ጊዜያቸውን መስዋዕት አድርገው ስህተቶቼን በማረም፣ የአሰራር ዘዴዎችን በመጠቆም፣ የተለያዩ አጋዥ መርጃ መሳሪያዎችን በመስጠት እና በማበረታታት ክትትላቸው ላልተለየኝ የጥናቴን ርዕስ አቅጣጫ ከማስያዝ ጀምረው ረቂቁን እና የመጨረሻውን ጽሁፍ ደከመኝ ሳይሉ ምሁራዊ አስተያየት በመስጠት ጥናቱ ይህን መልክ እንዲይዝ ላደረጉልኝ ለመምህሬ እና ለአማካሪዬ ለዶክተር ከበደ ይመር ምስጋናዬ ከታላቅ አክብሮት ጋር ይድረስልኝ፡፡

ከዚህ በተጨማሪ የመመረቂያ ጹሑፉን ለማከናወን የሚያስፈልገኝን በጀት በመመደብ እገዛ ላደረገልኝ ደብረ ብርሃን ዩኒቨርስቲን ሳላመሰግን አላልፍም፡፡ የኮተቤ የሜትሮፖሊታን ዩኒቨርስቲ መምህራን በተለይም ዶክተር ተስፋዬ ባዬ እና መሰሉ መልካሙ እንዲሁም ለሁለተኛ ዲግሪ በማታው መርሃ ግብር በመማር ላይ ያሉ የሦስተኛ አመት የድህረ ምረቃ መርሐ ግብር ተማሪዎች እንዲሁም ለአቶ በቀለ ሚኒሊክ እና የስራ ባልደረቦቼ፣ ለጓደኛዬ መምህርት ሃና መረሳ፣ለልደታ ሰላም ትምህርት ቤት ርዕሰ መምህራን፣ መምህራንና አስተዳደር ሰራተኞች በሙሉ ውለታችሁ ከልቦናዬ አይጠፋምና አመሰግንለሁ፡፡

ለጥናቱ መሳካት አስፈላጊ መረጃዎችን ለሰጡኝ ለአፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ገና መጀመሪያ የትብብር ደብዳቤ ይዤ ስሄድ በደስታ የተቀበሉኝን እና ትብብር ያደረጉልኝን ርዕሰ መምህር ካሳሁን የኔው ለርዕሰ መምህርት ሙሉ ካሳ ደከመኝ ሰለቸኝ ሳይሉ የተማሪዎችን መረጃ በመስጠትና ክፍል ድረስ ገብተው ቪዲዮ ካሜራ በመቅረፅ ላደረጉልኝ ከፍተኛ አስተወፅኦ ምስጋናዬ ከልብ ነው፡፡ ለአማርኛ ቋንቋ መምህራን በተለይም ለመምህር ወልደሰንበት መረሳ ክፍል ተማሪዎቹን በመምራት የንባብ መልመጃ ሲሰሩ በመከታተል ለተከታታይ ቀናት ክፍል ገብቼ ምልከታ እንዳደርግ የተባበረኝ፣ የጹሁፍ እና ቃለ መጠይቅ ለተማሪዎችና ለመምህራንም ሲደረግ ደከመኝ ሰለቸኝ ሳይል ያገዘኝ መምህር በመሆኑ፣ ምስጋናዬ የላቀ ነው፡፡ የደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ትምህርት ቤት ርዕሰ መምህራንና መምህራንን በተለይም ለመምህር ልዑል እና ለመምህርት ለተስላሴ እንዲሁም ለመምህር በቀለ ገመቹ ጠዋትና ማታ በአካልም በስልክም ለስራው መሳካት የበኩላቸውን አስተዋፅኦ ላበረከቱልኝ ግለሰቦች በሙሉ ምስጋናዬ የላቀ ነው፡፡

በአፍሪካ ህብረትና በባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃና መሰናዶ ትምህርት ቤት በ2011 ዓ/ም በዘጠነኛ ክፍል በመማር ላይ ያሉ ተማሪዎች መረጃ በመስጠት ስለ ተባባራችሁኝ እግዚአብሄር ይስጥልኝ፡፡ በመጨረሻም ተስፋቸው ብርታት ለሆኑኝ በዩኒቨርሲቲው በነበረኝ ቆይታ በሞራልም ሆነ በሃሳብ በተለየ መልኩ ድጋፍ ላደረጉልኝ ቤተሰቦቼ በተለይም ለባለቤቴ ለአቶ ደረጀ ጥላሁን ምስጋናዬ ከልብ ነው ከቃል በላይ የሆነ አክብሮቴና ምስጋናዬ ይድረስልኝ፡፡

ማውጫ

ይዘት **ገጽ**

ምስጋና i
የይዘት ማውጫ ii
የሰንጠረዥ ማውጫ vi
አህጽሮተ ጥናት vii
ምዕራፍ አንድ፤መግቢያ 1
1.1. የጥናቱ ዳራ 1
1.2. የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት 3
1.3. የጥናቱ ዓላማ 4
1.4. የጥናቱ ጠቀሜታ 5
1.5. የጥናቱ ወሰን 5
1.6. የቁልፍ ጽንሰ ሃሳቦች ብያኔ 6

ምዕራፍ ሁለት፤ክለሳ ድርሳናት 7

2.1. የአንድምታ ትርጉም ምንነት 7

2.2. የአንድምታ ትርጓሜ ታሪክ 8

2.3. የአንድምታ ትርጉምን ለመርዳት የሚያግዙ ብልሃቶች 8

2.3.1. ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች 9

2.3.2. ማብራራት እና ማጠቃለልን የሚጠይቁ

የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች 10

2.3.3. ግጥምጥምነት እና መመርመርን የሚጠይቁ የንባብብልሃቶች 10

2.3.3.1. እውነታዎችን ፣አንድምታዎችንና አስተያየቶችን መለየት 10

2.3.3.2. የመተንበይ ብልሃት 11

2.3.3.3. ከመረጃዎች በመነሳት በግልጽ ያልቀረቡትን የመረዳት ብልሃቶች.12

2.3.4. አንብቦ መረዳት እና መቆጣጠርን የሚጠይቁ ብልሃቶች 13
2.3.4.1. በምስል የቀረቡትን በአንድምታ የመረዳት ብልሃት 13
2.3.4.2. በዘይቤያዊ ቋንቋ የተገለጹ ሃሳቦችን የመረዳት ብልሃት 14
2.4. የአንድምታ ትርጉም ብልሃቶች ጠቀሜታ..14
2.5. የአንድምታ ትርጉም ንባብ 15
2.6. የአንድምታ ንባብ ብልሃት መልመጃ ጥያቄዎች....................................... 16
2.7. የአንድምታ ትርጉምን ለመረዳት የሚረዱ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችና አቀራረባቸው.................... 17
2.8. የማንበብ ብልሃትን መርጦ በመጠቀም ወቅት ያሉ እንቅፋቶች 18
2.9. በብልሃት አጠቃቀም ላይ ተጽዕኖ የሚያስከትሉ ሁኔታዎች...................... 18
2.9.1. የቋንቋ ችሎታ 19
2.9.2. የትምህርት ደረጃ............... 19
2.9.3. የምንባብ አይነት 19
2.9.4. ቀጥተኛ እና ኢ.ቀጥተኛ ብልሃቶች 19
2.9.5. የንባብ ብልሃት አይነቶች እና ቀንጅታቸው 19
2.10. በንባብ ሂደት ትኩረት የሚሹ ጉዳዮች... 20
2.11. አንብቦ መረዳት 20
2.12. የንባብ ብልሃት አከፋፈል ሞዴል አመራረጥ 21
2.13 የቀደምት ስራዎች ቅኝት.. 23
ምእራፍ ሦስት፤የአጠናን ዘዴ 28
3.1. የጥናቱ ንድፍ 28
3.2. የጥናቱ መረጃ ምንጮች.......... 29

3.3. የጥናቱ የናሙና አመራረጥ 29
3.3.1. የጥናቱ ክልል አመራረጥ…………… 29
3.3.2. የትምህርት ቤቶች አመራረጥ 29
3.3.3. የክፍል ደረጃ አመራረጥ…… 30
3.3.4. የተማሪዎች ናሙና አመራረጥ 30
3.3.5. የመምህራን ናሙና አመራረጥ 30
3.4. የጥናቱ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች 31
3.4.1. ፈተና 32
3.4.2. ምልከታ............................ 32
3.4.3. የጹሁፍ መጠይቅ............... 33
3.4.4. ቃለ መጠይቅ 34
3.5. የመረጃ አወሳሰድ ቅደም ተከተል 35
3.5.1. የፈተና መረጃ አወሳሰድ ቅደመ ተከተል 35
3.5.2. የምልከታ መረጃ አወሳሰድ ቅደም ተከተል....................................... 35
3.5.3 የጹሁፍ መጠይቅ መረጃ አወሳሰድ ቅደም ተከተል 36
3.5.4. የቃለ መጠይቅ መረጃ አወሳሰድ ቅደም ተከተል 36
3.6. የመረጃ አተናተን ዘዴ............... 37
3.6.1. የመረጃ አለያየት እና ለትንተና አዘገጃጀት 37
3.6.2. የመተንተኛ ስልት 37
3.6.3. የትንተናው ትኩረት……………………………………………….38
ምዕራፍ አራት፤ የመረጃ ትንተና እና የውጤት ማብራሪያ............................... 38
4.1. የመረጃ ትንተና....................... 39
4.1.1. አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃት ዓይነቶች ትንተና 45

4.1.2. ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ከዘመኑ ንድፈ ሃሣብጋር ያላቸውተመሳስሎ……………………………………………………48

4.1.3. ተማሪዎቹ የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን የሚያሳይ ትንተና……………………………………………………52

4.2. የጥናቱ ውጤት ማብራሪያ ………………………………..................56

ምዕራፍ አምስት፤ማጠቃለያ እና አስተያት.. 61

5.1. ማጠቃለያ............................... 61

5.1.1. አንድምታዊ ተርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ ለይቶ ማሳየት………………60

5.1.2. ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ከዘመኑ ንድፈ ሃሳብ ጋር ያላቸውን ተመሳስሎ ማመሳከር………………………61

5.1.3. ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን መገመገም…………………………………………62

5.2. አስተያየት……………………………………………………………………63

5.2. ዋቢ ጹሑፎች………………………………………………………………65

አባሪዎች

አባሪ አንድ፤ በማንበብ ብልሃት ዙሪያ ለመምህራን የተሠጠ ስልጠና.........108

አባሪ ሁለት፤የተማሪዎች ብልሃት አጠቃቀም ስምምነት ቅፅ.......................110

አባሪ ሦስት፤ ሁለቱ ምንባቦች እና የአንብቦ መረዳት መልመጃዎች...........115

አባሪ አራት፤በመምህራን የሚሞላ የጹሑፍ መጠይቅ.................................136

አባሪ አምስት፤ለትምህር ትቤቶች የተሰጠ የትብብር ደብዳቤ.....................137

የሠንጠረዥ ማውጫ

ሠንጠረዥ 2.1፡- የአንብቦ መረዳት ብልሃት ንዑስ አከፋፈል ሞዴል 22

ሠንጠረዥ 4.2፡- የተተኳሪ ተማሪዎች ዳራዊ መረጃ 71

ሠንጠረዥ 4.3፡- የመምህራን ዳራዊ መረጃ.. 72

ሠንጠረዥ 4.4፡- በአንብቦ መረዳት ተማሪዎች ተጠቀሙባቸው የብልሃት ኣይነቶች..73

ሠንጠረዥ 4.5፡- ከምልከታና ከአንብቦ መረዳት ፈተና ተተኳሪ ተማረዎች

የሰጡት ምላሽ ማሳያ 75

ሠንጠረዥ 4.6፡- የተማሪዎች ጹሑፍ መጠይቅ...89

ሠንጠረዥ 4.7፡- የአፍሪካ ህብረት ትምህርት ቤት ተተኳሪ ተማሪዎች በሦስት

የአንድምታ የጥያቄ ዓይነቶች የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ያስገኙት ውጤት 102

ሠንጠረዥ 4.8፡- የደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ትምህርት ቤት ተተኳሪ ተማሪዎች

በሦስት የአንድምታ የጥያቄ ዓይነቶች የተለገባቸሉው ብልሃቶች ያስገኙት ውጤት...105

ሠንጠረዥ 4.9፡- የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን በመለያ ባህሪያቸው የመመደቢያ

ሠንጠረዥ 112

ሠንጠረዥ 4.10፡- የመምህራን ቃለመጠይቅ 141

አህጽሮተ ጥናት

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን መተንተን ነው።ጥናቱ የተኪያሄደው በአዲስ አበባ ልደታ ክፍለ ከተማ ደጃዝማች በልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃና መሠናዶ ትምህርት ቤት በ2011 ዓ.ም በመማር ላይ ያሉ 750 በ15 ክፍሎች ከተመደቡ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች መካከል በቀላል ዕጣ ናሙና አመራረጥ ዘዴ "9" ሰባት ተመርጧል። እንዲሁም አፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በዘጠነኛ ክፍል በመማር ላይ ያሉ 320 ተተኳሪ ተማሪዎች መካከል በቀላል ዕጣ ናሙና "9" ሦስት ተመርጧል። በሁለቱም ትምህርት ቤቶች በድምሩ1092 ተማሪዎች መካከል 92 ተማሪዎች በቀላል ዕጣ ናሙና ተመርጠዋል። ይህን አላማ ለማሳካት በፈተና፣ በምልከታ፣ በጹሑፍ መጠይቅ እና በቃለ መጠይቅ መረጃዎች ተሰብስበዋል። የጥናቱን መረጃዎች ለመተንተን ገላጭ መረጃ መተንተኛ ስልት በተግባር ላይ ውሏል። የተሰበሰበው መረጃ በአግባቡ ተደራጅቶ ትንተና ተደርጎበታል።

ከመረጃዎቹ የተገኙት ውጤቶች የሚያመላክቱት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች በአራቱ የአንብቦ መረዳ ንዑሳን አከፋፈል መሰረት በቀጥተኛ ብልሃቶች ስር ከተዘረዘሩት ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚሰጡ ስድስት ብልሃቶች አራቱን ተጠቅመዋል። እነሱም ግርፍ ንባብ አንባቢ የአንድን ጹሑፍ መልዕክት ወይም ፍሬ ነገሮችን ለማወቅ ሲል ጹሑፉን ከዳር እስከ ዳር ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ቶሎ ቶሎ የማንበብ ብልሃት፣ አሰሳ ንባብ ቁንጽል መረጃን ለመፈለግ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ማንበብ፣ በምንባብ ወይም በምንባቡ ጥያቄ ላይ አንባቢው ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት ወይም ሐረጋት ግርጌ ማስመር ወይም የተለየ ምልክት ማድረግ እና የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም ይኸውም አንባቢው በንባብ ሂደቱ የሚያጋጥሙትን እንግዳ ቃላት ፍቺ ለመረዳት ከአውዳቸው ተነስቶ ግምት ሲሰጥ የሚሉትን ነው።ማብራራት እና ማጠቃለልን ከሚጠይቁ ስምንት የአንብቦ መረዳት ንዑስ ብልሃቶች ውስጥ የተጠቀሙባቸው አራት ናቸው። እነሱም የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት፣ ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መገንዘብ፤ የቃላት ሰዋሰዋዊ ትርጉም ከምንባቡ ለማግኘት ሲል በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙትን ወሳኝ ቃላት ለመረዳት ሙከራ ማድረግ፣ ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር የሚሉትን ብልሃቶች ተጠቅመዋል። ግጥምጥምነት እና መመርመርን ከሚጠይቁ አስራ አንድ ብልሃቶች ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸው አምስት ሲሆኑ እነሱም የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ የታሪኩን ቅደም ተከተል በመያዝ መለየት፣ ከታሪኩ ጋር ቁርኝት ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም፣ ቀጥሎ ስለሚመጣው ሃሳብ ግምት መስጠት፣ ቀጥሎ ስለሚከናወነው ነገር መላ መምታት፣ የታሪኩን መዋቅር መለየት እና የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ ናቸው። በኢቀጥተኛ ብልሃት ስር ከተገለጸው አንብቦ መረዳት እና መቆጣጠርን ከሚጠይቁ አስራ ሰባት የአንብቦ መረዳት ንዑስ የብልሃት አከፋፈሎች ውስጥ ተማሪዎች የተገለገሉባቸው ስድስት ብልሃቶችን ነው። እነሱም መልስን ማዘግየት፣የንባብ ፍጥነትን መቀየር፣ግልጽ ያልሆነን ሃሳብ መለየት ፣በስህተት የተረዱትን ሃሳብ ተመልሶ ማረም፣ከዓላማ አንጻር አላስፈላጊ የንባብ ክፍልን መዝለል እና ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ መስጠት ናቸው። አስራ አንድ ብልሃቶችን ሳይጠቀሙባቸው ቀርተዋል።

እንዲሁም ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር በከፊል የሚመሳሰሉ ሲሆን በአንፃሩ አብረው የማይሄዱ ብልሃቶችም እንዳሉ ለዚህም እንደ ምክንያት የሚጠቀሰው በምዕራፍ ሁለት ብልሃቶችን ለመጠቀም ተፅዕኖ የሚያስከትሉ የትምህርት ደረጃ፣የምንባቡ ሁኔታ፣የቋንቋ አጠቃቀም ችሎታና ቀጥተኛና ኢቀጥተኛ ብልሃቶች እንደሆኑ ከተገለጸው ንድፈ ሃሳብ ጋር መመሳሰልን እንዳሳየ የተገኘው መረጃ ያመላክታል።

ከዚህ በተጨማሪም አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን በተመለከት ቀጥተኛውን የአንድምታ ጥያቄዎች እንዲመለሱ በልሃቶቹ የረዱ ሲሆን በአንፃሩ ደግሞ ማደራጀት እና መተርጎምን በተጨማሪም መመርመርን የሚጠይቁ አንድምታ ጥቄዎችን ግን በከፊል ለመመለስ ብልሃቶቹ ቢያግዙም በአብዛኛው ግን አለማገዛቸውን የጥናቱ ውጤት አመላክቷል።

በአጠቃላይ አንብቦ መረዳትና ብልሃቶች እጅግ የተቆራኙ እንደሆኑ የብልሃት ዕውቀት ብቻ የአንድምታ ትርጉምን ለመረዳት ብዙም ጠቀሜታ እንደሌለው የቀደመ ዕውቀት ወሳኝ እንደሆነ በማስገንዘብ በአንብቦ መረዳት ብልሃት አጠቃቀም ዙሪያ የታዩ ክፍተቶችን ለመቅረፍ የሚያስችሉ ስልቶች በመፍትሄ ሃሳብ ስር ተጠቁመዋል።

ምዕራፍ አንድ፣መግቢያ

በዚህ ምዕራፍ ውስጥ የጥናቱ ዳራ፣የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት፣ የጥናቱ ጥያቄዎች፣ የጥናቱ ዓላማ፣ የጥናቱ ጠቀሜታ፣ የጥናቱ ወሰንና የቁልፍ ፅንሰ ሃሳቦች ብያኔ አጠቃቀም በቅደም ተከተል ቀርበዋል፡፡

1.1 የጥናቱ ዳራ

አንድምታዊ ትርጉም በንባብ ብልሃቶች አጠቃቀምና በአንብቦ መረዳት ክሂል መካከል ያለውን ትስስር ያሳያል። እያንዳንዱ የንባብ ብልሃት ቀጥሎ የሚመጣውን የአንብቦ መረዳት ጠቀሜታ ያመላክታል። እንዲሁም የአንድምታዊ ትርጉምን መረዳት ባለው ቅርበት ላይ ይወሰናል።ብልሃት በአንብቦ መረዳት ውስጥ የሚኖረው ዋጋ የሚወሰነው ተግባቦትን በመፍጠር ላይ ነው። ይህ ውስብስብ ተጠየቃዊ ትስስር የሚደራጅበት መንገድ የሀሳብ ፍሰት ይባላል (Nuttal1982) ።

አንደምታዊ /ምርምራዊ/ አንብቦ መረዳት ዓላማ (inferential comprehension) በምንባቡ ግልፅ እና ቀጥተኛ መልዕክት መነሻነት በግልፅ ያልተቀመጠውን መረጃ በጥልቀት መርምሮ መረዳትን የሚጠቁም ነው፡፡ይህም ማለት በምንባቡ ግልፅ መልዕክት አማካኝነት ይዘቱን አመዛዝኖ ሊሆን የሚችለውን ሃሳብ ማሰላሰልን እንደሚያጠቃልል ለማመልከት ነው፡፡ የተማሪዎችና ደራሲው የጋራ ገጠመኝ መነሻነት ሳይነገር ሳይገለጽና ሳይብራራ በውስጠ ታዋቂነት የቀረበውን ስውር መልዕክት በጥልቀት በማንባብ መረዳት ስለሚያስፈልጋቸው ነው (Stillie & Lynskey 1984 ፣ Lewin 1984)፡፡ ተማሪዎች በምንባቡ ግልጽ መልዕክት ሳይወሰኑ የምንባቡን መልዕክት ብቃትና ተአማኒነት ለማመዛዘን እንዲሁም ጥረት ለማድረግ ያስችላቸዋል (Lunzar & Gardner 1979)፡፡ ከትምህርታዊ ትግበራ አንፃር የአንድምታ የንባብ ብልሃት የሚከናወነው በተለያዩ ጥያቄዎች አማካይነት ነው፡፡

Nuttall(1982) በበኩላቸው የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን በተለያዩ ክፍሎች ከፋፍለዋቸዋል፡፡እነዚህም ቀጥተኛ፣ ማደራጀትና መተርጎምን የሚጠይቁ እና መመርመርን የሚጠይቁ ጥያቄዎች እንደሆኑ ገልጸዋል፡፡ እነዚህ ጥያቄዎች ሲነሱ አብሮ የሚነሳው

አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያግዙ ብልሃቶች ናቸው፡፡የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን ደግሞ Griffiths {2004፡2} Skehan {1989}ን ጠቅሰው እንደገለጹት ብያኔ መስጠት እና አከፋፈል ማሳየት ቀላል ስራ እንዳልሆነ አስረድተዋል።

አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ሲታሰብ ወይም ሲታቀድ እንደ ምንባቡ ዓላማና ግብ እንደ ዘመኑ ጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ የተለያዩ ንዑሳን ብልሃቶች ሲቀርቡ ይታያሉ፡፡ እነዚህም ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ፣ ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ፣ ግጥምጥምነትና መመርመርን የሚጠይቁና አንብቦ መረዳትንና መቆጣጠርን የሚጠይቁ ንዑሳን የንባብ ብልሃቶች ናቸው Saring (1987)፡፡ ተማሪዎቹ በግልፅ መልዕክቱ ላይ በመደገፍ ደራሲው በግልፅ ያላስቀመጣቸውን ሃሳቦች መርምሮ መረዳት የሚያስችሉ እንደሆኑ Nuttall (1982) ገልጸዋል፡፡

የአንድምታዊ ትርጉም ንበብ እጅግ ብዙ ተግባራትን በተመሳሳይ ጊዜ እንዲከወን በማድረግ የአንድን ጽሑፍ መልእክት መተርጎምን ወይም መረዳትን የሚጠይቅ ዘርፈ ብዙ በመሆኑ ክሂሉን ማዳበር አስፈላጊ ነው። ከክሂሉ ባሻገር የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን ጭምር መማርና መተግበር እንዳለባቸው እንዲሁም ተማሪዎች በዳራዊ ዕውቀታቸውና አዲስ በሚያነቡት ሃሳብ መካከል ትስስር መፍጠር የሚያስችሏቸውን ብልሃቶች እስካልተጠቀሙ ድረስ አንብበው አዲስ እውቀት ለመግኘትና ለመረዳት የሚያስችል መረጃን የማግኘት አቅማቸው ዝቅተኛ ነው በማለት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን አስፈላጊነት ገልጸዋል Heilman [1988]፣ Willing [1989]፣ Armbruster & Osborn [2002]።

በአማርኛ ንባብ ከሚከወንባቸው ዓላማዎች መካከል አንዱ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ መተንተን ነው፡፡ይህን ዓላማ ከግብ ለማድረስ የምንባቡን ግልጽ መልዕክትና መመርመርን የሚጠይቁ ጥያቄዎች ሲካተቱና ተማሪዎች ለመመለስ መለማመድ ሲችሉ የታሰበው ግብ ሊገኝ ይችላል፡፡ስለዚህ በአንድምታ ትርጉም ብልሃት አጠቃቀም ላይ ጥናት ማድረግ ጠቀሜታው ከፍ ያለ ነው፡፡

በአጠቃላይ ከላይ የተገለጸው ንድፈ ሃሳብ እንደሚያመለክተውና የዚህ ጥናት አቅራቢም ከተሞክሮዋ እንደተገነዘበችው አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያግዙ ብልሃቶችን አለመጠቀም እንደ ምክንያት መጠቀሱ ነው፡፡

1.2 የጥናቱ አነሣሽ ምክንያት

አንዳንድ ምሁራን ለተማሪዎች የማንበብ ብልሃቶችን ማስተማር ተገቢ ነው ቢሉም አንዳንዶች ደግሞ የመምህራን ተግባር ሁኔታዎችን ማመቻቸትና አቅጣጫ ማመላከት እንደሆነ ገልጸዋል፡

Norton [1997] የጥናት ውጤቶች የሚያመለክቱት በአንብቦ መረዳት ትምህርቶች ውስጥ ተማሪዎች ምን ማድረግ እንዳለባቸው ችላ መባላቸው አንብቦ የመረዳት ችግርን ለማቃለል መሰናከል መሆኑን ጠቁመዋል። Williams & Burden [1997] ከዚህ በፊት የነበረው የትምህርት ሂደት የብልሃቶችን አጠቃቀም ማሰልጠን ወይም ማዳበር ችላ ያለ እንደነበር አስገንዝበዋል። Shang {2010} ጥናት ተማሪዎች በንባብ አውድ ውስጥ የብልሃት ዕውቀታቸውን አተገባበር ካልተማሩ የብልሃት ዕውቀታቸው ብቻ የንባብ ውጤታቸውን ስኬታማነት እንደሚቀንሰው ገልጸዋል።

በተቃራኒው የብልሃቶችን መማር ያለውን ጠቀሜታ አስመልክቶ የሚስማሙ ጸሃፍት እንዳሉ ሁሉ የማይስማሙ አሉ፡፡ ከነዚህም መሃከል Sandra (1994) ሲሆኑ መምህራን ተማሪዎች የሚያነቡትንና የሚያነቡበትን ብልሃቶች በራሳቸው የሚመርጡበት እንዲሁም የሚያነቡበትን አካባቢ ማመቻቸት እንደሆነ ገልጸዋል፡፡ Krashen & Terrel (1983) sliberstein (1994) የማንበብ ብልሃቶችን በማስተማር በኩል መምህራን ጣልቃ መግባት እንደሌለባቸው በመጠቆም የአብዛኞቹ መምህራን ድርሻ ተማሪዎቹ የሚያነቡትንና የሚያነቡበትን ብልሃት ሁኔታና አካባቢ ማመቻቸት እንደሆነ ገልጸዋል፡፡ Omally& Chamot [1990] የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን ምንነት፣ ዓይነትና ጠቀሜታ ሳይረዱ የተለያዩ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን በተከታታይ እንዲሰሩ የተደረጉ ተማሪዎች የብልሃቱን ምንነትና ጠቀሜታ ከተማሩት የተሻለ የአንብቦ መረዳት ውጤት ለማግኘት ችለዋል። ይሁን እንጂ ልዩነቱ የጎላ እንዳልነበረ አመላክተዋል።

በአጠቃላይ በአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ዙሪያ የተካሄዱ እነዚህ ጥናቶች ብልሃቶችን ካልተማሩ የብልሃት ውጤታቸውን እንደሚቀንስና ብልሃቶችን ማስተማር አስፈላጊ አይደለም ያልተማሩት ከተማሩት የተሻለ ውጤት አምጥተዋል የሚሉት ጥናቶች ልዩነት በብልሃቶች ዙሪያ ተጨማሪ ጥናት ማድረግ እንደሚያስፈልግ ያሳያሉ።

በተጨማሪም አጥኚዋ በቅድመ መደበኛ ትምህርት ቤት በመምህርነትና በርዕሰ መምህርነት አስራ አንድ ዓመታት በመጀመሪያ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በአማርኛ ቋንቋ መምህርነት ለስድስት ዓመታት በድምሩ አስራ ሰባት ዓመት ያህል አገልግላለች፡፡ በነዚህም ጊዜያት ከመምህራን ጋር ባደረገችው ልምድ ልውውጥ ተማሪዎች የንባብ ተግባርን በሚከውኑበት ሰዓት ብዙዎቹ ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን አንብቦ ለመረዳት ችግር እንደሆነባቸው ለመገንዘብ ችላለች። Conley (1992) ተማሪዎች ለበርካታ ዓመታት ንባብ ሳይተዋወቁ ጥሩ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ሳይኖራቸው የከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህታቸውን ያጠናቅቃሉ፡፡ Atkinisi እና ሌሎች (1996) በበኩላቸው በርካታ የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ስለሌላቸውና የሚያነቡትን ትኩረት ሰጥተው ስለማይመለከቱት በትምህርት ውጤታቸው ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ እንዳሳደረ ገልጸዋል፡፡ ከነዚህ የጸሐፍት ሃሳብ ጋር በተዛመደ መልኩ በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ከምንባብ የወጡ የአንበቦ መረዳት ተግባራቶችንም ሆነ በመልመጃ መልክ የቀረቡ የምንባብ ጥያቄዎችን በአግባቡ የሚሰሩና የነቃ ተሳትፎ የሚያደርጉት የተወሰኑ ተማሪዎች ብቻ መሆናቸውና የተቀሩት ተማሪዎች ግን በተቃራኒው መገኘታቸው የዚህ ጥናት አቅራቢ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ምን ምን ናቸው? እንድትል አድርጓታል፡፡ ምክንያቱም ተማሪዎች ከንባብ ግልፅ መልዕክቱን ብቻ ሳይሆን መመርመርን የሚፈልጉ ሃሳቦችን ወይም ደራሲው በግልፅ ያላስቀመጣቸውን ሃሳቦች መረዳት ይኖርባቸዋል፡፡ በመሆኑም ከዚህ በታች የተገለጹትን መሪ ሃሳቦች ከግብ ለማድረስ ጥናቱ የሚከተሉትን ጥያቄዎች ይመልሳል ተብሎ ይታሰባል። ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ምን ምን ናቸው? ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ከዘመኑ ንድፈ ሃሳብ ጋር ይመሳሰሉ ይሆን? ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ምን ያህል ያግዛሉ? የሚሉት ጥያቄዎች ተነስተዋል፡፡

1.3 የዚህ ጥናት አብይ ዓላማ

የዚህ ጥናት ግብር አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን መተንተን ነው፡፡ጥናቱ ከዚህ አጠቃላይ ዓላማ የወጡ የሚከተሉት ዝርዝር ዓላማዎች ይኖሩታል፡፡

1. ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ ለዕይታ ማመልከት፣

2. ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ከዘመኑ ንድፈ ሃሳብ ጋር አብረው ይሄዱ እንደሆነ ማመሳከር እና

3. አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን መመርመር የሚሉት ናቸው፡፡

1.4 የጥናቱ ጠቀሜታ

ይህ ጥናት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልቶችን መተንተን እንደሆነ ቀደም ብሎ በዓላማው ላይ ተገልጿአል፡፡ ስለሆነም ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ጠቀሜታዎች ይኖሩታል ተብሎ ይታመናል፡፡

ሀ. ለመምህራን፡- ለተማሪዎች አንደምታዊ ትርጉምን መረዳት የሚያስችሉ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን በግልጽ ማስተማር ወይም አለማስተማር ከተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ውጤት አንጻር የሚኖረውን ሚና በመገንዘብ የተሻለውን አቅጣጫ ለመተግበር እንዲችሉ ጥቆማ ይሰጣል፡፡

ለ. ለመማሪያ መሳሪያ አዘጋጆች፡- አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያግዙ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን በዝግጅታቸው ውስጥ ማቅረብ እንዲችሉ ግንዛቤ ይፈጥራል፡፡

ሐ. ለጥናት አድራጊዎች፡- ወደፊት ይህን መሰል ርዕሰ ጉዳዮች ላይ ጥናት ለሚያደርጉ እንደ መነሻ ሰነድ ሆኖ ሊያገለግል ይችላል፡፡

1.5 የጥናቱ ወሰን

ጥናቱ ከቦታ አኳያ በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ልደታ ክፍለ ከተማ በሚገኙ አፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ እና እንዲሁም በደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሠናዶ ትምህርት ቤቶች ላይ የተገደበ ነው፡፡ ከይዘት አንጻር ሲታይ ደግሞ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች እነሱም

ቴክኒካዊ ድገፍን የሚሰጡ፣ ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ፣ ግጥምጥምነትና መመርመርን የሚጠይቁና አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የሚጠይቁ አራት ንዑሳን የብልሃት አከፋፈል ስር የሚገኙ 42 ብልሃቶች ላይ ያተኮረ ነው። እነዚህ ብልሃቶች ሌሎች ክሂሎችንም ሊያዳብሩ ይችላሉ፡፡ ስለሆነም ሌሎቹን የቋንቋ ክፍሎች በቀጥታ አይመለከትም፡፡ትኩረቱ ተተኳሪዎቹ በሚጠቀሙባቸው የንባብ ብልሃቶች ዓይነት ላይ ብቻ ይሆናል፡፡

1.6 የቁልፍ ጽንሰ ሃሳቦች ብያኔ

አንድምታዊ ትርጉም (Inferntial Mening):- በምንባቡ ውስጥ ደራሲው ባስቀመጠው መልዕክት አማካኝነት ሊሆን የሚችለውን ሃሳብ በጥልቀት መርምሮ መረዳትን ያመለክታል፡፡ አስፈላጊነቱም ተማሪዎች በግልጽ መልዕክቱ ላይ ብቻ ሳይወስኑ አውዳዊውንም አመዛዝነው እንዲረዱት ስለሚያስችላቸው ነው (Lewin 1984) ::

ብልሃት (Strategy)፡- ቃሉ የተለያየ ትርጓሜ የሚሰጠው ቢሆንም በዚህ ጥናት ግን የቋንቋ ንባብን ለማቀላጠፍ ተማሪዎች የሚገለገሉባቸውን አዕምሯዊ የሆኑትን ዘዴዎች ለመግለጽ የሚውል ነው፡፡ብልሃት የሚለው ፅንሰ ሃሳባዊ ቃል ዕቅድ፣ ዘዴ ፣ወዘተ.. በሚሉ ተቀራራቢ ትርጉም ባላቸው ቃላት ይገለጻል (Baker & Boonkit, 2004) ::

የአንብቦ መረዳት ችሎታ (Reading comprehension)፡- የአንድን ጽሑፍ ተራ ሀሳቦች ከመረዳትና ከመተርጎም ባለፈ ጥልቅ ሀሳቦቹን ጭምር መስጥሮ ማውጣት መቻል ሲሆን በዚህ ጥናት ተማሪዎች በአንብቦ መረዳት ፈተና በሚጠቀሙበት ብልሃት የሚገለፅ ነው Shanehan (2006) ::

ምዕራፍ ሁለት፣ ክለሳ ድርሳናት

በዚህ ምዕራፍ ከጥናቱ ርዕስ ጋር ሊመሳሰሉ የሚችሉ አንድምታዊ ትርጉምን ከመረዳት ብልሃቶች ጋር የሚዛመዱ ፅንሰ ሀሳቦች ይገለፃሉ። እነሱም የአንድምታ ትርጉም ምንነት፣ ታሪክ፣ ብልሃቶች፣ የአንድምታ ትርጉም ብልቶች ጠቀሜታ፣ የአንድምታ ትርጉም ንባብ፣ በንባብ ወቅት ትኩረት የሚሹ ጉዳዮች፣ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች አቀራረብ፣ የንባብ ብልሃቶችን መርጦ በመጠቀም ወቅት ያሉ እንቅፋቶች፣ በብልሃት አጠቃቀም ተፅዕኖ ያሚያስከተሉ ሁኔታዎች እና የቀደምት ስራዎች ቅኝት ቀርበዋል።

2.1 የአንድምታ ትርጉም ምንነት፣

እንደ Gully (1974) አገላለጽ አንድምታ ትርጉም የገጸ ንባቡን ፍቺ ከዘይቤ ፍቺ (የላይ ትርጉም) አላቆ ምስጢሩን ማውጣትና መረዳት ነው፡፡ Gully (1974) አፅንኦት ሰጥተው ሲገልጹ አንደምታ ትርጉም በተወሰነ ደረጃ በአዕምሯቸው ምጡቅ የሆኑ እና ከጽንስ ሃሳቡ ጋር ቅርበት ያላቸው ብቻ በተለየ ሁኔታ ሊጠቀሙበትና ሊረዱት የሚችሉት እንደሆነ ገልጸዋል፡፡ ለምሰሌ ተማሪዎች በመማሪያ መጽሐፋቸው ውስጥ ስለ ጎጂ ባህል የሚገልጽ ምንበብ ቢኖር ይህን ምንባብ በትኩረት በማንበብ ጹሑፉ ሊያስተላልፍ የፈለገው ዋና ሃሳብ ምን እንደሆነ መረዳት አለመረዳታቸውን የሚጠይቁ ጥያቄዎችን በማካተት የተማሪዎቹን የመረዳት ሁኔታ በመለየት ትምህርቱን ከአካባቢው ነባራዊ ሁኔታ ጋር ማዛመድ ተገቢ ነው፡፡

በአጠቃላይ ከንድፈ ሃሳቡ ትንታኔ እንደምንረዳው የአንብቦ መረዳት መልመጃ ጥያቄዎች ሲዘጋጁ የተማሪዎች የቀደመ ዕውቀታቸውን በመጠቀም በሚያነቡት ምንባብ አዲሱን መረጃ እንዲያገኙ እንዲሁም ከምንባብ ውስጥ ድብቅ ምስጢርን ነቅሰው እንዲያወጡ የሚያሰችሉ እና የገፀ-ባህሪያትን አሳሳል እንዲለዩ የሚያደርግ ጥያቄዎችን በማዘጋጀት የተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት ክሂል ማዳብር እንደሚቻል ያስገነዝባል፡፡

2.2 የአንድምታ ትርጓሜ ታሪክ

የአንድምታ ትርጓሜን በተመለከተ እንዲህ ነው ብሎ ከመገመትና መላምቶችን ከማስቀመጥ ባለፈ በኢትዮጵያ መቼ እንደ ተጀመረ፣ የት እንደ ተጀመረና በማን እንደ ተጀመረ በእርግጠኛነት እንደማይታወቅ መስኩን ያጠኑ ሙሁራን (ሀብተማሪያም 1971፣ Cowley 1980፣ መንክር 1972 ና መርሻ 2003) ገልጸዋል።

የአንድምታ ትርጓሜ በቀደሙት ዘመናት በአይሁድ መምህራን በግሪክ ፈላስፎችና ባለቅኔዎች ዘንድ እንደነበረና ወደ ኢትዮጵያ የገባው በዘመኑ ከሌሎች ትምህርት ቤቶች በተለየ በአንድምታ ትርጉም ይታወቅ ከነበረው የግብፅ እስክንድሪያ ትምህርት ቤት እንደሆነ በጥናታቸው ሰይፈ ስላሴ (2011) ገልጸዋል፡፡

2.3 የአንድምታ ትርጉምን ለመረዳት የሚያግዙ ብልሃቶች

(Spears 2006) አንድምታ በውስጡ ብዙ ብልሃቶች የሚገኙበት ሲሆን ከእነዚህ መካከል ዋነኛዎቹ ከእውነታ በአንድምታ አስተያየትን መለየት፣ መተንበይ፣ በምስል የቀረቡ ሀሳቦችን አንድምታ መለየት፣ በዘይቤ ቋንቋ የተገለጹ ሃሳቦችን መለየት፣ ከመረጃዎች በመነሳት በግልጽ ያልቀረቡትን መረዳት የሚሉት ዋና ዋናዎቹ ናቸው።

እንደ Cubukcu {2007፡95} አገላለጽ ብልሃት ግለሰቦች ተግባራትን ለመረዳት እና ለማከናወን የሚነድፉት እቅድ ነው። የቋንቋ ብልሃት ጽንሰ ሃሳብን በተመለከተ ከ1970ዎቹ በፊት በመስኩ የተሰማሩ ጸሃፊዎች እና ጥናት አቅራቢዎች ዘንድ ግልጽ የሆነ መግባባት ያልነበረበት የሚያወዛግብ እና የተድበሰበሰ ነበር {Ellis 1994፡529}። በ1970ዎቹ አጋማሽ የተለያዩ ጸሐፍት Rubin{1975}፣ Stem{1975} በመስኩ ጥናት በማድረግ ቋንቋን በመማር ሂደት ብልሃትን መጠቀም ያለው ጠቀሜታ ከፍተኛ እንደሆነ ግንዛቤ ፈጥረዋል። Griffiths {2004፡2} Skehan {1989}ን ጠቅሰው እንደገለጹት የቋንቋ መማር ብልሃት ብያኔ መስጠት እና አከፋፈል ማሳየት ቀላል ስራ እንዳልሆነ አስረድተዋል።

እንደ Willing (1989) ገለጻ ተማሪዎች ብልሃቶቹን በግልጽ መማራቸው ለምን አሰፈለገ ? ለሚለው ጥያቄ ከውስብስብነቱ ባሻገር ለጥያቄው እነደ ምላሽ ያቀረቡት እንደ ብልሃቱ ዓይነት እንደ ተማሪዎቹ የመማር ምርጫ፣ የመነቃቃት ሁኔታና ጾታ ሊለያይ እንደሚችል

ጠቁመዋል፡፡ Omalley & Chamot (1990) ይሄንኑ ሃሳብ የሚጋሩት ሲሆን የብልሃቶች አቀራረብ ምርጫ በተማሪዎች ባህሪያት እንደሚወሰን አመላክተዋል፡፡ እንዲሁም መምህራን በክፍል ውስጥ ከሚያስተምሯቸው ተማሪዎች መካከል ትምህርት የሚያቋርጡ ተማሪዎች እንዳሉ በመጠቆም ችግሮቻቸውም የማንበብ ብልሃቶችን አለመጠቀማቸው እንደሆነ ጠቅሰዋል፡፡

እንደ Block [1986] አገላለጽ ደግሞ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች አንባቢዎች ጽሁፍን እንዴት አንብበው እንደሚረዱ ጽሁፍን ባልተረዱ ጊዜ ደግሞ ምን ማድረግ እንዳለባቸው የሚያመለክቱ ናቸው። [Baker & Boonkit, 2004] የማንበብ ሂደት የተለያዩ ብልሃቶችን በመተግበር በንቃት መሳተፍን የሚጠይቅ እንደሆነ ገልጸዋል። በአጠቃላይ የቋንቋ መማር ብልሃት አካል የሆነው የማንበብ ብልሃት መነሻው የመማር ብልሃት ነው። ብልሃት የሚለው ፅንሰ ሃሳባዊ ቃል የመማር ባህሪ፣ እቅድ፣ ዘዴ ወዘተ ነው በሚሉ ተቀራራቢ ትርጉም ባላቸው ቃላት ይገለጻል።

እንደ Gunining {2006} ገለጻ የአንብቦ መረዳት ብልሃት አንድ ምንባብ በምን መልኩ አንብቦ መረዳት እንደሚቻል ከማመላከታቸውም ባሻገር የተለያዩ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች እንዳሉ አስገንዝበዋል፡፡ እነዚህ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች አራት ሲሆኑ የመጀመሪያው ቴክኒካዊ ድጋፍ የሚሰጡ፣ ማብራራት እና ማጠቃለልን የሚጠይቁ፣ ግጥምጥምነትና መመርመርን የሚጠይቁ እና አንብቦ መረዳት እና መቆጣጠርን የሚጠይቁ ብልሃቶቸ ናቸው፡፡

2.3.1 ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ (ቅድመ ዝግጅት)

በዚህ ብልሃት አንድ አንባቢ ሊያነብ በተዘጋጀው ርዕሰ ጉዳይ ላይ የነበረው የቀደመ ዕውቀት የሚያስታውሰው ለንባብ እንዲነሳሳ የሚያደርጉ ናቸው፡፡ በዚህ ብልሃት ለምንባቡ ረዕሰ ጉዳይ እንግዳ ያልሆኑ ተማሪዎችን የቀደመ ዕውቀት በቀላሉ ለማነሳሳት ይቻላል፡፡ ስለዚህ የቅድመ ዝግጅት ዋና አላማ ከዋናው የንባብ ሂደት በፊት የተማሪዎች የማንበብ ፍላጎታቸው እንዲነቃቃ ለማድረግ የሚያዘጋጁ የተለያዩ ጥያቄዎች ተማሪዎቹ ስለሚያነቡት ጹሑፍ ትኩረት እንዲሰጡ እና የንባብ ተግባር ላይ የአንብቦ መረዳት ችሎታቸው የተሻለ እንዲሆን ይረዳቸዋል፡፡

2.3.2 ማብራራት እና ማጠቃለልን የሚጠይቁ የንባብ ብልሃቶች

እንደ Gunining {2006} ገለጻ አንባቢ ያነበበውን ጹሑፍ መሠረት አድርጎ የቀደመ ዕውቀቱን በመጠቀም ርእሰ ጉዳን በበለጠ ለማብራራት የሚጥርበት ብልሃት ነው፡፡ በዚህ ብልሃት የአንባቢው የቀደመ ዕውቀት አስተዋፅኦ ያለው መሆኑን ገልጸዋል፡፡ ለዚህ የአንብቦ መረዳት ጥቄዎች ሲዘጋጁ ጥያቄዎቹ እንደ ጸሃፍቱ ገለጻ ምንባቡ የሚያስተላልፈውን መልዕክት እንዲገልጹ የሚያስችሉ ጥያቄዎች ከምንባቡ የተረዱትን ሃሳብ እንዲያብራሩ የሚጠይቁ ጥያቄዎች ከአካባቢያቸው ተጨባጭ ሁኔታ ጋር እንዲያዛምዱ እና እንዲያጠቃልሉ የሚያስችሉ ጥያቄዎች መካተት እንዳለባቸው ያስረዳሉ፡፡

2.3.3 ቅንጅታዊ (ግጥምጥምነት) እና መመርመርን የሚጠይቁ ብልሃቶች

እንደ Wiener {1997} ገለጻ ግጥምጥምነትን የሚጠይቅ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች በምንባቡ ውስጥ የሚገኙ ዋና ዋና ዝርዝር ነጥቦችን የመምረጥ እና በመካከላቸው ያለውን ግንኙነት የመመርመር ሂደት ሲሆን ይህ ብልሃት የምንባቡን ዋና መልዕክት ኀይለ ቃልን መለየት፣ መረጃዎችን መመደብ፣ የትኛው መረጃ የበለጠ ጠቃሚ መሆኑን መገንዘብን ፣ቅደም ተከተል ማሳያዝን እና መከለስን ወዘተ ያጠቃልላል፡፡ ከገለጻው እንደምንረዳው የአንብቦ መረዳት ጥቄዎች ሲዘጋጁ መሆን ያለበት የምንባቡን ኀይለ-ቃል እንዲያወጡ የሚያስችሉ ጥያቄዎች የምንባቡን መልዕክት እንዲገልጹ የሚያስችሉ እና መረጃዎችን መመደብ ወዘተ. የመሳሰሉትን የጥቄ ዓይነቶችን በማዘጋጀት ተማሪዎቹ በምንባቡ ውስጥ ያሉትን ዋና ዋና መልዕክቶች መርምረው እና ለይተው እንዲያወጡ የሚያስችሉ ጥቄዎች መዘጋጀት ይኖርባቸዋል፡፡

2.3.3.1 እውነታዎችን፣አንድምታዎችንና አስተያየቶችን መለየት

እንደ (Spears፣2006) ገለጻ እውነታዎችን፣ አንድምታዎችንና አስተያየቶችን መለየት የጥሩ አንባቢ አንዱ መለኪያ ሲሆን በሚያነበው ጽሑፍ ውስጥ የቀረቡ ሀሳቦችን እውነታነት ወይም አንድምታነት ወይም አስተያየትነት መለየትና አስተያየቶችን ከተለያየ አቅጣጫ፣ ከቀደመ ዕውቀት፣ ከነባራዊ እውነታዎች ጋር እያገናዘቡ መቀበል ወይም መቃወም የመቻሉ ደረጃ ከፍ ማለት ነው። እውነታ የሚባለውም ሊረጋገጥ ወይም ሊለካ ወይም ሊመሳከር የሚችል መረጃ ነው። በሌላ በኩል አስተያየት ከእውነታ የሚመነጭ ሆኖ

ለማረጋገጥ የሚያስቸግር ሀሳብ ወይም መረጃ ነው። ከሚታወቀው የማይታወቀውን ማወቅ ወይም መረዳት መቻል ነው። ለምሳሌ ባህር ዛፍ ለመጀመሪያ ጊዜ የተገኘው አውስትራሊያ ውስጥ ነው። የሚለው ሀሳብ እውነታ የታወቀ ነገር ነው። ነገር ግን ከዚህ እውነታ በመነሳት “አውስትራሊያ ለባህር ዛፍ ተክል የሚስማማ ቦታ ያለበት ሀገር ይመስላል”፣ ብሎ መረዳት በአንድምታ የሚረዱት ሀሳብ ወይም አስተያየት ነው። እንዲህ ያለ ብልሃት ሊዳብር የሚችለው በትምህርት ቤት፣ በትምህርት በልምምድ ሲደገፍ በመሆኑ በመልመጃዎች ውስጥ ሊካተት ይገባዋል (Kuta 2008 & Spears 2006)፡፡

2.3.3.2 **መተንበይ** (Predicting)

እንደ (Kuta 2008 & Spears 2006፣Nuttall፣1996) ገለጻ ትንበያ አንድ አንባቢ ከሚያነበው ጽሑፍ ጋር መስተጋብር የሚፈጥርበት አንድ መንገድ ነው። ትንበያ ማለትም አንድ አንባቢእያነበበው ያለው ጽሑፍ ቀጥሎ ምን ምን ጉዳዮችን ሊያነሳ እንደሚችል ማሰብ ወይም መገመት ነው። በሌላ አማርኛ ትንበያ ማለት ለማንበብ የተመረጠውን ጽሑፍ ርዕስ በማየት ጽሑፉ ስለምን ሊገልጽ እንደሚችል፣ እንዲሁም የጽሑፉን የተወሰነ ክፍል በማንበብ ቀጥሎ ሊመጣ የሚችለውን እየገመቱ (እየተነበዩ) የማንበብ ሂደት ነው።

Ringe (1989:-50) “ትንበያ አንባቢዎች አስቀድመው በሚገምቱት መሰረተ ግምታቸውን ለማረጋገጥ ሲያነቡ ልዩ ትኩረት በመስጠት ማንበብ ያለባቸውን መለየት እንዳለባቸው ለመጠቆም መሆኑን ያመለክታሉ፡፡

ተማሪዎች ከሚያነቡት ምንባብ ውስጥ የሚፈለገውን መረጃ ወይም መልዕክት ለመረዳት በሚያደርጉት ጥረት ለትንቢያ የሚረዳቸው ቀዳሚ እውቀት ነው፡፡ቀዳሚ እውቀታቸውም በሚከተሉት ነጥቦች ላይ የተመሰረተ መሆን አለበት፡፡ እነሱም፡-

- በቋንቋው የቀረበውን መልዕክት ለመረዳት ያላቸው የቋንቋ ችሎታ፣
- የምንባቡን ርእሰ ጉዳይ በተመለከተ የሚኖራቸው ቀደምት እውቀት፣የምንባቡ የቋንቋ አጠቃቀምና አቀራረብ፣
- የቋንቋው ስርዓተ ነጥቦች አገባብ
- በየቋንቋው ውስጥ የሚገኙትን የዲስኩር አመልካቾች አጠቃቀም፣
- የምንባቡን ሃሳብ ለማጉላት ወይም ለማብራራት ተብሎ የቀረቡ ደጋፊ ፍንጮች

ለምሳሌ፡- እንደ ጽሁፍ፣ ስዕል፣ ሰንጠረዥ፣ ንዑሳን አርስቶችን የሚመለከትና ከምንባቡ ገለጻ ጋር የማዛመድ ችሎታዎች ናቸው (Brawn 1994 ፣Grabe 1991፣ Nuttall 1996)፡፡

እንደ (Nuttall 1996) ገለጻ ትንቢያ ለትምህርት የቀረበውንም ሆነ በተማሪዎች ምርጫ የሚነበብን ምንባብ ለመረዳት መሳሪያና የግንዛቤያቸውም ምልክት ተደርጎ ሊቆጠር ይችላል፡፡ ይህም ማለት ተማሪዎቹ በቅድሚያ ያነበቡትን፣ ያዩትን የምንባብ ክፍል ለመረዳት ከቻሉ ቀጥሎ የሚባለውን ለመለየት ይችላሉ ለማለት ነው፡፡ የመልዕክቱ ትንቢያ የሚካሄደው ከተማሪዎቹ ተዛማጅ እውቀት በመነሳት ስለሆነ አዲሱን መልዕክት ለመረዳት ለማለዘብ የተሻለ አጋጣሚ የሚፈጥር መሆኑን ምሁራኑ አክለው ይገልፃሉ፡፡

ቀደም ሲል እንደተገለጸው ትንቢያ ተማሪዎች የሚያነቡትን ምንባብ መልዕክት እና ከምንባቡ ጋር የተዛመደውን ቀዳሚ እውቀታቸውን በማጣጣም በምንባቡ ውስጥ የሚከታተሉ ነጥቦችን የሚገምቱበት ትምህርታዊ ልምምድ ነው፡፡ አላማው የተማሪዎችን ትኩረት በማሰባሰብ በምንባቡ ላይ ፍላጎት እንዲያሳድሩ ለማድረግ በመሆኑ የሚከናወነው ከንባብ በፊት ነው፡፡ ተማሪዎች የምንባቡን ጠቅላላ መልዕክት ሲገምቱ ለንባብ አላማ እንዲኖራቸው ከማድረግም በተጨማሪ መልዕክቱን በጥንቃቄ እንዲመረምሩ ያስችላቸዋል፡፡ የምንባቡን መልዕክት የሚገምቱት ከምንባቡ ርዕስ በመነሳት ስለሆነ የግል እውቀታቸውን ከምንባቡ መልዕክት ጋር ለማዛመድ ይረዳቸዋል፡፡ የምንባቡን መልዕክት በተቻለ መጠን ለመገመት ከሚረዳ የምንባቡ ክፍሎች ዋና ዋናዎቹ የምንባቡ ርዕስ አጋዥ ፍንጮች ማለትም (ስዕሎች፣ ግራፎች፣ ሰንጠረዥ ጥያቄዎችና ቁልፍ የይዘት ቃላት አገባብን) የሚገልጽ ጥቆማዎች ናቸው፡፡

2.3.3.3 **ከመረጃዎች በመነሳት በግልጽ ያልቀረቡትን መረዳት** (Inference)

እንደ (Kuta 2008 & Spears 2006) ገለጻ ከመረጃዎች በመነሳት መረዳት በጽሑፍ ውስጥ በግልጽ ያልቀረቡ ድብቅ ሀሳቦችንና መረጃዎችን መረዳት ማለት ሲሆን አንድምታ አንድን ጽሑፍ መስመር በመስመር ለእያንዳንዱ ቃል፣ ሀረግና ዓረፍተ ነገር ሳይቀር የተለየ ትኩረት እየሰጡ በማንበብ፣ በጽሑፉ ውስጥ የሚገኙ አንዳንድ ፍንጭዎችን በመጠቀም ጭምር በግልጽ ያልቀረቡ ሀሳቦችንና መረጃዎችን የመረዳት ክሂል ነው። ምክንያቱም አንድደራሲ በሚጽፈው ርዕሰ ጉዳይ ዙሪያ ያሉ ሁሉንም ነገሮች አያነሳም፣ እንዲያነሳም

አይጠበቅም። አንባቢው ስለጉዳዩ ካለው የቀደመ ዕውቀት በመነሳት ይረዳል። እንዲህ ያሉ ሀሳቦችንና መረጃዎችን መረዳት አንድምታ ብልሃት ይባላል።

በአጠቃላይ ብልሃቶች ላነበቡት ትርጓሜ መስጠት ወይም ያነበቡትን መተርጎም በሚለው ክፍል ወይም አንድምታ፣ ዘይቤያዊ አገላለጾችን መረዳትና የደራሲውን ድምጸት መለየት የሚሉት ብልሃቶች ዋነኞቹ ናቸው።

2.3.4 አንብቦ መረዳት እና መቆጣጠርን የሚጠይቁ ብልሃቶች

እንደ Gunning {2006} አንብቦ መረዳት እና መቆጣጠርን የሚጠይቁ ብልሃቶች ቀደም ሲል የተጠቀሱትን ቅድመ ዝግጅትን፣ ማብራራት እና ማጠቃለልን እና ቅንጅታዊ እና መመርመርን የሚጠይቁ ብልሃቶች ድምር ውጤት ነው፡፡ ይህም አንባቢ አንድን ጹሑፍ በሚያነብበት ወቅት ሳይገባው ያለፋቸው ነጥቦች ካሉ ለምን?እያለ ዞሮ ለማየት የሚሞከርበት የሃሳቦችን ቅንጅታዊ አካሄድ መገንዘብ አለመገንዘቡን የሚቆጣጠርበት እና ከቀደመ እውቀቱ ጋር ተዛማጅ ያልሆኑ አዳዲስ ሃሳቦችን በምን መንገድ ሊረዳ እንደሚችል የሚያሰላስልበት እንዲሁም አጠቃላይ የሚጠበቅበትን ችሎታ እና ክሂል ማዳበር አለማዳበሩን በተመለከተ ራሱን በመከታተል እና በመቆጣጠር የሚገመግምበት ብልሃት ነው፡፡ ስለዚህ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ሲዘጋጁ መከተል የሚገባቸው ምላሻቸው ትክክል መሆኑን እንዲያረጋግጡ የሚያስችሉ ለምሳሌ ምደባን የሚጋብዙ፣ ምክንያት እና ውጤትን የሚጠይቁ የመሳሰሉትን ጥያቄዎች ሊያካትቱ ይገባቸዋል፡፡

2.3.4.1 በምስል የቀረቡ መረጃዎችን አንድምታ መረዳት (Making Inferences with Visual Material)

እንደ (Kuta ፣2008፤ Spears 2006፣ Nuttall ፣1996) ገለጻ አንድ ጽሑፍ በስዕሎች፣ በካርቱኖች፣ በሰንጠረዦች፣ በግራፎች፣ በካርታዎችና ፎቶዎች ተደግፎ ሲቀርብ ማየት የተለመደ ክስተት ነው። ስለዚህ አንድ አንባቢ እንዲህ ያሉ ምስሎችን አንድምታ ብልሃቶችን ተጠቅሞ መረዳት ይጠበቅበታል። በንባብ ትምህርትም ተማሪዎች የተለያዩ ካርቱኖችን፣ ስዕሎችን፣ ግራፎችን፣ ሰንጠርዦችን፣ ካርታዎችን፣ ተመልክተው የምስሎችን አንድምታ የመረዳት ክሂላቸውን የሚያዳብሩ መልመጃዎችን እየሰሩ መለማመድ ይኖርባቸዋል።

2.3.4.2 በዘይቤያዊ ቋንቋ የተገለጹ ሀሳቦችን መረዳት

እንደ (Spears፣2006፤Mather & Mecarthy፣2005) ገለጻ ደራስያን ሀሳባቸውን በተለመዱ ቃላት ብቻ ሳይሆን ከዚህ በፊት የሚሰራባቸውንም ሆነ አዳዲስ ዘይቤያዊ አገላለጾችን በመጠቀም ሲገልጹ ማየት የተለመደ ነገር ነው። አንባብያንም ደራሲዎቹ የተጠቀሙባቸውን ዘይቤያዊ አገላለጾች (በተነጻጻሪ፣ በተለዋጭ፣ በሰውኛ፣ በምጸት ወዘተ... ዘይቤ የተገለጹ ሀሳቦችን) አገላለጾችን እየተረጎሙ መረዳት ይጠበቅባቸዋል። ይህም በትምህርት ሊዳብር የሚገባው ክሂል ነው። ለዚህ ደግሞ ተማሪዎች በተለያዩ ዘይቤዎች የተገለጹ ሀሳቦች የሚገኙባቸው ጽሑፎች እየቀረቡላቸው በዘይቤዎች ተሞሽረው የቀረቡ ሀሳቦችን እየተረጎሙ እንዲለማመዱ ማድረግ ያስፈልጋል።

በጹሁፎች ውስጥ የተማሪዎችን በዘይቤ የተገለጹ ሀሳቦች የመረዳት ክሂል ለማዳበር፤ ተማሪዎች አንቀጾችን እንዲያነቡና በአንቀጾቹ ውስጥ ለሚገኙ ዘይቤያዊ አገላለጾች ዐውዳዊ ፍች እንዲሰጡ የሚያደርጉ ጥያቄዎችን በመስጠት በዘይቤያዊ ቋንቋ የተገለጹ ሀሳቦችን መልዕክት የመረዳት ክሂል እንዲያዳብሩ ማገዝ ይቻላል (Mather & Me Carthy ፣2005)

በአጠቃላይ ከብያኔው መረዳት የሚቻለው የአንብቦ መረዳት መልመጃ ጥያቄዎች ሲዘጋጅ ተማሪዎች ቀጥተኛ የአንድምታ ጥያቄዎችን ብቻ ሳይሆን መመርመርን የሚጠይቁ የአንድምታ ጥያቄዎችን ለመመለስየሚያዙ ብልሃቶችን በመጠቀም እንደ ትንበያ፣ከአውድ መረዳት፣ከመረጃ በመነሳት ያልተለጸውን መረዳት፣ከእውነታ በመነሳት አስተያት መስጠት ከላይ የተገለጹ ብልሃቶች መጠቀም ተገቢነት ያለው ነው፡፡

2.4 የአንድምታ ትርጉም ብልሃቶች ጠቀሜታ

አንደምታዊ የንባብ ብልሃት ለተማሪዎች አስፈላጊ የሚሆነው ደራሲው ሁሉንም ነገር በግልጽ ስለማያስቀምጥ ያልተገለጸውን መርምሮ ለመረዳት ነው፡፡Nuttall (1982) ተማሪዎች ደራሲው በሚጽፍበት ጊዜ ሁሉንም ነገር በግልጽ ስለማያስቀምጥ ያልጻፈውን ያልተገለጸውን መርምሮ ለመረዳት ነው፡፡

እንደ (MC Namara 2007፡34) በማንበብ ሂደት ተማሪዎች የተለያዩ ችግሮች ይገጥሟቸዋል። ከሚገጠሟቸውም ችግሮች የተወሱኑት በአርፍ ተነገር ውስጥ ያሉ ቃላት በአንድነት ሆነው እንዴት ትርጉም እንደሚሰጡ የመረዳት ችግር፣ እያንዳንዱን ቃላት

ወይም አርፍተነገር መካከል ያለውን ግንኙነት ወይም በአጠቃላይ የምንባቡን ፍቺ አለመረዳት፣የጸሐፊን ዘውግ አለመረዳት፣ እውቀት የሚጠይቁ ውህዶችን የመረዳት ብቃት ማነስ ወዘተ ይጠቀሳሉ፡፡ እነዚህን ችግሮች ለማስወገድ ከሚያስችሉ መንገዶች አንዱ የማንበብ ብልሃቶችን ውጤታማ በሆነ መንገድ መጠቀም ነው።

እንደ (Cubukcu 2007፡95) አገላለጽ የማንበብ ብልሃት አጠቃላይ ዕውቀት እና የተለየ ጥልቅ ዝርዝር መረጃ ለማግኘት፣ ዋናውን ሃሳብ (ጭብጥ) ለይቶ ለማውጣት፣ ለማስታወስ ደስታን ለመፍጠር፣ ጭምቅ ሃሳብ ለመጻፍ እና ምርምር ለመስራት ያገለግላል። Anastasiou and Griva {2009፡284} እንደገለጹት ጎበዝ አንባቢዎች ከደካማ አንባቢዎች በብዙ መንገድ ይለያያሉ። ጎበዞች ከሚታወቁበት መገለጫዎች የተወሰኑት በሚከተለው መንገድ ቀርበዋል።

- የማንበብ ብልሃቶችን በእቅድ ለታለመ አላማ ውጤታማ በሆነ መንገድ በተደጋጋሚ ይጠቀማሉ።
- ብልሃቶችን ተለዋዋጭ በሆነ መንገድ እያቀያየሩ ይጠቀማሉ።
- የተለያዩ የማንበብ ብልሃቶችን አቀናጅተው በተደጋጋሚ ይጠቀማሉ።
- መረዳታቸውን ከደካሞቹ በበለጠ ይቆጣጠራሉ።
- ስለሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ግንዛቤ አላቸው።
- እንደምንባቡ አይነትና እንደ ምንባቡ አላማ የማንበብ ብልሃቶቻቸውን ያስተካክላሉ።
- በሚያነቡበት ጊዜ ጠቃሚ እና ዝርዝር መረጃዎችን ለይተው ያውቃሉ።
- አዲስ መረጃ እና አስቀድሞ የሚታወቅን መረጃ ለይተው ያውቃሉ።
- አውዶችን የበለጠ ውጤታማ በሆነ መንገድ ይጠቀማሉ።
- በምንባብ ውስጥ ያለን የወጥነት ችግር ይረዳሉ።በዚህምብልሃቶችን በመጠቀም የተፈጠረውን የወጥነት ችግር ግንዛቤ ውስጥ ያስገባሉ።

2.5 የአንድምታ ትርጉም ንባብ (Inferencing)

እንደ ትንቢያ ሁሉ በባህሪው የተለያዩ ንኡሳን ክፍሎችን ለማቀናጀት እንደሚያስችል የምሁራን ገለጻ ይጠቁማል፡፡ አንብቦ ለመረዳት ችሎታ መዳበርም ቁልፍ ድርሻ አለው

ለምሳሌ፡- (Chickalango (1993፣931) የስነ-ልቦናዊ ስነልሳን ተመራማሪ የተማሪዎችን አስተያየት በመጥቀስ እንዳመለከቱት የአንድምታ ትርጉም ንባብ ከማንኛውም የንባብ ክንውን አይነቶች ጋር የተያያዘ ነው፡፡ የምንባቡን መልዕክት ለመተርጎም፣ ቃሎችን ከአውዳቸው ለመረዳት እና ሳይገለጽ በውስጠ ታዋቂነት የተቀመጠን መረጃ ግልጽ ለማድረግ ያስችላል፡፡

የአንደምታ ንባብ ለትምህርት የሚቀርበው ምንባብ ውስጥ የተካተቱትን ከበድ ያለ ጽንስ ሃሳብ የያዙ ቃሎችና ሐረጎች ከአገባባቸው በመመልከት ወይም አገባባዊ (Syntactic) ተጠያቃዊ (logical) እና ባህላዊ (cultural) ጉዳዮችን የሚገልጽ አባባሎችን በፍንጭነት በመጠቀም ፍችያቸውን ብሎም በቅንጅት የሚያስገኙትን መልዕክት ለመረዳት የሚያስችል የንባብ ስልት ነው፡፡ (Grellet 1981) ስለዚህ ለትምህርት በሚመረጠው ምንባብ ውስጥ በቂ አውዳዊ ፍንጭ ቢካተት የተሻለ እንደሚሆን ምሁራኑ ያሳስባሉ፡፡

Sahin {2013} {Slinke 2001}ን በመጥቀስ የአንድምታ ትርጉም ንባብ ውስብስብ አእምሯዊ ተግባር በመሆኑ እይታን፣ማሰብን፣ማሰላሰልንና መተርጎምን አንድምታዊ በሆነ መንገድ የአንድን ጽሑፍ ትርጉም መለየትን ያካትታል፡፡ ንባብ ንቃት በተላበሰ ሁኔታ የመረዳት ሂደት ሆኖ በአንባቢውና በጸሐፊው መካከል ተግባቦት እንዲኖር የሚያደርግ ነው፡፡መረዳት ማለት የጽሑፍን ትርጉም መፈለግን አርቆ ማሰብንና በጥልቅ ማሰብን፣ ምክንያትን፣አንድምታ መመርመርንና መገምገምን ያጠቃልላል::

2.6 የአንደምታ ንባብ ብልሃት የመልመጃ ጥያቄዎች

አንደምታዊ የንባብ ብልሃትን በመልመጃ ጥያቄዎች አማካይነት ተግባራዊ ለማድረግ ሶስት አይነት ጥያቄዎችን መጠቀም እንደሚቻል (Carrell, Liberto & Pharis (1989፤660) ፣ Williams (1984፤59) እና Chickalanga (1993፤931) ያስረዳሉ፡፡

እነዚህም፡-

ሀ) ውስን መረጃን የሚመለከቱ የአንደምታ ጥያቄዎች፡- ተማሪዎች ምንባቡን ካነበቡ በኋላ በግንዛቤያቸው መሰረት ተፈላጊውን መረጃ አብራርተው በቃል ወይም በጽሁፍ እንዲያቀርቡ የሚረዳ ጥያቄዎች ናቸው፡፡ የሚፈለገው መልስ ከምንባቡ የተለያዩ አንቀጾች ውስጥ በቀጥታ የሚገኝ ሊሆን ይችላል፡፡

ለ) ቀጥተኛ አንደምታዊ ጥያቄዎች (Direct inference questions):- ምንባቡን ካነበቡ በኋላ በምንባቡ ውስጥ በቀረበው መልዕክት አማካይነት ተጠየቃዊ ተቀባይነት ያለው ትንታኔ እንዲሰጡና መደምደሚያ እንዲያቀርቡ የሚጠይቁ ጥያቄዎች ናቸው፡፡ የምንባቡን መልዕክቶች አመዛዝነው ገምግመው እንዲቀበሉ ወይም እንዲያሻሽሉ ጥያቄዎችን እንዲያቀርቡ ማድረግ የነዚህ ጥያቄዎች ትኩረት ነው፡፡

ሐ) ቀጥተኛ ያልሆኑ የአንደምታ ጥያቄዎች (Indireatinfer ence questions) በ "ለ" ሥር ከተጠቀሱት የአንደምታ ጥያቄዎች የሚለያቸው በምንባቡ አማካይነት ተጠየቃዊ ተቀባይነት ያለው ግምገማና መደምደሚያ ላይ አለማተኮራቸው ነው፡፡

እነዚህ ጥያቄዎች በምንባቡ የቀረበውን ርዕስ የሚመለከት ዳራዊ እውቀትን በመጠቀም ሰጥው (Given) የሆነውን መረጃ ከተለያየ አቅጣጫዎች መመርመርን የሚጠይቁ ናቸው፡፡ በምንባብ ውስጥ አሉታዊና አዎንታዊ የሆኑ አስተያየቶች ቢኖሩ ለምን በአሉታዊ ወይም በአዎንታዊ መልክ እንደቀረቡ ከአውዳቸውና ከቀዳሚ እውቀታቸው በማገናዘብ ምክንያታዊ ማብራሪያ ለማቅረብ የሚያግዙ ናቸው፡፡

በአጠቃላይ Williams (1984}፣ Carrell, Liberto and Pharis (1989) እና Chicalanga (1993) እንዳስገነዘቡት እነዚህን ሶስት የጥያቄ አይነቶች በቅንጅት ወይም በተናጠል በሚዘጋጁት የአንድምታ ትርጉም የመልመጃ ጥያቄዎች ውስጥ ማካተት ያስፈልጋል፡፡

2.7 አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚረዱ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች እና አቀራረባቸው

የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች የጸሐፊውን አንድምታ ለመረዳት የሚያስችሉ ሐሳብ ከፋፍሎ የማውጣት ችሎታን የሚያዳብሩ በጽሑፍ የተገኘው መረጃ ብቻ ሳይሆን በጽሁፍ ውስጥ ያልተገኘውን መረጃም ለመረዳት ሊሆኑ እንደሚገባ British Council (1980፤61) ይገልጻል፡፡ Nuttall (1982) በበኩላቸው የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን በተለያዩ ክፍሎች ከፋፍሏቸዋል፡፡ እነዚህም፡-

ማደራጀትና መተርጎምን የሚጠይቁ ጥያቄዎች (Questiong of involving rcorganization or reinterpretation) በዚህ የጥያቄ ዓይነት የሚፈረጅ ጥያቄዎች የምንባቡን ሀሳብ ለየት

ባለ አደረጃጀት ማቅረብን ወይም መግለጽን የሚጠይቁ ናቸው፡፡ ስለሆነም የምንባቡን ዋና መልእክት የመገንዘብ ሐሳብን ጨምቆ የማቅረብ እና መሰል ጥያቄዎችን ያካተታሉ፡፡

ሐሳብን ከፋፍሎ ማውጣትን (መመርመርን) የሚጠይቁ ጥያቄዎች (Questing of inference) እነዚህ ጥያቄዎች አብዛኛውን ጊዜ በግልጽ ያልተነገረውን ሃሳብ ፈልፍሎ የማውጣት ችሎታን የሚጠይቁ ናቸው፡፡ ስለሆነም የአንቀጾቹን ፍሬ ነገር የመለየት አውዳዊ ፍቺዎችን የማፈላለግን እና የመሳሰሉትን ጥያቄዎች በዚህ ምድብ ይመደባሉ፡፡ ከክብደታቸውም አንፃር በተራ ቁጥር “1” ከተጠቀሱት የጥያቄ ዓይነቶች ከፍ ያሉ ናቸው፡፡

የግል አስተያየትን የሚጠይቁ ጥያቄዎች (Questions of personal response) በዚህ የጥያቄ አይነት የሚፈረጅ ጥያቄዎች፤ “ስሜቴን ነክቶታል”፣”አሳምኖኛል”፣ ወዘተ… የሚል ምላሽ የሚሰጥባቸው ናቸው (Nuttall 1982):: ብዙውን ጊዜም የሚወጡት ከፈጠራ ጽሁፎች ነው፡፡ ጥያቄዎቹ አንባቢው በጽሁፍ ላይ በመመስረት የመሰለውን እና የገባውን ሃሳብ የሚያቀርብባቸው ናቸው፡፡ ዓላማቸውም አንባቢው ሃሳብ የመስጠት ችሎታውን እንዲያዳብር መርዳት ነው (Nuttall 1982፤132-133)፡፡

2.8 የማንበብ ብልሃቶችን መርጦ በመጠቀም ወቅት ያሉ እንቅፋቶች

በተማሪዎች ላይ የሚታይ እንቅፋቶች የቋንቋ ብቃት ማነስ፣ የቃላት ቅርፅና ፍቺ፣ ምዕላዳዊ ስርአት፣ አገባብ፣ ትርጉም፣ ዲስኮርስ፣ የጽህፈት ስርአት፣ የማንበብ ብቃት ማነስ፣ የአንብቦ መረዳት ችግር፣ የማንበብ አላማ አለመኖር፣ እራስንና አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር አለመቻል፣ የዕውቀት ማነስ፣ ለማንበብ ተግባር የቀረበን ምንባብ በመረዳት ሂደት ያለባቸውን ቋንቋዊ ክፍተት በመሙላት እና አንብቦ ለመረዳት አንባቢዎች የሚያብላሉት የቀደመ እውቀት፣ ባህላዊ ዕውቀት፣ መነሳሳት እና ስነልቦናዊ ትኩረት የሚሹ ጉዳዮች ናቸው {Bernhardt 1991፣32}፡፡

2.9 በብልሃቶች አጠቃቀም ላይ ተጽእኖ የሚያስከትሉ ሁኔታዎች

Ellis (1994፤541-543) Wenden (1991፤35-36) እና Wallace (1992፤42) በብልሃቶች አጠቃቀም ላይ ተጽእኖ እንደሚያስከትሉ የጠቀሷቸው ሁኔታዎች በርካታ ሲሆኑ፣ ከዚህ ጥናት ጋር በተያያዘ መታየት የሚገባቸው ግን አምስት ናቸው፡፡ እነዚህም፡-

2.9.1 የቋንቋ ችሎታ

በቋንቋ ችሎታቸው ውጤታማ የሆኑ ተማሪዎች ውጤታማ ካልሆኑት ተማሪዎች በርካታና የተለያዩ የንባብ ብልሃት ዓይነቶችን በተሻለ ደረጃ እንደሚጠቀሙ Berhanu (1993፣71) Abrham Vann(1987)ን በመጥቀስ ገልጸዋል፡፡ እንዲሁም በቋንቋ ችሎታቸው የተሻሉ ተማሪዎች በኢ.ቀጥተኛ ብልሃቶች አጠቃቀማቸው የተሻሉ ናቸው (Ellis 1994፣541)::

2.9.2 የትምህርት ደረጃ

Ellis (1994) Ehrman (1990)ን ጠቅሰው እንደገለጹት የተማሪዎች የትምህርት ደረጃ እና የብልሃቶች አጠቃቀም የተቆራኙ ናቸው ብለዋል፡፡ ይኸውም ስልጠና ካሌላቸው መምህራን እና ተማሪዎች ይበልጥ የሥልጣና ባለሞያዎች የሆኑት ብዛት ያላቸው የብልሃት ዓይነቶችን በተደጋጋሚ ሲጠቀሙ ተስተውለዋል (Ellis 1994፣543)::

2.9.3 የምንባብ አይነት

የንባብ ብልሃቶች እንደ ምንባቡ ባህሪ ወይም ዓይነት ይለያያሉ ቀጥተኛ ፈጣን እና ተመሰጦአዊ ብልሃቶች ከተራኪ ድርሰት ምንባብ ጋር ሲቆራኙ ልምምዳዊ ብልሃቶች ደግሞ ከአስረጅ ድርሰት ምንባቦች ጋር ይቆራኛሉ (Wallace1992፣57)፣{Davies 1995፣135-147}::

2.9.4 ቀጥተኛ እና ኢ-ቀጥተኛ ብልሃቶች

ቀጥተኛ ብልሃቶች አብዛኛውን ጊዜ ከተወሰኑ የመማር ተግባራት (Learning taske) እና ከተወሰኑ የመማር ዓላማዎች ጋር ቀጥተኛ ግንኙነት ሲኖራቸው፣ ኢ-ቀጥተኛ ብልሃቶች ግን በሁሉም የመማር ተግባራት ላይ አንድ አይነት ናቸው ለማለት ይቻላል (Chamot 1987፣72)::

2.9.5 የንባብ ብልሃት ዓይነቶችና ቅንጅታቸው

አንብቦ መረዳት የሚያሳዩ ውጤታማ እና ውጤታማ ያልሆኑ የንባብ ብልሃት ዓይነቶች እንዳሉ የሚያምኑ የመስኩ ባለሞያዎች አሉ፡፡ ከነዚህም መካከል Hosen feld (1984፣4354) እና Block (1986) Mcdonough (1995፣4354) ይገባቸዋል፡፡በሌላ በኩል

“በመሰረቱ ብልሃቶችን ውጤታማ እና ውጤታማ ያልሆኑ በማለት መክፈል አይቻልም” የሚሉ ወገኖች አሉ፡፡ ከነዚህ መካከል sarig (1987) Davies (1995፤47-48) ይገኙባቸዋል፡፡

2.10 በንባብ ሂደት ትኩረት የሚሹ ጉዳዮች

በንባብ ሂደቶቹ በክፍል ውስጥ ተግባራዊ በሚሆኑበት ጊዜ ትኩረት የሚሹ ክንውኖች የሚከተሉት ናቸው {Medina 2011፣Zhang 2012፣Bimmleetal 2001፣Carrell 2006}።

- ❖ የማንበብ ብልሃት ምንነትን እና አይነታቸውን ግልፅ በሆነ አቀራረብ ማመላከት
- ❖ የተለያዩ ጹሁፎችን በማንበብ ሂደት የማንበብ ብልሃቶችን መጠቀም ምን ያህል ጠቀሜታ እንዳለው እና እንደሌለው እንዲፈትሹ ማመቻቸት
- ❖ ተማሪዎች የማንበብ ብልሃቶችን መቼ? እና የት? መጠቀም እንዳለባቸው ማሳየት፣ መምራት፣ማገዝ እና በተግባር እንዲለማመዱ ማመቻቸት
- ❖ ተማሪዎች የማንበብ ብልሃቶችን በትክክል መጠቀም አለመጠቀማቸውን መከታተል ውጤታማ በሆነ መንገድ መጠቀም አለመጠቀማቸውን ለማረጋገጥ ራሳቸውን እንዲገመግሙ ማበረታታት
- ❖ ተማሪዎች ውጤታማ በሆነ መንገድ የማንበብ ብልሃቶችን መጠቀም አለመጠቀማቸውን መመዘን ናቸው፡፡

2.11 አንብቦ መረዳት

Shanehan (2006) እንደገለጹት አንብቦ መረዳትን በሁለት ይከፍሉታል አንደኛ በምንባቡ ውስጥ በግልፅ የሰፈሩ ሀሳቦችን አንብቦ መረዳት ነው በዚህ ስርም በጽሁፍ ውስጥ የቀረቡትን ዋና ዋና ሀሳቦች መገንዘብ በግልጽ የተቀመጡ ድርጊቶች ክስተቶችና ቅድም ትከተል ማስታወስ በጹሁፉ ውስጥ የሰፈሩ ተመሳሳይና ልዩነቶችን መለየትና የምክንያትና የውጤት ትስስር መግልጽን ያካትታሉ፡፡ሁለተኛ ተማሪዎች ተጠይቃዊ እውቀትንና ግምትን በመጠቀም በምንባቡ ውስጥ በግልጽ ያልሰፈሩ ሀሳቦችን አንብበው የሚረዱበትን ሁኔታ ይጠቁማል፡፡ ይህ አይነት አንብቦ የመረዳት ችሎታ ደግሞ ካሉት መረጃዎች በመነሳት የምንባቡ ፍሬ ሃሳብ መለየትንና ደጋፊ ሃሳቦችን ለይቶ ማወቅን ከምክንያትና ውጤት ትስስር የተንሳ ቀጥሎ ሊመጣ የሚችለው ነገር መገመትን የሚመለከት ነው፡፡

Gessesse (1999) በዋቢነት የጠቀሷቸው Alderson (1980) እንደገለጹት ከአንብቦ መረዳት ፈተና የሚገኘው ውጤት ሳይሆን ወደውጤቱ ለሚያደርሰው የማነበብ ሂደት ብልሃቶች ላይ ማተኮር አለብን ብለዋል፡፡የShang [2010] ጥናት በአንብቦ መረዳትና በማንበብ ብልሃቶች አጠቃቀም መካከል አዎንታዊ ጠንካራ ተዛምዶ እነዳለ አሳይቷል። ተማሪዎች በንባብ አውድ ውስጥ የብልሃት እውቀታቸውን አተገባበር ካልተማሩ የብልሃት እውቀታቸው ብቻ የንባብ ውጤታቸውንስኬታማነት እንደሚቀንሰው ጠቁመዋል፡፡

2.12 የንባብ ብልሃት አከፋፈል ሞዴል አመራረጥ

ለዚህ ጥናት የተመረጠው የንባብ ብልሃት አከፋፈል ሞዴል የSarig (1987)ን ሞዴል ነው፡፡ ይህ የተመረጠበት ምክንያት እንደ Davies (1995፤46-47) እና MC Donaagh(1995፤56-57) አገላለጽ፤ የንባብ ብልሃት አከፋፈሉ የተዘጋጀው ራሳቸው ተመራምሪዎቹ ከምልከታ ባገኙት መረጃ መሰረት ያሰባሰቧቸው ስለሆነ እና ከዚህ ጥናት የአጠናን ዘዴ ጋር ስለሚመሳሰል ነው፡፡

በተጨማሪም የSarig (1987) ሞዴል በበርካታ ምሁራን ዘንድ ተቀባይነት ያለው ነው፡፡ ይህም የሆነበት ምክንያት ቀጥተኛ ብልሃቶች እና ኢ-ቀጥተኛ የተሰኙ ብልሃቶችን በመያዙ ነው፡፡ በቀጥተኛ ብልሃቶች ሥር ቴክኒካዊ ድጋፍ የሚሰጡ ማብራራትን የሚጠይቁ እና ግጥምጥምነትን የሚመርመሩ የንባብ ብልሃቶች ሲኖሩት እንደ ቅደም ተከተላቸው 6፤8 እና 11 ዝርዝር ንዑሳን ብልሃቶችን አካቷል፡፡ በኢ-ቀጥተኛ ሥርም አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የተሰኘ ክፍል አለ በስሩም 17 ዝርዝር የንባብ ብልሃቶችን አካቷል፡፡ በአጠቃላይ በሁለቱ አባይት ክፍሎች ሥር 42 ዝርዝር የንባብ ብልሃቶች አሉ፡፡ በSarig (1987) የንባብ ብልሃት አከፋፈል ውስጥ ስለሚገኙ አንዳንድ ብልሃት አይነቶች ግልጽነት ማነስ በተመለከተ MC Donough (1995) ሐሳብ ሰንዝረዋል።

1.ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል

1. ግርፍ ንባብ
2. አሰሳ ንባብ
3. ትኩረት በሚሰጣቸው ቃላት ወይም ሐረጋት ግርጌ ምልክት ማድረግ
4. ለአንቀፅ ማጠቃለያ መስጠት
5. በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙ እንግዳ ቃላት ፍቺ ለመረዳት ስርወ ቃላቸውን መመርመር
6. የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም

2.ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃቶች አከፋፈል

1. የቋንቋውን የቃላት አሰላላፍ በራስ አባባል መረዳት
2. ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት
3. አያያዥ ቃላትንና ሐረጎችን በራስ አገላለጽ መረዳት
4. የምንባቡን ሃሳብ በራስ አገላለጽ መረዳት
5. በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙ ወሳኝ ቃላት መለየት
6. የጽሑፉን መልዕክት መተርጎም
7. ሐሳብን ፈልፍሎ ማውጣት
8. ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር

3.ግጥምጥምነትን መመርመር የሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃቶች አከፋፈል

1. የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ መለየት
2. የምንባቡን ሃሳብ በአዕምሮ መሳል
3. ከታሪኩ ጋር ቁርኝት ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም
4. ጠቅላላ ዕውቀትን ማዛመድ
5. የቃላት ዕውቀት መጠቀም
6. ዳራዊ ዕውቀት መጠቀም
7. ቁልፍ ሃሳብን መለየት
8. ቀጥሎ የሚመጣውን መተንበይ
9. አስቀድሞ መላ በመምታት ለማረጋገጥ መሞከር
10. ድርሳኑን መገንዘብ
11. የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ

4. አንብቦመረዳትን መቆጣጠርየሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል

1.ሆን ብሎ ዕቅድን መቀር

2. መልስን ማዘግየት

3. በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙ ችግሮችን መቋቋም
4. የንባብ ፍጥነትን መቀየር
5. ደጋግሞ ማንበብ
6. አንባቢው በትክክል ያልተረዳውን መለየት
7.ትርጉማቸው ግልጽ ያልሆኑ ቃላትና ሐረጎችን መለየት
8. ምንባቡን በሙሉ ወይም በከፊል አንባቢው ሳይረዳ ሲቀር ተመልሶ ማረም
9. ከዓላማ አንጻር አላስፈላጊ የንባብ ክፍልን መዝለል
10. አንባቢው በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙችግሮችን ለመፍታት ከህሊና ጋር መወያት
11. አስቀድሞ ስለተነበዩት ነገር ትክክለኛነት ማረጋገጥ
12. በንባብ ሂደት ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለ መቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ መስጠት
13. የቀረቡ መረጃዎች ላይ ጥያቄ ማንሳት
14. በራስ የንባብ ባህሪ ላይ አስተያየት መስጠት
15. አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር
16. ለምንባቡ ሐሳብ ወይም ስሜት ምላሽ መስጠት
17. የምንባቡ መልዕክት በትክክል እንዳይተላለፍ ምክንያት በሆኑ ቃላት፣ሐረጋት ወዘተ... ላይ ጥያቄ ማንሳት

2.13 የቀደምት ስራዎች ቅኝት

የዚህ ጥናት አቅራቢ በመረጠችው ርዕስ ላይ ጥናት ለማካሄድ ከመጀመሯ በፊት ከርዕሰ ጉዳዩ ጋር ተመሳሳይነት ያላቸውን የቀደምት ጥናቶች ዳሰሳ አካሂዳለች፡፡ይሁን እንጂየዚህ ጥናት ትኩረት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበትን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን ትንተና ላይ በመሆኑ ቀጥተኛ ግንኙነት ያላቸውን ጥናቶች ማግኘት አልተቻለም፡፡ ነገር ግንተቀራራቢነት ካላቸው ቀደምት ስራዎች ውስጥ ጥቂቶቹን ከዚህ ጥናት ጋርያላቸውን ተመሳሳይነት እና ልዩነት እንደሚከተለው ለመግለጽ ተሞክሯል፡፡

እንድሪስ (2009) በቴክስት ውቅር ብልሃቶች በአማርኛ ማንበብን መማር በተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ያለው ተፅዕኖ በስድስተኛ ክፍል ተተኳሪነት በሚል ርዕስ በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ለዶክትሬት ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናት ነው፡፡ የጥናቱ ዋና አላማ በቴክስት ውቅር ብልሃቶች ማንበብን መማር በተማሪዎች የማንበብ ተነሳሽነት፣ ግለ ብቃት፣ እምነት ፣ትኩረት እና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ያለውን ቀጥተኛ እና ኢ-ቀጥተኛ ተፅዕኖ መፈተሽ በሚል ሙከራዊ ጥናት አድርጓል፡፡የጥናቱ ክልልም በደሴ ከተማ በአዲስ ፋና የመጀመሪያ ደረጃ ትምህርት ቤት በ2009 ዓ.ም ተመዝግበው በሚማሩ የስድስተኛ ክፍል ተማሪዎች ሦስት ክፍሎችን በተራ ዕጣ ናሙና ተመርጠዋል፡፡የመረጃ መሰብሰቢያ የአንብቦ መረዳት ቅድመ ትምህርት እና ድህረ ትምህርት ፈተና ነው፡፡ የጥናቱ ውጤት እንደሚያሳየውም የቴክስት ውቅር የብልሃት ስልጠናውን ለማዳበር ያለው ሚና ጉልህ ነው፡፡ ምንም እንኳን የብልሃት ስልጠና ለተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ፣ ለማንበብ ግለ ብቃትና ለማንበብ ተነሳሽነት ከፍተኛ አስተዋጽ ያእንዳለው የጥናት ውጤቱ ቢያሳይም ከመነሻው በአንብቦ መረዳት ችሎታ፣ በማንበብ ተነሳሽነት፣ በማንበብ ትኩረትና በማንበብ ግለ ብቃት መካከል ያለውን ግንኙነትና የተዛምዶ መጠን አለመፈተሹ እንዲሁም የብልሃት ስልጠናው የአንብቦ መረዳት ከፍተኛ አስተዋፅኦ እንደለው ቢያሳይም ከተማሪዎች የቀደመ ዕውቀት ጋር አለመጠናቱ ክፍተቱን ያሳያል፡፡ የቀደመው ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር የሚመሳሰለው ከአንብቦ መረዳት እና ከብልሃት አንፃር ብቻ እንጂ በአጠናን ዘዴው፣ በመረጃ መሰብሰቢያ፣ በዓላማ በተጠኚዎች የክፍል እርከን በእጅጉ ይለያያል፡፡

ተክላይ ትዕዛዙ (2000) "በትግርኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የስምንተኛ እና የአስረኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ንባብ ጊዜ የንባብ ብልሃት አጠቃቀም እና የመምህራን ግንዛቤ ተጣጥሞ ፍተሻ" በሚል ርዕስ በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ ያቀረቧቸው ጥናት ሲሆን የጥናቱ አላማ በትግርኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የስምንተኛ እና የአስረኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ንባብ ጊዜ የንባብ ብልሃት አጠቃቀም እና የመምህራን ግንዛቤ ተጣጥሞን መፈተሸ በሚል ዓይነታዊ ጥናት አድርገዋል፡፡ ጥናቱን ያደረጉት በአክሱም አንደኛ እና ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በ2000 ዓ.ም ተመዝግበው ያሉ የስምንተኛ እና የአስረኛ ክፍል ተማሪዎችን በንባብ ትምህርት ጊዜ የንባብ ብልሃት አጠቃቀማቸውን የፈተሸ ሲሆን የመረጃ መሰብሰቢያውም ምልከታ የጹሑፍ እና ቃለመጠይቅ ናቸው፡፡ ውጤቱም የተማሪዎቹ የብልሃት አጠቃቀም በቋንቋ ችሎታቸው ካገኙት ደረጃ ጋር ተጣጥሞ በማሳየት ረገድ የስምንተኛ ክፍል ተተኳሪ ተማሪዎች ከአስረኛ ክፍል ተማሪዎች ተሸለው ተገኝተዋል፣ከመምህራኑ የንባብ ብልሃት አጠቃቀም ጋር ያለው ተጣጥሞ ዝቅተኛ ሆኖ ተገኝቷል የሚል ነው፡፡የተክላይ ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር የሚያመሳስለው በተማሪዎች የብልሃት አጠቃቀም እና በመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ ነው፡፡ይህ ጥናት ከተክላይ ጥናት ጋር የሚለየው በጥናቱ ተተኳሪዎች ይኸውም(የአንደኛ ደረጃ እና የሁለተኛ ደረጃ) በቋንቋ ችሎታቸው በተለያየ ደረጃ ያሉ ተማሪዎችን የብልሃት አጠቃቀም ከመምህራን ግንዛቤ ጋር ተጣጥሞ መኖር አለመኖሩን የፈተሸ ሲሆን ይህ ጥናት ግን አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተጠቀሙበትን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን መተንተን ነው፡፡እንዲሁም የተክላይ ጥናት በትግርኛ አፈ-ፈት ተማሪዎችን በመለየት የተጠና ሲሆን ይህ ጥናት ግን በዘጠንኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ የተጠና ነው፡፡ስለዚህ በተጠናበት ክልል፣ትምህርት ደረጃ ባኣላማ ከዚህ ጥናት ጋር በእጅጉ ይለያያል፡፡

ማስተዋል (1989) በአማርኛ አንብቦ መረዳት ችሎታ አስራ አንደኛ ክፍል ተማሪዎች በሚል ርዕሰ ጉዳይ ጥናት አካሂደዋል፡፡ የጥናቱ አላማም የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎችን በአማርኛ አንብቦ የመረዳት ችሎታ ማጥናት ነው፡፡ የጥናቱ መረጃ መሰብሰቢያ ፈተና እና የጽሁፍ መጠይቅ ሲሆን የደረሱበት ማጠቃለያም የተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት የአፈ-ፈቶችም ሆነ የኢ-አፈፈቶች ችሎታቸው ዝቅተኛ መሆኑን አመለክቷል፡፡ የቀደመው ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር ያለው ዝምድና አንብቦ መረዳት

በሚለው ብቻ ነው፡፡የሚለየው ደግሞ የተጠኚ ተማሪዎች የክፍል ደረጃ ፣ዓላማ እና የተማሪዎቹ ቋንቋ ነው፡፡በዚህም ከዚህ ጥናት ጋር ሰፊ ልዩነት አለው፡፡

ሰለምን (2003) ልቦለድን በመጠቀም የአንብቦ መረዳት ትምህርት አቀራረብ በሚል ርዕሰ ጉዳይ ጥናት አካሂደዋል አላማውም በዘጠነኛና በአስረኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ የተማሪው መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡት ልቦለዶች ከአንብቦ መረዳት ትምህርት አቀራረብና ከጥሩ ምንባብ ባህሪ አንጻር መፈተሽ ነው፡፡ የተጠቀሙበት የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ የጽሁፍ መጠየቅ ምልከታ የሰነድ ፍተሻ ናቸው፡፡ የጥናታቸው ውጤትም መምህራን የአንብቦ የመረዳት ትምህርቱን በክፍል ውስጥ ሲያቀርቡ የአንብቦ መረዳት መረጃዎችንና ስልቶችን እንደማይጠቀሙ ጠቁመዋል ይሁን እንጂ በመማር ማስተማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የሚገኙ የልቦለድ ስራዎች ወጥ፣ሳቢ ግልጽነትና ተግባቢነት ያላቸው መሆኑን ገልጸዋል፡፡የቀደመው የሰለሞን ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር የሚያመሳስለው በአንብቦ መረዳት ላይ ትኩርት ማድረጉ ሲሆን ከመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎቹ ሰነድፍተሻ፣እንዲሁም በመማሪያ መጽሁፍ ውስጥ በሚገኙ የልብወለድ ስራ ላይ ማተኩሩ ከዚህ ጥናት ጋር ይለያየዋል፡፡

Gully (1997) አንድምታዊ ትርጉም በሚል ርዕስ የቀረበ ጥናት ነው፡፡የጥናቱ ዋና አላማ የአንድምታ ትርጉም በመካከለኛው የአረብኛ ጽሁፍ በዛሬው ቋንቋ ላይ ያላቸውን እስተዋፅኦ ማንፀባረቅ ሲሆን፡፡ አጥኚው ጥናቱን ያካሄዱት በኤግዜተር ዩንቨርስቲ ሲሆን የጥናቱ ውጤት የሚያሳየው አእምሮቸው ምጡቅ የሆኑ ሊረዱትና ለጠቀሙበት እንደሚችሉ አስቀምጠዋል፡፡ የአሁኑ ጥናት ከቀደመው ጥናት ጋር ያለው ዝምድና አንድምታዊ ትርጉም በሚለው ርዕሰ ጉዳይ ላይ መካሄድ ነው፡፡ስለዚህ የቀድመው ጥናት አንድምታዊ ትርጉም በዛሬው ቋንቋ ላይ ያበረከተውን አስተዋጽኦ የመረመሩ ሲሆን ይህ ጥናት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸውን ብልሃቶች በመተንተን ላይ የሚካሄድ በመሆኑ እጅጉን ይለያያል፡፡

Collins (1992) የማጠቃለል ብልሃትን በግልጽ መማር አለመማር ከአንብቦ መረዳት ውጤት ጋር ያለውን ተዛማጾ መፈተሽ በሚል ርዕስ ጥናት አድረገዋል፡፡ አላማውም ብልሃቱን ከተማሩትና ካልተማሩት ተማሪዎች የትኞቹ የአንብቦ መረዳት ውጤታቸው የተሻለ ነው የሚል ሲሆን ያጠኑበትን ዘዴ ቅድመ ሂደታዊና ድህረ ፈተና

ነው፡፡ የደረሱበት ማጠቃለያም ብልሃቱን ካልተማሩት የተማሩት የተሸለ የአንብቦ መረዳት ውጤት አግኝተዋል የሚል መደምደሚያ ላይ ደርሰዋል፡፡የኢሁኑ ጥናት ከቀድመው ጥናት ጋር ያለው ዝምድና የብልሃቶች አተገባበር ሂደትና የአንብቦ መረዳት ከሚለው ጋር ነው፡፡ የቀድመው ጥናት ከአንብቦ መረዳ ብልሃቶች የማጠቃለል ብልሃት አተገባር ላይ ሲሆን ይህ ጥናት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳ ተማሪዎች የሚገለገሉበትን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች አተገባበር ላይ በመሆኑ በእጅጉ ይለያያል፡፡

Lau & Chan (2003) የማንበብ ብልሃት አጠቃቀምና ተነሳሽነት በሆንግኮንግ ጎበዝና ደካማ ተማሪዎች ላይ በሚል ርዕስ በአንድ መቶ ሀምሳ ዘጠኝ የሰባተኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ ጥናት ያደረጉ ተመራማሪዎች ናቸው፡፡ የማንበብ ተነሳሽነትን ከሌሎች ለየት ባለ መልኩ ውስጣዊ፣ ውጫዊና ማህበራዊ ብለው በመክፈልና የማንበብ ብቃትን በመጨመር ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር በማዛመድ አጥንተዋል፡፡ ውጤቱም በውስጣዊ ተነሳሽነት ጎበዝ አንባቢዎች ከደካማ አንባቢዎች ተሽለው ሲገኙ በውጫዊ ተነሳሽነት ግን ጉልህ ልዩነት አለመኖሩን የሁሉም ቡድኖች የፈተና ውጤታቸውና ውስጣዊና ውጫዊ የማንበብ ተነሳሽነታቸው ጉልህ ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ በማህበራዊና በማንበብ ብቃት ግን ጉልህ አይደለም በሚል ያስቀመጡ ሲሆን ይህ ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር የሚዛመደው ከብልሃት እና ከአንብቦ መረዳት አንፃር ነው፡፡ነገር ግን ተነሳሽነትን ውስጣዊ ፣ውጫዊ እና ማሕበራዊ፣ ብለው ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር ማየታቸው፣ ከተጠኚዎች አመራረጥጎበዝ እና ደካማ የሚለው እና የተጠኚ ተማሪዎቹ የክፍል ደረጃ እርከን በጅጉ ከዚህ ጥናት ጋር ይለያያል፡፡

Saring (1987) በአፍ መፍቻ ቋንቋ ትምህርት እና በሁለተኛ ቋንቋ ትምህርት መካከል ያለ የንባብ ሂደትበሚል ርዕስ ጥናት ያደረጉ ሲሆን የጥናቱ ተተኳሪዎችም እድሜያቸውከ17-18 ዓመት የሆናቸው የከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርታቸውን በማጠናቀቅ ላይ የሚገኙ አሥር ሴት ተማሪዎች ናቸው፡፡እነዚህ ተተኳሪዎች በቋንቋ ችሎታቸው በከፍተኛ በመካከለኛ ደረጃ እና በዝቅተኛ ደረጃ ላይ የሚገኙትን ተማሪዎች የሚወክሉ ናቸው፡፡የዚህ ጥናት ዓላማ በአፍ መፍቻ ቋንቋ ትምህርት እና በሁለተኛ ቋንቋ ትምህርት መካከል ያለውን የንባብ ሂደት ተመሳሳይ መሆን አለመሆኑን ማረጋገጥ ሲሆን ለጥናቱ የተመረጠው ትምህርታዊ ተግባር ደግሞ በአፍ መፍቻ ቋንቋቸው በእብራይስጥ እና በውጭ ቋንቋ ትምህርታቸው በእንግሊዝኛ የተጻፈ ኑባሪያዊነት (Authentic) ያላቸው

ሁለት የአመዛዛኝ ድርሰት ምንባቦችን እያነበቡ በጽሁፍ ያቀረቡትን ሃሳቦች መተንተን (Propositional analysis) እና የምንባቡን መልዕክት ውሁድነት ለመጠበቅ በሚረዳ አያያዥ አጠቃቀም ላይ ትንተና ማካሄድ ናቸው፡፡የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴው ደግሞ ምልከታ ዋነኛው የመረጃ መሰብሰቢያ ሲሆን በቪድዮ እና በመቅረፀ ድምፅ እንዲሁም በቃለመጠይቅ ነው፡፡የጥናቱ ውጤት ጥያቄያዎቹን ለመመለስ የሚረዳ የተወሰነ የንባብ ብልሃት ቅንጅቶች እና ጥያቄዎችን ለመመለስ የማይረዳ የተወሰኑ ብልሃቶች መኖራቸውን እንዳሳዩ ይገልፃሉ፡፡ይህ ጥናት የሚመሳሰለው በመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያው እና በአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ሲሆን እንዲሁም የብልሃት አከፋፈል ሞዴሉንም በመውሰድ ለዚህ ጥናትውኋል፡፡ነገር ግን በተጠኚዎች አመራረጥ በተጠናበት ቋንቋ ከዚህ ጥናት ጋር መመሳሰል ስለሌለው በእጅጉ ይለያያል፡፡

ምዕራፍ ሦስት፣ የአጠናን ዘዴ

በዚህ ምዕራፍ የጥናቱ አጠናን ዘዴ በምን መልኩ ተግባራዊ እንደሆነ እና የጥናቱን አላማ ከግብ ለማድረስ አስፈላጊ ናቸው ተብሎ የታመነባቸው የጥናቱ ንድፍ፣ የመረጃ ምንጮች አመራረጥ፣ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች ዓይነት፣ የመረጃ አሰባሰብ ሂደት፣ የጥናቱ አጠናን ዘዴ፣ የንባብ ብልሃት አከፋፈልና ሞዴል አመራረጥ በቅደም ተከተል እንደ ሚከተለው ቀርበዋል፡፡

3.1 የጥናቱ ንድፍ

የጥናቱ ንድፍ ገላጭ ምርምር ሲሆን አቀራረቡ በትረካ መልክ ነው፡፡ በዚህ ጥናት ውስጥ ተግባራዊ የተደረገው የአጠናን ዘዴ ቅይጥ የምርምር ዘዴ ሲሆን በዋናነት ዓይነታዊ ምርምር እና በደጋፊነት መጠናዊ ምርምር አገልግሎት ላይ ውሏል፡፡ በዚህ ጥናት ቅይጥ የምርምር ዘዴን መጠቀም ያስፈለገበት ምክንያት ዓይነታዊን በአብዛኛው እና መጠናዊን በጥቂቱ መረጃው ስለተሰበሰበ ነው፡፡ አይነታዊ የምርምር ዘዴ አጥኚዋ ተማሪዎቹ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የተጠቀሙባቸውን ብልሃቶች በዓይነት በዓይነት መድቦ ለመተንተን ሲሆን መጠናዊ የምርምር ዘዴን መጠቀም ያስፈለገበት አጥኝዋ በቁጥር ለምትገልጸው የመረጃ ትንተና አመቺ ሆኖ ስላገኘችው ልትመርጠው ችላለች፡፡ በአጠቃላይ የአጠናን ዘዴው በዳግራም መልክ እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

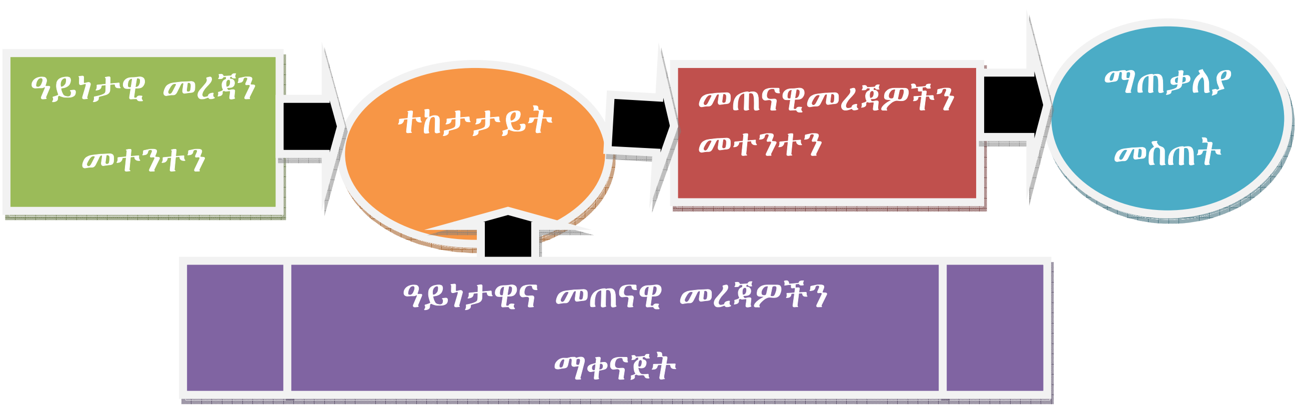

3.2 የጥናቱ መረጃ ምንጮች

የዚህ ጥናት የመረጃ ምንጮች በአዲስ አበባ ልደታ ክፍለ ከተማ የደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃና መሠናዶ ትምርት ቤት እና አፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የሚገኙና በ2011ዓ.ም በመማር ላይ ያሉ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች ናቸው፡፡ ከተማሪዎች በዋናነት ከፈተና በደጋፊነት በምልከታ፣ በተማሪዎች እና በመምህራን የሚሞላ የጹሑፍ መጠይቅ እና ከመምህራን በቃለ መጠይቅ የሚገኙ መረጃዎች ግብአቶች ናቸው፡፡ እንዲሁም ንድፈ ሃሳባዊ መሠረቶች ላይ በመመስረት ነው፡፡ ሆኖም የሚፈለጉት መረጃዎች ከአንብቦ መረዳት ፈተናው፣ ከምልከታው፣ ከጹሑፍ መጠይቅ እና ከቃለ መጠይቅ ከተሰበሰቡ በኋላ በአስፈላጊው ቅደም ተከተል ተዘርዝረው በገላጭ ስልት ትንተና ተሰጥቶባቸዋል፡፡

3.3 የጥናቱ ናሙና አመራረጥ

የጥናቱን ዓላማ ከግብ ለማድረስ ለጥናቱ ተገቢውን መረጃ ሊሰጡ ወይም ሊያስገኙ ይችላሉ ተብለው የታመነባቸው ምንጮች በተለያዩ የናሙና አመራረጥ ስልቶች ተመርጠዋል፡፡ የእያንዳንዱ የናሙና አመራረጥ ሂደትም ከዘህ በታች ቀርቧል፡፡

3.3.1 የጥናቱ ክልል አመራረጥ

አጥኚዋ በአዲስ አበባ ከተማ በልደታ ክፍለ ከተማ ረዘም ላለ ጊዜ በመምህርነት ሙያ የሰራች ስለሆነ ለቋንቋው ማህበረሰብ ቅርብ ናት፡፡ ስለሆነም መረጃዎችን ከሌሎች ክፍለ ከተሞች በተሻለ መልኩ ለማግኘት ምቹ ዕድል ተፈጥሮላታል፡፡ልደታ ክፍል ከተማ የጥናቱ ክልል እንዲሆን በአመቺ ወይም የግኝት ናሙና ዘዴ {Convenience Sampling Method} ተመርጧል፡፡

3.3.2 የትምህርት ቤቶች አመራረጥ

በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር በልደታ ክፍለ ከተማ ከሚገኙ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ውስጥ ሁለት የመንግስት ትምህርት ቤቶች ለዚህ ጥናት በመረጃ ምንጭነት

ተመርጠዋል፡፡ እነዚህ ትምህርት ቤቶች የተመረጡት አመቺ የናሙና ዘዴን {Convenience Sampling Method} መሰረት በማድረግ ነው፡፡ ሁለቱም ትምህርት ቤቶች ከአጥኚዋ መኖሪያ ጋር ቅርበት ያላቸው በመሆናቸው መረጃዎቹን በተደጋጋሚ ለመሰብሰብ ቀላል ይሆናል ብላ በመገመቷ ነው፡፡ የተመረጡት ትምህርት ቤቶች በልደታ ክፍለ ከተማ የሚገኙ ሲሆን አፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት እና ደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሠናዶ ትምህርት ቤት ናቸው፡፡

3.3.3 የክፍል ደረጃ አመራረጥ

አጥኚዋ በአፀደ ሕጻናትና በመጀመሪያ ደረጃ ሁለተኛ ዕርከን ትምህርት ቤቶች በአማርኛ ቋንቋ መምህርነት ለረጅም ዓመታት ያህል ስታገለግል መቆየቷ ቀደም ሲል ተገጾአል፡፡ በዚህ ምክንያት የአንደኛ ደረጃ ሁለተኛ ዕርከን ተማሪዎች የአንድምታ ትርጉም የአንብቦ መረዳት የብልሃት አጠቃቀምንና ያሉበትን ደረጃ በቅርበት ታውቀዋለች፡፡ በመሆኑም አንድምታ ትርጉም ደግሞ ጠንከር ያለ ንባብ እና የቀደመ ዕውቀት ስለሚያስፈልገው የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ ሳይንሳዊ በሆነ መንገድ መፈተሽ አስፈላጊ ሆኖ አግኝታዋለች፡፡ለዚህም የዘነጠኛ ክፍል በዓላማ ተኮር የንሞና (Purposeful judgment sampling) አመራረጥ ስልት ተመርጧል፡፡

3.3.4 የተማሪዎች ናሙና አመራረጥ

በደጃዝማች ባልቻ አባ ነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሠናዶ ትምህርት ቤት ተማሪዎች ከዘጠኝ እስከ አስራ ሁለተኛ ክፍል በመማር ላይ ሲሆኑ በጥናቱ የተካተቱት በ2011 ዓ.ም በ9ኛ ክፍል በመማር ላይ ያሉ ተማሪዎች ናቸው፡፡ በዚህ የክፍል ደረጃ በአስራ አምስት ክፍሎች 720 ተማሪዎች በመማር ላይ ይገኛሉ፡፡ በአንድ የመማሪያ ክፍል ደግሞ በአማካይ ከ45-50 ተማሪዎች ይማራሉ፡፡ በአፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በዘጠነኛ እና በስረኛ ክፍል እየተማሩ ከሚገኙ ተማሪዎች በጥናቱ የተካተቱት በ2011ዓ.ም በዘጠነኛ ክፍል ተመዝግበው እየተማሩ የሚገኙ ተማሪዎች ናቸው። በዚህ የክፍል ደረጃ በዘጠነኝ ክፍሎች እየተማሩ የሚገኙ 372 ተማሪዎች ሲሆኑ ከሁለቱ ትምህርት ቤቶች በዘጠነኛ ክፍል በመማር ላይ ያሉ ተማሪዎች ጠቅላላ ድምር 1,092 ተማሪዎች ናቸው፡፡

ሁሉንም ተማሪዎች በጥናቱ ማካተት ከፍተኛ የሆነ ጊዜ፣ጉልበትና ገንዘብ ስለሚጠይቅ የጥናቱን አስተማማኝነትና ተገቢነት ለመጠበቅ የተማሪዎችን ቁጥር መወሰን የግድ ነው፡፡ በዚህ ምክንያት ሁሉንም የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች ተሳታፊ ማድረግ አልተቻለም፡፡ ከደጃዝማች ባልቻ ሁሉንም የመማሪያ ክፍሎች እጣ ውስጥ በማስገባት በዕድል ሰጪ ናሙና ዘዴ የ9ንኛ “7” ክፍል ተመርጧል፡፡ በዚሁ ክፍል በመማር ላይ የሚገኙት 46 ተማሪዎች ናቸው፡፡ በአፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ደግሞ በዚሁ የክፍል ደረጃ 46 ተማሪዎች ተመዝግበው እየተማሩ ሲሆን ከ9ኙ የዘጠንኛ ክፍሎች 9ንኛ ”3” በዕድል ሰጪ ናሙና ተመርጧል፡፡ የየትምህርት ቤቱ አስተዳደር እና የተማሪዎቹ ሙሉ ፈቃድና ይሁንታ ተጠይቆ ጥናቱ ተካሂዷል፡፡

3.3.5 የመምህራን ናሙና አመራረጥ

በ2011 ዓ.ም በደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛደረጃ እና መሰናዶ ትምህርት ቤት የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት በማስተማር ላይ ከሚገኙ መምህራን እና በአፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ከሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተተኳሪ ተማሪዎቹን የሚያስተምሩ የክፍል ሃላፊ መምህራን ከየትምህርት ቤቱ አንድ አንድ በድምሩ ሁለት መምህራን በጽሑፍ መጠይቅ እና በቃለ መጠይቅ አማካኝነት መረጃ እንዲሰጡ በዓላማ የናሙና (Purposeful judgment sampling) አመራረጥ ስልት በጥናቱ ውስጥ ተካተዋል፡፡

3.4 የጥናቱ መረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች

የጥናቱን ዓላማ ከግብ ለማድረስ አራት የመረጃ መሰብሰቢያ መሰሪያዎች በስራ ላይ ውለዋል፡፡ እነሱም፣ ፈተና፣ ምልከታ፣ የጽሑፍ መጠይቅ እና ቃለ መጠይቅ ናቸው፡፡ ከነዚህ መካከል ፈተና፣ በዋናነት ጥቅም ላይ የዋለ ሲሆን ሌሎቹ ማለትም ምልከታና ቃለ መጠይቅ የተማሪዎችና የመምህራን የጽሑፍ መጠይቅ በአጋዥነት አገልግለዋል፡፡ የጥናቱን አላማ መሠረት በማድረግም በተለያዩ የጸሐፍት ንድፈ ሃሳቦች አማካኝነት ተቃኝተዋል፡፡

3.4.1 ፈተና

በዚህ ጥናት ፈተና ዋነኛ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ ነው፡፡ይህ የተመረጠበትም ምክንያት ንባብን ለመረዳት የሚያግዙ ብልሃቶችን በሥስቱም የንባብ ሂደቶች አማካኝነት መረጃ ለመሰብሰብ ስለሚያግዝ ነው፡፡ዓላማውም የጥናቱ ተሳታፊ ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ፣ ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር መዛመዳቸውን እና ያስገኙትን ውጤት ለመፈተሽ ከዋናው ጥናት ጋር የሚመሳሰሉ ሁለት ምንባቦች እና ስለ ብልሃቶች አጠቃቀም ልምምድ የሚያደርጉባቸው የአንብቦ መረዳት ፈተና በአጥኚዋ ተዘጋጅቷል። ምንባቦቹን እና ከምንባብ የወጡትን ጥያቄዎች አስተማማኝነት ለመፈተሽ ጥያቄዎቹን በጥያቄ መመሪያዎች በመመደብ የማስተካከል ስራ ከተሰራ በኋላ የጥናቱ ተሳታፊዎች ለሁለት ሳምንታት በሳምንት አንድ ቀን በየቀኑ ለ40 ደቂቃ ስለ ብልሃት አጠቃቀም አቅጣጫ እና ድጋፍ ተሰጥቷቸው ልምምድ ካደረጉ በኋላ የአንብቦ መረዳት ምንባብና የብልሃት አጠቃቀም ፈተና በአማካሪ ተገምግሞ ለተማሪዎቹ ተሰጥቷል፡፡

ሌላው የፈተናዎቹ ዓላማ በዋናው ጥናት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የሚጠቀሙበትን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ በአንብቦ መረዳት የብልሃት ሞዴል አስደግፎ በመተንተን ላይ ይሆናል፡፡ ለዚህም እንዲያግዝ ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸው ብልሃቶች በተለያዩ ንድፈ ሃሳቦች አማካኝነት ተቃኝተዋል፡፡ ይኸውም አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ያላቸው ተዛምዶ፣ ያስገኙት ውጤት የሚሉት ዋናዎቹ ናቸው፡፡

3.4.2 ምልከታ

ምልከታ በአጋዥነት የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ ነው፡፡ የተመረጠበት ዋነኛ ምክንያትም የዚህ ጥናት ተሳታፊ የሆኑ ተማሪዎች ከተመረጡላቸው ሁለት ምንባቦች የወጡ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን ሲመልሱ በቪዲዮ ካሜራ በመታገዝ ምልከታ ተካሂዶበታል፡፡ ምልከታው የተካሄደው የአንብቦ መረዳት ፈተናውን ሲሰሩ በፈተና የተገኘውን መረጃ የበለጠ ለማረጋገጥና ተጨማሪ መረጃ ለማግኘት በአንብቦ መረዳት

የማይገኙ ብልሃቶችን ከተማሪዎቹ አጠቃላይ እንቅስቃሴ ደጋግሞ ለማየት እንዲያስችል ነው፡፡ ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶችም በቁጥር ተወክለው ተተንትነዋል።

3.4.3 የጽሑፍ መጠይቅ

ለተማሪዎች የቀረበው የጽሁፍ መጠይቅ ከተማሪዎች ለሚገኘው መረጃ ሦስተኛ የመረጃ መሰብሰቢያ መሣሪያ ሲሆን፣ አላማውም አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ምን ያህል ውጤታማ እንደሆኑ ለመፈተሽ በአንብቦ መረዳት ፈተና የተገኘውን መረጃ የበለጠ ለማረጋገጥ፣ ለማጠናከር፣ በአጋዥነት ጥቅም ላይ ውሏል፡፡ በመሆኑም ለዚህ ዓላማ የሚውሉ የጽሁፍ መጠይቆች በSaring {1987} የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ንዑስ አከፋፈል ሞዴልን መሰረት በማድረግ ለጥናቱ በሚያመች መንገድ ማሻሻያ ተደርጐ በአጥኚዋ የተዘጋጀ ነው፡፡የጥያቄዎቹ ብዛት 43 ሲሆኑ ከነዚህ ጥያቄዎች መካከል አንዱ ጥያቄ ብቻ ተማሪዎች ሀሳባቸውን በነፃነት እንዲገልፁ ዕድል የሚሰጥ ክፍት ጥያቄ ሲሆን ቀሪዎች ግን አማራጭ ያሏቸው ዝግ ወይም ምርጫ ሰጪ ጥያቄዎች ናቸው፡፡ እነሱም 1 "አዎ" 2 "አይደለም" የሚሉትን የያዘ ሲሆን እነዚህን የአጠያየቅ ስልቶች መጠቀም ያስፈለገበት ምክንያት ዝግ የአጠያየቅ ስልት በቀላሉ ለመተንተን አመቺ በመሆኑ ልቅ የአጠያየቅ ስልትን መጠቀም ያስፈለገበት ደግሞ መላሾቹ ሃሳባቸውን በነጻነት እንዲገልጹ ስለሚያስችል በተነሳው ርዕስ ዙሪያ አስፈላጊና ጠቃሚ መረጃ ለማግኘት ስለሚያግዝ ነው፡፡ የጽሁፍ መጠይቁ ለተሳታፊ ተማሪዎች ከመሰጠቱ በፊት በአጥኚዋ አማካሪ ተገምግሞ እና ተሻሽሎ ተዘጋጅቷል፡፡ ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ያስገኙትን ውጤት መገምገም እንዲያስችል ከፈተናው በኋላ ለተሳታፊ ተማሪዎች ተሰጥቷል። እነሱም መጠይቁን ሞልተው እንዲመልሱ ተደርጓል፡፡

ለመምህራን የቀረበው የጽሁፍ መጠይቅ Sarig (1987) የንባብ ብልሃት አከፋፈል ሞዴሉን ወደ አማርኛ በመተርጎም ሲሆን አላማውም ተማሪዎች የተጠቀሙበት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ከዘመኑ ንድፈ ሃሳብ ጋር መዛመድ አለመዛመዳቸውን ቀደም ብሎ በቃለ መጠይቅ የተሰበሰቡትን መረጃዎች በጽሁፍ መጠይቅ ከተሰበሰቡት መረጃዎች ጋር ለማመሳከር ነው፡፡ በሁለቱም ትምህርት ቤት ለጥናቱ ተተኳሪ ተማሪዎች የቀረበው የጽሁፍ መጠይቅ አንድ አይነት ሲሆን አቀራረቡን በተመለከተም ዝግ እና ክፍት ጥያቄዎችን የያዘ ነው፡፡ እነዚህን የአጠያየቅ ስልቶች መጠቀም ያስፈለገበት ምክንያት

ዝግ የአጠያየቅ ስልት በቀላሉ ለመተንተን አመቺ በመሆኑ ሲሆን ልቅ የአጠያየቅ ስልትን መጠቀም ያስፈለገበት ምክንያት ደግሞ መላሾቹ ሀሳባቸውን በነጻነት እንዲገልጹ ስለሚያስችል በተነሳው ርዕስ ዙሪያ አስፈላጊና ጠቃሚ መረጃዎችን ለማግኘት ስለሚረዳ ነው፡፡

በክፍት ጥያቄዎች ከቀረቡት መካከል መምህራኑ በተመረጡት ምንባቦች ላይ ተመስርተው የሚመልሷቸው የተለያዩ የጥያቄ አይነቶች ይገኙባቸዋል፡፡ ይህም የተደረገበት ምክንያት በቃለ መጠይቅ አማካይነት ለቀረበላቸው ጥያቄ ከሰጡት ምላሽ ጋር ያለውን ተጣጥሞ ለማመሳከር ነው፡፡በመሆኑም ለዚህ ዓላማ የሚውሉ የጽሁፍ መጠይቆች በSaring {1987} የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ንዑስ አከፋፈል ሞዴልን መሰረት በማድረግ ለጥናቱ በሚያመች መንገድ ማሻሻያ ተደርጎ በአጥኚዋ የተዘጋጀ ነው፡፡የጥያቄዎቹ ብዛት 43 ሲሆኑ ከነዚህ ጥያቄዎች መካከል አንዱ ጥያቄ ብቻ ተማሪዎች ሀሳባቸውን በነፃነት እንዲገልፁ ዕድል የሚሰጥ ክፍት ጥያቄ ሲሆን ቀሪዎች ግን አማራጭ ያሏቸው ዝግ ወይም ምርጫ ሰጪ ጥያቄዎች ናቸው፡፡

3.4.4 ቃለ መጠይቅ

በዚህ ጥናት ቃለ መጠይቅ ጥቅም ላይ የዋለው ለመምህራን ሲሆን የመጠይቁ ዋና ዓላማ ተማሪዎቹ የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከምሁራን ንድፈ ሃሳብ ጋር መዛመዱን ለመፈተሽ ያመች ዘንድ ከአንብቦ መረዳት ብልሃቶች የተገኘውን መረጃ ለማገዝ ከምልከታና ከጹፍ መጠይቅ በተጨማሪ ቃለ መጠይቅም የዚህ ጥናት አጋዥ የመረጃ መሰብሰቢያ በመሆን አገልግሏል፡፡ አጥኚዋ ቃለ መጥይቅ ያደረገችው ለመምህራን ሲሆን የቃለ መጠይቁ ዋና ዓላማ ተማሪዎቹ በተመረጠው ምንባብ ላይ ተመስርተው የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር መዛመድ አለመዛመዱን ለማመሳከር ነው፡፡ አንብቦ መረዳት ብልሃት አጠቃቀማቸው ከጥናቱ አላማና መሪ ጥያቄዎች ጋር ግንኙነት ያለው ሆኖ ተዘጋጅቷል። የተመመረጠው የቃለ መጠይቅ አይነት ከፊል ነፃ ቃለ መጠይቅ (Semi structured interview) ነው፡፡ ጥያቄዎቹ አስራ አራት ሲሆኑ ከነዚህ ጥያቄዎች መካከል አራቱ ጥያቄዎች ተማሪዎች ሀሳባቸውን በነፃነት እንዲገልፁ ዕድል የሚሰጥ ክፍት ጥያቄዎች ሲሆኑ ቀሪዎቹ አስር ጥያቄዎች ግን አማራጭ ያሏቸው ዝግ ጥያቄዎች ናቸው፡፡ ይህ የቃለ መጠይቅ አይነት የተመረጠበት ምክንያት መላሹ ሃሳቡን ለመስጠት ነፃ

የሚያደርገውና በተወሰኑ አማራጮች ሳይገደብ እንዲገልጽ ለመነሻነት በሚያገለግሉ መሪ ጥያቄዎች በመመርኮዝ ሌሎች ሊነሱ የሚችሉ ጥያቄዎችን ለማንሳት እና ማብራሪያ የሚያስፈልጋቸውን ነጥቦች በቃለ መጠይቁ ወቅት በደንብ ተገንዝቦ ለማለፍ እንዲያስችል ሆኖ የተዘጋጀ ነው። (ሠንጠረዥ 4.10 ይመልከቱ)

3.5 የመረጃ አወሳሰድ ቅደም ተከተል

3.5.1 የፈተና መረጃ አወሳሰድ ቅደም ተከተል

የዚህ ጥናት ዋነኛ የመረጃ ምንጭ የአንብቦ መረዳት የብልሃት አጠቃቀም ፈተና መሆኑ ቀደም ሲል ተገልጿል፡፡ የፈተናው ዋና አላማም አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተገለገሉባቸውን ብልሃቶች መተንተን ነው። በፈተናና በምልከታ በተገኘው የልምምድ ውጤት መነሻ እና አጠቃላይ እንቅስቃሴ መሠረት ሁለት ምንባቦች እና የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ተዘጋጅተዋል፡፡ንባቡና ጥያቄዎቹ ለተማሪዎቹ በተመሳሳይ ሰዓት ተመሳሳይ ችሎታ ባላቸው የተተኳሪ ተማሪዎች መምህራን ፈተናው ተሰጥቷል፡፡ በዚህ መሰረት ለአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶችና የሰጧቸው መልሶች ደግሞ ቀደም ሲል በተጠቀሱት በሁለት የኮተቤ ሜትሮፖሊታን የቋንቋዎችና ሥነ-ጽሑፍ የአማርኛ ቋንቋ የሦስተኛ ዓመት የድህረ- ምረቃ ተማሪዎች እንዲታዩ ከተደረጉ በኋላ ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸው ብልሃቶች በንባብ ብልሃት አከፋፈል ሞዴሉ መሠረት አይነት በዓይነት ተደራጅተው እንዲቀርቡ ሆኗል። ፈተናውን ለመመለስ የተጠቀሙባቸውን ብልሃቶች በምዕራፍ ሁለት በተጠቀሰው የንባብ ብልሃት ሞዴል አከፋፈል መሠረት በቁጥር በመወከል ተተንትነዋል፡፡

3.5.2 የምልከታ መረጃ አወሳሰድ ቅድመ ተከተል

ተጠኚዎችን ከአእምሮአዊ የማሰብ ሂደት መረጃዎችን እንዲያውቁ ሲደረግ ስልጠና መስጠት እንደ ሚያስፈልግ Oimalley እና Chamat (1990፣91-92)፣ Siman (1987)ን በመጥቀስ ገልጸዋል፡፡ በዚህ መሰረት በዚህ ጥናት ተሳታፊ ለሆኑት ተማሪዎች በሙሉ የጥናቱን ዓላማ ከመግለጽ ጀምሮ መረጃዎችን እንዴት መቀበልና መስጠት እንደሚችሉ ስልጠና ተሰጥቷቸዋል፡፡ ስልጠናውን በሚመለከትም በዋናው ጥናት ከሚመልሷቸው ጥያቄዎች ጋር ተመሳሳይ የሆኑትን ጥያቄዎች በማዘጋጀት መልስ ሲመልሱ

የሚያከናውኗቸውን እና የሚያስቧቸውን ነገሮች እየገለጹ እንዲለማመዱ ተደርጓል፡፡ እንዲሁም አንብቦ መረዳት ፈተናን ሲሰሩ በፈተና የማይገኙ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን አጠቃላይ እንቅስቃሴ በመቅረጽ መረጃ ተሰብስቧል፡፡ ለምሳሌ በግርፍ ንባብ የአንድን ጹሑፍ መልዕክት ወይም ፍሬ ነገር ለማወቅ ጹሑፉን ከዳር እስከዳር ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ማንበብ አለም (1995፤6)፣ አሰሳ ንባብ ከጹሑፉ ቁንፅል መረጃ ለመፈለግ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ማንበብ አለም (1995፤6)፣ በምንባብ ላይ ምልክት ማድረግ፣ መልስን እርግጠኛ ሳይሆን ሲቀር የደረሰበትን ለጊዜው ተወት አድርጎ ወደ ሌላ መሄድ፣የንባብ ፍጥነትን መቀየር፣ግልፅ ያልሆነን ሃሳብ ደጋግሞ ማንበብ ወዘተ...ናቸው፡፡

3.5.3 የጽሑፍ መጠይቅ መረጃ አወሳሰድ ቅደምተከተል፡-

በዚህ ጥናት ተሳታፊ የሆኑት ተማሪዎች በሙሉ በምልከታ የተሰበሰበውን መረጃ የአንብቦ መረዳት ፈተና ጥያቄውን ከሰሩ በኋላ ወዲያውኑ የጽሁፍ መጠይቁን እንዲሞሉ ተደርገዋል፡፡ ይህም የተደረገበት ምክንያት የተጠቀሙባቸውን እና ያልተጠቀሙባቸውን የንባብ ብልሃቶች በቀላሉ አስታውሰው እንዲመልሱ ለማድረግ ነው፡፡

ለመምህሩ የተዘጋጀውን የጽሑፍ መጠይቅ እንዲሞሉት የተደረገው ከቃለ መጠየቁ በኋላ ወደ ቤታቸው በመውሰድ ነው፡፡ ይህም የተደረገበት ምክንያት የተመረጡት ምንባቦች ላይ ተመስርተው የሚመልሷቸው ጥያቄዎች ስለተካተቱበት ጊዜ መስጠት አስፈላጊ በመሆኑ ነው፡፡ በምንባቦቹ ላይ ተመስርተው የተዘጋጁት የጥያቄ ዓይነቶችንም ከተጠየቁት ጥያቄዎችና ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር የሚመሳሰሉ መሆን አለመሆናቸውን በአማካሪዬ እንዲታረሙ ተደርጎ አገልግሎት ላይ ውሏል (አባሪ አራት ይመልከቱ)፡፡

3.5.4 የቃለ መጠይቅ መረጃ አወሳሰድ ቅደም ተከተል

ለዚህ ጥናት የቃለ መጠይቁን አቀራረብ ሂደት በተመለከተ ጥያቄዎቹ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸውን ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ያላቸውን ተዛምዶ ለመፈተሽ መረጃ ለመሰብሰብ የተኪያሄደ ነው፡፡ቃለ መጠይቁም እንደ ምልከታ እና የጹሑፍ መጠይቁ ለጥናቱ እንዲስማማ ሆኖ ከተዘጋጀ በኋላ በአማካሪዬ ተገምግሞ እና መሻሻያ ተደርጎበት በአገልግሎት ላይ ውሏል፡፡ አከዋወኑም በጥናቱ

አቅራቢ አማካኝነት ተተኳሪ መምህራኑ አንድ በአንድ እየቀረቡ ማብራሪያ የሰጡባቸው ሲሆን ምላሻቸውም በመቅረጸ ድምፅ ከተቀረጸ በኋላ ወደ ጽሑፍ ተመልሶ ለትንተና ቀርቧል፡፡

3.6 የመረጃ አተናተን ዘዴ

3.6.1 የመረጃ አለያየት እና ለትንተና አዘገጃጀት

የዚህ ጥናት ዋና የመረጃ ምንጭ የአነብቦ መረዳት "ፈተና" መሆኑ ቀደም ሲል ተገልጾል፡፡ የአንብቦ መረዳት ፈተና ዋና አላማም አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸውን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች መተንተን ነው፡፡ በመሆኑም በቅድሚያ ተማሪዎቹ የአንብቦ መረዳት ጥያቆዎቹን ለመስራት የተገለገሉባቸው ብልሃቶች በአራቱም (ቴክኒካዊ ድጋፍን በሚሰጡ ንዑስ የአንብቦ መረዳት አከፋፈል፣ ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል፣ ግጥምጥምነትና መመርመርን የሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈልና አንብቦ መረዳትና መቆጣጠርን የሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል) ሞዴል መሰረት በዓይነት በዓይነት ተደራጅተው እንዲቀርቡ ሆኗል፡፡

በመቀጠልም የአንብቦ መረዳት ብልሃቶቹ ያስገኙትን ውጤት በምዕራፍ ሁለት በቀረበው የጸሐፍት ሐሳብ መሰረት ከአንብቦ መረዳት ፈተናዎቹ የመለሷቸውን መልሶች በሦስቱ የአንድምታ የጥያቄ ዓይነቶችን በመለየት የአንድምታ ብልሃቶቹ ውጤት ማስገኘት አለማስገኘታችን (መርዳት አለመርዳታቸውን) በትንተና ተገልጿል፡፡ በመጨረሻም እነዚሁ ብልሃቶች በምራፍ ሁለት ከተገለጹት ጸሐፍት ሐሳብ ጋር መዛመድ አለመዛመዳቸው ከተለየ እና ከተደራጀ በኋላ ትንተና ተኪያሂዶባቸዋል፡፡

3.6.2 የመተንተኛ ስልት

የጥናቱ መረጃዎች ለመተንተን ገላጭ የመረጃ መተንተኛ ስልት በተግባር ላይ ውሏል፡፡ በመሆኑም በቅድሚያ በፈተና የተገኙት የአንብቦ መረዳት ብልሃት መረጃዎች ከአጥኚዋ እይታ አንፃር በገላጭ የአተናተን ስልት በቁጥር ተወከለው በSarig (1987) በአራቱ የአንብቦ መረዳት ንኡስ አከፋፈል ሞዴል መሰረት በዓይነት በዓይነት ተተንትነዋል፡፡ በምልከታና በቃለ መጠይቅ የተገኙት መረጃዎች ደግሞ በደጋፊነት ከአንብቦ መረዳት

ፈተናው የተገኘውን መረጃ በሚያጠናክር መልኩ ተተንትነዋል፡፡ በጹሑፍ መጠይቁ የተገኙት ደግሞ እንደ አስፈላጊነቱ ጣልቃ እየገቡ መጠይቁን ከሞሉት ተማሪዎች እይታ አንጻር የቁጥር መለኪያ ተሰጥቷቸው በገላጭ ስልት በመቶኛ ተገልጸው ተተንትነዋል፡፡ ከመምህራን በቃል እና በጹሑፍ መጠይቅ የተገኙት መረጃዎች ከአጥኚዋ እይታ አንጻር በገላጭ የአተናተን ስልት ተተንትነው ቀርበዋል፡፡

3.6.3 የትንተናው ትኩረት

የዚህ ጥናት ዋና አላማ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተገለገሉባቸው የአንብቦመረዳት ብልሃቶች ላይ በመሆኑ የትንተናው ትኩረት አንድምታዊ ትርጉምን አንብቦ በመረዳት እና በብልሃቶች ላይ ነው፡፡ ይኸውም ትኩረት ያደረገው በSarig (1987) የአንብቦ መረዳት ንዑስ የብልሃት አከፋፈል (ቴክኒካዊድጋፍን በሚሰጡ፣ ማብራራትና ማጠቃለልን በሚጠይቁ፣ ግጥምጥምነትና መመርመርን በሚጠይቁና አንብቦ መረዳትና መቆጣጠርን በሚጠይቁ የንባብ ብልሃት ንዑስ አከፋፈልን) መሰረት በማድረግ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ምን ምን ናቸው የተጠቀሙባቸው ብልሃቶችስ ከጸሐፍት ንድፈሃሳብ ጋር ይዛመዳሉ ወይ?ብልሃቶቹ ያስገኙትስ ውጤት ምንድን ነው? በሚሉት ላይ በዋናነት ትንተናው ትኩረት አድርጓል፡፡

ምዕራፍ አራት፣መረጃ ትንተና እና የውጤት ማብራሪያ

4.1 የመረጃ ትንተና

ጥናቱ በዳጃች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሠናዶ ትምህርት ቤት እንዲሁም በአፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የተኪያሄደ ሲሆን ተጀምሮ እስኪያልቅ ድረስ የተከናወኑት ስራዎች በቅደም ተከተል እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡

በቀን 05 /06 / 2011 ዓ.ም ጥናት ለሚደረግባቸው ከላይ ለተጠቀሱት ትምህርት ቤቶች ትብብር ማግኘትን በተመለከተ ደብዳቤ ገብቷል፡፡ ከዚያም የትምህርት ቤቱ ርዕሰ መምህራን ፍቃደኝነታቸውን ከሰጡ በኋላ ከትምህርት ክፍሉ ተጠሪ ጋር በመገናኘት የጥናቱ ሂደት ናሙና በመምረጥ እና ለናሙናነት በተመረጠው ክፍል አጥኚዋ ራስዋንና የጥናቱን አላማ በማስተዋወቅ እንዲሁም የተማሪዎቹን አዎንታ በመጠየቅ ጥናቱ ተጀምሯል፡፡

በምዕራፍ አንድ ስር እንደተገለፀው የዚህ ጥናት ዋና አላማ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸውን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች መተንተን ነው፡፡ በክፍል አንድ ላይ የተነሱ መሰረታዊ የጥናቱ ጥያቄዎች የትንተና ማብራሪያ ጭብጦች ተደርገዋል፡፡ ይህን አላማ ለማሳካት በምዕራፍ ሦስት ላይ እንደተገለጸው የመረጃ መሰብሰቢያዎቹ በዋናነት ፈተና ሲሆን አጋዥ የመረጃ መሰብሰቢያዎቹ ደግሞ ምልከታ፣ የጹሑፍ መጠይቅ እና ቃለ መጠይቅ ከተማሪዎች እና ከመምህራን በመረጃ መሰብሰቢያነት አገልግለዋል፡፡

አጥኚዋ በዋናነት ምንባብና ከምንባብ የወጡ ጥያቄዎችን በማዘጋጀት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ ለመፈተሸ ፈተና አቅርባለች፡፡ ምንባቦችን ለመምረጥ ከዋናው ጥናት ጋር ተመሳሳይ በሆነ መንገድ ሲለማመዱ እንዲሁም በአንብቦ መረዳት ፈተና እርግጥኛ የማይኮንባቸውን ብልሃቶች መረጃ ለመሰብሰብ ምልከታ አድርጋለች፣ ለተማሪዎች በብልሃቶች ዙሪያ የጹሑፍ መጠይቅ በማቅረብና እንዲሁም ለመምህራን ተማሪዎች የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ያለውን ተዛምዶ መረጃ ለማግኘት

የጹሑፍ መጠይቅና ቃለ መጠይቅ በማድረግ መረጃዎች ተሰብስበዋል፡፡ የዚህ ክፍል አላማ የተሰበሰቡትን መረጃዎች መተንተን ነው፡፡ ከተማሪዎች አንብቦ መረዳት ፈተና፣ ከምልከታና ከጹሑፍ መጠይቅ የተገኘው መረጃ ከመምህራን ከቃለ መጠይቅና ከጹሑፍ መጠይቅ የተገኙት መረጃዎች ከዚህ እንደሚከተለው ተተንትነዋል፡፡

በመጀመሪያ በጥናቱ እንዲመለስ ከተጠየቁት ጥያቄዎች አንዱ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ምን ምን ናቸው? የሚል ሲሆን Rubin {1975} & Stem {1975} በማንበብ ሂደት ብልሃትን መጠቀም ያለው ጠቀሜታ ከፍተኛ እንደሆነ በመስኩ ጥናት በማድረግ ግንዛቤ ፈጥረዋል፡፡ በዚህ ክፍል በአማርኛ የንባብ ፈተና ውጤታቸው በተለያየ ደረጃ የተመደቡ የሁለቱ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የጥናቱ ተተኳሪ ተማሪዎች በፈተና እና በደጋፊነት በምልከታ ከተማሪዎች ከተገኘው መረጃ የንባብ ብልሃት አጠቃቀማቸው ምን ምን እንደሆነ እና ያሳዩትን ልዩነትም ለመተንተን ተሞክሯል፡፡ ይህንንም የሚያሳዩ ሠንጠረገዦች በአባሪነት በተከታታይ ቀርበዋል፡፡

ከዚህ በተጨማሪ ለተማሪዎች አንብቦ መረዳት ፈተና የቀረበ ምንባብ ላይ የታዩ ለየት ያሉ ስርዓቶች (pattern) የተፈተሹ ሲሆን ተማሪዎቹ ግልጋሎት ላይ ያዋሉት የንባብ ብልሃት ዓይነቶችም በየንኡሳን ክፍሎቻቸው ባላቸው ቅደም ተከተል መሠረት በመለያ ቁጥር ተወክለው ከዚህ እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡

ከሠንጠረዥ 4.3 ከአንብቦ መረዳት ፈተና የተገኘው መረጃ እንደሚያሳየው የጥናቱን ጥያቄ ለመመለስ ከአፍሪካ ህብረትና ባልቻ አባነፍሶ ትምህርት ቤት በአማርኛ ቋንቋ ችሎታቸው በተለያየ ደረጃ ከሚገኙ አርባ ስድስት ከሁለቱ ትምህርት ቤቶች ዘጠና ሁለት ሁለተኛ ደረጃ የዘጠነኛ ክፍል ተተኳሪ ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃት አይነቶች የተጠቀሱትን አራቱን ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ፣ ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ፣ ግጥምጥምነትና መመርመርን የሚጠይቁና አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የሚጠይቁ የንባብ ብልሃቶች ንዑስ አከፋፈል ሞዴልን መሠረት በማድረግ ከዚህ እንደሚከተለው ተተንትነዋል፡፡

በአራቱም የንባብ ብልሃት አከፋፈሎች በቅድመ ንባብ ጥያቄዎች የአፍሪካ ህብረት ትምህርት ቤት ከአርባ ስድስቱ ተተኳሪ ተማሪዎች ሰላሳ አምስቱ ከባልቻ ትምህርት ቤት

ከአርባ ስድስቱ ሰላሳ ስምንቱ ተተኳሪ ተማሪዎች የገመቱ እና በንባብ ጊዜ ግምታቸው ትክክል መሆኑን ያረጋገጡ ሲሆን የተጠቀሙባቸው ብልሃቶችም “ቀጥሎ የሚመጣውን መተንበይ እና አስቀድሞ መላምት በማንሳት በንባቡ ሂደት ለማረጋገጥ መሞከር” ናቸው፡፡ እዚህ ላይ መረዳት የምንችለው ከመጀመሪያው ምንባብ ይልቅ በሁለተኛው ምንባብ የተሻለ ብልሃት ዓይነቶችን መጠቀም እንደቻሉ ነው፡፡ በዚህም በምዕራፍ ሁለት ከተጠቀሰው ምንባቦች በብልሃት አጠቃቀም ዙሪያ ተፅዕኖ እንደሚያስከትሉ ካሰፈሩት የጸሃፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ተዛምዶን አሳይቷል Wallace {1992፤57}& Davies{1995፤135-147}፡፡

ተ.ቁ	የአንብቦ መረዳት ንዑስ ብልሃቶች	ተማሪዎች የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች
1	ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.1.2 (የአሰሳ ንባብ ከአንድ ጹሑፍ የሚፈለገውን መረጃ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ መፈለግ) ብ1.3 (ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት ሐረጋት ግርጌ ማስመር ወይም የተለየ ምልክት ማድረግ) ብ.1.6 (የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም)

ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚጠይቀው ንኡስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል ስር ከተዘረዘሩት ስድስት የብልሃት ዓይነቶች ሦስቱን የተገለገሉባቸው ሲሆን አፍሪካ ህብረት ትምህርት ቤት ሰላሳ ዘጠኝ ተማሪዎች የባልቻ ትምህርት ቤት አርባ አንድ ተተኳሪ ተማሪዎች የተገለገሉባቸው የብልሃት ዓይነቶች ከዚህ ቀጥሎ ተዘርዝረው ቀርበዋል፡፡ ብ.1.2 የአሰሳ ንባብ ከአንድ ጹሑፍ የሚፈለገውን መረጃ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ መፈለግን፣ ብ.1.3 ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት ሐረጋት ግርጌ ማስመር ወይም የተለየ ምልክት ማድረግ፣ ብ.1.6 የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም የሚሉትን ነው፡፡

ተ.ቁ	የአንብቦ መረዳት ንዑስ ብልሃቶች	ተማሪዎች የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች
2	ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.2.1 የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት ብ.2.2 ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት ብ.2.5 የቃላት ሰዋሰዋዊ ትርጉም ከምንባቡ ለማግኘት ሲል በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙትን ወሳኝ ቃላት ለመረዳት ሙከራ ማድረግ ብ.2.8 ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር

ማብራራት እና ማጠቃለልን በሚጠይቀው ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል ስር ከተዘረዘሩት ስምንት የብልሃት ዓይነቶች በአንብቦ መረዳት ፈተና የተገኘው መረጃ እንደሚያሳየው የአፍሪካ ህብረት ሰላሳ አራት ባልቻ አባነፍሶ ትምህርት ቤት ሃያ ሰባት ተማሪዎች የተገለገሉባቸው አራት ብልሃቶችን ነው፡፡እነሱም ብ.2.1 የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት፣ ብ.2.2 ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት፣ ብ.2.5 የቃላት ሰዋሰዋዊ ትርጉም ከምንባቡ ለማግኘት ሲል በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙትን ወሳኝ ቃላት ለመረዳት ሙከራ ማድረግ፣ ብ.2.8 ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር የሚሉትን የብልሃት ዓይነቶች ተገልግለዋል፡፡

ተ.ቁ	የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ተማሪዎች የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች
3	ግጥምጥምነትና መመርመርን የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.3.1 የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ መለየት ብ.3.3 ከታሪኩ ወይም ሃሳቡ ጋር ቁርኝት ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም ብ.3.8 ቀጥሎ የሚመጣውን ይዘት መተንበይ ብ.3.9 አስቀድሞ መላ ምት በማንሳት በምንባቡ ሂደት ለማረጋገጥ መሞከር ብ.3.11 (የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ) የምንባቡን መረጃ ከሌላ ክፍል መረጃ

		አቀናጅቶ መጠቀም

ግጥምጥምነት እና መመርመርን ከሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃቶች ስር ከተዘረዘሩት አስራ አንድ ብልሃት ዓይነቶች አፍሪካ ህብረት ሰላሳ አምስት ተማሪዎችና ሰላሳ ስድስት የባልቻ ተተኳሪ ተማሪዎች አምስት ብልሃቶችን እነሱም ብ.3.1 የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ መለየት ፣ብ.3.3 ከታሪኩ ወይም ሃሳቡ ጋር ቁርኝት ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም፣ ብ.3.8 ቀጥሎ የሚመጣውን ይዘት መተንበይ ፣ ብ.3.9 አስቀድሞ መላ ምት በማንሳት በምንባቡ ሂደት ለማረጋገጥ መሞከርና ብ.3.11 የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ የምንባቡን መረጃ ከሌላ ክፍል መረጃ አቀናጅቶ መጠቀም የሚሉትን ብልሃቶች ተገልግለዋል፡፡

ተ.ቁ	የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ተማሪዎች የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች
4	አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.4.2 መልስን ማዘግየት ይህ ማለት የምንባቡን ሃሳብ ሳይረዳ ሲቀር የደረሰበትን ማጠቃለያ ለጊዜው ተወት አድርጎ ወደ ሌላ መሄድ ብ.4.6 ግልፅ ያልሆነን ሃሳብ መለየት ይህ ማለት የንባብ ብልሃቱ ፅንሰ ሃሳብ የሚያጠነጥነው አንባቢው በንባብ ሂደቱ ያልተረዳውን መለየት መቻሉ ነው

አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር ንዑስ የብልሃት አከፋፈል ስር ከተዘረዘሩት አስራ ሰባት ብልሃቶች ሁለት የብልሃት አይነቶችን ሃያ ሰባት የአፍሪካ ህብረትና የባልቻ አባነፍሶ ትምህርት ቤት ተተኳሪ ተማሪዎች ተመሳሳይ ቁጥር ያላቸው ተማሪዎች ተገልግለዋል፡፡ እነዚህ ብልሃቶችም ብ.4.2 መልስን ማዘግየት ይህ ማለት የምንባቡን ሃሳብ ሳይረዳ ሲቀር የደረሰበትን ማጠቃለያ ለጊዜው ተወት አድርጎ ወደ ሌላ መሄድ፣ ፣ብ.4.6 ግልፅ ያልሆነን ሃሳብ መለየት ይህ ማለት የንባብ ብልሃቱ ፅንሰ ሃሳብ የሚያጠነጥነው አንባቢው በንባብ

ሂደቱ ያልተረዳውን መለየት መቻሉ ነው ይህም ለቀጣይ ወደፊት እንዲራመድ ይረዳዋል የሚለውንና ብ.4.12 ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ እየሰጡ ንባብን መቀጠል ናቸው፡፡

ከምልከታ የተገኘ መረጃ

1. ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ የአንብቦ መረዳት ንዑስ ብልሃቶች	ብ.1.1 ግርፍ ንባብ ተማሪዎች የጹሑፉን ፍሬ ነገር ለማወቅ ምንባቡን ከዳር እስከዳር በፍጥነት ማንበብ
3. አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የሚጠይቁ ንዑስ ብልሃቶች	ብ.4.4 የንባብን ፍጥነት መቀየር ብ.4.8 ግልጽ ያልሆነ ሃሳብ ሲያጋጥም ምንባቡን በሙሉ ወይም በከፊል ደጋግሞ ማንበብ በስህተት የተረዱትን ሃሳብ ተመልሶ ማረም ብ.4.9 ከዓላማ አንጻር አላስፈላጊ የንባብ ክፍልን መዝለል ናቸው፡፡ ብ.4.12 ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ እየሰጡ ንባብን መቀጠል

በደጋፊነት በምልከታ ቪዲዮ ካሜራ በመቅረጽና ወደ ጹሑፍ በመለወጥ የተገኙት ብልሃቶች ከዚህ እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡ ብ1.1 ግርፍ ንባብ ተማሪዎች የጹሑፉን ፍሬ ነገር ለማወቅ ምንባቡን ከዳር እስከዳር በፍጥነት ማንበብ፣ብ4.4 የንባብ ፍጥነትን መቀየር ይህ ማለት ከተለመደው የንባብ ፍጥነት ፈጥኖ ሲያነብ ፣ብ4.5 ደጋግሞ ማንበብ ሃሳቡ ግልፅ ያልሆኑለትን በሙሉ ወይም በከፊል ሲያጋጥሙ ደጋግሞ ማንበብ ማለት ነው ብ.4.4 የንባብን ፍጥነት መቀየር፣ብ.4.8 ግልጽ ያልሆነ ሃሳብ ሲያጋጥም ምንባቡን በሙሉ ወይም በከፊል ደጋግሞ በማንበብ በስህተት የተረዱትን ሃሳብ ተመልሶ ማረም፣ብ.4.9 ከዓላማ

አንጻር አላስፈላጊ የንባብ ክፍልን መዝለልና ብ.4.12 ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ እየሰጡ ንባብን መቀጠል ናቸው፡፡

በአጠቃላይ ከላይ እንደተገለጸው ከአንብቦ መረዳት ፈተና እና ከምልከታ የተገኘው መረጃ የሚያሳየው ተማሪዎች በአንብቦ መረዳት ብልሃት አከፋፈል ሞዴል መሠረት ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚሰጡ ስድስት የብልሃት ዓይነቶች አራቱን፣ ማብራራትና ማጠቃለልን ከሚጠይቁ ስምንት ብልሃቶች አራቱን ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ሲሆን ግጥምጥምነትና መመርመርን ከሚጠይቁ አስራ አንድ የንባብ ብልሃቶች አምስቱን አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር ከሚጠይቁ አስራ ሰባት የብልሃት አይነቶች ስድስቱን አብዛኞቹ ተማሪዎች ተገልግለውባቸዋል፡፡ በአጠቃላይ በአራቱ ንዑሳን ብልሃቶች ካሉ አርባ ሁለት የብልሃት ዓይነቶች የተገለገሉባቸው አስራ ዘጠኝ የብልሃት ዓይነቶችን ነው ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡና ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ የብልሃት አይነቶችን ከግማሽ በላይ እንደተጠቀሙ የተገኘው መረጃ ያሳያል፡፡ በተቃራኒው ሃያ ሦስት የብልሃት ዓይነቶችን ሳይገለገሉባቸው ቀርተዋል፡፡ በተለይ ግጥምጥምነትና መመርመርን እንዲሁም አንብቦ መረዳት መቆጣጠር ከግማሽ በላይ የሚሆኑትን ብልሃቶች እንዳልተገለገሉባቸው የተገኙት መረጃዎች ያመላክታሉ፡፡

ሁለተኛ በጥናቱ እንዲመለስ ከተጠየቁት ጥያቄዎች አንዱ ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ከዘመኑ ንድፈ ሃሳብ ጋር አብረው ይሄዱ እንደሆነ ማመሳከር ? የሚል ሲሆን አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች በዋናነት፣ ከአንብቦ መረዳት ፈተና፣ በደጋፊነት ከመምህራን ከቃለ መጠይቅና ጹሑፍ መጠይቅ የተገኙት መረጃዎች እንደሚያመለክቱት አብዛኛዎቹ ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ዝምድናቸው በከፊል ነው፡፡ ምንም እንኳን ብልሃትን መከፋፈል ቀላል ስራ እንዳልሆነ Griffiths (2004፣2) Skehan (1989)ን ጠቅሰው የገለጹ ቢሆንም በዚህ ጥናት ግልጋሎት ላይ የዋለው የአንብቦ መረዳት የብልሃት አከፋፈል Davis (1995፣46-47) እና MC Donagh (1995፣56-57) የSaring (1987)ን ሞዴል ተጠቅመው ያሰፈሩትን ነው፡፡ ከጥቅል መረጃዎቹ ተነስተን ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር አብረው ይሄዱ እንደሆነና እንዳልሆነ Saring (1987) የንባብ ብልሃት አከፋፈል ሞዴል መሠረት ከእያንዳንዱ ንዑስ ብልሃት አንፃር የሚከተለውን ይመስላል፡፡ Gunining (2006) የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን በአራት ክፍሎ ያስቀመጠው

ሲሆን የመጀመሪያው ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚሰጡ ንኡስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል አኳያ ተማሪዎች የተጠቀሙበትን ብልሃቶች ስናየው ከግማሽ በላይ የተጠቀሙ ሲሆን ቁንፅል መረጃን ለማግኘት ዐይንን በፍጥነት እያንቀሳቀሱ ማንበብ፣ ያልተረዱት ቃል ሲያጋጥም የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም፣ ግልፅ ያልሆነ ቃል ሲያጋጥማቸው ምልክት ማድረግ ወይም ማስመር እንዲሁም የምንባቡን አጠቃላይ መልዕክት ለማግኘት በግርፍ ንባብ ዓይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ማንበብ የሚለውን የሚያቅፍ በመሆኑ ከግማሽ በላይ ተመ ሳስሎ አሳይቷል፡፡ በዚህም Shang (2010) በአንብቦ መረዳት እና በብልሃቶች አጠቃቀም መካከል አዎንታዊ ጠንካራ ግንኙነት አለ ብለው ካስቀመጡት የጥናት ውጤት ጋር ተቀራርቦ እንዳለው አመላክቷል፡፡ሁለተኛው ማብራራት እና ማጠቃለልን የሚጠይቁ የንባብ ብልሃት አከፋፈልን በተመለከተ Gunining (2006) ገለጻ አንባቢ ያነበበውን ጹሑፍ መሰረት አድርጎ የቀደመ ዕውቀቱን በመጠቀም ለማብራራት የሚጥርበት እና የሚጠየቁ ጥያቄዎችን ከአካባቢው ተጨባጭ ሁኔታ ጋር እንዲያዛምዱ እና እንዲያጠቃልሉ የሚጠይቅ ብልሃት እንደሆነ የጸሃፍት ንድፈ ሃሳብ ያመላክታል፡፡ ከዚሁ አንፃር ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከስምንት ንዑስ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች አከፋፈል ውስጥ በተግባር ላይ ያዋሏቸው አራት ያህሉን ሲሆን ግማሽ ያህል ብልሃቶችን አልተጠቀሙም፡፡ በተለይም ምርምራዊ የአንድምታ ትርጉምን ለመረዳት የሚያግዙ ብልሃቶችን አልተገለገሉባቸውም እነሱም ከዚህ እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡ ብ.2.1 የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት፣ ብ.2.2 ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት፣ ብ.2.5 የቃላት ሰዋሰዋዊ ትርጉም ከምንባቡ ለማግኘት ሲል በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙትን ወሳኝ ቃላት ለመረዳት ሙከራ ማድረግ ፣ብ.2.6 የጹሑፉን መልዕክት መተርጎም ይህም ማለት አንባቢው የጹሑፉን ሃሳብ በገባው መንገድ ለመተርጎም ሙከራ የሚያደርግበትና ብ.2.8 ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር ናቸው፡፡ ስለዚህ በዚህ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል ስር በከፊል በመጠቀማቸው ከSaring (1987) ካለው ሞዴል ጋር በአብዛኛው ተማሪዎች የተገለገሉባቸው ብልሃቶች አብረው የሄዱ ስለሆነ ማመሳከር ተችሏል፡፡ በሶስተኛ ደረጃ ግጥምጥምነት መመርመርን የሚጠይቁ የንባብ ብልሃት ሞዴል አከፋፈል በስሩ አስራ አንድ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈሎችን የያዘ ሲሆን ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ስድስት ናቸው እነሱም ጸሐፍት በንድፈ ሃሳባቸው ያስቀመጧቸውን ከላይ ከተጠቀሱት ከሁለቱ የብልሃት ዓይነቶች በተሻለ መልኩ ተጠቅመዋል፡፡ እነሱም ብ3.3 ከታሪኩ ጋር የጠበቀ ዝምድና

ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም፣ ብ3.4 የምንባቡን ሃሳብ ከአጠቃላይ ዕውቀት እና ከነባራዊው አለም እውነት ጋር ማዛመድ፤ ብ.3.6 ዳራዊ ዕውቀት መጠቀም፣ ብ.3.8 መተንበይ ስለሚመጣው ሃሳብ ግምት መስጠት ብ.3.9 አስቀድሞ መላ ምት በማንሳት በንባቡ ሂደት ለማረጋገጥ መሞከር የሚለውን ብልሃት ሲሆን ይኸውም Kuta (2008) ስለ አንድምታ የትንበያ ብልሃት ካሰፈረው ንድፈ ሃሳብ ጋር ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች Wiener (1997) በበኩላቸው ግጥምጥምነት እና መመርመርን የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች በምንባቡ ውስጥ የሚገኙ ዋና ዋናና ዝርዝር ነጥቦችን የመምረጥ እና በመካከላቸው ያለውን ግንኙነት የመመርመር ሂደት ነው ካሉት ንድፈ ሃሳብ ጋር ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር በብልሃት አከፋፈል ሞዴሉ ከተጠቀሱት አንዱ ሲሆን ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸውን ከአንብቦ መረዳት ፈተና፣ ከጹሑፍና ከቃል መጠይቅ የተገኘው መረጃ የሚያሳው ከአስራ ሰባት ብልሃቶች ስድስት ያህሉን የተገለገሉ ሲሆን አስራ አንድ ያልተጠቀሙባቸው ብልሃቶች Shanehan (2006) ስለአንብቦ መረዳት በሁለት ከፍለው ከገለጹት ይኸውም አንደኛ በምንባቡ ውስጥ በግልፅ የሰፈሩ ሀሳቦችን አንብቦ መረዳት ነው፡፡ በዚህ ስርም በጽሁፍ ውስጥ የቀረቡትን ዋና ዋና ሀሳቦች መገንዘብ በግልጽ የተቀመጡ ድርጊቶች ክስተቶችና ቅድም ትከተል በማስታወስ በጹሁፉ ውስጥ የሰፈሩ ተመሳሳይና ልዩነቶችን መለየትና የምክንያትና የውጤት ትስስር መግልጽን ያካትታሉ፡፡ ሁለተኛ ተማሪዎች ተጠየቃዊ እውቀትንና ግምትን በመጠቀም በምንባቡ ውስጥ በግልጽ ያልሰፈሩ ሀሳቦችን አንብበው የሚረዱበትን ሁኔታ ይጠቁማል፡፡ ይህ አይነት አንብቦ የመረዳት ችሎታ ደግሞ ካሉት መረጃዎች በመነሳት የምንባቡ ፍሬ ሃሳብ መለየትንና ደጋፊ ሃሳቦችን ለይቶ ማወቅን ከምክንያትና ውጤት ትስስር የተንሳ ቀጥሎ ሊመጣ የሚችለው ነገር መገመትን የሚመለከት ነው ከሚለው ንድፈ ሃሳብ ጋር ተመሳስሎው በከፊል ነው፡፡ ምክንያቱም በንድፈ ሃሳቡ በሁለተኝነት ጸሐፍት ያስቀመጡትን አንብቦ መረዳትን መመርመርን የሚጠይቁ ብልሃቶችን አልተጠቀሙባቸውም፡፡

በSarig (1987) የንባብ ብልሃት አከፋፈል ውስጥ ስለሚገኙ አንዳንድ ብልሃት አይነቶች ግልጽነት ማነስ በተመለከተ MC Donough (1995) የሰነዘሩት ሐሳብ አለ፡፡ ይኸውም በንባብ ብልሃት አከፋፈሉ የሚገኙ ሶስት የንባብ ብልሃት ዓይነቶች በሌላ የንባብ ብልሃት አከፋፈሎች ላይ አቻ አልተገኘላቸውም ብለው ካሰፈሯቸው የጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር

በዚህ ጥናት ከተገኘው መረጃ ጋር ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ እነዚህ ብልሃቶችም እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡

- አንደኛው የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ መለየት (Identifying the macrafrane)
- ሁለተኛው የምንባቡን ሐሳብ በአእምሮ ለመሳል መሞከር (Kepeping the meaning of the passaoge in mid)
- ሦስተኛው ታሪኩን (ሐሳቡን) ለመረዳት መረጃዎችን መጠቀም(using infor mation abaut the story) የተሰኙ ናቸው፡፡

ከዚህ አንጻር በዚህ የንባብ ብልሃት አከፋፈል የሚገኙትን ንዑሳን አከፋፈሎችን እና ዝርዝር የንባብ ብልሃት ዓይነቶችን ለመረዳት Oxford (1990),Omally እና Chamot (1990) እና የDavies (1995) የንባብ ብልሃት አከፋፈሎች በማነፃጸሪያነት ተወስደዋል፡፡ በአጠቃላይ የቋንቋ ብልሃት ንድፈ ሃሳብን በተመለከተ ከ1970 ዎቹ በፊት በመስኩ የተሰማሩ ጸሐፊዎች እና ጥናት አቅራቢዎች ዘንድ ግልጽ የሆነ መግባባት ያልነበረበት የሚያወዛግብ እና የተድበሰበሰ እንደሆነ Ellis (1994፤95) የገለጹ ሲሆን በዚህ ጥናትም የተገኘው መረጃ አንዳንድ ብልሃቶች ለአተገባበር እንደሚቸግሩ ከቀረቡት የጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ተመሳስሎ አሳይቷል፡፡

ከመምህራኑ በቃለ መጠይቅና ከጹሑፍ መጠይቅ የተገኘው መረጃ እንደሚያመለክተው ተማሪዎቹ የሚጠቀሙበትን ብልሃቶች አስመልክቶ ከጸሃፍት ንድፈ ሃሳብ አንጻር በማስደገፍ የሰጡት ምላሽ ከስልጠና ጀምሮ በተወሰነ መልኩ እንደሚያገኙ ሲሆን ከቅድመ ንባብ ጀምሮ በአንብቦ መረዳት ሂደቶች መምህራን ለማነቃቃት እና የምንባቡን አላማ ለማሳካት እንደሚጠይቁ ተገልጿል፡፡ እንዲሁም ትኩረት ሰጥተው አንድምታዊ ትርጉምን ወይም አመራማሪ የሆኑ ብልሃቶችን ለተማሪዎች በክፊል እንደሚያሳውቁ እንዲሁም ከእውነታዎች በመነሳት የግል አስተያየቶችን እንዲያቀርቡ በተወሰነ መልኩ እንደሚደረግ የቀደመ ዕውቀታቸውን ከአዲሱ ዕውቀት ጋር በማቀናጀት እንዲያነቡ ለማድረግ እንደሚመቻች እና ንባብ ለማንበብ የማይመቹ ሁኔታዎችን በራሳቸው እንደሚታገሉ ከዝግ የቃለ መጠይቅ ምላሽ የተገኘው መረጃ ያሳያል፡፡ በተጨማሪ የተገኘው መረጃ እንደሚያመለክተው በምእራፍ ሁለት የአንድምታ ትርጉምን ለማገዝ ከተገለጹት ብልሃቶች ከመረጃ በመነሳት ያልተገለጸውን መገንዘብ ፤ከእውነታ አስተያትን መረዳት እና ምስሎችን መተርጎም የሚሉትን ብልሃቶች ተተኳሪ ተማሪዎች የተለገሉባቸው ብልሃቶች በከፊል ብቻ

እንደሚመሳሰሉ ከአንብቦ መረዳት ፈተና ከተገኘው መረጃ መረዳት ይቻላል፡፡በዚህም ከቃለ መጠይቁ ከቀረቡት የጸህፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ተዛምዶው በከፊል ነው፡፡

በአጠቃለይ ከአንብቦ መረዳት ፈተናው የተገኘው መረጃና ከመምህራን በቃለ መጠይቅና በጹሑፍ መጠይቅ የተገኘው መረጃ አንድ አለመሆኑን የሚያሳይ ሲሆን ይኸውም በአንብቦ መረዳት ፈተናው በተለይም አመራማሪ ጥያቄዎችን ለመመለስ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ተመሳስሎው በከፊል እንደሆነ፣ ከመምህራኖች የተገኘው መረጃ ደግሞ ተማሪዎቹ ብልሃቶቹን ሙሉ በሙሉ እንደሚጠቀሙባቸው ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋርም እንደሚመሳሰል የሚያሳይ ሲሆን ከሁለቱ የተገኘው መረጃ ተመሳሳይነት የለውም፡፡

ተ.ቁ	ቀጥተኛ ጥያቄዎች ለመመለስ ያገዟቸው ብልሃቶቸ	ማደራጀትና መተርጎምን የሚሹ ጥያቄዎችን ለመመለስ ያገዟቸው ብልሃቶቸ	አመራማሪ ጥያቄዎች ለመመለስ ያገዟቸው ብልሃቶቸ
1	ብ.1.2 አሰሳ ንባብ	ብ1.2 አሰሳ ንባብ ብ 1.6 የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም	ብ 1.5 በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙ ስርወ ቃላቸውን መመርመር ብ1.6 የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም
2	ብ1.3 ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት ግርጌ ምልክት ማድረግ	ብ2.1 የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት ብ 2.2 ባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት ብ 2.5 በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙ ወሳኝ ቃላትን መለየት	
3	ብ1.6 የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም	ብ4.12 በንባብ ሂደት ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሂው መስጠት	

ሦስተኛ በጥናቱ እንዲመለስ ከተጠየቁት ጥያቄዎች አንዱ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገልባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን መገምገም? የሚለው ሲሆን ከሠንጠረዥ 4.7ና 4.8 መረዳት እንደሚቻለው የሁለቱም ትምህርት ቤት የዘጠንኛ ክፍል ተተኳሪ ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ፈተናውን ለመስራት የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች እንደ ጥያቄ አይነቶቹ የተለያዩ ሲሆን አንደምታዊ የንባብ ብልሃትን በመልመጃ ጥያቄዎች አማካይነት ተግባራዊ ለማድረግ ሶስት አይነት ጥያቄዎችን መጠቀም እንደሚቻል (Carrell, Liberto & Pharis (1989፤660) ፣ Williams (1984፤59) እና Chickalanga (1993፤931) ያስረዳሉ፡፡ በዚህ መሠረት በሦስቱም የአንድምታ ጥያቄ ዓይነቶች የተጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ከዚህ እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡ ለምሳሌ ውስን መረጃ የሚመለከቱ የአንድምታ ጥያቄዎችን ወይም ቀጥተኛ ጥያቄዎች ተተኳሪ ተማሪዎቹ ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚሰጡ ስድስት ብልሃቶች ውስጥ ሁለት ብልሃቶችን የተጠቀሙና ብልሃቶቹ ጥያቄዎቹን ለመመለስ እንዳገዟቸው እነዚህ ብልሃቶችም ብ.1.2 የአሰሳ ንባብ ይህ ማለት ከአንድ ጹሑፍ ቁንፅል መረጃ ለመፈለግ አይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ የማንበብ ዘዴ ነው፣ ብ.1.3 በምንባቡ ጥያቄዎች ላይ አንባቢው ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት ሐረጋት ግርጌ ሲያሰምር ወይም የተለየ ምልክት ሲያደርግናብ1.6 የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም የሚባሉትን ብልሃቶች ተጠቅመዋል፡፡ በዚህም የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ውጤታማ በመሆን ረድተዋቸው የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎቹን መልሰዋል፡፡ በሌላ በኩል በምዕራፍ ሁለት እንደተጠቀሰው Berhanu (1993፤71) Abrham እና Vann (1987)ን ጠቅሰው እንደገለጹት በቋንቋ ችሎታቸው ውጤታማ የሆኑት ተማሪዎች ውጤታማ ካልሆኑት ተማሪዎች በርካታ እና የተለያዩ የንባብ ብልሃቶችን ይገለገላሉ፡፡ይሁን እና በዚህ ጥናት የተገኘው መረጃ ውጤት ከቀረበው ሃሳብ ጋር ተጣጥሞ አላሳያም፡፡ ምክንያቱም ከተማሪዎች በአንብቦ መረዳት ፈተናው የተገኘው መረጃ እንደሚያሳየው ቀጥተኛ የአንድምታ ጥያቄዎችን ለመመለስ ተተኳሪ ተማሪዎቹ ብዙ ብልሃቶችን ሳይጠቀሙ በቀላሉ ሦስት ብልሃቶች ተገልግለው መልሰውታል፡፡ አስረጅ (ሠንጠረዥ 4.7ና 4.8ን ይመልከቱ)፡፡

በደጋፊነት ከተማሪዎች ጹሑፍ መጠይቅ የተገኘመረጃ

የን.ብ.ንው .አከፋፈል	ብልሃ ቶች	42 የንባብ ብልሃት ዓይነት	የአ.ሀ ምላሽ	አዎ	የለም	የደባ.አ.ነ ምላሽ	አዎ	የለም
ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ የንባብ ብልሃት	1.2	አሰሳ ንባብ ከአንድ ጹሑፍ ውስጥ የተወሰነ መረጃ መፈለግ እንደ ግርፍ ንባብ ሁሉ አሰሳ ንባብ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ታነባለህ/ ቢያለሽ?	32 ተማሪ (69.56%)	√		33 ተማሪ (71.7%)	√	
	1.3	ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት (ሐረጋት) ግርጌ እያሰመርክ/ሽ ወይም ምልክት እያደረክ/ሽ ታነባለህ/ሽ?	9 ተማሪ (19.5%)	√		10ተማሪ (21.7%)	×	
	1.6	የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም	1 ተማሪ (2.17%)	√		--	×	

ከሠንጠረዥ 4.6 ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚሰጡ 6 የንባብ ብልሃቶችን መሠረት አድርገው በአጋዥነት ከተማሪዎች የጹሑፍ መጠይቅ የተገኘ መረጃ "አዎ" የሚል ምላሽ ያገኙ ሶስቱ ናቸው፡፡ ከአፍሪካ ህብረት 32 ተማሪ (69.56%) ከባልቻ 33 ተማሪ (71.7%) ብ.1.2 የአሰሳ ንባብ ይህ ማለት ከአንድ ጹሑፍ ቁንፅል መረጃ ለመፈለግ አይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ የማንበብ ዘዴ ፣ ከአ.ህ 9 ተማሪ (19.5%) ከባልቻ 10ተማሪ (21.7%) ብ.1.3 በምንባቡ ጥያቄዎች ላይ አንባቢው ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት ሐረጋት ግርጌ ሲያሰምር ወይም የተለየ ምልክት ሲያደርግ እና 1 የአፍሪካ ህብረት ተማሪ (2.17%) ብ1.6 እንግዳ ቃላት ሲያጋጥሙ ፍቺያቸውን ለመረዳት ከአውዱ ተነስቶ ግምት እየሰጡ ማንበብ የሚሉትን ሲሆን ከባልቻ የተጠቀሱትን ሦስት ብልሃቶች የሁለቱም ትምህርት ቤት ተተኳሪ ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው እንደሆኑ መረጃው ያሳያል፡፡ በዚህም ተማሪዎቹ ብልሃቶቹን በከፊል ውጤታማ በሆነ መንገድ ተገልግለውባቸዋል፡፡

በአጠቃላይ ከአንብቦ መረዳት ፈተናው፣ በአጋዥነት ከጹሐፍ መጠይቁ የተገኘው መረጃ እንደሚያሳየው የተማሪዎቹ ምላሽ ተመሳሳይ መሆኑና በተጠቀሙባቸው የብልሃት ዓይነቶች ከሦስቱ የአንድምታ ጥያቄ አይነቶች ውስን መረጃን ለማግኘት በሚጠይቁት የተሻለ የብልሃት ዓይነቶችን እንደተጠቀሙ የተገኘው መረጃ ያሳያል፡፡

ማብራት እና ማጠለል ን የሚሹ	ብ2.7	በንባብ ሂደት ፅንሰ ሃሳቡን በቀላሉ መግለጽ የማይቻል ቃል ሲያጋጥምህ /ሽ በርካታ ቃላትን ወይም ተቀራራቢ ቃል ተጠቅመህ/ ሽ ለመግለፅ ትሞክራለህ/ ሪያለሽ?	34 ተማሪዎች 73.9%	√		**36 ተማሪ ዎ ች** **78.26%**	√	

	ብ2.8	ከምታነበው/ ቢው ምንባብ የቃላትን ትርጉም ለማግኘት የቃል ክፍሎችን ለመገንዘብ ሙከራ ታደርጋለህ/ ጊያለሽ?	27 ተማሪዎች 58.6%	√		27 ተማሪዎች 58.6%	√	

ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ የአንድምታ ጥያቄዎች ከስምንት ብልሃቶች የአፍሪካ ህብረት ተተኳሪ ተማሪዎች ሁለት ብልሃቶችን እንደተጠቀሙ ከመረጃው መረዳት ይቻላል፡፡ እነዚህ ብልሃቶችም ብ.2.7 በንባብ ሂደት ፅንሰ ሃሳቡን በቀላሉ መግለጽ የማይቻል ቃል ሲያጋጥምህ/ሽ በርካታ ቃላትን ወይም ተቀራራቢ ቃል ተጠቅመህ/ሽ ለመግለፅ ትሞክራለህ/ሪያለሽ ? የሚል ሲሆን የአፍሪካ ህብረት 34 ተማሪዎች 73.9% የባልቻ ተተኳሪ ተማሪዎች 36 ተማሪዎች 78.26% በተጨማሪም ብ2.8 ከምታነበው/ ቢው ምንባብ የቃላትን ትርጉም ለማግኘት የቃል ክፍሎችን ለመገንዘብ ሙከራ ታደርጋለህ/ጊያለሽ? ብልሃቶች ላይ የተመሰረተ ጥያቄዎችን መልሰዋል፡፡

በአጠቃላይ ከዚህ መረጃ የምንመለከተው ማብራራትና ማጠቃለልን ከሚጠይቁ ስምንት ጥያቄዎች ውስጥ ለሁለቱ ብቻ "አዎ" የሚል መላሽ ተሰጥቶ ስድስት ጥያቄዎች "የለም" የሚል ምላሽ መሰጠቱ ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያስችሉ ብልሃቶችን የመጠቀም ሁኔታቸው ዝቅተኛ መሆኑን ያመለክታል፡፡

3.3	ስታነብ/ቢ ከአጠቃላይ ዕውቀት እና ከቀደመ ዕውቀት በመነሳት ስለ ምንባቡ ታሪክ ወይም ርዕሰ ጉዳይ የጠበቀ ዝምድና ያላቸውን መረጃዎች ትጠቀማለህ/ ሚያለሽ?		33 ተማሪዎች (71.7%)	✓		34 ተማሪዎች (73.9%)	✓	

3.6	ስታነብ/ቢ የቀደመ ዕውቀት ከህይወት ልምድ ከባህላዊ ዕውቀት በመነሳት ትተነብያለህ/ሽ?		39 ተማሪዎች (84.78%)	✓		38 ተማሪዎች (82.6%)	✓
3.11	የምንባቡን አንድ ክፍል መረጃ ካሌላው ክፍል ጋር ለመረዳት አቀናጅተህ/ሽ ታነባለህ/ቢ.ያለሽ?		24 ተማሪዎች (52.17%)	✓		23 ተማሪዎች (50%)	✓

ግጥምጥምነትና መመርመርን የሚጠይቁ የአንድምታ ጥያቄዎች ከአስራ አንዱ ብልሃቶች የአፍሪካ ህብረት ተተኳሪ ተማሪዎች ሦስት ብልሃቶችን እንደተጠቀሙ ከመረጃው መረዳት ይቻላል፡፡ እነዚህ ብልሃቶችም ብ.3.3 ስታነብ/ቢ ከአጠቃላይ ዕውቀት እና ከቀደመ ዕውቀት በመነሳት ስለ ምንባቡ ታሪክ ወይም ርዕሰ ጉዳይ የጠበቀ ዝምድና ያላቸውን መረጃዎች ትጠቀማለህ/ ሚያለሽ ? የሚል ሲሆን የአፍሪካ ህብረት 33 ተማሪዎች (71.7%) የባልቻ 34 ተማሪዎች 73.9% በተጨማሪም ብ 3.6 ስታነብ/ቢ የቀደመ ዕውቀት ከህይወት ልምድ ከባህላዊ ዕውቀት በመነሳት ትተነብያለህ/ሽ? የአፍሪካ ህብረት 39 (84.78%) የባልቻ 38 ተማሪዎች (82.6%) በመጨረሻም ብ3.11 የምንባቡን አንድ ክፍል መረጃ ካሌላው ክፍል ጋር ለመረዳት አቀናጅተህ/ሽ ታነባለህ/ቢ.ያለሽ? የአፍሪካ ህብረት 24 (52.17%) የባልቻ 38 ተማሪዎች (82.6%) በብልሃቶች ላይ የተመሰረቱ ጥያቄዎችን መልሰዋል፡፡

በአጠቃላይ ከዚህ መረጃ የምንመለከተው ግጥምጥምነትን መመርመርን ከሚጠይቁ አስራ አንድ ጥያቄዎች ውስጥ ለሦስቱ ብቻ “አዎ” የሚል መላሽ ተሰጥቶ ለስምንት ጥያቄዎች “የለም” የሚል ምላሽ መሰጠቱ ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያስችሉ ብልሃቶችን የመጠቀም ሁኔታቸው ዝቅተኛ መሆኑን ያመለክታል፡፡

አመራማሪ የአንድምታ ጥያዎችን በተመለከተ ከአንብቦ መረዳት ፈተናው የተገኘው መረጃ እንደሚያሳየው ተተኳሪ ተማሪዎቹ ሰላሳ ሰባቱ ሁለት አይነት ብልሃቶችን ተጠቅመው የመለሱ ሲሆን የተጠቀሙባቸውም ብልሃቶች ብ.1.5 ከአንድ ስርወ ቃል የወጡ ቃላትን መለየት (በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙ ቃላትን ትርጉም ለመረዳት ስርወ ቃላቸውን መመርምር ማለት ነው፡፡) ብ.1.6 (የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም የሚሉትን ብልሃቶች ተጠቅመው አመራማሪ ጥያቄዎቹን መልሰዋል፡፡ በዚህም ብልሃቶቹ ጥቄዎቹን ለመመለስ በመርዳት አግዘዋቸዋል፡፡ የአፍሪካ ህብረት አስራ ሶስቱ ተማሪዎች የባልቻ ዘጠኙ ግን ጥቄዎቹን አልመለሱአቸውም በዚህም የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ውጤታማ ሳይሆኑ ቀርተዋል፡፡ አንብቦ መረዳት መቆጣጠርን የሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል አመራማሪ ብልሃቶችን በስሩ የያዘ ሲሆን አስራ ሰባት ንዑስ የብልሃት አከፋፈሎችን በተመለከተ መሠረት ያደረጉ ጥያቄዎች ከጹሑፍ መጠይቅ የተገኘ መረጃ በአፍሪካ ህብረት 50%ና በባልቻ 52.1% ተተኳሪ ተማሪዎች "አዎ" የሚል ምላሽ የተሰጠባቸው ጥያቄዎች አምስት ሲሆኑ እነሱም፡-(ብ.4.1) የንባብ ዘዴን ወይም ብልሃትን ከአላማው አንፃር እየለዋወጡ ማንበብ፣ (ብ.4.2) እርግጠኛ ያልሆነበትን መልስ በማዘግየት ለጊዜው ወደ ሌላው መሄድ፣ (ብ.4.3) ንባብን የሚያደናቅፉ ነገሮችን ለምሳሌ እንደ መሰላቸት፣መታወክ የመሳሰሉትን በመታገል ተፅዕኖዎችን በመቋቋም ማንበብ፣ (ብ.4.4) ከተለመደው የንባብ ፍጥነት እየቀየሩ ማንበብ፣ (ብ.4.5) በንባብ ሂደት ግልፅ ያልሆነ ሃሳብ ሲያጋጥም ንባቡን በከፊል ወይም በሙሉ ደጋግሞ ማንበብ ሰሆኑ አስራ ሁለቱ የብልሃት ጥያቄዎች ላይ ደግሞ "የለም" የሚል ምላሽ ተሰጥቶባቸዋል፡፡በአጠቃላይ ከላይ ከተገለጹት ባነሰ ሁኔታ ብልሃቶችን ውጤታማ በሆነ መልኩ እንዳልተጠቀሙ መረጃው ያመለክታል፡፡

በአጠቃላይ ተተኳሪ ተማሪዎች በምዕራፍ ሁለትም ሆነ ከላይ በተጠቀሰው የጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ መሰረት ውጤታማ የሆኑ ተማሪዎች ብዙ ብልሃቶችን የሚጠቀሙ ናቸው፡፡ ከሚለው ንድፈ ሃሳብ ጋር በከፊል ተጣጥሞ አሳይቷል፡፡ እንዲሁም ኢ-ቀትተኛ ብልሃቶችን የሚጠቀሙ የተሻለ መረዳት ያላቸው ናቸው ከሚለው እና በምዕራፍ ሁለት ከተገለጸው ንድፈ ሃሳብ ጋር በዚህ ጥናት የተገኘው መረጃ ተዛምዶው አነስተኛ ነው፡፡ ነገርግን ከተገኘው መረጃ መመልከት የሚቻለው ቀጥተኛ የአንድምታ ጥያቄዎችን ለመመለስ ብልሃቶቹን ውጤታማ በሆነ መንገድ እንደተጠቀሙና የማደራጀትና መተርጎም እንደዚሁም

አመራማሪ ጥያቄዎቹን ለመመለስ ብልሃቶቹን ውጠታማ በሆነ መንገድ በአብዛኛው እንዳልተጠቀሙባቸው የተገኘው መረጃ ያሳያል፡፡

4.2 የጥናቱ ውጤት ማብራሪያ

በምዕራፍ አንድ እንደተገለጸው ይህ ጥናት የተካሄደው ለሦስት ጥያቄዎች መልስ በማግኘት የጥናቱን አላማዎች ለማሳካት ነው። በተደረገው ጥናትም ጥያቄዎቹ መልስ ስላገኙ አላማዎቹ ተሳክተዋል፡፡ የጥያቄዎቹ መልስ የተገኘው ከአንብቦ መረዳት ፈተና፣ ከምልከታ፣ ከጹሑፍ መጠይቅ እና ከቃለ መጠይቅ ውጤት ትንተና ሲሆን ትንተናውን መሠረት ያደረገው የውጤት ማብራሪያ ከዚህ ቀጥሎ ቀርቧል፡፡

ቀደም ሲል እንደተገለጸው የዚህ ጥናት ጥያቄዎች ጥናቱ ሊመልሳቸው የሚገባቸው መሠረታዊ ጥያቄዎች ሲሆኑ ጥያቄዎቹም አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ምን ምን ናቸው? ተማሪዎቹ የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሃፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር አብረው ይሄዱ ይሆን? አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን መመርመር ? የሚሉት ጥያቄዎች ተነስተዋል፡፡ ለነዚህ ጥያቄዎች መልስ ለማግኘትም በዋናነት ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የተገለገሉባቸውን ብልሃቶች ለመፈተሽ በፈተና መረጃዎች ተሰብስበዋል፡፡ እንዲሁም በፈተና የማይገኙ ብልሃቶችን በምልከታ፣ ከተማሪዎችና ከመምህራን በጹሑፍ መጠይቅ እና ከመምህራን በቃለ መጠይቅ መረጃዎች ተሰብስበዋል፡፡ በነዚህ የመረጃ መሰብሰቢያ የተሰበሰቡት መረጃዎች ቅይጥ የምርምር ዘዴን በመጠቀም ትንተናው ተከናውኗል፡፡ የውጤት ትንተናውም አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ዙሪያ የተለያዩ ውጤቶች መገኘታቸውን አመላክቷል፡፡

በመጀመሪያ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተጠቀሙበትን ብልሃቶች ስንመለከት በዋናነት ከፈተና፣ በአጋዥነት ከምልከታ፣ከጹሑፍ መጠይቅና ከቃለ መጠይቅ የተገኙት መረጃዎች እንደሚያመለክቱት አብዛኞቹ ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የተጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር የተዛመዱ እንደሆነና የተወሰኑት ብልሃቶች በተለይም ኢቀጥተኛ ብልሃቶች (መመርመርን የሚጠይቁ) ከግማሽ በላይ የሚሆኑትን እንዳልተገለገሉባቸው የትንተናው ውጤት

ያመለክታል፡፡ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች ብልሃቶችን በዋናነት መጠቀም የሚያስፈልገው ጸሐፊ ሁሉንም ነገር ስለ ማይጽፍ መጻፍም ስለማይጠበቅበት ያልተገለጸውን ለመረዳት ብልሃቶችን መጠቀም እንዳለባቸው በምዕራፍ ሁለት ተገልጿል፡፡ በመሆኑም የጥናቱ ውጤት ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር በከፊል የሚደጋገፍ ሆኖ ተገኝቷል፡፡

ሁለተኛው የዚህ ጥናት መሠረታዊ ጥያቄ ተማሪዎቹ የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር አብረው ይሄዱ እንደሆነ መመርመር? የሚል ሲሆን ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች በፈተና፣ በምልከታ፣ ከቃለ መጠይቅና ከጹሑፍ መጠይቅ የተገኘው መረጃ የሚያሳየው ለዚህ ጥናት ከተመረጠው እና በአራት ንዑስ የአንብቦ መረዳት ተከፍሎ ከተቀመጠው የSaring {1987} ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ሞዴል አንፃር ሲታይ በቅድመ ንባብ በዚህ ንዑስ ብልሃት አከፋፈል በሦስተኛው ማለትም ግጥምጥምነት መመርመርን የሚጠይቁ የንባብ ብልሃቶች አከፋፈል በሚለው ስር በስድስተኛ ተራ ቁጥር ብ.3.6 የቀደመ ዕውቀትን መጠቀም ይህም የሚያነበውን ታሪክ ከግል ህይወቱ ጋር ለመረዳት ሲሞክር ነው Davies {1995} የሚለውን አብዛኞቹ የተጠቀሙ ሲሆን ይህም Willams {1990} በቅድመ ንባብ ዳራዊ ዕውቀታቸውን ወይም የቀደመ ዕውቀታቸውን በመጠቀም በምንባቡ ርዕስ ላይ ሃሳብ የሚሰጡበት ደረጃ ነው፡፡ ከሚለው ጸሃፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ሌላው በንባብ ጊዜ ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚሰጠው ብ.1.6 የቃልን አገባባዊ ፍቺ መጠቀም ብ.4.12 ችግር ሲያጋጥም ችግሩን እየቀረፉ የራስ የሆነ መፍትሂ እየሰጡ ንባብን መቀጠል የሚሉትን ተጠቅመዋል፡፡ ሆኖም በንባብ ጊዜ መጠቀም ከሚኖርባቸው ብልሃቶች ሁሉንም እንዳልተጠቀሙ በአንብቦ መረዳት ፈተናው እና በጹሑፍ መጠይቅ ከተገኘው መረጃ መረዳት ተችሏል፡፡ ይህም Block {1961} ከገለጸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች አንባቢዎች ጹሑፍን እንዴት አንብበው እንደሚረዱ ባልተረዱ ጊዜ ደግሞ ምን ማድረግ እንዳለባቸው የሚያመላክቱ ናቸው፡፡ ከሚለው ንድፈ ሃሳብ ጋር በከፊል ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ በድህረ ንባብ ጊዜ ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች በአራተኛው ብልሃት አከፈፈል አንብቦ መረዳት እና መቆጣጠር በሚለው ስር ብ.4.2 መልስን ማዘግየት ብ.4.5 ደጋግሞ ማንበብ የሚሉት ብልሃቶች ከመረጃው የተገኙ ሲሆን Shang {2010} ጥናት በአንብቦ መረዳት እና በማንበብ ብልሃቶች አጠቃቀም መካከል አዎንታዊ ጠንካራ ተዛምዶ እንዳለ አሳይቷል ብለው

ካስቀመጡት የጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር በከፊል ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ በአጠቃላይ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች አብዛኞቹ ከጸሐፍት ንድፈ ሐሳብ ጋር የሚመሳሰሉ ሲሆን በSaring {1987} የንባብ ብልሃት አከፋፈል በአራት ተዘርዝረው የተቀመጡትን ሞዴል የብልሃት አከፋፈል ከፊሎቹን ያለመጠቀማቸው ውጤት ብልሃቶቹን ያለመገንዘብ ክፍተት እንደሆነ ከመምህራን በቃለ መጠይቅ የተገኘው መረጃ አመላክቷል፡፡ ለዚህም በብልሃቶች ዙሪያ ሰፊ ግንዛቤ መፍጠር እንደሚያስፈልግ ጥናቱ አቅጣጫ አመላክቷል፡፡በተጨማሪም በአንብቦ መረዳት እና በብልሃቶች አጠቃቀም መካከል ጠንካራ አዎንታዊ ተዛምዶ እንዳለ ካስቀመጡት የጸሐፍትን ንድፈ ሃሳብ ጋር በከፊል አለመመሳሰሉን መገንዘብ ይቻላል፡፡

ሦስተኛው የዚህ ጥናት መሰረታዊ ጥያቄ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች መርዳት አለመርዳታቸውን መመርመር ? የሚል ሲሆን ከፈተናና ከጹሑፍ መጠይቅ የተገኘው መረጃ በዚህ ጥናት የብልሃቶቹ ማገዝ አለማገዛቸውን በሦስቱ የአንድምታ መልመጃ ጥያቄዎች መረጃ የተሰበሰበ ሲሆን እነዚህ ጥያቄዎች የጸሐፊውን አንድምታ ለመረዳት የሚያስችሉ ሃሳብን ከፋፍሎ የማውጣት ችሎታን የሚያዳብሩ በጹሑፍ የተገኘው መረጃ ብቻ ሳይሆን በጹሑፍ ውስጥ ያልተገኘውን መረጃም ለመረዳት ሊሆን እንደሚገባ Birtish Council {1980፤61} ገልጸዋል፡፡እንዲሁም የአንብቦ መረዳት መልመጃ ጥያቄዎችን በሦስት መንገድ የከፈሏቸውን Nuttall{1982} ንድፈ ሃሳብ መሠረት በማድረግ በሦስቱ የአንድምታ ጥያቄዎች ዙሪያ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶቹ ጥያቄዎቹን ለመመለስ ማገዝ አለማገዛቸውን በመፈተሽ ውጤቱ ረድቷል አልረዳም በማለት ተተንትኗል፡፡ስለዚህም ከመረጃው መረዳት የሚቻለው የአንድምታ ብልሃቶችን በመጠቀም እነዚህን ሦስት ዓይነት የአንድምታ ጥያቄዎች አንዱን ማለትም ቀጥተኛ ጥያቄን ሙሉ ለሙሉ መልሰዋል፡፡ ሁለቱን ማለትም ማደራጀት እና መተርጎምን እንዲሁም የምርምር ጥያቄን በከፊል ነው የመለሱት ለዚህም የአንድምታ ብልሃቶቹ በከፊል አግዘዋል፡፡ የአንድምታ የንባብ ብልሃት ለተማሪዎች አስፈላጊ የሚሆነው ደራሲው ሁሉንም ነገር በግልጽ ስለማያስቀምጥ ያልተገለጸውን መርምሮ ለመረደት ነው Nuttall {1982}:: በተጨማሪም የምንባቡን መልዕክት መርምረው ምንባቡ ተአማኒና በተገቢው መረጃ ተዳምሮ መብራራቱን እንዲገመግሙ የሚያስችሉ ጥያቄዎች ሊጠቀም ይችላል፡፡ Carrell.etal {1989} Aebersoola& Field {1997} ከሚለው ንድፈ ሃሳብ ጋር በከፊል

ተዛምዶን አሳይቷል፡፡ ነገር ግን ቀጥተኛ ጥያቄዎችን ሙሉ ለሙሉ የማደራጀት እና መተርጎምን እንዲሁም መመርመርን የሚጠይቁ መልመጃዎችን በጥቂቱ የመመለሳቸው ሁኔታ ከቃለ መጠይቅ ከአንብቦ መረዳት ፈተና እና ከጹሑፍ መጠይቅ ከተገኘው መረጃ መመርመርን የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ግንዛቤ ማጣት፣ የቀደመ ዕውቀት አለመኖርና ብልሃቶችን በብዛትና በቅንጅት አለመጠቀም እንደሆነ መረጃው አመላክቷል::

በአጠቃላይ የውጤት ትንተናው ማብራሪያ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሃፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ያላቸው ተዛምዶ እና እነዚህ ብልሃቶች ያስገኙት ውጤት ምን እንደሚመስል በመተንተን ተብራርተዋል፡፡የውጤት ማብራሪያው በምዕራፍ ሁለት የተገለጹትን የጸሐፍት ንድፈ ሃሳቦች መሠረት በማድረግ የታዩት የብልሃት አጠቃቀም ጥንካሬ እና ክፍተት አስቀምጧል፡፡

ምዕራፍ አምስት፣ ማጠቃለያ እና አስተያየት

በጥናቱ መግቢያ ላይ እንደ ተገለጸው የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸውን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን በመተንተን ስለብልሃት አጠቃቀም ጥንካሬ እና ድክመት የሆኑትን በመለየት ማሳየት ነው፡፡ ጥናቱ ያነሳቸውን መሰረታዊ ጥያቄዎች በአግባቡ በመመለስ ለጥናቱ አላማ ግብ መምታት አስፈላጊ ናቸው ተብሎ የታመነባቸው የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች በተግባር ላይ ውለዋል፡፡ እነዚህም የአንብቦ መረዳት ፈተና፣ ምልከታ፣ የጹሑፍ እና የቃል መጠይቅ ናቸው፡፡ የተሰበሰቡት መረጃዎች ተተንተነው የሚከተሉት የማጠቃለያ ሃሳቦች ላይ ተደርሷል፡፡

ማጠቃለያ

ከዚህ ጥናት ዝርዝር ዓላማዎች መካከል የመጀመሪያው አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ ማመላከት ሲሆን በትንተናው የተገኘው ውጤት እንዳመለከተው የአፍሪካ ህብረትና የባልቻ አባነፍሶ ትምህርት ቤት ተተኳሪ ተማሪዎች ምንባቡን መሠረት አድርገው የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከዚህ እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡ ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚሰጡ ብልሃቶች የአሰሳ ንባብ ከአንድ ጹሑፍ የሚፈለገውን መረጃ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ መፈለግን፣ በምንባቡ ምልክት ማድረግ፣ ግርፍ ንባብ፣የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም የሚሉትን ብልሃት ዓይነቶች ተገልግለዋል፡፡ ማብራራትና ማጠቃለልን ከሚጠይቁ ብልሃቶች የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት፣ ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት፣ አያያዥ ቃላትና ሐረጎችን በራስ አገላለጽ መረዳትና ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር የሚሉትን ብልሃቶች ተገልግለዋል፡፡ ግጥምጥምነትንና መመርመርን ከሚጠይቁ ብልሃቶቸ የተጠቀሙባቸው የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ መለየት፣ ከምንባቡ ሃሳብ ጋር ቁርኝት ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም፣ ቀጥሎ የሚመጣውን መተንበይ፣ አስቀድሞ መላምት በማንሳት በንባቡ ሂደት ለማረጋገጥ መሞከር፣ ድርሳኑን መገንዘብና የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ ናቸው፡፡ አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር በሚጠይቁ ንዑስ ብልሃቶች ስር ከተዘረዘሩት መልስን ማዘግየት፣ የንባብ ፍጥነትን መቀየር፣ ደጋግሞ ማንበብ፣ የተዛባ ግንዛቤን መለየትና ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ መስጠት

የሚሉትን ብልሃቶች መገልገላቸውን የተገኘው መረጃ ትንታኔ ይጠቁማል፡፡ ይሁን እንጂ ከተገለገሉባቸው ብልሃቶች መመርመርንና አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የሚጠይቁ የአንድምታ ብልሃቶችን የመጠቀም ችግር እንዳለባቸው የትንተናው ውጤት ያሳያል፡፡

ሁለተኛው የዚህ ጥናት ዝርዝር ዓላማ ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር አብረው ይሄዱ እንደሆነ ማመሳከር ሲሆን በከፊል ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሃፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ተዛምዶ እንዳሳየ የትንተናው ውጤት ያሳያል፡፡ ለምሳሌ ለመተንበይ ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ስለ ትንበያ ብልሃት ከገለጹት ጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ Kuta {2008}፣ Nuttall {1966} ጋር ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ በምንባቡ በግልፅ ያልሰፈሩ መረጃዎችን በግልፅ የተቀመጡትን መነሻ በማድረግ ለመረዳት የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች Kuta {2008} ንድፈ ሃሳብ ጋር ተዛምዶን አሳይቷል፡፡ ላልተገለገሉባቸው ብልሃቶች ደግሞ ጸሐፍት ለብልሃት አጠቃቀም ክፍተት መፈጠር ምክንያት ናቸው ብለው ካስቀመጧቸው የቋንቋ ችሎታ፣ የትምህርት ደረጃ፣ የምንባብ ዓይነት፣ ቀጥተኛና ኢቀጥተኛ ብልሃቶችና የብልሃት ዓይነቶች ቅንጅት እንደሆኑ Ellis {1994}፣ Wenden {1991}፣ Wallace {1992}፣ Berhanu {1993}& Davies {1995} ከገለጹት ንድፈ ሃሳብ ጋር በዚህ ጥናትም መመሳሰል እንዳሳየ የትንተናው ውጤት ያመላክታል። በተጨማሪም ተማሪዎቹ መጠቀም ሲኖርባቸው ያልተጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ከShang {2010} ጥናት ተማሪዎች በንባብ አውድ ውስጥ የብልሃት ዕውቀታቸውን አተገባበር ካልተማሩ የብልሃት ዕውቀታቸው ብቻ የንባብ ውጤታቸውን ስኬታማነት እንደሚቀንሰው ካሰፈሩት ጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር የዚህ ጥናት የትንተና ውጤትም አብሮ የሚሄድ ሆኗል።

ሦስተኛው የዚህ ጥናት ዝርዝር አላማ ተማሪዎቹ የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን መመርመር የሚል ሲሆን የአንድምታ የንባብ ብልሃት የሚከናወነው በሦስት የጥያቄ ዓይነቶች አማካይነት እንደሆነ እነሱም ቀጥተኛ የአንድምታ ጥያቄ፣ ማደራጀትና መተርጎምን የሚፈልጉ ጥያቄዎችና ቀጥተኛ ያልሆኑ (አመራማሪ) ጥያቄዎች እንደሆኑ {Carrell, Liberto & Pharis 1989፤121} ያስረዳሉ፡፡ ቀጥተኛ የአንድምታ ጥቄዎችን ለመመለስ ብልሃቶቹ የረዷቸው ወይም ያገዟቸው ሲሆኑ ማደራጀት እና መተርጎም እንዲሁም መመርመርን የሚጠይቁ ጥያቄዎችን ለመመለስ ግን ከግማሽ በላይ እንዳልተገለገሉባቸው የትንተናው ውጤት ያሳያል፡፡

አስተያየት

በዚህ ጥናት የተገኙትን ውጤቶች መሰረት በማድረግ የሚከተሉት አስተያቶች ቀርበዋል፡፡

ሀ. ለማማሪያ መሳሪያ አዘጋጆች፡- አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶችን በተመለከተ በብልሃት አጠቃቀም ዙሪያ የብልሃት ዕውቀትና የአተገባበር ይኸውም ግጥምጥምነትና መመርመርን እንዲሁም አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር ንዑስ ብልሃቶች ዕውቀትና በአተገባበር ዙሪያም እነዚህኑ ብልሃቶች የምንባብን አመስጥሮ ለመረዳት ብልሃቶችን እየቀያየሩ እንዲሁም በቅንጅት በተጨማሪም በርከት ያሉ ብልሃቶችን የመጠቀም ክፍተት እንዳለ፣ የትንተናው ውጤት ያሳያል፡፡ ይሁን እንጂ አንድምታዊ ትርጉምን የሚያግዙ የአንብቦ መረዳት ንዑስ የብልሃት አከፋፈል እንዲሁም እነዚህኑ ብልሃቶች አቅጣጫ እና ግንዛቤ የሚያስጨብጡ አካሄዶች በመርሃ ትምህርት፣ በመምህሩ መምሪያ እና በተማሪው መጽሐፍ ከንባብ በፊት ቢካተቱ የተሸለ ይሆናል፡፡

የምንባቦቹና የጥያቄዎቹ መለያየት በንባብ ብልሃት አጠቃቀም ላይ እና የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎቹን በትክክል በመመለስ ረገድ ልዩነት አስከትለዋል፡፡ የዚህ መረጃ አንድምታ የሚያሳየው የምንባቦች አይነት የተለያዩ የንባብ ብልሃት አይነቶችን በማለማመድ እና የአንብቦ መረዳት ችሎታን በማዳበር ረገድ የሚጫወቱት ሚና ወሳኝ መሆኑን ነው፡፡ ስለሆነም ጉዳዩ የሚመለከታቸው አካላት የንባብ ብልሃቶችን ለማለማመድ የሚያስችሉ ምንባቦች የተካተቱባቸውን የንባብ መጽሐፍ አዘጋጅተው ለተማሪዎች ቢያድሉ መልካም ነው፡፡

ተጨማሪ በዚሁ በአደረጃጀት ዙሪያ ብልሃቶችን ብቻ ሳይሆን ብልሃቶችን ተጠቅመው የሚያለማምዷቸው ይኸውም በጥናቱ ትንተናም ሆነ በጥናቱ ማጠቃለያ እንደተገለጸው ቀጥተኛ የአንድምታ ጥያቄዎች ብቻ ሳይሆን እነዚሁኑ መሰረት አድርገው የሚመልሷቸው ማደራጀት እና መተርጎምን የሚጠይቁ የአንድምታ ጥያቄዎች እንዲሁም መመርመርን የሚጠይቁ የአንድምታ ጥቄዎች በዝግጅታቸው ቢያካትቱ፡፡

ለ. ለቋንቋ መምህራን፡- አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ውጤት ምን እንደሚመስል በሦስት አንድምታ ጥያቄዎች ዓይነት የተፈተሸ ሲሆን በሁለቱ ማደራጀት እና መተርጎም እንዲሁም መመርመርን በሚፈልጉ ጥያቄዎች የብልሃት

አጠቃቀም አነስተኛ እንደሆነ የትንተናው ውጤት ያመላክታል፡፡ ስለዚህ በአንብቦ መረዳት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያስችሉ በተለይም ማደራጀት እና መተርጎም እንዲሁም በግልፅ ያልተቀመጡ መረጃዎችን ተማሪዎች በመመርመር እንዲለማመዱ ለሁለቱ ጥያቄዎች የሚሆኑ ብልሃቶችን እንዲያለማምዱ ቅድመ ዝግጅት ማድረግ፣ ተማሪዎችን ማበረታታት እና ንቁ የሆነ ክትትል ማድረግ ቢችሉ የተሻለ ይሆናል፡፡

ሐ.ለጥናት አድራጊዎች፡- ይህ ጥናት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተጠቀሙበትን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ዓይነት፣ ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ያላቸው መመሳሰል እና የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ያስገኙትን ውጤት በመፈተሽ እና ግምገማ በማድረግ ጥንካሬ እና ድክመት እንዳለ የጥናቱ ውጤት አመላክቷል፡፡ ችግሮቹን ለመቅረፍ ለወደፊት ጥናት ለሚያደርጉ እንደ መነሻ ሊሆናቸው እንደሚችል በማመን አጥኚዋ ከዚህ በታች መነሻ ርዕሶችን ታመላክታለች፡፡

- አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያግዙ ብልሃቶች አጠቃቀም አናሳ መሆን
- ሦስቱ የአንድምታ ጥያቄ አይነቶች ከሌሎቹ የአንብቦ መረዳት መልመጃዎች አንፃር በመማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ያላቸው ምጥጥን
- የአንድምታ ትርጉም ብልሃቶችን ለመገልገል እንቅፋት የሚሆኑ ጉዳዮች የሚሉት ናቸው፡፡

ዋቢ ጽሑፎች

ሀብተማሪያም ወርቅነህ፡፡ (1971)፡፡ጥንታዊ የኢትዮጵያ ሥርዓት ትምህርት፡፡አዲስ አበባ ትንሣኤ ዘ-ጉባኤ ማሳተሚያ ድርጅት፡፡

መርሻ አለኸኝ፡፡(1996) ፡፡"የግዝ ጥናትና አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ፡፡"የቋንቋዎች ጥናት ተቋምአስራ አምስተኛ ዓመታዊ ጉባኤ፡፡አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ፕሬስ፡፡

መንክር መኮንን፡፡ (1972) ፡፡መጽሔተ ሊቃውንት፡፡አዲስ አበባ ትንሳ ዘጉባኤ ማቲያ ቤት፡፡

ማስተዋል ውበቱ፡፡(1989)፡፡የከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች አማርኛ አንብቦ የመረዳትችሎታ በአዲስ አበባ በሚገኙ በአራት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የ11ኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ የተካሄደ ጥናት፡፡አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ለሁለተኛዲግሪ ማሚያነትየቀረበ(ያልታተመ)፡፡

ሰለሞን ደነ፡፡(2003)፡፡ልቦለደን በመጠቀም የአንብቦ መረዳት ትምህርት አቀራረብ ፍተሻ፡፡ በአዲሰአበባ ከተማ በሚገኙ ሦስት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የዘጠነኛና አስረኛ ክፍሎች መማሪያ መጽሐፍት ማሳያነት አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ለሁለተኛ ዲግሪማሚያነትየቀረበ (ያልታተመ)፡፡

ሰይፈ ሥላሴ ዮሐንስ፡፡(2011)፡፡የአንድምታ ትርጓሜ በኢትዮጵያ ባህልና ትምህርት፡፡የተካሄደ ጥናት አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ሉለተኛ ዲግሪማሚያነት የቀረበ (ያልታተመ)፡፡

ተክላይ ትዕዛዙ፡፡(2009)፡፡በትግርኛ ቋንቋአፋቸውን የፈቱ የስምንተኛ እና አስረኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ንባብ ጊዜ የንባብ ብልሃት አጠቀቀምና የመምህራን ግንዛቤተጣጥሞ ፍተሻ፡፡ አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ለሁለተ ዲግሪማሚያነት የቀረበ፡፡

አለም እሸቱ፡፡ (1995)፡፡ በሁለተኛ ቋንቋ ማስተማሪያ መማሪያ ዝግጅት ሂደት ውስጥ የክሂሎች አደረጃጀትና ትኩረት የሚሹ ይዘቶች አወቃቀር አዲስ አበባ በሥ/ት/ዝ/ጥ ሞ ኢንስቲቲዩት አውድ ጥናት የቀረበ (ያልታተመ)፡፡

እንድሪስ አባይ፡፡ (2009)፡፡በቴክስት ውቅር ብልሃቶች በአማርኛ ማንበብን መማር በተማሪዎችየአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ያለው ተፅዕኖ ፡፡አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ለዶክትሬት ዲግሪ ማሚያነት የቀረበ፡፡

ያለው እንዳወቀ፡፡ (2009ዓ.ም)። የምርምር መሠረታዊ መርሆዎችና አተገባበር። አዲስአበባ፣ አልፋ አታሚዎች፡፡

ዳንኤል ዘውዴ እና ሌሎች፡፡ (1994) ፡፡የትምህርት ጥናትና ምርምር አተገባበር፡፡ያልታተመ።

Alderson, J.C. Claphan,C. & Wall. D.{1995}. Language test Construction and evaluation. Combridge Combridge University Press .

Andersen, N.J {1994}."Deveioping active reders:pedagogical frame work tothe Second languge reading class"in system22[2]:177-194.

Anastasion, D. and Giva, E. {2009} . Awereness of reading strateg use and reading comprehension among poor and good reader . {on line} Available In http:// ilkogreim online, org.tr.

Armbruster, Bonnie.B. & Osborn, Jean.H.(2002). Reading Instruction and Assessment: Understanding the IRA Standards. Boston: Allyn & Bacon.

Armbruster, B. B. Anderson, T. H. & Ostertag, J. (1987).Does text structure/summarization instruction facilitate learning from expository text? Reading Research Quarterly, 22 (3), 331-346. Re trieved from http: // www. Jstor. Org // stable / 747972. Accessed: 01/08/2011 09:55.

Atkins, J. G. {2013}.The effect of explicit teaching of comprehension strategies on reading comprehension in elementary school {Doctorial dissertation}.Graduate school of Arts and sciences, Columbia University.

Baker, W· & Boonkit, K ·(2004)· Learning strategies in reding and Writing EAP Contexts regional language Center journal 35(3),299–325.

Bernhardt, E.{1991}.Reading Development in asecond Language;Theoritical,empirical and class room perspectives. Norwood, NI：Ablex.

Bloke,E.{1986}.Thecomprehension strategies of second language readers.TESOL Quartely 20:463-494.

Birhau, Boggale. {1993}."Listener strategies in collaborative discourse of addis Abeba University" Abeba University MA Thesis (un published).

British, Council. {1980}.The relation ship between reading strategy. Northumbria University British Council ELT mastters Dessertation Awarda; Commendation.

Brown,D.H. {1994}.Teachingby principle an interactive approach to language pedagogy engle wood Cliffs, New Jersey, Prentice Hall Regents.

Carrell, P. L. {2006}.Can Reading Strategies be successfully taught? The language teacher Journal JALT N22// PP 2-8. Carrell P L.B, pharis and J.

Chamot, A U.{1987}."The learning Strategies of ESL students" in wenden A.and Rubin,j {eds}{1987} Learner strategies in languges in language learning. Combridge: Cambridge university press.

Chicalanga, W. l. {1993}. "Exploring iferencing ability of ESL reders" in reading in foreign language. 10 {1}:931-950.

Collins, A· & Smith, E·E·(1980)·Teaching theprocess of reading comprension (Technical Report No182) Combridgebolt beranek and new man INC·Metacognition and its relation to reading comprehension: a synthesis of the research.USA.

Conly, M. W. {1992}.Contentreadinginstruction:A communicationapproach,New York ; Me Graw.Hill, Line.

Cowan, R.J {1976}. "Reading Perceptual Strategies and contrastive analysis in Language Learning .26 {1}: 95-110.

Cowley, R. W. {1980}.Mamhar esdros and his interpretions. Ethiopian Studies: Proceedings of the international Conference Telaviv,14-17Goldenberg.Grotterdam Boston.pp.41-69 April,1980.

Creswell, J. W. {2009}, Reserarch Design, Qualitative, Quatitative & Mixed Method Approaches.{3rd ed} University of Nebraska- Liincoin.

Cubukcu, F.{2007}.An Investigation of reading strategies employed by traince techers. GEMA online Journal of languate studies. Vol.7{2}pp 95-110.

Davies, F. {1995} . Introducing reading. London: peiguin Group. Dole. J. ADuffy, G. G , Roehler, L. R. & Pearson, P. D. {1991}. Moving from the old to the new ; Reasearch on reading compherension Instruction."Review of pducational research "vol . 61 No . 2 PP 239-264 .

Ellis, R.(1994).The study of second language acquisition. Oxford Oxford University Press.

Ehrman, M. E. Leaver, B. L. & Oxford, R. (2003). Abrief over view of individual difference in Second Language Learning. System: An International Journal of Educational Technology and Applied Linguistics. Vol.31, No.4, pp. 313-330.

Gessesse Taddese,(1999).The effect of process approach to teaching readingon first Year students at kotebe college of teacher education {un published doctorial dissertation}.Addis Ababa university, School of Graduate Studies, Addis Ababa.

Grabe, W. (1991). Current developments in second language reading research. TSOL Quarterly, 25 (3), 375-406.

Grellet, F.(1981).Developing Reading Skills; A practical guide to reading Comprehension exercises.New York:Combridge:Combridge University press.

Griffiths, C. (2004). language learning strategy Theory and Research. New zealand,school of foundation studies. pp1-25.

Gully, (1997).Tadmin implication of meaning `in medieval Arabic.Exeter University Press.

Gunining,T.(2006). "Reading Comprehension instructional Steratage. "From http : // www. nsintel. moe. edu. sq. /

Gunining, T. (1996). "Reading Comprehension exersisces" From http: // www. ed Helper. com / Reading hension.htm.

Heilman, A. W., Blair, T. R., & Ruphley, W. H. (1998). Principles and practices of teaching reading (9th ed.).New Jersey: Prentice Hall.

Krashen,stephn,D&Terrel,T.D.(1983). The Natural Approach: Languag Acquisition in the classroom.california:alemany press.

Kuta,(2008).Reading and Writing to Learn;strategies Across the Curriculum. USA;Library of congress.

Lau, K. & Chan, D. W. (2003). Reading strategy use and motivation among chinese good and poor readers in Hong Kong. Journal of research in reading, 26 (2),177-190.

Lewin,B.A .(1984)."Reading between the lines"in ELT Journal 38(2)∶121-126.

Ling,S.(2011). Investigation Chinese English Majors use of Reading Strategies. A stedy on the Relationship Bet ween Reading Strategies and Reading Acheivements Sweden,Tutor∶Carita Lund mark Kvistinstad university.EN 2460 Level Ivnglish. School of Teaching Education.

Lunzar,E. and k. Gardner.(1979).The Effective use reading. London: Heinemanen educational books the schools council.

Madson,H.s.(1983).Techniques in Testing.Oxford:Oxford university press.

MCDonough, S.H. (1995). Strategy and skill in learning a foreign language. London: England: Edward Arnold.

MCNammara, D.S., (2007). Reading Comprehension Strategy Theories, Interventions, and Technologies, Mahwan, New Jersy : Lawrence Erlbum Associates, Inc, Publishers.

Midina, S.L. (2011). Effects of Strategy Instruction in an EFL. reading Comphrension Course. AcaseStudy Bogota∶ Colmbia∶ Journal of Language Learning Skill∶ Vol. 14. No ISSN 1657 0790∶ PP 79-89.

Mather, P.& Me Carthy,R, (2005).The Artof Critical Reading, Boston

Norton,Donna.E.(1997).Acase study of viet ba high school.Vietnam national University College of foreign languages.Department of post graduatestudies.

Nuttal, C. (1996).Teaching reading skillsina Foreign language; oxford. Macmillan Publishers limited.

Nuttall, C.(1982).Teaching ReadingSkill in a Forign Language.Heine MannEducational Books.

Omaggio, A.(1993). Teaching Language In Context; Boston Heinle and Heinle Publishers.

O'Malley, j. m. & Chamot, Anna.u.(1990). Learning Strategies in second Languge Acquisition Cambridge; Cambridge University press.

Oxford,R.L.(1990).Language Learning Straeges.Wt Every Teacher ShouldKnow. New.New york∶New Bury House.

Ring, C .(1989). The effective Reading of modern language. London long man UK LTD.

Rubin, J.(1987). Learner Strategies: Theoretical Assumption, Research History and Typology. In A. wenden and J. rubin (eds.). learner strategies in language learning. (pp.107-160). Cambridge: Cambridge University Press.

Sahin, A.(2013). TheEffect of Text Types on Reading Comprehehestion. AhiEvran University, education facaulity Kirsehir Turkey.

Sandra, .(1994). Student's usage reading Strategies of educaton. Adnan Menderse University, Ayd in 09 100. Turkey.

Seliger, H and E Shohamy.(1989).Second Language Reasearch Methods. Oxford Oxfored University Press.

Sliberstein, S.(1994). Techniques and resources in teaching reding. New York: Oxford University Press.

Shanehan .T. (2006).The National Reading Panal Report Practical Advice forTeachers Learning Point. Associates.Chicago.

Shang, H. (2010). Reading strategy use, self-efficacy and EFL reading comprehension. The Asian EFL Journal Quarterly, 12 (2) ,18-42.

Smith, F. (1985). Reading Second edition Combridge;Combridge university press.

Spears,D. (2006). Developing Critical Reading Skills LB239999953 M55 20061.

Stillie, M. And A. Lynskey.{1984}.Eurther Comprension: Book One:Londone Basil Black Wellttd.

Wallace, C. (1992). Reading. Oxford; Oxford University Press.

Wenden,A.(1991).Learner Strategies for Learner Autonomy:Planning & Implementing Learner Training for Language Learners. Cambridge: Prentice Hall International (UK).

Wiener, H.S. (1997) Reading Skills Hand Book {7th Ed.} Boston and New York: Houghton Mifflin Company.

Williams, R. (1984) Reading in the language Classroom. London macmillian Publishers.

Williams, M. & Bureden,R,L (1997) Psychology for Language Teachears; ASocialConstructuctivist ApproachNewYork; Combridge combridge universitypress.

Willing, ken.(1989). Teaching how to learn learning strategies in ESL.Sudney National Center for English Languge Teaching & Research.

Zhang, L.J. (2010).Effects of explicit instruction in cognitive and metacognitve reading strategie an Iranian EFL students reading performance an strat Ieon Iranian EPL Students reading performance Cstractivist pedagogy in strategy transfer Science. +Business media B.v.40 1063-1081,doi10.1007/s/1251-011-9202-5.

አባሪዎች

ሠንጠረዥ 4.1

በጥናቱ የተሳተፉ ተተኳሪ ተማሪዎች እና መምህራን ደራዊ መረጃ የሚያሳይ ሠንጠረዥ

ሀ) በጥናቱ የተሳተፉ ተማሪዎች ዳራዊ መረጃን የሚገልጽ ሠንጠረዥ

ተ.ቁ	የተተኳሪ ትምህርት ቤቶች ስም	የጥናቱ አካላይ ተማሪ ዎች ብዛት			ለተጠኚነት በናሙናነት የተመረጡ ተማሪዎች ብዛት	የተመረጡ ክፍሎች	የማንበብ ብልሃት አቅጣጫ የሚሰጥበት ቋንቋ
		ፆታ	በቁጥር	%			
1	ደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሰናዶ ትምህርት ቤት	ወንድ	300	27.5	16 (1.5)	"9" ሰባት	አማርኛ
		ሴት	420	38.5	30 (2.7)		
		ድምር	720	65.9	46 (4.2)		
2	አፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት	ወንድ	172	17.8	20 (1.8)	"9" ሦስት	አማርኛ
		ሴት	200	18.3	26 (2.3)		
		ድምር	372	34.1	46 (4.2)		
የሁለቱ ትምህርት ቤቶች		ድምር	1092	100	1092(100)		

ሠንጠረዥ 4.2

በጥናቱ የሚሳተፉ መምህራን ዳራዊ መረጃ የሚገልጽ

ተ.ቁ	መምህራን የተወሰዱበት ትምህርት ቤት	የመምህራን ብዛት			የትምህርት ዝግጅት እና የሚያስተምሩበት ትምህርት አይነት	በጥናቱ ተተኳሪ ተማሪዎች ክፍል
		ፆታ	በቁጥር	%		
1	ደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሰናዶ ትምህርት ቤት	ወንድ	2	22.2%	አማርኛ ቋንቋ ዲግሪ	9 "7"
		ሴት	3	33.3%		
		ድምር	5	55.6%		
2	አፍሪካህብረትሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት	ወንድ	2	22.2%	አማርኛ ቋንቋ ዲግሪ	9 "3"
		ሴት	2	22.2%		
		ድምር	4	44.4%		
የሁለቱ ትምህርት ቤቶች ጠቅላላ ድምር			9	100%		

ሠንጠረዥ 4.3

በሁለቱ ትምህርት ቤቶች የጥናቱ ተተኳሪ ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት የብልሃት ዓይነቶችን የሚያሳይ ሠንጠረዥ

የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ተማሪዎች የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች
ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.1.2 (የአሰሳ ንባብ ከአንድ ጹሑፍ የሚፈለገውን መረጃ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ መፈለግ) ብ.1.3 (ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት ሐረጋት ግርጌ ማስመር ወይም የተለየ ምልክት ማድረግ) ብ.1.6 (የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም)
ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.2.1 የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት ብ.2.2 ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት ብ.2.5 የቃላት ሰዋሰዋዊ ትርጉም ከምንባቡ ለማግኘት ሲል በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙትን ወሳኝ ቃላት ለመረዳት ሙከራ ማድረግ ብ.2.8 ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር
ግጥምጥምነትና መመርመርን	ብ.3.1 የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ መለየት ብ.3.3 ከታሪኩ ወይም ሃሳቡ ጋር ቁርኝት ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም

የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.3.8 ቀጥሎ የሚመጣውን ይዘት መተንበይ ብ.3.9 አስቀድሞ መላ ምት በማንሳት በምንባቡ ሂደት ለማረጋገጥ መሞከር ብ.3.11 የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ (የምንባቡን መረጃ ከሌላ ክፍል መረጃ ጋር አቀናጅቶ መጠቀም)
አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.4.2 መልስን ማዘግየት ይህ ማለት የምንባቡን ሃሳብ ሳይረዳ ሲቀር የደረሰበትን ማጠቃለያ ለጊዜው ተወት አድርጎ ወደ ሌላ መሄድ ብ.4.4 የንባብ ፍጥነትን መቀየር ይህ ማለት ከተለመደው የንባብ ፍጥነት ፈጥኖ ሲያነብ ብ4.5 ደጋግሞ ማንበብ ይህ ማለት ሃሳቡ ግልፅ ያልሆነለት በሙሉ ወይም በከፊል ሲያጋጥሙ ደጋግሞ ማንበብ ብ.4.6 (ግልፅ ያልሆነን ሃሳብ መለየት ይህ ማለት የንባብ ብልሃቱ ፅንሰ ሃሳብ የሚያጠነጥነው አንባቢው በንባብ ሂደቱ ያልተረዳውን መለየት መቻሉ ነው ብ.4.12 ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሂ እየሰጡ ንባብን መቀጠል

ሠንጠረዥ 4.4

በምልከታ ከተማሪዎቹ የተገኘ መረጃ ማሳያ

ከአፍሪካ ህረት እና ከባልቻ አባነፍሶ በ2011 ዓ.ም በአንደኛ መንፈቀ ዓመት የአማርኛ ቋንቋ ውጤት መሰረት በሶስቱም ደረጃ ከፍተኛ መካከለኛ እና ዝቅተኛ ውጤት ካመጡ ተማሪዎች ከየትምህርት ቤቱ በየደረጃው ሁለት ሁለት ከአንድ ትምህርት ቤት ስድስት ከሁለቱ ትምህርት ቤቶች አስራ ሁለት ተማሪዎች በምልከታ የብልሃት አጠቃቀማቸውን እና ከSaring {1987} ሞዴል ጋር ያላቸውን ተመሳስሎ ለማሳየት እንደ ምሳሌ የቀረበ ማሳያ

1.1 ቴክኒካዊ ድጋፍ የሚሰጡ የንባብ ብልሃቶች አከፋፈል፣

ንዑ. የን. ብ. አከ.	የንባብ ብልሃት አይነት	መግለጫ	በመግለጫው የሰፈረው ሐሳብ የሚወክሉ ምሳሌዎች	በመግለጫው የሰፈረው ሐሳብ የሚወክል/ሉ ምሳሌዎች
			የአ. ህ. ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት	የደ. ባ. አ.ነ.ሁለተኛ ደረጃ እና መሰናዶ ትምህርት ቤት
1.1	ግርፍ ንባብ (skimming)	አንባቢ የአንድን ጹሑፍ መልዕክት ወይም ፍሬ ነገሮችን ለማወቅ ሲል ጽሁፉን ከዳር እስከዳር በፍጥነት ለማንበብ የሚጠቀምበት ዘዴ ነው፡፡ አነባበቡም	ከ 2 የ (አ.ህ) ተማሪዎች የጹሑፉን ፍሬ ነገር ለማወቅ ምንባቡን ከዳር እስከዳር በፍጥነት	

		አይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ እና ቶሎ ቶሎ በማንበብ ነው፡፡ (አለም1995፡6)	ማንበብ	
1.2	አሰሳ ንባብ (scanning)	አንባቢን ከአንድ ጽሁፍ የተወሰነ መረጃን ወይም ቁንጽል መረጃን ለማፈላለግ የሚረዳ የንባብ ዘዴ ነው፡፡ ተፈላጊ መረጃው ከተገኘ በኋላ ግን የንባብ ሂደቱ ያቆማል አነባቡም እንደ ግርፍ ንባብ ሁሉ አይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ነው(አለም 1995፡6)	መ1 የ አ.ህ ተማሪዎች የተወሰነ ቁንፅል መረጃ ከምንባቡ አፈላልጎ ለማግኘት ፍጥነት በተሞላበት ሁኔታ ማንበብ	

1.3	በምንባብ (በአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ላይ ምልክት ማድረግ {Marking the text}	በምንባብ (በአንብቦ መረዳት ጥቄ) ላይ ምልክት ማድረግ ማለት አንባቢው ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት፣ሐረጋት ግርጌ ላይ ሲያሰምር ወይም የተለየ ምልክት ሲያደርግ ማለት ነው፡፡	ከ1የአ.ሀ ተማሪ ለጥያቄው መልስ ይሆናል ብላ ባመነችበት ቃል ግርጌ ማስመር	መ2 እና መ1የደ.ባ.አ ተማሪ ስታነብ ከባድ ቃል ነው ብላ ባሰበችው ቃል ግርጌ አስምራለች
1.4	ለዓርፍተ ነገር ለአንቀፅ ማጠቃለያ መስጠት (Making a paragraph summary in text}	ይህ ማለት አንባቢው በማንኛውም የምንባቡ ክፍል ላይ ከአላማው ጋር በተያያዘ የራሱ የሆኑ ማስታወሻ ሲያስቀምጥ ማለት ነው	ዝ1የአ.ሀ ተማሪ ከባድ ቃላት ናቸው ብሎ ካመነባቸው ራስጌ ላይ ተመሳሳይ ፍቺ መጻፍ	
1.5	ከአንድ ስርወቃል የወጡ ቃላትን መለየት (recognizing cognates)	አንባቢው በንባብ ሂደቱ የሚያጋጥሙትን ቃላት ትርጉም (ፍቺ) ለመረዳት ስርወ ቃላቸውን ሲመረምር ማለት	ዝ2 የአ.ሀ ተማሪ መማክርት ለሚለው ቃል ምክር ከሚለው ቃል የተገኘ ነው	

		ነው፡፡		
1.6	የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም (using context to define a word)	አንባቢው በንባብ ሂደቱ የሚያጋጥሙትን ጠጣር ቃላት ፍቺ ለመረዳት ከአውዳቸው ተነስቶ ግምት ሲሰጥ ማለት ነው፡፡	ከ2 የአ.ህ ተማሪ የልማት አጋር ለሚለው ፍቺ የሰጡት የለማች አገር በማለት ነው፡፡	

ሠንጠረዥ 3.2 ማብራራትና እና መቅለልን የሚጠይቅ የንባብ ብልሃቶች አከፋፈል፣

ንዑ. የን. ብ. አከ.	የንባብ ብልሃት አይነት	መግለጫ	ምሳሌ(ዎች)	
2.1	የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት syntactic simplification	አንባቢው ስለታላሚ ቋንቋ መዋቅር (የቃላት አሰላለፍ) ያለበትን ችግር ለመቅረፍ እንዲችል በታቻለ መጠን ለማቅለል ሲሞክር ማለት ነው፡፡	ከ2 የአ.ህ ተማሪዎች አርቴፊሻል ወተት ማለት ወተት ያልሆነ ማለት ነው፡፡	
2.2	ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት (producedsynonyms and circumlocution)	በንባብ ሂደት አንባቢው ጽንሰ ሐሳቡን በቀላሉ መግለጽ የማይችለውን ቃል ተቀራራቢ ቃል ሲፈልግለት ወይም በርካታ ቃላትን ተጠቅሞ ሊገልጸው ሲሞክር ማለት ነው፡፡	መ1 የ አ.ህ ተማሪ አሃቲ የሚለውን ቃል አያቴ ለማለት ነው	
2.3	አያያዥ ቃላትን እና ሐረጎችን በራስ አገላለጽ	ይህም ማለት ጸሐፊው የጽሁፉን መልዕክት ከዳር ለማድረስ	ዝ2. የአ.ህ ተማሪ ከመጣ በፊት በማለት	

	መረዳት (using paraphrase of rhctorical function)	የተጠቀመባቸውን የሀሳብ ፍሰት መዋቅሮችን (አያያዥ ቃላትን እና ሐረጎችን) አንባቢው ከራሱ ግንዛቤ ተነስቶ ሲረዳው ማለት ነው፡፡	መልሷል	
2.4	የምንባቡን ሐሳብ በራስ አገላለጽ መረዳት (paraphrase)	አንባቢው የምንባቡን ሐሳብ በረሱ/ሷ አገላለጽ ለመረዳት ጥረት ሲያደርግ /ስታደርግ/ ማለት ነው፡፡	መ2 ውሸት ነው ምክንያቱም በስነምግባር ትምህርት እንጂ በስነዜጋ ትምህርት አይደለም	
2.5	የቃላትን ሰዋሰዋዊ ክፍል መለየት (identifying grammatical category of words)	ይህም ማለት አንባቢው ከሚያነበው ምንባብ ትርጉም ለማግኘት ሲል በንባብ ሂደቱ የሚጋጥሙትን ወሳኝ ቃላት የቃል ክፍል ለመገንዘብ ሙከራ ሲያደርግ ማለት ነው፡፡	መ1የአ.ህ ተማሪ መልሱ የመጀመሪያዋ ማለት ነው፡፡	
2.6	የጽሁፉን መልዕክት በራስ መንገድ መተርጎም interpreting text	የጽሁፉን መልዕክት መተርጎም የሚለው የሚያመለክተው አንባቢው የጸሐፊውን ሐሳብ በገባው መንገድ ለመተርጎም ሙከራ የሚደርግ መሆኑን ነው፡፡	ዝ1 የባ.አ.ነ ተማሪ ስትመልስ በከፊል ይመስለኛል በከፊል ደግሞ አይመስለኝም ምክንያቱም አካል ጉደተኛ መሆን ለስኬት መነሻ ምክንያት አይሆንም	
2.7	ሐሳብን ፈልፍሎ ማውጣት	ሐሳብን ፈልፍሎ ማውጣት የሚለው ሐሳብ የሚያመለክተው		

	(using inference)	ፀሐፊው በቀጥታ ያልገለጸውን ሐሳብ አንባቢው የተለያዩ ፍንጭ ሰጪ መረጃዎችን መሰረት በማድረገረ በግልፅ ያልተቀመጠውን ፈልፍሎ ማውጣትን ይጠይቃል፡፡	---	
2.8	ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር (examining) illustration)	ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር የሚለው ሃሳብ ጸሐፊው ምስል ከሳች በሆነ መልኩ ያስቀመጠውን ጹሑፍ መረዳትን ይጠይቃል፡፡	1 የአ.ሀ ተማሪ ለቅድመ ንባብ ጥያቄው በፍቅር እስከመቃብር ያለውን በዛብህን ነው ምክንያቱም ሳነበው ምስል በውስጤ ስለከሰተ ብሏል	

ሠንጠረዥ3.3ግጥምጥምነት መመርመርን የሚጠይቁ የንባብ ብልሃቶች አከፋፈል

ንዑ. የን. ብ. አከ.	የንባብ ብልሃት ዓይነት	መግለጫ	ምሳሌዎች	
			አፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት	ደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሠናዶ ትምህርት ቤት
3.1	የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ መለየት (identifying the	አንባቢው ስለሚያነበው ምንባብ አጠቃላይ የሆነ የአቀራረብ ስልት ወይም አወቃቀር ሲያደርግ ማለት	1የአ.ሀ ተማሪ ታሪኩ አንድ ነው ይኸውም አንድ በትምህርቷም ሆነ በስራዋ	

	macro frame)	ነው ይህንንም ሲያደርግ በዋነኛነት የታሪኩን (የሃሳቡን)ቅደም ተከተል በመያዝ ነው(Davies 1995)	በዓለም ዙሪያ ተፅዕኖ ፈጣሪ ጀግና ሴት ናት ብላላች	
3.2	የምንባቡን ሃሳብ በአእምሮ ለመሳል መሞከር (Keeping the meaning of the passage in mind)	ይህም ማለት አንባቢው ከምንባቡ ያገኘውን ሐሳብ ወይም ስሜት ከራሱ ግንዛቤ ጋር ለማስማማት ሙከራ የሚያደርግበት ሁኔታ ያመላክታል፡፡		መ2 ከአንገቷ ቀና የግንባሯን ቆዳ ሸብሸብ አድርጋ በአካባቢዋ የምታውቀውን ነገር ከምንባቡ ጋር ያለውን ዝምድና ለማሰብ ሞክራለች፡፡
3.3	ከታሪኩ (ከሃሳቡ) ጋር ቁርኝት ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም (Using information about the stary)	አንባቢው ከአጠቃላይ ዕውቀት እና ከቀደመ ዕውቀቱ በመነሳት ስለሚያነበው ታሪክ ወይም ርእሰ ጉዳይ የጠበቀ ዝምድና ያላቸውን መረጃዎች ሲጠቀም ማለት ነው፡፡		ከ1የደ.ባ.አ.ነ ተማሪ ምናልባት አሁን ለደረሰችበት ተፅእኖ ፈጣሪነት ከዚህ በፊት በሚዲያ የሰጠችውን ሃሳብ አስታወሰኝ ይኸውም አሁን ለደረስኩበት መነሻ የሆነኝ ከማህበረሰቡ ያገኘኋቸው ዕሴቶች ናቸው ማህበረሰቡ ለኔ እንዲህ መሆን የድርሻውን አዋጥቷል ብላለች፡፡
	የምንባቡን ሃሳብ ከአጠቃላይ ዕውቀት ጋር	ይህም ማለት አንባቢው የሚያነበውን ታሪክ ወይም ሃሳብ ለመረዳት ከራሱ ልምድ ጋር ሊያገናዝበው		መ1 የደ.ባ.አ.ነ ተማሪ የሆነ ጥቅስ አለ "ሁሉም

3.4	ማዛመድ (Using general knowledge and associations)	ወይም ከነባራዊው አለም ህይወት ጋር ሲያዛምደው ማለት ነው ፡፡		ለመልካም ነው" የሚል
3.5	ከአካባቢ የተገኘን እውቀት መጠቀም (Using Knowledge of the word)	ይህም ማለት አንባቢው እንደ ጸሃፊው ሁሉ ከአካባቢው የሚያስተውላቸው እውነታዎች መኖራቸውን የሚያስረዳና በንባብ ጊዜ ደግሞ እነዚህን እውነታዎች የሚጠቀምባቸው መሆኑን የሚያመለክት ነው፡፤		ከ1 የደ.ባ.አ.ተማሪ በአካባቢችን ለሚገጥመን ነገር ሁሉ ከውስጡ ያለውን ማር መብላት እንድንችል ሁሉን በፀጋ መቀበልና ወደ መልካም መለወጥ እንዳለብን እረዳለሁ
3.6	የቀደመ እውቀት መጠቀም (using back ground Knowledge)	ይህም ማለት አንባቢው የሚያነበውን ታሪክ ወይም ርዕሰ ጉዳይ ከግላዊ የሕይወት ልምድ ከበህላዊ ዕውቀቱ በመነሳት ለመረዳት ሲሞክር ማለት ነው (Davies 1995)፡፡		ከ1የደ.ባ.አ ተማሪ የየትነበርሽ ታሪክ የቀረበው ምስል ከሳች በሆነ መልኩ ነው የቀረበው ብሏል፡፡
3.7	ቁልፍ ሐሳብን መለየት (identifying key informatiion)	የህም ማለት አንባቢው የምንባቡን ታሪክ ወይም ሃሳብ ለመረዳት ጠቃሚ የሆኑትን መረጃዎች (ለምሰሌ ርዕሱን የታሪኩን ተሳታፊዎች ይዘቱን ርዕሰ ጉዳዩን ወዘተ) የሚመለከት ነው፡፡	ከ1 የአ.ህ ተማሪ የተሠመረበት ቃል ጭርንቁሱን ለሚለው ቃል የተጨማደደ ማለት ነው፡፡	
	ቀጥሎ ስለሚመጣው ሃሳብ ግምት መስጠት	ይህም ማለት አንባቢው ስለሚያነበው ታሪክ ወይም ርዕሰ ጉዳይ ካለው ዕውቀቱ በመነሳት ከንባቡ	መ1የአ፤ህ ተማሪ	

3.8	(anticipating content)	መጀመሪያ ጀምሮ ቀጥሎ ስለሚመጣው ሐሳብ ግምቱን እየሰጠ የሚሄድ መሆኑን ያመላክታል፡፡	የተጻፈው በስህተት ስለሆነ በራስህ አስተካክለህ ስለሚል ስነ-ዜጋ የሚለው ሳይሆን መሆን ያለበት ስነ-ምግባር ወይም ግብረገብ ነው የሚሆነው፡፡	
3.9	ቀጥሎ ስለሚከናወነው ነገር መላ መምታት (hypothesisizing)	በዚህ ሁኔታ ውስጥ የሚገኝ አንባቢ በንባብ ሂደቱ ላይ ቀጥሎ ስለሚመጣው ሐሳብ ግምት መስጠት ብቻ ሳይሆን ግምቱም በመረጃዎች የተደገፈ መሆኑን ማሳየት ይቻላል፡፧		መ1የደ.በ.አ.ነ ተማሪ መጀመሪያ የገመትኩትን እየተከታተልኩ አስከመጨረሻ አነበዋለሁ
3.10	የታሪኩን (የሐሳቡን) መዋቅር መለየት (recognizing text Structure)	ይህም ማለት ፀሐፊው ታሪኩን ወይም ሃሳቡን ለማቅረብ የተጠቀመበትን መዋቅር (የታሪክ ወይም የሐሳብ) ቅደም ተከተል አንባቢው መለየት ሲችል ነው፡፡	ከ1የአ.ህ ተማሪ በትረካ ስልት በክስተት ጊዜ ቅደም ተከተል ስለ የትነበርሽ ንጉሴ ተፅእኖ ፈጣሪነት ተረድቻለሁ፡፡	
	የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ	የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ የሚለው የሚያመለክተው አንባቢው ምንባቡን አንድ ክፍል መረጃ ከሌለው ክፍል መረጃ ጋር አቀናጅቶ		1ዝ2 የአ.ህ እና 1የደ.ባ.አ በድምሩ ሁለት ተማሪዎች መልሱ የቆርቆሮ ዝ1ወተት ማለት ነው እንጂ

3.11	(Information)	ለመረዳት ሙከራ የሚያደርግ መሆኑን ነው።		አርቴፊሻል ወተት ማለት ወተት ያልሆነ ማለት አይደለም፡፡

3.4 አንብቦ መረዳት እና መቆጣጠርን የሚጠይቁ የንባብ ብልሃቶች አከፋፈል

የን.ብ. አከ.	የንባብ ብልሃት አይነት	መግለጫ	ምሳሌዎች	
			የአፍሪካ ብረት ትምህርት ቤት	የባልቻ ትህርትቤት
4.1	የንባብ ዘዴን በአላማ መለወጥ (Consciously changing the plan)	የንባብ ዘዴን በአላማ መለወጥ የሚለው የሚያመለክተው አንባቢው መጀመሪያ በአንድ አይነት የንባብ ዘዴ ሲጠቀም ቆይቶ ለአንዳች የንባብ ዓላማው ፋይዳ ሲል ደግሞ በሌላ የንባብ ዘዴ የሚተካ መሆኑን ነው (oxford 1990) (Brown 1994)።	1የአ.ህ ተማሪ መጀመሪያ በለሆሳስ ማንበብ ቀጥሎ ድምጽ በማሰማት ማንበብ	
4.2	መልስን ማዘግየት (Holding)	ይህም ማለት አንባቢው የምንባቡን ሃሳብ በሙሉ ወይም በከፊል ለመረዳት ሙከራ በሚያደርግበት ጊዜ እርግጠኛ ሳይሆን ሲቀር የደረሰበትን ማጠቃለያ ለጊዜው ተወት አድርጎ ወደሌላ		መ1ጥያቄውን በመዝለል የሌሎቹን መመልስ ፡

		መሄድ		
4.3	ንባብን የሚያደናቅፍ ነገሮችን መታገል (deserting ahypeless utterance)	ጽንሰ ሃሳቡ የሚያመለክተው አንባቢው በንባብ ሂደት ላይ እንደመሰላቸት የመሳሰሉ ስነልቦናዊ ተፅዕኖዎች ለመቋቋም የሚያስችለትን ጥረቶች የሚያከናውን ሙሆኑን ነው፡፡		2 የባ.አ.ነ.ተማሪዎች መሰልቸት መንጠራራት፣በኀይል መተንፈስ depbreathing Davis {1995}
4.4	የንባብ ፍጥነትን መቀየር (Varyiing the reading rate]	የንባብ ፍጥነትን መቀየር የሚለው ጽንሰ ሃሳብ የሚያመለክተው አንባቢው ከተለመደው የንባብ ፍጥነቱ በበለጠ ፈጥኖ የሚያነብ መሆኑን ነው፡፡	1 ከ2 የአ.ሀ ተማሪ ከተለመደው ንባብ በመውጣት በጥልቅ ንባብ አንብባለች	
4.5	ደጋግሞ ማንበብ (Rereding)	አንባቢው በንባብ ሂደቱ ግልጽ ያልሆነለትን ሃሳብ ሲያጋጥመው ምንባቡን በሙሉ ወይም በከፊል ደግሞ ሊያነበው ይችላል፡፡	1 መ1 የአ.ሀ ተማሪ ግልፅ ያልሆነለት አረፍተ ነገር ያለበትን አንቀፅ ደጋጋሞ ማንበብ፡፡	
4.6	ግልጽ ያልሆነን ሃሳብ መለየት (identifying mis understanding)	የንባብ ብልሃቱ ፅንሰ ሃሳብ የሚያጠነጥነው አንባቢው በንባብ ሂደቱ በትክክል ያልተረዳውን ሃሳብ መለየት በመቻሉ ላይ ሲሆን ይህን በማድረጉም በቀጣይ ለሚያከናውነው የመረዳት ሂደት አንድ	1 መ2 የደ.ባ አተማሪ እናዝ2 1 የአ.ሀ ተማሪ ይህን	መ1የአ.ሀ ተማሪ አልገባኝም?

		እርምጃ ወደፊት ያራምዳል፡፡	ለመመለስ ተቸግሪያለሁ	
4.7	የአንድን ቃል ወይም ሐረግ ፍቺ በትክክል አለመረዳትን ችግር መግለጽ (stating failure to under stand aword or aclause)	ይህም ማለት አንባቢው በንባብ ሂደቱ ትርጉማቸው ግልፅ ያልሆኑለትን ቃላትን እና ሐረጎችን የሚለይ መሆኑን ያመለክታል፡፡		1.ዝ1ተማሪ ይህቃል ለመመለስ ያስቸግራል
4.8	በስህተት የተረዱትን ሃሳብ ተመልሶ ማረም (correcting mistakes)	ይህም ማለት አንባቢው ምንባቡን በሙሉ ወይም በከፊል በትክክል ሳይረዳው መቅረቱን ሲረዳ ማስተካከያ ሃሳብ ያቀርባል፡፡		1 ተማሪ መልሱ "ለ" ነው ሰርዞ "ሐ" አርጓል
4.9	ከአላማ አንፃር አላስፈላጊ የንባብ ክፍልን መዝለል (skipping in a controlled fashion)	የንባብ ብልሃት ፅንሰ ሃሳብ የሚያሳየው አንባቢው የሚፈልገውን ሐሳብ ለማግኘት ፈልጎ ሲያነብ የምንባብ ክፍል አይመለከተውም ብሎ ሲያምንበት ጥንቃቄ በተሞላበት ሁኔታ ዘሎት ይሂዳል፡፡	1 .መ2 የአ.ህ ተማሪ ከውስጥ አንድ ገፅ አልፎ አንብቧል	
4.10	ከህሊና ጋር መወያየት (self directed	ይህም ማለት አንባቢው በንባብ ሂደቱ የሚያጋጥሙትን ችግሮች ለመፍታት ከሚያደርገው ጥረት		1.ዝ1 የአ.ህ እና 1.መ1 የደ.ባ.አ.ነ ተማሪዎች ከህሊናቸው ጋር በመወያየት መልሱ አካል ጉዳተኞች ከሚከፈለው ግብር

	dialogue)	አንዱ ከህሊናው ጋር መወያየት ነው ፡፡		ዕርዳታ ተቀበይ ሳይሆኑ ለግብር አስተዋጽኦ ማድረግ የሚችሉ ናቸው፡፡
4.11	አስቀድሞ ስለተነበዩት ነገር ትክክለኛነት ማረጋገጥ (evaluating quessens)	አንባቢው በንባብ ሂደት ላይ ግምት መስጠት ብቻ ሳይሆን የግምቱን ትክክለኛነትንም ያረጋግጣል፡፡		1ከ 1.የዲ.ባ.አ.ነ ተማሪ በግምት የምትነብየውን እርግጠኛ አልሆንም ትክክለኛነቱም አስተማማኝ አይሆንም እርገጠኛ የምሆነው አንብቤ ስጨርስ ነው፡፡
4.12	ችግር ሲጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ መስጠት (following through with a solution to a problem)	የንባብ ብልሃቱ ፅንሰ ሃሳብ የሚያሳየው አንባቢው መረዳት እንዳይኖረው ለሚያደናቅፉ ችግሮች የራሱ የሆነ መፍትሄን እየሰጠ ንበቡን የሚቀጥል መሆኑን ነው፡፡	1መ2የአ.ሀ ተማሪ መልሱን በሳጥን ውስጥ አስቀምጧል	1ከ2 የዲ.ባ.አ.ነ በተራ ቁጥር ስለሚል በተራ ቁጥር አስቀምጨዋለሁ
4.13	በቀረቡ መረጃዎች ላይ ጥያቄ ማንሳት (questioning information in the text)	ይህም የሚያሳየው አንባቢው ከምንባቡ ታሪክ ውይም ርዕሰ ጉዳይ ጋር መስተጋብር በሚፈጥርበት ጊዜ በማይቀበላቸው መረጃዎች ላይ የእንዴትነት ጥያቄ የሚያነሳ መሆኑን ነው፡፡	ዝ2 1የአ.ሀ ተማሪ ማየት የተሳነው ይህንን ሁሉ ተግባር ለማመን ይከብዳል፡፡	
	በራስ የንባብ ባህሪ ላይ አስተያየት	ጥሩ አንባቢ በንባብ ሂደቱ ላይ ግምገማና አስተያየት		

4.14	መስጠት (commenting on behaviour)	ይሰጣል፡፡ሥለሆነም የንባብ ብልሃቱ ፅንሰ ሃሳብ በዚህ ዙሪያ የሚሽከረከር ይሆናል፡፡	-	-
4.15	አንብቦ መረዳትን የመቆጣጠሪያ ዘዴ ማበጀት (monitoring comprehension)	ይህም የሚያመለክተው እያንዳንዱ አንባቢ እንደየራሱ የንባብ ልምድ የራስ የሆነ መንገድ ያለው መሆኑን ነው፡፡	-	-
4.16	ለምንባቡ ሐሳብ ወይም ስሜት ምላሽ መስጠት (reacting to text)	የንባብ ብልሃቱ ፅንሰ ሐሳብ የሚያሳየው አንባቢው መረዳት የሚኖረው ከሱ የሚጠበቀውን ድርሻ ሲያበረክት መሆኑን በማመን በትጋት ለማንበብ ሙከራ የሚያደርግ መሆኑን ነው፡፡	መ1 የአ.ህ.ተ ተማሪ ታሪኩ ስሜቴን ነክቶታል ይኸውም ተፅዕኖ ፈጣሪነት ሳያርጡ መማርን የሚጠይቅ ነው፡፡	
4.17	በምንባቡ ላይ ስለተገኙ ቃላት ሐረጋት፣አረፍተነገሮች ፍቺ ጥያቄን ማንሳት (questioning meaning of clouse,sentence,or word)	ይህም የሚያሳየው አንባቢው የምንባቡን መልዕክት በትክክል እንዳይተላለፍ እንቅፋት በሆኑት በቃላት ምርጫዎች ላይ ጥያቄን የሚያነሳ መሆኑን ነው፡፡		ዝ1የደ.ባ.ነ ተማሪ ምንድ ነው ጥያቄው አልገባኝም

ሠንጠረዥ 4.5

ቀን……………………..

የአፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ እና የደጃዝማች ባልቻ አባ ነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሥናዶ ትምህርት ቤት ተተኳሪ ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው የንባብ ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር መመሳሰላቸውን ለማወቅ ለተማሪዎች የተዘጋጀ የጹሑፍ መጠይቅ፣

ይህ መጠይቅ በደብረብርሃን ዩንቨርስቲ የማህበራዊ ሳይንስና ሂዩማኒስቲክ የቋንቋዎች ጥናት የአማረኛ ቋንቋና ስነ ጽሁፍ ትምህርት ክፍል /MA/ የምርምር ጽሁፍ ለማዘጋጀት ታስቦ የቀረበ ነው፡፡

የዚህ የጽሁፍ መጠይቅ አላማ አንተ/አንቺ መረጃ ሰጪ ተማሪ በአማረኛ ቋንቋ የቀረበን ጽሁፍ በምታነብበት/ቢበት ጊዜ የምትጠቀምበት/ሚበት የማንበብ ብልሃት ምን? ምን? እንደሆኑ መረጃ ለማግኘት ነው፡፡ የሚሰበሰበው መረጃ ከምርምሩ አላማ ውጪ ለምንም ሌላ ተግባር አይውልም፡፡ (ስም መጻፍ አያስፈልግም)

የትምህርት ቤቱ ሥም፡ ………………………………….. ክፍል …………………
በክፍል ውስጥ አንተን /አንቺን የሚወክለው ቁጥር ……………………..፣

<u>ክፍል አንድ</u>፡- ከዚህ በታች በሰንጠረዥ ውስጥ የቀረቡትን ዝርዝር ሐሳቦች በጥሞና አንብብ/አንብቢ፣መረጃውን በትክክል መስጠት ተገቢ ነው፣ለአንድ መጠይቅ የምትሰጠው/ጪው መልስ አንድ ብቻ ነው፣ ማንኛውም ጥያቄ ካለህ/ሽ መጠይቁን የሚያስሞላውን መምህር ማናገር ትችላለህ/ትችያለሽ

- ✓ " ወይም "×" ያላቸው ትርጉም የሚከተለው ነው፡፡
- ✓ አዎ

× አይደለም

ማሳሰቢያ፦የመጠይቅ ትክክለኛ ወይም ስህተት የሆነ መልስ ስለሌለ የአንተን/የአንቺን ሐሳብ ብቻ አመልክት/ቺ

ንዑ.የን. ብ. አክ.	42 የንባብ ብልሃት ዓይነት		የአ.ሀ ምላሽ	አዎ	የለም	የባ.አ ምላሽ	አዎ	የለም
	ተ.ቁ							
ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ ንዑስ የንባብ ብልሃቶች	1	በግርፍ ንባብ {Skiming} የአንድን ጹሑፍ መልዕክት (ፍሬነገሮችን) ለማወቅ ዐይንህን/ሽን በፍጥነት እያንቀሳቀስክ/ሽ ቶሎ ቶሎ ታነባለህ/ቢያለሽ?	ተማሪዎች 36(78.26%)		×	ተማሪዎች 35(76.08%)	✓	
	2	ከአንድ ጹሑፍ ውስጥ የተወሰነን መረጃ ለመፈለግ						

		እንደ ግርፍ ንባብ ሁሉ በአሰሳ ንባብ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ታነባለህ/ቢያለሽ?		✓			✓	
	3	ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት (ሐረጋት) ግርጌ እያሰመርክ/ሽ ወይም ምልክት እያደረክ/ሽ ታነባለህ/ሽ?		✓			✓	
	4	ለዓርፍተ ነገር ለአንቀጽ ማጠቃለያ እየሰጠህ በማንኛውም የንባብ ክፍል ከአላማው ጋር በተያያዘ የራስህን/ሽን ማስታወሻ እየያዝክ ታነባለህ/ቢያለሽ?			×			×
	5	በአንድ ምንባብ ውስጥ የሚያጋጥሙ ቃላትን ትርጉም ፍቺ ለመረዳት ስርወ ቃቸውን			×			×

		እየመረመርክ/ሽ ታነባለህ/ሽ?						
	6	ጠጣር ቃላት ሲያጋጥሙህ/ሽ ፍቺያቸውን ለመረዳት ከአውዱ ተነስተህ/ሽ ግምት እየሰጠህ/ሽ ታነባለህ/ሽ?		✓			✓	
ማብራት እና ማጠለልን የሚሹ	7	የቋንቋውን የቃለት አሰላለፍ በራስ አባባል እየተረዳህ/ሽ ታነባለህ/ ቢያለሽ?	29{63.0%}	✓		29{63.0%}	✓	
	8	በንባብ ሂደት ፅንሰ ሃሳቡን በቀላሉ መግለጽ የማይቻል ቃል ሲያጋጥምህ /ሽ በርካታ ቃላትን ወይም ተቀራራቢ ቃልተጠቅመህ/ሽ ለመግለፅ		✓		✓		

		ትሞክራለህ/ሪያለሽ?						
	9	ጸሐፊው የጹሑፉን መልዕክት ከዳር ለማድረስ የተጠቀማቸውን የሃሳብ መዋቅሮች (አያያዥ ቃላት እና ሐረጎች ከራስህ/ሽ ግንዛቤ ተነስተህ/ሽ ለመረዳት ጥረት ታደርጋለህ/ጊያለሽ?			×			×
	10	የምንባቡን ሃሳብ በራስህ/ሽ አገላለጽ ለመረዳትጥረት ታደርጋለህ/ጊያለሽ?			×			×
	11	ከምታነበው/ ቢው ምንባብ የቃላትን ትርጉም ለማግኘት የቃል ክፍሎችን ለመገንዘብ ሙከራ						

		ታደርጋለህ/ ጊያለሽ?			✓			✓
	12	የጸሐፊውን ሃሳብ በገባህ/ሽ መንገድ ለመተርጎም ሙከራ ታደርጋለህ/ሽ			×			×
	13	ስታነብ/ቢ ጸሐፊው በቀጥታ ያልገለጸውን ሃሳብ የተለያየ ፍንጭ ሰጪ መረጃዎችን መሰረት በማድረግ በግልፅ ያልተቀመጠውን ፊልፍለህ/ሽ ለማውጣት ጥረት ታደርጋለህ/ ጊያለሽ?			×			×
	14	ሥዕላዊመግለጫዎችን በመመርመር መልዕክቱን ለመረዳት ጥረት ታደርጋለህ/ ጊያለሽ?			×			×
	15	የምንባቡን አካሄድ ለመለየት የሃሳቡን						

		ቅደም ተከተል በመያዝ ለመረዳት ጥረት ታደርጋለህ/ ጊያለሽ?	15{32.6%}		×	17{36.9%}		×
ግጥምጥም ነትን መመርመ ርን የሚጠይቁ ብልሃቶች	16	የምንባቡን ሃሳብ በአእምሮ ለመሳል ወይም ከራስ ግንዛቤ ጋር ለማስማማትሙከራ የምታደርግበት/ ጊበት ሁኔታ አለ ?			×			×
	17	ስታነብ/ቢ ከአጠቃላይ ዕውቀት እና ከቀደመ ዕውቀት በመነሳት ስለ ምንባቡ ታሪክ ወይም ርዕሰ ጉዳይ የጠበቀ ዝምድና ያላቸውን መረጃዎች ትጠቀማለህ/ ሚያለሽ?		✓			✓	
	18	የምታነበውን/ቢውን ታሪክ ወይም ሃሳብ ለመረዳት ከራስ ልምድ ወይም			×			✓

		ከነባራዊው ዓለም ጋር በማዛመድ ታነባለህ/ቢ.ያለሽ?						
	19	ስታነብ/ቢ ከአካባቢ የተገኘን ዕውቀት እና እውነታዎች ትጠቀማለህ/ሽ?			×			×
	20	ስታነብ/ቢ የቀደመ ዕውቀት ከህይወት ልምድ ከባህላዊ ዕውቀት በመነሳት ትተነብያለህ/ሽ?			×			✓
	21	ስታነብ/ቢ ቁልፍ ሃሳብን ፣ ታሪኩን፣ ተሳታፊዎችን፣ ይዘቱን እና ርዕሰ ጉዳዩን እየለየህ/ሽ ታነባለህ/ሽ?			×			×
	22	ስታነብ/ቢ ቀጥሎ ስለሚመጣው ሃሳብ ወይም ስለሚከናውን ነገር መላ በመምታት (ግምት በመስጠት) ግምቱም በመረጃዎች			×			×

		የተደገፈ መሆኑን እያሳየህ/ሽ ታነባለህ/ሽ?						
	23	ስታነብቀጥሎስለሚ መጣውግምትበመስ ጠትስለሚነበበውታ ሪክወይምርዕሰጉዳይ ካለእውቀትበመነሳ ትከምንባቡመጀመሪ ያጀምሮቀጥሎስለሚ መጣውሃሳብግምትእ የሰጠህ/ ትሄዳለህ/ጃለሽ?			×			×
	24	የታሪኩን የሃሳብ መዋቅር እየለየህ/ሽ ታነባለህ/ሽ?			×			×
	25	የምንባቡን አንድ ክፍል መረጃ ካሌላው ክፍል ጋር ለመረዳት አቀናጅተህ/ሽ ታነባለህ/ቢያለሽ?		✓			✓	
	26	የንባብዘዴንወይም ብልሃትንከአላማውአ ንፃርእየለዋወጥክ/ሽ	23 {50%}			24{52.1%}		

		ታነባለህ/ሽ?			×			×
	27	ስታነብ/ቢእርግጠኛ ያልሆንክበትን/ ሽበትን መልስ በማዘግየት ወደ ሌላው ትሄዳለህ/ ጃለሽ?		✓			✓	
አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የሚጠይቁ የንባብ ብልሃት	28	ንባብን የሚያደናቅፉ ነገሮችን ለምሳሌ እንደ መሰላቸት፣ መታወክየመሳሰሉትን በመታገልተፅዕኖዎችን በመቋቋም ታነባለህ /ቢያለሽ?			×			✓
	29	ከለመድከው/ሽውየን ባብ ፍጥነትእየቀየርክ/ሽ ታነባለህ/ሽ?		✓			✓	
	30	በንባብ ሂደት ግልፅ ያልሆነ ሃሳብ ሲያጋጥም ንባቡን በከፊል ወይም በሙሉ ደጋግመህ/ሽ		✓			✓	

		ታነባለህ/ሽ?						
	31	በንባብ ሂደት በትክክል ያልተረዳኸውን/ሽ ውን በመለየት ቀጣይ ለሚከናወነው የመረዳት ሂደት እንደ እርምጃ ወደፊት ትራመዳለህ/ ጃለሽ?			×			×
	32	የአንድን ቃል ወይም ሐረግ ፍቺ ሳትረዳው/ጂውስትቀር/ሪ ማስተካከያ ታቀርባለህ/ሽ?			×			×
	33	ምንባቡን በሙሉ ወይም በከፊል ሳትረዳው/ጂውስትቀር/ሪ ተመልሰህ/ሽ ታርማለህ/ሽ?			×			×
	34	ከአላማ አንፃር አላስፈላጊ የንባብክፍልን ትዘላለህ/ሊያለሽ?			×			×

	35	በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙ ችግሮችንለመፍታት ከህሊናህ/ሽ ትወያያለህ/ሽ?			×			×
	36	አስቀድሞ ስለ ተነበይከው/ ሽው ነገር ትክክለኛነት ታረጋግጣለህ/ጫለሽ ?			×			×
	37	ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ ትሰጣለህ/ጫለሽ?			×			×
	38	ከምንባቡ ጋርባለ መስተጋብር የማትቀበላቸውን/ ያቸውን መረጃዎች ሲያጋጥምህ/ሽ የእንዴትነት ጥያቄ ታነሳለህ/ ሻለሽ?			×			×
	39	በራስ የንባብ ባህሪ ላይ አስተያየት ትሰጣለህ/ጫለሽ?			×			×
	40	አንብቦመረዳትንየ			×			×

		መቆጣጠሪያ ዘዴ ታበጃለህ/ሽ?						
	41	ለምንባቡሐሳብወይ ምስሜትምላሽትሰጣ ለህ/ጫለሽ?			×			×
	42	የምንባቡን መልዕክት በትክክል እንዳይተላላፍ እንቅፋት የሚሆኑ ቃላት፣ ሐረጋት አረፍተነገሮች ጥያቄን ታነሳለህ/ ሻለሽ?			×			×

ነፃ አስተያየት የሚሰጥበት ጥያቄ

1.አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የምትጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች አይነት እና አተገባበር ላይ ተጨማሪ አስተያየት ካላችሁ ቀጥሎ ባለው ቦታ አስፍሩ፡፡

____

____

ውድ ጊዜያችሁን ሰውታችሁ መጠይቁን በመሙላት ስለተባበራችሁኝ አመሰግናለሁ!

ሠንጠረዥ 4.6

አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸው ብልሃቶች የአፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ተተኳሪ ተማሪዎች በሦስቱ የአንድምታ ጥያቄ አይነቶች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች መርዳት አለመርዳታቸውን የሚያሳይ ሠንጠረዥ

ኮ.ድ	(ቀ.ጥ)	(ማደ.መተ)	(አ.መ)	ረድቷል	አልረዳም
1	1.2	1.2	1.5	✓	
2	1.2	2.2 4.12	1.6		×
3	1.2	1.6	1.6	✓	
4	1.2	2.1	-		×
5	1.2	2.2	1.6	✓	
6	1.3	2.2	-		×
7	-	-	1.6		×
8	1.2	2.5	1.6	✓	
9	1.2	2.5	1.6	✓	
10	1.2	2.5	1.6	✓	
11	1.2 1.3	2.5	1.6	✓	
12	1.2	-	1.6		×
13	1.2	2.5	-		×
14	1.2	2.5	-		×
15	1.2	2.5	1.6		×

	1.3				
16	1.2	2.5	1.6	✓	
17	1.2	2.5	1.6	✓	
18	1.2	2.5	1.6	✓	
19	1.2	2.5	1.6	✓	
20	1.2	2.5	1.6	✓	
21	1.2 1.3	-	1.6		×
22	1.2	-	-		×
23	1.2	-	-		×
24	1.3	-	-		×
25	1.3	2.5	-		×
26	1.2	-	1.6		×
27	-	-	1.6		×
28	-	-	16		×
29	1.2	2.5	1.6		×
30	1.2	-	-		×
31	1.3	2.5	1.6		×
32	1.2	2.2	1.6		×
33	1.2	2.2	1.6	✓	
34	1.3	2.5	-		×
35	-	2.5	1.6		×

36	-	-	1.6		×
37	1.2	2.5	1.6	✓	
38	-	2.5	1.6		×
39	1.2	2.2	-		×
40	1.2	2.2	1.6	✓	
41	1.3	-	1.6		×
42	-	2.2	1.6		×
43	1.2	2.2 2.5	1.6	✓	
44	1.2	2.2	-		×
45	1.2	2.5	-		×
46	1.2	2.2	1.6	✓	

ሠንጠረዥ 4.7

የባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሰናዶ ትምህርት ቤት የ9 ሰባት ተተኳሪ ተማሪዎች በሦስቱ የአንድምታ ጥያቄ አይነቶች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች መርዳት አለመርዳታቸው የሚያሳይ ሠንጠረዥ

ኮ.ድ	(ቀ.ጥ)	(ማደ.መተ)	(አ.መ)	ረድቷል	አልረዳም
1	1.2	1.2	1.5	✓	
2	1.6	2.2 4.12	1.6	✓	
3	1.2	1.6	1.6	✓	
4	1.2	2.1	-		×
5	1.2	-	1.6		×
6	-	2.2	-		×
7	1.2	-	1.6		×
8	1.2	2.5	1.6	✓	
9	1.2	2.5	1.6	✓	
10	1.2	2.5	1.6	✓	
11	1.2 1.3	2.5	1.6	✓	
12	1.2	2.5	1.6		×
13	1.2	2.5	-		×
14	1.2	2.5	1.6		×

15	1.2 1.3	2.5	1.6	✓	
16	1.2	2.5	1.6	✓	
17	1.2	2.5	1.6	✓	
18	1.2	2.5	1.6	✓	
19	1.2	2.5	1.6	✓	
20	1.2	2.5	1.6	✓	
21	1.2 1.3	2.5	1.6	✓	
22	-	-	-		×
23	1.2	-	-		×
24	1.3	2.5	1.6		×
25	1.3	2.5	-		×
26	1.2	-	1.6		×
27	-	2.5	1.6		×
28	1.2	2.5	16	✓	
29	1.2	2.5	1.6	✓	
30	1.2	-	-		×
31	1.3	-	1.6		×
32	1.2	2.2	1.6	✓	
33	1.2	2.2	1.6	✓	
34	1.3	2.5	-		×

35	1.2	2.5	1.6	✓	
36	-	2.5	1.6		×
37	1.2	2.5	1.6	✓	
38	1.2	2.5	1.6		×
39	1.2	-	1.6		×
40	-	2.2	1.6		×
41	1.3	-	1.6		×
42	1.2	2.2	1.6	✓	
43	1.2	2.2 2.5	1.6	✓	
44	1.2	2.2	1.6	✓	
45	1.2	2.5	-		×
46	-	2.2	1.6		×

አባሪ፡-አንድ

በማንበብ ብልሃት ዙሪያ ለመምህራን የተሰጠ ስልጠና መመሪያ

ክፍል አንድ

መግቢያ፡-

ይህ ጥናታዊ ጽሁፍ በደብረ ብርሃን ዩኒቨርስቲ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች በሚል ርዕስ በ9ኛ ክፍል አማርኛ ት/ት በሚማሩ ተማሪዎች ዙሪያ የሚደረግ ሲሆን የጥናቱ አላማ ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ምን ምን ? እንደሆኑ ማሳየት፣ የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከሙህራን ሃሳብ ጋር ግንኙነት እንዳለው እና እነደሌለው መፈተሽ እንዲሁም ብልሃቶቹ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ማገዝ አለማገዛቸውን በመፈተሽ ዙሪያ ትኩረት ያደርጋል፡፡

የአሰለጣጠን ሁኔታን በተመለከተ ተማሪዎች የሚያነቡት ለደረጃው የተዘጋጀውን ምንባብ መሰረት በማድረግ የማንበብ ብልሃቶችን ተጠቅመው እንዲያነቡ ይደርጋል፡፤ እንዲሁም ሞዴሎቹን መሰረት በማድረግ ተግባራዊ ይሆናል ከዚያም ተማሪዎቹ እራሳቸውን እንዲገመግሙ ይደረጋል፡፡

1ኛ/ *መግቢያ፡-ስልጠናውን ለሚከታተለው መምህር የተፃፈ ደብዳቤ፣*

- ጥናቱን ለሚከታተሉት የስምምነት ቅጽ፣
- ስልጠናዎቹ ምን ምን እንደሚያካትቱ አጠቃላይ እይታ፣
- አሰልጣኙ ስልጠናውን የሚሰጥበት የጊዜ ቀመር

2ኛ/ **ክፍል፡--** የማንበብ ብልሃቶች ምንነት፣ ከሙህራን ሀሳብ ጋር ያለው ተመሳስሎ እና አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን፣መተንተን ሲሆን

- ስልጠናውን የሚከታተለው መምህር በብልሃቶች ዙሪያ ግንዛቤ እንዲኖረው ማድረግ፣
- መምህሩ ለተማሪዎቹ ብልሃቶችን ተጠቅመው ከማንበባቸው በፊት ለተማሪዎቹ ስለብልሃቱ አጠቃቀም ግንዛቤ ይፈጥራል፡፡

3ኛ ክፍል፡-የማንበብ ብልሃቶችን በተመለከተ ተማሪዎችን ለመተግበር የሚያስችል የተግባር ቅድመ ተከተል የሚያመለክት ነው፡፡ ለመምህሩ ግንዛቤ ለመፍጠር፣

- ከስልጠናው በኋላ ክትትሉን ለሚያደርገው መምህር የተፃፈ ደብዳቤ ውድ መምህር፣

በቅድሚያ ይህንን ሥልጠና በማድረግ በተማሪዎች በብልሃት አጠቃቀም ዙሪያ የበኩልዎን አስተዋጽኦ ስላበረከቱ ሞያዊ ምስጋናዬን አቅርባለሁ፡፡

የዚህ ምርምር ዋና ትኩረት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበትን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን መተንተን ሲሆን ይህ የምርምር ስራ ቅይጥ ዘዴን የተከተለ ነው፡፡ የሥልጠናውም መምሪያ የተለያዩ ሙህራን ካስቀመጡት ንድፈ ሀሳብ እና ከጥናቱ ትውረታዊ ክፍል መነሻነት የተዘጋጀ ነው፡፡

አመሰግናለሁ!!

አባሪ፡-ሁለት

የተማሪዎች ብልሃት አጠቃቀም ስምምነት ቅጽ

ይህ ቅጽ የማንበብ ብልሃት ምን? ምን? ናቸው፣ ብልሃቶቹ ከሙህራን ሃሳብ ጋር ይመሳሰላሉ ወይ እና ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን የሚመለከት ነው፡፡

የምርምር አቅራቢው ሙሉ ስም እና አድራሻ፣

ሥም ....

አድራሻ፡...

ኢሜል ....

ስ.ቁ ....

የሰልጥኖ አሰልጣኝ መምህር ሙሉ ስም እና አድራሻ

ስም .... ስ.ቁ .... አድራሻ፡- ....

በምርምሩ ለሚሳተፉ ተማሪዎች አቅጣጫ የሚመለከት ስልጠና የሚሰጠው ከ......................... እስከ .... ነው፡፡

እኔ መምህር .... በማንበብ ብልሃት ዙሪያ በምርምር አቅራቢው በታቀደው ጊዜ በምርምር ስራው ለሚሳተፉ ተማሪዎች ለሁለት ሳምነት በሳምንት አንድ ጊዜ /1ሰዓት ከ20ደቂቃ/ ለተማሪዎች አቅጣጫ ለማመላከት ተስማምቻለሁ፣ ለተማሪዎች የሚቀርበው የማንበብ ብልሃት አጠቃቀም በታቀደው መሰረት ቅደም ተከተል ጠብቄ ለማቅረብ ፍቃደኛ መሆኔን መግለጽ እወዳለሁ፣ ስራውንም ጀምሬ አላቋርጥም፡፡

- የምርምር አቅራቢው ሙሉ ስም እና ፊርማ.......................ቀን……………………..
- የመምህር ሙሉ ስምና ፊርማ ....
  ቀን……………………………………..

በሥልጠናው ትኩረት የሚደረግባቸው ጉዳዮች

ተ.ቁ	የንባብ ብልሃት አጠቃቀም	ጊዜ
1	የማንበብ ብልሃት የተማሪዎች አጠቃቀም ዙሪያ በግልጽ አቅጣጫ መምራት	40 ደቂቃ
2	የማንበብ ብልሃት ምንነት እና ዋና ዋና የሚባሉትን የብልሃት አይነቶች ማስተዋወቅ	20 ደቂቃ
3	የተለያዩ ጽሁፎችን አንብቦ ለመረዳት የማንበብ ብልሃቶችን ተግባራዊ ማድረግ ያለው ጠቀሜታ እና ውጤት ዙሪያ ግንዛቤ መፍጠር	10 ደቂቃ
4	የማንበብ ብልሃቶች አጠቃቀምን የሚያሳይ ሞዴሎች እና ከጸሃፍት ሐሳብ ጋር ያለው ተመሳስሎ	5 ደቂቃ
5	የማንበብ ብልሃቶችን የአቀራረብ ቅደም ተከተል	5 ደቂቃ

ሠንጠረዥ 4.8

ደብረ ብርሃን ዩኒቨርስቲ

የማህበራዊ ሳይንስና ሥነ-ሰብ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነ-ጽሁፍ ትምህርት ክፍል

የድኅረምረቃ መርሃግብር

በኮተቤ ሜትሮፖሊታን ዩንቨርስቲ የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነጽሁፍ ትምህርት ክፍል አማረኛ ድህረ ምረቃ መርሃ ግብር በሦስተኛ ዓመት ተማሪዎች አስተያየት የሚሰጥባቸው የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች

ውድ ተማሪ! የዚህ ጥናት ዓላማ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበት ብልሃቶች ምን ምን ናቸው? ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከምሁራን ንድፈ ሃሳብ ጋር ይዛመዳሉ ወይ? እና የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ውጤታቸው ምን ይመስላል? የሚሉትን የጥናቱ ጥያቄዎችን ከግምት በማስገባት አንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ተዘጋጅተውላቸዋል፡፡ ስለዚህ አንተ/ቺ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎቹ ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት መስፈርቶች አኳያ ያላቸውን ተጣጥሞ በሚመለከት አስተያየትህን/ሽን/ እንድትሰጥ/ጭ/ በአክብሮት ተጠይቀሃል/ሻል/ በአንብቦ መረዳት ጥያቄዎቹ አዘገጃጀት ላይ ከግምት የገቡ ነጥቦች

ማደራጀት ወይም መተርጎምን ፣የሀሳብ ፍሰት መዋቅር መረዳትን ፣የሚጠይቁ ጥያቄዎች ማለት ደግሞ የምንባቡብ ሃሳብ በሌላ አገላለጽ ማቅረብን የሚመለከቱ ናቸው፡፡ ስለሆነም ዋና መልዕክትን የመገንዘብና ሐሳብ ጨምቆ የማቅረብ ችሎታን ይጠይቃሉ፡፡

ሐሳብ ፈልፍሎ ማውጣትን /መመራመርን/ የሚጠይቁ ጥያቄዎች ማለት በግልጽ ያልተነገረውን ሐሳብ ፈልፍሎ የማውጣት ችሎታን የሚጠይቁ ናቸው፡፡ ስለሆነም የየአንቀጾችን ፍሬ ነገር የመለየት አውዳዊ ፍቺዎቹን የሚፈልግ ችሎታን ይጠይቃሉ፡፡

የግል አስተያየትን የሚሹ ጥያቄዎች ደግሞ ምንባቡን በተወሰነ መልኩ መሰረት በማድረግ አንባቢው ነጻ አስተያየቱን የሚሰጥባቸው ናቸው፡፡
አማራጭ ያላቸውና አማራጭ የሌላቸው ጥያቄዎች፣ በሳጥን፣ በሰንጠረዥ፣ በእፀ-መዋቅር የተዘጋጁ ናቸው፡፡

የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን በአይነት በአይነት በመመደብና ለምላሾቹ እርማት በመስጠት ረገድ በሦስተኛ አመት የድህረ ምረቃ ተማሪዎች አማካኝነት የሚከናወን ተግባር

ውድ ተማሪ! የዚህ ጥናት ዓላማ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ምን ምን ናቸው? ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሃፍት ሃሳብ ጋር ይገናኙ ይሆን የሚቀሙባቸው ብልሃቶች ውጤቱስ ምን ይመስላል? የሚሉትን ጥያቄዎች መመለስ ነው፡፡ ከዚህ አኳያ ከላይ የተጠቀሱትን ጥያቄዎች ይመልሳሉ ተብለው የተዘጋጁት የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት የጥያቄ አይነቶች በየትኞቹ ምድቦች እንደሚመደቡ በትክክል ለመረዳት እና ተማሪዎቹ የሰጧቸው ምላሾች ትክክለኛነት ለማወቅ የእርሷ አስተዋጾኦ ከፍተኛ ነው፡፡ ስለሆነም አንተ/ቺ/ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎቹን ከቀረቡት የጥያቄ አይነቶች አኳያ በየምድባቸው እንድትመድብ/ቢ/ እና ለጥያቄዎቹ የተሰጡት ምላሾችም ከተዘጋጀባቸው ምንባቦች አኳያ እርማት እንድትሰጥ/ጪ/ በአክብሮት ተጠይቀሃል /ሻል፡፡

የጥያቄ አይነቶቹና መለያ ባህሪቸው

1. ቀጥተኛ ጥያቄዎች ማለት ከምንባቡ በቀጥታ የሚወሰድ እና ቃል በቃል ምላሽ የሚጥባቸው ናቸው፡፡
2. ማደራጀት ወይም መተርጎምን የሚጠይቁ ጥያቄዎች ማለት ደግሞ የምንባቡን ሐሳብ በሌላ አገላለጽ ማቅረብን የሚመለከቱ ናቸው፡፡ስለሆነም ዋና መልዕክትን መገንዘብ ሐሳብን ጨምቆ የማቅረብ ችሎታን የመሳሰሉትን ይጠይቃሉ፡፡
3. ሐሳብ ፈልፍሎ ማውጣትን /መመርመርን/ የሚጠይቁ ጥያቄዎች ማለት በግልጽ ያልተነገረውን ሐሳብ ፈልፍሎ የማውጣት ችሎታን የሚጠይቁ ናቸው፡፡ ስለሆነም የየአንቀፅ ፍሬ ነገር የመለየት አውዳዊ ፍቺዎችን የመፈለግ ችሎታን ይጠይቃሉ፡፡
4. የግምገማ ጥያቄዎች የሚባሉት ስለ ምንባቡ አጠቃላይ ሐሳብ ስለ ምንባቡ መልዕክት እና ስለ ምንባቡ አቀራረብ ሚዛናዊ ፍርድን የሚጠይቁ ናቸው፡፡
5. የግል አስተያየትን የሚሹ ጥያቄዎች ደግሞ ምንባቡን በተወሰነ መልኩ መሰረት በማድረግ አንባቢው ነጻ አስተያየቱን የሚሰጥባቸው፣
6. ስዕሎችን በመተርጎም ምላሽ የሚሰጥባቸው ናቸው፡፡

የመመሪያው ተራ ቁጥር	የሚመደቡት የጥያቄ አይነት	አስተያየት
አንድ		
ሁለት		
ሶስት		
አራት		
አምስት		
ስድስት		
ሰባት		
ስምንት		
ዘጠኝ		
አሥር		

ላደረግክልኝ/ሽልኝ/ ትብብር በቅድሚያ አመሰግናለሁ፡፡ አጥኚዋ

አባሪ፡-ሦስት

ቅድመ ንባብ ጥያቄዎች

1. ከዚህ በፊት ካነበባችሁት ወይም ካዳመጣችሁት ጹሑፍ መካከል በበለጠ የምታስታውሱት የትኛውን ነው? ጹሑፉን እንድታስታውሱ ያደረጓችሁን ምክንያቶች ግለጹ፡፡

----

2. ከዚህ በታች አንድ ምንባብ ቀርቦላችኋል የምንባቡን የመጀመሪያ እንቀፅ በማንበብ የትነበርሽ ንጉሴ ተፅዕኖ ፈጣሪ ያሰኛት ምን ምን? በማከናወኗ እንደሆነ ግምታችሁን በመዘርዘር ጻፉ፡፡

----

3. ምስሉን በማየት ከምስሉ አንጻር በምንባቡ ምን ትገምታላችሁ?ግምታችሁን ጻፉ፡፡

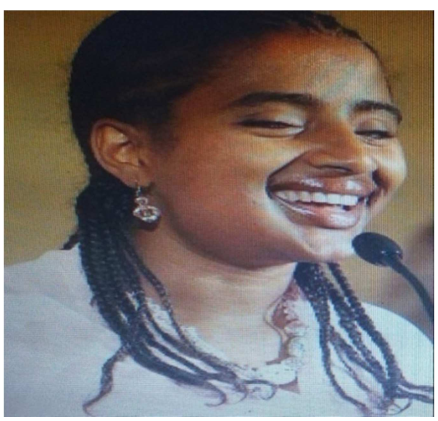

ንባብ አንድ

"የትነበርሽ ንጉሴ"

አሜሪካ የሚገኘው የኢትዮጵ ሴቶች መብት ድርጅት "የዘመኑ ጣይቱዎች" ብሎ በአሜሪካና በኢትዮጵያ የሚገኙ አስር ተፅዕኖ ፈጣሪ ሴቶችን መርጧል፡፡ ከእነዚህ ሴቶች

መካከል የትነበርሽ ንጉሴ ትገኝበታለች፡፡ የትነበርሽ ለዚህ የበቃችው አካል ጉዳተኛነቷ ሳይወስናት በትምህርቷም ሆነ በሥራዋ ከፍተኛ ብቃቷን ስላስመሰከረች ነው፡፡

የኢትዮጵያ አካል ጉዳተኞች ልማት ማህበር በተባለ መንግስታዊ ያልሆነ ድርጅት ውስጥ በሥራ አስኪያጅነት በማገልገል ላይ የምትገኘው የትነበርሽ ጥር 24 ቀን በ1975ዓ.ም ወሎ አማራሳይንት ተወልዳ በስድስት ዓመቷ ባጋጠማት የማጅራት ገትር (የሜኔንጃይትስ) ሕመም የተነሳ የዓይን ብርሃኗን በማጣቷ ነው ወደ አዲስ አበባ የመጣችው፡፡ አዲስ አበባ ከአያቶቿ ጋር ለመኖር ብትመጣም ለዓይነ ስውራን የሚሆን ትምህርት ቤት ባለመኖሩ ወደሻሸመኔ ተልካ እስከ ስድስተኛ ክፍል ተምራ ተመልሳ አዲስ አበባ መጥታለች፡፡ ከ7ኛ ክፍልእስከ 12ኛ ክፍል በተማረችበት ዳግማዊ ምንሊክ ትምህርት ቤት ለእሷ አዲስ ሕይወት እንደ መጀመርእንደሆነየትነበርሽትናገራለች፡፡"ከዚህበፊትከ16- 20 ተማሪዎች ብቻ ባሉበት ክፍል እማር የነበርኩት ልጅ በአንዴ ከ70 ልጆች ጋር ስቀላቀል ገሃነም የጣሉኝ ነበር የመሰለኝ፡፡ በዚያ ላይ አይነስውር በመሆኔ እኔን ለማቅረብ ፈቃደኞች አልነበሩም፡፡ "ተማሪዎች እንዲህ ቢያገሏትም አልቅሳና ተለማምጣ እንዲቀርቧት ከማድረግ ይልቅ በትምህርቷም ሆነ ባሏት የተለያዩ ችሎታዎች ተጠቅማ ያራቃትን ማህበረሰብ ለማቅረብ ተነሳችና ድንቅ ብቃቷን አስመሰከረች፡፡ አንድ አብሯት የተማረ ወጣት ሲናገር፡ "ያኔ የትነበርሽ በምታደርጋቸው እንቅስቃሴዎች በጣም እገረም ስለነበር ‹አይ ውሸቷን ነው ማየት ትችላለች› እል ነበር ፡፡አንዳንዴ ደግሞ እኔም አይነ ስውር ብሆን እንደ እሷ ጎበዝ እሆን ነበር ይሆን? ›እያልኩ ራሴን እጠይቅ ነበር" ብሏል፡፡ እናም እንዳሰበችው በትምህርቷና በእንቅስቃሴዎቿ በአጭር ጊዜ በመምህሮቿም ሆነ በተማሪዎች ዘንድ እውቅናን አተረፈች፡፡ በዚህም የትምህርት ቤቱ የተማሪዎች መማክርት ምክትል ፕሬዝዳንትና የህዝብ ግንኙኝነት ኃላፊ፣ የሙዚቃ ባንዱ ድምፃዊ፣ የስነፅሁፍ ክፍሉ ገጣሚ በመሆን መሳተፍ ጀመረች፡፡ እንዲህ እንዲህ እያለች ማትሪክን በአጥጋቢ ውጤት አልፋ አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ገባች፡፡ የመጀመሪያ ዲግሪዋን የሰራችው በሕግ ትምህርት ነው፡፡ ከዚያ በኋላ ደግሞ በሶሻል ዎርክ ሁለተኛ ዲግሪዋን ሰርታለች፡፡

የኢሲዲዲ ውስጥ በስራ አስኪያጅነት የምትሰራው የት ነበርሽ ድርጅቱ ስለሚያደርገው እንቅስቃሴ ይህን ብላለች፡፡ "ድርጅታችን በዋናነት የሚሰራው አካል ጉዳተኞችን አጠንክሮ የልማት አጋር ማድረግ ላይ ነው፡፡ ብዙ ጊዜ ሰዎች አካል ጉዳተኞች ተረጂዎች ብቻ እንደሆኑ አድርገው ያስቧቸዋል፡፡ እውነታው ግን አካል ጉዳተኞች ተገቢውን ድጋፍ ካገኙ ከሚከፈለው ግብር እርዳታ ተቀባይ ሳይሆኑ ለግብር አስተዋፅዖ ማድረግ የሚችሉ ዜጎች መሆናቸው ነው፡፡ በዚህ የተነሳ አካል ጉዳተኞች በቡድን ተደራጅተው ሲመጡ እንደግፋቸዋለን፡፡ በዚህ ፕሮግራም በዓመት ከ3ሺህ በላይ የአካል ጉዳተኞች ተጠቃሚዎች ናቸው፡፡ ከዚህም በተጨማሪም የሥራ ዕድል በማመቻቸት ፣እነሱን የሚመለከቱ የሥራ ማስታወቂያዎች ሲወጡ በኢሜልና በስልክ ማሳወቅ፣ ሕፃናትን ለትምህርት ማዘጋጀት በመሳሰሉት ዙሪያ እንሰራለን፡፡ በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ጀምረነው የነበረውን ለአካል ጉዳተኞች ምቹ የሆነ የትምህርት አካባቢ ወደ መቀሌና አዋሳ ዩኒቨርስቲዎች አስፍተነዋል፡፡ ወደፊት ደግሞ በሌሎች ክልሎች ለመስራት ዕቅድ ይዘናል" ብላለች፡፡ ከዚህም በላይ በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ግምቱ ወደ 300 ሺህ ብር የሚጠጋ ዲጂታል ስቱዲዮ አስገንብተው ለዩኒቨርስቲው አስረክበዋል፡፡ ከዚህ በፊት ለዓይነስውራን የሚዘጋጀው የብሬል መፅሀፍ ከፍተኛ ገንዘብና ቦታ የሚጠይቅ በመሆኑና በየጊዜው የሚለዋወጠው የትምህርት ፖሊሲና ካሪኩለም አመቺ ባለመሆኑ ተማሪዎች በቀላሉ በሞባይላቸውም ሆነ

በሚሞሪ ላይ በድምፅ የተቀረፀ የትምህርት መረጃ ያገኛሉ፡፡ ወደፊትም ከትምህርት ሚኒስቴር ጋር በመተባበር ተመሳሳይ ዲጂታል ስቱዲዮ በአንደኛና በሁለተኛ ደረጃ ት/ቤቶች ለማስገንባት እየተነጋገሩ ነው፡፡

የንብብ ጊዜ ጥያቄዎች

3.ታሪኩን ከማንበባችሁ በፊት በመገመት የጻፋችሁት ትክክል ሆነ ወይስ አልሆነም? ለምን? ማስረጃ በመግለጽ ጻፉ?

----

4. በቀጣዩ ክፍል የትበርሽ ንጉሴ ምን ምን ተግባራትን የምታከናውን ይመስልሃል/ሻል በመዘርዘር ጻፍ/ፊ?

የትነበርሽ ሕብረተሰቡ አካል ጉዳተኞችን አስመልክቶ ያለው አመለካከት በፊት ከነበረው የተለወጠ ቢሆንም ዛሬም ችግሮች መኖራቸውን ለድንቅ መጽሔት ሪፖርተር ስትናገር እንዲህ ብላለች። "የአካል ጉዳተኞች ቁጥር በጨመረና ተቋማት በተገነቡ ቁጥር ችግሮቹም አብረው እየተገነቡ ነው፡፡ እየተገነቡ ያሉት የትምህርት ተቋማት የአካል ጉዳተኞችን ፍላጎት ያሚሉ አይደሉም፡፡ ምቹ መፀዳጃ ቤትና የመታጠቢያ ቤት የላቸውም፡፡ ለመጀመሪያ ጊዜ በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ውስጥ ለአካል ጉዳተኞች ምቹ መታጠቢያና መፀዳጃ ቤት ያስገነባነው እኛነን፡፡ በቀጥታ ከትምህርት ጋር የማይገናኙ የሚመስሉ ግን እንቅፋት የሚሆኑ ነገሮች ብዙ ናቸው፡፡ ወደ ዩኒቨርስቲ የሚመጡ አካል ጉዳተኞች ተመርቀው እስከ ሚወጡ ድረስ ኑሯቸው እዚያው ነው፡፡ ስለዚህ ለእነሱ ተስማሚ የሆነ የመኖሪያ አካባቢ ሊገነባላቸው ይገባል፡፡ ከአንዳንድ ሆቴሎች በስተቀር አብዛኛዎቹ ሆቴሎች ለአካልጉዳተኞች መወጣጫ የላቸውም፤ የሚገነቡት ሞሎችም እንደልብ ተዘዋውረን ለመግዛት ምቹ አይደሉም፡፡ ዛሬ ብዙዎቻችን ተከፍሎን የምንሰራ ስለሆንን አቅም ያለን ገዢዎች ሆነናል፡፡ ያለው ክፍተት ግን ለእነሱም ገበያ እያሳጣቸው ነው፡፡"

"የትነበርሽ ቦረና አካዳሚ" የሚባለው ት/ቤቷም ለማንኛውም ልጅ ምቹ ሆኖ የተሠራ ነው፡፡ ት/ቤቱን የከፈተችው በተለያዩየ አገር ውስጥና የውጪ መድረኮች ላይ ለምታቀርባቸው ጥናታዊ ፅሁፎች የሚከፈላትን ገንዘብ በማጠራቀም ሲሆን ከሁሉም በላይ ለስነምግባር ትምህርት ከፍተኛ ትኩረት እንደሚሰጡ የምትናገረው የትነበርሽ "በእኛ ጊዜ የስነምግባር ትምህርት ስለነበር ትውልዱ አሁን ካለው ጋር ሲነፃፀር ጥሩ ሞራል የነበረው ነው ፤ አሁን ግን ያ ጠፍቶ ለቀለም ትምህርት ብቻ ትኩረት ስለሚሰጥ በ26 አመቱ ዶክትሬት የሚይዝ ወጣት እውቀቱና ተግባሩ ለየብቻ ሆነው አገሩን የሚጎዳ ዜጋ ሆኗል፡፡ ያሉንን ምርጥ እሴቶች እያጣናቸው ስለሆነ የወደፊቱ ሁኔታ በጣም ስለሚያሳስበን

ለተማሪዎቻችን ሰዎችን ስለማክበር፣ ስለሰላምታ አሰጣጥ፣ ስለይቅርታና ስለመሳሰሉት በሚገባ እንዲያውቁ እናስ ተምራቸዋለን፡፡ በትምህርታቸው ከፍተኛ ውጤት ላመጡ ተማሪዎች በምንሰጠው ሽልማት ከሌሎቹ ለየት እንላለን፡፡ ከዚህ በፊት ኮምፒውተሮችን ስንሸልም የቆየን ሲሆን ዘንድሮ ደግሞ ከመዋዕለና ከአፀደሕፃናት አንደኛ ለወጡ ሕፃናት አቢሲኒያ ባንክ የአምስት መቶ ብር የቁጠባ ደብተር ከፍተንላቸዋል፡፡ ይህም ህፃናቱ ከአሁኑ የቁጠባ ባህል እንዲያዳብሩ ይረዳቸዋል፡፡"

ለየትነበርሽ እውቅና እነዚህ እንቅስቃሴዎቿ የትነበርሽን እውቅና አሰጥተዋታል፡፡ በ2003 በአካል ጉዳተኞችና በኤችአይቪ ዙሪያ ባደረገችው ከፍተኛ አስተዋፅዖ በደቡብ አፍሪካ የሂውማኒቴሪ አለም አቀፍ ሽልማት አግኝታለች፡፡ ከዚያ በኋላም በተለያዩ አገራት በምታቀርባቸው ፅሁፎች ከፍተኛ ተሰሚነት አግኝታለች፡፡ ለዚህም ነው በቅርቡ ከአስር ተፅዕኖ ፈጣሪ ሴቶች ጋር ልትመደብ የቻለችው፡፡ ከዚህ በተጨማሪ "በቤት ውስጥም የተዋጣልኝ ባለሙያ ነኝ" ትላለች፡፡ "ቤት ውስጥ በጣም ባለሙያ ነኝ፡፡ እንዲህ እንድሆን ያደረገችኝ ደግሞ እናቴ ናት፡፡ (እናቴ የምትላቸው ያሳደጓትን አያቷን ነው) እሷ በፍፁም "አልችልም" የሚል ቃል እንዲወጣኝ አትፈቅድልኝም ነበርና ማንኛውንም የቤት ስራ ሰርቼ ነው ያደግሁት፡፡ ዩኒቨርስቲ እያለሁም ለበዓል ወደ ቤት ስሄድ ዳቦ አቡክቼ ጋግሬ፣ ሽንኩርት ከትፌ ወጥ ሰርቼ ነበር በዓልን የምናሳልፈው፡፡ እና ዛሬ የቤት ውስጥ ረዳቶቼ ሲመጡ የሚገምቱትና ሲወጡ ይዘውት የሚሄዱት ነገር ይለያይባቸዋል፡፡ ፈፅሞ ስራ የምችል አይመስላቸውምና ዛሬ ፒሳ እንሰራለን ፣ ይህን እጠቢ ፣ ይህን ክተፊ ስላቸው በጣም ይገረማሉ፡፡"

ከዚህም በላይ ጥሩ እናት ናት፡፡ ከባለቤቷ ከአቶ ብስራት ሸዋንግዛው የወለደቻትን የአንድ ዓመት ከሶስት ወሯን አሃቲን በጥሩ እንክብካቤ እያሳደገቻት ትገኛለች፡፡ ኤሌክትሪካል ኢንጂነር ከሆነው ባለቤቷ ጋር የተዋወቁት በሚያመልኩበት የካቶሊክ ቤተክርስቲያን እንደሆነ ተናግራ እሱ እንግሊዝ ነዋሪ በመሆኑ ጋብቻቸው ሊዘገይ እንደቻለም ጠቅሳለች፡፡ ኀዙን ጠቅልሎ ወደ አገሩ ከመጣ በኋላ ግን ጊዜ ሳያጠፉ ትዳር መስርተዋል፡፡ በአሁኑ ሰዓትም የካቶሊክ ቤተክርስቲያን ልታስገነባ ባለችው ዩኒቨርስቲ ውስጥ ሲኒየር ማናጀር ሆኖ ይሠራል፡፡ ልጃቸውን እንዴት አሃቲ እንዳሏት ጠይቄያት ይህን ብላኛለች፡

"አሃቲ የግዕዝ ቃል ሲሆን፡- የመጀመሪያዋ፣ ቀዳሚዋ፣ አንደኛዋ ማለት ነው፡፡ አሁን ለልጆች በብዛት እየወጡ ያሉት የዕብራይስጥና የአረብኛ ስሞች ናቸው፡፡ ይሄ ደግሞ ወደፊት የማንነት ጥያቄ ያነሳል የሚል ስጋት ስላለን ልጃችን አድጋ ይህ ሁኔታ እንዳይፈጠርባትና ከሴም ነገድ ጋር ያላትን ቀርኝት ማየት እንድትችል ነው አሃቲ ያልናት፡፡ ስሙ በወንድ አሃዱ በሚል ተለምዷል፡፡ አሃቲ አንድም ቀን የዱቄት ወተት አልጠጣችም፤ እስከ ስድስት ወር ድረስ ጡቴን ስትጠባ ቆየችና አርቴፊሻል ወተት ስንሰጣት እምቢ አለች፣ የተለያዩ ወተቶችን ብንሞክራትም እምቢ በማለቷ ከእናቷ በቀጥታ ወደ ላሟ ነው የተሸጋገረችው፡፡ ሐኪሞች ባይመክሩም እሷ ግን ስለ ተስማማት ንፅህናውን ጠብቀን ለአንድ ዓመት ከጠጣች በኋላ አሁን በምግብም፣ በእንቅልፍም፣ በመራመድም ራሷን ችላለች፡፡

የትነበርሽ አካል ጉዳተኛነቷን አንድም ቀን አማርራው አታውቅም፡፡ እንዲያውም "ለእኔ ስኬት ከጥረቴ ባሻገር 50 በመቶውን ድርሻ ያበረከተው አካል ጉዳተኛነቴ ነው" ትላለች፡፡

"ብዙዎች ሴት ሆነሽ በዚያ ላይ አካል ጉዳተኛ ሆነሽ እንዴት ይህን ሁሉ ለመስራት ቻልሽ? እያሉ እንደ ችግር የሚያነሷቸውን ነገሮች እኔ እንደ ዕድል ነው የማያቸው፡፡ ***ማንኛውንም ነገር ከተቀበልሽው ውስጡ ያለውን ማር ከፍተሽ ትበያለሽ፤ ካልተቀበልሽው ደግሞ ውስጡ ማር አይኖርም ብለሽ ስለምታምኚ እንደተራብሽ ትኖሪያለሽ፡፡ ዋናው ቅሉን የማመንና ያለማመን ጉዳይ ነው፡፡"***

ከዚህ ቀደም በተለያዩ በጎ አድራጎት ላይ በስፋት ትንቀሳቀስ የነበረችው የትነበርሽ አሁን አሁንጊዜዋን ለልጇ መስጠት እንደሚያደስታት ትናገራለች፡፡ "አሁን ጓጉቼ የምኖርለት ነገር የልጄ ጉዳይ ነው፤ የምትሮጥበት፣ የምታወራበት፣ በየቀኑ አዳዲስ ነገሮች የምታሳይበት ጊዜ ስለሆነ ያለኝን ጊዜ ከእሷ ጋር ለማሳለፍ እጓጓለሁ፡፡ እንደ በፊቱ ባይሆንም በሌሎች ማህበራዊ እንቅስቃሴዎች እካፈላለሁ፡፡ እንዲያውም ለሌሎች ጊዜም ሆነ፣ ገንዘብም ሆነ፣ እውቀትም ሆነ ደም በመስጠት ደስተኛ ነኝ፡፡ ጎዶሏችን የሚሞላው በመቀበል ሳይሆን በመስጠት እንደሆነ አምናለሁ፡፡ አንድ የጎደለሽ ነገር ስትሰጪ እጥፍ ሆኖ ይመጣል፡፡ ያወቅሽውን ነገር ለሌሎች ስትናገሪ የበለጠ እያወቅሽ ትሄጃለሽ፡፡ ማስተማር የመማር አሪፉ መንገድ ነው፡፡ የሚባለው ለዚህ ነውና ለሌሎች ማድረግ በጣም ያደስተኛል፡፡ ሌሎች ለእኔ ሰጥተውኝ ነው እዚህ የደረስኩት ብዬ አምናለሁ፡፡ እንዲያውም ይህ የሕይወቴ ፍልስፍና ነው፡፡ ቢደረግልኝ ደስ የሚለኝን ነገር ለሌሎች አደርጋለሁ፡፡ ለምሳሌ እኔ ሰዎች አክብረው ሲያናግሩኝ ደስ ስለሚለኝ እኔም የቤት ውስጥ ረዳቴን አክብሬ ሳናግራት ደስ ይላታል ማለት ነው፡፡ እኔ ዕረፍት እንደምፈልገው እሷም ሆነች በስሬ የሚሰሩት እረፍት ያስፈልጋቸዋል፡፡ በተቃራኒው እንዲደረግብኝ የማልፈልገውን ነገር ሌላሰው ላይ ማድረግ አልፈልግም፡፡ ስሰጥ ደግሞ መቼ ሊመልሱልኝ ይችላሉ? በሚል ስሜት አይደለም፤ ዝና ወይም እውቅናን ጠብቄም መሆን የለበትም፡፡"

"ተፅዕኖ ፈጣሪነት ያስገኘውን ዝና ጠብቆ መቆየት ከባድ ነገር ነው" የምትለው የትነበርሽ ይህን ዝና ጠብቃ ለመቆየትና የአካል ጉዳተኞችን ችግር ለመቀነስ በምታደርገው ጥረት እንደምትቀጥል ትናገራለች፡፡ ተፅዕኖ መፍጠር በየጊዜው መማርን የሚጠይቅ እንጂ ትናንት የነበረውን ለውጥ ዛሬ መድገም አይደለም፤ ያ ከሆነ ከድራማ ወይም ከዘፈን አይለይም፡፡ ስለዚህ ዛሬ በወረቀት ላይ ያሉትን አካል ጉዳተኞችን አስመልክቶ የወጡ ሕጎችና ደንቦች ተፈፃሚነት እንዲኖራቸው ማድረግ እንዳለብን ይሰማኛል፡፡ በዚህም ዓለም ለአካል ጉዳተኞች ያለው ዓይነት አመለካከት በእኛም አገር እንዲኖር መጠንከር ያለብን ጊዜ ነው" ብላለች፡፡

(***ምንጭ፡-ክድንቅ መጽሔት አትላንታ***) **ከድረ ገጽ የተወሰደ፡፡**

ድህረ ንባብ ጥያቄዎች

መመሪያ አንድ

ከዚህ በታች የቀረቡትን ጥያቄዎች በትክክል መልስ/ሺ/ መልስ ህንም /ሽንም/ በመልስ በተሰጡት ክፍት ቦታዎች ላይ ፃፍ/ፊ/፣

……… 1.1. አሜሪካ የሚገኘው ድርጅት በአሜሪካ እና በኢትዮጵያ የሚገኙ አስር ተፅዕኖ ፈፃሪ ሴቶችን ምን ብሎ ነው የመረጠው?

…….. 1.2. የትነበርሽ ንጉሴ የተመረጠችው ምን አይነት ብቃት በማስመዝገቧ ነው?

……… 1.3. የትነበርሽ ከእሷ አዲስ ህይወት መጀመሪያ እንደሆነ የምትናገረው ምንን ነው?

………. 1.4. የትነበርሽ ከ70 ልጆች ጋር ተቀላቅላ መማሯን እንዴት ገለጸችው ?

መመሪያ ሁለት

ከተራ ቁጥር 2.1-2.3 ያሉት መለያ ባህሪያት በአንድ በተሟላ ትረካ ውስጥ ከሚገኙት ከፌሎቹ ናቸው፡፡ ስለሆነም ከነዚህ መለያ ባህሪያት በዚህ ምንባብ ውስጥ በስንተኛ አንቀጽ /አንቀጾች/ እንደተገለጸ ፃፍ/ፊ/፡፡

………. 2.1. የትነበርሽ የምትሰራበት ድርጅት ስያሜ፣ የድርጅቱ እንቅስቃሴ፣ ሰዎች ለአካል ጉዳተኞች ያላቸው አስተሳሰብ፣ አካል ጉዳተኞች የሚያበረክቱት አስተዋጽኦ፣ ለአካል ጉዳተኞች ምቹ አካባቢ መፍጠር እና የየትነበርሽ የወደፊት እቅድ እነዚህ መለያ ባህሪያት በዚህ ምንባብ ውስጥ በስንተኛው አንቀጽ/ አንቀጾች/ እንደተገለጸ ግለጽ /ጭ/?

…….2.2. የትነበርሽ ስለ አካልጉዳተኝነቷ የተናገረችበት አንቀጽ ስንተኛው /ኞቹ/ እንዲሆኑ ግለጽ/ጭ/?

መመሪያ ሦስት

ከዚህ በታች በቀረቡት ዓረፍተ ነገሮች የሚገኙት ክፍት ቦታዎች " በኋላ" ወይም "በፊት" ከሚሉት ቃላት መካከል ተስማሚያቸውን እየመረጥክ /ሽ/ አሟላቸው ያቸው/

3.1. ጓዝን ጠቅልሎ ወደ አገሩ ከመጣ ------------------ ግን ጊዜ ሳያጠፉ ትዳር ማስርተዋል፡፡

3.2. በትምህርታቸው ከፍተኛ ውጤት ላመጡ ተማሪዎች በምንሰጠው ሽልማት ከሌሎች ለየት እንላለን ከዚህ -------------------- ከምፒውተሮችን ስንሽልም የቆየን ሲሆን አሁን ደግሞ አንደኛ ለወጡ ተማሪዎች አቢሲኒያ ባንክ አምስት መቶ ብር የቁጠባ ሂሳበን ከፍተንላቸዋል፡፡

መምሪያ አራት

ከዚህ በታች የቀረቡት ሐረጎች ከምንባቡ የተወሰዱ ሲሆን ሆን ተብሎ ቃላት ተቀንሰውባቸዋል፡፡ ስለዚህ አንተ/ቺ/ ከምንባቡ አገባብ በመነሳት የጎደሉባቸውን ቃላት ከምንባቡ በማውጣት ክፍት ቦታዎቹ ላይ ፃፍ/ፊ/፡፡

4.1. አካል ጉዳተኞች ተገቢውን ድጋፍ ካገኙ -----------------------

4.2. "አሃቲ" ---------------------- ማለት ነው፡፡

መመሪያ አምስት

ቀጥሎ የቀረቡት ሁለት ዓረፍተ ነገሮች ከምንባቡ የተወሰዱ ሲሆን በአንደኛው ሥር የተሰመረበት ቃል በታይፕ ስህተት ምክንያት ቃሉ በትክክል አልተጻፈም በሁለተኛው ደግሞ ሳይገለጽ የተተወ ቃል አለው ስለሆነም ከአገባባቸው በመነሳት ለተሳሳተውና ለክፍት ቦታው ግምትህን /ሽን/ አስቀምጥ/ጭ/?

5.1. በእኛ ጊዜ ስነዜጋ ትምህርት ስለነበር ትውልድ አሁን ካለው ጋር ሲነፃፀር ጥሩ ሞራል ነበረው፡፡ ----------------

5.2 እየተገነቡ ያሉት የትምህርት ተቋማት ---------------------- አይደሉም፡፡ ምቹ መፀዳጃ እና መታጠቢያ ቤት የላቸውም፡፡

መመሪያ ስድስት

በሚመለከቱት ጽሁፎች ውስጥ ከሥራቸው ለተሠመረባቸው ቃላት ተመሳሳይ ፍቺ ስጥ/ጭ/፡፡

------------- 6.1 የትምህርት ቤቱ ተማሪዎች መማክርት ምክትል ፕሬዝዳንትና የሕዝብ ግንኙነት ኋላፊ፣ የሙዚቃ ባንድ ድምፃዊ፣ የስነ-ጽሁፍ ክፍሉ ገጣሚ በመሆን መሳተፍ ጀመረች፡፡

-------------- 6.2 ድርጅታችን በዋናነት የሚሰራው አካል ጉዳተኞችን አጠናክሮ የልማት አጋር ማድረግ ላይ ነው፡፡

-------------- 6.3 ለዚህ ነው በቅርቡ ከአስር ተፅዕኖ ፈጣሪ ሴቶች ጋር ልትመደብ የቻለችው፡፡

-------------- 6.4 ትውልዱ አሁን ካለው ጋር ሲነፃፀር ጥሩ ሞራል የነበረው ነው፡፡

------------- 6.5 ያሉንን ምርጥ እሴቶች እያጣናቸው ስለሆነ የወደፊቱ ሁኔታ በጣም ስለሚያሳስበን ለተማሪዎቻችን ሰዎችን ስለማክበር ስለ ሰላምታ አሰጣጥ፣ ስለይቅርታ በሚገባ እንዲያውቁ እናስተምራለን፡፡

--------------- 6.6 በአንዴ ከ70 ልጆችጋር ስቀላቀል ገሃነም የጣሉኝ ነበር የመሰለኝ፡፡

መመሪያ ሰባት

ከጥያቄ 7.1-7.2 ላሉት ጥያቄዎች እንደየአጠያየቃቸው ተስማሚነው የምትለውን (ይውን) መልስ ከተሰጡት አማራጮች አንድን በመምረጥ የመልሱንፊደል ክበብ/ቢ

------------ 7.1 የትነበርሽ ለልጇ "<u>አርቴፊሻል ወተት</u> ስንሰጣት እንቢ አለች" በሚለው አረፍተ ነገር ውስጥ የተሰመረበት ቃል ትርጉም ምንድን ነው?

ሀ) ወተት ያልሆነ ማለቷ ነው ለ) የተፈጥሮ ወተት ያልሆነ ማለት ነው፡፡

ሐ) የላም ወተት ማለት ነው መ) ሁሉም መልስ ናቸው፡፡

-------------- 7.2. የትነበርሽ "ማንኛውንም ነገር ከተቀበልሽው በውስጡ ያለውን ማር ከፍተሽ ትበያለሽ" ማለቷ ትርጉሙ ምንድን ነው?

ሀ) ጥሩ ጥሩውን መርጦ መቀበል ነው ለ) ስኬት በእኛ ላይ የመጣውን በመቀበል ይጀምራል

ሐ) ሽክላ የሚጠነክረው በእሳት ነው

መ) ከ"ሀ" በስተቀር ሁሉም ናቸው፡፡

መመሪያ ስምንት

በ"ሀ" ረድፍ ሥር ያሉት ዝርዝሮች ለማስተላለፍ የፈለጓቸው ሃሳቦች በ"ለ" ረድፍ ሥር ተዘርዝረዋል፡፡ስለዚህ ከ"ለ" ረድፍ እየመረጥክ/ሽ/ በ"ሀ" ረድፍ ካሉትጋር አዛምድ /ጂ/

"ሀ"	"ለ"
------- 8.1. ከዚህ በላይ	ሀ- ከ16-20 ተማሪዎች ባሉበት እማርነበር
------- 8.2. ከዚያ በኋላ	ለ- ጊዜ ሳያጠፋ ትዳር መስርቶ
------- 8.3. ከዚህ በፊት	ሐ- ዐይነ ስውር በመሆኔ እኔን ለማቅረብ ፈቃደኛ አልነበሩም
-------- 8.4. ስለዚህ	መ- ጥሩ እናት ናት
	ሠ-በሶሻልወርክሁለተኛዲግሪዋን ስርታለች
	ረ- ለእነሱ ተስማሚ የሆነ መኖሪያ አካባቢ ሊመቻችላቸው ይገባል

መመሪያ ዘጠኝ

በሚከተሉት ሳጥኖች ውስጥ ሊገቡ የሚችሉ ሐሳቦች ከሳጥኑ በስተቀኝ በኩል ተዘርዝረዋል፡፡ስለዚህ ተስማሚ ናቸው የምትላቸውን /ያቸውን ሐሳቦች ከተዘረዘሩት መካከል እየመረጥክ /ሽ/ የሃሳቦቹን ተራ ቁጥር በሳጥኖቹ ውስጥ አስቀምጥ /ጪ/

9.1

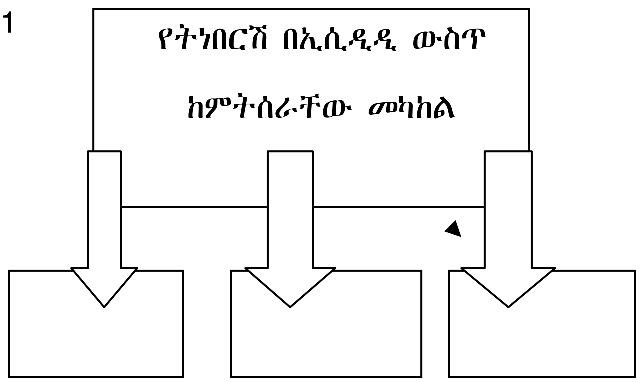

1. የሥራ ማስታወቂያዎች ሲወጡ በኢሜልና በስልክ ማሳወቅ
2. ሕፃናትን ለትምህርትማዘጋጀት
3. የሥራ እድል ማመቻቸት
4. ለአካል ጉዳተኞች ምቹ የሆነ አካባቢ ማመቻቸት
5. በኤች አይቪ ዙሪያ መስራት

9.2

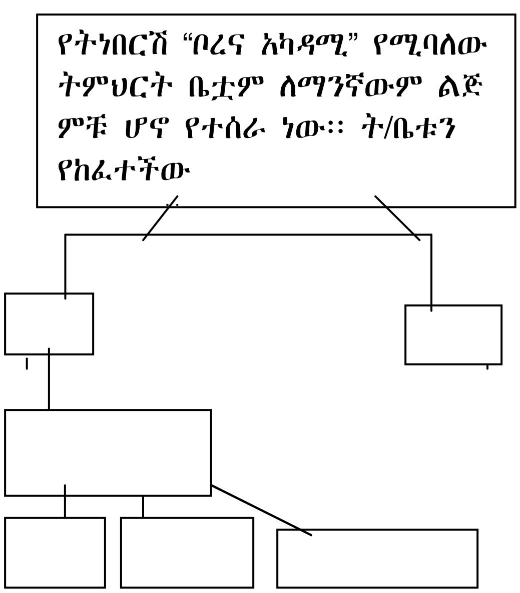

1. የውጭ መድረኮች
2. የውስጥ መድረኮች
3. ጥናታዊ ጽሑፎች
4. ሠዎች ስለማክበር
5. ስለይቅርታ
6. ስላምታ አሰጣጥ
7. ስለ ሽልማት
8. ጥሩ ስነ-ምግባር

መመሪያ አስር

ለሚከተሉት ጥያቄዎች እንደ አጠያየቃቸው ትክክለኛ መልስ ስጥ/ጭ/

10.1. የትነበርሽ "ለእኔ ስኬት ከጥረቴ ባሻገር 50 በመቶውን ድርሻ ያበረከተው አካል ጉዳተንነቴ ነው" ያላቸው አባባል ትክክለኛ ይመስልሃል /ሻል/ ምክንያቱን በማብረራት ጻፍ/ፊ?____

____

10.2. " ማንኛውም ነገር ከተቀበልሽው /ከውስጡ ያለውን ማር ከፍተሽ /ህ/ ትበያለሽ /ላለህ/፤ ካልተቀበልከው (ሽው) ደግሞ ውስጡ ማር አይኖርም ብለህ /ሽ/ ስለምታምኚ /ን/ እንደ ተራብያለሽ /ህ/ ትኖሪያለሽ /ህ/ " የሚለው መልዕክቷ ምን እንድትረዳ አደረገሽ /ህ/ በማብራራት ጻፊ/ፍ/?______________________________

____

____

10.3. ፀሐፊው /ዋ/ ለማስተላለፍ የፈለገው /ችው/ መልዕክት ምን ይመስልሃል /ሻል/?

____

____

10.4. የአካልጉዳተኞች ቁጥር በጨመረና ተቋማት በተገነቡ ቁጥር ችግሮቹም አብረው እየተገነቡ ነው የሚለውን አባባል የመልዕክቱ ሃስብ ሳይቀይር አሻሽለህ/ሽ ጻፊ/ፍ?

____

____

10.5. የትነበርሽ ንጉሴ አሁን ለደረሰችበት ስኬት ዋነኛ ምክንያት የሆነው በተፈጥሮ ከፈጣሪ በተቸረችው ስጦታ ነው፣ በትምህርት እና ከአካባቢዋ በተገኛ ዕውቀት ነው ወይንስ ከሁለቱም ባገኘችው ዕውቀት ከሦስቱ አንዱን በመምረጥ መልሳችሁን በማስረጃ አስደግፋችሁ በማብራራት ጻፉ፡፡

____

____

10.6. "ተፅዕኖ መፍጠር በየጊዜው መማርን የሚጠይቅ እንጂ ትናንት የነበረውን ለውጥ ዛሬ መድገም አይደለም፤ ያ ከሆነ ከድራማ ወይም ከዘፈን አይለይም"ያለችው አባባል እንዴት ትረዳዋለህ /ጂዋለሽ ? በማብራራት ጻፊ፡፡

____

____

ቅድመ ንባብ ጥያቄዎች

1. ከዚህ በታች እንድ አጭር ልቦለድ ቀርቦላችኋል የልቦለዱን የመጀመሪያ እቀጽ በማንበብ ስለ ምን እንደሚተርክ በመገመት ጻፉ?

----

2. ጱሑፉ ከጹሑፍ ዓይነቶች ውስጥ በየትኛው ይመደባል? ለምን?

ንባብ ሁለት

"ወንድማማቾቹ"

ጊዜው ከሁለተኛው ዓለም ጦርነት ሃያ ዓመት በኋላ ነው፡፡ ቦታው "ጃኑዳ" የሚባል ውብ ከተማ ሲሆን የከተማው ት/ቤት ዳይሬክተር ስም ዘነበ በልዩ የሚባል ወንድም ነበረው፡፡ ወንድማማቾቹ ለወላጆቻቸው እንደ አህያ ጡት ሁለት ሲሆኑ በልጅነት እድሜያቸው እርስ በእርሳቸው በጣም የሚተሳሰቡና የሚሰሩትን ስራ ሁሉ በአንድነት የሚያከናውኑ ነበሩ፡፡ ወታደር ለመሆን በአንድነት ተመዘገቡ፣ ወደ ጦርነት በአንድነት ዘመቱ፣ በአንድ የጦር ክፍል ውስጥ በአንድነት አገልግለው በአንድ ጊዜ የአስር አለቅነት ማዕረግ አገኙ፡፡ ከጦርነት ሲመለሱም የከተማው ነዋሪ "ቁም ነገረኛ ወጣቶች እያለ ያሞካሻቸው ነበር፡፡

ከዚህ በኋላ አባታቸው ሞቱ የአባታቸው ንብረት እኩል ለሁለት ለመካፈል የማይመች ነበር ስለዚህም ዕቃው ለጨረታ ቀርቦ እያዳንዱ የከፈለውን ከገዛ በኋላ ገንዘቡን ለሁለት ለመካፈል ተስማሙ፡፡በዚህ መልኩ ንብረቱ ተሸጦ ተከፈለ፡፡ነገር ግን አባትየው በአካባበው አንድም ሰው ያላደረገው ዓይነት ትልቅ የወርቅ ሰዓት ነበራቸው ሰዓቱ ለጨረታ በቀረበ ጊዜ ሁለቱ ወንድማማቾች መጫረት ሲጀምሩ ሌላው ተጫራች ህዝብ ለቆላቸው ከጨረታው ወጣ፡፡ በዚህ ጊዜ ዘነበ ያሰበው በልዩ ይለቅልኝና እኔ እወስዳለሁ የሚል ነበር፡፡ በልዩም በበኩሉ ዕንዲሁ ይመኝ ነበር፡፡ጨረታው ቀጥሎ አንድ ሺ አምስት መቶ ብር ደረሰ፡፡በዚህ ጊዜ ዘነበ "ወንድሜ የሚሰራው ሥራ ጥሩ አይደለም" ብሎ አሰበ፡፡ስለዚህም አንድሺ ስድስት መቶ ብር እስኪደርስ ድረስ እሱም በበኩሉ ዋጋውን ከፍ አደረገ፡፡

በልዩ አሁንም ከጨረታው እንዳልወጣ ባየ ጊዜ "በእውነቱ ጥሩ ስራ አይሰራም፣ እንዴት እኔ የዋልኩለትን ውለታ ሁሉ ቸል ብሎ ጨረታውን ያንርብኛል፣ ወዲያውም እኮ ታላቅ ውንድሙ ነበርኩ" ብሎ አሰበ፡፡ከዚህ በኋላ የሰዓቱ ዋጋ አንድ ሺ ስምንት መቶ ብር በላይ ወጣ በልዩ ከፍ አድርጎ መጥራቱን አላቋረጠም፡፡ከዚያም ዘነበ በአንድ ጊዜ ሁለት ሺብር አደረሰውና ወደወንድሙ ዘወር ብሎ እንኳ አልተመለከተም በጨረታው አዳራሽ ፀጥታ ሰፈነ፡፡አጫራቹ ብቻ የተጠራውን ዋጋ እየመላለሰ ይናገር ነበር፡፡እዚያ ቦታ ብዙ ሰዎች ቆመው ይመለከቱ ስለነበር በልዩም "ወንድሜ በነዚህ ሰዎች መካከል መሳቂያ ሊያደርገኝ አይችልም" በማለት አሁንም ጨረታውን በመቶ ብር ከፍ አደረገ፡፡ዘነበ ድንገት በሳቅ ፈንድቶ "ሶስት ሺ ብር እና የኔንም ወንድምነት ከዚሁ ጋር "ካለ በኋላ ዕየሮጠ ከአዳራሹ ወጥቶ ሄደ፡፡

ዘነበ ፈረሱን እየጫነ ለመሄድ በሚዘጋጅበት ጊዜ አንድ ሰው ከአዳራሹ ወጥቶ ወደሱ ቀረበና "ሰዓቱ ያንተ ነው፤ በልዩ ተሸንፏል አለው፡፡ይህንን እንዳወቀ ወዲያው የፀፀት ስሜት ተሰማው፡፡ በዚህ ወቅት ስለ ወንድሙ እንጂ ስለ ሰዓቱ አላሰበም ነበር፡፡ ወደ

ወንድሙ ለመሄድ ተዘጋጅቶ ባየው ጋዜ ሃሳቡን እንደለወጠ ተረዳና ስለሰዓቱ አመሰግናለሁ ዘነበ ከእንግዲህ በኋላ ወንድምህ አንተን እየተከተለ የሚሄድበትን ጊዜ ደግመህ አታየውም!" በማለት ጮሆ ተናገረ፡፡"አንተም ሁለተኛ እኔ ለአንተ እሰራ የነበረውን ሁሉ ፈጽሞ ደግመህ አታየውም!" ብሎ ሲመልስለት ነብር ሆኖ ነበር ፡፡ ወዲያው ፈረሱ ላይ እምር ብሎ ወጥቶ እየጋለበ ሄደ ከዚህ ጊዜ በኋላ ሁለቱም ከአባታቸው ጋር አብረው ይኖሩበት የነበረውን ቤት እግራቸው ረግጦት አያውቅም፡፡

በልዩ ከጥቂት ጊዜ በኋላ የአንድ ድሃ ገበሬ ልጅ አገባ፡፡ ነገር ግን ወንድሙን ለሰርግ አልጋበዘውም፡፡ ባገባ በአንድ ዓመቱ ከቤቱ ራቅ ብላ ታስራ ሳር ትበላ የነበረች አንድ ላም ሞታ ተገኘች፡፡ የአሟሟቷንም እንቆቅልሽ ማንም ሊፈታው አልቻለም፡፡ተመሳሳይ መጥፎ እድሎች ተከታትለው ደረሱበት፡፡ ይባስ ብሎም በክረምት ወቅት የድርቆሽ ዳስ ከበርካታ ንብረቱ ጋር ተቃጠለ፡፡እሳቱ ከየት እንደተነሳ ያወቀ ግን አልነበረም ፡፡ይህ ሁሉ የተደረገው እኔን ለመጉዳት ባሰበ ሰው ነው፡፡በማለት ስቅስቅ ብሎ አለቀሰ ሰማዩ በላዩ ተደፋበት ፡፡ድሃ እየሆነ ስለሆደም የመስራት ፍላጎቱ ተዳከመ፡፡ ቤቱ ውስጥ ቁጭ ብሎ ሲተክዝ መዋል አበዛ፡፡

ከእሳቱ ቃጠሎ በኋላ አንድ ቀን ምሽት ላይ፣ ወደ ወንድሙ ቤት ሄደ፡፡በልዩ አልጋው ላይ ጋደም ብሎ ነበር፡፤"ምን ልትፈልግ ነው እዚህ የመጣኸው" ብሎ ከመኝታው ብድግ በማለት ወንድሙ ላይ አፈጠጠ፡፡"ልረዳህ ነው የምፈልገው በልዩ! በጣም በሚያሳዝን ሁኔታ ላይ ነህ" በማለት መለሰለት፡፡

"አዎ! የኔ ደግ ሰው "ልትረዳን መጣህ" አለና "አንተ ከምትመኝልኝ የበለጠ አልደረሰብኝም ከፊቴ ወግድልኝ አለዚያ ምን እንደሚሆን እግዜር ነው የሚያውቀው " ሲል ዐይኑን አጉረጠረጠበት ዘነበ ወንድሙ ደሙ መፍላቱን ባየ ጊዜ ወደኋላ አንድ ርምጃ ፈቀቅ በማለት ከንፈሩ እየተንቀጠቀጠ "ሰዓቱን ከፈለግክ መውሰድ ትችላለህ" አለው፡፡ በልዩ ግን አሁንም "ወግድልኝ "ሲል አምባረቀበት፡፡ ዘነበም ከዚህ በኋላ መቆየቱ ዋጋ የሌለው መሆኑን ስላወቀ ወንድሙን ትቶት ሄደ፡፡

ከዚህ ቀን በፊትም ቢሆን ዘነበ በየጊዜው ስለወንድሙ ያስብ ነበር፡፡ በተለይ አደጋ ከደረሰበት በኋላ አስተሳሰቡ ተለውጦ ነበር ቤተክርስቲያን ሄዶ ግንኙነታቸውን ለማሻሻል ቃል ገብቷል ነገር ግን ይህንን ለመፈጸም ልብ አላገኘም፡፡

አንድ እሁድ ቀን ቤተክርስቲያን በሄደ ጊዜ ወንድሙ በልዩም እዚያው ነበር፡፡ ገርጥቶና ከስቶ ያረጀና የተጣጠፈ ልብስ ለብሶ ተመለከተው፡፡ በዚህ ጊዜ ወንድሙ ለርሱ እንዴት ያለ ርህሩህና ጨዋ ልጅ እንደነበረ ማስታወስ ጀመረ፡፡"የመጣው ቢመጣ ዛሬ ከወንድሜ ጋር እታረቃለሁ" ብሎ ለፈጣሪው ቃል ገባ ከወንድሙ ጎንም ለመቆም ቀረጠ፡፡ይሁን እንጂ በመካከላቸው የሚከልል ነገር መኖሩን ዘነበ ልብ አላለም፡፡ከቅዳሴውም በኋላ ሚስቱ ልትሆን ትችላለች ብሎ የጠረጠራት ሴት አጠገቡ እንዳለች አስታውሷል:: በርካታ ሰዎች በአካባቢው ስለነበሩ "እቤቱ ሄጄ ረጋ ብዬ ባናግረው ይሻላል" በሎ ወስኖና ወደ ቤቱ ተመልሶ ቀኑ ሲመሽ ወደ ወንድሙ ቤት አመራ፡፡

የንባብ ጊዜ ጥያቄ

1.ታሪኩ ከማበባችሁ በፊት የገመታችሁት ትክክል ሆነ ወይስ አልሆነም? ለምን? በማስረጃ ግለጹ፡፡

2.እስካሁን ባነበባችሁት በልቦለዱ ክፍል ምን ምን ነጥቦች ተነሱ? በመዘርዘር ጻፉ?

3.በቀጣዩ የልቦለዱ ክፍል በሁለቱ ውንድማማቾች መካከል ምን ምን ክስተቶች የሚፈጠሩ ይመስልሃል/ሻል?

4.ታሪኩ በምን መልኩ ይቋጫል ብላችሁ ትገምታላችሁ? ማስረጃችሁስ ምንድን ነው?

በሩ አጠገብ ሲደርስም ትንሽ ቆም ብሎ እንደማሰብ ሲል ከቤት ውስጥ የዕርሱ ስም ሲጠራ ሰማ፡፡የወንድሙ ሚስት ነበረች ስሙን እያነሳች የምትነግረው፡፡"ወንድምህ ዛሬ ቆረበ እኮ! እርግጠኛ ነኝ ስለአንተ ያስብ ነበር" አለች፡፡ እባክሽ ስለእኔ አይደለም ስለራሱ ነው፡፡ የሚያስበው "አለ በልዩ፡፡ ከዚህ በኋላ ለረጅም ጊዜ ድምጽ አልተሰማም፡፡ጥቂት ቆየና ዘነበ እዚያው እንደቆመ ላብ አጠመቀው፡፡ የምድጃው እሳት እየተንጣጣ የነበልባሉ ድምጽ ይሰማል፡፡ በልዩ ወደ ውጭ ለመውጣት ከተቀመጠበት ተነሳ፡ዘነበ ቶሎ ብሎ ዛፍ ስር መደበቅ ነበረበት ተደበቀ፡፡በልዩ አንድ ዕቅፍ እንጨት ለማስገባት ወንድሙ ወደተደበቀበት ዛፍ አመራ የዘነበ የልብ ምት ጨመረ አሁንም እየተጠጋው መጣ፡፡ዘነበ ትኩር ብሎ አየው፡፤በልዩ የጥንት የደንብ ልብሱን (የወታደር) ለብሷል፡፡"እነዚህን ልብሶች ሁለተኛ አንለብሳቸውም ለልጆቻችን እናወርሳቸዋለን ተባብለው ቃል ተግባብተው እንደነበር አስታወሱ፡፡ከልቡ ምት መጨመር ጋር በኪሱ የያዘው የወርቅ ሰዓት ቲክቲክታም ይሰማ ነበር፡፡በልዩ "እህህ!"በማለት ተነፈሰና፣ተዘዋውሮ ሳይመለከት እቅፍ ሙሉ ጭራሮውን ይዞ ሲመለስ ወንድሙን በጣም ተጠግቶ ያልፍ ስለነበር በጭራሮው ጫፍ ፊቱን ቧጭሮት አለፈ፡፡ከአስር ደቂቃ ቆይታ በኋላ ከዛፉ ስር በመውጣት የወንድሙን ወደቤት መግባት እንዳረጋገጠ ሌላ ዘዴ መፈለግ ያዘ ከአመድ ማጠራቀሚያው በርሜል ከሰል በመውሰድና ጭራሮ ለቃቅሞ ወደ ድርቆሽ ዳስ በመግባት እሳት አነደደ፡፡በእሳቱ ብርሃንም ወንድሙፋኖስ የሚሰቅልበትን ሚንጦ ስላየ ሰዓቱን ሚንጦው ላ አንጠልጥሎ ፍሙን በማጥፋት ወደቤቱአመራ፡፡ ጭንቀቱ ስለተቃለለትም በዚያ ቅዝቃዜ ሲሮጥ የወጣትነት ኃይል ይሰማው ነበር፡፡

በሚቀጥለው ቀን የድርቆሽ ዳስ ተቃጥሎ ማደሩን ሰማ፡፡ምናልበት ማታ የነደደው እሳት ፈጽሞ ሳይጠፋ ቀርቶ ሳያቃጥለው አልቀረም ይሆናል፡፡ይህም ሁኔታ ዘነበን በጣም አሳዘነው፡፡ሀፍረትም ለበሰ፡፤ከዚያም የጸሎት መዝሙሩን መጽሃፍ አውጥቶ ጮህ ብሎ

ዘመረ፡፡ይህንን የሰሙ የአካባቢው ሰዎች የሆነ ነገር እንደደረሰበት ጠረጠሩ፡፡ቀኑ በጨለማ ሲተካ ዘነበ በጠፍ ጨረቃ ወደ ወንድሙ ቤት በመሄድ ከቃጠሎው መካከል አንድ ቦታ ቆፍሮ አንድ ነገር አወጣ ከዚያ ሰዓት የቀረው አንድ የተጨባበጠ ወረወቅ ነበር፡፡ይህንን በመያዝማ ወደ ወንድሙ ዘንድ በመሄድ ሁሉን ነገር ለመግለጽና እንደገና ለመታረቅ ፈለገ፡፡ነገር ግን እንዴት አድርገህ ዛሬ ደፍረህ ትሄዳለህ?ብለው ሰዎች አስጠነቀቁት፡፡ምክንያቱም አንዲት ትንሽልጅ ቃጠሎው መካከል ቀሞ ሲቆፍር ማየቷን ተናግራለች፡፡የአካባቢው ነዋሪ ወጣቶችም ዳሱ የተቃጠለ እለት ዘነበን ወደ ወንድሙ ቤት ሲሄድ እንዳዩት ተናግረዋል፤በማግስቱ ሰኞም የጠባይ ለውጥ ማሳየቱን ሁሉም ሰዎች ያውቁ ነበር፡፡የአካባቢው ባለስልጣኖችም ይህ መረጃ ስለደረሰባቸው ለማጣራት ወስነዋል፡፡በልዩ ደግሞ እነዚህ ሁሉ ወሬዎች ደርሰውት ስለነበርድርጊቱን የፈጸመው ወነወድሙ እንደሆነ አምኖ ተቀብሏል፡፡

በዚህ ሁኔታ እያለ ነበር ጉዳዩን ለማጣራት ለሁለቱም ጥሪ የደረሳቸው፡፡ዘነበ ጥሩ ልብሱን በልዩ ደግሞ ጭርንቁሱን ለብሰው ሁለቱም ምርመራው ቦታ ተገኙ፡፡ዘነበ ወንድሙን ተመለከተው በልዩም አስተዋለው፡፡በልዩ ወንድሙ ይቅርታ እየጠየቀው መሆኑ ዓይኑ እንደሚናገር አመነ፤"ስለእርሱ ምንም ነገር እንድናገር አይፈልግም ማለት ነው ብሎ አሰበ በልዩ፤ስለዚህ በድርጊቱ ወንድሙን የሚጠራጠረው እንደሆነ ሲጠየቅ ድምጹን ከፍ አድርጎ በመጮህ አልጠረጥረውም አለ፡፡ከዚያን ቀን በኋላ በልዩ አልኮል በብዛት መጠጣት ጀመረ፡፡ሁኔታዎች ሁሉ ተበላሹ፡፡ዘነበም ቢሆን ምንም እንኳን መጠጥ ባይጠጣ መልኩ ስለተለዋወጠና ስለተጎሳቆለ እሱ መሆኑን ለማወቅ አዳጋች ሆኖ ነበር፡፡

አንድ ቀን ማታ ዘነበ ወደ ተከራያት ትንሽ ክፍል ገብታ አንዲት ደሃ ሴትዮ ከርሷ ጋራ እንዲሄድ ጠየቀችው፤የወንድሙ ባለቤት ነበረች ምንም ሳይናገር ተከትሏት ሄደ፡፡በሩ መግቢያ ላይ ሲደርስ የሚያንገሸግሽ ሽታ ሸተተው፡፡በልዩ አልጋ ላይ ሆኖ ያለ የሌለው የልብስ ዓይነት ተጭኖበት ገርጥቶ ከስቶ ዓይኖቹ ጎድጉደውና ከሰውነት ጎዳና ወጥቶ ሲመለከተው የዘነበ ጉልበት ነፋስ እንዳይነካው ቁጠማ አረገደ፡፡ከአልጋው ታች ተቀምጦ እርር ብሎ አለቀሰ ከዚህ በኋላ ሁለቱ ወንድማማቾች መነጋገር ጀመሩ ፤ከጨረታው በኋላ አሁን እስከተገናኙበት ጊዜ ድረስ የሆነውን ነገር ሁሉ ገላልጠው አወሩ ዘነበ የቀለጠውን የወርቅ ሰዓትአወጣና ለወንድመ አሳየው፡፡ይህንን ያህል ጊዜ ተለያይተው ሲኖሩ አንዳቸውም እንኳ የተደሰቱበት ጊዜ እዳልነበረ ተገላለጠ፡፡

በልዩ አቅሙ ደክሞና ታሞ ስለነበር ዘነበ ከአልጋው አጠገብ ሳይለይ አስታመመው፡፡አንድ ቀን ጠዋት በልዩ ከእንቅልፉ ሲነቃ "ዛሬ ፍጹም ድኛለሁከእንግዲህ ወዲህ ወንድሜ ሁልጊዜ ሳንለያይ እንደ ቀድሟችን አብረን እንኖራለን" አለው፤ሆኖም በዚያው ቀን አረፈ፡፡ዘነበ የወንድሙን ባለቤትና ልጁን ወደ ቤቱ ይዞ በመሄድ ተንከባክቦአኖራቸው፡፡እሱም በአካባቢው ሰው የተከበረ ምራቁን የዋጠ ሰው ሆነ፡፡ሽማግሌው የአስር አለቃ የትምህርት ቤት ዳይሬክተር የሆነውም ለአካባቢው ህዝብ አንድ ውለታ ጥሎ ለማለፍ ስለፈለገ ነበር፤በህጻናቱ ጠባይ ላይ እንዲቀረጽ የሚፈለገው ነገር ቢኖር መጀመሪያውም መጨረሻውም ፍቅር ነበር፤እናም ሰው ማፍቀርን ለታዳጊዎች አስተማረ፡፡ህጻናት እመጡ እንደጓደኛቸውና እንደ አባታቸው ያጫወቱት ችግራቸውንም ያወያዩት ነበር፡፡

አስተያየት እና ማስተካከያ ታክሎባቸው የተዘጋጁ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች "ወንድማማቾቹ" ልቦለድ ምንባብ ላይ የተመሰረቱ ጥያቄዎች

መመሪያ አንድ

ከዚህ በታች የቀረቡትን ጥያቄዎች በትክክል መልስ/ሺ/መልስህንም /ሽንም/ በመልስ በተሰጡት ክፍት ቦታዎች ላይ ፃፍ/ፊ/፣

--------- 1.1. ወንድማማቾቹ ለወላጆቻቸው እንደ አህያ ጡት ሁለት ናቸው ሲል ምን ማለቱ /ቷ/ ነው?

--------- 1.2. የአባታቸውን ንብረት እኩል ለሁለት መክፈል ያልተመቻቸው ለምንድን ነው?

--------- 1.3 ዘነበ በጨረታ ካሸነፈ በኋላ ስለ አሸነፈበት ሰዓት ሳይሆን ስለወንድሙ በፀፀት ስሜት ማስቡ ሚስጥሩ ምድን ነው?

---------- 1.4 በልዩ ቤተክርስቲያን ሄዶ ግንኙነታቸውን ለማሻሻል ቃል ከገባ በኋላ ለመፈፀም ያቃተው ለምንድን ነው?

መመሪያ ሁለት

ከተራ ቁጥር 2.1—2.3 ያሉት መለያ ባህሪያት በአንድ በተሚላ ትረካ ውስጥ ከሚገኙት ከፊሎቹ ናቸው፡፡ ስለሆነም ከነዚህ መለያ ባህሪያት በዚህ ምንባብ ውስጥ በስንተኛ አንቀፅ /አንቀጾች/ እንደተገለጹ ፃፍ/ፊ/

……… 2.1. ዘነበን እና በልዩ የለበሱት ልብስ፣ ወንድሙን አለመጠርጠሩ፣ በልዩ ወንድሙ ይቅርታ እየጠየቀው መሆኑን ማመኑ ወዘተ …. እነዚህ መለያ ባህሪያት በዚህ ምንባብ ውስጥ በስንተኛው አንቀጽ/አንቀጾች/ እንደተገለጹ ግለጽ/ጭ/?

………. 2.2. የዘነበ ማዘን፣መልበስ፣ለመታረቅ መፈለግ… እነዚህ መለያ ባህሪያት በዚህ ምንባብ ውስጥ ስንተኛው አንቀጽ/አንቀጾች/ እንደተገለጸ ግለጽ/ጭ/?

………. 2.3. የበልዩ ወንድም መታመም፣የዘነበ የወንድሙን ሚስትእና ልጅ መንከባከብ፣ በአካባቢው ሰዎች የተከበረ ሰው ተደርጎ መፈረጅን የያዘው አንቀጽ ስንተኛው እንደሆነ ግለጽ/ጭ/?

መመሪያ ሦስት፡-

ከዚህ በታች በቀረቡት ዓረፍተ ነገሮች የሚገኙት ክፍት ቦታዎች "በኋላ ወይንም በፊት" ከሚሉት ቃላት መካከል ተስማሚያቸውን እየመረጥክ/ሽ/ አሟላቸው (ያቸው)

3.1. ወዲያው ፈረሱ ላይ እምር ብሎ ወጥቶ እየጋለበ ሄዶ ከዚህ ጊዜ --------------- ሁለቱም ከአባታቸው ጋር አብረው ይኖሩበት የነበረውን ቤት እግራቸው ረግጦት አያውቅም።

3.2. ከዚያን ቀን ---------------- ዘነበ በየጊዜው ስለወንድሙ ያስብ ነበር።

መመሪያ አራት፡-

ከዚህ በታች የቀረቡት ሐረጎች ከምንባቡ የተወሰዱ ሲሆን ሆን ተብሎ ቃላት ተቀንሰውባቸዋል፡፡ ስለዚህ አንተ/ቺ/ ከምንባቡ አገባብ በመነሳት የጎደለባቸውን ቃላት ከምንባቡ በማውጣት ክፍት ቦታዎቹ ላይ ፃፍ/ፊ/

…….. 4.1. በገባ በአንድ ዓመቱ ከቤቱ --------------- ታስራ ሳር ትበላ የነበረች አንድ ላም ሞታ ተገኘች፡፡

……… 4.2 ይባስ ብሎም በክረምት ወቅት ---------------- ከበርካታ ንብረቱ ጋር ተቃጠለ።

መመሪያ አምስት

ቀጥሎ የቀረቡት ሁለት ዓረፍተ ነገሮች ከምንባቡ የተወሰዱ ሲሆን በአንደኛው ስር የተሰመረበት ቃል በታይፕ ስህተት ምክንያት ቃሉ በትክክል አልተፃፈም በሁለተኛ ደግሞ ሳይገለጹ የተተወ ቃል አለው፡፡ ስለሆነም ከአገባባቸው በመነሳት ስለ ተሠመረበትና ለክፍት ቦታው ግምትህን /ሽን/ አስቀምጥ/ጭ/?

…… 5.1. ተመሳሳይ ሳንከዎች ተከታትለው ደረሱበት፡፡

…... 5.2. በእሳቱ ብርሃን ወንድሙ ፋኖስ ------------------ ስላየ ሰዓቱን አንጠልጥሎ ---- በማጥፋት ወደቤቱ አመራ፡፡

መመሪያ ስድስት

በሚከተሉት ጽሁፎች ውስጥ ከሥራቸው ለተሰመረባቸው ቃላት ተመሳሳይ ፍቺ ስጥ/ጭ/

…….6.1 ወንድማማቾቹ ለወላጆቻቸው <u>እንደ አህያጡት ሁለት ሲሆኑ</u> በልጅነት እድሜያቸው እርስበእርሳቸው በጣም የሚተሳሰቡና የሚሠሩትንስራሁሉ በአንድነት የሚያከናውኑ ነበሩ ፡፡

……..6.2. ከጦርነት ሲመለሱም የከተማው ነዋሪ ቁሞ ነገረኛ ወጣቶች እያለ <u>ያሞካሻቸው</u> ነበር፡፡

…….6.3. "እንዴት እኔየዋልኩለትን ውለታ ሁሉ ቸል ብሎ ጨረታውን <u>ያንርብኛል</u>ወዲያውም እኮ ታላቅ ወንድም ነበርኩ" ብሎ አሰበ፡፡

……..6.4. በልዩ ግን አሁንም ወግድልኝ ሲል <u>አምባረቀበት</u>

……. 6.5. ይህም ሁኔታ ዘነበን በጣም አሳዞነው <u>ሀፍረትም ለበሰ</u>፡፡

……. 6.6 ዘነበ ጥሩ ልብሱን በልዩ ደግሞ <u>ጭርንቁሱን</u> ለብሰው ሁለቱም ምርመራው ቦታ ተገኙ

መመሪያ ሰባት

ከጥያቄ 7.1-7.2 ላሉት ጥያቄዎች እንደ አጠያየቃቸው ተስማሚ ነው የምትለውን (ይውን) መልስ ከተሰጡት አማራጮች አንዱን በመምረጥ የመልሱንፊደል አክብብ/ቢ

----------7.1 "ይህ ሁሉ የተደረገው እኔን ለመጉዳት ባሰበ ሰው ነውበማለት ስቅስቅ ብሎ አለቀሰ <u>ሰማዩ በላዩ ተደፋበት</u>" የተሰመረበት ቃል ትርጉም

ሀ-ተስፋ ቆረጠ ሐ-ዝናብ ዘነበበት

ለ-ጨለመበት መ-"ሀ" እና "ለ"መልስ ናቸው

---------7.2 ይህም ሁኔታ ዘነበን በጣም አሳዘነው <u>ሀፍረትም ለበሰ</u> የተሰመረበት ቃል ትርጉም

ሀ-ኩምሽሽ አለ ሐ-ውርደት ተከናነበ

ለ-አንገቱን ደፋ መ-ሁሉም መልስ ናቸው

መመሪያ ስምንት

በ"ሀ" ረድፍ ሥር ያሉት ዝርዝሮች ለማስተላለፍ የፈለጓቸው ሃሳቦች በ"ለ" ረድፍ ሥር ተዘርዝረዋል ስለዚህ ከ"ለ"ረድፍ እየመረጥክ/ሽ/ በ"ሀ"ረድፍ ካሉት

ጋር በማዛምድ የመልሱን ፊደል በመልስ መስጫ ቦታው ላይ ጻፍ /ፊ/

"ሀ"	"ለ"
------------ 8.1 በዚህ ጊዜ	ሀ.መቆየቱ ዋጋ እንደሌለው ስላወቀ ወንድሙን ትቶ ሄደ
------------ 8.2 ነገር ግን	ለ.ጨረታው ቀጥሎ 1500 ብር ደረሰ
----------- 8.3 ከዚህ በኋላ	ሐ.በዚህ መልኩ ንብረቱ ተሸጦ ተከፈለ
----------- 8.4 ይሁን እንጂ	መ.ዘነበ "ወንድሜ የሚሠራው ሥራ ጥሩ አይደለም ብሎአሰበ
	ሠ.ዘነበ ድንገት በሳቅ ፈነዳ
	ረ. በመካከላቸው የሚከልል ነገር መኖሩን ዘነበ ልብ አላለም
	ሰ.ወንድሙን ለሰርግ አልጋበዘውም

መመሪያ ዘጠኝ፡-

በሚከተሉት ሳጥኖች ውስጥ ሊገቡ የሚችሉ ሐሳቦች ከሳጥኑ በስተቀኝ በኩል ተዘርዝረዋል ስለዚህ ተስማሚ ናቸው የምትላቸውን/ ያቸውን ሐሳቦች ከተዘረዘሩት መካከል እየመረጥክ/ሽ የሃሳቦችን ተራቁጥር በሳጥኖቹ ውስጥ አስቀምጥ/ጭ/

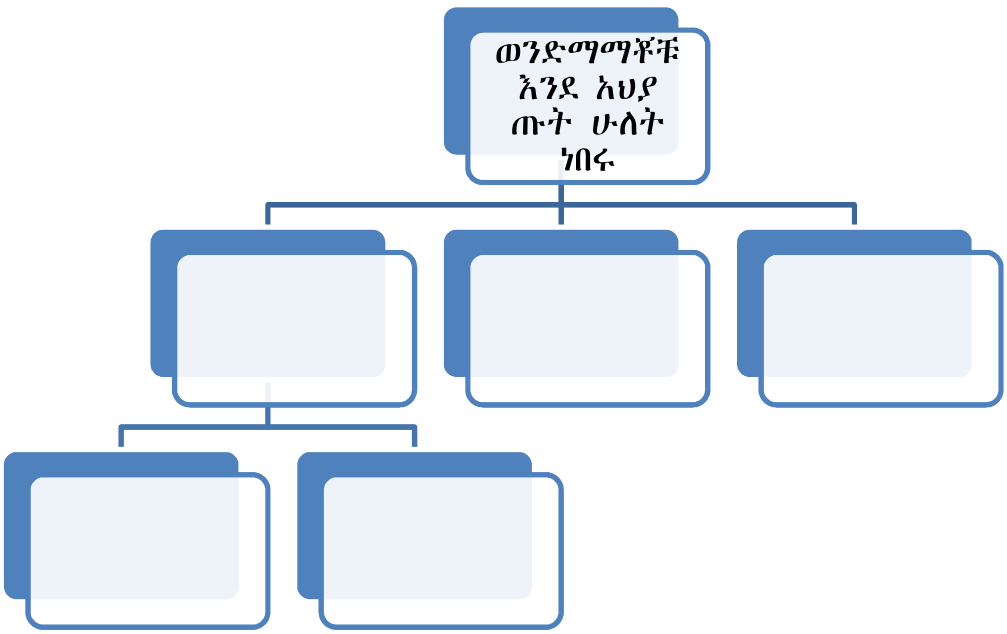

1.የሚተሳሰቡ

2.የሚሰሩትን ስራ በአድነት የሚያከናውኑ

3.በአንድነት የዘመቱ

4.በአንድ የጦር ክፍል በአንድነት ያገለገሉ

5.ወታደር ለመሆን በአንድነት የተመዘገቡ

6.በአንድ ጊዜ የአስር አለቅነት ማዕረግ አገኙ

9.2

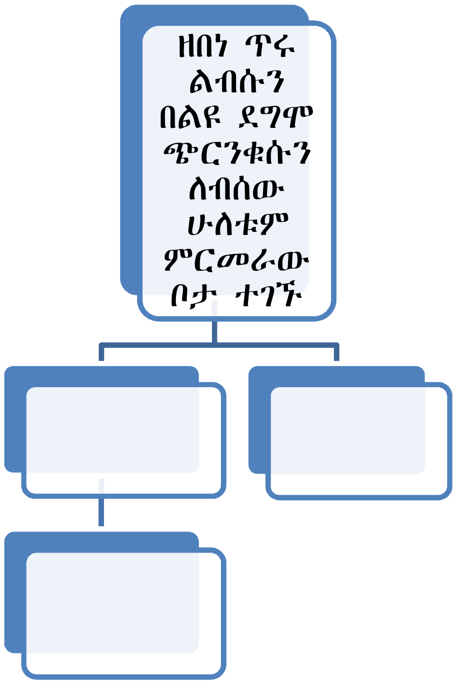

1.አልጠረጠረውም

2.ተጎሳቆለ

3.ተመለከተው

4.አስተዋለው

5.እየጠየቀው

6.የሚጠረጥረው

መመሪያ አስር

ለሚከተሉት ጥያቄዎች እንደ አጠያየቃቸው ትክክለኛ መልስ ስጥ /ጭ/

10.1 ዘነበ ድንገት በሳቅ ፈንድቶ “ሶስት ሺ ብር እና የኔንም ወንድምነት ከዚሁ ጋር” ማለቱ ትክክለኛ አባባል ይመስልሻል/ካል/ በምክንያት አብራርታችሁ ጻፉ፡፡

10.2 የውርስ ንብረቱ በጨረታ እንዲሸጥ የሆነው በምን ምክንያት ነው?

10.3 ጸሃፊው ለማስተላለፍ የፈለገው መልዕክት ምን ይመስልሃል /ሻል/?

10.4 ዘነበ ወንድሙ ቤት ድረስ ሄዶ "ሰዓቱን ከሆነ የፈለግህ መውሰድ ትችላላህ በማለት ሲናገር ከንፈሩ የተንቀጠቀጠው ለምንድን ነው?

10.5 የነብዩን ላም የገደላት ማን ነው?ማረጋገጫውስ?

አባሪ፡- አራት

ደብረ ብርሃን ዩንቨርስቲ

የማህበራዊና ስነ-ሰብ ኮሌጅ

የቋንቋዎች ሥነ-ጽሁፍ ት/ት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር

በ9ኛ ክፍል ዘጠኝ የአማረኛ ቋንቋ መምህራን የሚሞላ የጽሁፍ መጠይቅ

ውድ መምህር፡-

ይህ የጽሁፍ መጠይቅ የተዘጋጀው በርዕሱ ላይ እንደተገለጸው በደብረ ብርሃን ዩንቨርስቲ የማህበራዊና ስነ-ሰብ ኮሌጅ፣ የቋንቋዎችና ስነ-ጽሁፍ ትምህርት ክፍል በምትከታተል ተማሪ ነው፡፡

የመጠይቁ ዋነኛ ዓላማ፡- "አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚቀሙባቸውን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች (reading strategies) መፈተሸ በሚል ርዕስ ለሚካሄድ ጥናት ከመምህራን መረጃ ማግኘት ነው፡፡

ጥናቱ ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ የሚውል ሲሆን ከእርስዎ የሚገኘው መረጃ ለጥናቱ መሳካት ከፍተኛ ጠቀሜታ አለው፡፡ ስለሆነም ለጽሁፍ መጠይቁ ያለዎትን ሐሳብ በትክክል እንዲያስቀምጡ በትህትና እጠይቃለሁ፡፡ የሰጡትን መረጃ በሚመለከት ለተጠቀሰው ጥናት አላማ ብቻ እንደሚውል ላረጋግጥልዎ እወዳለሁ፡፡ ውድ ጊዜዎን ሰውተው ላደረጉልኝ ትብብር በቅድሚያ አመሰግናለሁ፡፡

አጥኚዋ

ማሳሰቢያ

- በመጠይቁ ላይ ስም መጻፍ አያስፈልግም፣
- በመጠይቁ የቀረቡት ጥያቄዎች በሦስት የተከፈሉ ናቸው እነዚህም፣
- የመምህራን ዳራ
- አጠቃላይ ጥያቄዎች
- "የትነበርሽ ንጉሴ" በሚለው ከድረገጽ የተወሰደ ምንባብ ላይ የተመሰረቱ ጥያቄዎች፣

- የአመላለስ ሁኔታ በተመለከተ ለምርጫ ጥያቄዎች (objective question) የመረጡትን መልስ ፊደሉን አክብበውት ለክፍት ጥያቄዎች (subjective question) ደግሞ በክፍት ቦታው ላይ ይጻፍ፣

እናመሰግናለን!!

ክፍል አንድ፡- የመምህሩ ዳራ

-ኮድ-----------

-ፆታ--------------

- የአገልግሎት ዘመን -----------------

- የሚያስተምሩበት ክፍል ደረጃ------

- ዕብይ ------------------------------

የክፍለጊዜ ብዛት ------------

-ንዑስ -----------------

- የሰለጠኑበት ተቋም------------------

- የትምህርት ደረጃ -----------------

- የሰለጠኑበት ትምህርት ዘርፍ-------

ክፍል ሁለት፡- አጠቃላይ ጥያቄዎች

1. ስለ አንድምታዊ ትርጉም ንባብ ብልሃት ወይም ስለ ንባብ ዓይነት የሚያውቁት ነገር አለ?

   ሀ. አዎ *ለ. የለም*

2. በተራ ቁጥር 1 ለተጠየቀው ጥያቄ መልስዎ "ሀ አዎ" ከሆነ የሚያውቋቸውን በአጭሩ

   ዘርዝሩ?

   ___

   ___

3. በተራ ቁጥር "1" ለተጠየቀው ጥያቄ መልስዎ "ለ የለም" የሚል ከሆነ ምክንያትዎን ይግለፁ?

___

___

4. በንባብ ብልሃትና በአንብቦ መረዳት የጥያቄ አይነቶች መካከል ግንኙት አለ ብለው ያስባሉ?

   ሀ. አዎ *ለ. የለም*

5. በተራ ቁጥር "4" ለተጠየቀው ጥያቄ መልስዎ "ሀ አዎ" የሚል ከሆነ ግንኙነቱን በአጭሩ ይገለጹ?____

____

____

6. በተራ ቁጥር 4 ለተጠየቀው ጥያቄ መልስዎ "ለ የለም" የሚል ከሆነ ምክንያትዎን ይግለፁ?____

____

____

7. የአንብቦ መረዳት ጥያቄ ዓይነቶችን እንደ ክብደት ቅለት ደረጃቸው በቅደም ተከተል ማስቀመጥ ተገቢ ነው ብለው ያምናሉ?

ሀ. አዎ ለ. የለም

8. በተራ ቁጥር "7" ለተጠየቀው ጥያቄ መልስዎ "ሀ አዎ" የሚል ከሆነ ከዚህ በታች ቅደም ተከተላቸው ተዘበራርቆ የቀረቡትን የጥያቄ አይነቶች ከ1-6 ያሉትን ተራ ቁጥሮች ከፊት ለፊታቸው በማስቀመጥ ትክክለኛ ቅደም ተከተል ነው የሚሉትን ያሳዩ?

- ማዛመድን የሚጠይቁ ጥያቄዎች ....

- ግምገማእና አስተያየትን የሚጠይቁ ጥያቄዎች ....

- ቀጥተኛ ጥያቄዎች ....

- ማቀናበርንና ማገናዘብን የሚጠይቁ ጥያቄዎች...................

- መተርጎምን መመርመርን የሚጠይቁ ጥያቄዎች............................

- ብይን የሚጠይቁ ጥያቄዎች.............................

9. ስለ አንብቦ መረዳት ጥያቄዎች አቀራረብ በተመለከተ የሚሉት ነገር አለ? ለምሳሌ የምርጫ ጥያቄዎች እና የክፍት ጥያቄዎች መመጣጠን እንዲሁም እንደ ምንባቡ አይነት በሳጥን፣ በክብ ነገር፣ በዕፀ መዋቅር እና በመሳሰሉት ዘዴዎች የማቅረብ ሁኔታ ትኩረት መስጠት ስለማስፈለጉ ማለት ነው፡፡

ሀ. አዎ ለ. የለም

10. በተራ ቁጥር 9 ለቀረበው ጥያቄ መልስዎ "ሀ አዎ" የሚል ከሆነ ሃሳብዎን አጠር አድርገው ይግለፁ?

____

____

____

ክፍል ሦስት፡- "የትነበርሽ ንጉሴ" ከሚለው ንባብ የወጡ ጥያቄዎች

11. በተራ ቁጥር "1" ለተጠየቀው ጥያቄ መልስዎ "ሀ" "አዎ" የሚል ከሆነ "የትነበርሽ ንጉሴ" የተሰኘው ምንባብ የትኞቹን የንባብ ብልሃቶች ለማለማመድ የሚያመች ይመስልዎታል?____

____

12. "የትነበርሽ ንጉሴ" የሚለው ምንባብ ሥር ከተሰጡት ጥያቄዎች ቀጥተኛ መልስ የሚያሻቸው ጥያቄዎች ናቸው ከሚሏቸው መካከል የተወሰኑትን ይጥቀሱ?

____

____

____

13. "የትነበርሽ ንጉሴ" የሚለውን ምንባብ የሀሳብ ፍሰት መዋቀሩን ለመረዳት የሚያግዙ ጥያቄዎች ናቸው ከሚሏቸው መካከል የተወሰኑትን ይጻፉ?

____

____

____

14. "የትነበርሽ ንጉሰ" ከሚለው ምንባብ የመተንበይ (የመገመት) ችሎታን ሊያዳብሩ ይችላሉ ከሚሏቸው ጥያቄዎች ለአብነት ይጥቀሱ?

____

____

____

15. "የትነበርሽ ንጉሰ" ከሚለው ምንባብ የቃላትን አገባባዊ ፍቺ ከአውድ የመገመት ችሎታን ለማዳበር ይረዳሉ ከሚሏቸው ጥያቄዎች መካከል ለአብነት ይጥቀሱ?

____

____

____

16. "የትነበርሽ ንጉሰ" ከሚለው ምንባብ የአንድምታ ትርጉም ችሎታን ለማዳበር ይረዳሉ ከሚሏቸው ጥያቄዎች መካከል የተወሰኑትን ይጥቀሱ?

____

____

____

17. "የትነበርሽ ንጉሴ" ከሚለው ምንባብ የምስሎችን ትርጉም የመረዳት ችሎታን ከሚያዳብሩ የጥያቄ ዓይነቶች መካከል የሚያስታውሷቸውን ለአብነት ይጥቀሱ?

____

____

____

18. "የትነበርሽ ንጉሴ"ከሚለው ምንባብ የመመርመር ችሎታን የሚያዳብሩ ጥያቄዎች ናቸው ከሚሏቸው መካከል ጥቂቶቹን ይጥቀሱ?

____

____

____

19. "የትነበርሽ ንጉሴ" ከሚለው ምንባብ የግል አስተያየትን የሚጠይቁ ጥያቄዎች ናቸው ከሚሏቸው መካከል የተወሰኑትን ይጥቀሱ?

____

____

____

20.ተማሪዎች ከንባብ አድምታዊ ትርጉምን እንዲረዱ የሚያመቻቹላቸው ሁኔታዎች አሉ?ካሉ በመልስ መስጫ ቦታው ላይ አስፍሩ

____

____

____

ሠንጠረዥ 4.10

ለመምህራን የቀረበ ቃለ መጠይቅ

ደብረ ብርሃን ዩንቨርስቲ

የማህበራዊና ስነ-ሰብ ኮሌጅ

የቋንቋዎች ሥነ-ጽሁፍ ት/ት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር

ይህ ቃለ መጠይቅ የተዘጋጀው በደብረብርሃን ዩኒቨርሲቲ ስነሰብ ኮሌጅ ትምህርት ክፍል ድህረ

ምረቃ ፕሮግራም ማሟያ ለሚሰራ ጥናት መረጃ ለመሰብሰብ ነው።በዚሁ መሰረት የዚህ ቃለ መጠይቅ ዋና ዓላማ ተማሪዎች የሚጠቀሙበት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ከሙህራን ንድፈ ሃሳብ ጋር ያላቸው ዝምድና ለመፈተሽ የሚያስፈልጉ መረጃዎችን ለመሰብሰብ ነው።ስለሆነም የእርሶ ትክክለኛ መረጃ መስጠት ለጥናቱ አላማ መሳካት ከፍተኛ አስተዋፅኦ አለው።ለሚደረገው ቃለመጠይቅ ፍቃደኛ በመሆንዎ ከልብ እያመሰገንሁ የሚሰጡኝ ማንኛውም መረጃ ሚስጥራዊነቱን በጠበቀ መልኩ ለዚህ ጥናት አላማ ብቻ የሚውል መሆኑን መግለፅ እወዳለሁ።

ቀን፡---

ሰዓት፡---------------------------------------

ቦታ፡---

የትምህርት ቤትዎ ስም፡--

የሚያስተምሩበት የክፍል ደረጃ፡-----------------------------------

በክፍል ውስጥ የሚማሩ ተማሪዎች ብዛት፡---------------------------------------

ቃለመጠይቅ ለቀረበላት/ለት መምህር የተሰጠ ኮድ፡--

ተ.ቁ	ለመምህራኑ የቀረቡ ጥያቄዎች	የመምህራኑ መለያ	
		የአፍሪካ ህብረት መምህራን	የባልቻ አባነፍሶ መምህራን

1	በብልሃት አጠቃቀም ዙሪያ ለተማሪዎች ግንዛቤ ያስጨብጣሉ ሁልጊዜ ነው ወይስ አልፎ አልፎ? Oimalley እና Chamat (1990፤91-92)፤ siman (1987) በመጥቀስ ገልጸዋል፡፡)	አዎ	አልፎአልፎ	አዎ	ሁልጊዜ
2	የቅድመ ንባብ ፣የንባብ ጊዜ እና የድህረ ንባብ ጥያቄዎችን ይጠይቃሉ አልፎ አልፎ ነው ወይስ ሁልጊዜ? (Richard & Lokart {1990} Dutta{1994})	አዎ	አልፎአልፎ	አዎ	ሁልጊዜ
3	አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ኢ-ቀጥተኛ ከሆኑ የንባብ ብልሃቶች መካከል አመራማሪ የሆኑ ብልሃቶችንያሳውቃሉ ሁልጊዜ ወይስ አልፎ አልፎ? {British Council 1980፤61}	አዎ	አልፎአልፎ	አዎ	አልፎአልፎ
4	ሃሳብን ፈልፍሎ የማውጣት (ከመረጃ በመነሳት በግልፅ ያልሰፈሩትን ጥያቄዎች ይጠይቃሉ ሁልጊዜ ነው ወይስ አልፎአልፎ? {Kuta 2008&Spears 2006፣Shaehan{2006}	አይ	ሁልጊዜ	አይ	ሁልጊዜ
5	ከእውነታ በመነሳት የግል አስተያየቶችን የሚያሰጡ ጥያቄዎችን ይጠይቃሉ ሁልጊዜ ነው ወይስ አልፎ አልፎ? {Nuttall 1982፤132-133}	አይ	ሁልጊዜ	አዎ	አልፎአልፎ
6	ተማሪዎች የቀደመ ዕውቀትን በመጠቀም አዲስ ከሚያነቡት ምንባብ ጋር ተዛምዶ በመፍጠር እንዲያነቡ ሚናዎትን ይወጣሉ? ሁልጊዜ ወይስ አልፎ አልፎ? British Concil (1980፤61)	አዎ	አልፎአልፎ	አዎ	ሁልጊዜ
7	ከጹሑፎች ባሻገር ስዕሎችን፣ ሰንጠረገዮችን፣	አይ	ሁልጊዜ	አዎ	አልፎአልፎ

	ፎቶዎችን እንዲያነቡ ያመቻቻሉ? ሁልጊዜ ነው ወይስ አልፎ አልፎ? {Kuta 2008}				
8	ተማሪዎች አስቀድመው ስለተነበዩት ነገር እያረጋገጡ እንዲያነቡ ጥያቄዎችን ይጠይቃሉ ሁልጊዜ ነው ወይስ አልፎ አልፎ? {kuta፤2008፣Spears 2006፣Gellet 1996፣Nuttall፣1996}	አዎ	አልፎአልፎ	አዎ	ሁልጊዜ
9	ተማሪዎች ንባብን ሲያነቡ የሚያደናቅፉቸውን ነገሮች እንዲታገሉ ሁኔታዎችን ያመቻቻሉ ሁልጊዜ ነው ወይስ አልፎ አልፎ? Mc Namara 2007፤34፣Bernhar1991፤32&pardo2004	አይ	ሁልጊዜ	አዎ	ሁልጊዜ
10	ተማሪዎች የአማርኛ መጽሐፋቸውን ይዘው ይመጣሉ ሁልጊዜ ነው ወይስ አልፎ አልፎ?	አዎ	ሁልጊዜ	አዎ	አልፎአልፎ

1. አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያግዙ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን ተማሪዎቹ ያውቋቸው ይሆን? ቢያብራሩልኝ?

2. አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበትን ብልሃቶች ቢገልጹልን?

3. አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ሙህራን በንድፈ ሃሳባቸው ያስቀመጡትን ብልሃቶች ተማሪዎቹ ለአንብቦ መረዳት ይጠቀሙበታል? መገለጫውስ ምንድን ነው? የሚያውቁትን ቢገልጹልኝ?

4. ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ከሙህራን ንድፉ ሃሳብ ጋር ይዛመዱ ይሆን? ቢያብራሩልኝ

ማረጋገጫ

“አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች”፤ በሚል ርዕስ በደብረ ብርሃን ዩኒቨርሲቲ፣ የማህበራዊ ሳይንስ እና ሥነ-ሰብዕ ኮሌጅ የአማርኛ ቋንቋ፣ የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነ-ጽሁፍ ትምህርት ክፍል የድኅ-ረምረቃ መርሃ ግብር፣ የሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ ያቀረብኩት ይህ ጥናት ከዚህ በፊት በማንኛውም አካል ያልተሰራ የራሴ ወጥ ሥራ መሆኑንና የተጠቀምኩባቸው ድርሳናትም በትክክል ዋቢዎች የተደረጉና ደብረ ብርሃን ዩኒቨርሲቲም የጥናቱ ሕጋዊ የባለቤትነት መብት ያለው መሆኑን በፊርማዬ አረጋግጣለሁ፡፡

ስም ---

ፊርማ ---

ቀን ---

ምዕራፍ አንድ፣መግቢያ

በዚህ ምዕራፍ ውስጥ የጥናቱ ዳራ፣የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት፣ የጥናቱ ጥያቄዎች፣ የጥናቱ ዓላማ፣ የጥናቱ ጠቀሜታ፣ የጥናቱ ወሰንና የቁልፍ ፅንሰ ሃሳቦች ብያኔ አጠቃቀም በቅደም ተከተል ቀርበዋል፡፡

1.1 የጥናቱ ዳራ

አንድምታዊ ትርጉም በንባብ ብልሃቶች አጠቃቀምና በአንብቦ መረዳት ክሂል መካከል ያለውን ትስስር ያሳያል። እያንዳንዱ የንባብ ብልሃት ቀጥሎ የሚመጣውን የአንብቦ መረዳት ጠቀሜታ ያመላክታል። እንዲሁም የአንድምታዊ ትርጉምን መረዳት ባለው ቅርበት ላይ ይወሰናል።ብልሃት በአንብቦ መረዳት ውስጥ የሚኖረው ዋጋ የሚወሰነው ተግባቦትን በመፍጠር ላይ ነው። ይህ ውስብስብ ተጠየቃዊ ትስስር የሚደራጅበት መንገድ የሀሳብ ፍሰት ይባላል (Nuttal1982) ።

አንደምታዊ /ምርምራዊ/ አንብቦ መረዳት ዓላማ (inferential comprehension) በምንባቡ ግልፅ እና ቀጥተኛ መልዕክት መነሻነት በግልፅ ያልተቀመጠውን መረጃ በጥልቀት መርምሮ መረዳትን የሚጠቁም ነው፡፡ይህም ማለት በምንባቡ ግልፅ መልዕክት አማካኝነት ይዘቱን አመዛዝኖ ሊሆን የሚችለውን ሃሳብ ማሰላሰልን እንደሚያጠቃልል ለማመልከት ነው፡፡ የተማሪዎችና ደራሲው የጋራ ገጠመኝ መነሻነት ሳይነገር ሳይገለጽና ሳይብራራ በውስጠ ታዋቂነት የቀረበውን ስውር መልዕክት በጥልቀት በማንባብ መረዳት ስለሚያስፈልጋቸው ነው (Stillie & Lynskey 1984 ፣ Lewin 1984)፡፡ ተማሪዎች በምንባቡ ግልጽ መልዕክት ሳይወሰኑ የምንባቡን መልዕክት ብቃትና ተአማኒነት ለማመዛዘን እንዲሁም ጥረት ለማድረግ ያስችላቸዋል (Lunzar & Gardner 1979)፡፡ ከትምህርታዊ ትግበራ አንፃር የአንድምታ የንባብ ብልሃት የሚከናወነው በተለያዩ ጥያቄዎች አማካይነት ነው፡፡

Nuttall(1982) በበኩላቸው የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን በተለያዩ ክፍሎች ከፋፍለዋቸዋል፡፡እነዚህም ቀጥተኛ፣ ማደራጀትና መተርጎምን የሚጠይቁ እና መመርመርን የሚጠይቁ ጥያቄዎች እንደሆኑ ገልጸዋል፡፡ እነዚህ ጥያቄዎች ሲነሱ አብሮ የሚነሳው

አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያግዙ ብልሃቶች ናቸው፡፡የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን ደግሞ Griffiths {2004፡2} Skehan {1989}ን ጠቅሰው እንደገለጹት ብያኔ መስጠት እና አከፋፈል ማሳየት ቀላል ስራ እንዳልሆነ አስረድተዋል።

አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ሲታሰብ ወይም ሲታቀድ እንደ ምንባቡ ዓላማና ግብ እንደ ዘመኑ ጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ የተለያዩ ንዑሳን ብልሃቶች ሲቀርቡ ይታያሉ፡፡ እነዚህም ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ፣ ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ፣ ግጥምጥምነትና መመርመርን የሚጠይቁና አንብቦ መረዳትንና መቆጣጠርን የሚጠይቁ ንዑሳን የንባብ ብልሃቶች ናቸው Saring (1987)፡፡ ተማሪዎቹ በግልፅ መልዕክቱ ላይ በመደገፍ ደራሲው በግልፅ ያላስቀመጣቸውን ሃሳቦች መርምሮ መረዳት የሚያስችሉ እንደሆኑ Nuttall (1982) ገልጸዋል፡፡

የአንድምታዊ ትርጉም ንበብ እጅግ ብዙ ተግባራትን በተመሳሳይ ጊዜ እንዲከወን በማድረግ የአንድን ጽሑፍ መልእክት መተርጎምን ወይም መረዳትን የሚጠይቅ ዘርፈ ብዙ በመሆኑ ክሂሉን ማዳበር አስፈላጊ ነው። ከክሂሉ ባሻገር የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን ጭምር መማርና መተግበር እንዳለባቸው እንዲሁም ተማሪዎች በዳራዊ ዕውቀታቸውና አዲስ በሚያነቡት ሃሳብ መካከል ትስስር መፍጠር የሚያስችሏቸውን ብልሃቶች እስካልተጠቀሙ ድረስ አንብበው አዲስ እውቀት ለመግኘትና ለመረዳት የሚያስችል መረጃን የማግኘት አቅማቸው ዝቅተኛ ነው በማለት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን አስፈላጊነት ገልጸዋል Heilman [1988]፣ Willing [1989]፣ Armbruster & Osborn [2002]።

በአማርኛ ንባብ ከሚከወንባቸው ዓላማዎች መካከል አንዱ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ መተንተን ነው፡፡ይህን ዓላማ ከግብ ለማድረስ የምንባቡን ግልጽ መልዕክትና መመርመርን የሚጠይቁ ጥያቄዎች ሲካተቱና ተማሪዎች ለመመለስ መለማመድ ሲችሉ የታሰበው ግብ ሊገኝ ይችላል፡፡ስለዚህ በአንድምታ ትርጉም ብልሃት አጠቃቀም ላይ ጥናት ማድረግ ጠቀሜታው ከፍ ያለ ነው፡፡

በአጠቃላይ ከላይ የተገለጸው ንድፈ ሃሳብ እንደሚያመለክተውና የዚህ ጥናት አቅራቢም ከተሞክሮዋ እንደተገነዘበችው አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያግዙ ብልሃቶችን አለመጠቀም እንደ ምክንያት መጠቀሱ ነው፡፡

1.2 የጥናቱ አነሣሽ ምክንያት

አንዳንድ ምሁራን ለተማሪዎች የማንበብ ብልሃቶችን ማስተማር ተገቢ ነው ቢሉም አንዳንዶች ደግሞ የመምህራን ተግባር ሁኔታዎችን ማመቻቸትና አቅጣጫ ማመላከት እንደሆነ ገልጸዋል፡

Norton [1997] የጥናት ውጤቶች የሚያመለክቱት በአንብቦ መረዳት ትምህርቶች ውስጥ ተማሪዎች ምን ማድረግ እንዳለባቸው ችላ መባላቸው አንብቦ የመረዳት ችግርን ለማቃለል መሰናከል መሆኑን ጠቁመዋል። Williams & Burden [1997] ከዚህ በፊት የነበረው የትምህርት ሂደት የብልሃቶችን አጠቃቀም ማሰልጠን ወይም ማዳበር ችላ ያለ እንደነበር አስገንዝበዋል። Shang {2010} ጥናት ተማሪዎች በንባብ አውድ ውስጥ የብልሃት ዕውቀታቸውን አተገባበር ካልተማሩ የብልሃት ዕውቀታቸው ብቻ የንባብ ውጤታቸውን ስኬታማነት እንደሚቀንሰው ገልጸዋል፡፡

በተቃራኒው የብልሃቶችን መማር ያለውን ጠቀሜታ አስመልክቶ የሚስማሙ ጸሃፍት እንዳሉ ሁሉ የማይስማሙ አሉ፡፡ ከነዚህም መሃከል Sandra (1994) ሲሆኑ መምህራን ተማሪዎች የሚያነቡትንና የሚያነቡበትን ብልሃቶች በራሳቸው የሚመርጡበት እንዲሁም የሚያነቡበትን አካባቢ ማመቻቸት እንደሆነ ገልጸዋል፡፡ Krashen & Terrel (1983) sliberstein (1994) የማንበብ ብልሃቶችን በማስተማር በኩል መምህራን ጣልቃ መግባት እንደሌለባቸው በመጠቆም የአብዛኞቹ መምህራን ድርሻ ተማሪዎቹ የሚያነቡትንና የሚያነቡበትን ብልሃት ሁኔታና አካባቢ ማመቻቸት እንደሆነ ገልጸዋል፡፡ Omally& Chamot [1990] የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን ምንነት፣ ዓይነትና ጠቀሜታ ሳይረዱ የተለያዩ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን በተከታታይ እንዲሰሩ የተደረጉ ተማሪዎች የብልሃቱን ምንነትና ጠቀሜታ ከተማሩት የተሻለ የአንብቦ መረዳት ውጤት ለማግኘት ችለዋል። ይሁን እንጂ ልዩነቱ የጎላ እንዳልነበረ አመላክተዋል።

በአጠቃላይ በአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ዙሪያ የተካሄዱ እነዚህ ጥናቶች ብልሃቶችን ካልተማሩ የብልሃት ውጤታቸውን እንደሚቀንስና ብልሃቶችን ማስተማር አስፈላጊ አይደለም ያልተማሩት ከተማሩት የተሻለ ውጤት አምጥተዋል የሚሉት ጥናቶች ልዩነት በብልሃቶች ዙሪያ ተጨማሪ ጥናት ማድረግ እንደሚያስፈልግ ያሳያሉ።

በተጨማሪም አጥኚዋ በቅድመ መደበኛ ትምህርት ቤት በመምህርነትና በርዕሰ መምህርነት አስራ አንድ ዓመታት በመጀመሪያ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በአማርኛ ቋንቋ መምህርነት ለስድስት ዓመታት በድምሩ አስራ ሰባት ዓመት ያህል አገልግላለች፡፡ በነዚህም ጊዜያት ከመምህራን ጋር ባደረገችው ልምድ ልውውጥ ተማሪዎች የንባብ ተግባርን በሚከውኑበት ሰዓት ብዙዎቹ ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን አንብቦ ለመረዳት ችግር እንደሆነባቸው ለመገንዘብ ችላለች። Conley (1992) ተማሪዎች ለበርካታ ዓመታት ንባብ ሳይተዋወቁ ጥሩ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ሳይኖራቸው የከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህታቸውን ያጠናቅቃሉ፡፡ Atkinisi እና ሌሎች (1996) በበኩላቸው በርካታ የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ስለሌላቸውና የሚያነቡትን ትኩረት ሰጥተው ስለማይመለከቱት በትምህርት ውጤታቸው ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ እንዳሳደረ ገልጸዋል፡፡ ከነዚህ የጸሐፍት ሃሳብ ጋር በተዛመደ መልኩ በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ከምንባብ የወጡ የአንበቦ መረዳት ተግባራቶችንም ሆነ በመልመጃ መልክ የቀረቡ የምንባብ ጥያቄዎችን በአግባቡ የሚሰሩና የነቃ ተሳትፎ የሚያደርጉት የተወሰኑ ተማሪዎች ብቻ መሆናቸውና የተቀሩት ተማሪዎች ግን በተቃራኒው መገኘታቸው የዚህ ጥናት አቅራቢ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ምን ምን ናቸው? እንድትል አድርጓታል፡፡ ምክንያቱም ተማሪዎች ከንባብ ግልፅ መልዕክቱን ብቻ ሳይሆን መመርመርን የሚፈልጉ ሃሳቦችን ወይም ደራሲው በግልፅ ያላስቀመጣቸውን ሃሳቦች መረዳት ይኖርባቸዋል፡፡ በመሆኑም ከዚህ በታች የተገለጹትን መሪ ሃሳቦች ከግብ ለማድረስ ጥናቱ የሚከተሉትን ጥያቄዎች ይመልሳል ተብሎ ይታሰባል። ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ምን ምን ናቸው? ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ከዘመኑ ንድፈ ሃሳብ ጋር ይመሳሰሉ ይሆን? ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ምን ያህል ያግዛሉ? የሚሉት ጥያቄዎች ተነስተዋል፡፡

1.3 የዚህ ጥናት አብይ ዓላማ

የዚህ ጥናት ግብር አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን መተንተን ነው፡፡ጥናቱ ከዚህ አጠቃላይ ዓላማ የወጡ የሚከተሉት ዝርዝር ዓላማዎች ይኖሩታል፡፡

1. ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ ለዕይታ ማመልከት፣

2. ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ከዘመኑ ንድፈ ሃሳብ ጋር አብረው ይሄዱ እንደሆነ ማመሳከር እና

3. አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን መመርመር የሚሉት ናቸው፡፡

1.4 የጥናቱ ጠቀሜታ

ይህ ጥናት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልቶችን መተንተን እንደሆነ ቀደም ብሎ በዓላማው ላይ ተገልጿአል፡፡ ስለሆነም ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ጠቀሜታዎች ይኖሩታል ተብሎ ይታመናል፡፡

ሀ. ለመምህራን፡- ለተማሪዎች አንደምታዊ ትርጉምን መረዳት የሚያስችሉ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን በግልጽ ማስተማር ወይም አለማስተማር ከተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ውጤት አንጻር የሚኖረውን ሚና በመገንዘብ የተሻለውን አቅጣጫ ለመተግበር እንዲችሉ ጥቆማ ይሰጣል፡፡

ለ. ለመማሪያ መሳሪያ አዘጋጆች፡- አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያግዙ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን በዝግጅታቸው ውስጥ ማቅረብ እንዲችሉ ግንዛቤ ይፈጥራል፡፡

ሐ. ለጥናት አድራጊዎች፡- ወደፊት ይህን መሰል ርዕሰ ጉዳዮች ላይ ጥናት ለሚያደርጉ እንደ መነሻ ሰነድ ሆኖ ሊያገለግል ይችላል፡፡

1.5 የጥናቱ ወሰን

ጥናቱ ከቦታ አኳያ በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ልደታ ክፍለ ከተማ በሚገኙ አፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ እና እንዲሁም በደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሠናዶ ትምህርት ቤቶች ላይ የተገደበ ነው፡፡ ከይዘት አንጻር ሲታይ ደግሞ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች እነሱም

ቴክኒካዊ ድገፍን የሚሰጡ፣ ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ፣ ግጥምጥምነትና መመርመርን የሚጠይቁና አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የሚጠይቁ አራት ንዑሳን የብልሃት አከፋፈል ስር የሚገኙ 42 ብልሃቶች ላይ ያተኮረ ነው። እነዚህ ብልሃቶች ሌሎች ክሂሎችንም ሊያዳብሩ ይችላሉ፡፡ ስለሆነም ሌሎቹን የቋንቋ ክፍሎች በቀጥታ አይመለከትም፡፡ትኩረቱ ተተኳሪዎቹ በሚጠቀሙባቸው የንባብ ብልሃቶች ዓይነት ላይ ብቻ ይሆናል፡፡

1.6 የቁልፍ ጽንሰ ሃሳቦች ብያኔ

አንድምታዊ ትርጉም (Inferntial Mening):- በምንባቡ ውስጥ ደራሲው ባስቀመጠው መልዕክት አማካኝነት ሊሆን የሚችለውን ሃሳብ በጥልቀት መርምሮ መረዳትን ያመለክታል፡፡ አስፈላጊነቱም ተማሪዎች በግልጽ መልዕክቱ ላይ ብቻ ሳይወስኑ አውዳዊውንም አመዛዝነው እንዲረዱት ስለሚያስችላቸው ነው (Lewin 1984) ።

ብልሃት (Strategy)፡- ቃሉ የተለያየ ትርጓሜ የሚሰጠው ቢሆንም በዚህ ጥናት ግን የቋንቋ ንባብን ለማቀላጠፍ ተማሪዎች የሚገለገሉባቸውን አዕምሯዊ የሆኑትን ዘዴዎች ለመግለጽ የሚውል ነው፡፡ብልሃት የሚለው ፅንሰ ሃሳባዊ ቃል ዕቅድ፣ ዘዴ ፣ወዘተ.. በሚሉ ተቀራራቢ ትርጉም ባላቸው ቃላት ይገለጻል (Baker & Boonkit, 2004) ።

የአንብቦ መረዳት ችሎታ (Reading comprehension)፡- የአንድን ጽሑፍ ተራ ሀሳቦች ከመረዳትና ከመተርጎም ባለፈ ጥልቅ ሀሳቦቹን ጭምር መስጥሮ ማውጣት መቻል ሲሆን በዚህ ጥናት ተማሪዎች በአንብቦ መረዳት ፈተና በሚጠቀሙበት ብልሃት የሚገለፅ ነው Shanehan (2006) ።

ምዕራፍ ሁለት፣ ክለሳ ድርሳናት

በዚህ ምዕራፍ ከጥናቱ ርዕስ ጋር ሊመሳሰሉ የሚችሉ አንድምታዊ ትርጉምን ከመረዳት ብልሃቶች ጋር የሚዛመዱ ፅንሰ ሀሳቦች ይገለፃሉ። እነሱም የአንድምታ ትርጉም ምንነት፣ ታሪክ፣ ብልሃቶች፣ የአንድምታ ትርጉም ብልቶች ጠቀሜታ፣ የአንድምታ ትርጉም ንባብ፣ በንባብ ወቅት ትኩረት የሚሹ ጉዳዮች፣ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች አቀራረብ፣ የንባብ ብልሃቶችን መርጦ በመጠቀም ወቅት ያሉ እንቅፋቶች፣ በብልሃት አጠቃቀም ተፅዕኖ ያሚያስከተሉ ሁኔታዎች እና የቀደምት ስራዎች ቅኝት ቀርበዋል።

2.1 የአንድምታ ትርጉም ምንነት፣

እንደ Gully (1974) አገላለጽ አንድምታ ትርጉም የገጸ ንባቡን ፍቺ ከዘይቤ ፍቺ (የላይ ትርጉም) አላቆ ምስጢሩን ማውጣትና መረዳት ነው፡፡ Gully (1974) አፅንኦት ሰጥተው ሲገልጹ አንደምታ ትርጉም በተወሰነ ደረጃ በአዕምሯቸው ምጡቅ የሆኑ እና ከጽንስ ሃሳቡ ጋር ቅርበት ያላቸው ብቻ በተለየ ሁኔታ ሊጠቀሙበትና ሊረዱት የሚችሉት እንደሆነ ገልጸዋል፡፡ ለምሰሌ ተማሪዎች በመማሪያ መጽሐፋቸው ውስጥ ስለ ጎጂ ባህል የሚገልጽ ምንበብ ቢኖር ይህን ምንባብ በትኩረት በማንበብ ጹሑፉ ሊያስተላልፍ የፈለገው ዋና ሃሳብ ምን እንደሆነ መረዳት አለመረዳታቸውን የሚጠይቁ ጥያቄዎችን በማካተት የተማሪዎቹን የመረዳት ሁኔታ በመለየት ትምህርቱን ከአካባቢው ነባራዊ ሁኔታ ጋር ማዛመድ ተገቢ ነው፡፡

በአጠቃላይ ከንድፈ ሃሳቡ ትንታኔ እንደምንረዳው የአንብቦ መረዳት መልመጃ ጥያቄዎች ሲዘጋጁ የተማሪዎች የቀደመ ዕውቀታቸውን በመጠቀም በሚያነቡት ምንባብ አዲሱን መረጃ እንዲያገኙ እንዲሁም ከምንባብ ውስጥ ድብቅ ምስጢርን ነቅሰው እንዲያወጡ የሚያሰችሉ እና የገፀ-ባህሪያትን አሳሳል እንዲለዩ የሚያደርግ ጥያቄዎችን በማዘጋጀት የተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት ክሂል ማዳብር እንደሚቻል ያስገነዝባል፡፡

2.2 የአንድምታ ትርጓሜ ታሪክ

የአንድምታ ትርጓሜን በተመለከተ እንዲህ ነው ብሎ ከመገመትና መላምቶችን ከማስቀመጥ ባለፈ በኢትዮጵያ መቼ እንደ ተጀመረ፣ የት እንደ ተጀመረና በማን እንደ ተጀመረ በእርግጠኛነት እንደማይታወቅ መስኩን ያጠኑ ሙሁራን (ሀብተማሪያም 1971፣ Cowley 1980፣ መንክር 1972 ና መርሻ 2003) ገልጸዋል።

የአንድምታ ትርጓሜ በቀደሙት ዘመናት በአይሁድ መምህራን በግሪክ ፈላስፎችና ባለቅኔዎች ዘንድ እንደነበረና ወደ ኢትዮጵያ የገባው በዘመኑ ከሌሎች ትምህርት ቤቶች በተለየ በአንድምታ ትርጉም ይታወቅ ከነበረው የግብፅ እስክንድሪያ ትምህርት ቤት እንደሆነ በጥናታቸው ሰይፈ ስላሴ (2011) ገልጸዋል፡፡

2.3 የአንድምታ ትርጉምን ለመረዳት የሚያግዙ ብልሃቶች

(Spears 2006) አንድምታ በውስጡ ብዙ ብልሃቶች የሚገኙበት ሲሆን ከእነዚህ መካከል ዋነኛዎቹ ከእውነታ በአንድምታ አስተያየትን መለየት፣ መተንበይ፣ በምስል የቀረቡ ሀሳቦችን አንድምታ መለየት፣ በዘይቤ ቋንቋ የተገለጹ ሃሳቦችን መለየት፣ ከመረጃዎች በመነሳት በግልጽ ያልቀረቡትን መረዳት የሚሉት ዋና ዋናዎቹ ናቸው።

እንደ Cubukcu {2007፥95} አገላለጽ ብልሃት ግለሰቦች ተግባራትን ለመረዳት እና ለማከናወን የሚነድፉት እቅድ ነው። የቋንቋ ብልሃት ጽንሰ ሃሳብን በተመለከተ ከ1970ዎቹ በፊት በመስኩ የተሰማሩ ጸሃፊዎች እና ጥናት አቅራቢዎች ዘንድ ግልጽ የሆነ መግባባት ያልነበረበት የሚያወዛግብ እና የተድበሰበሰ ነበር {Ellis 1994፥529}። በ1970ዎቹ አጋማሽ የተለያዩ ጸሐፍት Rubin{1975}፣ Stem{1975} በመስኩ ጥናት በማድረግ ቋንቋን በመማር ሂደት ብልሃትን መጠቀም ያለው ጠቀሜታ ከፍተኛ እንደሆነ ግንዛቤ ፈጥረዋል። Griffiths {2004፥2} Skehan {1989}ን ጠቅሰው እንደገለጹት የቋንቋ መማር ብልሃት ብያኔ መስጠት እና አከፋፈል ማሳየት ቀላል ስራ እንዳልሆነ አስረድተዋል።

እንደ Willing (1989) ገለጻ ተማሪዎች ብልሃቶቹን በግልጽ መማራቸው ለምን አሰፈለገ ? ለሚለው ጥያቄ ከውስብስብነቱ ባሻገር ለጥያቄው እነደ ምላሽ ያቀረቡት እንደ ብልሃቱ ዓይነት እንደ ተማሪዎቹ የመማር ምርጫ፣ የመነቃቃት ሁኔታና ጾታ ሊለያይ እንደሚችል

ጠቁመዋል፡፡ Omalley & Chamot (1990) ይሄንኑ ሃሳብ የሚጋሩት ሲሆን የብልሃቶች አቀራረብ ምርጫ በተማሪዎች ባህሪያት እንደሚወሰን አመላክተዋል፡፡ እንዲሁም መምህራን በክፍል ውስጥ ከሚያስተምሯቸው ተማሪዎች መካከል ትምህርት የሚያቋርጡ ተማሪዎች እንዳሉ በመጠቆም ችግሮቻቸውም የማንበብ ብልሃቶችን አለመጠቀማቸው እንደሆነ ጠቅሰዋል፡፡

እንደ Block [1986] አገላለጽ ደግሞ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች አንባቢዎች ጽሁፍን እንዴት አንብበው እንደሚረዱ ጽሁፍን ባልተረዱ ጊዜ ደግሞ ምን ማድረግ እንዳለባቸው የሚያመለክቱ ናቸው። [Baker & Boonkit, 2004] የማንበብ ሂደት የተለያዩ ብልሃቶችን በመተግበር በንቃት መሳተፍን የሚጠይቅ እንደሆነ ገልጸዋል። በአጠቃላይ የቋንቋ መማር ብልሃት አካል የሆነው የማንበብ ብልሃት መነሻው የመማር ብልሃት ነው። ብልሃት የሚለው ፅንሰ ሃሳባዊ ቃል የመማር ባህሪ፣ እቅድ፣ ዘዴ ወዘተ ነው በሚሉ ተቀራራቢ ትርጉም ባላቸው ቃላት ይገለጻል።

እንደ Gunining {2006} ገለጻ የአንብቦ መረዳት ብልሃት አንድ ምንባብ በምን መልኩ አንብቦ መረዳት እንደሚቻል ከማመላከታቸውም ባሻገር የተለያዩ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች እንዳሉ አስገንዝበዋል፡፡ እነዚህ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች አራት ሲሆኑ የመጀመሪያው ቴክኒካዊ ድጋፍ የሚሰጡ፣ ማብራራት እና ማጠቃለልን የሚጠይቁ፣ ግጥምጥምነትና መመርመርን የሚጠይቁ እና አንብቦ መረዳት እና መቆጣጠርን የሚጠይቁ ብልሃቶቸ ናቸው፡፡

2.3.1 ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ (ቅድመ ዝግጅት)

በዚህ ብልሃት አንድ አንባቢ ሊያነብ በተዘጋጀው ርዕሰ ጉዳይ ላይ የነበረው የቀደመ ዕውቀት የሚያስታውሰው ለንባብ እንዲነሳሳ የሚያደርጉ ናቸው፡፡ በዚህ ብልሃት ለምንባቡ ረዕሰ ጉዳይ እንግዳ ያልሆኑ ተማሪዎችን የቀደመ ዕውቀት በቀላሉ ለማነሳሳት ይቻላል፡፡ ስለዚህ የቅድመ ዝግጅት ዋና አላማ ከዋናው የንባብ ሂደት በፊት የተማሪዎች የማንበብ ፍላጎታቸው እንዲነቃቃ ለማድረግ የሚያዘጋጁ የተለያዩ ጥያቄዎች ተማሪዎቹ ስለሚያነቡት ጽሑፍ ትኩረት እንዲሰጡ እና የንባብ ተግባር ላይ የአንብቦ መረዳት ችሎታቸው የተሸለ እንዲሆን ይረዳቸዋል፡፡

2.3.2 ማብራራት እና ማጠቃለልን የሚጠይቁ የንባብ ብልሃቶች

እንደ Gunining {2006} ገለጻ አንባቢ ያነበበውን ጹሑፍ መሠረት አድርጎ የቀደመ ዕውቀቱን በመጠቀም ርእሰ ጉዳን በበለጠ ለማብራራት የሚጥርበት ብልሃት ነው፡፡ በዚህ ብልሃት የአንባቢው የቀደመ ዕውቀት አስተዋፅኦ ያለው መሆኑን ገልጸዋል፡፡ ለዚህ የአንብቦ መረዳት ጥቄዎች ሲዘጋጁ ጥያቄዎቹ እንደ ጸሃፍቱ ገለጻ ምንባቡ የሚያስተላልፈውን መልዕክት እንዲገልጹ የሚያስችሉ ጥያቄዎች ከምንባቡ የተረዱትን ሃሳብ እንዲያብራሩ የሚጠይቁ ጥያቄዎች ከአካባቢያቸው ተጨባጭ ሁኔታ ጋር እንዲያዛምዱ እና እንዲያጠቃልሉ የሚያስችሉ ጥያቄዎች መካተት እንዳለባቸው ያስረዳሉ፡፡

2.3.3 ቅንጅታዊ (ግጥምጥምነት) እና መመርመርን የሚጠይቁ ብልሃቶች

እንደ Wiener {1997} ገለጻ ግጥምጥምነትን የሚጠይቅ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች በምንባቡ ውስጥ የሚገኙ ዋና ዋና ዝርዝር ነጥቦችን የመምረጥ እና በመካከላቸው ያለውን ግንኙነት የመመርመር ሂደት ሲሆን ይህ ብልሃት የምንባቡን ዋና መልዕክት ኀይለ ቃልን መለየት፣ መረጃዎችን መመደብ፣ የትኛው መረጃ የበለጠ ጠቃሚ መሆኑን መገንዘብን ፣ቅደም ተከተል ማሳያዝን እና መከለስን ወዘተ ያጠቃልላል፡፡ ከገለጻው እንደምንረዳው የአንብቦ መረዳት ጥቄዎች ሲዘጋጁ መሆን ያለበት የምንባቡን ኀይለ-ቃል እንዲያወጡ የሚያስችሉ ጥያቄዎች የምንባቡን መልዕክት እንዲገልጹ የሚያስችሉ እና መረጃዎችን መመደብ ወዘተ. የመሳሰሉትን የጥቄ ዓይነቶችን በማዘጋጀት ተማሪዎቹ በምንባቡ ውስጥ ያሉትን ዋና ዋና መልዕክቶች መርምረው እና ለይተው እንዲያወጡ የሚያስችሉ ጥቄዎች መዘጋጀት ይኖርባቸዋል፡፡

2.3.3.1 እውነታዎችን፣አንድምታዎችንና አስተያየቶችን መለየት

እንደ (Spears፣2006) ገለጻ እውነታዎችን፣ አንድምታዎችንና አስተያየቶችን መለየት የጥሩ አንባቢ አንዱ መለኪያ ሲሆን በሚያነበው ጽሑፍ ውስጥ የቀረቡ ሀሳቦችን እውነታነት ወይም አንድምታነት ወይም አስተያየትነት መለየትና አስተያየቶችን ከተለያየ አቅጣጫ፣ ከቀደመ ዕውቀት፣ ከነባራዊ እውነታዎች ጋር እያገናዘቡ መቀበል ወይም መቃወም የመቻሉ ደረጃ ከፍ ማለት ነው። እውነታ የሚባለውም ሊረጋገጥ ወይም ሊለካ ወይም ሊመሳከር የሚችል መረጃ ነው። በሌላ በኩል አስተያየት ከእውነታ የሚመነጭ ሆኖ

ለማረጋገጥ የሚያስቸግር ሀሳብ ወይም መረጃ ነው። ከሚታወቀው የማይታወቀውን ማወቅ ወይም መረዳት መቻል ነው። ለምሳሌ ባህር ዛፍ ለመጀመሪያ ጊዜ የተገኘው አውስትራሊያ ውስጥ ነው። የሚለው ሀሳብ እውነታ የታወቀ ነገር ነው። ነገር ግን ከዚህ እውነታ በመነሳት "አውስትራሊያ ለባህር ዛፍ ተክል የሚስማማ ቦታ ያለበት ሀገር ይመስላል"፣ ብሎ መረዳት በአንድምታ የሚረዱት ሀሳብ ወይም አስተያየት ነው። እንዲህ ያለ ብልሃት ሊዳብር የሚችለው በትምህርት ቤት፣ በትምህርት በልምምድ ሲደገፍ በመሆኑ በመልመጃዎች ውስጥ ሊካተት ይገባዋል (Kuta 2008 & Spears 2006)፡፡

2.3.3.2 **መተንበይ** (Predicting)

እንደ (Kuta 2008 & Spears 2006፣Nuttall፣1996) ገለጻ ትንበያ አንድ አንባቢ ከሚያነበው ጽሑፍ ጋር መስተጋብር የሚፈጥርበት አንድ መንገድ ነው። ትንበያ ማለትም አንድ አንባቢእያነበበው ያለው ጽሑፍ ቀጥሎ ምን ምን ጉዳዮችን ሊያነሳ እንደሚችል ማሰብ ወይም መገመት ነው። በሌላ አማርኛ ትንበያ ማለት ለማንበብ የተመረጠውን ጽሑፍ ርዕስ በማየት ጽሑፉ ስለምን ሊገልጽ እንደሚችል፣ እንዲሁም የጽሑፉን የተወሰነ ክፍል በማንበብ ቀጥሎ ሊመጣ የሚችለውን እየገመቱ (እየተነበዩ) የማንበብ ሂደት ነው።

Ringe (1989:-50) "ትንበያ አንባቢዎች አስቀድመው በሚገምቱት መሰረተ ግምታቸውን ለማረጋገጥ ሲያነቡ ልዩ ትኩረት በመስጠት ማንበብ ያለባቸውን መለየት እንዳለባቸው ለመጠቆም መሆኑን ያመለክታሉ፡፡

ተማሪዎች ከሚያነቡት ምንባብ ውስጥ የሚፈለገውን መረጃ ወይም መልዕክት ለመረዳት በሚያደርጉት ጥረት ለትንቢያ የሚረዳቸው ቀዳሚ እውቀት ነው፡፡ቀዳሚ እውቀታቸውም በሚከተሉት ነጥቦች ላይ የተመሰረተ መሆን አለበት፡፡ እነሱም፡-

- በቋንቋው የቀረበውን መልዕክት ለመረዳት ያላቸው የቋንቋ ችሎታ፣
- የምንባቡን ርእሰ ጉዳይ በተመለከተ የሚኖራቸው ቀደምት እውቀት፣የምንባቡ የቋንቋ አጠቃቀምና አቀራረብ፣
- የቋንቋው ስርዓተ ነጥቦች አገባብ
- በየቋንቋው ውስጥ የሚገኙትን የዲስኩር አመልካቾች አጠቃቀም፣
- የምንባቡን ሃሳብ ለማጉላት ወይም ለማብራራት ተብሎ የቀረቡ ደጋፊ ፍንጮች

ለምሳሌ፡- እንደ ጽሁፍ፣ ስዕል፣ ሰንጠረዥ፣ ንዑሳን አርስቶችን የሚመለከትና ከምንባቡ ገለጻ ጋር የማዛመድ ችሎታዎች ናቸው (Brawn 1994 ፣Grabe 1991፣ Nuttall 1996)፡፡

እንደ (Nuttall 1996) ገለጻ ትንቢያ ለትምህርት የቀረበውንም ሆነ በተማሪዎች ምርጫ የሚነበብን ምንባብ ለመረዳት መሳሪያና የግንዛቤያቸውም ምልክት ተደርጎ ሊቆጠር ይችላል፡፡ ይህም ማለት ተማሪዎቹ በቅድሚያ ያነበቡትን፣ ያዩትን የምንባብ ክፍል ለመረዳት ከቻሉ ቀጥሎ የሚባለውን ለመለየት ይችላሉ ለማለት ነው፡፡ የመልዕክቱ ትንቢያ የሚካሄደው ከተማሪዎቹ ተዛማጅ እውቀት በመነሳት ስለሆነ አዲሱን መልዕክት ለመረዳት ለማለዘብ የተሻለ አጋጣሚ የሚፈጥር መሆኑን ምሁራኑ አክለው ይገልፃሉ፡፡

ቀደም ሲል እንደተገለጸው ትንቢያ ተማሪዎች የሚያነቡትን ምንባብ መልዕክት እና ከምንባቡ ጋር የተዛመደውን ቀዳሚ እውቀታቸውን በማጣጣም በምንባቡ ውስጥ የሚከታቱ ነጥቦችን የሚገምቱበት ትምህርታዊ ልምምድ ነው፡፡ አላማው የተማሪዎችን ትኩረት በማሰባሰብ በምንባቡ ላይ ፍላጎት እንዲያሳድሩ ለማድረግ በመሆኑ የሚከናወነው ከንባብ በፊት ነው፡፡ ተማሪዎች የምንባቡን ጠቅላላ መልዕክት ሲገምቱ ለንባብ አላማ እንዲኖራቸው ከማድረግም በተጨማሪ መልዕክቱን በጥንቃቄ እንዲመረምሩ ያስችላቸዋል፡፡ የምንባቡን መልዕክት የሚገምቱት ከምንባቡ ርዕስ በመነሳት ስለሆነ የግል እውቀታቸውን ከምንባቡ መልዕክት ጋር ለማዛመድ ይረዳቸዋል፡፡ የምንባቡን መልዕክት በተቻለ መጠን ለመገመት ከሚረዳ የምንባቡ ክፍሎች ዋና ዋናዎቹ የምንባቡ ርዕስ አጋዥ ፍንጮች ማለትም (ስዕሎች፣ ግራፎች፣ ሰንጠረዥ ጥያቄዎችና ቁልፍ የይዘት ቃላት አገባብን) የሚገልጽ ጥቆማዎች ናቸው፡፡

2.3.3.3 ከመረጃዎች በመነሳት በግልጽ ያልቀረቡትን መረዳት (Inference)

እንደ (Kuta 2008 & Spears 2006) ገለጻ ከመረጃዎች በመነሳት መረዳት በጽሑፍ ውስጥ በግልጽ ያልቀረቡ ድብቅ ሀሳቦችንና መረጃዎችን መረዳት ማለት ሲሆን አንድምታ አንድን ጽሑፍ መስመር በመስመር ለእያንዳንዱ ቃል፣ ሀረግና ዓረፍተ ነገር ሳይቀር የተለየ ትኩረት እየሰጡ በማንበብ፣ በጽሑፉ ውስጥ የሚገኙ አንዳንድ ፍንጭዎችን በመጠቀም ጭምር በግልጽ ያልቀረቡ ሀሳቦችንና መረጃዎችን የመረዳት ክሂል ነው። ምክንያቱም አንድደራሲ በሚጽፈው ርዕሰ ጉዳይ ዙሪያ ያሉ ሁሉንም ነገሮች አያነሳም፣ እንዲያነሳም

አይጠበቅም። አንባቢው ስለጉዳዩ ካለው የቀደመ ዕውቀት በመነሳት ይረዳል። እንዲህ ያሉ ሀሳቦችንና መረጃዎችን መረዳት አንድምታ ብልሃት ይባላል።

በአጠቃላይ ብልሃቶች ላነበቡት ትርጓሜ መስጠት ወይም ያነበቡትን መተርጎም በሚለው ክፍል ወይም አንድምታ፣ ዘይቤያዊ አገላለጾችን መረዳትና የደራሲውን ድምጸት መለየት የሚሉት ብልሃቶች ዋነኞቹ ናቸው።

2.3.4 አንብቦ መረዳት እና መቆጣጠርን የሚጠይቁ ብልሃቶች

እንደ Gunning {2006} አንብቦ መረዳት እና መቆጣጠርን የሚጠይቁ ብልሃቶች ቀደም ሲል የተጠቀሱትን ቅድመ ዝግጅትን፣ ማብራራት እና ማጠቃለልን እና ቅንጅታዊ እና መመርመርን የሚጠይቁ ብልሃቶች ድምር ውጤት ነው፡፡ ይህም አንባቢ አንድን ጹሑፍ በሚያነብበት ወቅት ሳይገባው ያለፋቸው ነጥቦች ካሉ ለምን?እያለ ዞሮ ለማየት የሚሞከርበት የሃሳቦችን ቅንጅታዊ አካሄድ መገንዘብ አለመገንዘቡን የሚቆጣጠርበት እና ከቀደመ እውቀቱ ጋር ተዛማጅ ያልሆኑ አዳዲስ ሃሳቦችን በምን መንገድ ሊረዳ እንደሚችል የሚያሰላስልበት እንዲሁም አጠቃላይ የሚጠበቅበትን ችሎታ እና ክሂል ማዳበር አለማዳበሩን በተመለከተ ራሱን በመከታተል እና በመቆጣጠር የሚገመግምበት ብልሃት ነው፡፡ ስለዚህ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ሲዘጋጁ መከተል የሚገባቸው ምላሻቸው ትክክል መሆኑን እንዲያረጋግጡ የሚያስችሉ ለምሳሌ ምደባን የሚጋብዙ፣ ምክንያት እና ውጤትን የሚጠይቁ የመሳሰሉትን ጥያቄዎች ሊያካትቱ ይገባቸዋል፡፡

2.3.4.1 በምስል የቀረቡ መረጃዎችን አንድምታ መረዳት (Making Inferences with Visual Material)

እንደ (Kuta ፣2008፤ Spears 2006፣ Nuttall ፣1996) ገለጻ አንድ ጽሑፍ በስዕሎች፣ በካርቱኖች፣ በሰንጠረዦች፣ በግራፎች፣ በካርታዎችና ፎቶዎች ተደግፎ ሲቀርብ ማየት የተለመደ ክስተት ነው። ስለዚህ አንድ አንባቢ እንዲህ ያሉ ምስሎችን አንድምታ ብልሃቶችን ተጠቅሞ መረዳት ይጠበቅበታል። በንባብ ትምህርትም ተማሪዎች የተለያዩ ካርቱኖችን፣ ስዕሎችን፣ ግራፎችን፣ ሰንጠርዦችን፣ ካርታዎችን፣ ተመልክተው የምስሎችን አንድምታ የመረዳት ክሂላቸውን የሚያዳብሩ መልመጃዎችን እየሰሩ መለማመድ ይኖርባቸዋል።

2.3.4.2 በዘይቤያዊ ቋንቋ የተገለጹ ሀሳቦችን መረዳት

እንደ (Spears፣2006፤Mather & Mecarthy፣2005) ገለጻ ደራስያን ሀሳባቸውን በተለመዱ ቃላት ብቻ ሳይሆን ከዚህ በፊት የሚሰራባቸውንም ሆነ አዳዲስ ዘይቤያዊ አገላለጾችን በመጠቀም ሲገልጹ ማየት የተለመደ ነገር ነው። አንባብያንም ደራሲዎቹ የተጠቀሙባቸውን ዘይቤያዊ አገላለጾች (በተነጻጻሪ፣ በተለዋጭ፣ በሰውኛ፣ በምጸት ወዘተ... ዘይቤ የተገለጹ ሀሳቦችን) አገላለጾችን እየተረጎሙ መረዳት ይጠበቅባቸዋል። ይህም በትምህርት ሊዳብር የሚገባው ክሂል ነው። ለዚህ ደግሞ ተማሪዎች በተለያዩ ዘይቤዎች የተገለጹ ሀሳቦች የሚገኙባቸው ጽሑፎች እየቀረቡላቸው በዘይቤዎች ተሞሽረው የቀረቡ ሀሳቦችን እየተረጎሙ እንዲለማመዱ ማድረግ ያስፈልጋል።

በጹሁፎች ውስጥ የተማሪዎችን በዘይቤ የተገለጹ ሀሳቦች የመረዳት ክሂል ለማዳበር፤ ተማሪዎች አንቀጾችን እንዲያነቡና በአንቀጾቹ ውስጥ ለሚገኙ ዘይቤያዊ አገላለጾች ዐውዳዊ ፍች እንዲሰጡ የሚያደርጉ ጥያቄዎችን በመስጠት በዘይቤያዊ ቋንቋ የተገለጹ ሀሳቦችን መልዕክት የመረዳት ክሂል እንዲያዳብሩ ማገዝ ይቻላል (Mather & Me Carthy ፣2005)

በአጠቃላይ ከብያኔው መረዳት የሚቻለው የአንብቦ መረዳት መልመጃ ጥያቄዎች ሲዘጋጅ ተማሪዎች ቀጥተኛ የአንድምታ ጥያቄዎችን ብቻ ሳይሆን መመርመርን የሚጠይቁ የአንድምታ ጥያቄዎችን ለመመለስየሚያዙ ብልሃቶችን በመጠቀም እንደ ትነበያ፣ከአውድ መረዳት፣ከመረጃ በመነሳት ያልተለጸውን መረዳት፣ከእውነታ በመነሳት አስተያት መስጠት ከላይ የተገለጹ ብልሃቶች መጠቀም ተገቢነት ያለው ነው፡፡

2.4 የአንድምታ ትርጉም ብልሃቶች ጠቀሜታ

አንደምታዊ የንባብ ብልሃት ለተማሪዎች አስፈላጊ የሚሆነው ደራሲው ሁሉንም ነገር በግልጽ ስለማያስቀምጥ ያልተገለጸውን መርምሮ ለመረዳት ነው፡፡Nuttall (1982) ተማሪዎች ደራሲው በሚጽፍበት ጊዜ ሁሉንም ነገር በግልጽ ስለማያስቀምጥ ያልጻፈውን ያልተገለጸውን መርምሮ ለመረዳት ነው፡፡

እንደ (MC Namara 2007፡34) በማንበብ ሂደት ተማሪዎች የተለያዩ ችግሮች ይገጥሟቸዋል። ከሚገጠሟቸውም ችግሮች የተወሱኑት በአርፍ ተነገር ውስጥ ያሉ ቃላት በአንድነት ሆነው እንዴት ትርጉም እንደሚሰጡ የመረዳት ችግር፣ እያንዳንዱን ቃላት

ወይም አርፍተነገር መካከል ያለውን ግንኙነት ወይም በአጠቃላይ የምንባቡን ፍቺ አለመረዳት፣የጸሑፉን ዘውግ አለመረዳት፣ እውቀት የሚጠይቁ ውህዶችን የመረዳት ብቃት ማነስ ወዘተ ይጠቀሳሉ፡፡ እነዚህን ችግሮች ለማስወገድ ከሚያስችሉ መንገዶች አንዱ የማንበብ ብልሃቶችን ውጤታማ በሆነ መንገድ መጠቀም ነው።

እንደ (Cubukcu 2007፡95) አገላለጽ የማንበብ ብልሃት አጠቃላይ ዕውቀት እና የተለየ ጥልቅ ዝርዝር መረጃ ለማግኘት፣ ዋናውን ሃሳብ (ጭብጥ) ለይቶ ለማውጣት፣ ለማስታወስ ደስታን ለመፍጠር፣ ጭምቅ ሃሳብ ለመጻፍ እና ምርምር ለመስራት ያገለግላል። Anastasiou and Griva {2009፡284} እንደገለጹት ጎበዝ አንባቢዎች ከደካማ አንባቢዎች በብዙ መንገድ ይለያያሉ። ጎበዞች ከሚታወቁበት መገለጫዎች የተወሰኑት በሚከተለው መንገድ ቀርበዋል።

- የማንበብ ብልሃቶችን በእቅድ ለታለመ አላማ ውጤታማ በሆነ መንገድ በተደጋጋሚ ይጠቀማሉ።
- ብልሃቶችን ተለዋዋጭ በሆነ መንገድ እያቀያየሩ ይጠቀማሉ።
- የተለያዩ የማንበብ ብልሃቶችን አቀናጅተው በተደጋጋሚ ይጠቀማሉ።
- መረዳታቸውን ከደካሞቹ በበለጠ ይቆጣጠራሉ።
- ስለሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ግንዛቤ አላቸው።
- እንደምንባቡ አይነትና እንደ ምንባቡ አላማ የማንበብ ብልሃቶቻቸውን ያስተካክላሉ።
- በሚያነቡበት ጊዜ ጠቃሚ እና ዝርዝር መረጃዎችን ለይተው ያውቃሉ።
- አዲስ መረጃ እና አስቀድሞ የሚታወቅን መረጃ ለይተው ያውቃሉ።
- አውዶችን የበለጠ ውጤታማ በሆነ መንገድ ይጠቀማሉ።
- በምንባብ ውስጥ ያለን የወጥነት ችግር ይረዳሉ።በዚህምብልሃቶችን በመጠቀም የተፈጠረውን የወጥነት ችግር ግንዛቤ ውስጥ ያስገባሉ።

2.5 የአንድምታ ትርጉም ንባብ (Inferencing)

እንደ ትንቢያ ሁሉ በባህሪው የተለያዩ ንኡሳን ክፍሎችን ለማቀናጀት እንደሚያስችል የምሁራን ገለጻ ይጠቁማል፡፡ አንብቦ ለመረዳት ችሎታ መዳበርም ቁልፍ ድርሻ አለው

ለምሳሌ፡- (Chickalango (1993፣931) የስነ-ልቦናዊ ስነልሳን ተመራማሪ የተማሪዎችን አስተያየት በመጥቀስ እንዳመለከቱት የአንድምታ ትርጉም ንባብ ከማንኛውም የንባብ ክንውን አይነቶች ጋር የተያያዘ ነው፡፡ የምንባቡን መልዕክት ለመተርጎም፣ ቃሎችን ከአውዳቸው ለመረዳት እና ሳይገለጽ በውስጠ ታዋቂነት የተቀመጠን መረጃ ግልጽ ለማድረግ ያስችላል፡፡

የአንደምታ ንባብ ለትምህርት የሚቀርበው ምንባብ ውስጥ የተካተቱትን ከበድ ያለ ጽንስ ሃሳብ የያዙ ቃሎችና ሐረጎች ከአገባባቸው በመመልከት ወይም አገባባዊ (Syntactic) ተጠያቃዊ (logical) እና ባህላዊ (cultural) ጉዳዮችን የሚገልጽ አባባሎችን በፍንጭነት በመጠቀም ፍችያቸውን ብሎም በቅንጅት የሚያስገኙትን መልዕክት ለመረዳት የሚያስችል የንባብ ስልት ነው፡፡ (Grellet 1981) ስለዚህ ለትምህርት በሚመረጠው ምንባብ ውስጥ በቂ አውዳዊ ፍንጭ ቢካተት የተሻለ እንደሚሆን ምሁራኑ ያሳስባሉ፡፡

Sahin {2013} {Slinke 2001}ን በመጥቀስ የአንድምታ ትርጉም ንባብ ውስብስብ አእምሯዊ ተግባር በመሆኑ እይታን፣ማሰብን፣ማሰላሰልንና መተርጎምን አንድምታዊ በሆነ መንገድ የአንድን ጹሑፍ ትርጉም መለየትን ያካትታል፡፡ ንባብ ንቃት በተላበሰ ሁኔታ የመረዳት ሂደት ሆኖ በአንባቢውና በጸሐፊው መካከል ተግባቦት እንዲኖር የሚያደርግ ነው፡፡መረዳት ማለት የጹሑፍን ትርጉም መፈለግን አርቆ ማሰብንና በጥልቅ ማሰብን፣ ምክንያትን፣አንድምታ መመርመርንና መገምገምን ያጠቃልላል::

2.6 የአንደምታ ንባብ ብልሃት የመልመጃ ጥያቄዎች

አንደምታዊ የንባብ ብልሃትን በመልመጃ ጥያቄዎች አማካይነት ተግባራዊ ለማድረግ ሶስት አይነት ጥያቄዎችን መጠቀም እንደሚቻል (Carrell, Liberto & Pharis (1989፤660) ፤ Williams (1984፤59) እና Chickalanga (1993፤931) ያስረዳሉ፡፡

እነዚህም፡-

ሀ) ውስን መረጃን የሚመለከቱ የአንደምታ ጥያቄዎች፡- ተማሪዎች ምንባቡን ካነበቡ በኋላ በግንዛቤያቸው መሰረት ተፈላጊውን መረጃ አብራርተው በቃል ወይም በጽሁፍ እንዲያቀርቡ የሚረዳ ጥያቄዎች ናቸው፡፡ የሚፈለገው መልስ ከምንባቡ የተለያዩ አንቀጾች ውስጥ በቀጥታ የሚገኝ ሊሆን ይችላል፡፡

ለ) ቀጥተኛ አንደምታዊ ጥያቄዎች (Direct inference questions):- ምንባቡን ካነበቡ በኋላ በምንባቡ ውስጥ በቀረበው መልዕክት አማካይነት ተጠየቃዊ ተቀባይነት ያለው ትንታኔ እነዲሰጡና መደምደሚያ እንዲያቀርቡ የሚጠይቁ ጥያቄዎች ናቸው፡፡ የምንባቡን መልዕክቶች አመዛዝነው ገምግመው እንዲቀበሉ ወይም እንዲያሻሽሉ ጥያቄዎችን እንዲያቀርቡ ማድረግ የነዚህ ጥያቄዎች ትኩረት ነው፡፡

ሐ) ቀጥተኛ ያልሆኑ የአንደምታ ጥያቄዎች (Indireatinfer ence questions) በ "ለ" ሥር ከተጠቀሱት የአንደምታ ጥያቄዎች የሚለያቸው በምንባቡ አማካይነት ተጠየቃዊ ተቀባይነት ያለው ግምገማና መደምደሚያ ላይ አለማተኮራቸው ነው፡፡

እነዚህ ጥያቄዎች በምንባቡ የቀረበውን ርዕስ የሚመለከት ዳራዊ እውቀትን በመጠቀም ሰጥው (Given) የሆነውን መረጃ ከተለያየ አቅጣጫዎች መመርመርን የሚጠይቁ ናቸው፡፡ በምንባብ ውስጥ አሉታዊና አዎንታዊ የሆኑ አስተያየቶች ቢኖሩ ለምን በአሉታዊ ወይም በአዎንታዊ መልክ እንደቀረቡ ከአውዳቸውና ከቀዳሚ እውቀታቸው በማገናዘብ ምክንያታዊ ማብራሪያ ለማቅረብ የሚያግዙ ናቸው፡፡

በአጠቃላይ Williams (1984}፣ Carrell, Liberto and Pharis (1989) እና Chicalanga (1993) እንዳስገነዝቡት እነዚህን ሶስት የጥያቄ አይነቶች በቅንጅት ወይም በተናጠል በሚዘጋጁት የአንድምታ ትርጉም የመልመጃ ጥያቄዎች ውስጥ ማካተት ያስፈልጋል፡፡

2.7 አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚረዱ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች እና አቀራረባቸው

የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች የጸሐፊውን አንድምታ ለመረዳት የሚያስችሉ ሐሳብ ከፋፍሎ የማውጣት ችሎታን የሚያዳብሩ በጽሑፍ የተገኘው መረጃ ብቻ ሳይሆን በጽሁፍ ውስጥ ያልተገኘውን መረጃም ለመረዳት ሊሆኑ እንደሚገባ British Council (1980፣61) ይገልጻል፡፡ Nuttall (1982) በበኩላቸው የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን በተለያዩ ክፍሎች ከፋፍሏቸዋል፡፡ እነዚህም፡-

ማደራጀትና መተርጎምን የሚጠይቁ ጥያቄዎች (Questiong of involving rcorganization or reinterpretation) በዚህ የጥያቄ ዓይነት የሚፈረጅ ጥያቄዎች የምንባቡን ሀሳብ ለየት

ባለ አደረጃጀት ማቅረብን ወይም መግለጽን የሚጠይቁ ናቸው፡፡ ስለሆነም የምንባቡን ዋና መልእክት የመገንዘብ ሐሳብን ጨምቆ የማቅረብ እና መሰል ጥያቄዎችን ያካተታሉ፡፡

ሐሳብን ከፋፍሎ ማውጣትን (መመርመርን) የሚጠይቁ ጥያቄዎች (Questing of inference) እነዚህ ጥያቄዎች አብዛኛውን ጊዜ በግልጽ ያልተነገረውን ሃሳብ ፈልፍሎ የማውጣት ችሎታን የሚጠይቁ ናቸው፡፡ ስለሆነም የአንቀጾቹን ፍሬ ነገር የመለየት አውዳዊ ፍቺዎችን የማፈላለግን እና የመሳሰሉትን ጥያቄዎች በዚህ ምድብ ይመደባሉ፡፡ ከክብደታቸውም አንፃር በተራ ቁጥር "1" ከተጠቀሱት የጥያቄ ዓይነቶች ከፍ ያሉ ናቸው፡፡

የግል አስተያየትን የሚጠይቁ ጥያቄዎች (Questions of personal response) በዚህ የጥያቄ አይነት የሚፈረጅ ጥያቄዎች፤ "ስሜቴን ነክቶታል"፣"አሳምኖኛል"፣ ወዘተ… የሚል ምላሽ የሚሰጥባቸው ናቸው (Nuttall 1982):: ብዙውን ጊዜም የሚወጡት ከፈጠራ ጽሁፎች ነው፡፡ ጥያቄዎቹ አንባቢው በጽሁፍ ላይ በመመስረት የመሰለውን እና የገባውን ሃሳብ የሚያቀርብባቸው ናቸው፡፡ ዓላማቸውም አንባቢው ሃሳብ የመስጠት ችሎታውን እንዲያዳብር መርዳት ነው (Nuttall 1982፤132-133)፡፡

2.8 የማንበብ ብልሃቶችን መርጦ በመጠቀም ወቅት ያሉ እንቅፋቶች

በተማሪዎች ላይ የሚታይ እንቅፋቶች የቋንቋ ብቃት ማነስ፣ የቃላት ቅርፅና ፍቺ፣ ምዕላዳዊ ስርአት፣ አገባብ፣ ትርጉም፣ ዲስኮርስ፣ የጽህፈት ስርአት፣ የማንበብ ብቃት ማነስ፣ የአንብቦ መረዳት ችግር፣ የማንበብ አላማ አለመኖር፣ እራስንና አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር አለመቻል፣ የዕውቀት ማነስ፣ ለማንበብ ተግባር የቀረበን ምንባብ በመረዳት ሂደት ያለባቸውን ቋንቋዊ ክፍተት በመሙላት እና አንብቦ ለመረዳት አንባቢዎች የሚያብላሉት የቀደመ እውቀት፣ ባህላዊ ዕውቀት፣ መነሳሳት እና ስነልቦናዊ ትኩረት የሚሹ ጉዳዮች ናቸው {Bernhardt 1991፣32}፡፡

2.9 በብልሃቶች አጠቃቀም ላይ ተጽእኖ የሚያስከትሉ ሁኔታዎች

Ellis (1994፤541-543) Wenden (1991፤35-36) እና Wallace (1992፤42) በብልሃቶች አጠቃቀም ላይ ተጽእኖ እንደሚያስከትሉ የጠቀሷቸው ሁኔታዎች በርካታ ሲሆኑ፣ ከዚህ ጥናት ጋር በተያያዘ መታየት የሚገባቸው ግን አምስት ናቸው፡፡ እነዚህም፡-

2.9.1 የቋንቋ ችሎታ

በቋንቋ ችሎታቸው ውጤታማ የሆኑ ተማሪዎች ውጤታማ ካልሆኑት ተማሪዎች በርካታና የተለያዩ የንባብ ብልሃት ዓይነቶችን በተሻለ ደረጃ እንደሚጠቀሙ Berhanu (1993፤71) Abrham Vann(1987)ን በመጥቀስ ገልጸዋል፡፡ እንዲሁም በቋንቋ ችሎታቸው የተሻሉ ተማሪዎች በኢ.ቀጥተኛ ብልሃቶች አጠቃቀማቸው የተሻሉ ናቸው (Ellis 1994፤541)::

2.9.2 የትምህርት ደረጃ

Ellis (1994) Ehrman (1990)ን ጠቅሰው እንደገለጹት የተማሪዎች የትምህርት ደረጃ እና የብልሃቶች አጠቃቀም የተቆራኙ ናቸው ብለዋል፡፡ ይኸውም ስልጠና ካሌላቸው መምህራን እና ተማሪዎች ይበልጥ የሥልጣና ባለሞያዎች የሆኑት ብዛት ያላቸው የብልሃት ዓይነቶችን በተደጋጋሚ ሲጠቀሙ ተስተውለዋል (Ellis 1994፤543)::

2.9.3 የምንባብ አይነት

የንባብ ብልሃቶች እንደ ምንባቡ ባህሪ ወይም ዓይነት ይለያያሉ ቀጥተኛ ፈጣን እና ተመሰጦአዊ ብልሃቶች ከተራኪ ድርሰት ምንባብ ጋር ሲቆራኙ ልምምዳዊ ብልሃቶች ደግሞ ከአስረጅ ድርሰት ምንባቦች ጋር ይቆራኛሉ (Wallace1992፤57)፣{Davies 1995፤135-147}::

2.9.4 ቀጥተኛ እና ኢ-ቀጥተኛ ብልሃቶች

ቀጥተኛ ብልሃቶች አብዛኛውን ጊዜ ከተወሰኑ የመማር ተግባራት (Learning taske) እና ከተወሰኑ የመማር ዓላማዎች ጋር ቀጥተኛ ግንኙነት ሲኖራቸው፣ ኢ-ቀጥተኛ ብልሃቶች ግን በሁሉም የመማር ተግባራት ላይ አንድ አይነት ናቸው ለማለት ይቻላል (Chamot 1987፤72)::

2.9.5 የንባብ ብልሃት ዓይነቶችና ቅንጅታቸው

አንብቦ መረዳት የሚያሳዩ ውጤታማ እና ውጤታማ ያልሆኑ የንባብ ብልሃት ዓይነቶች እንዳሉ የሚያምኑ የመስኩ ባለሞያዎች አሉ፡፡ ከነዚህም መካከል Hosen feld (1984፤4354) እና Block (1986) Mcdonough (1995፤4354) ይገባቸዋል፡፡በሌላ በኩል

“በመሰረቱ ብልሃቶችን ውጤታማ እና ውጤታማ ያልሆኑ በማለት መክፈል አይቻልም” የሚሉ ወገኖች አሉ፡፡ ከነዚህ መካከል sarig (1987) Davies (1995፤47-48) ይገኙባቸዋል፡፡

2.10 በንባብ ሂደት ትኩረት የሚሹ ጉዳዮች

በንባብ ሂደቶቹ በክፍል ውስጥ ተግባራዊ በሚሆኑበት ጊዜ ትኩረት የሚሹ ክንውኖች የሚከተሉት ናቸው {Medina 2011፣Zhang 2012፣Bimmleetal 2001፣Carrell 2006}።

- ❖ የማንበብ ብልሃት ምንነትን እና አይነታቸውን ግልፅ በሆነ አቀራረብ ማመላከት
- ❖ የተለያዩ ጹሁፎችን በማንበብ ሂደት የማንበብ ብልሃቶችን መጠቀም ምን ያህል ጠቀሜታ እንዳለው እና እንደሌለው እንዲፈትሹ ማመቻቸት
- ❖ ተማሪዎች የማንበብ ብልሃቶችን መቼ? እና የት? መጠቀም እንዳለባቸው ማሳየት፣ መምራት፣ማገዝ እና በተግባር እንዲለማመዱ ማመቻቸት
- ❖ ተማሪዎች የማንበብ ብልሃቶችን በትክክል መጠቀም አለመጠቀማቸውን መከታተል ውጤታማ በሆነ መንገድ መጠቀም አለመጠቀማቸውን ለማረጋገጥ ራሳቸውን እንዲገመግሙ ማበረታታት
- ❖ ተማሪዎች ውጤታማ በሆነ መንገድ የማንበብ ብልሃቶችን መጠቀም አለመጠቀማቸውን መመዘን ናቸው፡፡

2.11 አንብቦ መረዳት

Shanehan (2006) እንደገለጹት አንብቦ መረዳትን በሁለት ይከፍሉታል አንደኛ በምንባቡ ውስጥ በግልፅ የሰፈሩ ሀሳቦችን አንብቦ መረዳት ነው በዚህ ስርም በጽሁፍ ውስጥ የቀረቡትን ዋና ዋና ሀሳቦች መገንዘብ በግልጽ የተቀመጡ ድርጊቶች ክስተቶችና ቅድም ትከተል ማስታወስ በጹሁፉ ውስጥ የሰፈሩ ተመሳሳይና ልዩነቶችን መለየትና የምክንያትና የውጤት ትስስር መግልጽን ያካትታሉ፡፡ሁለተኛ ተማሪዎች ተጠይቃዊ እውቀትንና ግምትን በመጠቀም በምንባቡ ውስጥ በግልጽ ያልሰፈሩ ሀሳቦችን አንብበው የሚረዱበትን ሁኔታ ይጠቁማል፡፡ ይህ አይነት አንብቦ የመረዳት ችሎታ ደግሞ ካሉት መረጃዎች በመነሳት የምንባቡ ፍሬ ሃሳብ መለየትንና ደጋፊ ሃሳቦችን ለይቶ ማወቅን ከምክንያትና ውጤት ትስስር የተንሳ ቀጥሎ ሊመጣ የሚችለው ነገር መገመትን የሚመለከት ነው፡፡

Gessesse (1999) በዋቢነት የጠቀሷቸው Alderson (1980) እንደገለጹት ከአንብቦ መረዳት ፈተና የሚገኘው ውጤት ሳይሆን ወደውጤቱ ለሚያደርሰው የማነበብ ሂደት ብልሃቶች ላይ ማተኮር አለብን ብለዋል፡፡የShang [2010] ጥናት በአንብቦ መረዳትና በማንበብ ብልሃቶች አጠቃቀም መካከል አዎንታዊ ጠንካራ ተዛምዶ እነዳለ አሳይቷል። ተማሪዎች በንባብ አውድ ውስጥ የብልሃት እውቀታቸውን አተገባበር ካልተማሩ የብልሃት እውቀታቸው ብቻ የንባብ ውጤታቸውንስኬታማነት እንደሚቀንሰው ጠቁመዋል፡፡

2.12 የንባብ ብልሃት አከፋፈል ሞዴል አመራረጥ

ለዚህ ጥናት የተመረጠው የንባብ ብልሃት አከፋፈል ሞዴል የSarig (1987)ን ሞዴል ነው፡፡ ይህ የተመረጠበት ምክንያት እንደ Davies (1995፤46-47) እና MC Donaagh(1995፤56-57) አገላለጽ፤ የንባብ ብልሃት አከፋፈሉ የተዘጋጀው ራሳቸው ተመራምሪዎቹ ከምልከታ ባገኙት መረጃ መሰረት ያሰባሰቧቸው ስለሆነ እና ከዚህ ጥናት የአጠናን ዘዴ ጋር ስለሚመሳስል ነው፡፡

በተጨማሪም የSarig (1987) ሞዴል በበርካታ ምሁራን ዘንድ ተቀባይነት ያለው ነው፡፡ ይህም የሆነበት ምክንያት ቀጥተኛ ብልሃቶች እና ኢ-ቀጥተኛ የተሰኙ ብልሃቶችን በመያዙ ነው፡፡ በቀጥተኛ ብልሃቶች ሥር ቴክኒካዊ ድጋፍ የሚሰጡ ማብራራትን የሚጠይቁ እና ግጥምጥምነትን የሚመርመሩ የንባብ ብልሃቶች ሲኖሩት እንደ ቅደም ተከተላቸው 6፤8 እና 11 ዝርዝር ንዑሳን ብልሃቶችን አካቷል፡፡ በኢ-ቀጥተኛ ሥርም አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የተሰኘ ክፍል አለ በስሩም 17 ዝርዝር የንባብ ብልሃቶችን አካቷል፡፡ በአጠቃላይ በሁለቱ አባይት ክፍሎች ሥር 42 ዝርዝር የንባብ ብልሃቶች አሉ፡፡ በSarig (1987) የንባብ ብልሃት አከፋፈል ውስጥ ስለሚገኙ አንዳንድ ብልሃት አይነቶች ግልጽነት ማነስ በተመለከተ MC Donough (1995) ሐሳብ ሰንዝረዋል።

1.ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል

1. ግርፍ ንባብ
2. አሰሳ ንባብ
3. ትኩረት በሚሰጣቸው ቃላት ወይም ሐረጋት ግርጌ ምልክት ማድረግ
4. ለአንቀፅ ማጠቃለያ መስጠት
5. በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙ እንግዳ ቃላት ፍቺ ለመረዳት ስርወ ቃላቸውን መመርመር
6. የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም

2.ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃቶች አከፋፈል

1. የቋንቋውን የቃላት አሰላላፍ በራስ አባባል መረዳት
2. ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት
3. አያያዥ ቃላትንና ሐረጎችን በራስ አገላለጽ መረዳት
4. የምንባቡን ሃሳብ በራስ አገላለጽ መረዳት
5. በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙ ወሳኝ ቃላት መለየት
6. የጽሑፉን መልዕክት መተርጎም
7. ሐሳብን ፈልፍሎ ማውጣት
8. ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር

3.ግጥምጥምነትን መመርመር የሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃቶች አከፋፈል

1. የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ መለየት
2. የምንባቡን ሃሳብ በአዕምሮ መሳል
3. ከታሪኩ ጋር ቁርኝት ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም
4. ጠቅላላ ዕውቀትን ማዛመድ
5. የቃላት ዕውቀት መጠቀም
6. ዳራዊ ዕውቀት መጠቀም
7. ቁልፍ ሃሳብን መለየት
8. ቀጥሎ የሚመጣውን መተንበይ
9. አስቀድሞ መላ በመምታት ለማረጋገጥ መሞከር
10. ድርሳኑን መገንዘብ
11. የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ

4. አንብቦመረዳትን መቆጣጠርየሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል

1.ሆን ብሎ ዕቅድን መቀር

2. መልስን ማዘግየት

3. በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙ ችግሮችን መቋቋም
4. የንባብ ፍጥነትን መቀየር
5. ደጋግሞ ማንበብ
6. አንባቢው በትክክል ያልተረዳውን መለየት
7.ትርጉማቸው ግልጽ ያልሆኑ ቃላትና ሐረጎችን መለየት
8. ምንባቡን በሙሉ ወይም በከፊል አንባቢው ሳይረዳ ሲቀር ተመልሶ ማረም
9. ከዓላማ አንጻር አላስፈላጊ የንባብ ክፍልን መዝለል
10. አንባቢው በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙችግሮችን ለመፍታት ከህሊና ጋር መወያት
11. አስቀድሞ ስለተነበዩት ነገር ትክክለኛነት ማረጋገጥ
12. በንባብ ሂደት ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለ መቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ መስጠት
13. የቀረቡ መረጃዎች ላይ ጥያቄ ማንሳት
14. በራስ የንባብ ባህሪ ላይ አስተያየት መስጠት
15. አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር
16. ለምንባቡ ሐሳብ ወይም ስሜት ምላሽ መስጠት
17. የምንባቡ መልዕክት በትክክል እንዳይተላለፍ ምክንያት በሆኑ ቃላት፣ሐረጋት ወዘተ... ላይ ጥያቄ ማንሳት

2.13 የቀደምት ስራዎች ቅኝት

የዚህ ጥናት አቅራቢ በመረጠችው ርዕስ ላይ ጥናት ለማካሄድ ከመጀመሯ በፊት ከርዕሰ ጉዳዩ ጋር ተመሳሳይነት ያላቸውን የቀደምት ጥናቶች ዳሰሳ አካሂዳለች፡፡ይሁን እንጂየዚህ ጥናት ትኩረት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበትን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን ትንተና ላይ በመሆኑ ቀጥተኛ ግንኙነት ያላቸውን ጥናቶች ማግኘት አልተቻለም፡፡ ነገር ግንተቀራራቢነት ካላቸው ቀደምት ስራዎች ውስጥ ጥቂቶቹን ከዚህ ጥናት ጋርያላቸውን ተመሳሳይነት እና ልዩነት እንደሚከተለው ለመግለጽ ተሞክሯል፡፡

እንድሪስ (2009) በቴክስት ውቅር ብልሃቶች በአማርኛ ማንበብን መማር በተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ያለው ተፅዕኖ በስድስተኛ ክፍል ተተኳሪነት በሚል ርዕስ በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ለዶክትሬት ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናት ነው፡፡ የጥናቱ ዋና አላማ በቴክስት ውቅር ብልሃቶች ማንበብን መማር በተማሪዎች የማንበብ ተነሳሽነት፣ ግለ ብቃት፣ እምነት ፣ትኩረት እና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ያለውን ቀጥተኛ እና ኢ-ቀጥተኛ ተፅዕኖ መፈተሽ በሚል ሙከራዊ ጥናት አድርጓል፡፡የጥናቱ ክልልም በደሴ ከተማ በአዲስ ፋና የመጀመሪያ ደረጃ ትምህርት ቤት በ2009 ዓ.ም ተመዝግበው በሚማሩ የስድስተኛ ክፍል ተማሪዎች ሦስት ክፍሎችን በተራ ዕጣ ናሙና ተመርጠዋል፡፡የመረጃ መሰብሰቢያ የአንብቦ መረዳት ቅድመ ትምህርት እና ድህረ ትምህርት ፈተና ነው፡፡ የጥናቱ ውጤት እንደሚያሳየውም የቴክስት ውቅር የብልሃት ስልጠናውን ለማዳበር ያለው ሚና ጉልህ ነው፡፡ ምንም እንኳን የብልሃት ስልጠና ለተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ፣ ለማንበብ ግለ ብቃትና ለማንበብ ተነሳሽነት ከፍተኛ አስተዋጽ ያእንዳለው የጥናት ውጤቱ ቢያሳይም ከመነሻው በአንብቦ መረዳት ችሎታ፣ በማንበብ ተነሳሽነት፣ በማንበብ ትኩረትና በማንበብ ግለ ብቃት መካከል ያለውን ግንኙነትና የተዛምዶ መጠን አለመፈተሹ እንዲሁም የብልሃት ስልጠናው የአንብቦ መረዳት ከፍተኛ አስተዋፅኦ እንደለው ቢያሳይም ከተማሪዎች የቀደመ ዕውቀት ጋር አለመጠናቱ ክፍተቱን ያሳያል፡፡ የቀደመው ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር የሚመሳሰለው ከአንብቦ መረዳት እና ከብልሃት አንፃር ብቻ እንጂ በአጠናን ዘዴው፣ በመረጃ መሰብሰቢያ፣ በዓላማ በተጠኚዎች የክፍል እርከን በእጅጉ ይለያያል፡፡

ተክላይ ትዕዛዙ (2000) "በትግርኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የስምንተኛ እና የአስረኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ንባብ ጊዜ የንባብ ብልሃት አጠቃቀም እና የመምህራን ግንዛቤ ተጣጥሞ ፍተሻ" በሚል ርዕስ በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ ያቀረቧቸው ጥናት ሲሆን የጥናቱ አላማ በትግርኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የስምንተኛ እና የአስረኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ንባብ ጊዜ የንባብ ብልሃት አጠቃቀም እና የመምህራን ግንዛቤ ተጣጥሞን መፈተሽ በሚል ዓይነታዊ ጥናት አድርገዋል፡፡ ጥናቱን ያደረጉት በአክሱም አንደኛ እና ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በ2000 ዓ.ም ተመዝግበው ያሉ የስምንተኛ እና የአስረኛ ክፍል ተማሪዎችን በንባብ ትምህርት ጊዜ የንባብ ብልሃት አጠቃቀማቸውን የፈተሸ ሲሆን የመረጃ መሰብሰቢያውም ምልከታ የጹሑፍ እና ቃለመጠይቅ ናቸው፡፡ ውጤቱም የተማሪዎቹ የብልሃት አጠቃቀም በቋንቋ ችሎታቸው ካገኙት ደረጃ ጋር ተጣጥሞ በማሳየት ረገድ የስምንተኛ ክፍል ተተኳሪ ተማሪዎች ከአስረኛ ክፍል ተማሪዎች ተሸለው ተገኝተዋል፤ከመምህራኑ የንባብ ብልሃት አጠቃቀም ጋር ያለው ተጣጥሞ ዝቅተኛ ሆኖ ተገኝቷል የሚል ነው፡፡የተክላይ ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር የሚያመሳስለው በተማሪዎች የብልሃት አጠቃቀም እና በመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ ነው፡፡ይህ ጥናት ከተክላይ ጥናት ጋር የሚለየው በጥናቱ ተተኳሪዎች ይኸውም(የአንደኛ ደረጃ እና የሁለተኛ ደረጃ) በቋንቋ ችሎታቸው በተለያየ ደረጃ ያሉ ተማሪዎችን የብልሃት አጠቃቀም ከመምህራን ግንዛቤ ጋር ተጣጥሞ መኖር አለመኖሩን የፈተሸ ሲሆን ይህ ጥናት ግን አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተጠቀሙበትን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን መተንተን ነው፡፡እንዲሁም የተክላይ ጥናት በትግርኛ አፈ-ፈት ተማሪዎችን በመለየት የተጠና ሲሆን ይህ ጥናት ግን በዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ የተጠና ነው፡፡ስለዚህ በተጠናበት ክልል፣ትምህርት ደረጃ ባኣላማ ከዚህ ጥናት ጋር በእጅጉ ይለያያል፡፡

ማስተዋል (1989) በአማርኛ አንብቦ መረዳት ችሎታ አስራ አንደኛ ክፍል ተማሪዎች በሚል ርዕሰ ጉዳይ ጥናት አካሂደዋል፡፡ የጥናቱ አላማም የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎችን በአማርኛ አንብቦ የመረዳት ችሎታ ማጥናት ነው፡፡ የጥናቱ መረጃ መሰብሰቢያ ፈተና እና የጽሁፍ መጠይቅ ሲሆን የደረሱበት ማጠቃለያም የተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት የአፈ-ፈቶችም ሆነ የኢ-አፈፈቶች ችሎታቸው ዝቅተኛ መሆኑን አመለክቷል፡፡ የቀደመው ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር ያለው ዝምድና አንብቦ መረዳት

በሚለው ብቻ ነው፡፡የሚለየው ደግሞ የተጠኚ ተማሪዎች የክፍል ደረጃ ፣ዓላማ እና የተማሪዎቹ ቋንቋ ነው፡፡በዚህም ከዚህ ጥናት ጋር ሰፊ ልዩነት አለው፡፡

ሰለምን (2003) ልቦለድን በመጠቀም የአንብቦ መረዳት ትምህርት አቀራረብ በሚል ርዕሰ ጉዳይ ጥናት አካሂደዋል አላማውም በዘጠነኛና በአስረኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ የተማሪው መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡት ልቦለዶች ከአንብቦ መረዳት ትምህርት አቀራረብና ከጥሩ ምንባብ ባህሪ አንጻር መፈተሽ ነው፡፡ የተጠቀሙበት የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ የጽሁፍ መጠየቅ ምልከታ የሰነድ ፍተሻ ናቸው፡፡ የጥናታቸው ውጤትም መምህራን የአንብቦ የመረዳት ትምህርቱን በክፍል ውስጥ ሲያቀርቡ የአንብቦ መረዳት መረጃዎችንና ስልቶችን እንደማይጠቀሙ ጠቁመዋል ይሁን እንጂ በመማር ማስተማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የሚገኙ የልቦለድ ስራዎች ወጥ፣ሳቢ ግልጽነትና ተግባቢነት ያላቸው መሆኑን ገልጸዋል፡፡የቀደመው የሰለሞን ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር የሚያመሳስለው በአንብቦ መረዳት ላይ ትኩረት ማድረጉ ሲሆን ከመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎቹ ሰነድፍተሻ፣እንዲሁም በመማሪያ መጽሁፍ ውስጥ በሚገኙ የልብወለድ ስራ ላይ ማተኩሩ ከዚህ ጥናት ጋር ይለያየዋል፡፡

Gully (1997) አንድምታዊ ትርጉም በሚል ርዕስ የቀረበ ጥናት ነው፡፡የጥናቱ ዋና አላማ የአንድምታ ትርጉም በመካከለኛው የአረብኛ ጽሁፍ በዛሬው ቋንቋ ላይ ያላቸውን እስተዋፅኦ ማንፀባረቅ ሲሆን፡፡ አጥኚው ጥናቱን ያካሄዱት በኤግዜተር ዩንቨርስቲ ሲሆን የጥናቱ ውጤት የሚያሳየው አእምሮቸው ምጡቅ የሆኑ ሊረዱትና ለጠቀሙበት እንደሚችሉ አስቀምጠዋል፡፡ የአሁኑ ጥናት ከቀደመው ጥናት ጋር ያለው ዝምድና አንድምታዊ ትርጉም በሚለው ርዕሰ ጉዳይ ላይ መካሄድ ነው፡፡ስለዚህ የቀድመው ጥናት አንድምታዊ ትርጉም በዛሬው ቋንቋ ላይ ያበረከተውን አስተዋጽኦ የመረመሩ ሲሆን ይህ ጥናት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸውን ብልሃቶች በመተንተን ላይ የሚካሄድ በመሆኑ እጅጉን ይለያያል፡፡

Collins (1992) የማጠቃለል ብልሃትን በግልጽ መማር አለመማር ከአንብቦ መረዳት ውጤት ጋር ያለውን ተዛማጆ መፈተሽ በሚል ርዕስ ጥናት አድረገዋል፡፡ አላማውም ብልሃቱን ከተማሩትና ካልተማሩት ተማሪዎች የትኞቹ የአንብቦ መረዳት ውጤታቸው የተሻለ ነው የሚል ሲሆን ያጠኑበትን ዘዴ ቅድመ ሂደታዊና ድህረ ፈተና

ነው፡፡ የደረሱበት ማጠቃለያም ብልሃቱን ካልተማሩት የተማሩት የተሸለ የአንብቦ መረዳት ውጤት አግኝተዋል የሚል መደምደሚያ ላይ ደርሰዋል፡፡የኡሁኑ ጥናት ከቀድመው ጥናት ጋር ያለው ዝምድና የብልሃቶች አተገባበር ሂደትና የአንብቦ መረዳት ከሚለው ጋር ነው፡፡ የቀድመው ጥናት ከአንብቦ መረዳ ብልሃቶች የማጠቃለል ብልሃት አተገባር ላይ ሲሆን ይህ ጥናት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳ ተማሪዎች የሚገለገሉበትን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች አተገባበር ላይ በመሆኑ በእጅጉ ይለያያል፡፡

Lau & Chan (2003) የማንበብ ብልሃት አጠቃቀምና ተነሳሽነት በሆንግኮንግ ጎበዝና ደካማ ተማሪዎች ላይ በሚል ርዕስ በአንድ መቶ ሀምሳ ዘጠኝ የሰባተኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ ጥናት ያደረጉ ተመራማሪዎች ናቸው፡፡ የማንበብ ተነሳሽነትን ከሌሎች ለየት ባለ መልኩ ውስጣዊ፣ ውጫዊና ማህበራዊ ብለው በመክፈልና የማንበብ ብቃትን በመጨመር ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር በማዛመድ አጥንተዋል፡፡ ውጤቱም በውስጣዊ ተነሳሽነት ጎበዝ አንባቢዎች ከደካማ አንባቢዎች ተሸለው ሲገኙ በውጫዊ ተነሳሽነት ግን ጉልህ ልዩነት አለመኖሩን የሁሉም ቡድኖች የፈተና ውጤታቸውና ውስጣዊና ውጫዊ የማንበብ ተነሳሽነታቸው ጉልህ ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ በማህበራዊና በማንበብ ብቃት ግን ጉልህ አይደለም በሚል ያስቀመጡ ሲሆን ይህ ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር የሚዛመደው ከብልሃት እና ከአንብቦ መረዳት አንፃር ነው፡፡ነገር ግን ተነሳሽነትን ውስጣዊ ፣ውጫዊ እና ማሕበራዊ፣ ብለው ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር ማየታቸው፣ ከተጠኚዎች አመራረጥጎበዝ እና ደካማ የሚለው እና የተጠኚ ተማሪዎቹ የክፍል ደረጃ እርከን በጅጉ ከዚህ ጥናት ጋር ይለያያል፡፡

Saring (1987) በአፍ መፍቻ ቋንቋ ትምህርት እና በሁለተኛ ቋንቋ ትምህርት መካከል ያለ የንባብ ሂደትበሚል ርዕስ ጥናት ያደረጉ ሲሆን የጥናቱ ተተኳሪዎችም እድሜያቸውከ17-18 ዓመት የሆናቸው የከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርታቸውን በማጠናቀቅ ላይ የሚገኙ አሥር ሴት ተማሪዎች ናቸው፡፡እነዚህ ተተኳሪዎች በቋንቋ ችሎታቸው በከፍተኛ በመካከለኛ ደረጃ እና በዝቅተኛ ደረጃ ላይ የሚገኙትን ተማሪዎች የሚወክሉ ናቸው፡፡የዚህ ጥናት ዓላማ በአፍ መፍቻ ቋንቋ ትምህርት እና በሁለተኛ ቋንቋ ትምህርት መካከል ያለውን የንባብ ሂደት ተመሳሳይ መሆን አለመሆኑን ማረጋገጥ ሲሆን ለጥናቱ የተመረጠው ትምህርታዊ ተግባር ደግሞ በአፍ መፍቻ ቋንቋቸው በእብራይስጥ እና በውጭ ቋንቋ ትምህርታቸው በእንግሊዝኛ የተጻፈ ኑባሪያዊነት (Authentic) ያላቸው

ሁለት የአመዛዛኝ ድርሰት ምንባቦችን እያነበቡ በጽሁፍ ያቀረቡትን ሃሳቦች መተንተን (Propositional analysis) እና የምንባቡን መልዕክት ውሁድነት ለመጠበቅ በሚረዳ አያያዥ አጠቃቀም ላይ ትንተና ማካሄድ ናቸው፡፡የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴው ደግሞ ምልከታ ዋነኛው የመረጃ መሰብሰቢያ ሲሆን በቪድዮ እና በመቅረፀ ድምፅ እንዲሁም በቃለመጠይቅ ነው፡፡የጥናቱ ውጤት ጥያቄያዎቹን ለመመለስ የሚረዳ የተወሰነ የንባብ ብልሃት ቅንጅቶች እና ጥያቄዎችን ለመመለስ የማይረዳ የተወሰኑ ብልሃቶች መኖራቸውን እንዳሳዩ ይገልፃሉ፡፡ይህ ጥናት የሚመሳሰለው በመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያው እና በአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ሲሆን እንዲሁም የብልሃት አከፋፈል ሞዴሉንም በመውሰድ ለዚህ ጥናትውሏል፡፡ነገር ግን በተጠኚዎች አመራረጥ በተጠናበት ቋንቋ ከዚህ ጥናት ጋር መመሳሰል ስለሌለው በእጅጉ ይለያያል፡፡

ምዕራፍ ሦስት፣ የአጠናን ዘዴ

በዚህ ምዕራፍ የጥናቱ አጠናን ዘዴ በምን መልኩ ተግባራዊ እንደሆነ እና የጥናቱን አላማ ከግብ ለማድረስ አስፈላጊ ናቸው ተብሎ የታመነባቸው የጥናቱ ንድፍ፣ የመረጃ ምንጮች አመራረጥ፣ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች ዓይነት፣ የመረጃ አሰባሰብ ሂደት፣ የጥናቱ አጠናን ዘዴ፣ የንባብ ብልሃት አከፋፈልና ሞዴል አመራረጥ በቅደም ተከተል እንደ ሚከተለው ቀርበዋል፡፡

3.1 የጥናቱ ንድፍ

የጥናቱ ንድፍ ገላጭ ምርምር ሲሆን አቀራረቡ በትረካ መልክ ነው፡፡ በዚህ ጥናት ውስጥ ተግባራዊ የተደረገው የአጠናን ዘዴ ቅይጥ የምርምር ዘዴ ሲሆን በዋናነት ዓይነታዊ ምርምር እና በደጋፊነት መጠናዊ ምርምር አገልግሎት ላይ ውሏል፡፡ በዚህ ጥናት ቅይጥ የምርምር ዘዴን መጠቀም ያስፈለገበት ምክንያት ዓይነታዊን በአብዛኛው እና መጠናዊን በጥቂቱ መረጃው ስለተሰበሰበ ነው፡፡ አይነታዊ የምርምር ዘዴ አጥኚዋ ተማሪዎቹ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የተጠቀሙባቸውን ብልሃቶች በዓይነት በዓይነት መድቦ ለመተንተን ሲሆን መጠናዊ የምርምር ዘዴን መጠቀም ያስፈለገበት አጥኝዋ በቁጥር ለምትገልጸው የመረጃ ትንተና አመቺ ሆኖ ስላገኘችው ልትመርጠው ችላለች፡፡ በአጠቃላይ የአጠናን ዘዴው በዳግራም መልክ እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

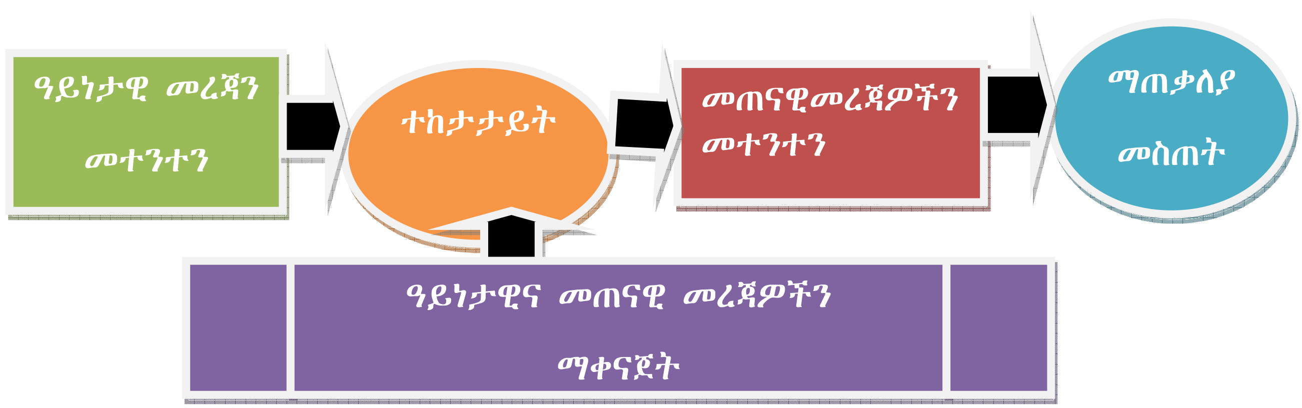

3.2 የጥናቱ መረጃ ምንጮች

የዚህ ጥናት የመረጃ ምንጮች በአዲስ አበባ ልደታ ክፍለ ከተማ የደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃና መሠናዶ ትምርት ቤት እና አፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የሚገኙና በ2011ዓ.ም በመማር ላይ ያሉ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች ናቸው፡፡ ከተማሪዎች በዋናነት ከፈተና በደጋፊነት በምልከታ፣ በተማሪዎች እና በመምህራን የሚሞላ የጹሑፍ መጠይቅ እና ከመምህራን በቃለ መጠይቅ የሚገኙ መረጃዎች ግብአቶች ናቸው፡፡ እንዲሁም ንድፈ ሃሳባዊ መሠረቶች ላይ በመመስረት ነው፡፡ ሆኖም የሚፈለጉት መረጃዎች ከአንብቦ መረዳት ፈተናው፣ ከምልከታው፣ ከጹሑፍ መጠይቅ እና ከቃለ መጠይቅ ከተሰበሰቡ በኋላ በአስፈላጊው ቅደም ተከተል ተዘርዝረው በገላጭ ስልት ትንተና ተሰጥቶባቸዋል፡፡

3.3 የጥናቱ ናሙና አመራረጥ

የጥናቱን ዓላማ ከግብ ለማድረስ ለጥናቱ ተገቢውን መረጃ ሊሰጡ ወይም ሊያስገኙ ይችላሉ ተብለው የታመነባቸው ምንጮች በተለያዩ የናሙና አመራረጥ ስልቶች ተመርጠዋል፡፡ የእያንዳንዱ የናሙና አመራረጥ ሂደትም ከዘህ በታች ቀርቧል፡፡

3.3.1 የጥናቱ ክልል አመራረጥ

አጥኚዋ በአዲስ አበባ ከተማ በልደታ ክፍለ ከተማ ረዘም ላለ ጊዜ በመምህርነት ሙያ የሰራች ስለሆነ ለቋንቋው ማህበረሰብ ቅርብ ናት፡፡ ስለሆነም መረጃዎችን ከሌሎች ክፍለ ከተሞች በተሻለ መልኩ ለማግኘት ምቹ ዕድል ተፈጥሮላታል፡፡ልደታ ክፍል ከተማ የጥናቱ ክልል እንዲሆን በአመቺ ወይም የግኝት ናሙና ዘዴ {Convenience Sampling Method} ተመርጧል፡፡

3.3.2 የትምህርት ቤቶች አመራረጥ

በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር በልደታ ክፍለ ከተማ ከሚገኙ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ውስጥ ሁለት የመንግስት ትምህርት ቤቶች ለዚህ ጥናት በመረጃ ምንጭነት

ተመርጠዋል፡፡ እነዚህ ትምህርት ቤቶች የተመረጡት አመቺ የናሙና ዘዴን {Convenience Sampling Method} መሰረት በማድረግ ነው፡፡ ሁለቱም ትምህርት ቤቶች ከአጥኚዋ መኖሪያ ጋር ቅርበት ያላቸው በመሆናቸው መረጃዎቹን በተደጋጋሚ ለመሰብሰብ ቀላል ይሆናል ብላ በመገመቷ ነው፡፡ የተመረጡት ትምህርት ቤቶች በልደታ ክፍለ ከተማ የሚገኙ ሲሆን አፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት እና ደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሠናዶ ትምህርት ቤት ናቸው፡፡

3.3.3 የክፍል ደረጃ አመራረጥ

አጥኚዋ በአፀደ ሕጻናትና በመጀመሪያ ደረጃ ሁለተኛ ዕርከን ትምህርት ቤቶች በአማርኛ ቋንቋ መምህርነት ለረጅም ዓመታት ያህል ስታገለግል መቆየቷ ቀደም ሲል ተገጾአል፡፡ በዚህ ምክንያት የአንደኛ ደረጃ ሁለተኛ ዕርከን ተማሪዎች የአንድምታ ትርጉም የአንብቦ መረዳት የብልሃት አጠቃቀምንና ያሉበትን ደረጃ በቅርበት ታውቀዋለች፡፡ በመሆኑም አንድምታ ትርጉም ደግሞ ጠንከር ያለ ንባብ እና የቀደመ ዕውቀት ስለሚያስፈልገው የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ ሳይንሳዊ በሆነ መንገድ መፈተሽ አስፈላጊ ሆኖ አግኝታዋለች፡፡ለዚህም የዘነጠኛ ክፍል በዓላማ ተኮር የንሞና (Purposeful judgment sampling) አመራረጥ ስልት ተመርጧል፡፡

3.3.4 የተማሪዎች ናሙና አመራረጥ

በደጃዝማች ባልቻ አባ ነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሠናዶ ትምህርት ቤት ተማሪዎች ከዘጠኝ እስከ አስራ ሁለተኛ ክፍል በመማር ላይ ሲሆኑ በጥናቱ የተካተቱት በ2011 ዓ.ም በ9ኛ ክፍል በመማር ላይ ያሉ ተማሪዎች ናቸው፡፡ በዚህ የክፍል ደረጃ በአስራ አምስት ክፍሎች 720 ተማሪዎች በመማር ላይ ይገኛሉ፡፡ በአንድ የመማሪያ ክፍል ደግሞ በአማካይ ከ45-50 ተማሪዎች ይማራሉ፡፡ በአፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በዘጠነኛ እና በስረኛ ክፍል እየተማሩ ከሚገኙ ተማሪዎች በጥናቱ የተካተቱት በ2011ዓ.ም በዘጠነኛ ክፍል ተመዝግበው እየተማሩ የሚገኙ ተማሪዎች ናቸው። በዚህ የክፍል ደረጃ በዘጠነኝ ክፍሎች እየተማሩ የሚገኙ 372 ተማሪዎች ሲሆኑ ከሁለቱ ትምህርት ቤቶች በዘጠነኛ ክፍል በመማር ላይ ያሉ ተማሪዎች ጠቅላላ ድምር 1,092 ተማሪዎች ናቸው፡፡

ሁሉንም ተማሪዎች በጥናቱ ማካተት ከፍተኛ የሆነ ጊዜ፣ጉልበትና ገንዘብ ስለሚጠይቅ የጥናቱን አስተማማኝነትና ተገቢነት ለመጠበቅ የተማሪዎችን ቁጥር መወሰን የግድ ነው፡፡ በዚህ ምክንያት ሁሉንም የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች ተሳታፊ ማድረግ አልተቻለም፡፡ ከደጃዝማች ባልቻ ሁሉንም የመማሪያ ክፍሎች እጣ ውስጥ በማስገባት በዕድል ሰጪ ናሙና ዘዴ የ9ንኛ “7” ክፍል ተመርጧል፡፡ በዚሁ ክፍል በመማር ላይ የሚገኙት 46 ተማሪዎች ናቸው፡፡ በአፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ደግሞ በዚሁ የክፍል ደረጃ 46 ተማሪዎች ተመዝግበው እየተማሩ ሲሆን ከ9ኙ የዘጠንኛ ክፍሎች 9ንኛ ”3” በዕድል ሰጪ ናሙና ተመርጧል፡፡ የየትምህርት ቤቱ አስተዳደር እና የተማሪዎቹ ሙሉ ፈቃድና ይሁንታ ተጠይቆ ጥናቱ ተካሂዷል፡፡

3.3.5 የመምህራን ናሙና አመራረጥ

በ2011 ዓ.ም በደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛደረጃ እና መሰናዶ ትምህርት ቤት የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት በማስተማር ላይ ከሚገኙ መምህራን እና በአፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ከሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተተኳሪ ተማሪዎቹን የሚያስተምሩ የክፍል ሃላፊ መምህራን ከየትምህርት ቤቱ አንድ አንድ በድምሩ ሁለት መምህራን በጽሑፍ መጠይቅ እና በቃለ መጠይቅ አማካኝነት መረጃ እንዲሰጡ በዓላማ የናሙና (Purposeful judgment sampling) አመራረጥ ስልት በጥናቱ ውስጥ ተካተዋል፡፡

3.4 የጥናቱ መረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች

የጥናቱን ዓላማ ከግብ ለማድረስ አራት የመረጃ መሰብሰቢያ መሰሪያዎች በስራ ላይ ውለዋል፡፡ እነሱም፣ ፈተና፣ ምልከታ፣ የጽሑፍ መጠይቅ እና ቃለ መጠይቅ ናቸው፡፡ ከነዚህ መካከል ፈተና፣ በዋናነት ጥቅም ላይ የዋለ ሲሆን ሌሎቹ ማለትም ምልከታና ቃለ መጠይቅ የተማሪዎችና የመምህራን የጽሑፍ መጠይቅ በአጋዥነት አገልግለዋል፡፡ የጥናቱን አላማ መሠረት በማድረግም በተለያዩ የጸሐፍት ንድፈ ሃሳቦች አማካኝነት ተቃኝተዋል፡፡

3.4.1 ፈተና

በዚህ ጥናት ፈተና ዋነኛ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ ነው፡፡ይህ የተመረጠበትም ምክንያት ንባብን ለመረዳት የሚያግዙ ብልሃቶችን በሥስቱም የንባብ ሂደቶች አማካኝነት መረጃ ለመሰብሰብ ስለሚያግዝ ነው፡፡ዓላማውም የጥናቱ ተሳታፊ ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ፣ ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር መዛመዳቸውን እና ያስገኙትን ውጤት ለመፈተሸ ከዋናው ጥናት ጋር የሚመሳሰሉ ሁለት ምንባቦች እና ስለ ብልሃቶች አጠቃቀም ልምምድ የሚያደርጉባቸው የአንብቦ መረዳት ፈተና በአጥኚዋ ተዘጋጅቷል። ምንባቦቹን እና ከምንባብ የወጡትን ጥያቄዎች አስተማማኝነት ለመፈተሽ ጥያቄዎቹን በጥያቄ መመሪያዎች በመመደብ የማስተካከል ስራ ከተሰራ በኋላ የጥናቱ ተሳታፊዎች ለሁለት ሳምንታት በሳምንት አንድ ቀን በየቀኑ ለ40 ደቂቃ ስለ ብልሃት አጠቃቀም አቅጣጫ እና ድጋፍ ተሰጥቷቸው ልምምድ ካደረጉ በኋላ የአንብቦ መረዳት ምንባብና የብልሃት አጠቃቀም ፈተና በአማካሪ ተገምግሞ ለተማሪዎቹ ተሰጥቷል፡፡

ሌላው የፈተናዎቹ ዓላማ በዋናው ጥናት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የሚጠቀሙበትን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ በአንብቦ መረዳት የብልሃት ሞዴል አስደግፎ በመተንተን ላይ ይሆናል፡፡ ለዚህም እንዲያግዝ ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸው ብልሃቶች በተለያዩ ንድፈ ሃሳቦች አማካኝነት ተቃኝተዋል፡፡ ይኸውም አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ያላቸው ተዛምዶ፣ ያስገኙት ውጤት የሚሉት ዋናዎቹ ናቸው፡፡

3.4.2 ምልከታ

ምልከታ በአጋዥነት የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ ነው፡፡ የተመረጠበት ዋነኛ ምክንያትም የዚህ ጥናት ተሳታፊ የሆኑ ተማሪዎች ከተመረጡላቸው ሁለት ምንባቦች የወጡ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን ሲመልሱ በቪዲዮ ካሜራ በመታገዝ ምልከታ ተካሂዶበታል፡፡ ምልከታው የተካሄደው የአንብቦ መረዳት ፈተናውን ሲሰሩ በፈተና የተገኘውን መረጃ የበለጠ ለማረጋገጥና ተጨማሪ መረጃ ለማግኘት በአንብቦ መረዳት

የማይገኙ ብልሃቶችን ከተማሪዎቹ አጠቃላይ እንቅስቃሴ ደጋግሞ ለማየት እንዲያስችል ነው፡፡ ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶችም በቁጥር ተወክለው ተተንትነዋል።

3.4.3 የጽሑፍ መጠይቅ

ለተማሪዎች የቀረበው የጽሁፍ መጠይቅ ከተማሪዎች ለሚገኘው መረጃ ሦስተኛ የመረጃ መሰብሰቢያ መሣሪያ ሲሆን፣ አላማውም አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ምን ያህል ውጤታማ እንደሆኑ ለመፈተሽ በአንብቦ መረዳት ፈተና የተገኘውን መረጃ የበለጠ ለማረጋገጥ፣ ለማጠናከር፣ በአጋዥነት ጥቅም ላይ ውሏል፡፡ በመሆኑም ለዚህ ዓላማ የሚውሉ የጽሁፍ መጠይቆች በSaring {1987} የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ንዑስ አከፋፈል ሞዴልን መሰረት በማድረግ ለጥናቱ በሚያመች መንገድ ማሻሻያ ተደርጐ በአጥኚዋ የተዘጋጀ ነው፡፡የጥያቄዎቹ ብዛት 43 ሲሆኑ ከነዚህ ጥያቄዎች መካከል አንዱ ጥያቄ ብቻ ተማሪዎች ሀሳባቸውን በነፃነት እንዲገልፁ ዕድል የሚሰጥ ክፍት ጥያቄ ሲሆን ቀሪዎች ግን አማራጭ ያሏቸው ዝግ ወይም ምርጫ ሰጪ ጥያቄዎች ናቸው፡፡ እነሱም 1 "አዎ" 2 "አይደለም" የሚሉትን የያዘ ሲሆን እነዚህን የአጠያየቅ ስልቶች መጠቀም ያስፈለገበት ምክንያት ዝግ የአጠያየቅ ስልት በቀላሉ ለመተንተን አመቺ በመሆኑ ልቅ የአጠያየቅ ስልትን መጠቀም ያስፈለገበት ደግሞ መላሾቹ ሃሳባቸውን በነጻነት እንዲገልጹ ስለሚያስችል በተነሳው ርዕስ ዙሪያ አስፈላጊና ጠቃሚ መረጃ ለማግኘት ስለሚያግዝ ነው፡፡ የጽሁፍ መጠይቁ ለተሳታፊ ተማሪዎች ከመሰጠቱ በፊት በአጥኚዋ አማካሪ ተገምግሞ እና ተሻሽሎ ተዘጋጅቷል፡፡ ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ያስገኙትን ውጤት መገምገም እንዲያስችል ከፈተናው በኋላ ለተሳታፊ ተማሪዎች ተሰጥቷል። እነሱም መጠይቁን ሞልተው እንዲመልሱ ተደርጓል፡፡

ለመምህራን የቀረበው የጽሁፍ መጠይቅ Sarig (1987) የንባብ ብልሃት አከፋፈል ሞዴሉን ወደ አማርኛ በመተርጎም ሲሆን አላማውም ተማሪዎች የተጠቀሙበት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ከዘመኑ ንድፈ ሃሳብ ጋር መዛመድ አለመዛመዳቸውን ቀደም ብሎ በቃለ መጠይቅ የተሰበሰቡትን መረጃዎች በጽሁፍ መጠይቅ ከተሰበሰቡት መረጃዎች ጋር ለማመሳከር ነው፡፡ በሁለቱም ትምህርት ቤት ለጥናቱ ተተኳሪ ተማሪዎች የቀረበው የጽሁፍ መጠይቅ አንድ አይነት ሲሆን አቀራረቡን በተመለከተም ዝግ እና ክፍት ጥያቄዎችን የያዘ ነው፡፡ እነዚህን የአጠያየቅ ስልቶች መጠቀም ያስፈለገበት ምክንያት

ዝግ የአጠያየቅ ስልት በቀላሉ ለመተንተን አመቺ በመሆኑ ሲሆን ልቅ የአጠያየቅ ስልትን መጠቀም ያስፈለገበት ምክንያት ደግሞ መላሾቹ ሀሳባቸውን በነጻነት እንዲገልጹ ስለሚያስችል በተነሳው ርዕስ ዙሪያ አስፈላጊና ጠቃሚ መረጃዎችን ለማግኘት ስለሚረዳ ነው፡፡

በክፍት ጥያቄዎች ከቀረቡት መካከል መምህራኑ በተመረጡት ምንባቦች ላይ ተመስርተው የሚመልሷቸው የተለያዩ የጥያቄ አይነቶች ይገኙባቸዋል፡፡ ይህም የተደረገበት ምክንያት በቃለ መጠይቅ አማካይነት ለቀረበላቸው ጥያቄ ከሰጡት ምላሽ ጋር ያለውን ተጣጥሞ ለማመሳከር ነው፡፡በመሆኑም ለዚህ ዓላማ የሚውሉ የጽሁፍ መጠይቆች በSaring {1987} የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ንዑስ አከፋፈል ሞዴልን መሰረት በማድረግ ለጥናቱ በሚያመች መንገድ ማሻሻያ ተደርጐ በአጥኚዋ የተዘጋጀ ነው፡፡የጥያቄዎቹ ብዛት 43 ሲሆኑ ከነዚህ ጥያቄዎች መካከል አንዱ ጥያቄ ብቻ ተማሪዎች ሀሳባቸውን በነፃነት እንዲገልፁ ዕድል የሚሰጥ ክፍት ጥያቄ ሲሆን ቀሪዎች ግን አማራጭ ያሏቸው ዝግ ወይም ምርጫ ሰጪ ጥያቄዎች ናቸው፡፡

3.4.4 ቃለ መጠይቅ

በዚህ ጥናት ቃለ መጠይቅ ጥቅም ላይ የዋለው ለመምህራን ሲሆን የመጠይቁ ዋና ዓላማ ተማሪዎቹ የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከምሁራን ንድፈ ሃሳብ ጋር መዛመዱን ለመፈተሽ ያመች ዘንድ ከአንብቦ መረዳት ብልሃቶች የተገኘውን መረጃ ለማገዝ ከምልከታና ከጹፍ መጠይቅ በተጨማሪ ቃለ መጠይቅም የዚህ ጥናት አጋዥ የመረጃ መሰብሰቢያ በመሆን አገልግሏል፡፡ አጥኚዋ ቃለ መጥይቅ ያደረገችው ለመምህራን ሲሆን የቃለ መጠይቁ ዋና ዓላማ ተማሪዎቹ በተመረጠው ምንባብ ላይ ተመስርተው የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር መዛመድ አለመዛመዱን ለማመሳከር ነው፡፡ አንብቦ መረዳት ብልሃት አጠቃቀማቸው ከጥናቱ አላማና መሪ ጥያቄዎች ጋር ግንኙነት ያለው ሆኖ ተዘጋጅቷል። የተመመረጠው የቃለ መጠይቅ አይነት ከፊል ነፃ ቃለ መጠይቅ (Semi structured interview) ነው፡፡ ጥያቄዎቹ አስራ አራት ሲሆኑ ከነዚህ ጥያቄዎች መካከል አራቱ ጥያቄዎች ተማሪዎች ሀሳባቸውን በነፃነት እንዲገልፁ ዕድል የሚሰጥ ክፍት ጥያቄዎች ሲሆኑ ቀሪዎቹ አስር ጥያቄዎች ግን አማራጭ ያሏቸው ዝግ ጥያቄዎች ናቸው፡፡ ይህ የቃለ መጠይቅ አይነት የተመረጠበት ምክንያት መላሹ ሃሳቡን ለመስጠት ነፃ

የሚያደርገውና በተወሰኑ አማራጮች ሳይገደብ እንዲገልጽ ለመነሻነት በሚያገለግሉ መሪ ጥያቄዎች በመመርኮዝ ሌሎች ሊነሱ የሚችሉ ጥያቄዎችን ለማንሳት እና ማብራሪያ የሚያስፈልጋቸውን ነጥቦች በቃለ መጠይቁ ወቅት በደንብ ተገንዝቦ ለማለፍ እንዲያስችል ሆኖ የተዘጋጀ ነው። (ሠንጠረዥ 4.10 ይመልከቱ)

3.5 የመረጃ አወሳሰድ ቅደም ተከተል

3.5.1 የፈተና መረጃ አወሳሰድ ቅደም ተከተል

የዚህ ጥናት ዋነኛ የመረጃ ምንጭ የአንብቦ መረዳት የብልሃት አጠቃቀም ፈተና መሆኑ ቀደም ሲል ተገልጿል፡፡ የፈተናው ዋና አላማም አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተገለገሉባቸውን ብልሃቶች መተንተን ነው። በፈተናና በምልከታ በተገኘው የልምምድ ውጤት መነሻ እና አጠቃላይ እንቅስቃሴ መሠረት ሁለት ምንባቦች እና የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ተዘጋጅተዋል፡፡ንባቡና ጥያቄዎቹ ለተማሪዎቹ በተመሳሳይ ሰዓት ተመሳሳይ ችሎታ ባላቸው የተተኳሪ ተማሪዎች መምህራን ፈተናው ተሰጥቷል፡፡ በዚህ መሰረት ለአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶችና የሰጧቸው መልሶች ደግሞ ቀደም ሲል በተጠቀሱት በሁለት የኮተቤ ሜትሮፖሊታን የቋንቋዎችና ሥነ-ጽሑፍ የአማርኛ ቋንቋ የሦስተኛ ዓመት የድህረ- ምረቃ ተማሪዎች እንዲታዩ ከተደረጉ በኋላ ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸው ብልሃቶች በንባብ ብልሃት አከፋፈል ሞዴሉ መሠረት አይነት በዓይነት ተደራጅተው እንዲቀርቡ ሆኗል። ፈተናውን ለመመለስ የተጠቀሙባቸውን ብልሃቶች በምዕራፍ ሁለት በተጠቀሰው የንባብ ብልሃት ሞዴል አከፋፈል መሠረት በቁጥር በመወከል ተተንትነዋል፡፡

3.5.2 የምልከታ መረጃ አወሳሰድ ቅድመ ተከተል

ተጠኚዎችን ከአእምሮአዊ የማሰብ ሂደት መረጃዎችን እንዲያውቁ ሲደረግ ስልጠና መስጠት እንደ ሚያስፈልግ Oimalley እና Chamat (1990፤91-92)፤ Siman (1987)ን በመጥቀስ ገልጸዋል፡፡ በዚህ መሰረት በዚህ ጥናት ተሳታፊ ለሆኑት ተማሪዎች በሙሉ የጥናቱን ዓላማ ከመግለጽ ጀምሮ መረጃዎችን እንዴት መቀበልና መስጠት እንደሚችሉ ስልጠና ተሰጥቷቸዋል፡፡ ስልጠናውን በሚመለከትም በዋናው ጥናት ከሚመልሷቸው ጥያቄዎች ጋር ተመሳሳይ የሆኑትን ጥያቄዎች በማዘጋጀት መልስ ሲመልሱ

የሚያከናውኗቸውን እና የሚያስቧቸውን ነገሮች እየገለጹ እንዲለማመዱ ተደርጓል፡፡ እንዲሁም አንብቦ መረዳት ፈተናን ሲሰሩ በፈተና የማይገኙ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን አጠቃላይ እንቅስቃሴ በመቅረጽ መረጃ ተሰብስቧል፡፡ ለምሳሌ በግርፍ ንባብ የአንድን ጹሑፍ መልዕክት ወይም ፍሬ ነገር ለማወቅ ጹሑፉን ከዳር እስከዳር ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ማንበብ አለም (1995፤6)፣ አሰሳ ንባብ ከጹሑፉ ቁንፅል መረጃ ለመፈለግ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ማንበብ አለም (1995፤6)፣ በምንባብ ላይ ምልክት ማድረግ፣ መልስን እርግጠኛ ሳይሆን ሲቀር የደረሰበትን ለጊዜው ተወት አድርጎ ወደ ሌላ መሄድ፣የንባብ ፍጥነትን መቀየር፣ግልፅ ያልሆነን ሃሳብ ደጋግሞ ማንበብ ወዘተ...ናቸው፡፡

3.5.3 የጽሑፍ መጠይቅ መረጃ አወሳሰድ ቅደምተከተል፡-

በዚህ ጥናት ተሳታፊ የሆኑት ተማሪዎች በሙሉ በምልከታ የተሰበሰበውን መረጃ የአንብቦ መረዳት ፈተና ጥያቄውን ከሰሩ በኋላ ወዲያውኑ የጽሁፍ መጠይቁን እንዲሞሉ ተደርገዋል፡፡ ይህም የተደረገበት ምክንያት የተጠቀሙባቸውን እና ያልተጠቀሙባቸውን የንባብ ብልሃቶች በቀላሉ አስታውሰው እንዲመልሱ ለማድረግ ነው፡፡

ለመምህሩ የተዘጋጀውን የጽሑፍ መጠይቅ እንዲሞሉት የተደረገው ከቃለ መጠየቁ በኋላ ወደ ቤታቸው በመውሰድ ነው፡፡ ይህም የተደረገበት ምክንያት የተመረጡት ምንባቦች ላይ ተመስርተው የሚመልሷቸው ጥያቄዎች ስለተካተቱበት ጊዜ መስጠት አስፈላጊ በመሆኑ ነው፡፡ በምንባቦቹ ላይ ተመስርተው የተዘጋጁት የጥያቄ ዓይነቶችንም ከተጠየቁት ጥያቄዎችና ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር የሚመሳሰሉ መሆን አለመሆናቸውን በአማካሪዬ እንዲታረሙ ተደርጎ አገልግሎት ላይ ውሏል (አባሪ አራት ይመልከቱ)፡፡

3.5.4 የቃለ መጠይቅ መረጃ አወሳሰድ ቅደም ተከተል

ለዚህ ጥናት የቃለ መጠይቁን አቀራረብ ሂደት በተመለከተ ጥያቄዎቹ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸውን ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ያላቸውን ተዛምዶ ለመፈተሽ መረጃ ለመሰብሰብ የተኪያሄደ ነው፡፡ቃለ መጠይቁም እንደ ምልከታ እና የጹሑፍ መጠይቁ ለጥናቱ እንዲስማማ ሆኖ ከተዘጋጀ በኋላ በአማካሪዬ ተገምግሞ እና መሻሻያ ተደርጎበት በአገልግሎት ላይ ውሏል፡፡ አከዋወኑም በጥናቱ

አቅራቢ አማካኝነት ተተኳሪ መምህራኑ አንድ በአንድ እየቀረቡ ማብራሪያ የሰጡባቸው ሲሆን ምላሻቸውም በመቅረጸ ድምፅ ከተቀረጸ በኋላ ወደ ጹሑፍ ተመልሶ ለትንተና ቀርቧል፡፡

3.6 የመረጃ አተናተን ዘዴ

3.6.1 የመረጃ አለያየት እና ለትንተና አዘገጃጀት

የዚህ ጥናት ዋና የመረጃ ምንጭ የአነብቦ መረዳት "ፈተና" መሆኑ ቀደም ሲል ተገልጸል፡፡ የአንብቦ መረዳት ፈተና ዋና አላማም አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸውን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች መተንተን ነው፡፡ በመሆኑም በቅድሚያ ተማሪዎቹ የአንብቦ መረዳት ጥያቆዎቹን ለመስራት የተገለገሉባቸው ብልሃቶች በአራቱም (ቴክኒካዊ ድጋፍን በሚሰጡ ንዑስ የአንብቦ መረዳት አከፋፈል፣ ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል፣ ግጥምጥምነትና መመርመርን የሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈልና አንብቦ መረዳትና መቆጣጠርን የሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል) ሞዴል መሰረት በዓይነት በዓይነት ተደራጅተው እንዲቀርቡ ሆኗል፡፡

በመቀጠልም የአንብቦ መረዳት ብልሃቶቹ ያስገኙትን ውጤት በምዕራፍ ሁለት በቀረበው የጸሐፍት ሐሳብ መሰረት ከአንብቦ መረዳት ፈተናዎቹ የመለሷቸውን መልሶች በሦስቱ የአንድምታ የጥያቄ ዓይነቶችን በመለየት የአንድምታ ብልሃቶቹ ውጤት ማስገኘት አለማስገኘታችን (መርዳት አለመርዳታቸውን) በትንተና ተገልጿል፡፡ በመጨረሻም እነዚሁ ብልሃቶች በምራፍ ሁለት ከተገለጹት ጸሐፍት ሐሳብ ጋር መዛመድ አለመዛመዳቸው ከተለየ እና ከተደራጀ በኋላ ትንተና ተኪያሂዶባቸዋል፡፡

3.6.2 የመተንተኛ ስልት

የጥናቱ መረጃዎች ለመተንተን ገላጭ የመረጃ መተንተኛ ስልት በተግባር ላይ ውሏል፡፡ በመሆኑም በቅድሚያ በፈተና የተገኙት የአንብቦ መረዳት ብልሃት መረጃዎች ከአጥኚዋ እይታ አንፃር በገላጭ የአተናተን ስልት በቁጥር ተወከለው በSarig (1987) በአራቱ የአንብቦ መረዳት ንኡስ አከፋፈል ሞዴል መሰረት በዓይነት በዓይነት ተተንትነዋል፡፡ በምልከታና በቃለ መጠይቅ የተገኙት መረጃዎች ደግሞ በደጋፊነት ከአንብቦ መረዳት

ፈተናው የተገኘውን መረጃ በሚያጠናክር መልኩ ተተንትነዋል፡፡ በጹሑፍ መጠይቁ የተገኙት ደግሞ እንደ አስፈላጊነቱ ጣልቃ እየገቡ መጠይቁን ከሞሉት ተማሪዎች እይታ አንጻር የቁጥር መለኪያ ተሰጥቷቸው በገላጭ ስልት በመቶኛ ተገልጸው ተተንትነዋል፡፡ ከመምህራን በቃል እና በጹሑፍ መጠይቅ የተገኙት መረጃዎች ከአጥኚዋ እይታ አንጻር በገላጭ የአተናተን ስልት ተተንትነው ቀርበዋል፡፡

3.6.3 የትንተናው ትኩረት

የዚህ ጥናት ዋና አላማ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተገለገሉባቸው የአንብቦመረዳት ብልሃቶች ላይ በመሆኑ የትንተናው ትኩረት አንድምታዊ ትርጉምን አንብቦ በመረዳት እና በብልሃቶች ላይ ነው፡፡ ይኸውም ትኩረት ያደረገው በSarig (1987) የአንብቦ መረዳት ንዑስ የብልሃት አከፋፈል (ቴክኒካዊድጋፍን በሚሰጡ፣ ማብራራትና ማጠቃለልን በሚጠይቁ፣ ግጥምጥምነትና መመርመርን በሚጠይቁና አንብቦ መረዳትና መቆጣጠርን በሚጠይቁ የንባብ ብልሃት ንዑስ አከፋፈልን) መሰረት በማድረግ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ምን ምን ናቸው የተጠቀሙባቸው ብልሃቶችስ ከጸሐፍት ንድፈሃሳብ ጋር ይዛመዳሉ ወይ?ብልሃቶቹ ያስገኙትስ ውጤት ምንድን ነው? በሚሉት ላይ በዋናነት ትንተናው ትኩረት አድርጓል፡፡

ምዕራፍ አራት፣መረጃ ትንተና እና የውጤት ማብራሪያ

4.1 የመረጃ ትንተና

ጥናቱ በዳጃች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሠናዶ ትምህርት ቤት እንዲሁም በአፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የተኪያሄደ ሲሆን ተጀምሮ እስኪያልቅ ድረስ የተከናወኑት ስራዎች በቅደም ተከተል እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡

በቀን 05 /06 / 2011 ዓ.ም ጥናት ለሚደረግባቸው ከላይ ለተጠቀሱት ትምህርት ቤቶች ትብብር ማግኘትን በተመለከተ ደብዳቤ ገብቷል፡፡ ከዚያም የትምህርት ቤቱ ርዕሰ መምህራን ፍቃደኝነታቸውን ከሰጡ በኋላ ከትምህርት ክፍሉ ተጠሪ ጋር በመገናኘት የጥናቱ ሂደት ናሙና በመምረጥ እና ለናሙናነት በተመረጠው ክፍል አጥኚዋ ራስዋንና የጥናቱን አላማ በማስተዋወቅ እንዲሁም የተማሪዎቹን አዎንታ በመጠየቅ ጥናቱ ተጀምሯል፡፡

በምዕራፍ አንድ ስር እንደተገለፀው የዚህ ጥናት ዋና አላማ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸውን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች መተንተን ነው፡፡ በክፍል አንድ ላይ የተነሱ መሰረታዊ የጥናቱ ጥያቄዎች የትንተና ማብራሪያ ጭብጦች ተደርገዋል፡፡ ይህን አላማ ለማሳካት በምዕራፍ ሦስት ላይ እንደተገለጸው የመረጃ መሰብሰቢያዎቹ በዋናነት ፈተና ሲሆን አጋዥ የመረጃ መሰብሰቢያዎቹ ደግሞ ምልከታ፣ የጹሑፍ መጠይቅ እና ቃለ መጠይቅ ከተማሪዎች እና ከመምህራን በመረጃ መሰብሰቢያነት አገልግለዋል፡፡

አጥኚዋ በዋናነት ምንባብና ከምንባብ የወጡ ጥያቄዎችን በማዘጋጀት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ ለመፈተሽ ፈተና አቅርባለች፡፡ ምንባቦችን ለመምረጥ ከዋናው ጥናት ጋር ተመሳሳይ በሆነ መንገድ ሲለማመዱ እንዲሁም በአንብቦ መረዳት ፈተና እርግጥኛ የማይከንባቸውን ብልሃቶች መረጃ ለመሰብሰብ ምልከታ አድርጋለች፣ ለተማሪዎች በብልሃቶች ዙሪያ የጹሑፍ መጠይቅ በማቅረብና እንዲሁም ለመምህራን ተማሪዎች የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ያለውን ተዛምዶ መረጃ ለማግኘት

የጹሑፍ መጠይቅና ቃለ መጠይቅ በማድረግ መረጃዎች ተሰብስበዋል፡፡ የዚህ ክፍል አላማ የተሰበሰቡትን መረጃዎች መተንተን ነው፡፡ ከተማሪዎች አንብቦ መረዳት ፈተና፣ ከምልከታና ከጹሑፍ መጠይቅ የተገኘው መረጃ ከመምህራን ከቃለ መጠይቅና ከጹሑፍ መጠይቅ የተገኙት መረጃዎች ከዚህ እንደሚከተለው ተተንትነዋል፡፡

በመጀመሪያ በጥናቱ እንዲመለስ ከተጠየቁት ጥያቄዎች አንዱ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ምን ምን ናቸው? የሚል ሲሆን Rubin {1975} & Stem {1975} በማንበብ ሂደት ብልሃትን መጠቀም ያለው ጠቀሜታ ከፍተኛ እንደሆነ በመስኩ ጥናት በማድረግ ግንዛቤ ፈጥረዋል፡፡ በዚህ ክፍል በአማርኛ የንባብ ፈተና ውጤታቸው በተለያየ ደረጃ የተመደቡ የሁለቱ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የጥናቱ ተተኳሪ ተማሪዎች በፈተና እና በደጋፊነት በምልከታ ከተማሪዎች ከተገኘው መረጃ የንባብ ብልሃት አጠቃቀማቸው ምን ምን እንደሆነ እና ያሳዩትን ልዩነትም ለመተንተን ተሞክሯል፡፡ ይህንንም የሚያሳዩ ሠንጠረገዦች በአባሪነት በተከታታይ ቀርበዋል፡፡

ከዚህ በተጨማሪ ለተማሪዎች አንብቦ መረዳት ፈተና የቀረበ ምንባብ ላይ የታዩ ለየት ያሉ ስርዓቶች (pattern) የተፈተሹ ሲሆን ተማሪዎቹ ግልጋሎት ላይ ያዋሉት የንባብ ብልሃት ዓይነቶችም በየንኡሳን ክፍሎቻቸው ባላቸው ቅደም ተከተል መሠረት በመለያ ቁጥር ተወክለው ከዚህ እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡

ከሠንጠረዥ 4.3 ከአንብቦ መረዳት ፈተና የተገኘው መረጃ እንደሚያሳየው የጥናቱን ጥያቄ ለመመለስ ከአፍሪካ ህብረትና ባልቻ አባነፍሶ ትምህርት ቤት በአማርኛ ቋንቋ ችሎታቸው በተለያየ ደረጃ ከሚገኙ አርባ ስድስት ከሁለቱ ትምህርት ቤቶች ዘጠና ሁለት ሁለተኛ ደረጃ የዘጠነኛ ክፍል ተተኳሪ ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃት አይነቶች የተጠቀሱትን አራቱን ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ፣ ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ፣ ግጥምጥምነትና መመርመርን የሚጠይቁና አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የሚጠይቁ የንባብ ብልሃቶች ንዑስ አከፋፈል ሞዴልን መሠረት በማድረግ ከዚህ እንደሚከተለው ተተንትነዋል፡፡

በአራቱም የንባብ ብልሃት አከፋፈሎች በቅድመ ንባብ ጥያቄዎች የአፍሪካ ህብረት ትምህርት ቤት ከአርባ ስድስቱ ተተኳሪ ተማሪዎች ሰላሳ አምስቱ ከባልቻ ትምህርት ቤት

ከአርባ ስድስቱ ሰላሳ ስምንቱ ተተኳሪ ተማሪዎች የገመቱ እና በንባብ ጊዜ ግምታቸው ትክክል መሆኑን ያረጋጋጡ ሲሆን የተጠቀሙባቸው ብልሃቶችም "ቀጥሎ የሚመጣውን መተንበይ እና አስቀድሞ መላምት በማንሳት በንባቡ ሂደት ለማረጋገጥ መሞከር" ናቸው፡፡ እዚህ ላይ መረዳት የምንችለው ከመጀመሪያው ምንባብ ይልቅ በሁለተኛው ምንባብ የተሻለ ብልሃት ዓይነቶችን መጠቀም እንደቻሉ ነው፡፡ በዚህም በምዕራፍ ሁለት ከተጠቀሰው ምንባቦች በብልሃት አጠቃቀም ዙሪያ ተፅዕኖ እንደሚያስከትሉ ካሰፈሩት የጸሃፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ተዛምዶን አሳይቷል Wallace {1992፤57}& Davies{1995፤135-147}፡፡

ተ.ቁ	የአንብቦ መረዳት ንዑስ ብልሃቶች	ተማሪዎች የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች
1	ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.1.2 (የአሰሳ ንባብ ከአንድ ጹሑፍ የሚፈለገውን መረጃ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ መፈለግ) ብ1.3 (ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት ሐረጋት ግርጌ ማስመር ወይም የተለየ ምልክት ማድረግ) ብ.1.6 (የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም)

ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚጠይቀው ንኡስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል ስር ከተዘረዘሩት ስድስት የብልሃት ዓይነቶች ሦስቱን የተገለገሉባቸው ሲሆን አፍሪካ ህብረት ትምህርት ቤት ሰላሳ ዘጠኝ ተማሪዎች የባልቻ ትምህርት ቤት አርባ አንድ ተተኳሪ ተማሪዎች የተገለገሉባቸው የብልሃት ዓይነቶች ከዚህ ቀጥሎ ተዘርዝረው ቀርበዋል፡፡ ብ.1.2 የአሰሳ ንባብ ከአንድ ጹሑፍ የሚፈለገውን መረጃ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ መፈለግን፣ ብ.1.3 ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት ሐረጋት ግርጌ ማስመር ወይም የተለየ ምልክት ማድረግ፣ ብ.1.6 የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም የሚሉትን ነው፡፡

ተ.ቁ	የአንብቦ መረዳት ንዑስ ብልሃቶች	ተማሪዎች የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች
2	ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.2.1 የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት ብ.2.2 ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት ብ.2.5 የቃላት ሰዋሰዋዊ ትርጉም ከምንባቡ ለማግኘት ሲል በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙትን ወሳኝ ቃላት ለመረዳት ሙከራ ማድረግ ብ.2.8 ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር

ማብራራት እና ማጠቃለልን በሚጠይቀው ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል ስር ከተዘረዘሩት ስምንት የብልሃት ዓይነቶች በአንብቦ መረዳት ፈተና የተገኘው መረጃ እንደሚያሳየው የአፍሪካ ህብረት ሰላሳ አራት ባልቻ አባነፍሶ ትምህርት ቤት ሃያ ሰባት ተማሪዎች የተገለገሉባቸው አራት ብልሃቶችን ነው፡፡እነሱም ብ.2.1 የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት፣ ብ.2.2 ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት፣ ብ.2.5 የቃላት ሰዋሰዋዊ ትርጉም ከምንባቡ ለማግኘት ሲል በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙትን ወሳኝ ቃላት ለመረዳት ሙከራ ማድረግ፣ ብ.2.8 ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር የሚሉትን የብልሃት ዓይነቶች ተገልግለዋል፡፡

ተ.ቁ	የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ተማሪዎች የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች
3	ግጥምጥምነትና መመርመርን የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.3.1 የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ መለየት ብ.3.3 ከታሪኩ ወይም ሃሳቡ ጋር ቁርኝት ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም ብ.3.8 ቀጥሎ የሚመጣውን ይዘት መተንበይ ብ.3.9 አስቀድሞ መላ ምት በማንሳት በምንባቡ ሂደት ለማረጋገጥ መሞከር ብ.3.11 (የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ) የምንባቡን መረጃ ከሌላ ክፍል መረጃ

		አቀናጅቶ መጠቀም

ግጥምጥምነት እና መመርመርን ከሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃቶች ስር ከተዘረዘሩት አስራ አንድ ብልሃት ዓይነቶች አፍሪካ ህብረት ሰላሳ አምስት ተማሪዎችና ሰላሳ ስድስት የባልቻ ተተኳሪ ተማሪዎች አምስት ብልሃቶችን እነሱም ብ.3.1 የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ መለየት ፣ብ.3.3 ከታሪኩ ወይም ሃሳቡ ጋር ቁርኝት ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም፣ ብ.3.8 ቀጥሎ የሚመጣውን ይዘት መተንበይ ፣ ብ.3.9 አስቀድሞ መላ ምት በማንሳት በምንባቡ ሂደት ለማረጋገጥ መሞከርና ብ.3.11 የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ የምንባቡን መረጃ ከሌላ ክፍል መረጃ አቀናጅቶ መጠቀም የሚሉትን ብልሃቶች ተገልግለዋል፡፡

ተ.ቁ	የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ተማሪዎች የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች
4	አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.4.2 መልስን ማዘግየት ይህ ማለት የምንባቡን ሃሳብ ሳይረዳ ሲቀር የደረሰበትን ማጠቃለያ ለጊዜው ተወት አድርጎ ወደ ሌላ መሄድ ብ.4.6 ግልፅ ያልሆነን ሃሳብ መለየት ይህ ማለት የንባብ ብልሃቱ ፅንሰ ሃሳብ የሚያጠነጥነው አንባቢው በንባብ ሂደቱ ያልተረዳውን መለየት መቻሉ ነው

አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር ንዑስ የብልሃት አከፋፈል ስር ከተዘረዘሩት አስራ ሰባት ብልሃቶች ሁለት የብልሃት አይነቶችን ሃያ ሰባት የአፍሪካ ህብረትና የባልቻ አባነፍሶ ትምህርት ቤት ተተኳሪ ተማሪዎች ተመሳሳይ ቁጥር ያላቸው ተማሪዎች ተገልግለዋል፡፡ እነዚህ ብልሃቶችም ብ.4.2 መልስን ማዘግየት ይህ ማለት የምንባቡን ሃሳብ ሳይረዳ ሲቀር የደረሰበትን ማጠቃለያ ለጊዜው ተወት አድርጎ ወደ ሌላ መሄድ፣ ፣ብ.4.6 ግልፅ ያልሆነን ሃሳብ መለየት ይህ ማለት የንባብ ብልሃቱ ፅንሰ ሃሳብ የሚያጠነጥነው አንባቢው በንባብ

ሂደቱ ያልተረዳውን መለየት መቻሉ ነው ይህም ለቀጣይ ወደፊት እንዲራመድ ይረዳዋል የሚለውንና ብ.4.12 ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ እየሰጡ ንባብን መቀጠል ናቸው፡፡

ከምልከታ የተገኘ መረጃ

1. ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ የአንብቦ መረዳት ንዑስ ብልሃቶች	ብ.1.1 ግርፍ ንባብ ተማሪዎች የጹሑፉን ፍሬ ነገር ለማወቅ ምንባቡን ከዳር እስከዳር በፍጥነት ማንበብ
3. አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የሚጠይቁ ንዑስ ብልሃቶች	ብ.4.4 የንባብን ፍጥነት መቀየር ብ.4.8 ግልጽ ያልሆነ ሃሳብ ሲያጋጥም ምንባቡን በሙሉ ወይም በከፊል ደጋግሞ ማንበብ በስህተት የተረዱትን ሃሳብ ተመልሶ ማረም ብ.4.9 ከዓላማ አንጻር አላስፈላጊ የንባብ ክፍልን መዝለል ናቸው፡፡ ብ.4.12 ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ እየሰጡ ንባብን መቀጠል

በደጋፊነት በምልከታ ቪዲዮ ካሜራ በመቅረጽና ወደ ጹሑፍ በመለወጥ የተገኙት ብልሃቶች ከዚህ እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡ ብ1.1 ግርፍ ንባብ ተማሪዎች የጹሑፉን ፍሬ ነገር ለማወቅ ምንባቡን ከዳር እስከዳር በፍጥነት ማንበብ፣ብ4.4 የንባብ ፍጥነትን መቀየር ይህ ማለት ከተለመደው የንባብ ፍጥነት ፈጥኖ ሲያነብ ፣ብ4.5 ደጋግሞ ማንበብ ሃሳቡ ግልፅ ያልሆኑለትን በሙሉ ወይም በከፊል ሲያጋጥሙ ደጋግሞ ማንበብ ማለት ነው ብ.4.4 የንባብን ፍጥነት መቀየር፣ብ.4.8 ግልጽ ያልሆነ ሃሳብ ሲያጋጥም ምንባቡን በሙሉ ወይም በከፊል ደጋግሞ በማንበብ በስህተት የተረዱትን ሃሳብ ተመልሶ ማረም፣ብ.4.9 ከዓላማ

አንጻር አላስፈላጊ የንባብ ክፍልን መዝለልና ብ.4.12 ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ እየሰጡ ንባብን መቀጠል ናቸው፡፡

በአጠቃላይ ከላይ እንደተገለጸው ከአንብቦ መረዳት ፈተና እና ከምልከታ የተገኘው መረጃ የሚያሳየው ተማሪዎች በአንብቦ መረዳት ብልሃት አከፋፈል ሞዴል መሠረት ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚሰጡ ስድስት የብልሃት ዓይነቶች አራቱን፣ ማብራራትና ማጠቃለልን ከሚጠይቁ ስምንት ብልሃቶች አራቱን ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ሲሆን ግጥምጥምነትና መመርመርን ከሚጠይቁ አስራ አንድ የንባብ ብልሃቶች አምስቱን አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር ከሚጠይቁ አስራ ሰባት የብልሃት አይነቶች ስድስቱን አብዛኞቹ ተማሪዎች ተገልግለውባቸዋል፡፡ በአጠቃላይ በአራቱ ንዑሳን ብልሃቶች ካሉ አርባ ሁለት የብልሃት ዓይነቶች የተገለገሉባቸው አስራ ዘጠኝ የብልሃት ዓይነቶችን ነው ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡና ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ የብልሃት አይነቶችን ከግማሽ በላይ እንደተጠቀሙ የተገኘው መረጃ ያሳያል፡፡ በተቃራኒው ሃያ ሦስት የብልሃት ዓይነቶችን ሳይገለገሉባቸው ቀርተዋል፡፡ በተለይ ግጥምጥምነትና መመርመርን እንዲሁም አንብቦ መረዳት መቆጣጠር ከግማሽ በላይ የሚሆኑትን ብልሃቶች እንዳልተገለገሉባቸው የተገኙት መረጃዎች ያመላክታሉ፡፡

ሁለተኛ በጥናቱ እንዲመለስ ከተጠየቁት ጥያቄዎች አንዱ ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ከዘመኑ ንድፈ ሃሳብ ጋር አብረው ይሄዱ እንደሆነ ማመሳከር ? የሚል ሲሆን አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች በዋናነት፣ ከአንብቦ መረዳት ፈተና፣ በደጋፊነት ከመምህራን ከቃለ መጠይቅና ጹሑፍ መጠይቅ የተገኙት መረጃዎች እንደሚያመለክቱት አብዛኛዎቹ ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ዝምድናቸው በከፊል ነው፡፡ ምንም እንኳን ብልሃትን መከፋፈል ቀላል ስራ እንዳልሆነ Griffiths (2004፤2) Skehan (1989)ን ጠቅሰው የገለጹ ቢሆንም በዚህ ጥናት ግልጋሎት ላይ የዋለው የአንብቦ መረዳት የብልሃት አከፋፈል Davis (1995፤46-47) እና MC Donagh (1995፤56-57) የSaring (1987)ን ሞዴል ተጠቅመው ያሰፈሩትን ነው፡፡ ከጥቅል መረጃዎቹ ተነስተን ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር አብረው ይሄዱ እንደሆነና እንዳልሆነ Saring (1987) የንባብ ብልሃት አከፋፈል ሞዴል መሠረት ከእያንዳንዱ ንዑስ ብልሃት አንፃር የሚከተለውን ይመስላል፡፡ Gunining (2006) የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን በአራት ከፍሎ ያስቀመጠው

ሲሆን የመጀመሪያው ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚሰጡ ንኡስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል አኳያ ተማሪዎች የተጠቀሙበትን ብልሃቶች ስናየው ከግማሽ በላይ የተጠቀሙ ሲሆን ቁንፅል መረጃን ለማግኘት ዐይንን በፍጥነት እያንቀሳቀሱ ማንበብ፣ ያልተረዱት ቃል ሲያጋጥም የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም፣ ግልፅ ያልሆነ ቃል ሲያጋጥማቸው ምልክት ማድረግ ወይም ማስመር እንዲሁም የምንባቡን አጠቃላይ መልዕክት ለማግኘት በግርፍ ንባብ ዓይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ማንበብ የሚለውን የሚያቅፍ በመሆኑ ከግማሽ በላይ ተመ ሳስሎ አሳይቷል፡፡ በዚህም Shang (2010) በአንብቦ መረዳት እና በብልሃቶች አጠቃቀም መካከል አዎንታዊ ጠንካራ ግንኙነት አለ ብለው ካስቀመጡት የጥናት ውጤት ጋር ተቀራርቦ እንዳለው አመላክቷል፡፡ሁለተኛው ማብራራት እና ማጠቃለልን የሚጠይቁ የንባብ ብልሃት አከፋፈልን በተመለከተ Gunining (2006) ገለጻ አንባቢ ያነበበውን ጹሑፍ መሰረት አድርጎ የቀደመ ዕውቀቱን በመጠቀም ለማብራራት የሚጥርበት እና የሚጠየቁ ጥያቄዎችን ከአካባቢው ተጨባጭ ሁኔታ ጋር እንዲያዛምዱ እና እንዲያጠቃልሉ የሚጠይቅ ብልሃት እንደሆነ የጸሃፍት ንድፈ ሃሳብ ያመላክታል፡፡ ከዚሁ አንፃር ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከስምንት ንዑስ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች አከፋፈል ውስጥ በተግባር ላይ ያዋሏቸው አራት ያህሉን ሲሆን ግማሽ ያህል ብልሃቶችን አልተጠቀሙም፡፡ በተለይም ምርምራዊ የአንድምታ ትርጉምን ለመረዳት የሚያግዙ ብልሃቶችን አልተገለገሉባቸውም እነሱም ከዚህ እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡ ብ.2.1 የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት፣ ብ.2.2 ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት፣ ብ.2.5 የቃላት ሰዋሰዋዊ ትርጉም ከምንባቡ ለማግኘት ሲል በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙትን ወሳኝ ቃላት ለመረዳት ሙከራ ማድረግ ፣ብ.2.6 የጹሑፉን መልዕክት መተርጎም ይህም ማለት አንባቢው የጹሑፉን ሃሳብ በገባው መንገድ ለመተርጎም ሙከራ የሚያደርግበትና ብ.2.8 ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር ናቸው፡፡ ስለዚህ በዚህ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል ስር በከፊል በመጠቀማቸው ከSaring (1987) ካለው ሞዴል ጋር በአብዛኛው ተማሪዎች የተገለገሉባቸው ብልሃቶች አብረው የሄዱ ስለሆነ ማመሳከር ተችሏል፡፡ በሶስተኛ ደረጃ ግጥምጥምነት መመርመርን የሚጠይቁ የንባብ ብልሃት ሞዴል አከፋፈል በስሩ አስራ አንድ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈሎችን የያዘ ሲሆን ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ስድስት ናቸው እነሱም ጸሐፍት በንድፈ ሃሳባቸው ያስቀመጧቸውን ከላይ ከተጠቀሱት ከሁለቱ የብልሃት ዓይነቶች በተሻለ መልኩ ተጠቅመዋል፡፡ እነሱም ብ3.3 ከታሪኩ ጋር የጠበቀ ዝምድና

ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም፣ ብ3.4 የምንባቡን ሃሳብ ከአጠቃላይ ዕውቀት እና ከነባራዊው አለም እውነት ጋር ማዛመድ፤ ብ.3.6 ዳራዊ ዕውቀት መጠቀም፣ ብ.3.8 መተንበይ ስለሚመጣው ሃሳብ ግምት መስጠት ብ.3.9 አስቀድሞ መላ ምት በማንሳት በንባቡ ሂደት ለማረጋገጥ መሞከር የሚለውን ብልሃት ሲሆን ይኸውም Kuta (2008) ስለ አንድምታ የትንበያ ብልሃት ካሰፈረው ንድፈ ሃሳብ ጋር ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች Wiener (1997) በበኩላቸው ግጥምጥምነት እና መመርመርን የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች በምንባቡ ውስጥ የሚገኙ ዋና ዋናና ዝርዝር ነጥቦችን የመምረጥ እና በመካከላቸው ያለውን ግንኙነት የመመርመር ሂደት ነው ካሉት ንድፈ ሃሳብ ጋር ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር በብልሃት አከፋፈል ሞዴሉ ከተጠቀሱት አንዱ ሲሆን ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸውን ከአንብቦ መረዳት ፈተና፣ ከጹሑፍና ከቃለ መጠይቅ የተገኘው መረጃ የሚያሳው ከአስራ ሰባት ብልሃቶች ስድስት ያህሉን የተገለገሉ ሲሆን አስራ አንድ ያልተጠቀሙባቸው ብልሃቶች Shanehan (2006) ስለአንብቦ መረዳት በሁለት ከፍለው ከገለጹት ይኸውም አንደኛ በምንባቡ ውስጥ በግልፅ የሰፈሩ ሀሳቦችን አንብቦ መረዳት ነው፡፡ በዚህ ስርም በጽሁፍ ውስጥ የቀረቡትን ዋና ዋና ሀሳቦች መገንዘብ በግልጽ የተቀመጡ ድርጊቶች ክስተቶችና ቅድም ትከተል በማስታወስ በጹሁፉ ውስጥ የሰፈሩ ተመሳሳይና ልዩነቶችን መለየትና የምክንያትና የውጤት ትስስር መግልጽን ያካትታሉ፡፡ ሁለተኛ ተማሪዎች ተጠየቃዊ እውቀትንና ግምትን በመጠቀም በምንባቡ ውስጥ በግልጽ ያልሰፈሩ ሀሳቦችን አንብበው የሚረዱበትን ሁኔታ ይጠቁማል፡፡ ይህ አይነት አንብቦ የመረዳት ችሎታ ደግሞ ካሉት መረጃዎች በመነሳት የምንባቡ ፍሬ ሃሳብ መለየትንና ደጋፊ ሃሳቦችን ለይቶ ማወቅን ከምክንያትና ውጤት ትስስር የተንሳ ቀጥሎ ሊመጣ የሚችለው ነገር መገመትን የሚመለከት ነው ከሚለው ንድፈ ሃሳብ ጋር ተመሳስሎው በከፊል ነው፡፡ ምክንያቱም በንድፈ ሃሳቡ በሁለተኝነት ጸሐፍት ያስቀመጡትን አንብቦ መረዳትን መመርመርን የሚጠይቁ ብልሃቶችን አልተጠቀሙባቸውም፡፡

በSarig (1987) የንባብ ብልሃት አከፋፈል ውስጥ ስለሚገኙ አንዳንድ ብልሃት አይነቶች ግልጽነት ማነስ በተመለከተ MC Donough (1995) የሰነዘሩት ሐሳብ አለ፡፡ ይኸውም በንባብ ብልሃት አከፋፈሉ የሚገኙ ሶስት የንባብ ብልሃት ዓይነቶች በሌላ የንባብ ብልሃት አከፋፈሎች ላይ አቻ አልተገኘላቸውም ብለው ካሰፈሯቸው የጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር

በዚህ ጥናት ከተገኘው መረጃ ጋር ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ እነዚህ ብልሃቶችም እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡

- አንደኛው የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ መለየት (Identifying the macrafrane)
- ሁለተኛው የምንባቡን ሐሳብ በአእምሮ ለመሳል መሞከር (Kepeping the meaning of the passaoge in mid)
- ሦስተኛው ታሪኩን (ሐሳቡን) ለመረዳት መረጃዎችን መጠቀም(using infor mation abaut the story) የተሰኙ ናቸው፡፡

ከዚህ አንጻር በዚህ የንባብ ብልሃት አከፋፈል የሚገኙትን ንዑሳን አከፋፈሎችን እና ዝርዝር የንባብ ብልሃት ዓይነቶችን ለመረዳት Oxford (1990),Omally እና Chamot (1990) እና የDavies (1995) የንባብ ብልሃት አከፋፈሎች በማነፃጸሪያነት ተወስደዋል፡፡ በአጠቃላይ የቋንቋ ብልሃት ንድፈ ሃሳብን በተመለከተ ከ1970 ዎቹ በፊት በመስኩ የተሰማሩ ጸሐፊዎች እና ጥናት አቅራቢዎች ዘንድ ግልጽ የሆነ መግባባት ያልነበረበት የሚያወዛግብ እና የተድበሰበሰ እንደሆነ Ellis (1994፣95) የገለጹ ሲሆን በዚህ ጥናትም የተገኘው መረጃ አንዳንድ ብልሃቶች ለአተገባበር እንደሚቸግሩ ከቀረቡት የጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ተመሳስሎ አሳይቷል፡፡

ከመምህራኑ በቃለ መጠይቅና ከጹሑፍ መጠይቅ የተገኘው መረጃ እንደሚያመለክተው ተማሪዎቹ የሚጠቀሙበትን ብልሃቶች አስመልክቶ ከጸሃፍት ንድፈ ሃሳብ አንጻር በማስደገፍ የሰጡት ምላሽ ከስልጠና ጀምሮ በተወሰነ መልኩ እንደሚያገኙ ሲሆን ከቅድመ ንባብ ጀምሮ በአንብቦ መረዳት ሂደቶች መምህራን ለማነቃቃት እና የምንባቡን አላማ ለማሳካት እንደሚጠይቁ ተገልጿል፡፡ እንዲሁም ትኩረት ሰጥተው አንድምታዊ ትርጉምን ወይም አመራማሪ የሆኑ ብልሃቶችን ለተማሪዎች በክፊል እንደሚያሳውቁ እንዲሁም ከእውነታዎች በመነሳት የግል አስተያየቶችን እንዲያቀርቡ በተወሰነ መልኩ እንደሚደረግ የቀደመ ዕውቀታቸውን ከአዲሱ ዕውቀት ጋር በማቀናጀት እንዲያነቡ ለማድረግ እንደሚመቻች እና ንባብ ለማንበብ የማይመቹ ሁኔታዎችን በራሳቸው እንደሚታገሉ ከዝግ የቃለ መጠይቅ ምላሽ የተገኘው መረጃ ያሳያል፡፡ በተጨማሪ የተገኘው መረጃ እንደሚያመለክተው በምእራፍ ሁለት የአንድምታ ትርጉምን ለማገዝ ከተገለጹት ብልሃቶች ከመረጃ በመነሳት ያልተገለጸውን መገንዘብ ፣ከእውነታ አስተያትን መረዳት እና ምስሎችን መተርጎም የሚሉትን ብልሃቶች ተተኳሪ ተማሪዎች የተለገሉባቸው ብልሃቶች በክፊል ብቻ

እንደሚመሳሰሉ ከአንብቦ መረዳት ፈተና ከተገኘው መረጃ መረዳት ይቻላል፡፡በዚህም ከቃለ መጠይቁ ከቀረቡት የጸሀፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ተዛምዶው በከፊል ነው፡፡

በአጠቃለይ ከአንብቦ መረዳት ፈተናው የተገኘው መረጃና ከመምህራን በቃለ መጠይቅና በጹሑፍ መጠይቅ የተገኘው መረጃ አንድ አለመሆኑን የሚያሳይ ሲሆን ይኸውም በአንብቦ መረዳት ፈተናው በተለይም አመራማሪ ጥያቄዎችን ለመመለስ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ተመሳስሎው በከፊል እንደሆነ፣ ከመምህራኖች የተገኘው መረጃ ደግሞ ተማሪዎቹ ብልሃቶቹን ሙሉ በሙሉ እንደሚጠቀሙባቸው ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋርም እንደሚመሳሰል የሚያሳይ ሲሆን ከሁለቱ የተገኘው መረጃ ተመሳሳይነት የለውም፡፡

ተ.ቁ	ቀጥተኛ ጥያቄዎች ለመመለስ ያገዟቸው ብልሃቶቸ	ማደራጀትና መተርጎምን የሚሹ ጥያቄዎችን ለመመለስ ያገዟቸው ብልሃቶቸ	አመራማሪ ጥያቄዎች ለመመለስ ያገዟቸው ብልሃቶቸ
1	ብ.1.2 አሰሳ ንባብ	ብ1.2 አሰሳ ንባብ ብ 1.6 የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም	ብ 1.5 በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙ ስርወ ቃላቸውን መመርመር ብ1.6 የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም
2	ብ1.3 ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት ግርጌ ምልክት ማድረግ	ብ2.1 የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት ብ 2.2 ባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት ብ 2.5 በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙ ወሳኝ ቃላትን መለየት	
3	ብ1.6 የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም	ብ4.12 በንባብ ሂደት ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄው መስጠት	

ሦስተኛ በጥናቱ እንዲመለስ ከተጠየቁት ጥያቄዎች አንዱ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገልባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን መገምገም? የሚለው ሲሆን ከሠንጠረዥ 4.7ና 4.8 መረዳት እንደሚቻለው የሁለቱም ትምህርት ቤት የዘጠንኛ ክፍል ተተኳሪ ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ፈተናውን ለመስራት የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች እንደ ጥያቄ አይነቶቹ የተለያዩ ሲሆን አንደምታዊ የንባብ ብልሃትን በመልመጃ ጥያቄዎች አማካይነት ተግባራዊ ለማድረግ ሶስት አይነት ጥያቄዎችን መጠቀም እንደሚቻል (Carrell, Liberto & Pharis (1989፤660) ፤ Williams (1984፤59) እና Chickalanga (1993፤931) ያስረዳሉ፡፡ በዚህ መሠረት በሦስቱም የአንድምታ ጥያቄ ዓይነቶች የተጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ከዚህ እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡ ለምሳሌ ውስን መረጃ የሚመለከቱ የአንድምታ ጥያቄዎችን ወይም ቀጥተኛ ጥያቄዎች ተተኳሪ ተማሪዎቹ ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚሰጡ ስድስት ብልሃቶች ውስጥ ሁለት ብልሃቶችን የተጠቀሙና ብልሃቶቹ ጥያቄዎቹን ለመመለስ እንዳገዟቸው እነዚህ ብልሃቶችም ብ.1.2 የአሰሳ ንባብ ይህ ማለት ከአንድ ጽሑፍ ቁንፅል መረጃ ለመፈለግ አይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ የማንበብ ዘዴ ነው፣ ብ.1.3 በምንባቡ ጥያቄዎች ላይ አንባቢው ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት ሐረጋት ግርጌ ሲያሰምር ወይም የተለየ ምልክት ሲያደርግናብ1.6 የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም የሚባሉትን ብልሃቶች ተጠቅመዋል፡፡ በዚህም የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ውጤታማ በመሆን ረድተዋቸው የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎቹን መልሰዋል፡፡ በሌላ በኩል በምዕራፍ ሁለት እንደተጠቀሰው Berhanu (1993፤71) Abrham እና Vann (1987)ን ጠቅሰው እንደገለጹት በቋንቋ ችሎታቸው ውጤታማ የሆኑት ተማሪዎች ውጤታማ ካልሆኑት ተማሪዎች በርካታ እና የተለያዩ የንባብ ብልሃቶችን ይገለገላሉ፡፡ይሁን እና በዚህ ጥናት የተገኘው መረጃ ውጤት ከቀረበው ሃሳብ ጋር ተጣጥሞ አላሳየም፡፡ ምክንያቱም ከተማሪዎች በአንብቦ መረዳት ፈተናው የተገኘው መረጃ እንደሚያሳየው ቀጥተኛ የአንድምታ ጥያቄዎችን ለመመለስ ተተኳሪ ተማሪዎቹ ብዙ ብልሃቶችን ሳይጠቀሙ በቀላሉ ሦስት ብልሃቶች ተገልግለው መልሰውታል፡፡ አስረጅ (ሠንጠረዥ 4.7ና 4.8ን ይመልከቱ)፡፡

በደጋፊነት ከተማሪዎች ጹሑፍ መጠይቅ የተገኘመረጃ

የን.ብ.ንው .አከፋፈል	ብልሃ ቶች	42 የንባብ ብልሃት ዓይነት	የአ.ህ ምላሽ	አዎ	የለም	የደባ.አ.ነ ምላሽ	አዎ	የለም
ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ የንባብ ብልሃት	1.2	አሰሳ ንባብ ከአንድ ጹሑፍ ውስጥ የተወሰነ መረጃ መፈለግ እንደ ግርፍ ንባብ ሁሉ አሰሳ ንባብ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ታነባለህ/ ቢያለሽ?	32 ተማሪ (69.56%)	√		33 ተማሪ (71.7%)	√	
	1.3	ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት (ሐረጋት) ግርጌ እያሰመርክ/ሽ ወይም ምልክት እያደረክ/ሽ ታነባለህ/ሽ?	9 ተማሪ (19.5%)	√		10ተማሪ (21.7%)	×	
	1.6	የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም	1 ተማሪ (2.17%)	√		--	×	

ከሠንጠረዥ 4.6 ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚሰጡ 6 የንባብ ብልሃቶችን መሠረት አድርገው በአጋዥነት ከተማሪዎች የጹሑፍ መጠይቅ የተገኘ መረጃ “አዎ” የሚል ምላሽ ያገኙ ሶስቱ ናቸው፡፡ ከአፍሪካ ህብረት 32 ተማሪ (69.56%) ከባልቻ 33 ተማሪ (71.7%) ብ.1.2 የአሰሳ ንባብ ይህ ማለት ከአንድ ጹሑፍ ቁንፅል መረጃ ለመፈለግ አይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ የማንበብ ዘዴ ፣ ከአ.ህ 9 ተማሪ (19.5%) ከባልቻ 10ተማሪ (21.7%) ብ.1.3 በምንባቡ ጥያቄዎች ላይ አንባቢው ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት ሐረጋት ግርጌ ሲያሰምር ወይም የተለየ ምልክት ሲያደርግ እና 1 የአፍሪካ ህብረት ተማሪ (2.17%) ብ1.6 እንግዳ ቃላት ሲያጋጥሙ ፍቺያቸውን ለመረዳት ከአውዱ ተነስቶ ግምት እየሰጡ ማንበብ የሚሉትን ሲሆን ከባልቻ የተጠቀሱትን ሦስት ብልሃቶች የሁለቱም ትምህርት ቤት ተተኳሪ ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው እንደሆኑ መረጃው ያሳያል፡፡ በዚህም ተማሪዎቹ ብልሃቶቹን በከፊል ውጤታማ በሆነ መንገድ ተገልግለውባቸዋል፡፡

በአጠቃላይ ከአንብቦ መረዳት ፈተናው፣ በአጋዥነት ከጹሐፍ መጠይቁ የተገኘው መረጃ እንደሚያሳየው የተማሪዎቹ ምላሽ ተመሳሳይ መሆኑና በተጠቀሙባቸው የብልሃት ዓይነቶች ከሦስቱ የአንድምታ ጥያቄ አይነቶች ውስን መረጃን ለማግኘት በሚጠይቁት የተሻለ የብልሃት ዓይነቶችን እንደተጠቀሙ የተገኘው መረጃ ያሳያል፡፡

ማብራት እና ማጠለል ን የሚሹ	ብ2.7	በንባብ ሂደት ፅንሰ ሃሳቡን በቀላሉ መግለጽ የማይቻል ቃል ሲያጋጥምህ /ሽ በርካታ ቃላትን ወይም ተቀራራቢ ቃል ተጠቅመህ/ ሽ ለመግለፅ ትሞክራለህ/ ሪያለሽ?	34 ተማሪዎች 73.9%	√		**36 ተማሪ ዎ ች 78.26%**	√	

	ብ2.8	ከምታነበው/ ቢው ምንባብ የቃላትን ትርጉም ለማግኘት የቃል ክፍሎችን ለመገንዘብ ሙከራ ታደርጋለህ/ ጊያለሽ?	27 ተማሪዎች 58.6%	√		27 ተማሪዎች 58.6%	√	

ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ የአንድምታ ጥያቄዎች ከስምንት ብልሃቶች የአፍሪካ ህብረት ተተኳሪ ተማሪዎች ሁለት ብልሃቶችን እንደተጠቀሙ ከመረጃው መረዳት ይቻላል፡፡ እነዚህ ብልሃቶችም ብ.2.7 በንባብ ሂደት ፅንሰ ሃሳቡን በቀላሉ መግለጽ የማይቻል ቃል ሲያጋጥምህ/ሽ በርካታ ቃላትን ወይም ተቀራራቢ ቃል ተጠቅመህ/ሽ ለመግለፅ ትሞክራለህ/ሪያለሽ ? የሚል ሲሆን የአፍሪካ ህብረት 34 ተማሪዎች 73.9% የባልቻ ተተኳሪ ተማሪዎች 36 ተማሪዎች 78.26% በተጨማሪም ብ2.8 ከምታነበው/ ቢው ምንባብ የቃላትን ትርጉም ለማግኘት የቃል ክፍሎችን ለመገንዘብ ሙከራ ታደርጋለህ/ጊያለሽ? ብልሃቶች ላይ የተመሰረተ ጥያቄዎችን መልሰዋል፡፡

በአጠቃላይ ከዚህ መረጃ የምንመለከተው ማብራራትና ማጠቃለልን ከሚጠይቁ ስምንት ጥያቄዎች ውስጥ ለሁለቱ ብቻ “አዎ” የሚል መላሽ ተሰጥቶ ስድስት ጥያቄዎች “የለም” የሚል ምላሽ መሰጠቱ ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያስችሉ ብልሃቶችን የመጠቀም ሁኔታቸው ዝቅተኛ መሆኑን ያመለክታል፡፡

3.3	ስታነብ/ቢ ከአጠቃላይ ዕውቀት እና ከቀደመ ዕውቀት በመነሳት ስለ ምንባቡ ታሪክ ወይም ርዕሰ ጉዳይ የጠበቀ ዝምድና ያላቸውን መረጃዎች ትጠቀማለህ/ ሚያለሽ?		33 ተማሪዎች (71.7%)	✓		34 ተማሪዎች (73.9%)	✓

3.6	ስታነብ/ቢ የቀደመ ዕውቀት ከህይወት ልምድ ከባህላዊ ዕውቀት በመነሳት ትተነብያለህ/ሽ?		39 ተማሪዎች (84.78%)	✓		38 ተማሪዎች (82.6%)	✓
3.11	የምንባቡን አንድ ክፍል መረጃ ካሌላው ክፍል ጋር ለመረዳት አቀናጅተህ/ሽ ታነባለህ/ቢያለሽ?		24 ተማሪዎች (52.17%)	✓		23 ተማሪዎች (50%)	✓

ግጥምጥምነትና መመርመርን የሚጠይቁ የአንድምታ ጥያቄዎች ከአስራ አንዱ ብልሃቶች የአፍሪካ ህብረት ተተኳሪ ተማሪዎች ሦስት ብልሃቶችን እንደተጠቀሙ ከመረጃው መረዳት ይቻላል፡፡ እነዚህ ብልሃቶችም ብ.3.3 ስታነብ/ቢ ከአጠቃላይ ዕውቀት እና ከቀደመ ዕውቀት በመነሳት ስለ ምንባቡ ታሪክ ወይም ርዕሰ ጉዳይ የጠበቀ ዝምድና ያላቸውን መረጃዎች ትጠቀማለህ/ ሚያለሽ ? የሚል ሲሆን የአፍሪካ ህብረት 33 ተማሪዎች (71.7%) የባልቻ 34 ተማሪዎች 73.9% በተጨማሪም ብ 3.6 ስታነብ/ቢ የቀደመ ዕውቀት ከህይወት ልምድ ከባህላዊ ዕውቀት በመነሳት ትተነብያለህ/ሽ? የአፍሪካ ህብረት 39 (84.78%) የባልቻ 38 ተማሪዎች (82.6%) በመጨረሻም ብ3.11 የምንባቡን አንድ ክፍል መረጃ ካሌላው ክፍል ጋር ለመረዳት አቀናጅተህ/ሽ ታነባለህ/ቢያለሽ? የአፍሪካ ህብረት 24 (52.17%) የባልቻ 38 ተማሪዎች (82.6%) በብልሃቶች ላይ የተመሰረቱ ጥያቄዎችን መልሰዋል፡፡

በአጠቃላይ ከዚህ መረጃ የምንመለከተው ግጥምጥምነትን መመርመርን ከሚጠይቁ አስራ አንድ ጥያቄዎች ውስጥ ለሦስቱ ብቻ "አዎ" የሚል መላሽ ተሰጥቶ ለስምንት ጥያቄዎች "የለም" የሚል ምላሽ መሰጠቱ ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያስችሉ ብልሃቶችን የመጠቀም ሁኔታቸው ዝቅተኛ መሆኑን ያመለክታል፡፡

አመራማሪ የአንድምታ ጥያዎችን በተመለከተ ከአንብቦ መረዳት ፈተናው የተገኘው መረጃ እንደሚያሳየው ተተኳሪ ተማሪዎቹ ሰላሳ ሰባቱ ሁለት አይነት ብልሃቶችን ተጠቅመው የመለሱ ሲሆን የተጠቀሙባቸውም ብልሃቶች ብ.1.5 ከአንድ ስርወ ቃል የወጡ ቃላትን መለየት (በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙ ቃላትን ትርጉም ለመረዳት ስርወ ቃላቸውን መመርምር ማለት ነው፡፡) ብ.1.6 (የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም የሚሉትን ብልሃቶች ተጠቅመው አመራማሪ ጥያቄዎቹን መልሰዋል፡፡ በዚህም ብልሃቶቹ ጥቄዎቹን ለመመለስ በመርዳት አግዘዋቸዋል፡፡ የአፍሪካ ህብረት አስራ ሶስቱ ተማሪዎች የባልቻ ዘጠኙ ግን ጥቄዎቹን አልመለሱአቸውም በዚህም የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ውጤታማ ሳይሆኑ ቀርተዋል፡፡ አንብቦ መረዳት መቆጣጠርን የሚጠይቁ ንዑስ የንባብ ብልሃት አከፋፈል አመራማሪ ብልሃቶችን በስሩ የያዘ ሲሆን አስራ ሰባት ንዑስ የብልሃት አከፋፈሎችን በተመለከተ መሠረት ያደረጉ ጥያቄዎች ከጹሑፍ መጠይቅ የተገኘ መረጃ በአፍሪካ ህብረት 50%ና በባልቻ 52.1% ተተኳሪ ተማሪዎች "አዎ" የሚል ምላሽ የተሰጠባቸው ጥያቄዎች አምስት ሲሆኑ እነሱም፡-(ብ.4.1) የንባብ ዘዴን ወይም ብልሃትን ከአላማው አንፃር እየለዋወጡ ማንበብ፣ (ብ.4.2) እርግጠኛ ያልሆነበትን መልስ በማዘግየት ለጊዜው ወደ ሌላው መሄድ፣ (ብ.4.3) ንባብን የሚያደናቅፉ ነገሮችን ለምሳሌ እንደ መሰላቸት፣መታወክ የመሳሰሉትን በመታገል ተፅዕኖዎችን በመቋቋም ማንበብ፣ (ብ.4.4) ከተለመደው የንባብ ፍጥነት እየቀየሩ ማንበብ፣ (ብ.4.5) በንባብ ሂደት ግልፅ ያልሆነ ሃሳብ ሲያጋጥም ንባቡን በከፊል ወይም በሙሉ ደጋግሞ ማንበብ ሰሆኑ አስራ ሁለቱ የብልሃት ጥያቄዎች ላይ ደግሞ "የለም" የሚል ምላሽ ተሰጥቶባቸዋል፡፡በአጠቃላይ ከላይ ከተገለጹት ባነሰ ሁኔታ ብልሃቶችን ውጤታማ በሆነ መልኩ እንዳልተጠቀሙ መረጃው ያመለክታል፡፡

በአጠቃላይ ተተኳሪ ተማሪዎች በምዕራፍ ሁለትም ሆነ ከላይ በተጠቀሰው የጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ መሰረት ውጤታማ የሆኑ ተማሪዎች ብዙ ብልሃቶችን የሚጠቀሙ ናቸው፡፡ ከሚለው ንድፈ ሃሳብ ጋር በከፊል ተጣጥሞ አሳይቷል፡፡ እንዲሁም ኢ-ቀትተኛ ብልሃቶችን የሚጠቀሙ የተሸለ መረዳት ያላቸው ናቸው ከሚለው እና በምዕራፍ ሁለት ከተገለጸው ንድፈ ሃሳብ ጋር በዚህ ጥናት የተገኘው መረጃ ተዛምዶው አነስተኛ ነው፡፡ ነገርግን ከተገኘው መረጃ መመልከት የሚቻለው ቀጥተኛ የአንድምታ ጥያቄዎችን ለመመለስ ብልሃቶቹን ውጤታማ በሆነ መንገድ እንደተጠቀሙና የማደራጀትና መተርጎም እንደዚሁም

አመራማሪ ጥያቄዎቹን ለመመለስ ብልሃቶቹን ውጤታማ በሆነ መንገድ በአብዛኛው እንዳልተጠቀሙባቸው የተገኘው መረጃ ያሳያል፡፡

4.2 የጥናቱ ውጤት ማብራሪያ

በምዕራፍ አንድ እንደተገለጸው ይህ ጥናት የተካሄደው ለሦስት ጥያቄዎች መልስ በማግኘት የጥናቱን አላማዎች ለማሳካት ነው። በተደረገው ጥናትም ጥያቄዎቹ መልስ ስላገኙ አላማዎቹ ተሳክተዋል፡፡ የጥያቄዎቹ መልስ የተገኘው ከአንብቦ መረዳት ፈተና፣ ከምልከታ፣ ከጹሑፍ መጠይቅ እና ከቃለ መጠይቅ ውጤት ትንተና ሲሆን ትንተናውን መሠረት ያደረገው የውጤት ማብራሪያ ከዚህ ቀጥሎ ቀርቧል፡፡

ቀደም ሲል እንደተገለጸው የዚህ ጥናት ጥያቄዎች ጥናቱ ሊመልሳቸው የሚገባቸው መሠረታዊ ጥያቄዎች ሲሆኑ ጥያቄዎቹም አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ምን ምን ናቸው? ተማሪዎቹ የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሃፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር አብረው ይሄዱ ይሆን? አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን መመርመር ? የሚሉት ጥያቄዎች ተነስተዋል፡፡ ለነዚህ ጥያቄዎች መልስ ለማግኘትም በዋናነት ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የተገለገሉባቸውን ብልሃቶች ለመፈተሽ በፈተና መረጃዎች ተሰብስበዋል፡፡ እንዲሁም በፈተና የማይገኙ ብልሃቶችን በምልከታ፣ ከተማሪዎችና ከመምህራን በጹሑፍ መጠይቅ እና ከመምህራን በቃለ መጠይቅ መረጃዎች ተሰብስበዋል፡፡ በነዚህ የመረጃ መሰብሰቢያ የተሰበሰቡት መረጃዎች ቅይጥ የምርምር ዘዴን በመጠቀም ትንተናው ተከናውኗል፡፡ የውጤት ትንተናውም አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ዙሪያ የተለያዩ ውጤቶች መገኘታቸውን አመላክቷል፡፡

በመጀመሪያ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተጠቀሙበትን ብልሃቶች ስንመለከት በዋናነት ከፈተና፣ በአጋዥነት ከምልከታ፣ከጹሑፍ መጠይቅና ከቃለ መጠይቅ የተገኙት መረጃዎች እንደሚያመለክቱት አብዛኞቹ ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የተጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር የተዛመዱ እንደሆነና የተወሰኑት ብልሃቶች በተለይም ኢቀጥተኛ ብልሃቶች (መመርመርን የሚጠይቁ) ከግማሽ በላይ የሚሆኑትን እንዳልተገለገሉባቸው የትንተናው ውጤት

ያመለክታል፡፡ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች ብልሃቶችን በዋናነት መጠቀም የሚያስፈልገው ጸሐፊ ሁሉንም ነገር ስለ ማይጽፍ መጻፍም ስለማይጠበቅበት ያልተገለጸውን ለመረዳት ብልሃቶችን መጠቀም እንዳለባቸው በምዕራፍ ሁለት ተገልጿል፡፡ በመሆኑም የጥናቱ ውጤት ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር በከፊል የሚደጋገፍ ሆኖ ተገኝቷል፡፡

ሁለተኛው የዚህ ጥናት መሠረታዊ ጥያቄ ተማሪዎቹ የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር አብረው ይሄዱ እንደሆነ መመርመር? የሚል ሲሆን ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች በፈተና፣ በምልከታ፣ ከቃለ መጠይቅና ከጹሑፍ መጠይቅ የተገኘው መረጃ የሚያሳየው ለዚህ ጥናት ከተመረጠው እና በአራት ንዑስ የአንብቦ መረዳት ተከፍሎ ከተቀመጠው የSaring {1987} ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ሞዴል አንፃር ሲታይ በቅድመ ንባብ በዚህ ንዑስ ብልሃት አከፋፈል በሦስተኛው ማለትም ግጥምጥምነት መመርመርን የሚጠይቁ የንባብ ብልሃቶች አከፋፈል በሚለው ስር በስድስተኛ ተራ ቁጥር ብ.3.6 የቀደመ ዕውቀትን መጠቀም ይህም የሚያነበውን ታሪክ ከግል ህይወቱ ጋር ለመረዳት ሲሞክር ነው Davies {1995} የሚለውን አብዛኞቹ የተጠቀሙ ሲሆን ይህም Willams {1990} በቅድመ ንባብ ዳራዊ ዕውቀታቸውን ወይም የቀደመ ዕውቀታቸውን በመጠቀም በምንባቡ ርዕስ ላይ ሃሳብ የሚሰጡበት ደረጃ ነው፡፡ ከሚለው ጸሃፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ሌላው በንባብ ጊዜ ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚሰጠው ብ.1.6 የቃልን አገባባዊ ፍቺ መጠቀም ብ.4.12 ችግር ሲያጋጥም ችግሩን እየቀረፉ የራስ የሆነ መፍትሂ እየሰጡ ንባብን መቀጠል የሚሉትን ተጠቅመዋል፡፡ ሆኖም በንባብ ጊዜ መጠቀም ከሚኖርባቸው ብልሃቶች ሁሉንም እንዳልተጠቀሙ በአንብቦ መረዳት ፈተናው እና በጹሑፍ መጠይቅ ከተገኘው መረጃ መረዳት ተችሏል፡፡ ይህም Block {1961} ከገለጸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች አንባቢዎች ጹሑፍን እንዴት አንብበው እንደሚረዱ ባልተረዱ ጊዜ ደግሞ ምን ማድረግ እንዳለባቸው የሚያመላክቱ ናቸው፡፡ ከሚለው ንድፈ ሃሳብ ጋር በከፊል ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ በድህረ ንባብ ጊዜ ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች በአራተኛው ብልሃት አከፈፈል አንብቦ መረዳት እና መቆጣጠር በሚለው ስር ብ.4.2 መልስን ማዘግየት ብ.4.5 ደጋግሞ ማንበብ የሚሉት ብልሃቶች ከመረጃው የተገኙ ሲሆን Shang {2010} ጥናት በአንብቦ መረዳት እና በማንበብ ብልሃቶች አጠቃቀም መካከል አዎንታዊ ጠንካራ ተዛምዶ እንዳለ አሳይቷል ብለው

ካስቀመጡት የጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር በከፊል ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ በአጠቃላይ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች አብዛኞቹ ከጸሐፍት ንድፈ ሐሳብ ጋር የሚመሳሰሉ ሲሆን በSaring {1987} የንባብ ብልሃት አከፋፈል በአራት ተዘርዝረው የተቀመጡትን ሞዴል የብልሃት አከፋፈል ከፊሎቹን ያለመጠቀማቸው ውጤት ብልሃቶቹን ያለመገንዘብ ክፍተት እንደሆነ ከመምህራን በቃለ መጠይቅ የተገኘው መረጃ አመላክቷል፡፡ ለዚህም በብልሃቶች ዙሪያ ሰፊ ግንዛቤ መፍጠር እንደሚያስፈልግ ጥናቱ አቅጣጫ አመላክቷል፡፡በተጨማሪም በአንብቦ መረዳት እና በብልሃቶች አጠቃቀም መካከል ጠንካራ አዎንታዊ ተዛምዶ እንዳለ ካስቀመጡት የጸሐፍትን ንድፈ ሃሳብ ጋር በከፊል አለመመሳሰሉን መገንዘብ ይቻላል፡፡

ሦስተኛው የዚህ ጥናት መሰረታዊ ጥያቄ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች መርዳት አለመርዳታቸውን መመርመር ? የሚል ሲሆን ከፈተናና ከጹሑፍ መጠይቅ የተገኘው መረጃ በዚህ ጥናት የብልሃቶቹ ማገዝ አለማገዛቸውን በሦስቱ የአንድምታ መልመጃ ጥያቄዎች መረጃ የተሰበሰበ ሲሆን እነዚህ ጥያቄዎች የጸሐፊውን አንድምታ ለመረዳት የሚያስችሉ ሃሳብን ከፋፍሎ የማውጣት ችሎታን የሚያዳብሩ በጹሑፍ የተገኘው መረጃ ብቻ ሳይሆን በጹሑፍ ውስጥ ያልተገኘውን መረጃም ለመረዳት ሊሆን እንደሚገባ Birtish Council {1980፤61} ገልጸዋል፡፡እንዲሁም የአንብቦ መረዳት መልመጃ ጥያቄዎችን በሦስት መንገድ የከፈሏቸውን Nuttall{1982} ንድፈ ሃሳብ መሠረት በማድረግ በሦስቱ የአንድምታ ጥያቄዎች ዙሪያ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶቹ ጥያቄዎቹን ለመመለስ ማገዝ አለማገዛቸውን በመፈተሽ ውጤቱ ረድቷል አልረዳም በማለት ተተንትኗል፡፡ስለዚህም ከመረጃው መረዳት የሚቻለው የአንድምታ ብልሃቶችን በመጠቀም እነዚህን ሦስት ዓይነት የአንድምታ ጥያቄዎች አንዱን ማለትም ቀጥተኛ ጥያቄን ሙሉ ለሙሉ መልሰዋል፡፡ ሁለቱን ማለትም ማደራጀት እና መተርጎምን እንዲሁም የምርምር ጥያቄን በከፊል ነው የመለሱት ለዚህም የአንድምታ ብልሃቶቹ በከፊል አግዘዋል፡፡ የአንድምታ የንባብ ብልሃት ለተማሪዎች አስፈላጊ የሚሆነው ደራሲው ሁሉንም ነገር በግልጽ ስለማያስቀምጥ ያልተገለጸውን መርምሮ ለመረደት ነው Nuttall {1982}:: በተጨማሪም የምንባቡን መልዕክት መርምረው ምንባቡ ተአማኒና በተገቢው መረጃ ተዳምሮ መብራራቱን እንዲገመግሙ የሚያስችሉ ጥያቄዎች ሊጠቀም ይችላል፡፡ Carrell.etal {1989} Aebersoola& Field {1997} ከሚለው ንድፈ ሃሳብ ጋር በከፊል

ተዛምዶን አሳይቷል፡፡ ነገር ግን ቀጥተኛ ጥያቄዎችን ሙሉ ለሙሉ የማደራጀት እና መተርጎምን እንዲሁም መመርመርን የሚጠይቁ መልመጃዎችን በጥቂቱ የመመለሳቸው ሁኔታ ከቃለ መጠይቅ ከአንብቦ መረዳት ፈተና እና ከጹሑፍ መጠይቅ ከተገኘው መረጃ መመርመርን የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ግንዛቤ ማጣት፣ የቀደመ ዕውቀት አለመኖርና ብልሃቶችን በብዛትና በቅንጅት አለመጠቀም እንደሆነ መረጃው አመላክቷል::

በአጠቃላይ የውጤት ትንተናው ማብራሪያ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሃፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ያላቸው ተዛምዶ እና እነዚህ ብልሃቶች ያስገኙት ውጤት ምን እንደሚመስል በመተንተን ተብራርተዋል፡፡የውጤት ማብራሪያው በምዕራፍ ሁለት የተገለጹትን የጸሐፍት ንድፈ ሃሳቦች መሠረት በማድረግ የታዩት የብልሃት አጠቃቀም ጥንካሬ እና ክፍተት አስቀምጧል፡፡

ምዕራፍ አምስት፣ ማጠቃለያ እና አስተያየት

በጥናቱ መግቢያ ላይ እንደ ተገለጸው የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸውን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን በመተንተን ስለብልሃት አጠቃቀም ጥንካሬ እና ድክመት የሆኑትን በመለየት ማሳየት ነው፡፡ ጥናቱ ያነሳቸውን መሰረታዊ ጥያቄዎች በአግባቡ በመመለስ ለጥናቱ አላማ ግብ መምታት አስፈላጊ ናቸው ተብሎ የታመነባቸው የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች በተግባር ላይ ውለዋል፡፡ እነዚህም የአንብቦ መረዳት ፈተና፣ ምልከታ፣ የጹሑፍ እና የቃል መጠይቅ ናቸው፡፡ የተሰበሰቡት መረጃዎች ተተንተነው የሚከተሉት የማጠቃለያ ሃሳቦች ላይ ተደርሷል፡፡

ማጠቃለያ

ከዚህ ጥናት ዝርዝር ዓላማዎች መካከል የመጀመሪያው አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ምን ምን እንደሆኑ ማመላከት ሲሆን በትንተናው የተገኘው ውጤት እንዳመለከተው የአፍሪካ ህብረትና የባልቻ አባነፍሶ ትምህርት ቤት ተተኳሪ ተማሪዎች ምንባቡን መሠረት አድርገው የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከዚህ እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡ ቴክኒካዊ ድጋፍን ከሚሰጡ ብልሃቶች የአሰሳ ንባብ ከአንድ ጹሑፍ የሚፈለገውን መረጃ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ መፈለግን፣ በምንባቡ ምልክት ማድረግ፣ ግርፍ ንባብ፣የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም የሚሉትን ብልሃት ዓይነቶች ተገልግለዋል፡፡ ማብራራትና ማጠቃለልን ከሚጠይቁ ብልሃቶች የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት፣ ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት፣ አያያዥ ቃላትና ሐረጎችን በራስ አገላለጽ መረዳትና ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር የሚሉትን ብልሃቶች ተገልግለዋል፡፡ ግጥምጥምነትንና መመርመርን ከሚጠይቁ ብልሃቶቸ የተጠቀሙባቸው የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ መለየት፣ ከምንባቡ ሃሳብ ጋር ቁርኝት ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም፣ ቀጥሎ የሚመጣውን መተንበይ፣ አስቀድሞ መላምት በማንሳት በንባቡ ሂደት ለማረጋገጥ መሞከር፣ ድርሳኑን መገንዘብና የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ ናቸው፡፡ አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር በሚጠይቁ ንዑስ ብልሃቶች ስር ከተዘረዘሩት መልስን ማዘግየት፣ የንባብ ፍጥነትን መቀየር፣ ደጋግሞ ማንበብ፣ የተዛባ ግንዛቤን መለየትና ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ መስጠት

የሚሉትን ብልሃቶች መገልገላቸውን የተገኘው መረጃ ትንታኔ ይጠቁማል፡፡ ይሁን እንጂ ከተገለገሉባቸው ብልሃቶች መመርመርንና አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የሚጠይቁ የአንድምታ ብልሃቶችን የመጠቀም ችግር እንዳለባቸው የትንተናው ውጤት ያሳያል፡፡

ሁለተኛው የዚህ ጥናት ዝርዝር ዓላማ ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር አብረው ይሄዱ እንደሆነ ማመሳከር ሲሆን በከፊል ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሃፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ተዛምዶ እንዳሳየ የትንተናው ውጤት ያሳያል፡፡ ለምሳሌ ለመተንበይ ተማሪዎቹ የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ስለ ትንበያ ብልሃት ከገለጹት ጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ Kuta {2008}፣ Nuttall {1966} ጋር ተዛምዶ አሳይቷል፡፡ በምንባቡ በግልፅ ያልሰፈሩ መረጃዎችን በግልፅ የተቀመጡትን መነሻ በማድረግ ለመረዳት የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች Kuta {2008} ንድፈ ሃሳብ ጋር ተዛምዶን አሳይቷል፡፡ ላልተገለገሉባቸው ብልሃቶች ደግሞ ጸሐፍት ለብልሃት አጠቃቀም ክፍተት መፈጠር ምክንያት ናቸው ብለው ካስቀመጧቸው የቋንቋ ችሎታ፣ የትምህርት ደረጃ፣ የምንባብ ዓይነት፣ ቀጥተኛና ኢ-ቀጥተኛ ብልሃቶችና የብልሃት ዓይነቶች ቅንጅት እንደሆኑ Ellis {1994}፣ Wenden {1991}፣ Wallace {1992}፣ Berhanu {1993}& Davies {1995} ከገለጹት ንድፈ ሃሳብ ጋር በዚህ ጥናትም መመሳሰል እንዳሳየ የትንተናው ውጤት ያመላክታል። በተጨማሪም ተማሪዎቹ መጠቀም ሲኖርባቸው ያልተጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ከShang {2010} ጥናት ተማሪዎች በንባብ አውድ ውስጥ የብልሃት ዕውቀታቸውን አተገባበር ካልተማሩ የብልሃት ዕውቀታቸው ብቻ የንባብ ውጤታቸውን ስኬታማነት እንደሚቀንሰው ካሰፈሩት ጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር የዚህ ጥናት የትንተና ውጤትም አብሮ የሚሄድ ሆኗል።

ሦስተኛው የዚህ ጥናት ዝርዝር አላማ ተማሪዎቹ የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን መመርመር የሚል ሲሆን የአንድምታ የንባብ ብልሃት የሚከናወነው በሦስት የጥያቄ ዓይነቶች አማካይነት እንደሆነ እነሱም ቀጥተኛ የአንድምታ ጥያቄ፣ ማደራጀትና መተርጎምን የሚፈልጉ ጥያቄዎችና ቀጥተኛ ያልሆኑ (አመራማሪ) ጥያቄዎች እንደሆኑ {Carrell, Liberto & Pharis 1989፤121} ያስረዳሉ፡፡ ቀጥተኛ የአንድምታ ጥቄዎችን ለመመለስ ብልሃቶቹ የረዷቸው ወይም ያገዟቸው ሲሆኑ ማደራጀት እና መተርጎም እንዲሁም መመርመርን የሚጠይቁ ጥያቄዎችን ለመመለስ ግን ከግማሽ በላይ እንዳልተገለገሉባቸው የትንተናው ውጤት ያሳያል፡፡

አስተያየት

በዚህ ጥናት የተገኙትን ውጤቶች መሰረት በማድረግ የሚከተሉት አስተያቶች ቀርበዋል፡፡

ሀ. ለማማሪያ መሳሪያ አዘጋጆች፡- አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶችን በተመለከተ በብልሃት አጠቃቀም ዙሪያ የብልሃት ዕውቀትና የአተገባበር ይኸውም ግጥምጥምነትና መመርመርን እንዲሁም አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር ንዑስ ብልሃቶች ዕውቀትና በአተገባበር ዙሪያም እነዚህኑ ብልሃቶች የምንባብን አመስጥሮ ለመረዳት ብልሃቶችን እየቀያየሩ እንዲሁም በቅንጅት በተጨማሪም በርከት ያሉ ብልሃቶችን የመጠቀም ክፍተት እንዳለ፣ የትንተናው ውጤት ያሳያል፡፡ ይሁን እንጂ አንድምታዊ ትርጉምን የሚያግዙ የአንብቦ መረዳት ንዑስ የብልሃት አከፋፈል እንዲሁም እነዚህኑ ብልሃቶች አቅጣጫ እና ግንዛቤ የሚያስጨብጡ አካሄዶች በመርሃ ትምህርት፣ በመምህሩ መምሪያ እና በተማሪው መጽሐፍ ከንባብ በፊት ቢካተቱ የተሸለ ይሆናል፡፡

የምንባቦቹና የጥያቄዎቹ መለያየት በንባብ ብልሃት አጠቃቀም ላይ እና የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎቹን በትክክል በመመለስ ረገድ ልዩነት አስከትለዋል፡፡ የዚህ መረጃ አንድምታ የሚያሳየው የምንባቦች አይነት የተለያዩ የንባብ ብልሃት አይነቶችን በማለማመድ እና የአንብቦ መረዳት ችሎታን በማዳበር ረገድ የሚጫወቱት ሚና ወሳኝ መሆኑን ነው፡፡ ስለሆነም ጉዳዩ የሚመለከታቸው አካላት የንባብ ብልሃቶችን ለማለማመድ የሚያስችሉ ምንባቦች የተካተቱባቸውን የንባብ መጽሐፍ አዘጋጅተው ለተማሪዎች ቢያድሉ መልካም ነው፡፡

ተጨማሪ በዚሁ በአደረጃጀት ዙሪያ ብልሃቶችን ብቻ ሳይሆን ብልሃቶችን ተጠቅመው የሚያለማምዱቸው ይኸውም በጥናቱ ትንተናም ሆነ በጥናቱ ማጠቃለያ እንደተገለጸው ቀጥተኛ የአንድምታ ጥያቄዎች ብቻ ሳይሆን እነዚሁኑ መሰረት አድርገው የሚመልሷቸው ማደራጀት እና መተርጎምን የሚጠይቁ የአንድምታ ጥያቄዎች እንዲሁም መመርመርን የሚጠይቁ የአንድምታ ጥቄዎች በዝግጅታቸው ቢያካትቱ፡፡

ለ. ለቋንቋ መምህራን፡-አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ውጤት ምን እንደሚመስል በሦስት አንድምታ ጥያቄዎች ዓይነት የተፈተሸ ሲሆን በሁለቱ ማደራጀት እና መተርጎም እንዲሁም መመርመርን በሚፈልጉ ጥያቄዎች የብልሃት

አጠቃቀም አነስተኛ እንደሆነ የትንተናው ውጤት ያመላክታል፡፡ ስለዚህ በአንብቦ መረዳት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያስችሉ በተለይም ማደራጀት እና መተርጎም እንዲሁም በግልፅ ያልተቀመጡ መረጃዎችን ተማሪዎች በመመርመር እንዲለማመዱ ለሁለቱ ጥያቄዎች የሚሆኑ ብልሃቶችን እንዲያለማምዱ ቅድመ ዝግጅት ማድረግ፣ ተማሪዎችን ማበረታታት እና ንቁ የሆነ ክትትል ማድረግ ቢችሉ የተሻለ ይሆናል፡፡

ሐ.ለጥናት አድራጊዎች፡- ይህ ጥናት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የተጠቀሙበትን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ዓይነት፣ ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸው ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር ያላቸው መመሳሰል እና የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች ያስገኙትን ውጤት በመፈተሽ እና ግምገማ በማድረግ ጥንካሬ እና ድክመት እንዳለ የጥናቱ ውጤት አመላክቷል፡፡ ችግሮቹን ለመቅረፍ ለወደፊት ጥናት ለሚያደርጉ እንደ መነሻ ሊሆኗቸው እንደሚችል በማመን አጥኚዋ ከዚህ በታች መነሻ ርዕሶችን ታመላክታለች፡፡

- አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያግዙ ብልሃቶች አጠቃቀም አናሳ መሆን
- ሦስቱ የአንድምታ ጥያቄ አይነቶች ከሌሎቹ የአንብቦ መረዳት መልመጃዎች አንፃር በመማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ያላቸው ምጥጥን
- የአንድምታ ትርጉም ብልሃቶችን ለመገልገል እንቅፋት የሚሆኑ ጉዳዮች የሚሉት ናቸው፡፡

ዋቢ ጽሑፎች

ሀብተማሪያም ወርቅነህ፡፡ (1971)፡፡ጥንታዊ የኢትዮጵያ ሥርዓት ትምህርት፡፡አዲስ አበባ ትንሣኤ ዘ-ጉባኤ ማሳተሚያ ድርጅት፡፡

መርሻ አለኸኝ፡፡(1996) ፡፡"የግዝ ጥናትና አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ፡፡"የቋንቋዎች ጥናት ተቋምአስራ አምስተኛ ዓመታዊ ጉባኤ፡፡አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ፕሬስ፡፡

መንክር መኮንን፡፡ (1972) ፡፡መጽሔት ሊቃውንት፡፡አዲስ አበባ ትንሳ ዘጉባኤ ማቲያ ቤት፡፡

ማስተዋል ውበቱ፡፡(1989)፡፡የከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች አማርኛ አንብቦ የመረዳትችሎታ በአዲስ አበባ በሚገኙ በአራት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የ11ኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ የተካሄደ ጥናት፡፡አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ለሁለተኛዲግሪ ማሟያነትየቀረበ(ያልታተመ)፡፡

ሰለሞን ደነ፡፡(2003)፡፡ልቦለደን በመጠቀም የአንብቦ መረዳት ትምህርት አቀራረብ ፍተሻ፡፡ በአዲሰአበባ ከተማ በሚገኙ ሦስት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የዘጠነኛና አስረኛ ክፍሎች መማሪያ መጽሐፍት ማሳያነት አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ለሁለተኛ ዲግሪማሟያነትየቀረበ (ያልታተመ)፡፡

ሰይፈ ሥላሴ ዮሐንስ፡፡(2011)፡፡የአንድምታ ትርጓሜ በኢትዮጵያ ባህልና ትምህርት፡፡የተካሄደ ጥናት አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ሉለተኛ ዲግሪማሟያነት የቀረበ (ያልታተመ)፡፡

ተክላይ ትዕዛዙ፡፡(2009)፡፡በትግርኛ ቋንቋአፋቸውን የፊቱ የስምንተኛ እና አስረኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ንባብ ጊዜ የንባብ ብልሃት አጠቀቀምና የመምህራን ግንዛቤተጣጥሞ ፍተሻ፡፡ አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ለሁለተ ዲግሪማሟያነት የቀረበ፡፡

አለም እሸቱ፡፡ (1995)፡፡ በሁለተኛ ቋንቋ ማስተማሪያ መማሪያ ዝግጅት ሂደት ውስጥ የክሂሎች አደረጃጀትና ትኩረት የሚሹ ይዘቶች አወቃቀር አዲስ አበባ በሥ/ት/ዝ/ጥ ሞ ኢንስቲቲዩት አውድ ጥናት የቀረበ (ያልታተመ)፡፡

እንድሪስ አባይ፡፡ (2009)፡፡በቴክስት ውቅር ብልሃቶች በአማርኛ ማንበብን መማር በተማሪዎችየአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ያለው ተፅዕኖ ፡፡አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ለዶክትሬት ዲግሪ ማሟያነት የቀረበ፡፡

ያለው እንዳወቀ፡፡ (2009ዓ.ም)። የምርምር መሠረታዊ መርሆዎችና አተገባበር። አዲስአበባ፣ አልፋ አታሚዎች፡፡

ዳንኤል ዘውዴ እና ሌሎች፡፡ (1994) ፡፡የትምህርት ጥናትና ምርምር አተገባበር፡፡ያልታተመ።

Alderson, J.C. Claphan,C. & Wall. D.{1995}. Language test Construction and evaluation. Combridge Combridge University Press .

Andersen, N.J {1994}."Deveioping active reders:pedagogical frame work tothe Second languge reading class"in system22[2]:177-194.

Anastasion, D. and Giva, E. {2009} . Awereness of reading strateg use and reading comprehension among poor and good reader . {on line} Available In http:// ilkogreim online, org.tr.

Armbruster, Bonnie.B. & Osborn, Jean.H.(2002). Reading Instruction and Assessment: Understanding the IRA Standards. Boston: Allyn & Bacon.

Armbruster, B. B. Anderson, T. H. & Ostertag, J. (1987).Does text structure/summarization instruction facilitate learning from expository text? Reading Research Quarterly, 22 (3), 331-346. Re trieved from http: // www. Jstor. Org // stable / 747972. Accessed: 01/08/2011 09:55.

Atkins, J. G. {2013}.The effect of explicit teaching of comprehension strategies on reading comprehension in elementary school {Doctorial dissertation}.Graduate school of Arts and sciences, Columbia University.

Baker, W· & Boonkit, K ·(2004)· Learning strategies in reding and Writing EAP Contexts regional language Center journal 35(3),299–325.

Bernhardt, E.{1991}.Reading Development in asecond Language;Theoritical,empirical and class room perspectives. Norwood, NI：Ablex.

Bloke,E.{1986}.Thecomprehension strategies of second language readers.TESOL Quartely 20:463-494.

Birhau, Boggale. {1993}."Listener strategies in collaborative discourse of addis Abeba University" Abeba University MA Thesis (un published).

British, Council. {1980}.The relation ship between reading strategy. Northumbria University British Council ELT mastters Dessertation Awarda; Commendation.

Brown,D.H. {1994}.Teachingby principle an interactive approach to language pedagogy engle wood Cliffs, New Jersey, Prentice Hall Regents.

Carrell, P. L. {2006}.Can Reading Strategies be successfully taught? The language teacher Journal JALT N22// PP 2-8. Carrell P L.B, pharis and J.

Chamot, A U.{1987}."The learning Strategies of ESL students" in wenden A.and Rubin,j {eds}{1987} Learner strategies in languges in language learning. Combridge: Cambridge university press.

Chicalanga, W. l. {1993}. "Exploring iferencing ability of ESL reders" in reading in foreign language. 10 {1}:931-950.

Collins, A· & Smith, E·E·(1980)·Teaching theprocess of reading comprension (Technical Report No182) Combridgebolt beranek and new man INC·Metacognition and its relation to reading comprehension: a synthesis of the research.USA.

Conly, M. W. {1992}.Contentreadinginstruction:A communicationapproach,New York ; Me Graw.Hill, Line.

Cowan, R.J {1976}. "Reading Perceptual Strategies and contrastive analysis in Language Learning .26 {1}: 95-110.

Cowley, R. W. {1980}.Mamhar esdros and his interpretions. Ethiopian Studies: Proceedings of the international Conference Telaviv,14-17Goldenberg.Grotterdam Boston.pp.41-69 April,1980.

Creswell, J. W. {2009}, Reserarch Design, Qualitative, Quatitative & Mixed Method Approaches.{3rd ed} University of Nebraska- Liincoin.

Cubukcu, F.{2007}.An Investigation of reading strategies employed by traince techers. GEMA online Journal of languate studies. Vol.7{2}pp 95-110.

Davies, F. {1995} . Introducing reading. London: peiguin Group. Dole. J. ADuffy, G. G , Roehler, L. R. & Pearson, P. D. {1991}. Moving from the old to the new ; Reasearch on reading compherension Instruction."Review of pducational research "vol . 61 No . 2 PP 239-264 .

Ellis, R.(1994).The study of second language acquisition. Oxford Oxford University Press.

Ehrman, M. E. Leaver, B. L. & Oxford, R. (2003). Abrief over view of individual difference in Second Language Learning. System: An International Journal of Educational Technology and Applied Linguistics. Vol.31, No.4, pp. 313-330.

Gessesse Taddese,(1999).The effect of process approach to teaching readingon first Year students at kotebe college of teacher education {un published doctorial dissertation}.Addis Ababa university, School of Graduate Studies, Addis Ababa.

Grabe, W. (1991). Current developments in second language reading research. TSOL Quarterly, 25 (3), 375-406.

Grellet, F.(1981).Developing Reading Skills; A practical guide to reading Comprehension exercises.New York:Combridge:Combridge University press.

Griffiths, C. (2004). language learning strategy Theory and Research. New zealand,school of foundation studies. pp1-25.

Gully, (1997).Tadmin implication of meaning `in medieval Arabic.Exeter University Press.

Gunining,T.(2006). "Reading Comprehension instructional Steratage. "From http : // www. nsintel. moe. edu. sq. /

Gunining, T. (1996). "Reading Comprehension exersisces" From http: // www. ed Helper. com / Reading hension.htm.

Heilman, A. W., Blair, T. R., & Ruphley, W. H. (1998). Principles and practices of teaching reading (9th ed.).New Jersey: Prentice Hall.

Krashen,stephn,D&Terrel,T.D.(1983). The Natural Approach: Languag Acquisition in the classroom.california:alemany press.

Kuta,(2008).Reading and Writing to Learn;strategies Across the Curriculum. USA;Library of congress.

Lau, K. & Chan, D. W. (2003). Reading strategy use and motivation among chinese good and poor readers in Hong Kong. Journal of research in reading, 26 (2),177-190.

Lewin,B.A .(1984)."Reading between the lines"in ELT Journal 38(2):121-126.

Ling,S.(2011). Investigation Chinese English Majors use of Reading Strategies. A stedy on the Relationship Bet ween Reading Strategies and Reading Acheivements Sweden,Tutor:Carita Lund mark Kvistinstad university.EN 2460 Level Ivnglish. School of Teaching Education.

Lunzar,E. and k. Gardner.(1979).The Effective use reading. London: Heinemanen educational books the schools council.

Madson,H.s.(1983).Techniques in Testing.Oxford:Oxford university press.

MCDonough, S.H. (1995). Strategy and skill in learning a foreign language. London: England: Edward Arnold.

MCNammara, D.S., (2007). Reading Comprehension Strategy Theories, Interventions, and Technologies, Mahwan, New Jersy : Lawrence Erlbum Associates, Inc, Publishers.

Midina, S.L. (2011). Effects of Strategy Instruction in an EFL. reading Comphrension Course. AcaseStudy Bogota: Colmbia: Journal of Language Learning Skill: Vol. 14. No ISSN 1657 0790: PP 79-89.

Mather, P.& Me Carthy,R, (2005).The Artof Critical Reading, Boston

Norton,Donna.E.(1997).Acase study of viet ba high school.Vietnam national University College of foreign languages.Department of post graduatestudies.

Nuttal, C. (1996).Teaching reading skillsina Foreign language; oxford. Macmillan Publishers limited.

Nuttall, C.(1982).Teaching ReadingSkill in a Forign Language.Heine MannEducational Books.

Omaggio, A.(1993). Teaching Language In Context; Boston Heinle and Heinle Publishers.

O'Malley, j. m. & Chamot, Anna.u.(1990). Learning Strategies in second Languge Acquisition Cambridge; Cambridge University press.

Oxford,R.L.(1990).Language Learning Straeges.Wt Every Teacher ShouldKnow. New.New york:New Bury House.

Ring, C .(1989). The effective Reading of modern language. London long man UK LTD.

Rubin, J.(1987). Learner Strategies: Theoretical Assumption, Research History and Typology. In A. wenden and J. rubin (eds.). learner strategies in language learning. (pp.107-160). Cambridge: Cambridge University Press.

Sahin, A.(2013). TheEffect of Text Types on Reading Comprehehestion. AhiEvran University, education facaulity Kirsehir Turkey.

Sandra, .(1994). Student's usage reading Strategies of educaton. Adnan Menderse University, Ayd in 09 100. Turkey.

Seliger, H and E Shohamy.(1989).Second Language Reasearch Methods. Oxford Oxfored University Press.

Sliberstein, S.(1994). Techniques and resources in teaching reding. New York: Oxford University Press.

Shanehan .T. (2006).The National Reading Panal Report Practical Advice forTeachers Learning Point. Associates.Chicago.

Shang, H. (2010). Reading strategy use, self-efficacy and EFL reading comprehension. The Asian EFL Journal Quarterly, 12 (2) ,18-42.

Smith, F. (1985). Reading Second edition Combridge;Combridge university press.

Spears,D. (2006). Developing Critical Reading Skills LB239999953 M55 20061.

Stillie, M. And A. Lynskey.{1984}.Eurther Comprension: Book One:Londone Basil Black Wellttd.

Wallace, C. (1992). Reading. Oxford; Oxford University Press.

Wenden,A.(1991).Learner Strategies for Learner Autonomy:Planning & Implementing Learner Training for Language Learners. Cambridge: Prentice Hall International (UK).

Wiener, H.S. (1997) Reading Skills Hand Book {7th Ed.} Boston and New York: Houghton Mifflin Company.

Williams, R. (1984) Reading in the language Classroom. London macmillian Publishers.

Williams, M. & Bureden,R,L (1997) Psychology for Language Teachears; ASocialConstructuctivist ApproachNewYork; Combridge combridge universitypress.

Willing, ken.(1989). Teaching how to learn learning strategies in ESL.Sudney National Center for English Languge Teaching & Research.

Zhang, L.J. (2010).Effects of explicit instruction in cognitive and metacognitve reading strategie an Iranian EFL students reading performance an strat Ieon Iranian EPL Students reading performance Cstractivist pedagogy in strategy transfer Science. +Business media B.v.40 1063-1081,doi10.1007/s/1251-011-9202-5.

አባሪዎች

ሠንጠረዥ 4.1

በጥናቱ የተሳተፉ ተተኳሪ ተማሪዎች እና መምህራን ደራዊ መረጃ የሚያሳይ ሠንጠረዥ

ሀ) በጥናቱ የተሳተፉ ተማሪዎች ዳራዊ መረጃን የሚገልጽ ሠንጠረዥ

ተ.ቁ	የተተኳሪ ትምህርት ቤቶች ስም	የጥናቱ አካላይ ተማሪ ዎች ብዛት			ለተጠኚነት በናሙናነት የተመረጡ ተማሪዎች ብዛት	የተመረጡ ክፍሎች	የማንበብ ብልሃት አቅጣጫ የሚሰጥበት ቋንቋ
		ፆታ	በቁጥር	%			
1	ደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሰናዶ ትምህርት ቤት	ወንድ	300	27.5	16 (1.5)	“9” ሰባት	አማርኛ
		ሴት	420	38.5	30 (2.7)		
		ድምር	720	65.9	46 (4.2)		
2	አፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት	ወንድ	172	17.8	20 (1.8)	“9” ሦስት	አማርኛ
		ሴት	200	18.3	26 (2.3)		
		ድምር	372	34.1	46 (4.2)		
የሁለቱ ትምህርት ቤቶች		ድምር	1092	100	1092(100)		

ሠንጠረዥ 4.2

በጥናቱ የሚሳተፉ መምህራን ዳራዊ መረጃ የሚገልጽ

ተ.ቁ	መምህራን የተወሰዱበት ትምህርት ቤት	የመምህራን ብዛት			የትምህርት ዝግጅት እና የሚያስተምሩበት ትምህርት አይነት	በጥናቱ ተተኳሪ ተማሪዎች ክፍል
		ፆታ	በቁጥር	%		
1	ደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሰናዶ ትምህርት ቤት	ወንድ	2	22.2%	አማርኛ ቋንቋ ዲግሪ	9 "7"
		ሴት	3	33.3%		
		ድምር	5	55.6%		
2	አፍሪካህብረትሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት	ወንድ	2	22.2%	አማርኛ ቋንቋ ዲግሪ	9 "3"
		ሴት	2	22.2%		
		ድምር	4	44.4%		
የሁለቱ ትምህርት ቤቶች ጠቅላላ ድምር			9	100%		

ሠንጠረዥ 4.3

በሁለቱ ትምህርት ቤቶች የጥናቱ ተተኳሪ ተማሪዎች አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት የብልሃት ዓይነቶችን የሚያሳይ ሠንጠረዥ

የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ተማሪዎች የተገለገሉባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች
ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.1.2 (የአሰሳ ንባብ ከአንድ ጹሑፍ የሚፈለገውን መረጃ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ መፈለግ) ብ.1.3 (ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት ሐረጋት ግርጌ ማስመር ወይም የተለየ ምልክት ማድረግ) ብ.1.6 (የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም)
ማብራራትና ማጠቃለልን የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.2.1 የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት ብ.2.2 ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት ብ.2.5 የቃላት ሰዋሰዋዊ ትርጉም ከምንባቡ ለማግኘት ሲል በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙትን ወሳኝ ቃላት ለመረዳት ሙከራ ማድረግ ብ.2.8 ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር
ግጥምጥምነትና መመርመርን	ብ.3.1 የምንባቡን አጠቃላይ አካሄድ መለየት ብ.3.3 ከታሪኩ ወይም ሃሳቡ ጋር ቁርኝት ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም

የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.3.8 ቀጥሎ የሚመጣውን ይዘት መተንበይ ብ.3.9 አስቀድሞ መላ ምት በማንሳት በምንባቡ ሂደት ለማረጋገጥ መሞከር ብ.3.11 የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ (የምንባቡን መረጃ ከሌላ ክፍል መረጃ ጋር አቀናጅቶ መጠቀም)
አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የሚጠይቁ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች	ብ.4.2 መልስን ማዘግየት ይህ ማለት የምንባቡን ሃሳብ ሳይረዳ ሲቀር የደረሰበትን ማጠቃለያ ለጊዜው ተወት አድርጎ ወደ ሌላ መሄድ ብ.4.4 የንባብ ፍጥነትን መቀየር ይህ ማለት ከተለመደው የንባብ ፍጥነት ፈጥኖ ሲያነብ ብ4.5 ደጋግሞ ማንበብ ይህ ማለት ሃሳቡ ግልፅ ያልሆነለት በሙሉ ወይም በከፊል ሲያጋጥሙ ደጋግሞ ማንበብ ብ.4.6 (ግልፅ ያልሆነን ሃሳብ መለየት ይህ ማለት የንባብ ብልሃቱ ፅንሰ ሃሳብ የሚያጠነጥነው አንባቢው በንባብ ሂደቱ ያልተረዳውን መለየት መቻሉ ነው ብ.4.12 ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ እየሰጡ ንባብን መቀጠል

ሠንጠረዥ 4.4

በምልከታ ከተማሪዎቹ የተገኘ መረጃ ማሳያ

ከአፍሪካ ህረት እና ከባልቻ አባነፍሶ በ2011 ዓ.ም በአንደኛ መንፈቀ ዓመት የአማርኛ ቋንቋ ውጤት መሰረት በሶስቱም ደረጃ ከፍተኛ መካከለኛ እና ዝቅተኛ ውጤት ካመጡ ተማሪዎች ከየትምህርት ቤቱ በየደረጃው ሁለት ሁለት ከአንድ ትምህርት ቤት ስድስት ከሁለቱ ትምህርት ቤቶች አስራ ሁለት ተማሪዎች በምልከታ የብልሃት አጠቃቀማቸውን እና ከSaring {1987} ሞዴል ጋር ያላቸውን ተመሳስሎ ለማሳየት እንደ ምሳሌ የቀረበ ማሳያ

1.1 ቴክኒካዊ ድጋፍ የሚሰጡ የንባብ ብልሃቶች አከፋፈል፣

ንዑ. የን. ብ. አከ.	የንባብ ብልሃት አይነት	መግለጫ	በመግለጫው የሰፈረው ሐሳብ የሚወክሉ ምሳሌዎች	በመግለጫው የሰፈረው ሐሳብ የሚወክል/ሉ ምሳሌዎች
			የአ. ህ. ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት	የደ. ባ. አ.ነ.ሁለተኛ ደረጃ እና መሰናዶ ትምህርት ቤት
1.1	ግርፍ ንባብ (skimming)	አንባቢ የአንድን ጹሑፍ መልዕክት ወይም ፍሬ ነገሮችን ለማወቅ ሲል ጽሁፉን ከዳር እስከዳር በፍጥነት ለማንበብ የሚጠቀምበት ዘዴ ነው፡፡ አነባበቡም	ከ 2 የ (አ.ህ) ተማሪዎች የጹሑፉን ፍሬ ነገር ለማወቅ ምንባቡን ከዳር እስከዳር በፍጥነት	

		አይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ እና ቶሎ ቶሎ በማንበብ ነው፡፡ (አለም1995፡6)	ማንበብ	
1.2	አሰሳ ንባብ (scanning)	አንባቢን ከአንድ ጽሁፍ የተወሰነ መረጃን ወይም ቁንጽል መረጃን ለማፈላለግ የሚረዳ የንባብ ዘዴ ነው፡፡ ተፈላጊ መረጃው ከተገኘ በኋላ ግን የንባብ ሂደቱ ያቆማል አነባቡም እንደ ግርፍ ንባብ ሁሉ አይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ነው(አለም 1995፡6)	መ1 የ አ.ህ ተማሪዎች የተወሰነ ቁንፅል መረጃ ከምንባቡ አፈላልጎ ለማግኘት ፍጥነት በተሞላበት ሁኔታ ማንበብ	

1.3	በምንባብ (በአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ላይ ምልክት ማድረግ {Marking the text}	በምንባብ (በአንብቦ መረዳት ጥቁ) ላይ ምልክት ማድረግ ማለት አንባቢው ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት፣ሐረጋት ግርጌ ላይ ሲያሰምር ወይም የተለየ ምልክት ሲያደርግ ማለት ነው፡፡	ከ1የአ.ሀ ተማሪ ለጥያቄው መልስ ይሆናል ብላ ባመነችበት ቃል ግርጌ ማስመር	መ2 እና መ1የደ.ባ.አ ተማሪ ስታነብ ከባድ ቃል ነው ብላ ባሰበችው ቃል ግርጌ አስምራለች
1.4	ለዓርፍተ ነገር ለአንቀፅ ማጠቃለያ መስጠት (Making a paragraph summary in text}	ይህ ማለት አንባቢው በማንኛውም የምንባቡ ክፍል ላይ ከአላማው ጋር በተያያዘ የራሱ የሆኑ ማስታወሻ ሲያስቀምጥ ማለት ነው	ዝ1የአ.ሀ ተማሪ ከባድ ቃላት ናቸው ብሎ ካመነባቸው ራስጌ ላይ ተመሳሳይ ፍቺ መጻፍ	
1.5	ከአንድ ስርወቃል የወጡ ቃላትን መለየት (recognizing cognates)	አንባቢው በንባብ ሂደቱ የሚያጋጥሙትን ቃላት ትርጉም (ፍቺ) ለመረዳት ስርወ ቃላቸውን ሲመረምር ማለት	ዝ2 የአ.ሀ ተማሪ መማክርት ለሚለው ቃል ምክር ከሚለው ቃል የተገኘ ነው	

		ነው፡፡		
1.6	የቃል አገባባዊ ፍቺን መጠቀም (using context to define a word)	አንባቢው በንባብ ሂደቱ የሚያጋጥሙትን ጠጣር ቃላት ፍቺ ለመረዳት ከአውዳቸው ተነስቶ ግምት ሲሰጥ ማለት ነው፡፡	ከ2 የአ.ህ ተማሪ የልማት አጋር ለሚለው ፍቺ የሰጡት የለማች አገር በማለት ነው፡፡	

ሠንጠረዥ 3.2 ማብራራትና እና መቅለልን የሚጠይቅ የንባብ ብልሃቶች አከፋፈል፣

ንዑ. የን. ብ. አከ.	የንባብ ብልሃት አይነት	መግለጫ	ምሳሌ(ዎች)	
2.1	የቋንቋውን የቃላት አሰላለፍ በራስ አባባል መረዳት syntactic simplification	አንባቢው ስለታላሚ ቋንቋ መዋቅር (የቃላት አሰላለፍ) ያለበትን ችግር ለመቅረፍ እንዲችል በታቸለ መጠን ለማቅለል ሲሞክር ማለት ነው፡፡	ከ2 የአ.ህ ተማሪዎች አርቴፊሻል ወተት ማለት ወተት ያልሆነ ማለት ነው፡፡	
2.2	ከባድ ቃል ሲያጋጥም በራስ አባባል መረዳት (producedsynonyms and circumlocution)	በንባብ ሂደት አንባቢው ጽንሰ ሐሳቡን በቀላሉ መግለጽ የማይችለውን ቃል ተቀራራቢ ቃል ሲፈልግለት ወይም በርካታ ቃላትን ተጠቅሞ ሊገልጸው ሲሞክር ማለት ነው፡፡	መ1 የ አ.ህ ተማሪ አሃቲ የሚለውን ቃል አያቴ ለማለት ነው	
2.3	አያያዥ ቃላትን እና ሐረጎችን በራስ አገላለጽ	ይህም ማለት ጸሐፊው የጽሁፉን መልዕክት ከዳር ለማድረስ	ዝ2. የአ.ህ ተማሪ ከመጣ በፊት በማለት	

	መረዳት (using paraphrase of rhctorical function)	የተጠቀመባቸውን የሀሳብ ፍሰት መዋቅሮችን (አያያዥ ቃላትን እና ሐረጎችን) አንባቢው ከራሱ ግንዛቤ ተነስቶ ሲረዳው ማለት ነው፡፡	መልሷል	
2.4	የምንባቡን ሐሳብ በራስ አገላለጽ መረዳት (paraphrase)	አንባቢው የምንባቡን ሐሳብ በረሱ/ሷ አገላለጽ ለመረዳት ጥረት ሲያደርግ /ስታደርግ/ ማለት ነው፡፡	መ2 ውሸት ነው ምክንያቱም በስነምግባር ትምህርት እንጂ በስነዜጋ ትምህርት አይደለም	
2.5	የቃላትን ሰዋሰዋዊ ክፍል መለየት (identifying grammatical category of words)	ይህም ማለት አንባቢው ከሚያነበው ምንባብ ትርጉም ለማግኘት ሲል በንባብ ሂደቱ የሚጋጥሙትን ወሳኝ ቃላት የቃል ክፍል ለመገንዘብ ሙከራ ሲያደርግ ማለት ነው፡፡	መ1የአ.ሀ ተማሪ መልሱ የመጀመሪያዋ ማለት ነው፡፡	
2.6	የጽሁፉን መልዕክት በራስ መንገድ መተርጎም interpreting text	የጽሁፉን መልዕክት መተርጎም የሚለው የሚያመለክተው አንባቢው የጸሐፊውን ሐሳብ በገባው መንገድ ለመተርጎም ሙከራ የሚደርግ መሆኑን ነው፡፡	ዝ1 የባ.አ.ነ ተማሪ ስትመልስ በከፊል ይመስለኛል በከፊል ደግሞ አይመስለኝም ምክንያቱም አካል ጉደተኛ መሆን ለስኬት መነሻ ምክንያት አይሆንም	
2.7	ሐሳብን ፈልፍሎ ማውጣት	ሐሳብን ፈልፍሎ ማውጣት የሚለው ሐሳብ የሚያመለክተው		

	(using inference)	ፀሐፊው በቀጥታ ያልገለጸውን ሐሳብ አንባቢው የተለያዩ ፍንጭ ሰጪ መረጃዎችን መሰረት በማድረገረ በግልፅ ያልተቀመጠውን ፈልፍሎ ማውጣትን ይጠይቃል፡፡	---	
2.8	ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር (examining) illustration)	ሥዕላዊ መግለጫዎችን መመርመር የሚለው ሃሳብ ጸሐፊው ምስል ከሳች በሆነ መልኩ ያስቀመጠውን ጹሑፍ መረዳትን ይጠይቃል፡፡	1 የአ.ህ ተማሪ ለቅድመ ንባብ ጥያቄው በፍቅር እሰከመቃብር ያለውን በዛብህን ነው ምክንያቱም ሳነበው ምስል በውስጤ ስለከሰተ ብሏል	

ሠንጠረዥ3.3ግጥምጥምነት መመርመርን የሚጠይቁ የንባብ ብልሃቶች አከፋፈል

ንዑ. የን. ብ. አከ.	የንባብ ብልሃት ዓይነት	መግለጫ	ምሳሌዎች	
			አፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት	ደጃዝማች ባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሠናዶ ትምህርት ቤት
3.1	የምንባቡን አጠቃላይ አካሂድ መለየት (identifying the	አንባቢው ስለሚያነበው ምንባብ አጠቃላይ የሆነ የአቀራረብ ስልት ወይም አወቃቀር ሲያደርግ ማለት	1የአ.ህ ተማሪ ታሪኩ አንድ ነው ይኸውም አንድ በትምህርቷም ሆነ በስራዋ	

	macro frame)	ነው ይህንንም ሲያደርግ በዋነኛነት የታሪኩን (የሃሳቡን)ቅደም ተከተል በመያዝ ነው(Davies 1995)	በዓለም ዙሪያ ተፅዕኖ ፈጣሪ ጀግና ሴት ናት ብላላች	
3.2	የምንባቡን ሃሳብ በአእምሮ ለመሳል መሞከር (Keeping the meaning of the passage in mind)	ይህም ማለት አንባቢው ከምንባቡ ያገኘውን ሐሳብ ወይም ስሜት ከራሱ ግንዛቤ ጋር ለማስማማት ሙከራ የሚያደርግበት ሁኔታ ያመላክታል፡፡		መ2 ከአንገቷ ቀና የግንባሯን ቆዳ ሸብሸብ አድርጋ በአካባቢዋ የምታውቀውን ነገር ከምንባቡ ጋር ያለውን ዝምድና ለማሰብ ሞክራለች፡፡
3.3	ከታሪኩ (ከሃሳቡ) ጋር ቁርኝት ያላቸውን መረጃዎች መጠቀም (Using information about the stary)	አንባቢው ከአጠቃላይ ዕውቀት እና ከቀደመ ዕውቀቱ በመነሳት ስለሚያነበው ታሪክ ወይም ርእሰ ጉዳይ የጠበቀ ዝምድና ያላቸውን መረጃዎች ሲጠቀም ማለት ነው፡፡		ከ1የደ.ባ.አ.ነ ተማሪ ምናልባት አሁን ለደረሰችበት ተፅእኖ ፈጣሪነት ከዚህ በፊት በሚዲያ የሰጠችውን ሃሳብ አስታወሰኝ ይኸውም አሁን ለደረስኩበት መነሻ የሆነኝ ከማህበረሰቡ ያገኘኋቸው ዕሴቶች ናቸው ማህበረሰቡ ለኔ እንዲህ መሆን የድርሻውን አዋጥቷል ብላለች፡፡
	የምንባቡን ሃሳብ ከአጠቃላይ ዕውቀት ጋር	ይህም ማለት አንባቢው የሚያነበውን ታሪክ ወይም ሃሳብ ለመረዳት ከራሱ ልምድ ጋር ሊያገናዝበው		መ1 የደ.ባ.አ.ነ ተማሪ የሆነ ጥቅስ አለ "ሁሉም

3.4	ማዛመድ (Using general knowledge and associations)	ወይም ከነባራዊው አለም ህይወት ጋር ሲያዛምደው ማለት ነው ፡፡		ለመልካም ነው" የሚል
3.5	ከአካባቢ የተገኘን እውቀት መጠቀም (Using Knowledge of the word)	ይህም ማለት አንባቢው እንደ ጸሃፊው ሁሉ ከአካባቢው የሚያስተውላቸው እውነታዎች መኖራቸውን የሚያስረዳና በንባብ ጊዜ ደግሞ እነዚህን እውነታዎች የሚጠቀምባቸው መሆኑን የሚያመለክት ነው፡፤		ከ1 የደ.ባ.አ.ተማሪ በአካባቢችን ለሚገጥመን ነገር ሁሉ ከውስጡ ያለውን ማር መብላት እንድንችል ሁሉን በፀጋ መቀበልና ወደ መልካም መለወጥ እንዳለብን እረዳለሁ
3.6	የቀደመ እውቀት መጠቀም (using back ground Knowledge)	ይህም ማለት አንባቢው የሚያነበውን ታሪክ ወይም ርዕሰ ጉዳይ ከግላዊ የሕይወት ልምድ ከበህላዊ ዕውቀቱ በመነሳት ለመረዳት ሲሞክር ማለት ነው (Davies 1995)፡፡		ከ1የደ.ባ.አ ተማሪ የየትነበርሽ ታሪክ የቀረበው ምስል ከሳች በሆነ መልኩ ነው የቀረበው ብሏል፡፡
3.7	ቁልፍ ሐሳብን መለየት (identifying key informatiion)	የህም ማለት አንባቢው የምንባቡን ታሪክ ወይም ሃሳብ ለመረዳት ጠቃሚ የሆኑትን መረጃዎች (ለምሰሌ ርዕሱን የታሪኩን ተሳታፊዎች ይዘቱን ርዕሰ ጉዳዩን ወዘተ) የሚመለከት ነው፡፡	ከ1 የአ.ህ ተማሪ የተሠመረበት ቃል ጭርንቁሱን ለሚለው ቃል የተጨማደደ ማለት ነው፡፡	
	ቀጥሎ ስለሚመጣው ሃሳብ ግምት መስጠት	ይህም ማለት አንባቢው ስለሚያነበው ታሪክ ወይም ርዕሰ ጉዳይ ካለው ዕውቀቱ በመነሳት ከንባቡ	መ1የአ፤ህ ተማሪ	

3.8	(anticipating content)	መጀመሪያ ጀምሮ ቀጥሎ ስለሚመጣው ሐሳብ ግምቱን እየሰጠ የሚሄድ መሆኑን ያመላክታል፡፡	የተጻፈው በስህተት ስለሆነ በራስህ አስተካክለህ ስለሚል ስነ-ዜጋ የሚለው ሳይሆን መሆን ያለበት ስነ-ምግባር ወይም ግብረገብ ነው የሚሆነው፡፡	
3.9	ቀጥሎ ስለሚከናወነው ነገር መላ መምታት (hypothesisizing)	በዚህ ሁኔታ ውስጥ የሚገኝ አንባቢ በንባብ ሂደቱ ላይ ቀጥሎ ስለሚመጣው ሐሳብ ግምት መስጠት ብቻ ሳይሆን ግምቱም በመረጃዎች የተደገፈ መሆኑን ማሳየት ይቻላል፡፧		መ1የደ.በ.አ.ነ ተማሪ መጀመሪያ የገመትኩትን እየተከታተልኩ አስከመጨረሻ አነበዋለሁ
3.10	የታሪኩን (የሐሳቡን) መዋቅር መለየት (recognizing text Structure)	ይህም ማለት ፀሐፊው ታሪኩን ወይም ሃሳቡን ለማቅረብ የተጠቀመበትን መዋቅር (የታሪክ ወይም የሐሳብ) ቅደም ተከተል አንባቢው መለየት ሲችል ነው፡፡	ከ1የአ.ህ ተማሪ በትረካ ስልት በክስተት ጊዜ ቅደም ተከተል ስለ የትነበርሽ ንጉሴ ተፅእኖ ፈጣሪነት ተረድቻለሁ፡፡	
	የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ	የተለያዩ መረጃዎችን ማዛመድ የሚለው የሚያመለክተው አንባቢው ምንባቡን አንድ ክፍል መረጃ ከሌለው ክፍል መረጃ ጋር አቀናጅቶ		1ዝ2 የአ.ህ እና 1የደ.ባ.አ በድምሩ ሁለት ተማሪዎች መልሱ የቆርቆሮ ዝ1ወተት ማለት ነው እንጂ

3.11	(Information)	ለመረዳት ሙከራ የሚያደርግ መሆኑን ነው።		አርቴፊሻል ወተት ማለት ወተት ያልሆነ ማለት አይደለም፡፡

3.4 አንብቦ መረዳት እና መቆጣጠርን የሚጠይቁ የንባብ ብልሃቶች አከፋፈል

የን.ብ. አከ.	የንባብ ብልሃት አይነት	መግለጫ	ምሳሌዎች	
			የአፍሪካ ብረት ትምህርት ቤት	የባልቻ ትህርትቤት
4.1	የንባብ ዘዴን በአላማ መለወጥ (Consciously changing the plan)	የንባብ ዘዴን በአላማ መለወጥ የሚለው የሚያመለክተው አንባቢው መጀመሪያ በአንድ አይነት የንባብ ዘዴ ሲጠቀም ቆይቶ ለአንዳች የንባብ ዓላማው ፋይዳ ሲል ደግሞ በሌላ የንባብ ዘዴ የሚተካ መሆኑን ነው (oxford 1990) (Brown 1994)።	1የአ.ህ ተማሪ መጀመሪያ በለሆሳስ ማንበብ ቀጥሎ ድምጽ በማሰማት ማንበብ	
4.2	መልስን ማዘግየት (Holding)	ይህም ማለት አንባቢው የምንባቡን ሃሳብ በሙሉ ወይም በከፊል ለመረዳት ሙከራ በሚያደርግበት ጊዜ እርግጠኛ ሳይሆን ሲቀር የደረሰበትን ማጠቃለያ ለጊዜው ተወት አድርጎ ወደሌላ		መ1ጥያቄውን በመዝለል የሌሎቹን መመልስ ፡

		መሄድ		
4.3	ንባብን የሚያደናቅፍ ነገሮችን መታገል (deserting ahypeless utterance)	ጽንሰ ሃሳቡ የሚያመለክተው አንባቢው በንባብ ሂደት ላይ እንደመሰላቸት የመሳሰሉ ስነልቦናዊ ተፅዕኖዎች ለመቋቋም የሚያስችለትን ጥረቶች የሚያከናውን ሙሆኑን ነው፡፡		2 የባ.አ.ነ.ተማሪዎች መሰልቸት መንጠራራት፣በኀይል መተንፈስ depbreathing Davis {1995}
4.4	የንባብ ፍጥነትን መቀየር (Varyiing the reading rate]	የንባብ ፍጥነትን መቀየር የሚለው ጽንሰ ሃሳብ የሚያመለክተው አንባቢው ከተለመደው የንባብ ፍጥነቱ በበለጠ ፈጥኖ የሚያነብ መሆኑን ነው፡፡	1 ከ2 የአ.ሀ ተማሪ ከተለመደው ንባብ በመውጣት በጥልቅ ንባብ አንብባለች	
4.5	ደጋግሞ ማንበብ (Rereding)	አንባቢው በንባብ ሂደቱ ግልጽ ያልሆነለትን ሃሳብ ሲያጋጥመው ምንባቡን በሙሉ ወይም በከፊል ደግሞ ሊያነበው ይችላል፡፡	1 መ1 የአ.ሀ ተማሪ ግልፅ ያልሆነለት አረፍተ ነገር ያለበትን አንቀፅ ደጋጋሞ ማንበብ፡፡	
4.6	ግልጽ ያልሆነን ሃሳብ መለየት (identifying mis understanding)	የንባብ ብልሃቱ ፅንሰ ሃሳብ የሚያጠነጥነው አንባቢው በንባብ ሂደቱ በትክክል ያልተረዳውን ሃሳብ መለየት በመቻሉ ላይ ሲሆን ይህን በማድረጉም በቀጣይ ለሚያከናውነው የመረዳት ሂደት አንድ	1 መ2 የደ.ባ አተማሪ እናዝ2 1 የአ.ሀ ተማሪ ይህን	መ1የአ.ሀ ተማሪ አልገባኝም?

		እርምጃ ወደፊት ያራምዳል፡፡	ለመመለስ ተቸግሪያለሁ	
4.7	የአንድን ቃል ወይም ሐረግ ፍቺ በትክክል አለመረዳትን ችግር መግለጽ (stating failure to under stand aword or aclause)	ይህም ማለት አንባቢው በንባብ ሂደቱ ትርጉማቸው ግልፅ ያልሆኑለትን ቃላትን እና ሐረጎችን የሚለይ መሆኑን ያመለክታል፡፡		1.ዝ1ተማሪ ይህቃል ለመመለስ ያስቸግራል
4.8	በስህተት የተረዱትን ሃሳብ ተመልሶ ማረም (correcting mistakes)	ይህም ማለት አንባቢው ምንባቡን በሙሉ ወይም በከፊል በትክክል ሳይረዳው መቅረቱን ሲረዳ ማስተካከያ ሃሳብ ያቀርባል፡፡		1 ተማሪ መልሱ "ለ" ነው ሰርዞ "ሐ" አርጓል
4.9	ከአላማ አንፃር አላስፈላጊ የንባብ ክፍልን መዝለል (skipping in a controlled fashion)	የንባብ ብልሃት ፅንሰ ሃሳብ የሚያሳየው አንባቢው የሚፈልገውን ሐሳብ ለማግኘት ፈልጎ ሲያነብ የምንባብ ክፍል አይመለከተውም ብሎ ሲያምንበት ጥንቃቄ በተሞላበት ሁኔታ ዘሎት ይሄዳል፡፡	1 .መ2 የአ.ህ ተማሪ ከውስጥ አንድ ገፅ አልፎ አንብቧል	
4.10	ከህሊና ጋር መወያየት (self directed	ይህም ማለት አንባቢው በንባብ ሂደቱ የሚያጋጥሙትን ችግሮች ለመፍታት ከሚያደርገው ጥረት		1.ዝ1 የአ.ህ እና 1.መ1 የደ.ባ.አ.ነ ተማሪዎች ከህሊናቸው ጋር በመወያየት መልሱ አካል ጉዳተኞች ከሚከፈለው ግብር

	dialogue)	አንዱ ከህሊናው ጋር መወያየት ነው ፡፡		ዕርዳታ ተቀበይ ሳይሆኑ ለግብር አስተዋጽኦ ማድረግ የሚችሉ ናቸው፡፡
4.11	አስቀድሞ ስለተነበዩት ነገር ትክክለኛነት ማረጋገጥ (evaluating quessens)	አንባቢው በንባብ ሂደት ላይ ግምት መስጠት ብቻ ሳይሆን የግምቱን ትክክለኛነትንም ያረጋግጣል፡፡		1ከ 1.የደ.ባ.አ.ነ ተማሪ በግምት የምትነብየውን እርግጠኛ አልሆንም ትክክለኛነቱም አስተማማኝ አይሆንም እርገጠኛ የምሆነው አንብቤ ስጨርስ ነው፡፡
4.12	ችግር ሲጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሄ መስጠት (following through with a solution to a problem)	የንባብ ብልሃቱ ፅንሰ ሃሳብ የሚያሳየው አንባቢው መረዳት እንዳይኖረው ለሚያደናቅፉ ችግሮች የራሱ የሆነ መፍትሄን እየሰጠ ንበቡን የሚቀጥል መሆኑን ነው፡፡	1መ2የአ.ሀ ተማሪ መልሱን በሳጥን ውስጥ አስቀምጧል	1ከ2 የደ.ባ.አ.ነ በተራ ቁጥር ስለሚል በተራ ቁጥር አስቀምጨዋለሁ
4.13	በቀረበ መረጃዎች ላይ ጥያቄ ማንሳት (questioning information in the text)	ይህም የሚያሳየው አንባቢው ከምንባቡ ታሪክ ውይም ርዕሰ ጉዳይ ጋር መስተጋብር በሚፈጥርበት ጊዜ በማይቀበላቸው መረጃዎች ላይ የእንዴትነት ጥያቄ የሚያነሳ መሆኑን ነው፡፡	ዝ2 1የአ.ሀ ተማሪ ማየት የተሳነው ይህንን ሁሉ ተግባር ለማመን ይከብዳል፡፡	
	በራስ የንባብ ባህሪ ላይ አስተያየት	ጥሩ አንባቢ በንባብ ሂደቱ ላይ ግምገማና አስተያየት		

4.14	መስጠት (commenting on behaviour)	ይሰጣል፡፡ሥለሆነም የንባብ ብልሃቱ ፅንሰ ሃሳብ በዚህ ዙሪያ የሚሽከረከር ይሆናል፡፡	-	-
4.15	አንብቦ መረዳትን የመቆጣጠሪያ ዘዴ ማበጀት (monitoring comprehension)	ይህም የሚያመለክተው እያንዳንዱ አንባቢ እንደየራሱ የንባብ ልምድ የራስ የሆነ መንገድ ያለው መሆኑን ነው፡፡	-	-
4.16	ለምንባቡ ሐሳብ ወይም ስሜት ምላሽ መስጠት (reacting to text)	የንባብ ብልሃቱ ፅንሰ ሐሳብ የሚያሳየው አንባቢው መረዳት የሚኖረው ከሱ የሚጠበቀውን ድርሻ ሲያበረክት መሆኑን በማመን በትጋት ለማንበብ ሙከራ የሚያደርግ መሆኑን ነው፡፡	መ1 የአ.ህ.ተ ተማሪ ታሪኩ ስሜቴን ነክቶታል ይኸውም ተፅዕኖ ፈጣሪነት ሳያርጡ መማርን የሚጠይቅ ነው፡፡	
4.17	በምንባቡ ላይ ስለተገኙ ቃላት ሐረጋት፣አረፍተነገሮች ፍቺ ጥያቄን ማንሳት (questioning meaning of clouse,sentence,or word)	ይህም የሚያሳየው አንባቢው የምንባቡን መልዕክት በትክክል እንዳይተላለፍ እንቅፋት በሆኑት በቃላት ምርጫዎች ላይ ጥያቄን የሚያነሳ መሆኑን ነው፡፡		ዝ1የደ.ባ.ነ ተማሪ ምንድ ነው ጥያቄው አልገባኝም

ሠንጠረዥ 4.5

ቀን.........................

የአፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ እና የደጃዝማች ባልቻ አባ ነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሠናዶ ትምህርት ቤት ተተኳሪ ተማሪዎች የተጠቀሙባቸው የንባብ ብልሃቶች ከጸሐፍት ንድፈ ሃሳብ ጋር መመሳሰላቸውን ለማወቅ ለተማሪዎች የተዘጋጀ የጹሑፍ መጠይቅ፤

ይህ መጠይቅ በደብረብርሃን ዩንቨርስቲ የማህበራዊ ሳይንስና ሂዩማኒስቲክ የቋንቋዎች ጥናት የአማረኛ ቋንቋና ስነ ጽሁፍ ትምህርት ክፍል /MA/ የምርምር ጽሁፍ ለማዘጋጀት ታስቦ የቀረበ ነው፡፡

የዚህ የጽሁፍ መጠይቅ አላማ አንተ/አንቺ መረጃ ሰጪ ተማሪ በአማረኛ ቋንቋ የቀረበን ጽሁፍ በምታነብበት/ቢበት ጊዜ የምትጠቀምበት/ሚበት የማንበብ ብልሃት ምን? ምን? እንደሆኑ መረጃ ለማግኘት ነው፡፡ የሚሰበሰበው መረጃ ከምርምሩ አላማ ውጪ ለምንም ሌላ ተግባር አይውልም፡፡ (ስም መጻፍ አያስፈልግም)

የትምህርት ቤቱ ሥም፡ .... ክፍል ....
በክፍል ውስጥ አንተን /አንቺን የሚወክለው ቁጥር ....፤

<u>ክፍል አንድ</u>፡- ከዚህ በታች በሰንጠረዥ ውስጥ የቀረቡትን ዝርዝር ሐሳቦች በጥሞና አንብብ/አንብቢ፣መረጃውን በትክክል መስጠት ተገቢ ነው፣ለአንድ መጠይቅ የምትሰጠው/ጪው መልስ አንድ ብቻ ነው፣ ማንኛውም ጥያቄ ካለህ/ሽ መጠይቁን የሚያስሞላውን መምህር ማናገር ትችላለህ/ትችያለሽ

✓ " ወይም "×" ያላቸው ትርጉም የሚከተለው ነው፡፡

✓ አዎ

× አይደለም

ማሳሰቢያ፡-የመጠይቅ ትክክለኛ ወይም ስህተት የሆነ መልስ ስለሌለ የአንተን/የአንቺን ሐሳብ ብቻ አመልክት/ቺ

ንዑ.የን. ብ. አክ.	42 የንባብ ብልሃት ዓይነት		የአ.ህ ምላሽ	አዎ	የለም	የባ.አ ምላሽ	አዎ	የለም
	ተ.ቁ							
ቴክኒካዊ ድጋፍን የሚሰጡ ንዑስ የንባብ ብልሃቶች	1	በግርፍ ንባብ {Skiming} የአንድን ጹሑፍ መልዕክት (ፍሬነገሮችን) ለማወቅ ዐይንህን/ሽን በፍጥነት እያንቀሳቀስክ/ሽ ቶሎ ቶሎ ታነባለህ/ቢያለሽ?	ተማሪዎች 36(78.26%)		×	ተማሪዎች 35(76.08%)	✓	
	2	ከአንድ ጹሑፍ ውስጥ የተወሰነን መረጃ ለመፈለግ						

		እንደ ግርፍ ንባብ ሁሉ በአሰሳ ንባብ ዐይንን በፍጥነት በማንቀሳቀስ ታነባለህ/ቢያለሽ?		✓			✓	
	3	ትኩረት በሚሰጥባቸው ቃላት (ሐረጋት) ግርጌ እያሰመርክ/ሽ ወይም ምልክት እያደረክ/ሽ ታነባለህ/ሽ?		✓			✓	
	4	ለዓርፍተ ነገር ለአንቀጽ ማጠቃለያ እየሰጠህ በማንኛውም የንባብ ክፍል ከአላማው ጋር በተያያዘ የራስህን/ሽን ማስታወሻ እየያዝክ ታነባለህ/ቢያለሽ?			×			×
	5	በአንድ ምንባብ ውስጥ የሚያጋጥሙ ቃላትን ትርጉም ፍቺ ለመረዳት ስርወ ቃቸውን			×			×

		እየመረመርክ/ሽ ታነባለህ/ሽ?						
	6	ጠባር ቃላት ሲያጋጥሙህ/ሽ ፍቺያቸውን ለመረዳት ከአውዱ ተነስተህ/ሽ ግምት እየሰጠህ/ሽ ታነባለህ/ሽ?		✓			✓	
ማብራት እና ማጠለልን የሚሹ	7	የቋንቋውን የቃለት አሰላለፍ በራስ አባባል እየተረዳህ/ሽ ታነባለህ/ ቢያለሽ?	29{63.0%}	✓		29{63.0%}	✓	
	8	በንባብ ሂደት ፅንሰ ሃሳቡን በቀላሉ መግለጽ የማይቻል ቃል ሲያጋጥምህ /ሽ በርካታ ቃላትን ወይም ተቀራራቢ ቃልተጠቅመህ/ሽ ለመግለፅ		✓		✓		

		ትሞክራለህ/ሪያለሽ?						
	9	ጸሐፊው የጹሑፉን መልዕክት ከዳር ለማድረስ የተጠቀማቸውን የሃሳብ መዋቅሮች (አያያዥ ቃላት እና ሐረጎች ከራስህ/ሽ ግንዛቤ ተነስተህ/ሽ ለመረዳት ጥረት ታደርጋለህ/ጊያለሽ?			×			×
	10	የምንባቡን ሃሳብ በራስህ/ሽ አገላለጽ ለመረዳትጥረት ታደርጋለህ/ጊያለሽ?			×			×
	11	ከምታነበው/ ቢው ምንባብ የቃላትን ትርጉም ለማግኘት የቃል ክፍሎችን ለመገንዘብ ሙከራ						

		ታደርጋለህ/ ጊያለሽ?			✓			✓
	12	የጸሐፊውን ሃሳብ በገባህ/ሽ መንገድ ለመተርጎም ሙከራ ታደርጋለህ/ሽ			×			×
	13	ስታነብ/ቢ ጸሐፊው በቀጥታ ያልገለጸውን ሃሳብ የተለያየ ፍንጭ ሰጪ መረጃዎችን መሰረት በማድረግ በግልፅ ያልተቀመጠውን ፈልፍለህ/ሽ ለማውጣት ጥረት ታደርጋለህ/ ጊያለሽ?			×			×
	14	ሥዕላዊመግለጫዎ ችን በመመርመር መልዕክቱን ለመረዳት ጥረት ታደርጋለህ/ ጊያለሽ?			×			×
	15	የምንባቡን አካሄድ ለመለየት የሃሳቡን						

		ቅደም ተከተል በመያዝ ለመረዳት ጥረት ታደርጋለህ/ ጊያለሽ?	15{32.6%}		×	17{36.9%}		×
ግጥምጥም ነትን መመርመ ርን የሚጠይቁ ብልሃቶች	16	የምንባቡን ሃሳብ በአእምሮ ለመሳል ወይም ከራስ ግንዛቤ ጋር ለማስማማትሙከራ የምታደርግበት/ ጊበት ሁኔታ አለ ?			×			×
	17	ስታነብ/ቢ ከአጠቃላይ ዕውቀት እና ከቀደመ ዕውቀት በመነሳት ስለ ምንባቡ ታሪክ ወይም ርዕሰ ጉዳይ የጠበቀ ዝምድና ያላቸውን መረጃዎች ትጠቀማለህ/ ሚያለሽ?		✓			✓	
	18	የምታነበውን/ቢውን ታሪክ ወይም ሃሳብ ለመረዳት ከራስ ልምድ ወይም			×			✓

		ከነባራዊው ዓለም ጋር በማዛመድ ታነባለህ/ቢ.ያለሽ?						
	19	ስታነብ/ቢ ከአካባቢ የተገኘን ዕውቀት እና እውነታዎች ትጠቀማለህ/ሽ?			×			×
	20	ስታነብ/ቢ የቀደመ ዕውቀት ከህይወት ልምድ ከባህላዊ ዕውቀት በመነሳት ትተነብያለህ/ሽ?			×			✓
	21	ስታነብ/ቢ ቁልፍ ሃሳብን ፣ ታሪኩን፣ ተሳታፊዎችን፣ ይዘቱን እና ርዕሰ ጉዳዩን እየለየህ/ሽ ታነባለህ/ሽ?			×			×
	22	ስታነብ/ቢ ቀጥሎ ስለሚመጣው ሃሳብ ወይም ስለሚከናውን ነገር መላ በመምታት (ግምት በመስጠት) ግምቱም በመረጃዎች			×			×

		የተደገፈ መሆኑን እያሳየህ/ሽ ታነባለህ/ሽ?						
	23	ስታነብቀጥሎስለሚ መጣውግምትበመስ ጠትስለሚነበበውታ ሪክወይምርዕሰጉዳይ ካለእውቀትበመነሳ ትከምንባቡመጀመሪ ያጀምሮቀጥሎስለሚ መጣውሃሳብግምትእ የሰጠህ/ ትሄዳለህ/ጃለሽ?			×			×
	24	የታሪኩን የሃሳብ መዋቅር እየለየህ/ሽ ታነባለህ/ሽ?			×			×
	25	የምንባቡን አንድ ክፍል መረጃ ካሌላው ክፍል ጋር ለመረዳት አቀናጅተህ/ሽ ታነባለህ/ቢያለሽ?		✓			✓	
	26	የንባብዘዴንወይም ብልሃትንከአላማውአ ንፃርእየለዋወጥክ/ሽ	23 {50%}			24{52.1%}		

		ታነባለህ/ሽ?			×			×
	27	ስታነብ/ቢእርግጠኛ ያልሆንክበትን/ ሽበትን መልስ በማዘግየት ወደ ሌላው ትሄዳለህ/ ጃለሽ?		✓			✓	
አንብቦ መረዳትን መቆጣጠር የሚጠይቁ የንባብ ብልሃት	28	ንባብን የሚያደናቅፉ ነገሮችን ለምሳሌ እንደ መሰላቸት፣ መታወክየመሳሰሉትን በመታገልተፅዕኖዎችን በመቋቋም ታነባለህ /ቢያለሽ?			×			✓
	29	ከለመድከው/ሽውየንባብ ፍጥነትእየቀየርክ/ሽ ታነባለህ/ሽ?		✓			✓	
	30	በንባብ ሂደት ግልፅ ያልሆነ ሃሳብ ሲያጋጥም ንባቡን በከፊል ወይም በሙሉ ደጋግመህ/ሽ		✓			✓	

		ታነባለህ/ሽ?						
	31	በንባብ ሂደት በትክክል ያልተረዳኸውን/ሽ ውን በመለየት ቀጣይ ለሚከናወነው የመረዳት ሂደት እንደ እርምጃ ወደፊት ትራመዳለህ/ ጃለሽ?			×			×
	32	የአንድን ቃል ወይም ሐረግ ፍቺ ሳትረዳው/ጂውስትቀ ር/ሪ ማስተካከያ ታቀርባለህ/ሽ?			×			×
	33	ምንባቡን በሙሉ ወይም በከፊል ሳትረዳው/ጂውስትቀ ር/ሪ ተመልሰህ/ሽ ታርማለህ/ሽ?			×			×
	34	ከአላማ አንፃር አላስፈላጊ የንባብክፍልን ትዘላለህ/ሊያለሽ?			×			×

	35	በንባብ ሂደት የሚያጋጥሙ ችግሮችንለመፍታት ከሀሊናህ/ሽ ትወያያለህ/ሽ?			×			×
	36	አስቀድሞ ስለ ተነበይከው/ ሽው ነገር ትክክለኛነት ታረጋግጣለህ/ጫለሽ ?			×			×
	37	ችግር ሲያጋጥም ችግሩን ለመቅረፍ የራስ የሆነ መፍትሂ ትሰጣለህ/ጫለሽ?			×			×
	38	ከምንባቡ ጋርባለ መስተጋብር የማትቀበላቸውን/ ያቸውን መረጃዎች ሲያጋጥምህ/ሽ የእንዴትነት ጥያቄ ታነሳለህ/ ሻለሽ?			×			×
	39	በራስ የንባብ ባህሪ ላይ አስተያየት ትሰጣለህ/ጫለሽ?			×			×
	40	አንብቦመረዳትንየ			×			×

		መቆጣጠሪያ ዘዴ ታበጃለህ/ሽ?						
	41	ለምንባቡሐሳብወይ ምስሜትምላሽትሰጣ ለህ/ጫለሽ?			×			×
	42	የምንባቡን መልዕክት በትክክል እንዳይተላላፍ እንቅፋት የሚሆኑ ቃላት፣ ሐረጋት አረፍተነገሮች ጥያቄን ታነሳለህ/ ሻለሽ?			×			×

ነፃ አስተያየት የሚሰጥበት ጥያቄ

1.አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የምትጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች አይነት እና አተገባበር ላይ ተጨማሪ አስተያየት ካላችሁ ቀጥሎ ባለው ቦታ አስፍሩ፡፡

____

____

ውድ ጊዜያችሁን ሰውታችሁ መጠይቁን በመሙላት ስለተባበራችሁኝ አመሰግናለሁ!

ሠንጠረዥ 4.6

አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የተገለገሉባቸው ብልሃቶች የአፍሪካ ህብረት ሁለተኛ ደረጃ ተተኳሪ ተማሪዎች በሦስቱ የአንድምታ ጥያቄ አይነቶች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች መርዳት አለመርዳታቸውን የሚያሳይ ሠንጠረዥ

ኮ.ድ	(ቀ.ጥ)	(ማደ.መተ)	(አ.መ)	ረድቷል	አልረዳም
1	1.2	1.2	1.5	✓	
2	1.2	2.2 4.12	1.6		×
3	1.2	1.6	1.6	✓	
4	1.2	2.1	-		×
5	1.2	2.2	1.6	✓	
6	1.3	2.2	-		×
7	-	-	1.6		×
8	1.2	2.5	1.6	✓	
9	1.2	2.5	1.6	✓	
10	1.2	2.5	1.6	✓	
11	1.2 1.3	2.5	1.6	✓	
12	1.2	-	1.6		×
13	1.2	2.5	-		×
14	1.2	2.5	-		×
15	1.2	2.5	1.6		×

	1.3				
16	1.2	2.5	1.6	✓	
17	1.2	2.5	1.6	✓	
18	1.2	2.5	1.6	✓	
19	1.2	2.5	1.6	✓	
20	1.2	2.5	1.6	✓	
21	1.2 1.3	-	1.6		×
22	1.2	-	-		×
23	1.2	-	-		×
24	1.3	-	-		×
25	1.3	2.5	-		×
26	1.2	-	1.6		×
27	-	-	1.6		×
28	-	-	16		×
29	1.2	2.5	1.6		×
30	1.2	-	-		×
31	1.3	2.5	1.6		×
32	1.2	2.2	1.6		×
33	1.2	2.2	1.6	✓	
34	1.3	2.5	-		×
35	-	2.5	1.6		×

36	-	-	1.6		×
37	1.2	2.5	1.6	✓	
38	-	2.5	1.6		×
39	1.2	2.2	-		×
40	1.2	2.2	1.6	✓	
41	1.3	-	1.6		×
42	-	2.2	1.6		×
43	1.2	2.2 2.5	1.6	✓	
44	1.2	2.2	-		×
45	1.2	2.5	-		×
46	1.2	2.2	1.6	✓	

ሠንጠረዥ 4.7

የባልቻ አባነፍሶ ሁለተኛ ደረጃ እና መሰናዶ ትምህርት ቤት የ9 ሰባት ተተኳሪ ተማሪዎች በሦስቱ የአንድምታ ጥያቄ አይነቶች የተጠቀሙባቸው ብልሃቶች መርዳት አለመርዳታቸው የሚያሳይ ሠንጠረዥ

ኮ.ድ	(ቀ.ጥ)	(ማደ.መተ)	(አ.መ)	ረድቷል	አልረዳም
1	1.2	1.2	1.5	✓	
2	1.6	2.2 4.12	1.6	✓	
3	1.2	1.6	1.6	✓	
4	1.2	2.1	-		×
5	1.2	-	1.6		×
6	-	2.2	-		×
7	1.2	-	1.6		×
8	1.2	2.5	1.6	✓	
9	1.2	2.5	1.6	✓	
10	1.2	2.5	1.6	✓	
11	1.2 1.3	2.5	1.6	✓	
12	1.2	2.5	1.6		×
13	1.2	2.5	-		×
14	1.2	2.5	1.6		×

15	1.2 1.3	2.5	1.6	✓	
16	1.2	2.5	1.6	✓	
17	1.2	2.5	1.6	✓	
18	1.2	2.5	1.6	✓	
19	1.2	2.5	1.6	✓	
20	1.2	2.5	1.6	✓	
21	1.2 1.3	2.5	1.6	✓	
22	-	-	-		×
23	1.2	-	-		×
24	1.3	2.5	1.6		×
25	1.3	2.5	-		×
26	1.2	-	1.6		×
27	-	2.5	1.6		×
28	1.2	2.5	16	✓	
29	1.2	2.5	1.6	✓	
30	1.2	-	-		×
31	1.3	-	1.6		×
32	1.2	2.2	1.6	✓	
33	1.2	2.2	1.6	✓	
34	1.3	2.5	-		×

35	1.2	2.5	1.6	✓	
36	-	2.5	1.6		×
37	1.2	2.5	1.6	✓	
38	1.2	2.5	1.6		×
39	1.2	-	1.6		×
40	-	2.2	1.6		×
41	1.3	-	1.6		×
42	1.2	2.2	1.6	✓	
43	1.2	2.2 2.5	1.6	✓	
44	1.2	2.2	1.6	✓	
45	1.2	2.5	-		×
46	-	2.2	1.6		×

አባሪ፡-አንድ

በማንበብ ብልሃት ዙሪያ ለመምህራን የተሰጠ ስልጠና መመሪያ

ክፍል አንድ

መግቢያ፡-

ይህ ጥናታዊ ጽሁፍ በደብረ ብርሃን ዩኒቨርስቲ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች በሚል ርዕስ በ9ኛ ክፍል አማርኛ ት/ት በሚማሩ ተማሪዎች ዙሪያ የሚደረግ ሲሆን የጥናቱ አላማ ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ምን ምን ? እንደሆኑ ማሳየት፣ የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከሙህራን ሃሳብ ጋር ግንኙነት እንዳለው እና እነደሌለው መፈተሸ እንዲሁም ብልሃቶቹ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ማገዝ አለማገዛቸውን በመፈተሽ ዙሪያ ትኩረት ያደርጋል፡፡

የአሰለጣጠን ሁኔታን በተመለከተ ተማሪዎች የሚያነቡት ለደረጃው የተዘጋጀውን ምንባብ መሰረት በማድረግ የማንበብ ብልሃቶችን ተጠቅመው እንዲያነቡ ይደርጋል፡፤ እንዲሁም ሞዴሎቹን መሰረት በማድረግ ተግባራዊ ይሆናል ከዚያም ተማሪዎቹ እራሳቸውን እንዲገመግሙ ይደረጋል፡፡

1ኛ/ **መግቢያ፡-**ስልጠናውን ለሚከታተለው መምህር የተፃፈ ደብዳቤ፣

- ጥናቱን ለሚከታተሉት የስምምነት ቅጽ፣
- ስልጠናዎቹ ምን ምን እንደሚያካትቱ አጠቃላይ እይታ፣
- አሰልጣኙ ስልጠናውን የሚሰጥበት የጊዜ ቀመር

2ኛ/ **ክፍል፡--** የማንበብ ብልሃቶች ምንነት፣ ከሙህራን ሀሳብ ጋር ያለው ተመሳስሎ እና አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን፣መተንተን ሲሆን

- ስልጠናውን የሚከታተለው መምህር በብልሃቶች ዙሪያ ግንዛቤ እንዲኖረው ማድረግ፣
- መምህሩ ለተማሪዎቹ ብልሃቶችን ተጠቅመው ከማንበባቸው በፊት ለተማሪዎቹ ስለብልሃቱ አጠቃቀም ግንዛቤ ይፈጥራል፡፡

3ኛ ክፍል፡-የማንበብ ብልሃቶችን በተመለከተ ተማሪዎችን ለመተግበር የሚያስችል የተግባር ቅድመ ተከተል የሚያመለክት ነው፡፡ ለመምህሩ ግንዛቤ ለመፍጠር፣

- ከስልጠናው በኋላ ክትትሉን ለሚያደርገው መምህር የተፃፈ ደብዳቤ

ውድ መምህር፣

በቅድሚያ ይህንን ሥልጠና በማድረግ በተማሪዎች በብልሃት አጠቃቀም ዙሪያ የበኩልዎን አስተዋጽኦ ስላበረከቱ ሞያዊ ምስጋናዬን አቅርባለሁ፡፡

የዚህ ምርምር ዋና ትኩረት አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበትን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን መተንተን ሲሆን ይህ የምርምር ስራ ቅይጥ ዘዴን የተከተለ ነው፡፡ የሥልጠናውም መምሪያ የተለያዩ ሙህራን ካስቀመጡት ንድፈ ሀሳብ እና ከጥናቱ ትውረታዊ ክፍል መነሻነት የተዘጋጀ ነው፡፡

አመሰግናለሁ!!

አባሪ፡-ሁለት

የተማሪዎች ብልሃት አጠቃቀም ስምምነት ቅጽ

ይህ ቅጽ የማንበብ ብልሃት ምን? ምን? ናቸው፣ ብልሃቶቹ ከሙህራን ሃሳብ ጋር ይመሳሰላሉ ወይ እና ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ማገዝ አለማገዛቸውን የሚመለከት ነው፡፡

የምርምር አቅራቢው ሙሉ ስም እና አድራሻ፣

ሥም ....

አድራሻ፡..

ኢሜል ....

ስ.ቁ ....

የሰልጥኖ አሰልጣኝ መምህር ሙሉ ስም እና አድራሻ

ስም .... ስ.ቁ .... አድራሻ፡- ....

በምርምሩ ለሚሳተፉ ተማሪዎች አቅጣጫ የሚመለከት ስልጠና የሚሰጠው ከ......................... እስከ .... ነው፡፡

እኔ መምህር .... በማንበብ ብልሃት ዙሪያ በምርምር አቅራቢው በታቀደው ጊዜ በምርምር ስራው ለሚሳተፉ ተማሪዎች ለሁለት ሳምነት በሳምንት አንድ ጊዜ /1ሰዓት ከ20ደቂቃ/ ለተማሪዎች አቅጣጫ ለማመላከት ተስማምቻለሁ፣ ለተማሪዎች የሚቀርበው የማንበብ ብልሃት አጠቃቀም በታቀደው መሰረት ቅደም ተከተል ጠብቄ ለማቅረብ ፍቃደኛ መሆኔን መግለጽ እወዳለሁ፣ ስራውንም ጀምሬ አላቋርጥም፡፡

- የምርምር አቅራቢው ሙሉ ስም እና ፊርማ.......................ቀን……………………..
- የመምህር ሙሉ ስምና ፊርማ ....
  ቀን……………………………………..

በሥልጠናው ትኩረት የሚደረግባቸው ጉዳዮች

ተ.ቁ	የንባብ ብልሃት አጠቃቀም	ጊዜ
1	የማንበብ ብልሃት የተማሪዎች አጠቃቀም ዙሪያ በግልጽ አቅጣጫ መምራት	40 ደቂቃ
2	የማንበብ ብልሃት ምንነት እና ዋና ዋና የሚባሉትን የብልሃት አይነቶች ማስተዋወቅ	20 ደቂቃ
3	የተለያዩ ጽሁፎችን አንብቦ ለመረዳት የማንበብ ብልሃቶችን ተግባራዊ ማድረግ ያለው ጠቀሜታ እና ውጤት ዙሪያ ግንዛቤ መፍጠር	10 ደቂቃ
4	የማንበብ ብልሃቶች አጠቃቀምን የሚያሳይ ሞዴሎች እና ከጸሃፍት ሐሳብ ጋር ያለው ተመሳስሎ	5 ደቂቃ
5	የማንበብ ብልሃቶችን የአቀራረብ ቅደም ተከተል	5 ደቂቃ

ሠንጠረዥ 4.8

ደብረ ብርሃን ዩኒቨርስቲ

የማህበራዊ ሳይንስና ሥነ-ሰብ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነ-ጽሁፍ ትምህርት ክፍል

የድኅረምረቃ መርሃግብር

በኮተቤ ሜትሮፖሊታን ዩንቨርስቲ የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነጽሁፍ ትምህርት ክፍል አማረኛ ድህረ ምረቃ መርሃ ግብር በሦስተኛ ዓመት ተማሪዎች አስተያየት የሚሰጥባቸው የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች

ውድ ተማሪ! የዚህ ጥናት ዓላማ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበት ብልሃቶች ምን ምን ናቸው? ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከምሁራን ንድፈ ሃሳብ ጋር ይዛመዳሉ ወይ? እና የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ውጤታቸው ምን ይመስላል? የሚሉትን የጥናቱ ጥያቄዎችን ከግምት በማስገባት አንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ተዘጋጅተውላቸዋል፡፡ ስለዚህ አንተ/ቺ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎቹ ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት መስፈርቶች አኳያ ያላቸውን ተጣጥሞ በሚመለከት አስተያየትህን/ሽን/ እንድትሰጥ/ጭ/ በአክብሮት ተጠይቀሃል/ሻል/ በአንብቦ መረዳት ጥያቄዎቹ አዘገጃጀት ላይ ከግምት የገቡ ነጥቦች

ማደራጀት ወይም መተርጎምን ፣የሀሳብ ፍሰት መዋቅር መረዳትን ፣የሚጠይቁ ጥያቄዎች ማለት ደግሞ የምንባቡብ ሃሳብ በሌላ አገላለጽ ማቅረብን የሚመለከቱ ናቸው፡፡ ስለሆነም ዋና መልዕክትን የመገንዘብና ሐሳብ ጨምቆ የማቅረብ ችሎታን ይጠይቃሉ፡፡

ሐሳብ ፈልፍሎ ማውጣትን /መመራመርን/ የሚጠይቁ ጥያቄዎች ማለት በግልጽ ያልተነገረውን ሐሳብ ፈልፍሎ የማውጣት ችሎታን የሚጠይቁ ናቸው፡፡ ስለሆነም የየአንቀጾችን ፍሬ ነገር የመለየት አውዳዊ ፍቺዎቹን የሚፈልግ ችሎታን ይጠይቃሉ፡፡

የግል አስተያየትን የሚሹ ጥያቄዎች ደግሞ ምንባቡን በተወሰነ መልኩ መሰረት በማድረግ አንባቢው ነጻ አስተያየቱን የሚሰጥባቸው ናቸው፡፡

አማራጭ ያላቸውና አማራጭ የሌላቸው ጥያቄዎች፣ በሳጥን፣ በሰንጠረዥ፣ በእፀ-መዋቅር የተዘጋጁ ናቸው፡፡

የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን በአይነት በአይነት በመመደብና ለምላሾቹ እርማት በመስጠት ረገድ በሦስተኛ አመት የድህረ ምረቃ ተማሪዎች አማካኝነት የሚከናወን ተግባር

ውድ ተማሪ! የዚህ ጥናት ዓላማ አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎቹ የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ምን ምን ናቸው? ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው ብልሃቶች ከጸሃፍት ሃሳብ ጋር ይገናኙ ይሆን የሚቀሙባቸው ብልሃቶች ውጤቱስ ምን ይመስላል? የሚሉትን ጥያቄዎች መመለስ ነው፡፡ ከዚህ አኳያ ከላይ የተጠቀሱትን ጥያቄዎች ይመልሳሉ ተብለው የተዘጋጁት የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት የጥያቄ አይነቶች በየትኞቹ ምድቦች እንደሚመደቡ በትክክል ለመረዳት እና ተማሪዎቹ የሰጧቸው ምላሾች ትክክለኛነት ለማወቅ የእርሷ አስተዋጾኦ ከፍተኛ ነው፡፡ ስለሆነም አንተ/ቺ/ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎቹን ከቀረቡት የጥያቄ አይነቶች አኳያ በየምድባቸው እንድትመድብ/ቢ/ እና ለጥያቄዎቹ የተሰጡት ምላሾችም ከተዘጋጀባቸው ምንባቦች አኳያ እርማት እንድትሰጥ/ጪ/ በአክብሮት ተጠይቀሃል /ሻል፡፡

የጥያቄ አይነቶቹና መለያ ባህሪቸው

1. ቀጥተኛ ጥያቄዎች ማለት ከምንባቡ በቀጥታ የሚወሰድ እና ቃል በቃል ምላሽ የሚጥባቸው ናቸው፡፡
2. ማደራጀት ወይም መተርጎምን የሚጠይቁ ጥያቄዎች ማለት ደግሞ የምንባቡን ሐሳብ በሌላ አገላለጽ ማቅረብን የሚመለከቱ ናቸው፡፡ስለሆነም ዋና መልዕክትን መገንዘብ ሐሳብን ጨምቆ የማቅረብ ችሎታን የመሳሰሉትን ይጠይቃሉ፡፡
3. ሐሳብ ፈልፍሎ ማውጣትን /መመርመርን/ የሚጠይቁ ጥያቄዎች ማለት በግልጽ ያልተነገረውን ሐሳብ ፈልፍሎ የማውጣት ችሎታን የሚጠይቁ ናቸው፡፡ ስለሆነም የየአንቀፅ ፍሬ ነገር የመለየት አውዳዊ ፍቺዎችን የመፈለግ ችሎታን ይጠይቃሉ፡፡
4. የግምገማ ጥያቄዎች የሚባሉት ስለ ምንባቡ አጠቃላይ ሐሳብ ስለ ምንባቡ መልዕክት እና ስለ ምንባቡ አቀራረብ ሚዛናዊ ፍርድን የሚጠይቁ ናቸው፡፡
5. የግል አስተያየትን የሚሹ ጥያቄዎች ደግሞ ምንባቡን በተወሰነ መልኩ መሰረት በማድረግ አንባቢው ነጻ አስተያየቱን የሚሰጥባቸው፣
6. ስዕሎችን በመተርጎም ምላሽ የሚሰጥባቸው ናቸው፡፡

የመመሪያው ተራ ቁጥር	የሚመደቡት የጥያቄ አይነት	አስተያየት
አንድ		
ሁለት		
ሶስት		
አራት		
አምስት		
ስድስት		
ሰባት		
ስምንት		
ዘጠኝ		
አሥር		

ላደረግክልኝ/ሽልኝ/ ትብብር በቅድሚያ አመሰግናለሁ፡፡ አጥኚዋ

አባሪ፡-ሦስት

ቅድመ ንባብ ጥያቄዎች

1. ከዚህ በፊት ካነበባችሁት ወይም ካዳመጣችሁት ጹሑፍ መካከል በበለጠ የምታስታውሱት የትኛውን ነው? ጹሑፉን እንድታስታውሱ ያደረጓችሁን ምክንያቶች ግለጹ፡፡

----

2. ከዚህ በታች አንድ ምንባብ ቀርቦላችኋል የምንባቡን የመጀመሪያ እንቀፅ በማንበብ የትነበርሽ ንጉሴ ተፅዕኖ ፈጣሪ ያሰኛት ምን ምን? በማከናወኗ እንደሆነ ግምታችሁን በመዘርዘር ጻፉ፡፡

----

3. ምስሉን በማየት ከምስሉ አንጻር በምንባቡ ምን ትገምታላችሁ?ግምታችሁን ጻፉ፡፡

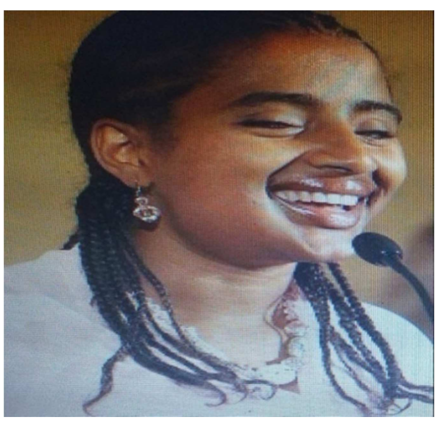

ንባብ አንድ

“የትነበርሽ ንጉሴ”

አሜሪካ የሚገኘው የኢትዮጵ ሴቶች መብት ድርጅት “የዘመኑ ጣይቱዎች” ብሎ በአሜሪካና በኢትዮጵያ የሚገኙ አስር ተፅዕኖ ፈጣሪ ሴቶችን መርጧል፡፡ ከእነዚህ ሴቶች

መካከል የትነበርሽ ንጉሴ ትገኝበታለች፡፡ የትነበርሽ ለዚህ የበቃችው አካል ጉዳተኛነቷ ሳይወስናት በትምህርቷም ሆነ በሥራዋ ከፍተኛ ብቃቷን ስላስመሰከረች ነው፡፡

የኢትዮጵያ አካል ጉዳተኞች ልማት ማህበር በተባለ መንግስታዊ ያልሆነ ድርጅት ውስጥ በሥራ አስኪያጅነት በማገልገል ላይ የምትገኘው የትነበርሽ ጥር 24 ቀን በ1975ዓ.ም ወሎ አማራሳይንት ተወልዳ በስድስት ዓመቷ ባጋጠማት የማጅራት ገትር (የሜኔንጃይትስ) ሕመም የተነሳ የዓይን ብርሃኗን በማጣቷ ነው ወደ አዲስ አበባ የመጣችው፡፡ አዲስ አበባ ከአያቶቿ ጋር ለመኖር ብትመጣም ለዓይነ ስውራን የሚሆን ትምህርት ቤት ባለመኖሩ ወደሻሸመኔ ተልካ እስከ ስድስተኛ ክፍል ተምራ ተመልሳ አዲስ አበባ መጥታለች፡፡ ከ7ኛ ክፍልእስከ 12ኛ ክፍል በተማረችበት ዳግማዊ ምንሊክ ትምህርት ቤት ለእሷ አዲስ ሕይወት እንደ መጀመርእንደሆነየትነበርሽትናገራለች፡፡"ከዚህበፊትከ16- 20 ተማሪዎች ብቻ ባሉበት ክፍል እማር የነበርኩት ልጅ በአንዴ ከ70 ልጆች ጋር ስቀላቀል ገሃነም የጣሉኝ ነበር የመሰለኝ፡፡ በዚያ ላይ አይነስውር በመሆኔ እኔን ለማቅረብ ፈቃደኞች አልነበሩም፡፡ "ተማሪዎች እንዲህ ቢያገሏትም አልቅሳና ተለማምጣ እንዲቀርቧት ከማድረግ ይልቅ በትምህርቷም ሆነ ባሏት የተለያዩ ችሎታዎች ተጠቅማ ያራቃትን ማህበረሰብ ለማቅረብ ተነሳችና ድንቅ ብቃቷን አስመሰከረች፡፡ አንድ አብሯት የተማረ ወጣት ሲናገር፡ "ያኔ የትነበርሽ በምታደርጋቸው እንቅስቃሴዎች በጣም እገረም ስለነበር ‹አይ ውሸቷን ነው ማየት ትችላለች› እል ነበር ፡፡አንዳንዴ ደግሞ እኔም አይነ ስውር ብሆን እንደ እሷ ጎበዝ እሆን ነበር ይሆን? ›እያልኩ ራሴን እጠይቅ ነበር" ብሏል፡፡ እናም እንዳሰበችው በትምህርቷና በእንቅስቃሴዎቿ በአጭር ጊዜ በመምህሮቿም ሆነ በተማሪዎች ዘንድ እውቅናን አተረፈች፡፡ በዚህም የትምህርት ቤቱ የተማሪዎች መማክርት ምክትል ፕሬዝዳንትና የህዝብ ግንኙኝነት ኃላፊ፣ የሙዚቃ ባንዱ ድምፃዊ፣ የስነፅሁፍ ክፍሉ ገጣሚ በመሆን መሳተፍ ጀመረች፡፡ እንዲህ እንዲህ እያለች ማትሪክን በአጥጋቢ ውጤት አልፋ አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ገባች፡፡ የመጀመሪያ ዲግሪዋን የሰራችው በሕግ ትምህርት ነው፡፡ ከዚያ በኋላ ደግሞ በሶሻል ዎርክ ሁለተኛ ዲግሪዋን ሰርታለች፡፡

የኢሲዲዲ ውስጥ በስራ አስኪያጅነት የምትሰራው የት ነበርሽ ድርጅቱ ስለሚያደርገው እንቅስቃሴ ይህን ብላለች፡፡ "ድርጅታችን በዋናነት የሚሰራው አካል ጉዳተኞችን አጠንክሮ የልማት አጋር ማድረግ ላይ ነው፡፡ ብዙ ጊዜ ሰዎች አካል ጉዳተኞች ተረጂዎች ብቻ እንደሆኑ አድርገው ያስቧቸዋል፡፡ እውነታው ግን አካል ጉዳተኞች ተገቢውን ድጋፍ ካገኙ ከሚከፈለው ግብር እርዳታ ተቀባይ ሳይሆኑ ለግብር አስተዋፅዖ ማድረግ የሚችሉ ዜጎች መሆናቸው ነው፡፡ በዚህ የተነሳ አካል ጉዳተኞች በቡድን ተደራጅተው ሲመጡ እንደግፋቸዋለን፡፡ በዚህ ፕሮግራም በዓመት ከ3ሺህ በላይ የአካል ጉዳተኞች ተጠቃሚዎች ናቸው፡፡ ከዚህም በተጨማሪም የሥራ ዕድል በማመቻቸት ፣እነሱን የሚመለከቱ የሥራ ማስታወቂያዎች ሲወጡ በኢሜልና በስልክ ማሳወቅ፣ ሕፃናትን ለትምህርት ማዘጋጀት በመሳሰሉት ዙሪያ እንሰራለን፡፡ በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ጀምረነው የነበረውን ለአካል ጉዳተኞች ምቹ የሆነ የትምህርት አካባቢ ወደ መቀሌና አዋሳ ዩኒቨርስቲዎች አስፋተነዋል፡፡ ወደፊት ደግሞ በሌሎች ክልሎች ለመስራት ዕቅድ ይዘናል" ብላለች፡፡ ከዚህም በላይ በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ግምቱ ወደ 300 ሺህ ብር የሚጠጋ ዲጂታል ስቱዲዮ አስገንብተው ለዩኒቨርስቲው አስረክበዋል፡፡ ከዚህ በፊት ለዓይነስውራን የሚዘጋጀው የብሬል መፅሀፍ ከፍተኛ ገንዘብና ቦታ የሚጠይቅ በመሆኑና በየጊዜው የሚለዋወጠው የትምህርት ፖሊሲና ካሪኩለም አመቺ ባለመሆኑ ተማሪዎች በቀላሉ በሞባይላቸውም ሆነ

በሚሞሪ ላይ በድምፅ የተቀረፀ የትምህርት መረጃ ያገኛሉ፡፡ ወደፊትም ከትምህርት ሚኒስቴር ጋር በመተባበር ተመሳሳይ ዲጂታል ስቱዲዮ በአንደኛና በሁለተኛ ደረጃ ት/ቤቶች ለማስገንባት እየተነጋገሩ ነው፡፡

የንብብ ጊዜ ጥያቄዎች

3.ታሪኩን ከማንበባችሁ በፊት በመገመት የጻፋችሁት ትክክል ሆነ ወይስ አልሆነም? ለምን? ማስረጃ በመግለጽ ጻፉ?

----

4. *በቀጣዩ ክፍል የትበርሽ ንጉሴ ምን ምን ተግባራትን የምታከናውን ይመስልሃል/ሻል በመዘርዘር ጻፍ/ፊ?*

የትነበርሽ ሕብረተሰቡ አካል ጉዳተኞችን አስመልክቶ ያለው አመለካከት በፊት ከነበረው የተለወጠ ቢሆንም ዛሬም ችግሮች መኖራቸውን ለድንቅ መጽሔት ሪፖርተር ስትናገር እንዲህ ብላለች። "የአካል ጉዳተኞች ቁጥር በጨመረና ተቋማት በተገነቡ ቁጥር ችግሮቹም አብረው እየተገነቡ ነው፡፡ እየተገነቡ ያሉት የትምህርት ተቋማት የአካል ጉዳተኞችን ፍላጎት ያሟሉ አይደሉም፡፡ ምቹ መፀዳጃ ቤትና የመታጠቢያ ቤት የላቸውም፡፡ ለመጀመሪያ ጊዜ በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ውስጥ ለአካል ጉዳተኞች ምቹ መታጠቢያና መፀዳጃ ቤት ያስገነባነው እኛነን፡፡ በቀጥታ ከትምህርት ጋር የማይገናኙ የሚመስሉ ግን እንቅፋት የሚሆኑ ነገሮች ብዙ ናቸው፡፡ ወደ ዩኒቨርስቲ የሚመጡ አካል ጉዳተኞች ተመርቀው እስከ ሚወጡ ድረስ ኑሯቸው እዚያው ነው፡፡ ስለዚህ ለእነሱ ተስማሚ የሆነ የመኖሪያ አካባቢ ሊገነባላቸው ይገባል፡፡ ከአንዳንድ ሆቴሎች በስተቀር አብዛኛዎቹ ሆቴሎች ለአካልጉዳተኞች መወጣጫ የላቸውም፤ የሚገነቡት ሞሎችም እንደልብ ተዘዋውረን ለመግዛት ምቹ አይደሉም፡፡ ዛሬ ብዙዎቻችን ተከፍሎን የምንሰራ ስለሆንን አቅም ያለን ገፒዎች ሆነናል፡፡ ያለው ክፍተት ግን ለእነሱም ገበያ እያሳጣቸው ነው፡፡"

"የትነበርሽ ቦረና አካዳሚ" የሚባለው ት/ቤቷም ለማንኛውም ልጅ ምቹ ሆኖ የተሠራ ነው፡፡ ት/ቤቱን የከፈተችው በተለያዩየ አገር ውስጥና የውጪ መድረኮች ላይ ለምታቀርባቸው ጥናታዊ ፅሁፎች የሚከፈላትን ገንዘብ በማጠራቀም ሲሆን ከሁሉም በላይ ለስነምግባር ትምህርት ከፍተኛ ትኩረት እንደሚሰጡ የምትናገረው የትነበርሽ "በእኛ ጊዜ የስነምግባር ትምህርት ስለነበር ትውልዱ አሁን ካለው ጋር ሲነፃፀር ጥሩ ሞራል የነበረው ነው ፤ አሁን ግን ያ ጠፍቶ ለቀለም ትምህርት ብቻ ትኩረት ስለሚሰጥ በ26 አመቱ ዶክትሬት የሚይዝ ወጣት እውቀቱና ተግባሩ ለየብቻ ሆነው አገሩን የሚጎዳ ዜጋ ሆኗል፡፡ ያሉንን ምርጥ እሴቶች እያጣናቸው ስለሆነ የወደፊቱ ሁኔታ በጣም ስለሚያሳስበን

ለተማሪዎቻችን ሰዎችን ስለማክበር፣ ስለሰላምታ አሰጣጥ፣ ስለይቅርታና ስለመሳሰሉት በሚገባ እንዲያውቁ እናስ ተምራቸዋለን፡፡ በትምህርታቸው ከፍተኛ ውጤት ላመጡ ተማሪዎች በምንሰጠው ሽልማት ከሌሎቹ ለየት እንላለን፡፡ ከዚህ በፊት ኮምፒውተሮችን ስንሸልም የቆየን ሲሆን ዘንድሮ ደግሞ ከመዋዕለና ከአፀደሕፃናት አንደኛ ለወጡ ሕፃናት አቢሲኒያ ባንክ የአምስት መቶ ብር የቁጠባ ደብተር ከፍተንላቸዋል፡፡ ይህም ህፃናቱ ከአሁኑ የቁጠባ ባህል እንዲያዳብሩ ይረዳቸዋል፡፡”

ለየትነበርሽ እውቅና እነዚህ እንቅስቃሴዎቿ የትነበርሽን እውቅና አሰጥተዋታል፡፡ በ2003 በአካል ጉዳተኞችና በኤችአይቪ ዙሪያ ባደረገችው ከፍተኛ አስተዋፅዖ በደቡብ አፍሪካ የሂውማኒቴሪ አለም አቀፍ ሽልማት አግኝታለች፡፡ ከዚያ በኋላም በተለያዩ አገራት በምታቀርባቸው ፅሁፎች ከፍተኛ ተሰሚነት አግኝታለች፡፡ ለዚህም ነው በቅርቡ ከአስር ተፅዕኖ ፈጣሪ ሴቶች ጋር ልትመደብ የቻለችው፡፡ ከዚህ በተጨማሪ “በቤት ውስጥም የተዋጣልኝ ባለሙያ ነኝ” ትላለች፡፡ “ቤት ውስጥ በጣም ባለሙያ ነኝ፡፡ እንዲህ እንድሆን ያደረገችኝ ደግሞ እናቴ ናት፡፡ (እናቴ የምትላቸው ያሳደጓትን አያቷን ነው) እሷ በፍፁም “አልችልም” የሚል ቃል እንዲወጣኝ አትፈቅድልኝም ነበርና ማንኛውንም የቤት ስራ ሰርቼ ነው ያደግሁት፡፡ ዩኒቨርስቲ እያለሁም ለበዓል ወደ ቤት ስሄድ ዳቦ አቡክቼ ጋግሬ፣ ሽንኩርት ከትፌ ወጥ ሰርቼ ነበር በዓልን የምናሳልፈው፡፡ እና ዛሬ የቤት ውስጥ ረዳቶቼ ሲመጡ የሚገምቱትና ሲወጡ ይዘውት የሚሄዱት ነገር ይለያይባቸዋል፡፡ ፈፅሞ ስራ የምችል አይመስላቸውምና ዛሬ ፒሳ እንሰራለን ፣ ይህን እጠቢ ፣ ይህን ክተፊ ስላቸው በጣም ይገረማሉ፡፡”

ከዚህም በላይ ጥሩ እናት ናት፡፡ ከባለቤቷ ከአቶ ብስራት ሸዋንግዛው የወለደቻትን የአንድ ዓመት ከሶስት ወሯን አሃቲን በጥሩ እንክብካቤ እያሳደገቻት ትገኛለች፡፡ ኤሌክትሪካል ኢንጂነር ከሆነው ባለቤቷ ጋር የተዋወቁት በሚያመልኩበት የካቶሊክ ቤተክርስቲያን እንደሆነ ተናግራ እሱ እንግሊዝ ነዋሪ በመሆኑ ጋብቻቸው ሊዘገይ እንደቻለም ጠቅሳለች፡፡ ጓዙን ጠቅልሎ ወደ አገሩ ከመጣ በኋላ ግን ጊዜ ሳያጠፉ ትዳር መስርተዋል፡፡ በአሁኑ ሰዓትም የካቶሊክ ቤተክርስቲያን ልታስገነባ ባለችው ዩኒቨርስቲ ውስጥ ሲኒየር ማናጀር ሆኖ ይሠራል፡፡ ልጃቸውን እንዴት አሃቲ እንዳሏት ጠይቄያት ይህን ብላኛለች፡

“አሃቲ የግዕዝ ቃል ሲሆን፡- የመጀመሪያዋ፣ ቀዳሚዋ፣ አንደኛዋ ማለት ነው፡፡ አሁን ለልጆች በብዛት እየወጡ ያሉት የዕብራይስጥና የአረብኛ ስሞች ናቸው፡፡ ይሄ ደግሞ ወደፊት የማንነት ጥያቄ ያነሳል የሚል ስጋት ስላለን ልጃችን አድጋ ይህ ሁኔታ እንዳይፈጠርባትና ከሴም ነገድ ጋር ያላትን ቁርኝት ማየት እንድትችል ነው አሃቲ ያልናት፡፡ ስሙ በወንድ አሃዱ በሚል ተለምዷል፡፡ አሃቲ አንድም ቀን የዱቄት ወተት አልጠጣችም፤ እስከ ስድስት ወር ድረስ ጡቴን ስትጠባ ቆየችና አርቴፊሻል ወተት ስንሰጣት እምቢ አለች፣ የተለያዩ ወተቶችን ብንሞክራትም እምቢ በማለቷ ከእናቷ በቀጥታ ወደ ላሟ ነው የተሸጋገረችው፡፡ ሐኪሞች ባይመክሩም እሷ ግን ስለ ተስማማት ንፅህናውን ጠብቀን ለአንድ ዓመት ከጠጣች በኋላ አሁን በምግብም፣ በእንቅልፍም፣ በመራመድም ራሷን ችላለች፡፡

የትነበርሽ አካል ጉዳተኛነቷን አንድም ቀን አማርራው አታውቅም፡፡ እንዲያውም “ለእኔ ስኬት ከጥረቴ ባሻገር 50 በመቶውን ድርሻ ያበረከተው አካል ጉዳተኛነቴ ነው” ትላለች፡፡

"ብዙዎች ሴት ሆነሽ በዚያ ላይ አካል ጉዳተኛ ሆነሽ እንዴት ይህን ሁሉ ለመስራት ቻልሽ? እያሉ እንደ ችግር የሚያነሷቸውን ነገሮች እኔ እንደ ዕድል ነው የማያቸው፡፡ ማንኛውንም ነገር ከተቀበልሽው ውስጡ ያለውን ማር ከፍተሽ ትበያለሽ፤ ካልተቀበልሽው ደግሞ ውስጡ ማር አይኖርም ብለሽ ስለምታምኚ እንደተራብሽ ትኖሪያለሽ፡፡ ዋናው ቅሉን የማመንና ያለማመን ጉዳይ ነው፡፡"

ከዚህ ቀደም በተለያዩ በጎ አድራጎት ላይ በስፋት ትንቀሳቀስ የነበረችው የትነበርሽ አሁን አሁንጊዜዋን ለልጇ መስጠት እንደሚያደስታት ትናገራለች፡፡ "አሁን ጓጉቼ የምኖርለት ነገር የልጄ ጉዳይ ነው፤ የምትሮጥበት፣ የምታወራበት፣ በየቀኑ አዳዲስ ነገሮች የምታሳይበት ጊዜ ስለሆነ ያለኝን ጊዜ ከእሷ ጋር ለማሳለፍ እጓጓለሁ፡፡ እንደ በፊቱ ባይሆንም በሌሎች ማህበራዊ እንቅስቃሴዎች እካፈላለሁ፡፡ እንዲያውም ለሌሎች ጊዜም ሆነ፣ ገንዘብም ሆነ፣ እውቀትም ሆነ ደም በመስጠት ደስተኛ ነኝ፡፡ ጎዶሏችን የሚሞላው በመቀበል ሳይሆን በመስጠት እንደሆነ አምናለሁ፡፡ አንድ የጎደለሽ ነገር ስትሰጪ እጥፍ ሆኖ ይመጣል፡፡ ያወቅሽውን ነገር ለሌሎች ስትናገሪ የበለጠ እያወቅሽ ትሄጃለሽ፡፡ ማስተማር የመማር አሪፉ መንገድ ነው፡፡ የሚባለው ለዚህ ነውና ለሌሎች ማድረግ በጣም ያደስተኛል፡፡ ሌሎች ለእኔ ሰጥተውኝ ነው እዚህ የደረስኩት ብዬ አምናለሁ፡፡ እንዲያውም ይህ የሕይወቴ ፍልስፍና ነው፡፡ ቢደረግልኝ ደስ የሚለኝን ነገር ለሌሎች አደርጋለሁ፡፡ ለምሳሌ እኔ ሰዎች አክብረው ሲያናግሩኝ ደስ ስለሚለኝ እኔም የቤት ውስጥ ረዳቴን አክብሬ ሳናግራት ደስ ይላታል ማለት ነው፡፡ እኔ ዕረፍት እንደምፈልገው እሷም ሆነች በስሬ የሚሰሩት እረፍት ያስፈልጋቸዋል፡፡ በተቃራኒው እንዲደረግብኝ የማልፈልገውን ነገር ሌላሰው ላይ ማድረግ አልፈልግም፡፡ ስሰጥ ደግሞ መቼ ሊመልሱልኝ ይችላሉ? በሚል ስሜት አይደለም፤ ዝና ወይም እውቅናን ጠብቄም መሆን የለበትም፡፡"

"ተፅዕኖ ፈጣሪነት ያስገኘውን ዝና ጠብቆ መቆየት ከባድ ነገር ነው" የምትለው የትነበርሽ ይህን ዝና ጠብቃ ለመቆየትና የአካል ጉዳተኞችን ችግር ለመቀነስ በምታደርገው ጥረት እንደምትቀጥል ትናገራለች፡፡ ተፅዕኖ መፍጠር በየጊዜው መማርን የሚጠይቅ እንጂ ትናንት የነበረውን ለውጥ ዛሬ መድገም አይደለም፤ ያ ከሆነ ከድራማ ወይም ከዘፈን አይለይም፡፡ ስለዚህ ዛሬ በወረቀት ላይ ያሉትን አካል ጉዳተኞችን አስመልክቶ የወጡ ሕጎችና ደንቦች ተፈፃሚነት እንዲኖራቸው ማድረግ እንዳለብን ይሰማኛል፡፡ በዚህም ዓለም ለአካል ጉዳተኞች ያለው ዓይነት አመለካከት በእኛም አገር እንዲኖር መጠንከር ያለብን ጊዜ ነው" ብላለች፡፡

(*ምንጭ፡-ክድንቅ መጽሔት አትላንታ*) ከድረ ገጽ የተወሰደ፡፡

ድህረ ንባብ ጥያቄዎች

መመሪያ አንድ

ከዚህ በታች የቀረቡትን ጥያቄዎች በትክክል መልስ/ሺ/ መልስ ህንም /ሽንም/ በመልስ በተሰጡት ክፍት ቦታዎች ላይ ፃፍ/ፊ/፣

……… 1.1. አሜሪካ የሚገኘው ድርጅት በአሜሪካ እና በኢትዮጵያ የሚገኙ አስር ተፅዕኖ ፈፃሪ ሴቶችን ምን ብሎ ነው የመረጠው?

…….. 1.2. የትነበርሽ ንጉሴ የተመረጠችው ምን አይነት ብቃት በማስመዝገቧ ነው?

……… 1.3. የትነበርሽ ከእሷ አዲስ ህይወት መጀመሪያ እንደሆነ የምትናገረው ምንን ነው?

………. 1.4. የትነበርሽ ከ70 ልጆች ጋር ተቀላቅላ መማሯን እንዴት ገለጸችው ?

መመሪያ ሁለት

ከተራ ቁጥር 2.1-2.3 ያሉት መለያ ባህሪያት በአንድ በተሟላ ትረካ ውስጥ ከሚገኙት ከፊሎቹ ናቸው፡፡ ስለሆነም ከነዚህ መለያ ባህሪያት በዚህ ምንባብ ውስጥ በስንተኛ አንቀጽ /አንቀጾች/ እንደተገለጸ ፃፍ/ፊ/፡፡

………. 2.1. የትነበርሽ የምትሰራበት ድርጅት ስያሜ፣ የድርጅቱ እንቅስቃሴ፣ ሰዎች ለአካል ጉዳተኞች ያላቸው አስተሳሰብ፣ አካል ጉዳተኞች የሚያበረክቱት አስተዋጽኦ፣ ለአካል ጉዳተኞች ምቹ አካባቢ መፍጠር እና የየትነበርሽ የወደፊት እቅድ እነዚህ መለያ ባህሪያት በዚህ ምንባብ ውስጥ በስንተኛው አንቀጽ/ አንቀጾች/ እንደተገለጸ ግለጽ /ጭ/?

…….2.2. የትነበርሽ ስለ አካልጉዳተኝነቷ የተናገረችበት አንቀጽ ስንተኛው /ኞቹ/ እንዲሆኑ ግለጽ/ጭ/?

መመሪያ ሦስት

ከዚህ በታች በቀረቡት ዓረፍተ ነገሮች የሚገኙት ክፍት ቦታዎች " በኋላ" ወይም "በፊት" ከሚሉት ቃላት መካከል ተስማሚያቸውን እየመረጥክ /ሽ/ አሟላቸው ያቸው/

3.1. ጓዝን ጠቅልሎ ወደ አገሩ ከመጣ ------------------ ግን ጊዜ ሳያጠፉ ትዳር ማስርተዋል፡፡

3.2. በትምህርታቸው ከፍተኛ ውጤት ላመጡ ተማሪዎች በምንሰጠው ሽልማት ከሌሎች ለየት እንላለን ከዚህ -------------------- ከምፒውተሮችን ስንሽልም የቆየን ሲሆን አሁን ደግሞ አንደኛ ለወጡ ተማሪዎች አቢሲኒያ ባንክ አምስት መቶ ብር የቁጠባ ሂሳበን ከፍተንላቸዋል፡፡

መምሪያ አራት

ከዚህ በታች የቀረቡት ሐረጎች ከምንባቡ የተወሰዱ ሲሆን ሆን ተብሎ ቃላት ተቀንሰውባቸዋል፡፡ ስለዚህ አንተ/ቺ/ ከምንባቡ አገባብ በመነሳት የጎደሉባቸውን ቃላት ከምንባቡ በማውጣት ክፍት ቦታዎቹ ላይ ፃፍ/ፊ/፡፡

4.1. አካል ጉዳተኞች ተገቢውን ድጋፍ ካገኙ -----------------------

4.2. "አሃቲ" ---------------------- ማለት ነው፡፡

መመሪያ አምስት

ቀጥሎ የቀረቡት ሁለት ዓረፍተ ነገሮች ከምንባቡ የተወሰዱ ሲሆን በአንደኛው ሥር የተሰመረበት ቃል በታይፕ ስህተት ምክንያት ቃሉ በትክክል አልተጻፈም በሁለተኛው ደግሞ ሳይገለጽ የተተወ ቃል አለው ስለሆነም ከአገባባቸው በመነሳት ለተሳሳተውና ለክፍት ቦታው ግምትህን /ሽን/ አስቀምጥ/ጭ/?

5.1. በእኛ ጊዜ <u>ስነዜጋ</u> ትምህርት ስለነበር ትውልድ አሁን ካለው ጋር ሲነፃፀር ጥሩ ሞራል ነበረው፡፡ ----------------

5.2 እየተገነቡ ያሉት የትምህርት ተቋማት ----------------------- አይደሉም፡፡ ምቹ መፀዳጃ እና መታጠቢያ ቤት የላቸውም፡፡

መመሪያ ስድስት

በሚመለከቱት ጽሁፎች ውስጥ ከሥራቸው ለተሠመረባቸው ቃላት ተመሳሳይ ፍቺ ስጥ/ጭ/፡፡

------------- 6.1 የትምህርት ቤቱ ተማሪዎች <u>መማክርት</u> ምክትል ፕሬዝዳንትና የሕዝብ ግንኙነት ኋላፊ፣ የሙዚቃ ባንድ ድምፃዊ፣ የስነ-ጽሁፍ ክፍሉ ገጣሚ በመሆን መሳተፍ ጀመረች፡፡

-------------- 6.2 ድርጅታችን በዋናነት የሚሰራው አካል ጉዳተኞችን አጠናክሮ <u>የልማት አጋር</u> ማድረግ ላይ ነው፡፡

-------------- 6.3 ለዚህ ነው በቅርቡ ከአስር <u>ተፅዕኖ ፈጣሪ</u> ሴቶች ጋር ልትመደብ የቻለችው፡፡

-------------- 6.4 ትውልዱ አሁን ካለው ጋር ሲነፃፀር ጥሩ <u>ሞራል</u> የነበረው ነው፡፡

------------- 6.5 ያሉንን ምርጥ <u>እሴቶች</u> እያጣናቸው ስለሆነ የወደፊቱ ሁኔታ በጣም ስለሚያሳስበን ለተማሪዎቻችን ሰዎችን ስለማክበር ስለ ሰላምታ አስጣጥ፣ ስለይቅርታ በሚገባ እንዲያውቁ እናስተምራለን፡፡

--------------- 6.6 በአንዴ ከ70 ልጆችጋር ስቀላቀል <u>ገሃነም</u> የጣሉኝ ነበር የመሰለኝ፡፡

መመሪያ ሰባት

ከጥያቄ 7.1-7.2 ላሉት ጥያቄዎች እንደየአጠያየቃቸው ተስማሚነው የምትለውን (ይውን) መልስ ከተሰጡት አማራጮች አንድን በመምረጥ የመልሱንፊደል ክበብ/ቢ

------------ 7.1 የትነበርሽ ለልጇ "<u>እርቴፊሻል ወተት</u> ስንሰጣት እንቢ አለች" በሚለው አረፍተ ነገር ውስጥ የተሰመረበት ቃል ትርጉም ምንድን ነው?

ሀ) ወተት ያልሆነ ማለቷ ነው ለ) የተፈጥሮ ወተት ያልሆነ ማለት ነው፡፡

ሐ) የላም ወተት ማለት ነው መ) ሁሉም መልስ ናቸው፡፡

------------- 7.2. የትነበርሽ "ማንኛውንም ነገር ከተቀበልሽው በውስጡ ያለውን ማር ከፍተሽ ትበያለሽ" ማለቷ ትርጉሙ ምንድን ነው?

ሀ) ጥሩ ጥሩውን መርጦ መቀበል ነው ለ) ስኬት በእኛ ላይ የመጣውን በመቀበል ይጀምራል

ሐ) ሸክላ የሚጠነክረው በእሳት ነው

መ) ከ"ሀ" በስተቀር ሁሉም ናቸው፡፡

መመሪያ ስምንት

በ"ሀ" ረድፍ ሥር ያሉት ዝርዝሮች ለማስተላለፍ የፈለጓቸው ሃሳቦች በ"ለ" ረድፍ ሥር ተዘርዝረዋል፡፡ስለዚህ ከ"ለ" ረድፍ እየመረጥክ/ሽ/ በ"ሀ" ረድፍ ካሉትጋር አዛምድ /ጂ/

"ሀ"	"ለ"
------- 8.1. ከዚህ በላይ	ሀ- ከ16-20 ተማሪዎች ባሉበት እማርነበር
------- 8.2. ከዚያ በኋላ	ለ- ጊዜ ሳያጠፋ ትዳር መስርቶ
------- 8.3. ከዚህ በፊት	ሐ- ዐይነ ስውር በመሆኔ እኔን ለማቅረብ ፈቃደኛ አልነበሩም
-------- 8.4. ስለዚህ	መ- ጥሩ እናት ናት
	ሠ-በሶሻልወርክሁለተኛዲግሪዋን ስርታለች
	ረ- ለእነሱ ተስማሚ የሆነ መኖሪያ አካባቢ ሊመቻችላቸው ይገባል

መመሪያ ዘጠኝ

በሚከተሉት ሳጥኖች ውስጥ ሊገቡ የሚችሉ ሐሳቦች ከሳጥኑ በስተቀኝ በኩል ተዘርዝረዋል፡፡ስለዚህ ተስማሚ ናቸው የምትላቸውን /ያቸውን ሐሳቦች ከተዘረዘሩት መካከል እየመረጥክ /ሽ/ የሃሳቦቹን ተራ ቁጥር በሳጥኖቹ ውስጥ አስቀምጥ /ጭ/

9.1

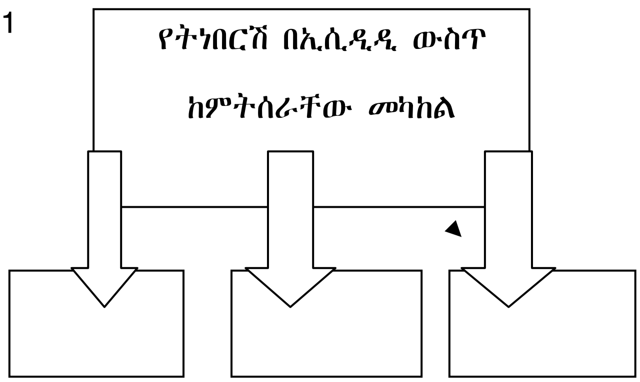

1. የሥራ ማስታወቂያዎች ሲወጡ በኢሜልና በስልክ ማሳወቅ
2. ሕፃናትን ለትምህርትማዘጋጀት
3. የሥራ እድል ማመቻቸት
4. ለአካል ጉዳተኞች ምቹ የሆነ አካባቢ ማመቻቸት
5. በኤች አይቪ ዙሪያ መስራት

9.2

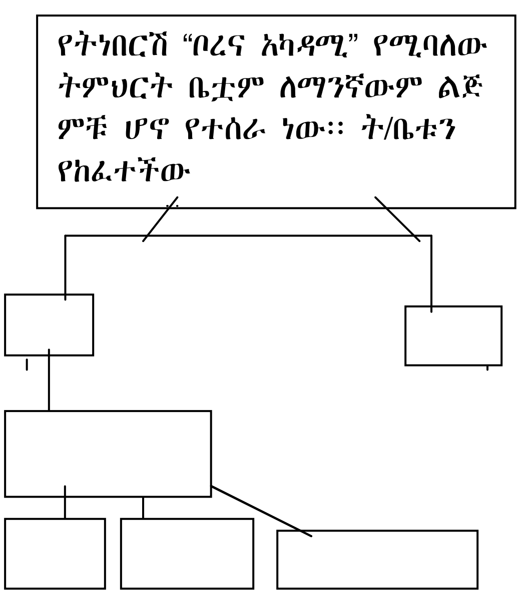

1. የውጭ መድረኮች
2. የውስጥ መድረኮች
3. ጥናታዊ ጽሑፎች
4. ሠዎች ስለማክበር
5. ስለይቅርታ
6. ስላምታ አሰጣጥ
7. ስለ ሽልማት
8. ጥሩ ስነ-ምግባር

መመሪያ አስር

ለሚከተሉት ጥያቄዎች እንደ አጠያየቃቸው ትክክለኛ መልስ ስጥ/ጭ/

10.1. የትነበርሽ "ለእኔ ስኬት ከጥረቴ ባሻገር 50 በመቶውን ድርሻ ያበረከተው አካል ጉዳተኝነቴ ነው" ያላቸው አባባል ትክክለኛ ይመስልሃል /ሻል/ ምክንያቱን በማብረራት ጻፍ/ፊ?____

____

10.2. " ማንኛውም ነገር ከተቀበልሽው /ከውስጡ ያለውን ማር ከፍተሽ /ህ/ ትበያለሽ /ላለህ/፤ ካልተቀበልከው (ሽው) ደግሞ ውስጡ ማር አይኖርም ብለህ /ሽ/ ስለምታምኚ /ን/ እንደ ተራብያለሽ /ህ/ ትኖሪያለሽ /ህ/ " የሚለው መልዕክቷ ምን እንድትረዳ አደረገሽ /ህ/ በማብራራት ጻፊ/ፍ/?____________________________

____

____

10.3. ፀሐፊው /ዋ/ ለማስተላለፍ የፈለገው /ችው/ መልዕክት ምን ይመስልሃል /ሻል/?

____

____

10.4. የአካልጉዳተኞች ቁጥር በጨመረና ተቋማት በተገነቡ ቁጥር ችግሮቹም አብረው እየተገነቡ ነው የሚለውን አባባል የመልዕክቱ ሃስብ ሳይቀይር አሻሽለህ/ሽ ጻፊ/ፍ?

____

____

10.5. የትነበርሽ ንጉሴ አሁን ለደረሰችበት ስኬት ዋነኛ ምክንያት የሆነው በተፈጥሮ ከፈጣሪ በተቸረችው ስጦታ ነው፣ በትምህርት እና ከአካባቢዋ በተገኛ ዕውቀት ነው ወይንስ ከሁለቱም ባገኘችው ዕውቀት ከሦስቱ አንዱን በመምረጥ መልሳችሁን በማስረጃ አስደግፋችሁ በማብራራት ጻፉ፡፡

____

____

10.6. "ተፅዕኖ መፍጠር በየጊዜው መማርን የሚጠይቅ እንጂ ትናንት የነበረውን ለውጥ ዛሬ መድገም አይደለም፤ ያ ከሆነ ከድራማ ወይም ከዘፈን አይለይም"ያለችው አባባል እንዴት ትረዳዋለህ /ጂዋለሽ ? በማብራራት ጻፊ፡፡

____

____

ቅድመ ንባብ ጥያቄዎች

1. ከዚህ በታች እንድ አጭር ልቦለድ ቀርቦላችኋል የልቦለዱን የመጀመሪያ እቀጽ በማንበብ ስለ ምን እንደሚተርክ በመገመት ጻፉ?

----

2. ጽሑፉ ከጽሑፍ ዓይነቶች ውስጥ በየትኛው ይመደባል? ለምን?

ንባብ ሁለት

"ወንድማማቾቹ"

ጊዜው ከሁለተኛው ዓለም ጦርነት ሃያ ዓመት በኋላ ነው፡፡ ቦታው "ጃኑዳ" የሚባል ውብ ከተማ ሲሆን የከተማው ት/ቤት ዳይሬክተር ስም ዘነበ በልዩ የሚባል ወንድም ነበረው፡፡ ወንድማማቾቹ ለወላጆቻቸው እንደ እህያ ጡት ሁለት ሲሆኑ በልጅነት እድሜያቸው እርስ በእርሳቸው በጣም የሚተሳሰቡና የሚሰሩትን ስራ ሁሉ በአንድነት የሚያከናውኑ ነበሩ፡፡ ወታደር ለመሆን በአንድነት ተመዘገቡ፣ ወደ ጦርነት በአንድነት ዘመቱ፣ በአንድ የጦር ክፍል ውስጥ በአንድነት አገልግለው በአንድ ጊዜ የአስር አለቅነት ማዕረግ አገኙ፡፡ ከጦርነት ሲመለሱም የከተማው ነዋሪ "ቁም ነገረኛ ወጣቶች እያለ ያሞካሻቸው ነበር፡፡

ከዚህ በኋላ አባታቸው ሞቱ የአባታቸው ንብረት እኩል ለሁለት ለመካፈል የማይመች ነበር ስለዚህም ዕቃው ለጨረታ ቀርቦ እያዳንዱ የከፈለውን ከገዛ በኋላ ገንዘቡን ለሁለት ለመካፈል ተስማሙ፡፡በዚህ መልኩ ንብረቱ ተሽጦ ተከፈለ፡፡ነገር ግን አባትየው በአካባበው አንድም ሰው ያላደረገው ዓይነት ትልቅ የወርቅ ሰዓት ነበራቸው ሰዓቱ ለጨረታ በቀረበ ጊዜ ሁለቱ ወንድማማቾች መጫረት ሲጀምሩ ሌላው ተጫራች ህዝብ ለቆላቸው ከጨረታው ወጣ፡፡ በዚህ ጊዜ ዘነበ ያሰበው በልዩ ይለቅልኝና እኔ እወስዳለሁ የሚል ነበር፡፡ በልዩም በበኩሉ ዕንዲሁ ይመኝ ነበር፡፡ጨረታው ቀጥሎ አንድ ሺ አምስት መቶ ብር ደረሰ፡፡በዚህ ጊዜ ዘነበ "ወንድሜ የሚሰራው ሥራ ጥሩ አይደለም" ብሎ አሰበ፡፡ስለዚህም አንድሺ ስድስት መቶ ብር እስኪደርስ ድረስ እሱም በበኩሉ ዋጋውን ከፍ አደረገ፡፡

በልዩ አሁንም ከጨረታው እንዳልወጣ ባየ ጊዜ "በእውነቱ ጥሩ ስራ አይሰራም፣ እንዴት እኔ የዋልኩለትን ውለታ ሁሉ ቸል ብሎ ጨረታውን ያንርብኛል፣ ወዲያውም እኮ ታላቅ ውንድሙ ነበርኩ" ብሎ አሰበ፡፡ከዚህ በኋላ የሰዓቱ ዋጋ አንድ ሺ ስምንት መቶ ብር በላይ ወጣ በልዩ ከፍ አድርጎ መጥራቱን አላቋረጠም፡፡ከዚያም ዘነበ በአንድ ጊዜ ሁለት ሺብር አደረሰውና ወደወንድሙ ዘወር ብሎ እንኳ አልተመለከተም በጨረታው አዳራሽ ፀጥታ ሰፈነ፡፡አጫራቹ ብቻ የተጠራውን ዋጋ እየመላለሰ ይናገር ነበር፡፡እዚያ ቦታ ብዙ ሰዎች ቆመው ይመለከቱ ስለነበር በልዩም "ወንድሜ በነዚህ ሰዎች መካከል መሳቂያ ሊያደርገኝ አይችልም" በማለት አሁንም ጨረታውን በመቶ ብር ከፍ አደረገ፡፡ዘነበ ድንገት በሳቅ ፈንድቶ "ሶስት ሺ ብር እና የኔንም ወንድምነት ከዚሁ ጋር "ካለ በኋላ ዕየሮጠ ከአዳራሹ ወጥቶ ሄደ፡፡

ዘነበ ፈረሱን እየጫነ ለመሄድ በሚዘጋጅበት ጊዜ አንድ ሰው ከአዳራሹ ወጥቶ ወደሱ ቀረበና "ሰዓቱ ያንተ ነው፤ በልዩ ተሸንፏል አለው፡፡ይህንን እንዳወቀ ወዲያው የፀፀት ስሜት ተሰማው፡፡ በዚህ ወቅት ስለ ወንድሙ እንጂ ስለ ሰዓቱ አላሰበም ነበር፡፡ ወደ

ወንድሙ ለመሄድ ተዘጋጅቶ ባየው ጋዜ ሃሳቡን እንደለወጠ ተረዳና ስለሰዓቱ አመሰግናለሁ ዘነበ ከእንግዲህ በኋላ ወንድምህ አንተን እየተከተለ የሚሄድበትን ጊዜ ደግመህ አታየውም!“ በማለት ጮሆ ተናገረ፡፡”አንተም ሁለተኛ እኔ ለአንተ እሰራ የነበረውን ሁሉ ፈጽሞ ደግመህ አታየውም!” ብሎ ሲመልስለት ነብር ሆኖ ነበር ፡፡ ወዲያው ፈረሱ ላይ እምር ብሎ ወጥቶ እየጋለበ ሄደ ከዚህ ጊዜ በኋላ ሁለቱም ከአባታቸው ጋር አብረው ይኖሩበት የነበረውን ቤት እግራቸው ረግጦት አያውቅም፡፡

በልዩ ከጥቂት ጊዜ በኋላ የአንድ ድሃ ገበሬ ልጅ አገባ፡፡ ነገር ግን ወንድሙን ለሰርግ አልጋበዘውም፡፡ ባገባ በአንድ ዓመቱ ከቤቱ ራቅ ብላ ታስራ ሳር ትበላ የነበረች አንድ ላም ሞታ ተገኘች፡፡ የአሟሟቷንም እንቆቅልሽ ማንም ሊፈታው አልቻለም፡፡ተመሳሳይ መጥፎ እድሎች ተከታትለው ደረሱበት፡፡ ይባስ ብሎም በክረምት ወቅት የድርቆሽ ዳስ ከበርካታ ንብረቱ ጋር ተቃጠለ፡፡እሳቱ ከየት እንደተነሳ ያወቀ ግን አልነበረም ፡፡ይህ ሁሉ የተደረገው እኔን ለመጉዳት ባሰበ ሰው ነው፡፡በማለት ስቅስቅ ብሎ አለቀሰ ሰማዩ በላዩ ተደፋበት ፡፡ድሃ እየሆነ ስለሆደም የመስራት ፍላጎቱ ተዳከመ፡፡ ቤቱ ውስጥ ቁጭ ብሎ ሲተክዝ መዋል አበዛ፡፡

ከእሳቱ ቃጠሎ በኋላ አንድ ቀን ምሽት ላይ፣ ወደ ወንድሙ ቤት ሄደ፡፡በልዩ አልጋው ላይ ጋደም ብሎ ነበር፡፤”ምን ልትፈልግ ነው እዚህ የመጣኸው” ብሎ ከመኝታው ብድግ በማለት ወንድሙ ላይ አፈጠጠ፡፡”ልረዳህ ነው የምፈልገው በልዩ! በጣም በሚያሳዝን ሁኔታ ላይ ነህ” በማለት መለሰለት፡፡

”አዎ! የኔ ደግ ሰው “ልትረዳን መጣህ” አለና “አንተ ከምትመኝልኝ የበለጠ አልደረሰብኝም ከፊቴ ወግድልኝ አለዚያ ምን እንደሚሆን እግዜር ነው የሚያውቀው “ ሲል ዐይኑን አጉረጠረጠበት ዘነበ ወንድሙ ደሙ መፍላቱን ባየ ጊዜ ወደኋላ አንድ ርምጃ ፈቀቅ በማለት ከንፈሩ እየተንቀጠቀጠ ”ሰዓቱን ከፈለግክ መውሰድ ትችላለህ” አለው፡፡ በልዩ ግን አሁንም “ወግድልኝ “ሲል አምባረቀበት፡፡ ዘነበም ከዚህ በኋላ መቆየቱ ዋጋ የሌለው መሆኑን ስላወቀ ወንድሙን ትቶት ሄደ፡፡

ከዚህ ቀን በፊትም ቢሆን ዘነበ በየጊዜው ስለወንድሙ ያስብ ነበር፡፡ በተለይ አደጋ ከደረሰበት በኋላ አስተሳሰቡ ተለውጦ ነበር ቤተክርስቲያን ሄዶ ግንኙነታቸውን ለማሻሻል ቃል ገብቷል ነገር ግን ይህንን ለመፈጸም ልብ አላገኘም፡፡

አንድ እሁድ ቀን ቤተክርስቲያን በሄደ ጊዜ ወንድሙ በልዩም እዚያው ነበር፡፡ ገርጥቶና ከስቶ ያረጀና የተጣጠፈ ልብስ ለብሶ ተመለከተው፡፡ በዚህ ጊዜ ወንድሙ ለርሱ እንዴት ያለ ርህሩህና ጨዋ ልጅ እንደነበረ ማስታወስ ጀመረ፡፡”የመጣው ቢመጣ ዛሬ ከወንድሜ ጋር እታረቃለሁ” ብሎ ለፈጣሪው ቃል ገባ ከወንድሙ ጎንም ለመቆም ቆረጠ፡፡ይሁን እንጂ በመካከላቸው የሚከልል ነገር መኖሩን ዘነበ ልብ አላለም፡፡ከቅዳሴውም በኋላ ሚስቱ ልትሆን ትችላለች ብሎ የጠረጠራት ሴት አጠገቡ እንዳለች አስታውሷል:: በርካታ ሰዎች በአካባቢው ስለነበሩ “እቤቱ ሄጄ ረጋ ብዬ ባናግረው ይሻላል” በሎ ወስኖና ወደ ቤቱ ተመልሶ ቀኑ ሲመሽ ወደ ወንድሙ ቤት አመራ፡፡

የንባብ ጊዜ ጥያቄ

1.ታሪኩ ከማበባችሁ በፊት የገመታችሁት ትክክል ሆነ ወይስ አልሆነም? ለምን? በማስረጃ ግለጹ፡፡

2.እስካሁን ባነበባችሁት በልቦለዱ ክፍል ምን ምን ነጥቦች ተነሱ? በመዘርዘር ጻፉ?

3.በቀጣዩ የልቦለዱ ክፍል በሁለቱ ውንድማማቾች መካከል ምን ምን ክስተቶች የሚፈጠሩ ይመስልሃል/ሻል?

4.ታሪኩ በምን መልኩ ይቋጫል ብላችሁ ትገምታላችሁ? ማስረጃችሁስ ምንድን ነው?

በሩ አጠገብ ሲደርስም ትንሽ ቆም ብሎ እንደማሰብ ሲል ከቤት ውስጥ የዕርሱ ስም ሲጠራ ሰማ፡፡የወንድሙ ሚስት ነበረች ስሙን እያነሳች የምትነግረው፡፡”ወንድምህ ዛሬ ቀረበ እኮ! እርግጠኛ ነኝ ስለአንተ ያስብ ነበር” አለች፡፡ እባክሽ ስለእኔ አይደለም ስለራሱ ነው፡፡ የሚያስበው “አለ በልዩ፡፡ ከዚህ በኋላ ለረጅም ጊዜ ድምጽ አልተሰማም፡፡ጥቂት ቆየና ዘነበ እዚያው እንደቆመ ላብ አጠመቀው፡፡ የምድጃው እሳት እየተንጣጣ የነበልባሉ ድምጽ ይሰማል፡፡ በልዩ ወደ ውጭ ለመውጣት ከተቀመጠበት ተነሳ፡ዘነበ ቶሎ ብሎ ዛፍ ስር መደበቅ ነበረበት ተደበቀ፡፡በልዩ አንድ ዕቅፍ እንጨት ለማስገባት ወንድሙ ወደተደበቀበት ዛፍ አመራ የዘነበ የልብ ምት ጨመረ አሁንም እየተጠጋው መጣ፡፡ዘነበ ትኩር ብሎ አየው፡፤በልዩ የጥንት የደንብ ልብሱን (የወታደር) ለብሷል፡፡”እነዚህን ልብሶች ሁለተኛ እንለብሳቸውም ለልጆቻችን እናወርሳቸዋለን ተባብለው ቃል ተግባብተው እንደነበር አስታወሰ፡፡ከልቡ ምት መጨመር ጋር በኪሱ የያዘው የወርቅ ሰዓት ቲክቲክታም ይሰማ ነበር፡፡በልዩ “እህህ!”በማለት ተነፈሰና፣ተዘዋውሮ ሳይመለከት እቅፍ ሙሉ ጭራሮውን ይዞ ሲመለስ ወንድሙን በጣም ተጠግቶ ያልፍ ስለነበር በጭራሮው ጫፍ ፊቱን ቢጭሮት አለፈ፡፡ከአስር ደቂቃ ቆይታ በኋላ ከዛፉ ስር በመውጣት የወንድሙን ወደቤት መግባት እንዳረጋገጠ ሌላ ዘዴ መፈለግ ያዘ ከአመድ ማጠራቀሚያው በርሜል ከሰል በመውሰድና ጭራሮ ለቃቅሞ ወደ ድርቆሽ ዳስ በመግባት እሳት አነደደ፡፡በእሳቱ ብርሃንም ወንድሙፋኖስ የሚሰቅልበትን ሚንጦ ስላየ ሰዓቱን ሚንጦው ላ አንጠልጥሎ ፍሙን በማጥፋት ወደቤቱአመራ፡፡ ጭንቀቱ ስለተቃለለትም በዚያ ቅዝቃዜ ሲሮጥ የወጣትነት ኃይል ይሰማው ነበር፡፡

በሚቀጥለው ቀን የድርቆሽ ዳስ ተቃጥሎ ማደሩን ሰማ፡፡ምናልበት ማታ የነደደው እሳት ፈጽሞ ሳይጠፋ ቀርቶ ሳያቃጥለው አልቀረም ይሆናል፡፡ይህም ሁኔታ ዘነበን በጣም አሳዘነው፡፡ሀፍረትም ለበሰ፡፤ከዚያም የጸሎት መዝሙሩን መጽሃፍ አውጥቶ ጮህ ብሎ

ዘመረ፡፡ይህንን የሰሙ የአካባቢው ሰዎች የሆነ ነገር እንደደረሰበት ጠረጠሩ፡፡ቀኑ በጨለማ ሲተካ ዘነበ በጠፍ ጨረቃ ወደ ወንድሙ ቤት በመሄድ ከቃጠሎው መካከል አንድ ቦታ ቆፍሮ አንድ ነገር አወጣ ከዚያ ሰዓት የቀረው አንድ የተጨባበጠ ወረወቅ ነበር፡፡ይህንን በመያዝማ ወደ ወንድሙ ዘንድ በመሄድ ሁሉን ነገር ለመግለጽና እንደገና ለመታረቅ ፈለገ፡፡ነገር ግን እንዴት አድርገህ ዛሬ ደፍረህ ትሄዳለህ?ብለው ሰዎች አስጠነቀቁት፡፡ምክንያቱም አንዲት ትንሽልጅ ቃጠሎው መካከል ቀሞ ሲቆፍር ማየቷን ተናግራለች፡፡የአካባቢው ነዋሪ ወጣቶችም ዳሱ የተቃጠለ እለት ዘነበን ወደ ወንድሙ ቤት ሲሄድ እንዳዩት ተናግረዋል፤በማግስቱ ሰኞም የጠባይ ለውጥ ማሳየቱን ሁሉም ሰዎች ያውቁ ነበር፡፡የአካባቢው ባለስልጣኖችም ይህ መረጃ ስለደረሰባቸው ለማጣራት ወስነዋል፡፡በልዩ ደግሞ እነዚህ ሁሉ ወሬዎች ደርሰውት ስለነበርድርጊቱን የፈጸመው ወነወድሙ እንደሆነ አምኖ ተቀብሏል፡፡

በዚህ ሁኔታ እያለ ነበር ጉዳዩን ለማጣራት ለሁለቱም ጥሪ የደረሳቸው፡፡ዘነበ ጥሩ ልብሱን በልዩ ደግሞ ጭርንቁሱን ለብሰው ሁለቱም ምርመራው ቦታ ተገኙ፡፡ዘነበ ወንድሙን ተመለከተው በልዩም አስተዋለው፡፡በልዩ ወንድሙ ይቅርታ እየጠየቀው መሆኑ ዓይኑ እንደሚናገር አመነ፤"ስለእርሱ ምንም ነገር እንድናገር አይፈልግም ማለት ነው ብሎ አሰበ በልዩ፤ስለዚህ በድርጊቱ ወንድሙን የሚጠራጠረው እንደሆነ ሲጠየቅ ድምጹን ከፍ አድርጎ በመጮህ አልጠረጥረውም አለ፡፡ከዚያን ቀን በኋላ በልዩ አልኮል በብዛት መጠጣት ጀመረ፡፡ሁኔታዎች ሁሉ ተበላሹ፡፡ዘነበም ቢሆን ምንም እንኳን መጠጥ ባይጠጣ መልኩ ስለተለዋወጠና ስለተጎሳቆለ እሱ መሆኑን ለማወቅ አዳጋች ሆኖ ነበር፡፡

አንድ ቀን ማታ ዘነበ ወደ ተከራያት ትንሽ ክፍል ገብታ አንዲት ደሃ ሴትዮ ከርሷ ጋራ እንዲሄድ ጠየቀችው፤የወንድሙ ባለቤት ነበረች ምንም ሳይናገር ተከትሏት ሄደ፡፡በሩ መግቢያ ላይ ሲደርስ የሚያንገሸግሽ ሽታ ሸተተው፡፡በልዩ አልጋ ላይ ሆኖ ያለ የሌለው የልብስ ዓይነት ተጭኖበት ገርጥቶ ከስቶ ዓይኖቹ ጎድጉደውና ከሰውነት ጎዳና ወጥቶ ሲመለከተው የዘነበ ጉልበት ነፋስ እንዳይነካው ቂጠማ አረገደ፡፡ከአልጋው ታች ተቀምጦ እርር ብሎ አለቀሰ ከዚህ በኋላ ሁለቱ ወንድማማቾች መነጋገር ጀመሩ ፤ከጨረታው በኋላ አሁን እስከተገናኙበት ጊዜ ድረስ የሆነውን ነገር ሁሉ ገላልጠው አወሩ ዘነበ የቀለጠውን የወርቅ ሰዓትአወጣና ለወንድመ አሳየው፡፡ይህንን ያህል ጊዜ ተለያይተው ሲኖሩ አንዳቸውም እንኳ የተደሰቱበት ጊዜ እዳልነበረ ተገላለጠ፡፡

በልዩ አቅሙ ደክሞና ታሞ ስለነበር ዘነበ ከአልጋው አጠገብ ሳይለይ አስታመመው፡፡አንድ ቀን ጠዋት በልዩ ከእንቅልፉ ሲነቃ "ዛሬ ፍጹም ድኛለሁከእንግዲህ ወዲህ ወንድሜ ሁልጊዜ ሳንለያይ እንደ ቀድሟችን አብረን እንኖራለን" አለው፤ሆኖም በዚያው ቀን አረፈ፡፡ዘነበ የወንድሙን ባለቤትና ልጇን ወደ ቤቱ ይዞ በመሄድ ተንከባክቦአኖራቸው፡፡እሱም በአካባቢው ሰው የተከበረ ምራቁን የዋጠ ሰው ሆነ፡፡ሽማግሌው የአስር አለቃ የትምህርት ቤት ዳይሬክተር የሆነውም ለአካባቢው ህዝብ አንድ ውለታ ጥሎ ለማለፍ ስለፈለገ ነበር፤በህጻናቱ ጠባይ ላይ እንዲቀረጽ የሚፈለገው ነገር ቢኖር መጀመሪያውም መጨረሻውም ፍቅር ነበር፤እናም ሰው ማፍቀርን ለታዳጊዎች አስተማረ፡፡ህጻናት እመጡ እንደጓደኛቸውና እንደ አባታቸው ያጫወቱት ችግራቸውንም ያወያዩት ነበር፡፡

አስተያየት እና ማስተካከያ ታክሎባቸው የተዘጋጁ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች "ወንድማማቾቹ" ልቦለድ ምንባብ ላይ የተመሰረቱ ጥያቄዎች

መመሪያ አንድ

ከዚህ በታች የቀረቡትን ጥያቄዎች በትክክል መልስ/ሺ/መልስህንም /ሽንም/ በመልስ በተሰጡት ክፍት ቦታዎች ላይ ፃፍ/ፊ/፣

--------- 1.1. ወንድማማቾቹ ለወላጆቻቸው እንደ አህያ ጡት ሁለት ናቸው ሲል ምን

ማለቱ /ቷ/ ነው?

--------- 1.2. የአባታቸውን ንብረት እኩል ለሁለት መክፈል ያልተመቻቸው ለምንድን ነው?

--------- 1.3 ዘነበ በጨረታ ካሸነፈ በኋላ ስለ አሸነፈበት ሰዓት ሳይሆን ስለወንድሙ በፀፀት ስሜት ማሰቡ ሚስጥሩ ምድን ነው?

---------- 1.4 በልዩ ቤተክርስቲያን ሄዶ ግንኙነታቸውን ለማሻሻል ቃል ከገባ በኋላ ለመፈፀም ያቃተው ለምንድን ነው?

መመሪያ ሁለት

ከተራ ቁጥር 2.1—2.3 ያሉት መለያ ባህሪያት በአንድ በተሟላ ትረካ ውስጥ ከሚገኙት ከፊሎቹ ናቸው፡፡ ስለሆነም ከነዚህ መለያ ባህሪያት በዚህ ምንባብ ውስጥ በስንተኛ አንቀፅ /አንቀጾች/ እንደተገለጹ ፃፍ/ፊ/

……… 2.1. ዘነበነ እና በልዩ የለበሱት ልብስ፣ ወንድሙን አለመጠርጠሩ፣ በልዩ ወንድሙ ይቅርታ እየጠየቀው መሆኑን ማመኑ ወዘተ …. እነዚህ መለያ ባህሪያት በዚህ ምንባብ ውስጥ በስንተኛው አንቀጽ/አንቀጾች/ እንደተገለጹ ግለጽ/ጭ/?

………. 2.2. የዘነበ ማዘን፣መልበስ፣ለመታረቅ መፈለግ… እነዚህ መለያ ባህሪያት በዚህ ምንባብ ውስጥ ስንተኛው አንቀጽ/አንቀጾች/ እንደተገለጸ ግለጽ/ጭ/?

………. 2.3. የበልዩ ወንድም መታመም፣የዘነበ የወንድሙን ሚስትእና ልጅ መንከባከብ፣ በአካባቢው ሰዎች የተከበረ ሰው ተደርጎ መፈረጅን የያዘው አንቀጽ ስንተኛው እንደሆነ ግለጽ/ጭ/?

መመሪያ ሦስት፡-

ከዚህ በታች በቀረቡት ዓረፍተ ነገሮች የሚገኙት ክፍት ቦታዎች "በኋላ ወይንም በፊት" ከሚሉት ቃላት መካከል ተስማሚያቸውን እየመረጥክ/ሽ/ አሟላቸው (ያቸው)

3.1. ወዲያው ፈረሱ ላይ እምር ብሎ ወጥቶ እየጋለበ ሄዶ ከዚህ ጊዜ --------------- ሁለቱም ከአባታቸው ጋር አብረው ይኖሩበት የነበረውን ቤት እግራቸው ረግጦት አያውቅም።

3.2. ከዚያን ቀን ---------------- ዘነበ በየጊዜው ስለወንድሙ ያስብ ነበር።

መመሪያ አራት፡-

ከዚህ በታች የቀረቡት ሐረጎች ከምንባቡ የተወሰዱ ሲሆን ሆን ተብሎ ቃላት ተቀንሰውባቸዋል፡፡ ስለዚህ አንተ/ቺ/ ከምንባቡ አገባብ በመነሳት የጎደለባቸውን ቃላት ከምንባቡ በማውጣት ክፍት ቦታዎቹ ላይ ፃፍ/ፊ/

…….. 4.1. በገባ በአንድ ዓመቱ ከቤቱ --------------- ታስራ ሳር ትበላ የነበረች አንድ ላም ሞታ ተገኘች፡፡

……… 4.2 ይባስ ብሎም በክረምት ወቅት ---------------- ከበርካታ ንብረቱ ጋር ተቃጠለ።

መመሪያ አምስት

ቀጥሎ የቀረቡት ሁለት ዓረፍተ ነገሮች ከምንባቡ የተወሰዱ ሲሆን በአንደኛው ስር የተሰመረበት ቃል በታይፕ ስህተት ምክንያት ቃሉ በትክክል አልተፃፈም በሁለተኛ ደግሞ ሳይገለጹ የተተወ ቃል አለው፡፡ ስለሆነም ከአገባባቸው በመነሳት ስለ ተሠመረበትና ለክፍት ቦታው ግምትህን /ሽን/ አስቀምጥ/ጭ/?

…… 5.1. ተመሳሳይ ሳንከዎች ተከታትለው ደረሱበት፡፡

…... 5.2. በእሳቱ ብርሃን ወንድሙ ፋኖስ ------------------ ስላየ ሰዓቱን አንጠልጥሎ ---- በማጥፋት ወደቤቱ አመራ፡፡

መመሪያ ስድስት

በሚከተሉት ጽሁፎች ውስጥ ከሥራቸው ለተሰመረባቸው ቃላት ተመሳሳይ ፍቺ ስጥ/ጭ/

…….6.1 ወንድማማቾቹ ለወላጆቻቸው <u>እንደ አህያጡት ሁለት ሲሆኑ</u> በልጅነት እድሜያቸው እርስበእርሳቸው በጣም የሚተሳሰቡና የሚሠሩትንስራሁሉ በአንድነት የሚያከናውኑ ነበሩ ፡፡

……..6.2. ከጦርነት ሲመለሱም የከተማው ነዋሪ ቁሞ ነገረኛ ወጣቶች እያለ <u>ያሞካሻቸው</u> ነበር፡፡

…….6.3. "እንዴት እኔየዋልኩለትን ውለታ ሁሉ ቸል ብሎ ጨረታውን <u>ያንርብኛል</u>ወዲያውም እኮ ታላቅ ወንድም ነበርኩ" ብሎ አሰበ፡፡

……..6.4. በልዩ ግን አሁንም ወግድልኝ ሲል <u>አምባረቀበት</u>

……. 6.5. ይህም ሁኔታ ዘነበን በጣም አሳዞነው <u>ሀፍረትም ለበሰ</u>፡፡

……. 6.6 ዘነበ ጥሩ ልብሱን በልዩ ደግሞ <u>ጭርንቁሱን</u> ለብሰው ሁለቱም ምርመራው ቦታ ተገኙ

መመሪያ ሰባት

ከጥያቄ 7.1-7.2 ላሉት ጥያቄዎች እንደ አጠያየቃቸው ተስማሚ ነው የምትለውን (ይውን) መልስ ከተሰጡት አማራጮች አንዱን በመምረጥ የመልሱንፊደል አክብብ/ቢ

----------7.1 "ይህ ሁሉ የተደረገው እኔን ለመጉዳት ባሰበ ሰው ነውበማለት ስቅስቅ ብሎ አለቀሰ <u>ሰማዩ በላዩ ተደፋበት</u>" የተሰመረበት ቃል ትርጉም

ሀ-ተስፋ ቆረጠ

ለ-ጨለመበት

ሐ-ዝናብ ዘነበበት

መ-"ሀ" እና "ለ"መልስ ናቸው

---------7.2 ይህም ሁኔታ ዘነበን በጣም አሳዘነው <u>ሀፍረትም ለበሰ</u> የተሰመረበት ቃል ትርጉም

ሀ-ኩምሽሽ አለ

ለ-አንገቱን ደፋ

ሐ-ውርደት ተከናነበ

መ-ሁሉም መልስ ናቸው

መመሪያ ስምንት

በ"ሀ" ረድፍ ሥር ያሉት ዝርዝሮች ለማስተላለፍ የፈለጓቸው ሃሳቦች በ"ለ" ረድፍ ሥር ተዘርዝረዋል ስለዚህ ከ"ለ"ረድፍ እየመረጥክ/ሽ/ በ"ሀ"ረድፍ ካሉት

ጋር በማዛምድ የመልሱን ፊደል በመልስ መስጫ ቦታው ላይ ጻፍ /ፊ/

"ሀ"	"ለ"
------------ 8.1 በዚህ ጊዜ	ሀ.መቆየቱ ዋጋ እንደሌለው ስላወቀ ወንድሙን ትቶ ሄደ
------------ 8.2 ነገር ግን	ለ.ጨረታው ቀጥሎ 1500 ብር ደረሰ
----------- 8.3 ከዚህ በኋላ	ሐ.በዚህ መልኩ ንብረቱ ተሸጦ ተከፈለ
----------- 8.4 ይሁን እንጂ	መ.ዘነበ "ወንድሜ የሚሠራው ሥራ ጥሩ አይደለም ብሎአሰበ
	ሠ.ዘነበ ድንገት በሳቅ ፈነዳ
	ረ. በመካከላቸው የሚከልል ነገር መኖሩን ዘነበ ልብ አላለም
	ሰ.ወንድሙን ለሰርግ አል ጋበዘውም

መመሪያ ዘጠኝ፡-

በሚከተሉት ሳጥኖች ውስጥ ሊገቡ የሚችሉ ሐሳቦች ከሳጥኑ በስተቀኝ በኩል ተዘርዝረዋል ስለዚህ ተስማሚ ናቸው የምትላቸውን/ ያቸውን ሐሳቦች ከተዘረዘሩት መካከል እየመረጥክ/ሽ የሃሳቦችን ተራቁጥር በሳጥኖቹ ውስጥ አስቀምጥ/ጭ/

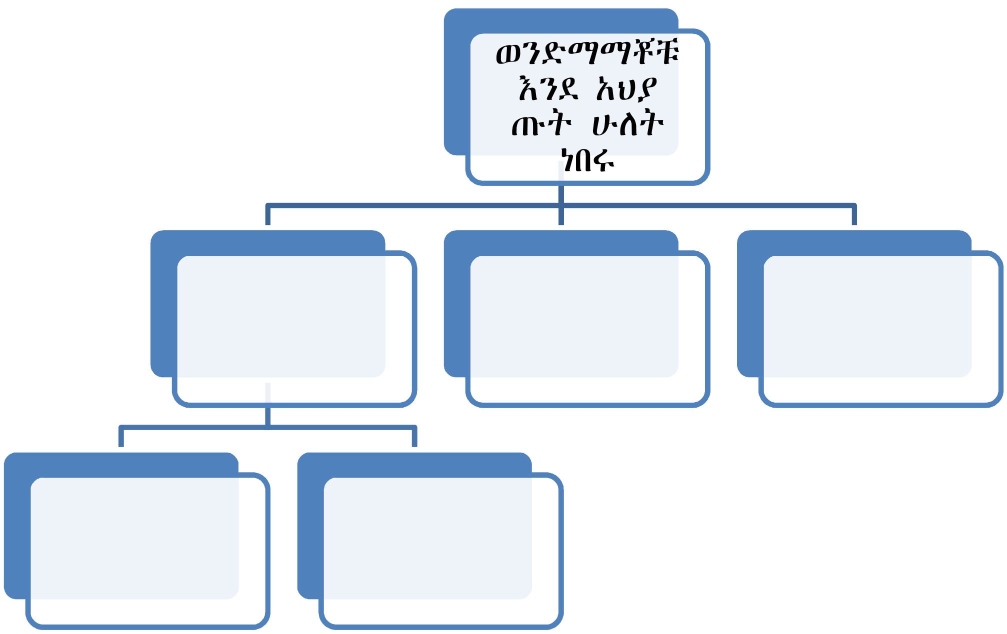

1.የሚተሳሰቡ

2.የሚሰሩትን ስራ በአድነት የሚያከናውኑ

3.በአንድነት የዘመቱ

4.በአንድ የጦር ክፍል በአንድነት ያገለገሉ

5.ወታደር ለመሆን በአንድነት የተመዘገቡ

6.በአንድ ጊዜ የአስር አለቅነት ማዕረግ አገኙ

9.2

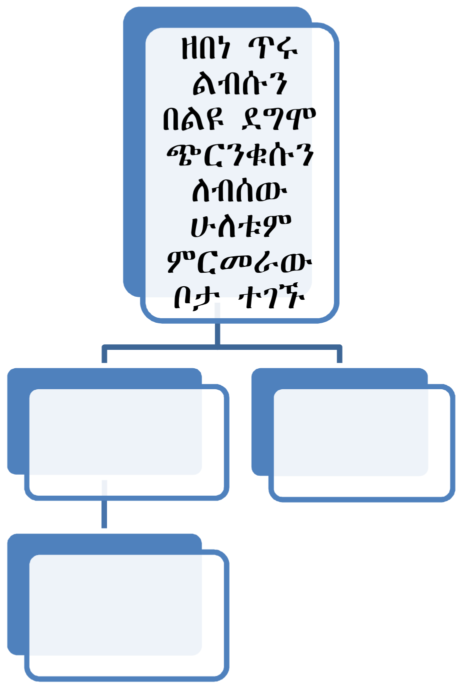

1.አልጠረጠረውም

2.ተጎሳቆለ

3.ተመለከተው

4.አስተዋለው

5.እየጠየቀው

6.የሚጠረጥረው

መመሪያ አስር

ለሚከተሉት ጥያቄዎች እንደ አጠያየቃቸው ትክክለኛ መልስ ስጥ /ጭ/

10.1 ዘነበ ድንገት በሳቅ ፈንድቶ "ሶስት ሺ ብር እና የኔንም ወንድምነት ከዚሁ ጋር" ማለቱ ትክክለኛ አባባል ይመስልሻል/ካል/ በምክንያት አብራርታችሁ ጻፉ፡፡

10.2 የውርስ ንብረቱ በጨረታ እንዲሸጥ የሆነው በምን ምክንያት ነው?

10.3 ጸሃፊው ለማስተላለፍ የፈለገው መልዕክት ምን ይመስልሃል /ሻል/?

10.4 ዘነበ ወንድሙ ቤት ድረስ ሄዶ “ሰዓቱን ከሆነ የፈለግህ መውሰድ ትችላላህ በማለት ሲናገር ከንፈሩ የተንቀጠቀጠው ለምንድን ነው?

10.5 የነብዩን ላም የገደላት ማን ነው?ማረጋገጫውስ?

አባሪ፡- አራት

ደብረ ብርሃን ዩንቨርስቲ

የማህበራዊና ስነ-ሰብ ኮሌጅ

የቋንቋዎች ሥነ-ጽሁፍ ት/ት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር

በ9ኛ ክፍል ዘጠኝ የአማረኛ ቋንቋ መምህራን የሚሞላ የጽሁፍ መጠይቅ

ውድ መምህር፡-

ይህ የጽሁፍ መጠይቅ የተዘጋጀው በርዕሱ ላይ እንደተገለጸው በደብረ ብርሃን ዩንቨርስቲ የማህበራዊና ስነ-ሰብ ኮሌጅ፣ የቋንቋዎችና ስነ-ጽሁፍ ትምህርት ክፍል በምትከታተል ተማሪ ነው፡፡

የመጠይቁ ዋነኛ ዓላማ፡- "አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚቀሙባቸውን የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች (reading strategies) መፈተሸ በሚል ርዕስ ለሚካሄድ ጥናት ከመምህራን መረጃ ማግኘት ነው፡፡

ጥናቱ ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ የሚውል ሲሆን ከእርስዎ የሚገኘው መረጃ ለጥናቱ መሳካት ከፍተኛ ጠቀሜታ አለው፡፡ ስለሆነም ለጽሁፍ መጠይቁ ያለዎትን ሐሳብ በትክክል እንዲያስቀምጡ በትህትና እጠይቃለሁ፡፡ የሰጡትን መረጃ በሚመለከት ለተጠቀሰው ጥናት አላማ ብቻ እንደሚውል ላረጋግጥልዎ እወዳለሁ፡፡ ውድ ጊዜዎን ሰውተው ላደረጉልኝ ትብብር በቅድሚያ አመሰግናለሁ፡፡

አጥኚዋ

ማሳሰቢያ

- በመጠይቁ ላይ ስም መጻፍ አያስፈልግም፣
- በመጠይቁ የቀረቡት ጥያቄዎች በሦስት የተከፈሉ ናቸው እነዚህም፣
- የመምህራን ዳራ
- አጠቃላይ ጥያቄዎች
- "የትነበርሽ ንጉሴ" በሚለው ከድረገጽ የተወሰደ ምንባብ ላይ የተመሰረቱ ጥያቄዎች፣
- የአመላለስ ሁኔታ በተመለከተ ለምርጫ ጥያቄዎች (objective question) የመረጡትን መልስ ፊደሉን አክብበው ለክፍት ጥያቄዎች (subjective question) ደግሞ በክፍት ቦታው ላይ ይጻፍ፣

እናመሰግናለን!!

ክፍል አንድ፡- የመምህሩ ዳራ

-ኮድ-----------

-ፆታ--------------

- የአገልግሎት ዘመን -----------------

- የሚያስተምሩበት ክፍል ደረጃ------

- ዐብይ ------------------------------

የክፍለጊዜ ብዛት ------------

-ንዑስ -----------------

- የሰለጠኑበት ተቋም------------------

- የትምህርት ደረጃ -----------------

- የሰለጠኑበት ትምህርት ዘርፍ-------

ክፍል ሁለት፡- አጠቃላይ ጥያቄዎች

1. ስለ አንድምታዊ ትርጉም ንባብ ብልሃት ወይም ስለ ንባብ ዓይነት የሚያውቁት ነገር አለ?

ሀ. አዎ *ለ. የለም*

2. በተራ ቁጥር 1 ለተጠየቀው ጥያቄ መልስዎ "ሀ አዎ" ከሆነ የሚያውቋቸውን በአጭሩ ዘርዝሩ?

---

3. በተራ ቁጥር "1" ለተጠየቀው ጥያቄ መልስዎ "ለ የለም" የሚል ከሆነ ምክንያትዎን ይግለፁ?

---

4. በንባብ ብልሃትና በአንብቦ መረዳት የጥያቄ አይነቶች መካከል ግንኙት አለ ብለው ያስባሉ?

ሀ. አዎ ለ. የለም

5. በተራ ቁጥር "4" ለተጠየቀው ጥያቄ መልስዎ "ሀ አዎ" የሚል ከሆነ ግንኙነቱን በአጭሩ ይገለጹ?____

6. በተራ ቁጥር 4 ለተጠየቀው ጥያቄ መልስዎ "ለ የለም" የሚል ከሆነ ምክንያትዎን ይግለፁ?____

7. የአንብቦ መረዳት ጥያቄ ዓይነቶችን እንደ ክብደት ቅለት ደረጃቸው በቅደም ተከተል ማስቀመጥ ተገቢ ነው ብለው ያምናሉ?

ሀ. አዎ ለ. የለም

8. በተራ ቁጥር "7" ለተጠየቀው ጥያቄ መልስዎ "ሀ አዎ" የሚል ከሆነ ከዚህ በታች ቅደም ተከተላቸው ተዘበራርቆ የቀረቡትን የጥያቄ አይነቶች ከ1-6 ያሉትን ተራ ቁጥሮች ከፊት ለፊታቸው በማስቀመጥ ትክክለኛ ቅደም ተከተል ነው የሚሉትን ያሳዩ?

- ማዛመድን የሚጠይቁ ጥያቄዎች ....

- ግምገማእና አስተያየትን የሚጠይቁ ጥያቄዎች ....

- ቀጥተኛ ጥያቄዎች ....

- ማቀናበርንና ማገናዘብን የሚጠይቁ ጥያቄዎች...................

- መተርጎምን መመርመርን የሚጠይቁ ጥያቄዎች............................

- ብይን የሚጠይቁ ጥያቄዎች.............................

9. ስለ አንብቦ መረዳት ጥያቄዎች አቀራረብ በተመለከተ የሚሉት ነገር አለ? ለምሳሌ የምርጫ ጥያቄዎች እና የክፍት ጥያቄዎች መመጣጠን እንዲሁም እንደ ምንባቡ አይነት በሳጥን፣ በክብ ነገር፣ በዕፀ መዋቅር እና በመሳሰሉት ዘዴዎች የማቅረብ ሁኔታ ትኩረት መስጠት ስለማስፈለጉ ማለት ነው፡፡

ሀ. አዎ ለ. የለም

10. በተራ ቁጥር 9 ለቀረበው ጥያቄ መልስዎ "ሀ አዎ" የሚል ከሆነ ሃሳብዎን አጠር አድርገው ይግለፁ?

ክፍል ሦስት፡- “የትነበርሽ ንጉሴ” ከሚለው ንባብ የወጡ ጥያቄዎች

11. በተራ ቁጥር “1” ለተጠየቀው ጥያቄ መልስዎ “ሀ” “አዎ” የሚል ከሆነ “የትነበርሽ ንጉሴ” የተሰኘው ምንባብ የትኞቹን የንባብ ብልሃቶች ለማለማመድ የሚያመች ይመስልዎታል?____

12. “የትነበርሽ ንጉሴ” የሚለው ምንባብ ሥር ከተሰጡት ጥያቄዎች ቀጥተኛ መልስ የሚያሻቸው ጥያቄዎች ናቸው ከሚሏቸው መካከል የተወሰኑትን ይጥቀሱ?

____

13. “የትነበርሽ ንጉሴ” የሚለውን ምንባብ የሀሳብ ፍሰት መዋቀሩን ለመረዳት የሚያግዙ ጥያቄዎች ናቸው ከሚሏቸው መካከል የተወሰኑትን ይጻፉ?

____

14. “የትነበርሽ ንጉሰ” ከሚለው ምንባብ የመተንበይ (የመገመት) ችሎታን ሊያዳብሩ ይችላሉ ከሚሏቸው ጥያቄዎች ለአብነት ይጥቀሱ?

____

15. “የትነበርሽ ንጉሰ” ከሚለው ምንባብ የቃላትን አገባባዊ ፍቺ ከአውድ የመገመት ችሎታን ለማዳበር ይረዳሉ ከሚሏቸው ጥያቄዎች መካከል ለአብነት ይጥቀሱ?

____

16. “የትነበርሽ ንጉሰ” ከሚለው ምንባብ የአንድምታ ትርጉም ችሎታን ለማዳበር ይረዳሉ ከሚሏቸው ጥያቄዎች መካከል የተወሰኑትን ይጥቀሱ?

____

17. “የትነበርሽ ንጉሴ” ከሚለው ምንባብ የምስሎችን ትርጉም የመረዳት ችሎታን ከሚያዳብሩ የጥያቄ ዓይነቶች መካከል የሚያስታውሷቸውን ለአብነት ይጥቀሱ?

____
____
____

18. “የትነበርሽ ንጉሴ”ከሚለው ምንባብ የመመርመር ችሎታን የሚያዳብሩ ጥያቄዎች ናቸው ከሚሏቸው መካከል ጥቂቶቹን ይጥቀሱ?

____
____
____

19. “የትነበርሽ ንጉሴ” ከሚለው ምንባብ የግል አስተያየትን የሚጠይቁ ጥያቄዎች ናቸው ከሚሏቸው መካከል የተወሰኑትን ይጥቀሱ?

____
____
____

20.ተማሪዎች ከንባብ አድምታዊ ትርጉምን እንዲረዱ የሚያመቻቹላቸው ሁኔታዎች አሉ?ካሉ በመልስ መስጫ ቦታው ላይ አስፍሩ

____
____
____

ሠንጠረዥ 4.10

ለመምህራን የቀረበ ቃለ መጠይቅ

ደብረ ብርሃን ዩንቨርስቲ

የማህበራዊና ስነ-ሰብ ኮሌጅ

የቋንቋዎች ሥነ-ጽሁፍ ት/ት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር

ይህ ቃለ መጠይቅ የተዘጋጀው በደብረብርሃን ዩኒቨርሲቲ ስነሰብ ኮሌጅ ትምህርት ክፍል ድህረ

ምረቃ ፕሮግራም ማሟያ ለሚሰራ ጥናት መረጃ ለመሰብሰብ ነው።በዚሁ መሰረት የዚህ ቃለ መጠይቅ ዋና ዓላማ ተማሪዎች የሚጠቀሙበት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ከሙህራን ንድፈ ሃሳብ ጋር ያላቸው ዝምድና ለመፈተሽ የሚያስፈልጉ መረጃዎችን ለመሰብሰብ ነው።ስለሆነም የእርሶ ትክክለኛ መረጃ መስጠት ለጥናቱ አላማ መሳካት ከፍተኛ አስተዋፅኦ አለው።ለሚደረገው ቃለመጠይቅ ፍቃደኛ በመሆንዎ ከልብ እያመሰገንሁ የሚሰጡኝ ማንኛውም መረጃ ሚስጥራዊነቱን በጠበቀ መልኩ ለዚህ ጥናት አላማ ብቻ የሚውል መሆኑን መግለፅ እወዳለሁ።

ቀን፡---

ሰዓት፡---

ቦታ፡---

የትምህርት ቤትዎ ስም፡---

የሚያስተምሩበት የክፍል ደረጃ፡-----------------------------------

በክፍል ውስጥ የሚማሩ ተማሪዎች ብዛት፡-------------------------------------

ቃለመጠይቅ ለቀረበላት/ለት መምህር የተሰጠ ኮድ፡--

ተ.ቁ	ለመምህራኑ የቀረቡ ጥያቄዎች	የመምህራኑ መለያ	
		የአፍሪካ ህብረት መምህራን	የባልቻ አባነፍሶ መምህራን

1	በብልሃት አጠቃቀም ዙሪያ ለተማሪዎች ግንዛቤ ያስጨብጣሉ ሁልጊዜ ነው ወይስ አልፎ አልፎ? Oimalley እና Chamat (1990፤91-92)፤ siman (1987) በመጥቀስ ገልጸዋል፡፡)	አዎ	አልፎአልፎ	አዎ	ሁልጊዜ
2	የቅድመ ንባብ ፣የንባብ ጊዜ እና የድህረ ንባብ ጥያቄዎችን ይጠይቃሉ አልፎ አልፎ ነው ወይስ ሁልጊዜ? (Richard & Lokart {1990} Dutta{1994})	አዎ	አልፎአልፎ	አዎ	ሁልጊዜ
3	አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ኢ-ቀጥተኛ ከሆኑ የንባብ ብልሃቶች መካከል አመራማሪ የሆኑ ብልሃቶችንያሳውቃሉ ሁልጊዜ ወይስ አልፎ አልፎ? {British Council 1980፤61}	አዎ	አልፎአልፎ	አዎ	አልፎአልፎ
4	ሃሳብን ፈልፍሎ የማውጣት (ከመረጃ በመነሳት በግልፅ ያልሰፈሩትን ጥያቄዎች ይጠይቃሉ ሁልጊዜ ነው ወይስ አልፎአልፎ? {Kuta 2008&Spears 2006፣Shaehan{2006}	አይ	ሁልጊዜ	አይ	ሁልጊዜ
5	ከእውነታ በመነሳት የግል አስተያየቶችን የሚያሰጡ ጥያቄዎችን ይጠይቃሉ ሁልጊዜ ነው ወይስ አልፎ አልፎ? {Nuttall 1982፤132-133}	አይ	ሁልጊዜ	አዎ	አልፎአልፎ
6	ተማሪዎች የቀደመ ዕውቀትን በመጠቀም አዲስ ከሚያነቡት ምንባብ ጋር ተዛምዶ በመፍጠር እንዲያነቡ ሚናዎትን ይወጣሉ? ሁልጊዜ ወይስ አልፎ አልፎ? British Concil (1980፤61)	አዎ	አልፎአልፎ	አዎ	ሁልጊዜ
7	ከጹሑፎች ባሻገር ስዕሎችን፣ ሰንጠረገዦችን፣	አይ	ሁልጊዜ	አዎ	አልፎአልፎ

	ፎቶዎችን እንዲያነቡ ያመቻቻሉ? ሁልጊዜ ነው ወይስ አልፎ አልፎ? {Kuta 2008}				
8	ተማሪዎች አስቀድመው ስለተነበዩት ነገር እያረጋገጡ እንዲያነቡ ጥያቄዎችን ይጠይቃሉ ሁልጊዜ ነው ወይስ አልፎ አልፎ? {kuta፤2008፣Spears 2006፣Gellet 1996፣Nuttall፣1996}	አዎ	አልፎአልፎ	አዎ	ሁልጊዜ
9	ተማሪዎች ንባብን ሲያነቡ የሚያደናቅፉቸውን ነገሮች እንዲታገሉ ሁኔታዎችን ያመቻቻሉ ሁልጊዜ ነው ወይስ አልፎ አልፎ? Mc Namara 2007፤34፣Bernhar1991፤32&pardo2004	አይ	ሁልጊዜ	አዎ	ሁልጊዜ
10	ተማሪዎች የአማርኛ መጽሐፋቸውን ይዘው ይመጣሉ ሁልጊዜ ነው ወይስ አልፎ አልፎ?	አዎ	ሁልጊዜ	አዎ	አልፎአልፎ

1. አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት የሚያግዙ የአንብቦ መረዳት ብልሃቶችን ተማሪዎቹ ያውቋቸው ይሆን? ቢያብራሩልኝ?

2. አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበትን ብልሃቶች ቢገልጹልን?

3. አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ሙህራን በንድፈ ሃሳባቸው ያስቀመጡትን ብልሃቶች ተማሪዎቹ ለአንብቦ መረዳት ይጠቀሙበታል? መገለጫውስ ምንድን ነው? የሚያውቁትን ቢገልጹልኝ?

4. ተማሪዎች የሚጠቀሙባቸው የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች ከሙህራን ንድፋ ሃሳብ ጋር ይዛመዱ ይሆን? ቢያብራሩልኝ

ማረጋገጫ

“አንድምታዊ ትርጉምን ለመረዳት ተማሪዎች የሚጠቀሙበት የአንብቦ መረዳት ብልሃቶች”፤ በሚል ርዕስ በደብረ ብርሃን ዩኒቨርሲቲ፣ የማህበራዊ ሳይንስ እና ሥነ-ሰብዕ ኮሌጅ የአማርኛ ቋንቋ፣ የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነ-ጽሁፍ ትምህርት ክፍል የድኅ-ረምረቃ መርሃ ግብር፣ የሁለተኛ ዲግሪ ማሚያ ያቀረብኩት ይህ ጥናት ከዚህ በፊት በማንኛውም አካል ያልተሰራ የራሴ ወጥ ሥራ መሆኑንና የተጠቀምኩባቸው ድርሳናትም በትክክል ዋቢዎች የተደረጉና ደብረ ብርሃን ዩኒቨርሲቲም የጥናቱ ሕጋዊ የባለቤትነት መብት ያለው መሆኑን በፊርማዬ አረጋግጣለሁ፡፡

ስም --

ፊርማ ---

ቀን --